
КАРА МАЙ

ТОМ

Избрани произведения

КРАЙ РИО ДЕ ЛА ПЛАТА-II

Издателство
Отечество

КАРЛ МАЙ

ПРЕЗ КОРДИЛЕРИТЕ

Превод: Веселин Радков

chitanka.info

През Кордилерите продължават започнатите от Край Рио де ла Плата приключения. В дивата Гран Чако героите попадат в неприятна ситуация. По-късно те се натъкват на тайнствения Десиерто. Накрая в търсене на престъпния Сендадор те се изкачват високо в боливийските Анди.

През Кордилерите е втората част от двутомно издание. Първата част е „Край Рио де ла Плата“.

1. В ГРАН ЧАКО

Град Палмар се намира в провинция Кориентес, аржентинската Месопотамия, и то на реката, носеща същото име като самата провинция, която не е голяма, но върти значителна търговия, значителна поне за тамошните представи, понеже въпреки изключителното плодородие на земята в Кориентес земеделието задоволява само местни нужди. За индустрията не си заслужава да се говори, а износът се състои само от дървесина и животински продукти.

По времето, когато се приближавахме от юг с пленниците си към това градче, то представляваше изходен пункт за всички военни акции от Севера, насочени срещу разбунтувалия се Лопес Хордан. Срецахме какви ли не войници, чийто външен вид би накарал някой немски запасняк само да поклати глава. И все пак те оставяха по-добро впечатление от онези, които наблюдавах при Хордан. Докато се приближавахме към Палмар, видяхме да се провеждат учения вляво и вдясно от пътя.

Градчето не е разположено на самия бряг на реката, а е отделено от нея с мочурища, които хората се бяха опитали да направят проходими с преправянето на пътища, покрити с рязана тръстика. Полковникът ни нареди да препускаме в галоп до самия площад на градчето и там да спрем пред Casa de Ayuntamiento, кметството, което приличаше по-скоро на някоя странноприемница сред голото Люнебургско поле, отколкото на седалище на градска управа.

Там той се представи на коменданта на града, при което трябваше да присъстваме и ние двамата с брат Иларио, за да потвърдим разказа му за случилото се. В резултат на доклада му офицерите на метежниците бяха поставени под стража в кметството, а войниците им — затворени в няколко корала, за да бъдат съдени по-късно. Заедно с всичките ни спътници любезният домакин ни покани на вечеря.

Пленяването на далеч превъзхождащия ни по численост противник без нито един изстрел или употреба на хладно оръжие,

както и плячкосването на толкова много коне, които тъй липсваха на войската, естествено послужиха като многообещаващо начало за военната кариера на полковника. И понеже дължеше успеха си на нас, той непрекъснато ни обграждаше с вниманието си. Настоя да останем, колкото бе възможно, по-продължително в Палмар и обеща да направи престоя ни колкото можеше по-приятен, а после пребогато да ни запаси с всичко необходимо за по-нататъшното ни пътуване. Първата му работа беше да ни осигури по-хубава квартира. Намери я в дома на един богат търговец, който се занимаваше с износ на селскостопанска продукция. В дома му бяхме посрещнати много радушно, една част от нас бе настанена в две гостни стаи, а друга — в съседната постройка, предназначена за домашната прислуга.

Що се отнася до мен, то аз предпочетох да легна да спя веднага щом се убедих, че на коня ми нищо не му липсва. Градът не предлагаше никакви забележителности, а след умората и преживяното напрежение най-необходимото за мен бе една хубава и по-продължителна почивка.

Брат Иларио, Търнърстик и неговият боцман също легнаха да спят. Останалите предпочетоха да се позабавляват в града. Така постъпи и индианецът Гомес, чиято майка изглеждаше напълно възстановена след неволната баня в Парана. Те отидоха да се срещнат със своите съплеменници, заселили се в града или пък постъпили на служба в намиращите се там военни части. Гомес принадлежеше към племето на арипоните, установили се да живеят главно между Рио Саладо и Рио Вермехо. В резултат на това те бяха най-добрите познавачи на тайнствената Гран Чако.

Доста след като се беше стъмнило той дойде да ме събуди. Извини се с това, че трябвало да се сбогува, защото имал причина незабавно да напусне Палмар. Когато го попитах каква е тя, ми отговори:

— Налага се веднага да се върна до родните ни места, понеже над моите съплеменници е надвиснала опасност да бъдат прогонени от техните селища. Трябва да ги предупредя.

— Къде са тези селища?

— Отвъд Парана, между Рио Саладо и горното течение на Рио Виворас.

— Там няма ли голям брой изоставени поселища?

— Има. Преди дълги, дълги години там са дошли бели преселници, но не са успели да се задържат... заради... заради индианците, които се държали враждебно към тях. Белите трябвало да си отидат, а къщите им се порутили. Ала ето че сега отново идват други бели, за да ни прогонят от нашите места. Нима ще трябва да ги напуснем безропотно, без никаква съпротива?

— Какво търсят тези хора там? Та нали има колкото щеш други земи, които са с по-добро разположение и са къде-къде по-плодородни. Защо ще предпочитат тъкмо онази местност, която е част от дивата Гран Чако?

— Същото се питахме и ние. Има толкова много свободно място другаде, че можеха да ни оставят на спокойствие.

— Но що за хора са това?

— Една част идва от Буенос Айрес, а другите са се спуснали от Кориентес. Техни предводители са един северноамерикански инженер и пълномощникът на някакъв банкер от Буенос. Канят се да направят Рио Саладо по-дълбока и по-широка, за да могат по нея да плават параходи. Стане ли това, тогава те ще наемат хора да секат дървета от гъстата гора, простираща се надалеч по левия бряг на реката, както и да събират листа от йерба (мате, парагвайски чай). После и едното, и другото ще превозват надолу по Саладо и Парана и ще печелят много пари.

— А имат ли разрешително за тази работа?

— Не знам. Двамата предводители са идвали тук в Палмар, понеже тук е бил и водачът, когото са искали да наемат. Другите хора от тази експедиция са останали да чакат завръщането им при устието на реката.

— Многочислен ли е отрядът им?

— Да. Една част от мъжете са потеглили с лодки нагоре по Рио Саладо и на едно определено място ще чакат другите, отправили се към старите поселища с многобройни волски коли.

— Нима е възможно да достигнат целта си с такива коли?

— Да. Само в близката околност на Парана се срещат трудности, заради които колите трябва да бъдат разглобени. Както частите им, така и товарите ще бъдат носени от воловете чак до откритата равнина. После отново ще сглобят колите и така ще могат да пътуват до самите поселища. Изглежда смятат, че споменатите трудности са сравнително

лесно преодолими, защото неколцина от мъжете са взели със себе си своите жени и деца.

— Тогава те са се приготвили за по-продължителен престой, ако не и да останат там завинаги.

— Несъмнено. Но тъй като племето ми живее близо до старите поселища и смята тамошните земи за своя собственост, то съвсем сигурно е, че ще се стигне до стълкновение. Сеньор, налага се незабавно да отида там. Освен това съм по-добре запознат с обичаите на белите, отколкото моите съплеменници, и понеже говоря испански, мога да им бъда извънредно полезен като преводач, макар водачът на белите да владее езика ни не по-зле от самите нас. Той е най-прочутият бял познавач на Гран Чако.

— Как се казва?

— Херонимо Сабуко.

— А-а! Да не би да е онзи, когото обикновено наричат само с краткото Ел Сендадор?

— Да. Познавате ли го?

— Лично не. Но сигурно сте чул, че със спътниците си често говорим за него.

— Да, разговаряли сте за някакъв сендадор, обаче те са не един и двама и не можех да знам кого имате предвид.

— А може би се лъжете и това съвсем не е той. Бяхме убедени, че ще го намерим далеч по на север.

— Сабуко е и никой друг. Търсите ли го?

— Да. Искаме да отидем при него и да го наемем за водач.

— В такъв случай сте закъснели. Вече е ангажиран.

— Но ние искаме и трябва да го наемем. Само заради него дойдохме дотук — да го търсим в Гран Чако.

— Щом е така сеньор, то аз се радвам, защото несъмнено ще тръгнете с мен. Няма друг начин да го намерите.

— Прав сте. Ще се посъветвам с моите спътници.

— Тогава не се бавете, каня се да поема на път още преди зазоряване. Нямам време за губене. Колкото по-бързо пътувам, толкова по-скоро ще мога да предупредя племето си.

— Само се пита дали ще успеете да го сторите навреме. Ще можете ли да догоните експедицията?

— Сигурно, защото са тръгнали оттук преди пет дни, ала тези хора пътуват с волски коли, а това ще рече много бавно, докато аз ще яздя на кон.

— Колко време ще ви е необходимо да стигнете до старите поселища?

— От Парана са около десетина дни път, но с волските коли пътуването ще трае поне петнайсетина дни, така че сигурно ще догоня хората, преди да са стигнали целта си. Но няма веднага да се показвам пред тях, понеже не е нужно да знаят, че искам да предупредя моето племе. Иначе естествено ще се опитат да ми попречат.

— Но тъй като с вас е майка ви, няма да можете да правите кой знае колко големи преходи, които прекомерно биха изтощили жената. Ето защо твърде вероятно е все пак да закъснеете. Тъй че едно малко забавяне от няколко часа няма да е чак толкова важно. Спокойно можете да почакате, докато се развидели.

— Не, сеньор. Ако не желаете да тръгнете по-рано на път, ще яздя сам. Че какво ви пречи да потеглите по-скоро?

— Първо, обстоятелството, че хора и животни най-сетне трябва да си отпочинат, и второ, никой не тръгва да язди към Гран Чако, без предварително да извърши необходимата подготовка.

— Вярно е. Двама души не се нуждаят от много неща, ала вие сте доста голяма група.

— И как ще се прехвърлим отвъд Парана?

— Ще изчакаме някой кораб или сал, който ще ни пренесе.

— Така можем да изгубим много време. Не, ще говорят с полковника и с тукашния комендант. Дано ни предоставят няколко плавателни съда, с които да се спуснем по Рио Кориентес, да навлезем в Парана и да спрем на отвъдния ѝ бряг. Така ще спестим много време.

— Прав сте, сеньор. Уверявам ви, че отлично познавам местностите. Големите блатата по бреговете на Парана не само забавят ездачите, но са и извънредно голяма опасност за тях. Обаче на мен ми е известен тесен и дълъг залив на единия бряг на Парана, който се врязва далеч навътре в сушата. Намерим ли лодки, можем да ги използваме, за да се промъкнем покрай заблатените райони.

— Значи той представлява нещо като „бейън“, както наричат на север такива мъртви речни ръкави, така ли? Много добре! Но и сам

разбирате, че не бива посред нощ да будя двамата господа, с които искам да говоря. И тъй, ще ни почакате ли?

— При тези обстоятелства — да. Естествено при условие, че действително тръгнете с мен.

— Във всички случаи. Трябва да намерим сендадора и понеже той се е отправил към онези поселища, ние ще го последваме. Но как изглежда пътят, който трябва да изминем дотам? Много ли е труден?

— Озовем ли се веднъж отвъд Парана и нейните блата, вече не е. Там, където тече река, има, разбира се, мочурища и голяма влага, както и обширни гъсти гори. Ще видите и значителни пространства, където няма нищо друго освен пясък и само пясък. Но ще минете и през великолепни тревисти равнини, осеяни тук-там от красиви горички. Най-важното е, че ще имате водач, който познава всички местности.

— Е, навярно ще го намерим във ваше лице, а?

— Да. Обаче още по-опитен е моят братовчед Гомара, когото ви препоръчвам. Е, вярно, че най-добрият и най-ловкият е Херонимо Сабуко. Откриете ли го, той ще ви преведе през цялата Чако, без дори да разберете колко е опасна за всички чужденци и особено за белите.

— Защо пък тъкмо за белите?

— Защото не са свикнали на климата и скоро ги хваща треската. И освен това, защото за тях съществуват и други далеч по-големи опасности.

— Какви? Диви животни ли?

— Да. Ягуарът е опасен.

— Ами, не ни е страх от него. Но вие споменахте и за диви хора, които несъмнено са по-опасни от ягуарите.

— Диви хора ли? Естествено имате предвид нас, индианците. Наистина ли сте на мнение, че трябва да бъдем смятани за диваци?

— Лично за вас самия и дума да не става, обаче мислите ли, че например арипоните би следвало да се причисляват към високообразованите народи?

— Не, но кой е виновен, че вече не сме онова, което бяхме по-рано? Кой ни прогони от местата, където живеехме преди, тъй че сега сме принудени да живеем из пуцинаците? Но ето че и тях се канят да ни отнемат. Нима нямаме основание да мразим белите? Нима не трябва да се защитим от тях, когато непрекъснато ни притискат от всички страни така, че дори в дивата Чако не ни оставят на мира?

— Може би сте прав. Признавам, че имате причина за озлоблението си. Но начинът ви на защита с грабежи и убийства е типичен за истинските диваци.

— Сеньор, в коя война няма грабежи и убийства? Дайте ни вашите оръжия и вашите предимства и ние ще можем да се защитаваме иначе. Но дотогава сме принудени да си служим с оръжията, с които разполагаме.

— Не е ли ужасно да нападаш хора, за да ги убиеш, или да ги отвлечеш из дивите пуцинаци, за да поискаш после огромен откуп срещу свободата им?

— Да, ужасно е, сеньор! Но кой го прави? Кой го направи пръв? Кой ни показва този начин за водене на война?

— Да не би да са белите?

— Какво, не го ли вярвате? Ами тогава припомнете си настоящия пример! Сендадорът е повел да прехвърли през Парана цял многоброен отряд от бели. Тези хора искат да се доберат до Рио Саладо, която е наша. Искат да живеят на нашите земи, да търсят по тях йерба и да секат горите, а те са също наша собственост и без тях не можем да живеем. Това не е ли нападение? Нима са ни питали за разрешение? Ще ни заплатят ли всичко, каквото вземат? Реката, горите, йербата, дърветата? Няма! И ако започнем да се съпротивляваме срещу този грабеж, те ще вземат оръжията си и ще употребят насилие. Никому няма да кажат колцина от нас ще убият. А ако все пак някога го споменат, ще го направят само за да се похвалят. Сеньор, прав ли съм, или не?

Позабавих отговора си, понеже нямаше как да не му дам право. Затова той продължи:

— И така ако ще говорите за грабежи и убийства, обвинявайте белите, а не нас. Те са нападателите, а ние само се защитаваме.

— Но нима човек се защитава като отвлеча жени и девойки?

— Да, ако не са му останали други начини и средства.

— Имате други средства — вашите оръжия.

— Говорите така, защото сте чужденец и не познавате страната. Белите разполагат с пушки, барут и патрони. А ние имаме само копия и стрели, с които нищо не можем да направим срещу тях. Тогава нима не сме принудени да се стремим и ние да си набавим пушки?

— Естествено.

— Е, ама не можем, понеже не разполагаме с пари. Белите ни отнеха хубавата земя, тъй че не притежаваме нито естансии, нито ранчоси. Няма как да припечелим каквото и да било. Ето защо, когато ни се предложи случай, вземаме в плен жените и дъщерите на белите и им ги връщаме срещу откуп, а с него после купуваме каквото ни е необходимо.

— Но при подобни случаи убивате мъжете и момчетата!

— А нима трябва да ги оставяме живи, та при следващата възможност да ни избият? Постъпваме така само от съображения за сигурност. Сравните ли понесените щети от белите със загубите, които са ни причинили, ще стигнете до извода, че сме къде-къде в по-неизгодно положение.

— Подемате твърде странна тема. Мисля, че нямате представа какви вреди нанасят индианците само на щатите по Ла Плата. През последните петдесет години индианците в тази страна са откраднали около единадесет милиона говеда, два милиона коне и също толкова овце. В този период са разрушени около три хиляди къщи и са избити петдесет хиляди души.

— Сеньор, не вярвайте на подобни неща!

— Как да не вярвам, като са правени точни изчисления!

— Това не е извършено от индианците. Белите са най-големите негодници. Обвиняват ни в онова, което сами вършат. Ако някой бял открадне кон, то сме били ние. Убие ли един бял друг, тогава пак ние сме убийците! Белите са виновни поне за половината от онова, което споменахте. А щом тези хора постъпват така спрямо собствената си раса, представете си само как ще се държат към нас! Не, сеньор, всички изнесени от вас факти говорят повече в наша полза, отколкото в наша вреда!

— Хмм! Чувал съм вече подобни мнения.

— Значи са ви казали истината. Изпращат срещу нас войници уж да защитават заселниците от разбойническите ни походи. Но аз ви заявявам, че няма по-големи разбойници от войниците по границата. А дори и ако споменатите преди малко от вас цифри отговарят на цялата истина, то все пак вредите, нанесени ни от белите, са далеч по-големи. Цялата страна ни принадлежеше. Следователно наша собственост е всичко, което живее и расте в нея. Ако уловя за себе си едно говедо или някой кон, аз не крада, а само вземам онова, което е мое.

Това твърдят всички южноамерикански индианци. Те са напълно убедени в правотата си и никой не е в състояние да им докаже обратното. Изхождайки веднъж от принципа, че са законните господари на страната, никаква полемика срещу съответно направените изводи не може да ви помогне.

— По-добре да не говорим по този въпрос — казах аз. — Никой от нас двамата не е в състояние да промени участието на местното население. Впрочем аз споменах грабителските походи на вашите съплеменници единствено във връзка с опасностите, очакващи ни в Чако.

— Няма защо да се безпокоите, че ви застрашава нещо от тяхна страна. Вие спасихте майка ми от разбеснелите се талази на реката и докато съм при вас, няма да ви падне и косъм от главата.

— Е, в това отношение изобщо не се тревожа кой знае колко. Но какво ще стане с хората, за чието пристигане искате да известите арипоните?

— Ще бъдат нападнати.

— И убити?

— Вероятно. Поне мъжете. Жените ще бъдат отвлечени навътре в Чако, за да се поискат пари срещу свободата им.

— И вие ще съдействате за подобно нещо?

— Аз съм индианец и постъпвам като индианец!

— Но така ставате убиец!

— Белите няма да се замислят нито за миг да стрелят срещу нас. Защо искате от съплеменниците ми подобно снизхождение?

— Ако се каните да тръгнете оттук с такива намерения, всъщност би трябвало да ви задържа.

— Няма да го направите! Към някой друг нямаше да съм толкова откровен, но с вас разговарям съвсем искрено. Нима желаете да развалите доброто мнение, което съм си създал за вас?

— Не, обаче ви заявявам, че от този миг нататък съм ваш противник. Вие искате да погубите белите, а аз пък ще се опитам да ги спася.

— Безплодно начинание.

— Надявам се да не е така. Предупредете вашите хора, а аз ще предупредя белите. Но нека останем лични приятели.

— Сеньор, много лесно може да се случи така, че да се изправим един срещу друг като врагове. В такъв случай няма защо да се боите от мен. Ще направя всичко възможно да ви предпазя от беда. Ще сключим ли такъв договор?

— Да. Ето ви ръката ми.

— Добре. А сега хубаво се наспете, за да се събудите сутринта изпълнен с нови сили за пътуването.

Той се отдалечи и ме остави потънал в мисли, които още дълго не ми позволиха да заспя. Отново се бях натъкнал на старата тема, темата за правото на бялата раса да измести червенокожата от земите ѝ. Дори ако наистина имахме такова право, то пак никога няма да ни се удаде да убедим индианците в това. Те ще останат наши врагове, докато и последният от тях отстъпи пред натиска ни. Всяко обяснение би било напразно.

И тъй сендадорът е бил тук и се е съгласил да го наемат да заведе белите до изоставените поселища. Всъщност това можеше да ни радва, понеже по този начин щеше да ни се спести пътуването до Гоя и изнурителната езда през вековните лесе на Рио Вермехо. Намеренията на онези хора, предприели тази експедиция, не бяха никак нови. Още преди години северноамериканци, а и други пътешественици, са плавали по Рио Саладо, за да проучат дали реката може да се направи плавателна на по-големи разстояния. За подобни изследвания са били прахосали значителни суми и средства, но хората винаги са се връщали с отрицателни резултати. Дали настоящата експедиция щеше да има по-добър успех, си оставаше поне съмнително.

Сънят ме споходи едва по-късно и не продължи кой знае колко дълго. Отворих очи, когато бе започнало да се зазорява и веднага събудих отец Иларио, който навярно се беше вече наспал. След като му разказах каквото бях научил от Гомес, той ми рече:

— Не е лошо, сеньор. Така ще се срещнем със сендадора далеч по-рано от очакваното. Нека веднага отидем при спътниците си и ги накараме да се приготвят за път.

— Работата не е чак толкова бърза, защото най-напред трябва да говорим с двамата офицери. Преди това обаче ми се ще да разменя няколко думи с Гомес. Да отидем при него!

Влязохме в съседната постройка, където индианецът бе настанен заедно с йербатеросите. Нямаше го. Казаха ни, че още през нощта е тръгнал на път с майка си.

— Накъде? — попитах ги аз.

— Не спомена, но поръча да ви съобщим, че знаете много добре защо потегля преди вас. И да го извините, ако му се наложило да отмъкне някоя лодка.

— И така е добре. Знам накъде е поел. А не забелязахте ли, дали се отправи към реката?

— Не. Ние не пожелахме да си разваляме почивката и останахме да лежим. Преди да се отдалечи, той ни благодари за радушния прием, който намерил при нас, и каза, че доколкото било възможно, щял да се погрижи да не ни се случи нищо лошо.

— Предполагам какво е имал предвид. В най-скоро време ние също тръгваме на път. Бъдете готови!

Капитан Търнърстик и неговият боцман бяха съгласни с нашия план. Бяха решени да пътуват с нас където и да отидем.

Най-напред накарахме да събудят полковника. След като му изложихме молбата си, той каза:

— Изобщо не е необходимо да безпокоите коменданта. Та нали той трябва да се съобразява с моите желания. Съжалявам, че се налага тъй скоро да се разделя с вас, но вашият собствен интерес не ми позволява да ви помоля да останете по-продължително при нас. Незабавно ще ви снабдя с хубави провизии и няколко товарни коня. Ще се погрижа и за плавателни съдове, с които да пътувате до Парана.

Той веднага издаде нужните заповеди, а ние двамата трябваше най-напред да попитаме Антонио Гомара дали е в състояние по най-краткия път да ни заведе до старите поселища.

— И то как? — отвърна той. — Често съм бил там.

— Познавате ли арипоните?

— Доста сносно разбирам езика им. Що се отнася до това, можете да разчитате на мен. Значи сендадорът е поел натам? Страшно ми се иска да го догоня колкото е възможно по-скоро?

Все пак тръгването ни не мина без шум. Комендантът се събуди и се осведоми защо е тази суетня. Дойде да се сбогуваме. Тогава научихме, че споменатият водач действително е бил Херонимо Сабуко.

— Опитвах се да разубедея хората да наемат тъкмо този човек — добави той.

— Защо? — попитах го.

— Нямам никаква определена причина, но той има коварен поглед. Впрочем различни слухове подхранват предположението, че сендадорът е на страната на индианците.

— Но това никак не е учудващо, сеньор? Един човек, който толкова често посещава Гран Чако и прекарва толкова дълго време там, се вижда принуден преди всичко да живее в мир с червенокожите.

— Прав сте. Но няколко пъти чух хората да си шушукат, че този човек твърде вероятно е участвал в какви ли не сатанински дела на индианците.

— А дали е предавал хора, доверили му се като водач?

— Да. Човек трябва да следи всяка негова стъпка.

— Дадохте ли пред него израз на подозренията си?

— Нещо повече — казах му го съвсем ясно. Заплаших го, че ще заповядам да го разстрелят, ако на експедицията се случи някакво нещастие. Той само се усмихна, вдигна рамене и нищо не продума.

— Експедицията добре ли е съоръжена?

— Разполага с всичко необходимо в достатъчни количества. Особено с оръжия и муниции.

— Тъкмо това ще привлече индианците.

— Ами! Нищо не могат да им направят! Не забравяйте, че отрядът на белите се състои от двайсет здравеняци. А отвъд гората на брега на Рио Саладо ги очаква също толкова многобройна група.

— Двайсетина мъже срещу цяло индианско племе не са кой знае колко много!

— Числеността на червенокожите няма значение. Щом видят пушки, те си плюят на петите и само много рядко се случва да се впуснат в истинска битка.

— Чух, че белите са взели със себе си и жени?

— Сред тях има петима мъже, които са повели и семействата си. Старите поселища трябва да бъдат възстановени, поддържани и пригодени за живеене. А затова са необходими жени. Сложи ли се веднъж началото и докаже ли се, че там може да се живее добре и не съществуват опасности, твърде скоро ще ги последват и други хора.

— Но нали именно този пръв опит е опасен, защото едва ли може да се очаква, че индианците ще гледат на него спокойно.

— Е, ами тогава просто ще бъдат избити, още повече че и вие ще се присъедините към експедицията и ще им помогнете.

С тези думи той сметна, че е решил въпроса, на който гледаше твърде лекомислено. Но затова пък толкова по-грижливо се зае да ни осигури всичко необходимо. Заедно с полковника той лично се отправи към реката, за да се убеди, че заповедите на офицера са изцяло изпълнени. Получихме две дълги лодки, в които имаше достатъчно място за нас и конете ни. Освен това бяхме снабдени с нужните провизии, без да ни поискат и пукната пара. После се сбогувахме с тези хора, с които се бяхме сприятелили толкова бързо, и се качихме в лодките. Вятърът беше попътен и макар Рио Кориентес да няма силен пад с помощта на яките гребци, които ни дадоха, само след четири часа достигнахме Рио Парана.

Попитах Гомара дали знае нещо за онзи дълъг залив, споменат от индианеца. Отговори ми:

— Има няколко такива мъртви ръкави, врязващи се далеч навътре в сушата. Но няма да използваме нито един от тях, понеже знам малка рекичка, която идва от запад и се влива в Парана. Достатъчно е широка за лодките ни и ще гребем нагоре срещу течението и докдето е възможно. Така най-бързо и най-лесно ще се измъкнем от районите на блатата и ще излезем на сухата тревиста равнина.

— Няма ли да е по-разумно първо да потърсим следите на белите, които искаме да догоним?

— Защо? Тази диря е стара вече пет дни и следователно много ще е трудно да се различи. С техните волски коли хората не са могли да поемат по най-краткия път. Има толкова реки и потоци, покрай които ще са принудени с големи мъки да се влачат напред, докато най-сетне намерят някое място, където е възможно да ги прехвърлят. А подобно нещо на нас няма да ни се налага.

— Добре! Ще разчитаме на вас. Можете ли да ни опишете поселищата?

— Много лесно. По онези места всички хора строят еднакво, а после природата поема грижата да заличи и най-малките разлики като покрива всичко с гъста растителност.

— Значи къщите са станали необитаеми, така ли?

— Напълно. Съвсем са разрушени. Само след няколко години всичко е прогнило и порутено, а пълзящите растения са прострели над развалините дебела покривка.

— А имаха ли селищата точно определени имена?

— От само себе си се разбира. Тук хората се оставят нито едно ранчо без име, а камо ли цяло поселище. Те се намират недалеч едно от друго близо до Лаго Хонда и мисля, че се казваха Посо де Сиксто, Посо де Кинти, Посо де Кампи, Посо Олумпа и Посо Антонио. Има и други, чиито имена съм забравил. Много странно впечатление прави едно такова изоставено селище, цялото обрасло с цъфтящи пълзящи растения. Човек бива обзет от чувството, сякаш е застанал пред гигантска гробница и въпреки уханието на цветовете усеща в носа си миризмата на плесен и гнило. Не мога да проумея защо членовете на експедицията искат да отидат точно там. Ако имат намерение да живеят на онова място, ги чакат дълги месеци упорит труд, преди да успеят да разчистят развалините.

— Може би са избрали онази местност заради хубавата вода.

— О, навсякъде край Рио Саладо се намира колкото щеш вода. Сам ще се убедите в това.

— Едва ли, понеже нямаме намерение дълго да се бавим по бреговете на Рио Саладо.

— Но нали искате да стигнете до Тукуман, а в такъв случай най-разумно ще е да продължите по течението на Саладо приблизително до Матара. Оттам тръгва път, който през Сантяго води за Тукуман. Най-добре е да изберете тази посока.

— За съжаление не мога сам да решавам, защото, ако се срещнем със сендадора, единствено от него ще зависи по кой път ще стигна до Тукуман.

— Ами ако той не пожелае да тръгне с вас натам?

— Че защо да не пожелае?

— Ами защото възнамерява да ви покаже скиците и после да се изкачи горе в планините.

— Въпреки всичко първо ще трябва да дойде с мен до Тукуман. Не мога да се откажа от посещението си в този град, тъй като там искам да се срещна с един мой познат. Ако сендадорът желае да го

придружавам, то и аз ще имам правото да настоявам преди това да посети с мен Тукуман.

Докато траеше този разговор, ние навлязохме в Парана и започнахме да я пресичаме малко косо по посока на течението ѝ. Някъде по-нагоре сигурно също бяха паднали проливни дъждове, защото водите на реката бяха още по-жълти и по-тинести от обикновено. Тази река е извънредно богата на риба, но калните ѝ талози пречат да се види рибата. И тук няколко продълговати острови я разделяха на ръкави, което значително утежняваше прекосяването ѝ. Гомара беше добър водач. Достигнахме отвъдния бряг точно там, където започваше устието на малката рекичка, срещу чието течение се канехме да поемем нагоре. Тук не можехме повече да използваме платната. Затова грабнахме веслата и върлините и всички заработихме толкова енергично, че когато се свечери, бяхме изминали значително разстояние.

Щом се стъмни, спряхме на сушата и къде в лодките, къде на брега се разположихме колкото бе възможно по-удобно. Храна имяхме в изобилие, понеже ни бяха запасили пребогато. Не по-малко щедро реката ни дари с гъсти облаци от комари, срещу които можахме да се защитим единствено чрез големи огньове, където нахвърляхме мокра тръстика. Така облациите дим се пребориха с облациите комари и ги прогониха.

На следващото утро рано-рано продължихме плаването къде с греблата, къде с помощта на върлините, докато най-сетне около пладне рекичката стана толкова тясна и плитка, че се налагаше да спрем, ако не искахме да заседнем. И така, слязохме на брега, платихме на лодкарите и се сбогувахме с тях, защото оттук нататък щяхме да пътуваме на коне.

Гомара съвсем вярно беше предсказал, че тук районите на блатата ще са останали вече зад гърба ни. След като изминахме късо разстояние, осеяно с редки храсталаци, пред очите ни се ширна откритата равнина.

Конете ни си бяха отпочинали добре, тъй че можехме здравата да ги прищпорим. Почти непрекъснато препускахме в галоп през равнината до вечерта. До полунощ яздихме по-бавно, после се разположихме на бивак, ала още на зазоряване отново поехме на път, защото естествено за нас най-важното бе да догоним отряда на белите

преселници, преди индианецът Гомес да успее да го изпревари и да предупреди своето племе.

Ето че този ден местностите придобиха съвсем друг облик. Вече имаше значително по-голямо разнообразие. Появиха се по-малки равнини, отделени една от друга с красиви горички. Тук-там минавахме и през песъчливи места, където растителността бе съвсем оскъдна и ми напомняше северноамериканската Сонора. После стигнахме до една лагуна с полегати пясъчни брегове, обрасли с гъста тръстика. При приближаването ни във въздуха излетяха цели ята от водни птици, а там, където тръстиковият пояс понякога се разтваряше тъй, че ни откриваше гледка към водата, забелязвахме от нея да стърчат ръбестите глави на крокодилите.

Горите, през които или покрай които преминавахме, най-често се състояха от дървета като кебрачо, мистол, винал, чаняр, както и от много високи кактуси. Красива гледка представляваха дърветата, обвити от увивни растения, по които висяха многобройни птичи гнезда.

И този ден спряхме да нощуваме едва късно вечерта, но на следващото утро тръгнахме по-късно, понеже конете бяха вече много изморени.

Намирахме се в спечелилата си ужасна слава Гран Чако, но не виждах нищо, което би оправдало лошото име на този затънт край. Страдахме само от необикновено голямата смяна на температурата. Докато през деня ставаше много горещо, нощите се отличаваха с почти зимен студ, увеличаващ се от силния вятър, който безпрепятствено духаше над откритата равнина.

Не страдахме от недостиг на храна. Даже и когато месните ни запаси започнаха да се свършват, наоколо намерихме предостатъчно дивеч. За съжаление не се изпълни съкровено ми желание да видя или дори да убия ягуар.

Водата в повечето от лагуните, покрай които минавахме, бе солена. По тази причина, както и заради крокодилите, нямаше риба.

Понеже иначе местностите не се отличаваха с нищо по-особено, а и на нас не ни се случи нещо по-интересно, ще спомена само, че яздихме осем дни почти все на запад, а изминаваните от нас разстояния от ден на ден ставаха все по-малки. Това бе последица от

увеличаващото се изтощение на конете, на които позволявахме само най-необходимата почивка.

За тези осем дни по думите на Гомара изминахме цели десет дни път и вече се приближавахме до старите поселища. Водачът ни смяташе, че привечер на следващия ден ще стигнем целта си. Следователно Гомес не беше пресметнал правилно цялото разстояние и неговото сведение за онези десет дни път не бе вярно.

Все още не ни се бяха мернали никакви следи — нито от Гомес, нито от кервана волски коли. Но през този ден ни било писано да се натъкнем на дирите от индианеца и майка му.

Яздех начело заедно с нашия водач и брат Иларио. Намирахме се в равнина с гъста висока трева, която достигаше почти до коремите на конете. По такива места пресните следи се забелязват още отдалече.

И действително, на юг, тоест вляво от нас, видяхме тъмна черта в тревата, преминаваща успоредно на нашата посока. Естествено веднага се приближихме, за да я огледаме. Дирята бе оставена от два коня, преминали оттук един до друг.

— Дали не е бил Гомес с майка си? — попита монахът.

— Възможно — отвърнах аз.

— А аз мисля, че е невъзможно. Не забравяйте как яздихме и как пришпорвахме нашите коне. Той не е могъл да прави същото и следователно сигурно е някъде зад нас, а не пред нас.

— Хмм! Кой знае дали не е намерил някакъв друг начин и други средства да се придвижва по-бързо. Хората по тези земи го познават.

— Само до реката!

— Несъмнено и той е имал лодка.

— Но са му липсвали провизии. За да не гладува, е бил принуден да ловува, а това го е забавило.

— Но не е ли могъл и той да се снабди с месо по някакъв друг начин?

— Не е изключено, ала според мен не е особено вероятно.

— Но аз го смятам за твърде възможно — заяви Гомара. — Гомес е извънредно предвидлив и умен човек, макар голямата проницателност да не му личи.

— И аз имам такова впечатление — съгласих се с него.

— Нали, сеньор! За съжаление по тези конски отпечатыци няма как да се разбере кого са носили животните на гърба си.

— Лъжете се.

— Значи мислите, че с разчитането на дирята е възможно да узнаете кой е яздил оттук? Ами моля, хайде направете го!

Последните си думи той изговори с такава усмивка, която ясно издаваше недоверието му. Отговорих му:

— Може и да не стане веднага. Подобна диря е дълга и каквото не ми издаде на това място, ще ми го каже по-нататък, стига само да я проследим. Засега е достатъчно да знаем, че двата коня са прекалено изтощени.

— Как стигнахте до този извод?

— Ами влачили са краката си. Два съвсем отпаднали коня, поели точно в посока на поселищата — нима това не прави твърде вероятно предположението, че пред нас са Гомес и неговата майка?

— Може да са и други хора. Напълно съм съгласен с монаха. Гомес имаше само няколко часа преднина. Че как тогава все още ще е пред нас?

— Нека изчакаме!

Оттук нататък естествено ние се придържаме точно по следата, която оставаше все тъй ясна, но с абсолютно нищо не ни издаваше кои ли може да са ездачите. Едва след доста време, когато пред очите ни се ширна една от вече споменатите лагуни, в еднообразната диря настъпи промяна, и то каква! Отляво се появи широка следа, състояща се от дълбоки коловози, оставени от много волски коли. Тук край лагуната каруците бяха спирали за почивка.

Внимателно претърсихме мястото. Имаше останки от няколко огъня. Жадните коне и волове бяха нагазили във водата, за да се напият до насита. Отпечатъците от копитата ясно си личаха в крайбрежната тиня. Но това бе всичко което забелязахме. Не открихме други особени следи или знаци.

— Това е търсеният от нас керван — обади се Гомара. — Кога ли е пристигнал тук?

— Завчера — отвърнах аз, — както разбирам от различните признаци, които открих. Дирите не са от вчера, а са с един ден по-стари.

— Ами тогава тези хора са карали воловете си извънредно много да бързат!

— Да, но и теренът е бил благоприятен. Не им е предлагал почти никакви пречки и трудности. А вчера в ранни зори отново са потеглили на път.

— А кога са били тук двамата ездаци, чиято диря следвахме до това място?

— Днес преди обяд. Тъй като вече е пладне, имат преднина само от някой и друг час.

— Може би ще е възможно да ги догоним, а?

— Не, защото и нашите коне са изтощени не по-малко от техните. Няма да ги настигнем преди поселищата.

— Жалко!

— Така е. Е, има все пак един начин да ги догоним и това може да стане, ако препусна сам подир тях. Конят ми е най-добрият и ще издържи още доста път. Отделя ли се ей сега от вас, съм убеден, че ще настигна двамата ездаци преди свечеряване.

— Но няма да го направите, сеньор. Не бива да се разделяме. Не се знае какво може да ви се случи.

— Че какво ли би могло да ми се случи?

— Не си въобразявайте, че сте в кой знае каква безопасност! Навлизаме в земите на арипоните. Много лесно можете да се натъкнете на неколцина от тях.

— Не ги смятам за опасни хора. Даже имам желание да ги опозная. Но за съжаление не разбирам езика им.

— А това е много основателна причина да стоите по-далеч от тях, поне докато нямате при себе си преводач. Не, не бива да ви пускаме да яздите сам.

Другите го подкрепиха, така че се видях принуден да се откажа от плана си, макар много да ми се искаше да узная кому принадлежаха двата коня, чиито следи забелязахме най-напред.

И така, започнахме да следваме дирята от волските коли, с която се сливаха отпечатъците на двата коня. Само след някой и друг час видяхме, че керванът отново беше спирал да бивакува през последната нощ, и то посред откритата равнина, което бе твърде странно и не можеше да не ми направи впечатление. Какво ли се беше случило?

Реших да обиколя на кон нашия лагер и скоро забелязах следа от един-единствен човек, който се беше скитал наоколо. С каква ли цел? Явно е бил член на групата, понеже отпечатъците му идваха откъм

бивака и пак се връщаха там. Беше обикалял доста надалеч около лагера сякаш бе търсил нещо.

Керванът беше потеглил оттук тази сутрин още в ранни зори. Хората му бяха продължили пътя си бавно, много бавно, което си личеше от техните дири. За съжаление скоро нощта падна и бяхме принудени да се разположим на бивак, иначе лесно можехме да изгубим следите.

Онова, което бяхме забелязали досега, бе повече от недостатъчно. Всъщност не ни даваше никакво основание за опасения и все пак у мен се породиха макар и смътни подозрения, които не биваше да отхвърлям с лека ръка. Често човек има определено предчувствие, на което може да се осланя с по-голяма сигурност, отколкото на конкретна случка или събитие.

Рано сутринта пак поехме на път. Естествено беше да предположим, че през нощта керванът също като нас бе почивал, ала минаваше час след час, а ние все още никъде не виждахме следи от бивак. Беше твърде странно. Предишните две места, където хората бяха лагерували, се намираха тъй близо едно до друго, а ето че сега бе последвало толкова продължително нощно пътуване! Това сигурно си имаше определени причини. Ала колкото и да размислях, не ми хрумваше никакво що-годе състоятелно обяснение.

Ето че изведнъж пред нас се появи някаква тъмна точка, която бързо се приближаваше и ставаше все по-голяма и по-голяма. Оказа се, че е ездач, препускащ в бесен галоп. Видяхме как шибаше коня си с ласото. След като дойде достатъчно близо, той размаха широкополата си шапка и силно ни извика:

— Е-хей, сеньори, вие ли сте хората, които търся?

— А кого търсите? — попита брат Иларио.

— Ездачи, идващи от Палмар.

— Това съвпада, сеньор. Ние идваме оттам.

— Слава Богу! Значи все пак е възможно да получим помощ!

— За кого?

— За...

Отговорът му заседна в гърлото. Човекът се беше спрял пред нас и гледаше в очите само брат Иларио, с когото разговаряше. Но ето че в този миг погледът му падна върху мен и той не можа да довърши отговора си. Ездачът носеше облеклото на гаучо, имаше гъста голяма

брада, която кажи-речи оставаше от лицето му да се вижда само върхът на носа, още повече че шапката му бе нахлупела ниско над челото.

— Cobrido!^[1] — възкликна той. — Нима е възможно?

— Какво? — попитах го, понеже продължаваше втрещено да ме гледа.

— Че сте тук!

— Кой, аз ли? Познавате ли ме?

— И още как! Но изглежда вие съвсем сте ме забравил.

— Наистина не мога да си спомня.

— Тъй ли? Да не би...? А-а, да, брадата, брадата!

— Вярно, че гласът ви ми се струва познат.

— Нали? Да, да! Тъкмо се канех да се връщам у дома, защото си помислих, че ще дойдете, и ето че ви срещам посред самата Чако!

— У дома... защото сте мислили... че ще дойда? А-а, сега най-после загревам! Вие сте сеньор Пена, нали?

— Най-сетне, най-сетне се сети за името ми! — извика човекът.
— Добре дошли, сеньор, добре дошли!

Подаде ми ръка и аз здравата я разтърсих, а той така стисна дланта ми, че ми се прииска да извикам. После се засмя и каза:

— Значи действително не ме познахте, а? Идвате при мен, а не ме познавате, така ли? Това страшно много ме развеселява! А ето че ви срещам тук! И то в тази пустош, докато бях убеден, че ще поемете от Буенос Айрес с дилижанса по онзи удобен и спокоен път. Това е още по-забавно!

— Изглежда сега на вас всичко ви се вижда твърде забавно, но докато бяхме на север в Мексико, постоянно бяхте в много сериозно настроение!

— Сеньор, там имах всички основания да съм сериозен!

— А откъде идвате?

— От Гоя.

— И ние мислехме да отидем дотам и да потърсим водача Херонимо Сабуко.

— Нямаше да го намерите. Съвсем скоро го видях при старите поселища.

— Разговаряхте ли с него?

— И през ум не ми мина! Щеше да ми струва главата.

— Врагове ли сте с него?

— Не, но го подслушах и ако беше разбрал, че съм чул разговора му, само след минута щях да бъда труп.

— Значи сте подслушал опасни тайни, а?

— Да, дори много опасни. Идвам да ги споделя с вас.

— Нима сте знаел, че ще дойдем?

— Да. Е, не можех да знам, че и вие сте сред тези хора, че тъкмо вие сте немецът, за когото стана дума.

— За мен ли? Навярно индианецът Гомес го е казал.

— Да, индианец беше и сендадорът го нарече Гомес.

— Тогава се касае за предателство спрямо белите, водени от сендадора. Така ли е?

— Да.

— Трябва незабавно всичко да ни разкажете. Бързо, бързо!

— По-полека, сеньор! Можем и най-спокойно да бързаем. Ако останем тук да ви разказвам макар и бързо, то онези, които се нуждаят от помощта ни, ще имат много по-малка полза, отколкото ако незабавно продължим ездата и в същото време спокойно и бавно ви обясня как стоят нещата. И така, да тръгваме! Връщам се заедно с вас.

Пришпорихме конете и се понесохме напред колкото държаха краката на животните. Естествено бяхме страшно нетърпеливи да узнаем какво имаше да ни казва. Затова всички се стремяха да бъдат колкото можеха по-близо до него и го помолихме да говори така, че всеки да го чува.

— И тъй, бях в Гоя и реших да се върна у дома през Саладо — поде той.

— Съвсем сам ли? — попита го брат Иларио. — Та това е много опасно!

— Опасно ли? Ами! Един такъв стар авантюрист като мен не знае що е опасност. А ако се съди по облеклото ви, вие сте благочестив човек, който не би рискувал да предприеме сам подобна езда през Чако!

— О, аз също съм поемал този риск!

— Бре да се не види! Тогава вие сте... да не сте дори... самият брат Хагуар?

— Наистина ме наричат така.

— Е, тогава туй е съвсем друго нещо! От вас може да се очакват какви ли не дръзки дела. Безкрайно се радвам да се запозная с вас,

сеньор! Вие и този немец, когото познавам още от Мексико, сте тъкмо хората, от които имам нужда. Ще разрешите ли да попитам кои са и останалите сеньори?

Представих му ги. След общоприетите думи, разменяни при подобни случаи, ние го помолихме да продължи и той изпълни желанието ни:

— Най-хубавият път от Гоя до целта ми води през старите поселища. Избрах него. Днес стигнах до развалините. Но тъй като знаех, че заради арипоните там не е съвсем безопасно, се криех доколкото можех. За коня си намерих скривалище в един стар двор, където се стига много трудно, а самият аз легнах на едно място, където никой нямаше да ме открие толкова лесно. Там почти са се срутили две стени като са се наклонили една срещу друга така, че помежду им е останало тясно пространство, входът към което изцяло е обрасъл с пълзящи растения. Преди време бях открил това място най-случайно. Там реших да си почина, понеже бях яздил през цялата нощ. Следобед мислех да продължа, за да стигна привечер до вековния лес. Спах до пладне, когато ме събудиха човешки гласове. Двама мъже разговаряха на испански. Съвсем леко разтворих лианите и забелязах двама души седнали на камъни точно срещу скривалището ми. Единият беше бял, възрастен, кльощав и кокалест, а другият беше млад индианец. Наблизо седеше и някаква индианка.

— Майката на Гомес.

— Възможно. Можех да чувам всяка дума. Двамата водеха следния разговор:

— През последните нощи редовно обикалях около бивака — каза белият, — надявайки се да открия някой от вашите хора, ала напразно. Ти си първият, когото виждам.

— А аз от вчера следвам дирите ви, ала днес, когато ви настигнах, не посмях да се приближа до вас — обади се индианецът.

— Какво смяташе да правиш?

— Да ви заобиколя и после да посетя племето си.

— А-а! Искал си да насъскаш своите срещу нас, така ли?

— Но не и срещу вас, сеньор.

— Значи само срещу другите. Благодаря ти. Къде са твоите съплеменници?

— Те винаги са нейде наблизо. Тази вечер сигурно ще ги намеря.

— Можеш ли да ги доведеш тук?

— Да, стига само да имате честни намерения.

— Не си въобразявай глупости! Нали вашите вождове ме познават. Готов съм да направя с тях същата сделка както винаги. Знаеш ли условията ми?

— Не, сеньор.

— Значи никога не си присъствал, когато аз...

— Не, никога.

— Но поне си чувал, че съм ваш приятел и понякога ви доставям плячка, а?

— Знам го, сеньор.

— Умееш ли да мълчиш.

— Мълчанието е най-голямата добродетел.

— Добре! Тогава ще ти кажа, че такива хора предавам в ръцете ви винаги при условие да получа всичките пари, които притежават, както и всичкото злато и накити. Останалото е ваше. Съгласен ли си?

— Да.

— Дали и днес твоите хора няма да имат нещо против?

— Едва ли, щом са го правили и преди.

— Тогава им кажи, че водя двайсет мъже, пет жени и дванайсет деца, които ще им предам. Златото, пръстените и часовниците на тези хора ще са мои. Всичко друго, както и откупът за децата, ще е ваше.

— Ще го кажа на вожда.

— Нали винаги убивате пленените мъже както и момчетата?

— Да.

— Този път няма да го позволя. И момчетата ще останат живи. Така ще получите по-голям откуп.

— Няма да е по-голям, защото ако не убием момчетата, ще ги задържим при нас. Ще трябва да станат индианци.

— Така съм съгласен. Ще направя с вас сделка. Аз искам пари, а вие ще получите оръжия, барут, дрехи, коне, говеда, коли и откуп. Но никого няма да убиваме.

— Налага се! Двайсетте мъже трябва да умрат!

— Не, вече ти казах!

— Нали в такъв случай няма да можем да им вземем собствеността и децата!

— Защо?

— Защото ще се защитават.

— Глупак! Те ще умрат, без да ги убиваме! Познаваш ли добре тази местност?

— Да.

— А Острова на крокодилите?

— Също. Нашите бащи изпращаха там своите военнопленници да умрат от глад или да бъдат изядени от крокодилите.

— Е, преди още да се свечери, ще отведа на него двайсетте мъже.

— Няма да те последват.

— С радост ще дойдат с мен. Все ще намеря някакъв начин да събудя у тях желанието да посетят острова.

— Но как ще стигнат до там?

— Та нали край водата се намират дървета с каквато щеш големина. Лесно може да се направи сал.

— Вие ли ще ги отведете на острова?

— Да.

— Ами нали ще трябва да се върнете, а тогава и мъжете ще искат да тръгнат с вас.

— Няма. Все ще измисля някаква причина да се кача на сала сам. После те ще останат на голия пясък заобиколени от водите на реката, които гъмжат от крокодили. Няма да посмеят да плуват до брега и следователно неминуемо ще загинат от глад.

— Ще избият крокодилите!

— С какво? Ще ги подлъжа да оставят оръжията си и с някаква религиозна и благочестива хитрина все ще успея да ги заведа на острова.

— В такъв случай мисля, че ще ви последват. Междувременно ще доведе арипоните и ще разделим плячката.

— Да, ще я разделим и после продължавам пътя си. И така, условията ми са ти известни. Няма да отстъпя от тях и няма да приема други. А сега побързай да намериш твоите хора!

— Тръгвам, сеньор! Но преди това ще ви помоля да бъдете извънредно предпазлив. Поставете стражи, защото не е изключено още днес да пристигнат и други бели.

— Ха! Наистина ли?

— Да. Те също са се отправили към поселищата и търсят сендадора.

— Diablo! Мен? Не се ли лъжеш?

— Не, защото немецът ми го каза.

— Какъв немец?

— Който вече плени двама майори и избяга на Лопес Хордан. Даже успя да ни обгради и да победи, когато бяхме четиристотин души.

— Тогава той е жив дявол!

— Да, така е. Всички, които го познават, казват, че за него нямало невъзможни неща. Всичко знаел и всичко можел.

— Значи този човек е някаква рядка птица! И какво иска от мен?

— Трябвало да го заведете някъде, ама къде — не разбрах.

— От думите ти може да се заключи, че не е сам, така ли?

— Не е. С него са един американски морски капитан заедно със своя боцман, брат Хагуар...

— Хагуар ли? По дяволите! Това наистина не ме радва особено. Че какво ли ще искат от мен тези хора?

— Сигурно ще ви кажат. Освен това с тях има и шест йербатероси. Предводител им е сеньор Монтесо.

— Монтесо? А-а! Той ми е добър познат? Какво ли е... ха, ти не спомена ли, че онзи немец можел всичко?

— Да, така съм чувал да казват.

— Говори ли испански?

— Като испанец.

— Не споменаха ли нещо за Перу? Или за кипута? За езика на инките?

— Не.

— Ами за някакви листове, за планове, чертежи, за скрити съкровища?

— Не са.

— Отлично, чудесно! Много дискретни хора са. А не знаеш ли поне, дали немецът говори индиански?

— Чух, че е прекарал години сред индианците.

— Всичко съвпада, всичко съвпада. Вече ми е ясно защо искат да ме видят. Но защо ме търсят точно тук? Невъзможно е да знаят, че в момента се намирам при старите поселения.

— Искаха през Гоя да се отправят към Гран Чако, но още в Палмар бях чул, че в момента се намирате тук и им го казах.

— Значи тъй е станало!... А кога ще пристигнат?

— Малко след мен. Сигурно са тръгнали само часове по-късно и страшно много са бързали. Моят братовчед Гомара ги води.

— И той ли е от арипоните?

— Не, от друго племе е, но майка му е сестра на моята майка.

— Защо не остана да яздиш заедно с тях?

— Тъй смятах, но в такъв случай трябваше да се откажем от плячката, защото немецът се кани да предупреди белите за намеренията на арипоните.

— По дяволите! Ще трябва да се откаже от тази работа!

— Затова и той искаше толкова бързо да потегли на път и сигурно здравата е пришпорвал конете. По същата причина и аз незабавно тръгнах, без да го чакам. А ние кажи-речи уморихме конете си от стремглаво препускане.

— Добре си направил! Значи той мисли, че арипоните ще нападнат белите, така ли?

— Да.

— Но да не би да знаеш, че съм ваш съюзник, а?

— О, не. Той идва просто да ги предупреди.

— Аха, тъй значи! Нямам нищо против, стига само да не дойде, преди да сме си свършили работата.

— Точно от това се опасявам. Всеки миг може да се появи.

— Проклятие! Всъщност могат да го вземат дяволите, но е по-добре да почакаат, понеже все още ми е нужен жив. Значи всеки миг може да се появи, така ли? Хмм! И аз ще трябва да ви чакам до падането на нощта, че и по-дълго, а? Няма да стане. Пристигне ли онзи човек, вече нищо не може да се направи. Следователно налага се да действам, преди да е дошъл. Ех, де да знаехме дали веднага ще открие тук това място. Наоколо има не едно и две поселища и може би ще тръгне да търси от едно на друго.

— Сигурно ще дойде направо тук, сеньор. И аз нямаше защо да търся и да се лутам. Следите от вашите волски коли са толкова ясни, че даже и слепец с крака си ще ги открие.

— Вярно. Той ще намери дирята и ще дойде тук. Допусна ли да се стигне дотам, всичко е загубено. Но ето че ми хрумна една идея. Немецът смята ли да продължава нататък, или идва само до поселищата?

— Едва ли ще продължи. Просто е тръгнал за поселищата да се срещне с вас.

— Добре. Тогава ще подмамя мъжете на Крокодиловия остров, а после ще отидем до някое друго място, където ще се срещна с твоите хора и ще ви предам плячката заедно с жените и децата. След това ще се върна тук да чакам немца. Щом дойде, ще му кажа, че керванджиите са ми платили моето възнаграждение и са продължили нататък.

— Дали ще ви повярва?

— Несъмнено. Така ще му представя нещата, че да не се усъмни.

— Но нали двайсетте мъже на Крокодиловия остров ще са все още живи!

— Че какво от това?

— Ще можете да им вземете парите едва след като умрат!

— Ще ги метна по някакъв начин така, че да не вземат със себе си нищо ценно. Нека, когато си отидем, сами се оправят как да отидат на небето или пък в ада.

— Добре, сеньор. Но аз трябва да знам мястото, където ще отведете жените.

— Хубаво! Ти твърдиш, че познаваш околностите. Знаеш ли къде е кръстът в гората?

— Кой? Предишните заселници направиха много кръстове.

— Имах предвид огромния кръст, известен единствено под името *Nuestro Senor Jesu Christo de la floresta virgen*.

— Исус Христос във вековния лес ли? Да, знам го този кръст.

— Е, добре. Постарай се в полунощ да бъдете там. Ние също ще пристигнем по това време с колите. Ще ни нападнете, привидно ще се нахвърлите и върху мен, но аз ще успея да избягам. Така после ще мога да разкажа на немца, че керванът е бил нападен от вас.

— Да, в такъв случай той няма да търси мъжете на острова, а при нас.

— Що се отнася до острова, немецът не го знае, така че нито ще пита за него, нито пък ще научи каквото и да било. Разбра ли всичко, Гомес?

— Да.

— Тогава тръгвай, за да намериш арипоните и да можеш навреме да ги доведеш на уговореното място!

— Това беше разговорът, който подслушах — продължи Пена. — Индианецът изчезна заедно с майка си. А сендадорът остана потънал в мислите си още доста време. После и той стана на крака и бавно се отдалечи.

Естествено всички ние изслушахме тази история с най-голямо внимание. Но никой не бе толкова възбуден като йербатерото Монтесо. Той имаше изключително доверие в сендадора, когото смяташе за свой приятел. Онова, което чу, сега бе за него като гръм от ясно небе. Ето защо не беше никак чудно, че незабавно смуши коня си да се приближи до жребеца на Пена и го попита:

— Сеньор, действително ли твърдите, че разказът ви отговаря на истината?

— Разбира се.

— Ами ако не го вярвам?

— Няма да умра от мъка. Само моля да не ми се казва право в очите, че не било вярно. Може да си мислите всичко каквото си искате, но на една обида незабавно ще отвърна с куршум.

— Е, е, моля ви, сеньор! Човек все ще има право да си каже мнението!

— Не. Човек напълно спокойно може да си запази мнението за себе си и в никой случай не е уместно да го натрапва на другите. Разказах каквото видях и чух. Ако не ми вярвате, не го казвайте. А наречете ли ме лъжец, лошо ви се пише.

— Извинете, сеньор! Сендадорът е един от моите най-добри приятели. Просто ми е невъзможно да си представя подобно нещо за него.

— Щом го смятате за ваш приятел, мога само да ви съжалявам. Повече не мога и не желая да казвам. Впоследствие ще стане ясно, че той не заслужава приятелството ви. Съвсем скоро ще имате нужното доказателство, понеже се надявам, че сеньорите ще се съгласят да осуетим позорните кроежи на този човек, нали?

— Естествено, естествено! — разнесоха се викове наоколо.

А аз се осведомих:

— Какво направихте след като сендадорът си отиде?

Пена отговори:

— Разбира се, първата ми мисъл беше да предприема всичко възможно, за да проваля този ужасен заговор. Само че не знаех как.

— Няма нищо по-лесно от това. Съвсем ясно е било какво е трябвало да предприемете.

— Не е чак толкова ясно, както изглежда си го мислите, сеньор. Аз не съм неопитен човек и имам навик предварително добре да обмислям онова, което ми предстои да върша. Предполагам вие сте на мнение, че е трябвало да предупредя членовете на експедицията, нали?

— Естествено, че така мисля. Това е била първата и най-спешна мярка, която сте могли да вземете.

— Но хората нямаше да ми повярват. Нали не ме познават. А сендадорът им е бил препоръчан като почтен и надежден водач. Предполагам, че е направил всичко възможно, за да спечели доверието им. И ако аз, непознатият, се бях опълчил срещу него, естествено този негодник щеше да отрече всичко и щеше да се защити, представяйки ме за негов личен враг, който се стреми да му напакости.

— Не мога да не ви дам право. Преди всичко е трябвало да се погрижите за собствената си безопасност, та да имате възможност да помогнете и на заплашените от гибел преселници.

— Съвършено вярно! Ето защо не предприех срещу него нищо — нито открито, нито тайно. Имах нужда от хора, които да ми помогнат. Той беше споменал за вас. Индианецът му разказа за някакъв немец, който навярно се намирал със спътниците си вече наблизо. Затова сметнах, че най-доброто ще е да тръгна да ви пресрещна и да ви помоля за помощ.

— Естествено ние незабавно и изцяло се поставяме на ваше разположение. Надявам се да стигнем навреме и да избавим изпадналите в беда хора, а?

— Мисля, че ще успеем. Само не бива да се бавим. Може би мъжете са подмамани вече на острова. Но тъй като няма да бъдат избити, предполагам, че ще ги спасим. После навярно ще ни се удаде да намерим и останалите и да им помогнем.

— Да си пожелаем успех. Известно ли ви е къде се намира островът, както и мястото, наречено *Nuestro Senor Jesu Christo de la floresta virgen*?

— Не. Обаче очаквам да открием следи, които да ни отведат до там.

— Дири сигурно ще има, но вероятно тогава ще е вече твърде тъмно, за да ги видим и да ги проследим.

Ето че се обади Антонио Гомара:

— И аз не знам къде е островът, ала Кръстът ми е познат. Както изглежда хората са спрели при някогашното поселище Посо де Сиксто. Поне коловозите водят натам. А пътят от това място до Кръста ми е много добре известен.

— Чудесно! Нека побързаме, за да използваме максимално дневната светлина.

Накарахме конете да почувстват, че нямаме време за губене. Те препуснаха в бесен галоп и ние се понесохме през равнината като вихрушка. Всеки от нас съзнаваше, че е изправен пред опасни събития. В подобно положение човек става мълчалив и никой не обели нито дума, докато най-сетне сеньор Пена вдигна ръка и посочвайки напред, каза:

— Виждате ли ей онези дървета? Там се намира самотното изоставено поселище. Само след няколко минути сме при него.

Следвайки коловозите, се озовахме на мястото, където керванджиите бяха спирали. Видяхме останки от порутени постройки, скрити под плътната покривка на увивните растения. Гъстата шума на околните дървета ги засенчваше. Встрани забелязахме следи от няколко ниви, които бяха обаче толкова запуснати, че само много остро зрение можеше да разпознае, че някога тук е „играла“ лопатата. Всичко наоколо правеше впечатление на най-дълбока немара. Не видяхме нито един от хората, които търсехме и които бяха почивали тук.

Забелязахме, че воловете са били разпрягани, за да пасат, но престоят на кервана е бил кратък. Скоро преселниците бяха напуснали Посо де Сиксто, и то в различни посоки. Това си личеше съвсем ясно от следите. Едни от тях водеха надясно, на север. Виждаше се, че хората не бяха яздили, а бяха вървели пеша. Втората диря продължаваше в предишната посока. Тя описваше дъга около изоставеното селище, а после поемаше право на запад.

След като внимателно я огледах, разбрах, че бе оставена от волските коли, за които са били вързани свободните ездитни животни. Водачите на колите бяха вървели отстрани. Понеже не се виждаха други отпечатъци от човешки стъпки, от само себе си се налагаше предположението, че жените и децата са се намирали в колите.

— Оттук сендадорът е повел клетниците към Кръста — обади се Пена. — Колко ли е голяма преднината му?

— Само около половин час — отвърнах аз, — както си личи от следите на воловарите. Утъпканата от тях трева все още е силно наведена. Ако е била смачкана преди повече от половин час, то гъвките стръкчета щяха вече да са се изправили. Нека огледаме и втората диря!

Както споменахме, тя бе оставена само от човешки крака. Преминаваше като тъмна черта през тревистата равнина, но само тук-там можеха да се различат отделни отпечатьци. Тази диря бе стара поне три часа. На едно или друго място стъпките на самотен пешеходец се отделяха за малко от общата следа, но скоро отново се сливаха с нея. Моите спътници не им обърнаха внимание и когато се наведох, за да огледам по-внимателно единичните отпечатьци, капитан Търнърстик се обади:

— Сър, защо зяпаш тъй любопитно в тревата? Просто тук е вървял някой от мъжете и нищо повече.

— Езикът на тревата се вижда, а не се чува. Кептън, я поразгледай основната диря! Тревата отново се е изправила, ала все пак връхчетата ѝ още са клюмнали. И то в каква посока?

— Сочат на север.

— Защо?

— Защото хората са вървели на север. Тревата поляга в онази посока, в която човек се движи.

— Ами тогава я хвърли едно око на следата от самотния пешеходец! Връхчетата на тревата също са все още клюмнали нали?

— Да.

— Но са значително по-ниско наведени от другите. Какво следва от това?

— Нищо друго, освен че още не са се изправили съвсем.

— Голяма проникателност, няма що! А според мен от това следва, че единичната следа несъмнено е по-нова от общата главна диря. Въпросният човек е минал оттук доста по-късно от останалите.

— Мисля, че всички са били заедно!

— На отиване да, обаче на връщане той е бил сам. Я ми кажи още веднъж накъде са наведени тези тревички?

Търнърстик огледа следата по-внимателно отпреди и отговори:

— Към нас, на юг.

— Следователно в каква посока се е движил този човек?

— Насам, срещу нас.

— Но другите са вървели напред пред нас. Значи тук става въпрос за дирята на сендадора, който се е върнал сам. А това е за мен доказателство, че планът му е успял. Завел е мъжете на острова и там ги е изоставил. Кой знае в какво положение се намират!

Капитанът поклати глава, а брат Иларио се обади:

— Не са мъртви, но ги заплашва голяма опасност. Ако не дойде някой да ги избави, неминуемо ще загинат на острова по най-окаян начин, защото, опитат ли се да използват единствения възможен път за бягство, а именно да плуват към брега, ще бъдат разкъсани от зверовете. Ето в какво положение се намират търсените от нас мъже. Сендадорът ги е подмамил в този капан.

— Хмм! — промърмори доблестният йербатеро, поклащайки глава. — Все още никак не ми се иска да повярвам на тази работа. Както вече знаете, сеньор, сендадорът е мой приятел!

— Той просто ви е мамил.

— Никога. Към мен винаги е бил почтен.

— Но това не изключва възможността спрямо други да не е почтен.

— Е, повече или по-малко всеки гледа собствената си изгода, но в случая става въпрос за едно истинско престъпление.

— И то за много голямо!

— Ето защо предполагам, че всички ние се лъжем.

— Аз пък вярвам на казаното от сеньор Пена. Да не спорим. Съвсем скоро ще разберем кой е прав.

Междувременно ние не си губихме скъпоценното време. Без да спираме, следвахме дирята в галоп. Можеше да се предположи, че Крокодиловият остров не е особено далеч, понеже за сендадора нямаше да е толкова лесно да подмами хората на едно по-значително разстояние. И наистина, не измина и четвърт час, когато пред нас, на по-светлия хоризонт, забелязахме да се тъмнее някаква ивица. Щом се приближихме, видяхме, че тя се състоеше от гъсти храсталаци, над които се издигаха короните на няколко дървета. Същевременно тревата стана по-сочна — един признак, че наблизко има вода, и то не малко вода.

Когато стигнахме храсталаците на едно място, където дирята навлизаше в тесен отвор между тях, забелязахме, че тези широколистни храсти обграждаха широк пояс от висок бамбук, зад който съзряхме очакваната вода.

Отначало нямаше как да се разбере дали това бе някоя самостоятелна лагуна, или пък може би бе свързана с реката Рио Саладо. Не изглеждаше да е дълбока. Доказваха ни го многобройните крокодили, лежащи в тинята на доста голямо разстояние от брега, чиито муцуни стърчаха от водата. Тези животни бяха заели често срещащите се плитки места, между които се проточваха по-дълбоки, къде тесни, къде широки улеи. Сигурно тези грозни създания са могли много дълго време да се размножават несмущавано, понеже никак не беше трудно на една не дотам обширна площ да се преброят стотина, че и повече екземпляри. Точно срещу нас, но толкова далеч, че само остро зрение можеше да я различи, имаше ниска суша без каквато и да било растителност. Навярно беше островът, който търсехме.

Съвсем добре дошло за целите ни бе обстоятелството, че на брега се намираше сал от тръстика и бамбук. Личеше си, че е построен съвсем наскоро. Забелязахме и местата, където тръстиката и бамбукът са били отрязани или откършени. Четири-пет дълги бамбукови върлини, оставени върху сала, показваха начина, по който е бил придвижван.

Извадих далекогледа си и го насочих към намиращата се отсреща суша. Да, това беше остров. Съвсем ясно различих човешки фигури, които се суетяха насам-натам.

— Островът ли е? Какво виждате? — попита брат Иларио.

— Да, той е и там виждам търсените от нас хора.

— Слава Богу! Значи не сме закъснели. Ето го и сала. Прав бяхте, сеньор, когато преди малко предположихте, че ще построят подобен плавателен съд. Всичко е точно така, както казахте. Бързо слизайте от конете, за да избавим тези клетници!

Той скочи от седлото и се завтече към сала. Другите го последваха.

— Чакайте, сеньори! — извиках им аз. — Най-напред трябва да се погрижим за конете. Най-добре ще е да ги изведем навън в откритата равнина и да ги вържем за забити в земята колчета. Нека там пасат до насита.

Предложението ми бе прието и изпълнено. После се върнахме при сала. Той не беше вързан, а така блъснат към полегатия бряг, че бе здраво заседнал. Отделните му части бяха свързани с помощта на пълзящи растения.

Щом стъпихме на него, към нас бързо се приближиха безброй крокодили. Те бяха толкова много, че се блъскаха един в друг. Гледката, която предлагаше гъмжилото от тези зверове, изобщо не може да бъде описана.

— All devils! — възкликна Търнърстик. — Едва сега схващам в каква опасност се намират онези клетници. При толкова много чудовища никой от преселниците не би достигнал брега. Я да поразгоним малко тези твари!

Той посегна към пушката си.

— Но цели се само в очите им, сър! — казах му аз.

— Well! Знам го. През официалните фракове на тези чаровни господа не минава никакъв куршум.

Алигаторите буквално ни препречиха пътя. Те напиреха към нас и се блъскаха само на някакви си два-три метра от сала. Дългите им муцуни шумно се отваряха и затваряха, а малките им коварни очи бяха хищно вперени в нас.

Не можехме да се придвижим напред. Налагаше се да си пробием път с куршуми. Първите изстрели не оказаха особено въздействие и едва след като убихме около двайсетина чудовища спечелихме свободно пространство, понеже останалите животни се нахвърлиха върху тях и ги завлякоха към по-дълбоките води, за да ги разкъсат и изядат. Това бе една наистина отвратителна сцена.

— Не разбирам как онези мъже са успели да се доберат до острова, щом са били невъоръжени! — обади се монахът.

— Има обяснение — отвърнах му аз. — Животните са били пръснати на различни места и са се събрали тук едва след като плаващият до острова и обратно сал е привлякъл вниманието им и е събудил в тях надежда за плячка. Освен това ми се струва, че е възможно да бъдат отблъснати с помощта на бамбуковите върлини. Някой по-здрав удар или забиване на остриите им краища, особено в окото, сигурно ще е болезнено дори за такъв звяр.

Когато пътят ни горе-долу се откри, ние грабнахме споменатите вече върлини и се отблъснахме от брега. Налагаше се да използваме

по-дълбоките места на лагуната, ала и там дълбочината не възлизаше на повече от четири или пет лакти. Щом салът ни потегли, никой от крокодилите не се осмели да се приближи към него, но затова пък толкоз по-упорито заплуваха подир нас. Не ни заплашваше опасност, обаче вонята на тези влечуги беше непоносима.

За мен бе цяла загадка от какво живееха крокодилите. Ако по-рано в лагуната е имало риба или някакви други животни, то те сигурно отдавна бяха унищожени от тях. Може би тези зверове се изхранваха с по-слабите индивиди на собствения си род.

Тъй като здравата работехме с петте върлини, ние се приближавахме към острова толкова бързо, че скоро с невъоръжено око можехме да различим намиращите се на него хора. Те също ни забелязаха, но вместо да ни подвикнат, стояха безмълвно изправени на брега. Не знаеха дали идваме с приятелски, или с враждебни намерения. Когато се озовахме достатъчно близо, различих, че всеки от тях държеше в ръката си нож. Лицата им изразяваха решителност. Личеше си, че в случай на нужда тези хора бяха готови да се бият срещу нас.

— Спрете! — извика ни един от тях на испански. — Не се приближавайте повече! Трябва да ни кажете какво искате! Кои сте вие?

Понечих да отговоря, но монахът ме изпревари:

— Откога ми нямате доверие, сеньор Арико? Нима вярвате, че в мое лице непременно имате враг?

Съвсем случайно брат Иларио познаваше този човек, който беше вече споменатият представител на един банкер от Буенос Айрес. В същия миг и той видя кой стои пред него и отговори:

— Bendito sea Dios!^[2] Брат Хагуар! Спасени сме! Сеньори, тези господа могат да идват при нас само с приятелски намерения!

Повече никой не ни попречи да слезем на брега. Спряхме със сала на сушата и го изтеглихме на пясъка така, че да не може да бъде отнесен от водата. С радостни възгласи хората ни посрещнаха с протегнати ръце, а после съвсем набързо брат Иларио и сеньор Арико ни представиха едни на други.

Достатъчно е само да спомена, че между преселниците имаше двама северноамериканци, които естествено бяха поздравени от капитан Търнърстик с огромна радост.

— Но сеньор, как попаднахте на този остров? — попита монахът своя познат от Буенос Айрес.

— Дойдохме да видим Nuestro Senor Jesu Christo de la floresta virgen.

— Но той изобщо не е тук!

— Да, за съжаление. Измамиха ни. Сендадорът се оказа чудовищен мерзавец. А ние му имахме толкова голямо доверие.

— В никакъв случай не го заслужава и мога да ви го докажа!

— Нямаме нужда от доказателствата ви, понеже самият той ни ги даде. Но какво търсите вие в тази местност?

— Вас, за да ви спасим.

— Къде и как узнахте, че сме в опасност?

Съвсем накратко брат Иларио му съобщи най-необходимото. Тези мъже и бащи дадоха израз на ужаса си с изплашени възгласи. Монахът ги утеши с думите:

— Можете да се успокоите, сеньори. Досега на близките ви не се е случило нищо лошо, а ние ще се погрижим и за в бъдеще да не им се случи.

— Ами нападението над жените ни?!

— Ще бъде проведено едва днес по обед. А дотогава имаме предостатъчно време, за да го осуетим.

— Тогава хвала на Бога, а на вас — благодарностите ни. Ще намерим време да си поговорим по-подробно, но най-напред ни кажете къде се намира сендадорът.

— При кервана.

— Значи в старото поселище, така ли?

— Не. Те тръгнаха именно към светото разпятие, за което споменахте преди малко.

— Без нас? Тогава безпомощните жени и деца са в ръцете му, а?

— Временно да. Но ви уверявам, че няма да им се случи нищо лошо. Сега най-важното за нас е да разберем как му се е удало да ви подмами на острова.

— С лъжа.

— Естествено. Но каква?

— Каза ни, че тук сме щели да видим кръста на нашия Senor Jesu Christo.

— И тази ли беше причината да го последвате? Каква непредпазливост!

— Но той така ни описа Кръста, че събуди любопитството на всички ни. Разказа ни как някога по време на бойния си поход оттук минал някакъв инка. Бил християнин, а на това място го нападнали индианци. Заедно с шепа свои верни хора той потърсил спасение на острова, където тези храбреци се защитавали до последния човек. Както са паднали в битката на времето, тъй лежат и до ден-днешен, образувайки с телата си кръст — именно Кръста на нашия *Senor Jesu Christo de la floresta virgen*.

— Чудно, че сте повярвали подобно нещо!

— А защо не?

— Защото индианците са били езичници. Те никога не биха подредили телата на християните в подобна свещена фигура.

— О, инката умрял последен и преди смъртта си ги покръстил.

— Аха, тъй значи! Докато се защитавал срещу тях, намерил време да ги покръсти, а?

— Да. И покръстването им било толкова искрено и чудотворно, че дотогавашните езичници дори не посмели да се докоснат до съкровищата, до златните доспехи, носени от инките.

— Наистина смайващо покръстване!

— Сендадорът ни разказа тази история и ние му повярвахме. Та нали са ставали и къде-къде по-странни неща. Трупите, тоест скелетите, и до ден-днешен лежали тук на острова, образувайки кръст, и все още били със своите накити и носели снаряжението си от чисто злато.

— Разбирам. Сендадорът е измислил тази басня не чак толкова лошо. Съчинил е историята с кръста от трупове и златните богатства, за да ви подмами към острова. Оставил ви е да вземете ножовете си, защото са били необходими да отрежете тръстиката и бамбука за сала. Но не ви е разрешил да носите пушките си, понеже сте могли да застреляте много крокодили и да прогоните другите, така че здрави и читави да се доберете до брега. И действително ли повярвахте на подобни измишльотини?

— Да.

— И не се ли усъмнихте в нещо?

— Едва след като ни изостави.

— Всички наведнъж ли се качихте на сала?

— Да, имаше достатъчно място.

— Крокодилите не ви ли безпокоиха?

— Не. Салът привлече едва по-късно вниманието им.

— Всички ли слязохте на острова?

— Всички с изключение на сендадора. Когато го попитахме защо остава на сала, той подигравателно ни отговори, че искал да ни достави удоволствието само между нас да разделим скъпоценностите.

— Не го ли задържахте?

— Нямаше как, понеже вече се беше отблъснал от брега. Приблжиха се и крокодилите, а ние бяхме оставили върлините на сала. Истинските му намерения ни се разкриха едва след като от безопасно разстояние ни подвигна, че щял да омъжи жените ни за индианци, а най-хубавите измежду дъщерите ни щял да запази за себе си. А в това време крокодилите щели да ни изядат. Трудно ни беше да повярваме в какво положение сме се озовали. Може би сендадорът само се беше пошегувал. Претърсихме острова за инките.

— И естествено не намерихте никаква следа от тях, нали?

— Нищо, абсолютно нищо не открихме. И тогава вече се убедихме, че целта му е да ни погуби. После седнахме да се съвещаваме. Но не ни хрумна никаква спасителна мисъл. Ето защо всички сме ви безкрайно благодарни, на вас и на вашите приятели. Дано имаме възможност да ви се отплатим.

— Я го забравете! Нека преди всичко видим как ще напуснем този злощастен остров.

— Дали салът ще издържи всички ни?

— Поне ще опитаме.

Опитът ни показва, че можем да рискуваме. Двайсетте невъоръжени мъже трябваше да налягат един до друг, за да не се наруши равновесието на сала. Петима от нас грабнаха върлините, а останалите налякахме по самия край на плавателния съд, за да застреляме дръзналите да се приближат малко повече крокодили. Тъй като салът бе по-тежко натоварен отпреди, той газеше и по-надълбоко, но все пак се подаваше от водата достатъчно, за да не се измокрим.

След като отново убихме няколко от грозните влечуги, останалите разбраха, че е опасно да се приближават до нас. В резултат на това те предпочетоха да ни следват от толкова голямо разстояние, че

нямаше защо да се боим от тях. Щастливо се добрахме до брега, където първата ни грижа бе да видим какво става с конете ни. Съвсем не беше в навиците ми да зарязвам коня си както този път. Нямаше как иначе да нарека постъпката си освен непредпазливост, защото не бяхме оставили нито един-единствен пост. Колко лесно можеше наблизко да се намират някакви индианци, които да ги откраднат. В такъв случай навярно нямаше да успеем да приведем в изпълнение плана си. За щастие се оказа, че опасенията ми са били напразни.

Тъй като двайсетте мъже отново се намираха в безопасност и нямаше защо повече да се тревожат за себе си, можеше да направим съвещание, за да решим какво да предприемем. Вярно, че мъжете и бащите на изпадналите в такава опасност жени и деца настояваха за незабавни действия, ала аз ги убедих да не прибързват. Както често животът ме беше учил с четвърт час спокоен размисъл човек по-късно печели часове, а дори и цели дни.

Естествено имахме намерение бързо да се впуснем подир кервана от волски коли. Догонехме ли го още преди планираното нападение, щяхме да се разправяме само със сендадора. Вярно, че той не беше единственият мъж, с него бяха и воловарите, но Арико ни увери, че те са верни хора и не са негови съзаклятници. Следователно нямаше защо да се боим от тях.

Тръгнахме на път. Противопоставих се на един кон да яздят по двама души, защото така животните щяха бързо да се изморят. Тъй като трийсетте мъже разполагаха само с десет коня, несъмнено по-добре щеше да е, ако само десетина от нас яздеха, но затова пък толкова по-често щяхме да се сменяме. Другите се съгласиха с мен и така поехме към нашата цел.

Отначало пътят ни не беше труден, понеже водеше през тревиста равнина, където само тук-там се виждаха отделни островчета от храсталаци. Тревата не беше нито висока, нито гъста и в резултат на това хората, които вървяха пеша, не се измориха бързо, макар да бяха принудени да не изостават от енергично крачещите коне.

В момента се намирах сред пешеходците, защото отстъпих дорестия си жребец на един от моите спътници. Сеньор Пена направи същото и се присъедини към мен, за да си поговорим за предстоящото приключение. След като разменихме мисли на тази тема, разговорът

ни се насочи към нашите преживявания в Мексико. При това засегнах неговата национална принадлежност с въпроса:

— Сеньор, вие испански произход ли имате?

— Не — отговори той.

— Предполагам, че сте немец.

— Само предполагате? Можете да го знаете и със сигурност.

— За това е необходима проникателност, каквато може би не притежавам. Все, пак мисля, че сте немец, но можех само да го предполагам, защото по този въпрос в Мексико мълчахте като риба.

— Тогава си имах основателна причина.

— Мога ли да науча каква?

— Да, защото сега няма защо да мълча. Тук съм известен като прилежен събирач на кора от хининово дърво и златотърсач. Тръгнах за Мексико именно като златотърсач, но не исках да се разбере. Между тогавашната група, към която се присъединих, имаше един човек, който наистина не ме познаваше лично, ала знаеше както името ми, така и някои други неща за мен, понеже беше живял доста дълго в тукашния юг. Видях се принуден да крия немското си потекло и затуй си присвоих испанско име.

— Но поне към мен можете да бъдете откровен!

— Не. Вярно, че не бяхте златотърсач и нямаше защо да се опасявам от някаква конкуренция, но колко лесно можете да ме издадете с някоя необмислена дума.

— Сигурно сте имал страшно основателни причини да постъпвате толкова предпазливо.

— Наистина.

— Вероятно сте имал предвид някое златно находище, а?

— Да, имах. Не е важно по какъв начин го бях научил, накратко, бяха ми описали една местност, където много вероятно можеше да се намери златна мина. По тази причина тръгнах за Мексико и се присъединих към онези хора, които по време на своето пътуване щяха да минат през въпросната местност. Естествено не им разкрих намеренията си, иначе всички щяха да се лепнат за мен.

— И имахте ли успех?

— По-голям, отколкото бях очаквал. Докато преминавахме през въпросната местност, по срещашите се из нея геоложки формации още от пръв поглед разбрах, че пътуването ми няма да е напразно. Яздих

заедно с групата още един ден, а после през нощта тайно изчезнах, за да се върна обратно. След тридневна търсене най-сетне открих жилата, която несъмнено бе изключително богата. Прикрих мястото с пясък и дребен чакъл, метнах се на коня и тръгнах да търся купувач за моето откритие.

— И намерихте ли го?

— Много бързо. Заведох го в планините и му показах находището. Той беше познавач и веднага разбра каква печалба го очаква. Отначало ми предложи да започнем експлоатацията на златната мина в съдружие, но понеже се канех отново да се отправя към страните по Ла Плата и не можех да приема предложението му, той откупи от мен находището. Получената сума е повече от достатъчна, за да ми осигури безгрижно бъдеще.

— Тогава ви поздравявам най-сърдечно. Но как си избрахте тъкмо името Пена?

— Защото в превод то отговаря точно на моето немско име.

— Значи навярно се казвате Кумер^[3], а?

— Да.

— Е, в такъв случай ми се вижда излишно да разговаряме на испански. Хайде да минем на немски!

— С най-голямо удоволствие. Навремето в Мексико с голяма радост щях да се обърна към вас на родния ни език, но както вече споменах, го смятах за непредпазливо.

— Мога ли да ви попитам от коя част на Германия произхождате?

— Защо не? Прусак съм.

— От коя провинция?

— Силезия. Роден съм в Бреслау.

Естествено заговорихме за нашето общо отечество и така часовете минаваха неусетно.

Междувременно на два пъти сменяхме конете, а ето че вече се смрачи. Това обаче не ни пречеше особено много, понеже Пена бе отличен водач, но дори и в някой случай да се беше поколебал, то Гомара винаги бе в състояние да му помогне.

Вярно, че пътят и за двамата бе непознат, ала те знаеха посоката и тъй като добре умееха да използват особеностите на терена, нямаше защо да се опасяваме, че ще се заблудим.

Лека-полека тревистата равнина измени облика си и храсталаците започнаха да се мяркат все по-често. Появиха се и дърветата, но те растяха толкова нарядко, че почти не ни създаваха пречки. Теренът бе съвършено равен и никак не ни затрудняваше. Единствените препятствия бяха лагуните, които трябваше или да заобикаляме, или да прекосяваме на по-плитките и тесни места. Помагаха ни звездите по небето, а по-късно щеше да изгрее и луната.

Така яздихме с часове във вечерния сумрак, докато се натъкнахме на нещо като широк улей, издълбан в земята. Щом го видя, Пена радостно възкликна:

— Това е пътят към Кръста във вековния лес. Значи не съм се заблудил.

— Път ли? — попитах аз. — Прилича ми по-скоро на речно корито.

— И наистина е такава. Когато по време на дъждовния период от планините неудържимо се спуснат буйните води, те се разливат надалеч из равнината. На по-дълбоките места се образуват притоци на река Саладо, които на подходящи места вливат водите си в главната речна артерия. В момента се намираме пред един от споменатите притоци.

— Нима оттук могат да минават волски коли?

— Разбира се. Това речно корито предлага кажи-речи единствената възможност да стигнеш с кола до Кръста. Естествено сега ще я използваме.

— Не мислите ли, че така ще се натъкнем на сендадора?

— Не, защото сме го изпреварили. Вече е зад нас.

— Това би било чудесно, понеже ще стигнем при Кръста преди него. Колко път имаме още до там?

— По-малко от час.

— Хмм! Искаше ми се да бях огледал местността, защото е много вероятно точно там да се видим принудени да се бием. А в такъв случай винаги е от полза подробно да си запознат с околностите.

— Е, на мен са ми познати и мога да ви ги опиша. Според мен преди много години там е имало манастир, понеже все още се виждат порутени зидове, а преди време открих дори входа към сводест зимник.

— Тогава тази постройка наистина е издигната от белите, тъй като местните индианци не строят сводове. Местността прилича ли на тукашната? Има ли гора?

— Там се издига хълм, покрай чието подножие се вие това речно корито. Склоновете му са обрасли с дървета, а горе на върха са развалините, за които вече споменах. На най-високата точка, която гледа надолу към реката, се извисява Кръстът на вековния лес.

— Има ли нагоре по хълма път, който може да бъде използван от волска кола?

— Не, сендадорът сигурно ще спре с колите долу в подножието на хълма.

— И точно там ще го чакат индианците. Предполагам, че няма да стоят на открито, а ще се скрият.

— И аз мисля така. Те няма да предприемат нападението, преди да са разговаряли със сендадора.

— Следователно той ще ги потърси, за да им съобщи, че коварният му план срещу мъжете се е увенчал с успех и че те вече могат да вземат жените и децата. Навярно индианците ще се скрият горе на хълма между развалините.

— И аз съм убеден в това, дори ми се струва, че мога да се закълна.

— Тогава не бива да се приближаваме до самия хълм, защото ще ни забележат. Може би индианците са разставили постове.

— Не ми се вярва. За тях няма нито повод, нито причина да го направят. Та нали очакват само волските коли с жените. Друго щеше да е, ако се опасяваха от появяването на отряд въоръжени воители. Мисля, че са се скрили сред развалините, а може би дори и в избата, и най-спокойно изчакват идването на сендадора, за да вземат своята плячка.

— Навремето огледахте ли внимателно сводестия зимник?

— Естествено. Човек никога не знае кога и как доброто познаване на подобно място може да му бъде от полза.

— Голям ли е?

— Ако застанат плътно един до друг в него, ще се поберат двеста души.

— Колко входи или изхода има?

— Точно това се опитам да разбера преди всичко друго. Ала въпреки положените усилия, намерих само един вход. По-рано надолу

са водили стъпала, които отчасти са разрушени. Следователно входът не прилича на нормално стълбище, а по-скоро на спускаща се надолу подземна галерия.

— Как ми се иска червенокожите да са там! В такъв случай би било лесно и съвсем безопасно да ги обезвредим, докато при други обстоятелства схватката щеше да е неизбежна. А заради отровните стрели тя крие за нас огромна опасност. Но засега нищо определено не може да се каже. Първо трябва да видим как стоят нещата.

Пресъхналото речно корито действително приличаше на горедолу удобен път, по който се изкачвахме нагоре малко повече от час. Когато Пена ни съобщи, че хълмът се намира най-много на около петстотин крачки пред нас, ние спряхме. Другите се оттеглиха между дърветата, където притихнаха в очакване на завръщането ни, а аз и Пена тръгнахме на разузнаване. Полагахме големи усилия да не вдигаме никакъв шум. Не ни беше трудно, понеже по пътя ни нямаше нито камъни, нито пясък. Придържахме се отстрани на речното корито, като вървахме съвсем близо покрай първите дървета.

Нощта бе тиха. Не се долавяше никакъв шум. И все пак не се чувствахме особено добре. Отровната стрела, издухана от тръстиковата цев, също не причинява никакъв шум и е далеч по-опасна от куршума на пушката. В случай, че индианците бяха поставили стражи, една такава стрела можеше да ни улучи всеки миг. За щастие се оказа, че няма никакви постове. Добрахме се до подножието на хълма и като безмълвни сенки се устремихме между дърветата нагоре.

Това съвсем не бе лесна работа. Наоколо имаше какви ли не увивни растения, които ни принуждаваха да пълзим, понеже отстраняването им със сила неминуемо щеше да предизвика шум. След като най-сетне стигнахме горе, доколкото ми позволяваха тъмнината и дърветата, забелязах, че на върха на хълма има доста обширно равно голо място. Непосредствено до нас се издигаха порутени зидове. По-скоро се досетихме за тях, защото не се виждаха — бяха скрити от гъстата покривка на пълзящите растения.

— Къде е входът към избата? — тихо попитах Пена.

— Ей тук, веднага вдясно, съвсем наблизо.

— Дали няма различни дворове?

— Вероятно има, но само предният е достъпен. Отзад всичко представлява хаотично разхвърляни купища развалини, между които

не може да се мине.

— А до зимника през предния двор ли се стига?

— Да.

— Тогава да вървим! Но предпазливо!

Той ме хвана за ръката и ме поведе след себе си. Скоро стигнахме до мястото, където се беше намирала голямата широка порта, което лесно се забелязваше. Трябваше да сме много внимателни, защото, ако изобщо бяха поставени постове, тук съвсем сигурно щеше да стои някой от тях. Ала изглежда червенокожите бяха уверени в себе си и в своя успех, понеже този единствен вход бе оставен свободен.

Щом преминахме през него, ние се озовахме в четириъгълно пространство, обградено от ниски порутени зидове. Това беше дворът. Точно отсреща забелязах слабо сияние от прикрита светлина. Същевременно до нас достигна миризма на дим.

— Ей оттам се слиза в избата — обади се Пена. — Долу са запалили огън.

— Но нали се образува пушек. Хората би трябвало да се задушат!

— О, не. Горе в свода забелязах две дупки, разположени доста високо отляво и отдясно. Димът може да излиза през тях.

— А дали отворите са достатъчно широки, за да успее през тях да се промъкне човек?

— О, не. Впрочем двата отдушника са направени така, че през тях е възможно да се хвърли поглед в помещението.

— Много добре. Така ще можем да наблюдаваме неприятелите си, а навярно и да ги преброим. Напред!

Промъкнахме се към входа. И там нямаше никой. Да, долу наистина гореше малък огън и в този момент долових и аромата на печено. Светлината навлизаше на известно разстояние и в коридора със стълбите, така че се виждаха отломките от някогашните стъпала, които правеха невъзможно безшумното ни спускане долу, а оттам и оглеждането на цялото помещение. Сигурно под краката ни щяха да се отърколят малки камъчета и щяха да ни издадат. Тъй като нямаше как оттук да хвърлим директно поглед към вътрешността на зимника, ние се насочихме първо към единия, а после към другия отдушник, разположени горе от двете страни на сводестия таван. От там видяхме

насядалите индианци под нас. Ала кръгозорът ни бе толкова стеснен, че не успях да преброя повече от осем души.

— Естествено, че са далеч по-многобройни — обади се Пена. — Когато тези хора планират някакво нападение, те тръгват в поход с многочислен отряд, понеже храбростта не е измежду техните добродетели. Какво ще правим сега?

— Бързо ще се върнете, за да доведете спътниците ни. Но нека първо отведат и вържат конете на някое място, където сендадорът няма да ги намери.

— А вие какво ще правите в това време?

— Ще наблюдавам входа.

— Опасно е!

— Съвсем не е. Та тези негодници са до един в капана!

— Ами ако някой от тях излезе?

— Ще го стисна за гърлото и така ще го цапардосам по носа, че ще полети обратно при другите.

— И тогава всички ще се втурнат навън!

— Ще се видят принудени да се откажат. Един до друг могат да вървят най-много двама души, така че с револверите си държа всички в шах.

— Добре! Ей сегичка ще дойдем.

— Не е нужно да сте кой знае колко предпазливи. Наоколо няма от кого да се боите и можете съвсем открито и най-безгрижно да се приближите.

Пена се отдалечи, а аз седнах отстрани до входа, твърдо решен да не допусна нито един човек да излезе навън. Отдолу долитаха неясни гласове, така че отделни думи съвсем не можеха да се различат. Впрочем и да долавях думите им, пак нямаше да имам никаква полза, понеже не разбирах езика на арипоните. Прекарах така може би повече от десетина минути, когато отдолу се разнесе шум на търкалящи се камъни. Наведох се напред и хвърлих поглед към стълбите. Някакъв човек бавно се изкачваше. Все още се намираше в осветеното от огъня пространство, така че можех да видя лицето му. Беше Гомес. С изключение на ножа си не носеше други оръжия. Станах и се отдръпнах малко встрани. Там имаше едно дърво, в чиято сянка по-светлият цвят на коженото ми облекло не се открояваше толкова много. В този момент човекът излезе навън. Огледа се и се послуша в нощната

тишина. После ми обърна гръб, за да слезе отново долу. В същия миг полугласно го повиках така, че само той да може да ме чуе:

— Гомес!

Той светкавично се извърна:

— Кой е там? — попита той.

— Сендадорът.

— Вече? Бързо сте се справил. Къде са жените и децата?

— Долу при колите.

— Та това е съвсем...

Той млъкна. Докато разменяхме тези кратки въпроси и отговори, той се беше приближил още повече и в момента се намираше точно пред мен. Изглежда все пак забеляза, че не е възможно човекът пред него да е сендадорът. Леко се наведе, за да се взре внимателно в лицето ми и каза:

— Но вие не сте... кой...?

Той понечи да се обърне и да побегне. Но с десницата си аз го сграбчих за гърлото, така че да не може да вика, а с лявата си ръка измъкнах от колана му неговия нож, за да не би да го използва. В сравнение с мен той бе слаб като дете. Коленете му веднага се подгънаха. Допрях ножа до гърдите му и го заплаших:

— Само една дума на висок глас и ще ви убия. Ще мълчите ли?

— Да-а-а-а — прохъхри той, когато, за да може да ми отговори, мъничко поотпуснах гърлото му.

— Добре, тогава ще ви позволя поне да дишате. Но ви давам думата си, при първия непозволен звук ще ви пронижа! Сложете си ръцете на гърба, за да ги вържа!

Пуснах гърлото му, но с едната си ръка продължих да го държа, докато с другата измъкнах няколко ремъка от джоба си. При това нямаше как да не се понаведа напред. Така лицето ми се приближи до неговото и едва тогава той ме позна.

— Значи сте вие, сеньор, вие сте! — каза той.

— Че кой друг? Нали ви казах, че ще дойда?

— А-а! Вие, вие! Сега всичко е загубено!

— Какво разбирате под „всичко“?

— Нещо, което не е необходимо да ви казвам.

— Съвършено вярно! Не е необходимо да ми го казвате, понеже вече го знам.

— Вие ли? Невъзможно!

Докато траеше този диалог, аз вързах ръцете му отзад на гърба, а също и краката му, така че остана да лежи неподвижно в краката ми. Издърпах го настрани до мястото, откъдето добре можех да наблюдавам входа за зимника, и седнах до пленника си на земята.

— Сеньор, какво смятате да правите с мен? Какво ме очаква? — попита той.

— Изцяло ще зависи от поведението ви.

— Сам ли сте тук?

— Не. Но щом изпитвате толкова голям копнеж по моите спътници, които са и ваши познати, за ваше успокоение мога да ви съобща, че съвсем скоро ще ви се представят. Разбира се, повече нямате право да разчитате на приятелството ни.

— Че какво толкова съм ви направил?

— Първо, избягахте от нас и второ...

— Сеньор, отпътуването ми не бива да го наричате бягство! Просто трябваше да тръгна!

— Защо?

— Това е моя тайна.

— Тайна, която знам и аз. Нали в Палмар ви казах, че ще осуетя кроежите ви.

— Сеньор, не е възможно да знаете намеренията ни!

— Много добре ги знам. Подмамили сте двадесетте мъже на Крокодиловия остров, а тук се каните да отвлечете жените и децата.

— Cielo! Кой ви е казал подобно нещо?

— Самият вие сте го казали на сендадора.

— Не е вярно!

— Не отричайте, Гомес! Лъжите няма да ви помогнат! Подслушали са ви! Много добре са чули всяка една от думите ви. Естествено бързо тръгнахме по петите ви от Палмар. Вие и не сте очаквал нещо друго, понеже нали и днес казахте на сендадора, че всеки момент е възможно да се появим.

— И това ли знаете?

— Знам абсолютно всичко. Ние бяхме на Крокодиловия остров и спасихме дваисетте мъже. Салът все още беше на брега — голяма глупост от страна на сендадора! Ето че сега всички сме тук, за да предотвратим изпълнението на втората част от плана ви.

— Но това е... това е... просто не мога да повярвам! — изпелтечи той.

— Ще го повярвате, понеже... я чуйте! Ето че моите спътници идват. Ще се убедите, че ви казвам истината.

Долових приближаващите се стъпки на много хора и станах от земята, за да могат да ме видят. Наистина бяха моите другари. Стигнаха до мен. След като разбраха кой лежи в краката ми, те изявиха желание незабавно да бичуват Гомес. Аз обаче ги наведох на по-хуманни мисли, обяснявайки им, че той беше действал като индианец, който вижда в белите нашественици. Вярно, че избавените от Крокодиловия остров мъже никак не бяха склонни да проявят милосърдие, ала аз положих усилия да им втъпя, че и за самите тях ще е по-добре да простят и да си спечелят благодарността на арипоните, отколкото с ненужна суровост да си навлекат отмъщението на цялото племе.

— Но какво ще правим сега с тези хора, на които трябва да гледаме като на наши пленници? — попита един от тях.

— Веднага ще чуете — отвърнах му. — Мисля, че ни дължите живота си и затова настоявам да ми разрешите да сключа мир с арипоните. Смятам, че няма да ми откажете, понеже това не е в мой, а във ваш интерес.

След кратко съвещание, което проведеха само помежду си, преселниците се съгласиха с предложението ми. Ето защо се наведох над Гомес, развързах ремъците му, изправих го на крака в средата на образувания от нас кръг и му казах:

— Запомнете какво ще ви кажа сега! Нито на вас, нито на някого от хората ви ще падне и косъм от главата, но имам няколко условия, с които трябва да се съобразявате.

Той дълбоко пое дъх, зарадван, че ще се отърве толкова леко, и ме попита:

— Какви са тези условия?

— Сега ще слезете в избата при вашите хора. Впрочем колко са те на брой?

— Шейсет.

— Ще им кажете, че тук има трийсет добре въоръжени мъже и че те ще стрелят по всеки, който без разрешението ни се опита да излезе от зимника. Рано сутринта ще можете необезпокоявано да се оттеглите,

след като сключите мир с хората, които искахте да избие. Готов ли сте да обясните всичко това на индианците и да ги убедите да приемат условията ни?

— Да, но настоявам да удържите на думата си!

— Никога не лъжа. И така, нека никой не се опитва да излезе от зимника. Ако имам нещо да ви казвам, ще застана пред входа и ще извикам името ви. А сега вървете!

Той се отдалечи и изчезна в избата с такава бързина, която издаваше колко се радва, че се е отървал толкова леко.

Неколцина от преселниците се опитаха да роптаят срещу проявеното от мен милосърдие, но брат Иларио ми даде право и им обясни, че всички те имат интерес да живеят в мир с местните индианци.

Двама от нас бяха останали при конете. Другите насядаха пред входа на зимника. Заедно с боцмана се отправих към портата, за да чакам идването на сендадора. Взех моряка, защото имаше великанска сила. Не знаех дали сам щях да съумея да се справя със сендадора.

Скрихме се зад порутения зид. Търпението ни не беше подложено дълго на изпитание. Не бяхме седели и пет минути, когато до нас долетя остро неприятно скрибуцаме на несмазаните дървени колела на волските коли. Разнесоха се и женски гласове. Изглежда хората се бяха заели с построяването на бивака. После запалиха огън, чиято светлина забелязахме дори и ние тук горе от скривалището си.

— Скоро сендадорът ще се появи — обади се боцманът.

— Сигурно. Когато го сграбчите, го стиснете така, че да се откаже от всяка мисъл за съпротива!

— Бъдете спокоен! Просто копнея поне веднъж да мога ей тъй на воля да притисна някой човек в обятията си. Колко ребра да му счупя? Всичките или само няколко?

— Трябва ми невредим. Нали знаете, че все още ни е необходим. Ако е ранен или осакатен, няма да му е възможно да ни заведе при съкровищата си. А сега нека мълчим!

Скоро доловихме бавни стъпки. Приближаващият се човек не си даваше ни най-малко труд да не вдига шум. Изглежда беше изключително уверен в себе си и своята безопасност. Несъмнено познаваше много добре околността, понеже идваше право към порутената порта в зида. Той беше по-висок от мен и по-строен. Тъкмо

когато се канеше да мине покрай нас, аз се изправих. Той ме видя, сепна се, отстъпи крачка назад и изпусна едно проклятие:

— Карамба! Гомес, защо изскачаш тъй ненадейно като някой призрак! Така можеш да изплашиш всеки! Твоите хора тук ли са?

Понеже стоях в тъмната сянка на зида, над който на всичко отгоре бе надвиснала гъстата шума на някакво дърво, сендадорът не беше в състояние ясно да различи фигурата ми. Взе ме за Гомес, за когото предполагаше, че го очаква на това място. Тъй като гласът на индианеца ми беше познат, успях доста сносно да го имитирам и отговорих:

— Всички са тук в избата, сеньор.

— Тогава ще сляза долу, за да им дам заповедите си. Всичко мина много добре. Мъжете киснат на острова, а крокодилите няма да им позволят да мръднат и крачка оттам. Наистина жените и децата ми създадоха големи затруднения, но най-сетне успях да ги накарам да тръгнат под претекст, че мъжете им вече са поели на път и се намират пред нас. Днес ще получите хубава плячка, Гомес. Надявам се след това да мога да разчитам на вашата благодарност.

— Що се отнася до благодарността, ще си я получите още сега, веднага!

Изрекох тези думи, без да си преправям гласа. Сендадорът се наведе към мен, за да се взре в лицето ми, и каза:

— Що за гласче е това? Гомес не говори така. Вие сте някой друг!

— Разбира се, че съм друг, сеньор Сабуко!

— И то не сте индианец, а бял! Човече, надявам се, че сте от хората, с които имам тук среща!

— Значи от арипоните, така ли? Не, не съм от тях.

Позволих си да му отговарям най-спокойно, понеже видях, че боцманът се беше изправил и стоеше зад гърба му готов да го сграбчи с могъщите си ръце.

— Не сте ли? — възкликна той. — Тогава ви питам кой сте! Отговаряйте, иначе незабавно ще ви понижа!

Той посегна към ножа си.

— Оставете ножа си на мястото му, сеньор! Очаквах ви с най-добри намерения.

— Какви са те?

— Да ви поздравя от двайсетте сеньори, които предоставихте на крокодилите. Но те не се намират вече на острова, а са тук съвсем наблизно. Ще ви заведе при тях, защото страшно много им се иска да си поговорят с вас.

— Вървете по дяволите! Ето ви нож между ребрата като награда за новината, която ми носите, и същевременно...

Той се прекъсна и нададе вик на уплаха, защото тъкмо в този миг боцманът го сграбчи отзад и притисна тялото му с две ръце.

— Хванахме го в менгемето — засмя се добрият Ларсен Хансен. — Какво блаженство, че ми разрешихте да го прегърна тъй, както си исках!

Сендадорът понечи да извика, ала гласът му се задави. Боцманът почти му смаза гърдния кош. После негодникът се опита да се съпротивлява, но прегръдката на моряка бе толкова здрава, че той успя само няколко пъти безпомощно да подритне с крака.

— Ами сега какво? — попита Ларсен.

— Ще го вържем и ще го занесем при другите.

— Защо да го връзваме? Можем да го направим и по-късно. Който веднъж ми попадне между ръцете, няма как да избяга. Само му вземете оръжията!

Изпълних желанието му. Освен ножа сендадорът имаше още пушка и револвер. Ларсен го пусна за миг, но после бързо го стисна за врата и му каза на испански:

— А сега напред, сеньор! Не се ли подчинявате, ще ви счупя няколко от вратните прешлена!

Хватката на боцмана беше толкова здрава и болезнена, че сендадорът почти изгуби съзнание. Без да му остави възможност за съпротива, Ларсен го забута напред. Когато стигнахме при нашите спътници, те станаха от земята и ни наобиколиха.

— Водите ли ни мерзавеца? — попита Арико, представителят на банкера.

— Да, ето го — отвърна боцманът. — Я дайте ремъци! Да му вържем ръцете и краката, та да не му хрумне да офейка.

— Да, но стягайте по-здраво! Нека запалим и огън, за да види какви хора има пред себе си.

Докато едни връзваха пленника, други се заеха да съберат горивен материал за огъня. След като пламъците му лумнаха, успях да

разгледам чертите на прочутия сендадор. Лицето му беше силно загоряло от слънцето, страните му хлътнали, а чертите — остри. По нищо не си личеше да се срамува. Мрачният му поглед се местеше в кръг от човек на човек. В него не се четеше нищо друго освен безмерно учудване. Най-сетне той поклати глава и каза:

— Но, сеньор, какво ви прихваща? Какво ви навежда на неразбираемостта за мен хрумване да се отнасяте с мен толкова враждебно?

Той се опита с какви ли не лъжи да се измъкне от затягащата се около него примка, като накрая се позова на Монтесо за свидетел, че бил почтен човек. Вярно, че първоначално йербатерото не беше повярвал в злодейската природа на този човек, ала наличните доказателства срещу сендадора бяха толкова убедителни, че Монтесо махна с ръка и каза:

— Не разчитайте на мен, сеньор! За съжаление изобщо не мога да ви бъда в услуга с каквато и да било препоръка, защото съм убеден, че сте извършили престъпление.

— Какво? Как? И вие ли? Значи всичко живо се е съюзило срещу мен!

— Съюзили ли сме се? И дума да не става. Известен ни е планът ви. Имаме доказателства. Съжалявам, че съм принуден да смятам за убиец един човек, когото наричах свой приятел. Жалко, но няма как. Подслушали са разговора ви с Гомес.

Сендадорът наистина бе изключително изпечен и закоравял престъпник. Въпреки всичко той взе да отрича с направо неவிждано нахалство. Просто ръцете ме засърбяха. Изглежда, че и другите изпитваха същото чувство. Разнесоха се гневни възклицания, хората се раздвижиха нетърпеливо. Ето че Пена взе думата и заплашително му подвикна:

— Човече, аз ви подслушах. Ако продължиш да говориш за лъжи, значи ме обиждаш, а аз нямам никакво желание да търпя подобно нещо от теб!

— Кой сте вие, та се осмелявате да се обръщате към сендадора на „ти“?

— Аз съм каскарилерото Кумер, ясно ли е?

Щом сендадорът чу това име, по суровото му лице все пак пробяга израз на уплаха.

— Карамба! — извика той. — Немският каскарилеро!

— Да. И изобщо не си мисли, че пред себе си имаш хора, които ще успееш да излъжеш. Ей тук седи един достопочтен господин. Можеш ли да отгатнеш кой е той?

Сендадорът внимателно огледа монаха. Дали го познаваше, или пък се досети от външността му, но така или иначе отговори:

— Брат Хагуар!

— Вярно! Той не е човек, който ще се остави да го пратиш за зелен хайвер. А до него е седнал сеньорът, от когото Гомес те предупреди да се пазиш.

Сега вече пленникът ми отдели по-голямо внимание.

— Немецът ли е? — попита той.

— Да. Той може да надникне и в най-скритото кътче на сърцето ти. Даже и да успееш да ни заблудиш нас, останалите, него няма да измамиш. За себе си той вече те е осъдил. Но тук се намират и други хора. Навярно няма да се зарадваш на срещата си с тях. Познаваш ли този мъж?

При тези думи той посочи Гомара. Сендадорът огледа и него. Изглежда чертите му се видяха познати, ала той не успя да си припомни точно кой е застанал пред очите му. Затова каза:

— Не го познавам...

— Чакай! — прекъсна го Гомара. — Сега аз искам да разговарям с него!

— Недейте, мълчете! — помолих го аз.

— Защо? Нима не бива да знае с кого си има работа?

— Засега още не. Ще навредите и на себе си, и на плана...

— Ще навредя ли? — прекъсна ме той. — Нека! Нищо няма да ми попречи да кажа на това чудовище какво го очаква.

И обръщайки се отново към сендадора, без да се съобразява с направения от мен знак, той продължи:

— Значи си спомняте, че сте ме виждал, нали?

— Възможно е — отвърна пленникът.

— Беше горе в планините, в Пампа де Салинас.

Щом чу тези думи, тъмната кожа на сендадора придоби пепеляв цвят. Той не отговори.

— Познавате тази пампа, нали? — попита Гомара. — И знаете, че там бе извършено убийство!

— Възможно е, но какво ме засяга?
— Нима може да не засяга убиеца?
— Сеньор, убиец ли ме наричате?
— Да, защото сте такъв. Вие убихте брат ми.
— Аз? Вашия брат? Изглежда тук се разиграва някакъв театър с мен! Не познавам нито вас, нито вашия брат!
— Припомнете си де! Веднъж се срещнахме горе над Салина.
— Че кой може да си спомни за нещо, което става толкова често.
— Сега ще чуете и по-големи подробности. Вие продължихте да яздите и по-надолу се натъкнахте на брат ми.
— Това нищо не ми говори.
— Той се е появил тъкмо когато сте се канели да заровите кипутата.
— Кипута ли? — възкликна сендадорът вече истински изплашен.
— Да, кипутата, които бяха поставени в една бутилка.
— Откъде знаете всичко това?
— Знам го, защото оттогава често съм бил горе в планините и съм разравял скривалището, за да се убедя, че бутилката е все още там.
— Valgame Dios!^[4]
— Да, изплашихте се, нали?
— Не, не съм се изплашил — отвърна сендадорът. — За пръв път чувам подобна история!
— Тъй ли? За пръв път значи? А за пръв път ли чувате, че сте застрелял брат ми, за да не може да издаде тайната ви?
— Нищо не знам за това!
— А че след като сте го помислил за умрял, сте продължил ездата си надолу до скалите край Салина, където отново сте закопал бутилката?
— Сеньор, навярно искате да съчините цял роман, а?
— Не, нищо не съчинявам, а говоря самата истина. Със собствените си очи ви наблюдавах. После често посещавах мястото и копаех, за да разбера дали пак сте идвал. Напразни останаха усилията ми отново да се срещна с вас. Е, тъй като сега ви спипахме, ще си получите наградата! Сигурен съм, че няма да ми избягате. Можете да ми вярвате!

Изглежда сендадорът не се чувстваше особено приятно. Той поклати глава, лицето ми придоби изражението на обидена невинност

и каза:

— Сеньор, сбъркал сте ме с някой друг и продължавате да ме бъркате. Видял сте друг човек, който навярно прилича на мен.

— Изобщо не ви вярваме. Пригответе се да посрещнете смъртта! Брат Хагуар ще се помоли заедно с вас. После ще умрете. Твърдо съм решил да ви застрелям още при първата ни среща. Днес се срещаме за пръв път и ще удържа на думата, която дадох сам пред себе си.

Той му обърна гръб. Постъпката му никак не ми хареса. С това, че се раздрънка, Гомара много ми обърка сметките. Та нали сендадорът не биваше дори да подозира, че между нас се намира свидетел на престъплението му, който имаше кръвно отмъщение срещу него. А щом като веднъж го беше узнал, бяхме принудени да се откажем от намерението си да яздим заедно до Пампа де Салинас. Но на мен страшно ми се искаше да видя скиците и кипутата. Гомара бе извършил тази голяма грешка и нямаше причина да мълча повече и за останалото. Може би под страшната тежест на обвиненията ни сендадорът щеше да стане значително по-мек и отстъпчив. Ето защо взех думата и му казах следното:

— Отричате всичко с направо неразбираемо упорство. Понеже разполагаме с такива убедителни доказателства, трябва да сте невероятно нахален тип, за да продължавате да се правите на вода ненапита.

Той ми хвърли презрителен поглед и отговори:

— Вие пък какво искате от мен? Не ви познавам. Та вие сте съвсем чужд в тази страна!

— Но вече изключително добре запознат с вашата личност!

— Би било цяло чудо!

— Съвсем не. Най-напред да ви кажа, че от ваша страна е истинска глупост да отричате, че сте в съюз с арипоните. Сигурно едно открито признание няма да влоши положението ви толкова, колкото безочливите ви лъжи.

— Не лъжа!

— Не упорствайте! Гомес призна вече всичко.

— Гомес ли? Че как е възможно да сте разговарял с него?

— С тези си думи сам се издадохте. Естествено той ви очакваше тук. Но ние пристигнахме преди вас и го пленихме съвсем по същия начин, както заловихме и вас.

Сендадорът трепна и рязко надигна глава. За пръв път уплахата му си проличаваше толкова ясно.

— Пленили сте го? — изплъзна се от устата му.

— Нали вече ви казах. Затворили сме го на сигурно място ей там долу, в избата.

— Ами неговите индианци? Къде са те?

— А-а, сеньор, ето че внезапно маската ви падна! Сега питате за индианците. Така признавате всичко, което отричахте до този момент.

— По дяволите, говорете! Все едно дали признавам, или не, искам да знам къде са се сврели червенокожите.

— И те са в избата, тъй че изобщо не сте в състояние да изпълните своя план.

— И Гомес си е признал, така ли?

— Да. Беше по-откровен от вас. Същевременно се оказа и по-умен, защото разбра, че ако отрича, не само нищо няма да спечели, само ще си навреди. Това сигурно щеше да доведе до смъртта му. В резултат на признанията му ще му подарим живота. Ще пощадим и неговите индианци.

— Но дори и в случай, че всичко е така, както си го въобразявате, ще е голяма несправедливост да помилвате тези хора, а мен да убие!

— Не, напротив, така ще е съвсем справедливо. Като се има предвид гледната точка на индианците, човек може да им прости, но вие като бял заслужавате десеторно наказание, още повече че на съвестта ви тежат и какви ли не други престъпления.

— И други какви ли не престъпления? — попита той с язвителен тон. — Според вас трябва да съм голямо чудовище!

— Ами горе-долу.

— Може ли да попитам какво ще желаете да научите за мен?

— Да. Много ми се ще да знам къде е погребан падрето, на когото сте отнел чертежите и кипутата.

При тези думи сендадорът видимо потрепна. После, макар че лежеше вързан на земята, с един рязък тласък се изправи в седнало положение, втренчи погледа си в мен и някак унесено ме попита:

— Кое падре имате предвид?

— Човека, когото убихте, за да му вземете споменатите предмети.

— Мътните го взели! Пак убийство, за което нямам никаква представа и въпреки всичко казвате, че съм го извършил.

— Да не би отново да отречете?

— Не, няма да отричам, понеже човек може да отрича само нещо, което действително е направил. А аз нямам никаква вина и затова ще кажа само, че страшно много се лъжете.

— Но е имало свидетел на деянието ви. Той ви е извикал, за да предотврати убийството, ала вие не сте му обърнал внимание, защото е бил твърде далече.

— Сеньор, смайвате ме със способността си да фантазирате!

— Не се подигравайте, понеже ще утежните участта си! За щастие на свидетеля в него сте разпознал ваш стар приятел. Малкото съхранило се у вас човешко чувство не ви е позволило да убие и този човек. След като сте преодолял съпротивата му, сте го принудили само да ви се закълне, че ще мълчи като гроб за видяното.

— И той е нарушил клетвата си, така ли?

— Не. Що се отнася до мен, човекът не ми е казвал нищо, а сам отгатнах как стоят нещата.

— Отгатнал сте! Тъй! И каквото само сте отгатнал, го смятате за толкова сигурно, че направо ме обвинявате в убийство, а? Но това е нечувано, изключително проникателни ми сеньоре!

Без да обръщам внимание на подигравката му, продължих:

— По-късно той се допитал до компетентни хора дали подобна клетва непременно трябва да бъде спазена. Убедили го, че ако я наруши, няма да извърши грях, понеже убиецът не е човек, който в името на Бога има правото да поиска някаква клетва от друго лице. И така, старият ловец и златотърсач могъл на смъртното си ложе да издаде тайната, без да изложи на опасност своята душа.

— И той ли е казал, че съм убил някакво падре?

— Да. Убил сте го и сте го ограбил.

— Каква лъжа! Впрочем вие смятате ли се за човека, който има право да ме съди?

— Да. Според обичаите на пампата всички ние можем да ви съдим. И ако се отнасяте към нас с язвителни забележки и подигравки както досега, не бива да очаквате никакво снизхождение.

— Хич и не искам снизхождение, но настоявам за справедливост, а справедливостта изисква да предадете цялата работа в ръцете на

истински съдия!

В същия миг към него пристъпи един от мъжете, които беше подмамил на острова, ритна го с все сила и му кресна:

— Мълчи, подлецо! Ще бъдеш наказан според правото на пампата, което ще рече, че ще получиш куршум в тялото или въже на врата! Може би ще ни се удаде да ти направим пътя към ада и малко по-труден. Но нека първо видим как са жените ни. Тежко ти, ако е паднал макар и косъм от главите им! Ще те накълцаме на парчета с нажежени ножове!

— Да, нека преди всичко видим какво правят нашите жени и деца — съгласи се с него и друг от хората. — Този човек ще умре, ала от поведението му към тях ще зависи дали ще отиде при Сатаната лесно, или след големи мъки. Кой ще се спусне с мен до долу?

— Аз... аз... аз — завикаха един през друг всички с изключение на мен.

Изглежда никой не желаете да остане. Всеки искаше да види как са жените.

— Чакайте! — помолих ги аз. — Не е възможно всички да тръгнат наведнъж. Нали трябва да охраняваме избата и сендадора. За тази цел са нужни повече хора.

Всички признаха, че съм прав. Не можехме да очакваме, че съпрузите и бащите ще останат. С тях тръгна и монахът, та в случай на нужда да изиграе своята роля на утешител и укротител. От любопитство към тях се присъедини и капитан Търнърстик, който накара боцмана да го придружи. Пена и Гомара също проявиха нетърпение да научат как стоят нещата, така че в крайна сметка останах само аз с йербатеросите.

Бяхме напълно достатъчни, за да охраняваме изхода. Впрочем на нас ни бе добре дошло, че другите се отдалечиха, понеже те желаеха смъртта на сендадора, а на нас ни се искаше да остане жив, за да ни издаде тайните си. Прямо нас той не беше извършил никакво престъпление, така че не можехме нито да го обвиним в каквото и да било, нито пък да го съдим. Монтесо също споделяше това мнение и веднага щом другите изчезнаха, той ми каза съвсем тихо, за да не го чуе сендадорът:

— Добре че се магнаха! Как мислите, сеньор, ще трябва ли да го убием?

— Що се отнася до мен, то аз съм естествено против.

— И аз, а и моите другари също. Не забравяйте кипутата и чертежите!

— Само че няма да ни е възможно да предотвратим смъртта му.

— И аз се опасявам от това. Гомес го помилваха, защото като индианец не го смятат дотам отговорен за постъпките си и не чак толкова виновен, колкото белия сендадор, когото сигурно няма да пуснат да си върви.

— Убеден съм, че молбите ни нищо няма да помогнат, но все пак има един изход — да използваме хитрост.

— Аха! И как си го представяте?

— Ще го оставим да избяга. Сега ще разхлабим ремъците на ръцете му. После ще трябва да го отведем долу при колите. Ще се наложи да върви и следователно ще свалят ремъците от краката му. Тогава нейде по пътя ще може с един скок встрани да изчезне. И понеже е тъмно, навярно всяко преследване ще е безрезултатно.

— Хубаво, ами после?

— После ще ни чака някъде. Дано удържи на думата си.

— Несъмнено, защото сигурно ще се радва най-сетне да намери един човек, който да може да разгадае неговите скици, а евентуално и да разчете кипутата. Да поговоря ли с него?

— Да.

Докато траеше тихият ни разговор, сендадорът лежеше кротко и не извърщаше от нас очи. Но все пак имах чувството, че вниманието му не беше насочено единствено към нас. Той държеше главата си извърната настрани, като че ли бе заслушан в шумовете, идващи откъм зимника. В неговото положение това бе съвсем естествено, понеже там се намираха съюзниците му и затова поведението му не ми направи особено впечатление.

— Сеньор Сабуко — каза йербатерото, — много съм огорчен, че във ваше лице откривам такъв голям престъпник. Просто ме е страх за душеспасението ви. Ето защо ви моля добре да поразмислите и да почетете истината!

— Я стига сте дрънкали! — сопна му се сендадорът. — Аз пък съжалявам още повече, че един приятел, за какъвто ми се пишехте досега, е способен да повярва на подобни щуротии.

— А аз ви казвам, че с тези упорити лъжи не можете да разчитате на никакво милосърдие. Ако бяхте искрен, така че да знаехме какво да очакваме от вас, както този сеньор, тъй и аз щяхме да сме готови да ви спасим.

Тези думи не останаха без очакваното въздействие. Сендадорът ни погледна изпитателно, а после рече:

— От другите не мога да очаквам нищо хубаво, това ми е добре известно. По ми е лесно да си представя, че вие бихте направили нещо в моя полза.

— Да, така е, но първо трябва да си признаете!

— Че какво ще спечелите от признанията ми?

— Твърде много!

— Не, нищичко няма да спечелите, понеже те с нищо няма да променят нещата.

— Нещата ще се променят извънредно много, и то във ваша полза. Който открито признае вината си, може да разчита на ново доверие.

— Ами! От вашето доверие не ще имам после никаква файда.

— Лъжете се. Всъщност тръгнахме за Гран Чако, за да ви търсим.

— За да ме преследвате!

— Не. С този сеньор се срещнах в Монтевидео и го придумах незабавно да тръгне с мен, за да дойдем при вас заради двата чертежа.

— Че той умее ли да разгадава подобни скици или планове?

— Да. А може би дори да разчете и вашите кипута.

— Че какво знаете пък вие за кипутата! Изобщо не съм ви споменавал за тях.

— По-бързо премислете всичко, преди да са се върнали останалите! Ние дойдохме като ваши приятели, понеже нямахме никаква представа какво още ще научим и преживеем. Ще ни споделите ли всичко? Решавайте бързо, защото след малко ще е твърде късно!

По лицето на сендадора се плъзна особена усмивка.

— Никога не е твърде късно — каза той. — Вярно е, че съм вързан, но въпреки това не ме е страх от никого.

— Не бъдете толкова самоуверен! Другите желаят смъртта ви.

— Но ще ме оставят жив! Нека самите те се пазят. Опасно е да си враг на сендадора! Е, мен наистина не ме е страх, ала ще е цяла глупост да отхвърля помощта, която ми предлагате, още повече че ми водите и човека, търсен от мен напразно толкова дълги години. След всичко разказано ми от Гомес навярно ще се оправдаят очакванията ми, че немецът все ще съумее да свърши нещичко.

До този момент не се бях намесвал в разговора им, но ето че сега се обадох:

— Значи признавате, че сте говорили с Гомес?

— Добре де, говорих!

— Но с това признавате и всичко останало.

— Не. Мислете каквото си щете! Смятайте ме за виновен или не — напълно безразлично ми е. Вие ми харесвате и съм готов да ви се доверя. А вие готов ли сте да предприемете пътуването из планините, макар и да сте убеден, че съм убиец?

— Да, и тогава. Никой не ме е назначил за ваш съдия.

— Много разумна мисъл!

— Да не ме разберете погрешно! Не ми е безразлично дали имам пред себе си престъпник, или почтен човек, ала извънредно много се интересувам от тази работа с кипутата. Освен това съм убеден, че съвсем скоро наказанието сигурно ще ви сполети.

— Имате ли основание да го вярвате?

— Да. Съществува Божие правосъдие, от което никой не може да избяга, а и във вашия случай отмъстителят е вече по петите ви — Гомара.

— В никакъв случай няма да го вземате с нас!

— Добре, няма, ала той ще ни преследва.

— Не ме е страх. Ще се погрижа да изгуби следите. Йербатерото разказа ли ви всичко?

— Всичко каквото знаеше.

— Значи ви е известно само, че притежавам две скици, така ли?

— Узнах и нещо повече — а именно как са попаднали в ръцете ви.

— Засега това са подробности!

— Добре, но освен другото знам, че имате и кипута. Предполагах го, а малко по-късно разказът на Гомара превърна предположенията ми в увереност.

— Той наистина ли е бил при трупа на брат си?

— Да.

— Спомена за някаква закопана бутилка. Известно ли му е мястото, където е скрита?

— Да. Често е ходил до горе, за да се увери дали и вие сте бил там. За ваше щастие никога не ви е срещал.

— По-добре кажете за негово щастие! Аз съм човек, с когото шега не бива. И самият вие ще го разберете.

— Не само ви вярвам, ами съм и убеден в това. Макар и да отричате всичко друго, все пак признавате, че пътят ни ще води нагоре към Пампа де Салинас, нали?

— Да.

— И че кипутата действително са скрити там и че споменатите чертежи са свързани с тях, а?

— Пак ще отговоря с „да“.

— Носите ли плановете у себе си?

— Да не съм луд! При превратностите на съдбата, на които съм подложен, няма да взема да мъкна със себе си толкова важни документи я! Закопах ги.

— Къде?

— По-късно ще научите. Все още не ви познавам. Преди да ви доверя всичко, ще трябва да ви изпитам. Засега най-важното е да разбера със сигурност дали наистина искате да ми помогнете да избягам.

— Готови сме да го сторим.

— Дано само не кроите някакъв коварен план. Съвсем не съм толкова безпомощен колкото може би си мислите!

— Давам ви честната си дума и това трябва да ви е достатъчно.

— Добре, ще ви се доверя. Тогава ще е най-добре още сега да ме освободите.

— Не става. Все пак не ни се иска толкова открито да покажем, че не желаем смъртта ви.

— Но след това ще е твърде късно!

— Не. Сега ще разхлабя ремъка на ръцете ви, а после ще се погрижа да внуша на другите мисълта да ви отведат долу при колите. Тогава ще ви развържат и краката.

— О, чудесно! След туй ще офейкам. Моля, разхлабете ми ремъка на ръцете.

— Няма да стане току-тъй, без каквито и да било условия. Трябва да ми дадете гаранция, че пак ще се срещнем.

— Ще я имате. Утре привечер тръгнете нагоре по речното корито, което следвахте и днес. Незабелязано ще ви наблюдавам и на някое подходящо място ще се присъединя към вас.

— Можем ли да разчитаме на думата ви?

— Напълно.

— Но сигурно разбирате, че на един убиец човек не може да има кой знае какво доверие!

— Добре де! Но пък аз ще ви припомня, че без вашата помощ както скиците, така и кипутата ще останат без каквато и да било стойност за мен. Следователно в мой собствен интерес е да удържа на дадената дума.

— И аз мисля така. Затова сега ще ви освободя от горния ремък. След като го срежа, ще хванете двата му края с привидно все още вързаните си ръце така, че да изглежда много здраво опънат. Рече ли после някой да го прегледа, ще види възела и изобщо няма да заподозре, че всъщност сте свободен.

— Тогава ще е нужно само да го захвърля на земята.

— Да, но няма да го направите. Нашите спътници може да го намерят и да разберат, че е бил срян. А в никакъв случай не бива да разкрият как сте избягал.

— Добре, тогава ще го прибера и щом стигна до някое място, където няма да го намерят, ще го захвърля.

— Много ви моля да постъпите точно така. Но няма да имате нито оръжия, нито кон.

— На първо време не ми трябва нито едното, нито другото, а после всичко ще се нареди. Не се тревожете за мен.

— Но ще ми обещаете в бъдеще да не предприемате враждебни действия срещу когото и да било от нас!

— С удоволствие! Ще се радвам да се махна оттук. Ако искам да причиня някому нещо лошо, само ненужно ще се изложам на опасност.

— Успокоява ме, че го проумявате. Ще ви освободя.

Прерязах ремъка. Той хвана двата му края с вързаните си една върху друга ръце и каза:

— Благодаря ви, сеньор! Вече вярвам в почтените ви намерения към мен. Но тъй като все още изобщо не ви познавам, а се каните да ми направите толкова важна услуга, сигурно ще ви е лесно обяснимо желанието ми да узная нещо повече за вас.

— По-късно ще научите всичко.

— Но и сега имаме време, докато вашите хора се върнат.

— Обърнете се към сеньор Монтесо.

Йербатерото му даде желаните сведения като съвсем накратко му разказа приключенията ни. Все още не беше довършил историята, когато другите се върнаха. Те ни съобщиха, че жените и децата били брали много голям страх и настоявали за незабавното наказание на сендадора. За тях смъртта му била единствено справедливата и заслужена присъда. Естествено аз бях против, а също и брат Иларио, макар все още да не знаеше, че обвиняемият е вече наполовина свободен. Но аз му направих един многозначителен знак и той веднага ме разбра.

Капитанът и неговият боцман се въздържаха да вземат страна. Йербатеросите ме подкрепиха и така се разгоря спор, който се опитах да приключа със следното предложение:

— Така няма да решим нищо. Нека всяка от двете групи си избере говорител. Двамата говорители ще изложат становищата си и после ще гласуваме.

— Тъй е най-добре — обади се Гомара, който естествено беше убеден, че повечето хора щяха да се обявят за смъртта на сендадора. — Нека направим истинско съдебно заседание. Но къде? Тук ли? Не. Най-подходящото място ще е долу при волските коли в присъствието на онези, които изживяха такъв страх.

Той и не подозираше колко ме зарадва предложението му, с което всички се съгласиха.

— Но неколцина от нас трябва да останат тук като пазачи — подхвърлих аз, — иначе индианците ще ни избягат. Мисля да запазим досегашното положение — аз ще остана тук с йербатеросите, а при гласуването ви ще имате предвид, че ние седмината сме против смъртната присъда.

— А кой ще говори от името на вашата група? — попита Гомара.

— Брат Иларио. Той ще съумее да защити становището ни.

— Добре, останете с йербатеросите да пазите избата. Ние ще се спуснем долу и ще вземем този тип с нас.

— Но тогава неколцина ще трябва да го носят. Нали е вързан.

— И през ум не ни минава! На всичко отгоре и да го носим! Нека върви сам. Ще му развържем краката и ще го заобиколим с хора от всички страни. Няма да ни избяга.

Той се наведе и развърза ремъка от краката му. После помогна на сендадора да се изправи и продължи:

— Ръцете му все още ли са здраво вързани на гърба? Я да проверим.

Той огледа ремъка. Това бяха много критични мигове. Ала сендадорът толкова добре опъваше двата му края с ръцете си, че Гомара със задоволство отбеляза:

— Е, кажи-речи се е врязал в месата му, няма начин да го развърже. И така, напред, момчето ми!

Той го хвана за десния лакът и накара Пена да го улови за лявата ръка. Така те го поведоха надолу, но не към смъртта му, както си мислеха, а към свободата. Проследихме ги с поглед, докато тъмната нощ ги погълна и зачакахме олелията, която неминуемо щеше да се вдигне при бягството на сендадора.

Не мина много време и ето че дочухме едно пронизително: „Alto ahí, pisapo — стой, негоднико!“

Този вик бе последван и от други, а след това доловихме шум от голяма бъркотия и безразборни крясъци на гняв и уплаха. Шумоляха храсталаци. Пращяха клони и съчки. Топуркаха бързи стъпки.

— Избяга, свободен е! — обади се Монтесо. — Дано не успеят пак да го заловят.

— Ако го допусне, ще заслужава направо бой. Нека почакаме!

След известно време при нас дотичаха монахът и Гомара.

— Сеньор — още отдалече извика Гомара. — Сендадорът изчезна!

— Вие с всички ли сте си? Та нали беше вързан и вие двамата с Пена го водехте!

— Да, просто човек да не повярва, но веднага щом развалините останаха зад нас, той се изтръгна от ръцете ни и офейка.

— Това е вече прекалено! Да допуснете такъв престъпник да ви избяга! Де да бях дошъл с вас! Но човек не може да бъде навсякъде.

— О, и на вас щеше да ви офейка!

— Сигурно не, понеже нямаше да го водя просто ей тъй за ръката, а щях да го вържа за себе си.

— Да, така трябваше да направим. Ето че сега изчезна!

— Накъде ли е поел?

— Че кой знае!

— Но нали сигурно сте чули в каква посока е побягнал!

— Абсолютно нищо не чухме! Самите ние вдигахме такъв шум, че не беше възможно да доловим каквото и да било друго.

— И това не е било особено умно от ваша страна. Трябвало е да останете най-спокойно по местата си и внимателно да се ослушате.

— Е да, сега е лесно да ни се дават добри съвети, но ако бяхте дошъл с нас, също щяхте да се развикате.

Той отново хукна в обратна посока като силно крещеше и подвикваше. А монахът седна при нас и поиска да му обясним как стоят нещата. Той одобри поведението ни и допълни:

— Нито сме му началници, нито пък съдии. Ако се намирахме близо до някое селище, щях да предложа да го предадем на правосъдието, ала тъй като това е невъзможно, сме принудени да го пуснем да си върви. Убеден съм, че няма да избегне наказанието си.

— А съгласен ли сте да се срещнем с него и заедно да отидем до Пампа де Салинас?

— Да. В името на нашата цел ще трябва да се примирим с присъствието му. Убеден съм, че убитият падре е искал да предаде кипутата и скиците на своя манастир, който всъщност е бил ограбен от сендадора и ние ще се помъчим да му възстановим загубеното. Учудвам се, че индианците се държат толкова тихо и спокойно. Изглежда изобщо не чуват виковете, иначе не е изключено да опитат някой пробив.

— Нито един от тях не се осмели да се покаже на изхода.

— О, напротив. Видях един, който сякаш разузнаваше. Той сигурно е забелязал сендадора, защото негодникът тъкмо се беше надигнал и седнал.

— Защо не ни казахте?

— Защото щяхте да стреляте по този нещастник, а на мен ми е жал за тях.

— Щях да стрелям само в случай, че намеренията му са били опасни за нас. Впрочем сендадорът почти непрекъснато надаваше ухо към избата. Не ви ли направи впечатление.

— Да. Изглеждаше сякаш очаква помощ оттам.

— И на мен ми се стори така, още повече че някои от думите му навеждат на предположението, че не е кой знае колко разтревожен за живота и свободата си. Даже съвсем открито ни каза, че не бил чак толкова безпомощен колкото сме си мислели.

— Да не би избата да има и друг изход?

— Нали Пена отрече.

— Пет пари не давам за това. Тук индианците са у дома си и сигурно познават тази стара порутена постройка по-добре от него. Колко лесно са могли да прикрият някой друг подобен изход така, че изобщо да не се забелязва!

— Наистина! Трябва да отидем на разузнаване. Длъжни сме да го сторим заради отровните стрели, от които изпитвам голям респект. Ще дойдете ли с мен?

— Къде?

— Няма как да навлезем във входа със стълбите. Отърколените дребни камъни ще ни издадат. Но можем да отидем при страничните отвори. Струва ми се, като че от отдушниците не излиза вече никакъв дим.

— Сигурно са се свършили дървата им. Хайде, елате!

— Добре, но предпазливо. Винаги трябва да очакваме най-лошото. Ако изобщо има втори изход, тогава е съвсем възможно индианците да са залегнали някъде и да ни наблюдават.

Йербатеросите останаха да пазят пред входа. Ние двамата се отдалечихме от огъня и потънахме в тъмнината, за да можем незабелязано да се доберем до онази страна, където се намираше един от отдушниците.

Наведохме се ниско и бавно и безшумно се запромъквахме напред. Не беше лесно да се придвижваме, без да причиним какъвто и да било шум, понеже навсякъде наоколо бяха пръснати отломки от порутените зидове. Отдушникът бе на около шейсет крачки от нашия огън.

Когато се добрахме до него и понечихме да надникнем в избата, не успяхме да видим нищо, защото вътре беше тъмно.

— Дали само поради липса на дърва не поддържат повече огъня?
— попитах аз. — Или изобщо не са вече долу?

— Това би било много опасно.

— Да. Впрочем не сме ходили по-надалеч от тези две дупки. Останете да ме чакате тук! Искам да се огледам и малко по-нататък.

— Пазете се! Твърде опасно е. По-добре ще е да ме вземете със себе си!

— Благодаря! Сам се чувствам по-сигурен. Впрочем нали знаете, че умея да се промъквам незабелязано. Залегнете зад камъните и не се изправяйте, преди да съм се върнал!

Дълго се промъквах покрай стария зид, без да забележа каквото и да било. Но по едно време напрегнатият ми слух долови шепот на човешки гласове. Внимателно се ослушах. Наистина, пред мен някой тихо разговаряше. При това ми се стори, сякаш ту тук, ту там с пръчка леко се потрепваше по земята. Дали не бяха цевите за издухване на отровни стрели? В такъв случай положението ми не бе кой знае колко розово.

Макар да ми беше ясно, че рискувам живота си, продължих да се промъквам напред. Скоро се приближих достатъчно, за да различа, че тук се бе събрала голяма група хора, които се бяха скупчили близо един до друг и нещо си шепнеха. Бяха индианците. Беше твърде тъмно, за да забележа по-големи подробности. Но вече знаех достатъчно. По неизвестен за нас начин арипоните бяха излезли от избата и се готвеха да ни нападнат. Трябваше да побързам да предупредя спътниците си.

Тъкмо се канех да се обърна, когато едно по-голямо раздвижване ме накара отново да се взра в групата. От нея се отделиха три силуета и много бавно закрачиха към нашия огън. Постарах се малко отстрани да се движа успоредно с тях. Успях даже леко да ги изпреваря и щом се озовах до брат Иларио, набързо споделих с него видяното. Показах му индианците, които вече не вървяха, а пълзяха, защото светлината от огъня достигаше до тях. Те преминаха покрай нас най-много на седем-осем крачки. Придружаваше ги Гомес. Познах го.

— Сигурно другите са вождове — прошепна ми монахът.

— В такъв случай работата ни се улеснява — обадох се също тъй тихо. — Ще ги пленим и ще ги задържим като заложници.

— Отлично! Веднага ли?

— Да, но по възможност по-безшумно.

Запълзяхме подир тях тихо, но колкото можехме по-бързо. Обърнеха ли се назад, преди да ги достигнем, бяхме разкрити. Едва в този момент разбрах колко непредпазливо е било от наша страна да седим тъй открито край огъня, където ясно се виждахме още отдалеч. Като нищо индианците са могли един по един да ни очистят със стрелите си.

Монахът не оставаше по-назад от мен в усилията си и ние се приближавахме абсолютно безшумно. Ето че ги настигнахме. Вляво от мен брат Иларио се озова зад гърба на Гомес, а малко по-надясно аз бях зад другите двама. Те клечаха пред нас. Премерих се точно и с протегнати ръце мощно скочих напред. Успях да сграбча двамата мъже за вратовете и със силата на скока си да ги съборя по лице на земята. Нападението на монаха също се увенча с успех. Четвърт или дори половин минута ги държахме затиснати под нас. Ръцете и краката им потръпваха конвулсивно. От гърлата им излизаше само тихо, задавено хъхрене. След малко брат Иларио угрижено ми пошепна:

— Сеньор, ще ги удушим!

— Няма, човек не се удушва толкова бързо. Смятате ли, че ще успеете да завлечете вашия пленник до огъня така, както сте го хванал?

— Да.

— Тогава бързо напред!

Сграбчил двамата за вратовете, аз се втурнах към нашия бивак, влачейки ги подир себе си. Монахът ме последва. Обаче аз не спрях при огъня, а продължих да тичам още малко нататък, където най-сетне пуснах на земята двойния си товар.

Йербатеросите бързо наскочаха на крака и се приближиха не малко учудени, че домъкнахме с нас трима индианци.

— Какво се случи? Откъде се взеха тези хора? Нима не бяха в избата?

— Не. Вържете ги. Донесете и пушките ни, които са при огъня. Не бива повече да седим там.

— Защо?

— Защото там червенокожите ще могат да ни видят. Те са се измъкнали от избата. Сядайте ей тук между дърветата, където е най-тъмно, и докато разговарям с Гомес, внимателно наблюдавайте онзи

ъгъл, иззад който би трябвало да се появят индианците, ако искат да ни нападнат! Седем изстрела навярно ще са достатъчни, за да ги спрете.

Нарежданията ми бяха бързо изпълнени. Двамата индианци лежаха вързани на земята и без да кажат нито дума, се мъчеха да си поемат въздух. Все още не се бяха окопитили от уплахата си. Съвсем накратко монахът обясни на йербатеросите как сме се сдобили с такъв улов. Гомес бе в пълно съзнание, ала също едва успяваше да си поеме дъх. Допрях острието на ножа си до гърдите му и казах:

— Останете легнал и изобщо не мърдайте, иначе ще ви пронижа! Познавате ме. Отговаряйте на въпросите ми съвсем искрено! Знаете, че не ви желая злото, но трябва да сте откровен. Как излязохте от избата?

— През добре закрит процеп в зида.

— А-а, тъй значи! Канехте се да ни нападнете, нали!

— Да. Но поисках от моите хора обещанието, че никого няма да убият.

— Че защо ви е тогава това нападение, щом имате намерението да ни пощадите живота?

— За да освободим сендадора.

— Усилията ви щяха да са напразни. Сендадорът избяга.

— Нима е възможно? Че нали на вас никой не може да ви офейка?

— Самият аз срязах ремъците му. Той избяга с моето съгласие, както и със съгласието на йербатеросите, но не бива да го узнават другите, които искаха да го убият. Така че засега се налага във всички случаи да си мълчите.

— Нямам нищо против. Но истината ли ми казвате?

— А чували ли сте някога от мен каквато и да било лъжа? Я се послушайте! Какви са тези викове там долу? Разбира се, нашите спътници, които го търсят. Е, сега вярвате ли ми?

— Да, сеньор. Ами ако пак го заловят?

— Сигурно ще е много предпазлив. От всичко казано навярно разбирате, че ви мисля доброто.

— Щом е така, защо тогава ни пленихте?

— Защото искахте да ни нападнете. Утре ще напуснем това място и ни се иска да се разделим с вас в мир. Кой са тези двама индианци?

— Кацки са.

— Значи вождове, а? Ама изобщо нямат такъв вид.

— Сеньор, арипоните са бедни. Те нямат възможност да се обличат разкошно и да се кичат с украшения. Единият е мирновременен, а другият военен вожд.

— Има ли с вас и други вождове?

— Само аз, но аз съм едва втори вожд.

— Добре! Ще ви направя едно предложение. Ще задържим тези двама мъже при нас като заложници. Ако не ни се случи нищо лошо, ще ги освободим веднага щом си тръгнем оттук. Но ако имаме и най-малката причина да се оплачем, ще ги наръгаме с ножовете си, а и вас ще избием до крак. Нали знаете, че държа на думата си.

— Сеньор, от главата ви и косъм няма да падне!

— И на собствеността ни няма да посегнете, нали?

— Няма.

— Нямам предвид само нас, които седим тук в момента, а и хората от кервана.

— И аз така разбирам нещата.

— Добре, тогава сте свободен. Върнете се при вашите воини и им предайте моите думи!

Той видимо се зарадва. Изправяйки се бавно и колебливо от земята, индианецът ме попита със съмнение в гласа:

— Значи наистина мога да си отида?

— Да, Гомес.

— Сеньор, отново виждам, че сте наш приятел. Вие съвсем се различавате от тукашните бели. Сигурно във вашата родина има по-дружелюбни хора.

— Добри хора има навсякъде. Тук също.

— Още не съм ги забелязал. Разказах на моите воини за вас. Всички желаят да ви видят. Ако ни разрешите, щом се съмне, ще дойдем при вас.

— Твърде е рисковано.

— Ще се появим съвсем открито, един по един и без никакви оръжия. А ако ни нямате доверие, предварително ще изпратим тук десетина от най-добрите ни мъже, които ще ви служат като гаранция за нашата дружба.

— Съгласен съм. Но първо елате при мен сам, за да мога с вас да уговоря условията, при които ще ви разреша посещението на бивака

ни с толкова много хора.

— Ще дойда. Ако искате, сега ще уведомя моите воини, а после ще се върна тук като ваш пленник.

— Не, Гомес, не го искам. Уведомете двамата вождове за нашето споразумение, за да не се тревожат за съдбата си. За съжаление не владея езика им. Ще се отнасяме с тях добре и ще получат предостатъчно ядене и пиене.

Той поговори с кациките и аз видях как угрижените им, изплашени лица просияха. После добавих и следната забележка:

— Ей сега ще се спуснем долу при волските коли, където смятаме да прекараме нощта. Известна ви е волята ни. Ако действате според нея, няма да има от какво да се оплаквате. Лека нощ, Гомес!

— Сеньор, ще останете доволен от нас!

Той се отдалечи. Ние също си тръгнахме, но проявихме по-голяма предпазливост от Пена и Гомара. Освободихме краката на двамата вождове, за да могат да вървят, но около глезените им вързахме по един ремък, който здраво държахме в ръка. Така заслизахме бавно надолу по склона. За ориентир ни служеше светлината на горящите долу огньове.

Може би постъпвах непредпазливо, като проявявах такова доверие към обещанието на индианеца, но просто чувствах някаква твърда увереност, че нито той, нито съплеменниците му щяха да ме измамат. Щом веднъж се бяха примирили с мисълта, че са принудени да се откажат от очакваната плячка, то те сигурно щяха да са радостни да ни превърнат от врагове в приятели.

Когато пристигнахме долу при бивака, заварихме само жените, децата и воловарите. Липсваха мъжете, които все още претърсваха околността за избягалия сендадор, но в тъмната нощ сигурно няма да имат никакъв успех.

Естествено жените бяха вече узнали в каква опасност са били мъжете им, каква участ ги бе очаквала самите тях, както и че за избавлението си трябваше да благодарят единствено на нас. Ето защо те ни посрещнаха с изблик на най-голяма благодарност, която обаче съвсем не се отнасяше до двамата пленени кацики. Напротив, отправиха им такива погледи, които изразяваха всичко друго, само не и дружелюбност. Запознахме ги със сключеното с индианците

споразумение, след което отношението на жените към двамата вождове не бе вече толкова враждебно и неприязнено.

Доста време измина, преди да се върнат преследвачите. Идваха един по един. Предпоследен беше Пена, а последен — Гомара. Двата бяха най-много ядосани от изчезването на сендадора и бяха положили най-големи усилия да го заловят отново. Особено Гомара бе побеснял от гняв.

— В ръцете ни беше! — скръцна зъби той. — Даже го бяхме вързали! Трябваше само да забия ножа си между ребрата на убиеца на моя брат и щях да отмъстя за убийството. Ето че сега ни избяга! Сеньор, вие сте виновен за това!

Думите му бяха оправени към мен. Ето защо с тон на най-голямо учудване го попитах:

— Аз ли? Откъде накъде ви хрумна тази напълно безпочвена мисъл?

— Знаете го не по-зле от мен и от останалите. Вие сте голям човеколюбец, който не е в състояние да направи нещо лошо дори и на най-отчаяния негодник. Ако зависеше от мен, щях на часа да прониза с ножа си този изпечен мерзавец. Но вие искахте да се отнасяме с този тип като към най-почтения човек в света и ето резултата от една подобна глупост — избяга ни.

— Не ми се ще да споря с вас, Гомара, защото в момента сте възбуден. Но щом говорите за извършена глупост, трябва да ви кажа, че няма да ви разреша да давате подобни оценки на начина, по който постъпвам. Ако ме смятате за глупак, единственото, което мога да ви посъветвам, е да си потърсите някой по-умен спътник, с когото ще успеете по-бързо и по-лесно да постигнете целите си, отколкото с мен. Или пък действайте сам! Не ви принуждавам да пътуваме заедно.

Той се нареди да ми даде някакъв гневен отговор, обаче размисли и като мърмореше нещо недоволено под нос, седна край огъня.

Лошото настроение на хората се подсили и от вестта, че бях сключил с индианците мирен договор. Но все пак те го приеха спокойно, без да кажат каквото и да било. Започнаха един на друг да си разказват какво са направили по време на преследването на сендадора. Оказа се, че героичните им дела се изчерпваха с безцелно блъскане в дърветата, от което им бяха излезли цицини по главите, а ръцете и

лицата им бяха изподрани от храсталаците, и то без нито да видят, нито да чуят сендадора.

— Вие трябваше да дойдете с нас, сеньор — каза ми Пена. — Тогава все пак може би щяхме да го спипаме.

— Може би? Не само може би, а съвсем сигурно — отвърнах му.

— Ами! — обади се Гомара, който още не беше овладял гнева си. — Защо не участвахте в търсенето, щом сте толкова сигурен в себе си?

— Защото нямаше време — отговори Пена вместо мен. — Нали сеньорът трябваше да остане горе при индианците.

— И да беше дошъл, пак нищо нямаше да открие. В тази тъмнина е невъзможно да се намери каквото и да било.

— Ами тогава вие защо търсихте? — попитах го аз.

— Защото бяхме твърде ядосани и припрени. Или не биваше да правим поне един опит? Нали можехме и случайно да се натъкнем на него. И вие твърдите с голяма самоувереност, че непременно сте щели да го заловите!

— Да, но с някои „ако“! Щях да намеря следите му, а открият ли се веднъж те, много скоро се спипва и самият човек.

— Все още не е късно!

— Късно е, защото всичко сте изпотъпкали и заличили. Щом наоколо из храстите са се мотали и пълзели над дваисет души, тогава и най-добрият следотърсач няма да може да ви каже кои отпечатыци са на беглеца! А дори и да ги открие някъде, съвсем скоро пак ще ги изгуби, понеже вашите стъпки сигурно ще го объркат.

Гомара не ми отговори, а ми обърна гръб, за да се отдаде безмълвно на гнева си. Човекът, който гледаше на нещата откъм най-веселата им страна, беше боцманът. Той седеше мълчаливо, непрекъснато поклащаше глава и правеше какви ли не гримаси.

— Какво ви е? — попитах го аз.

— Яд ме е, какво друго! Де да не ви бях послушал и да му бях счупил две-три ребра. Сега навярно нямаше и през ум да му мине да ни офейка! Тъй хубавичко ми беше попаднал между ръцете!

Той ми показва огромните си юмруци и натъжено впери поглед в тях.

— Я не се косете! — утеших го аз. — Все ще се намери още работа за страхотните ви ръчища. Кой знае дали не е по-добре, че засега този тип ни избяга.

Тайно му направих знак и той си замълча. Малко по-късно при нас седна Търнърстик и аз тихо обясних на двамата как сендадорът беше успял да избяга. Те не бяха толкова жестоки хора, за да не признаят моите доводи, и одобриха постъпката ми.

Всички вечеряха мълчаливо, а нощта измина, без да се случи нищо особено. Още в ранни зори, когато едва-едва се беше развиделило, в лагера ни се появи Гомес и попита дали ще разрешим на индианците да ни посетят. Дадохме съгласието си да дойдат петнайсет или най-много двама души наведнъж и това условие бе спазено съвсем стриктно.

Керванджиите носеха какви ли не предмети за разменна търговия, както и за подаръци, понеже предвиждаха срещи с индианците, с които желаеха да живеят във възможно най-добро разбирателство. От тези запаси всеки червенокож получи по някаква дреболия, която ги настрои толкова дружелюбно, че можехме да забравим всичките си опасения дори и ако все още ги бяхме имали. Арипоните станаха толкова доверчиви и общителни, че дадохме разрешение на всички да ни посетят едновременно, а това им достави радост и за да ни докажат добрите си намерения, те хвърлиха в огъня и изгориха всичките си островни стрели.

Трябваше да използваме чудесното им настроение. По мой съвет хората наизвадиха захар, ром и бренди и в намиращите се в колите войнишки котлета направиха силен грог, който така възхити червенокожите, че двамата кацки, чиито ремъци бяхме развързали, предложиха на преселниците да сключат с тях свещен съюз за взаимопомощ и отбрана, което естествено бе прието с голяма радост и бе приведено в изпълнение при обичайните задължителни церемонии.

Така доскорошните неприятели се превърнаха в сигурни приятели. Арипоните разбираха, че постоянното продължително и дружелюбно общуване с белите, които може би завинаги щяха да останат тук, ще им донесе по-голяма полза от еднократното им ограбване и затова изобщо не мислеха нито да търсят сендадора, нито пък да му помагат да осъществи подлите си планове.

Гомес играеше ролята на преводач. Беше проведено заседание, в резултат на което индианците обещаха да придружават белите, да ги закрилят и да им помагат във всичко. Преселниците се бяха озовали твърде далеч отвъд своята цел. Първоначалното им желание беше де се

доберат до старите поселища, но заради сендадора бяха принудени да стигнат чак до мястото, където се намираха в момента. По тази причина те естествено трябваше да се върнат обратно.

Ако предишната вечер едва успяхме да ги склоним да бъдат по-снизходителни в присъдата си над индианците, то сега те направо се радваха, че бяха сключили с тях толкова хубаво и изгодно споразумение. Но затова пък бяха по-малко склонни да оставят сендадора да им избяга. Заклеха се да му отмъстят и си обещаха да го убият в случай, че някой път им се мернеше пред очите и успееша да го заловят. Настоятелно ни подканиха незабавно да започнем да го преследваме и щом го настигнем, да го обезвредим.

После обърнаха колите и впрегнаха животните. Придружаван от арипоните, керванът се върна към предишния си бивак по същия път, по който миналия ден колите бяха дошли до хълма.

През последните няколко часа Пена и Гомара не бяха в лагера. Тръгнаха да търсят следите на сендадора. С мен бяха останали само онези хора, на които се бях доверил и които бяха дали съгласието си на първо време да пощадим сендадора, за да отидем заедно с него до Пампа да Салинас. Накарах ги тържествено да ми обещаят да не издават на Гомара и Пена, че съм срязал ремъка на зловещия сендадор, за да му дам възможност да избяга.

— Но сега се намираме пред един много труден проблем — обади се монахът — и изобщо не мога да си представя задоволителното му разрешаване. Естествено Пена и Гомара имат намерение да пътуват заедно с нас. Но те искат да заловят сендадора и горят от нетърпение да го накажат. А ние пък искаме да яздим с него. Как ще се съгласува всичко това?

— Наистина сме изправени пред голямо затруднение, което не може току-така да се преодолее — отвърнах му аз.

— Няма ли да е по-добре да им кажем как стоят нещата?

— Не, поне засега все още не. Може би ще успеем някак си да укротим Пена, но Гомара — никога.

— Ами тогава да се разделим с тях, а?

— Не. Няма да е справедливо. Така няма да постъпим добре, даже и да бяха чужди за нас хора. А Пена е мой добър познат, някогашен мой спътник, към когото не мога да постъпя толкова безчестно.

— Ами тогава значи ще останем заедно. Но същевременно към нас ще се присъедини и сендадорът. Самият аз не мога да оправя нещата, а се съмнявам, че и вие ще можете.

— Да, неприятно положение. Може би ще е най-добре да оставим всичко както си е, докато се срещнем със сендадора.

— Хубаво, но тогава ще се лее кръв! Гомара незабавно ще се нахвърли върху него.

— Твърде се съмнявам, че ще стане така, понеже сендадорът няма да се появи сред нас неочаквано. Мисля, че някъде ще ни чака и ще ми даде тайно знак, че е наблизо. Тогава ще мога да му кажа, че Гомара е непримирим и ще изслушам предложенията му в това отношение.

— Сигурно ще ви каже да отпратим Гомара да си върви по пътя.

— Не е изключено. Но с подобно предложение не можем да се съгласим. Не ми се ще да постъпвам с досегашните си спътници по такъв начин. А дори и да го направим, мислите ли, че така ще решим въпроса?

— Не.

— И аз не мисля, понеже Гомара ще язди тайно подир нас, за да застреля сендадора. Той пък сигурно ще го очаква и ще бъде безкрайно предпазлив. Един от двамата ще трябва да умре. Не, все пак смятам, че ще е най-добре да кажем истината на Пена и Гомара.

— Тогава се пригответе да получите укори, които в никакъв случай няма да са приятелски.

— Не ме е страх от тях. Ще ги търпя, докато са в границите на онази учтивост, която имам право да очаквам дори и при подобни обстоятелства.

Ето че в същия момент Пена се върна от разузнаване. Бе намръщен. Обръщайки се към мен, той каза:

— Имахте право. Постъпихме глупаво като пълзахме наоколо из храсталаците. Земята е изпотъпкана и сега един дявол знае кои отпечатъци се оставени от краката на сендадора.

— Знаех си, че ще търсите напразно.

— Е, сега го знам и аз, но поне си изпълних дълга. Не мога да не се учудвам, че останалите не мислят по същия начин.

При тези думи той хвърли укорителен поглед наоколо.

— Учудвате се, че си седим тъй спокойно, без да полагаме същите усилия като вас, така ли?

— Естествено! Изглежда на вас ви е съвсем безразлично дали този тип ще избяга, или не.

— О, не. Но ние имаме две твърде основателни причини, за да не присъединим усилията си към вашите в това издирване.

— И кои са те?

— Първата засяга времето. Навсякъде, където сте търсили, сте заличили следите. За да ги открием въпреки това, ще трябва да обикаляме около бивака в много голям кръг, и то крачка по крачка, внимателно претърсвайки всяка педя земя. Това може да продължи до вечерта, без да постигнем целта си. Но дори и щастието да ни се усмихне и да намерим някой отпечатък от сендадора, той сигурно ще се окаже достатъчно умен по-късно да си избере такъв терен, където няма да остави никакви следи. А даже да е минал и по затревени места, стръкчетата сигурно ще се изправят, докато стигнем до там. И тъй, само бихме си изгубили времето, без да постигнем нищо.

— Това е вярно. И аз го разбирам. А коя е втората причина?

— Тя е далеч по-съществена от първата. Просто знаем съвсем сигурно, че пак ще се срещнем със сендадора.

— О! — слисано възкликна той. — И къде?

— Някъде по-нагоре по това речно корито. Самият той ни го каза.

— Какво? Казал ви го самият той?

— Да. Даже твърдо ни обеща.

— Сеньор, шегувате се!

— О, не. Споразумях се с него пак да се присъедини към нас.

— И мислите... че ще ви повярвам?

— Да. Седнете, всичко ще ви разкажа.

Той се озова на подканата ми. Но едва бях започнал разказа си, когато Пена бавно се изправи, изтъпанчи се пред мен и през цялото време, докато слушаше, ме гледаше с широко отворените си учудени очи. След като свърших, очаквах, че ще избухне. Ала той пак седна на мястото си със същите бавни движения, както беше и станал, и спокойно ме попита:

— И всички тези сеньори бяха съгласни, така ли?

— До един.

— Тогава съм принуден да мълча и да се подчиня, понеже мнозинството е против мен, но знаете ли, драги земляко, че досега ви смятах за умен човек?

— Само досега ли?

— Да, само до днес! Но вече край! Подобни гадини трябва да бъдат незабавно изстребвани. А това, че сте го освободил, е навярно най-голямата грешка, която сте вършил през живота си.

— Възможно е! И да е грешка, мисля, че мога да поема отговорността за извършеното.

— Несъмнено е грешка. Нима наистина вярвате, че той пак ще ни се мерне пред очите?

— Да. В негов интерес е да ме вземе със себе си до Пампа де Салинас.

— Вас да, но не и нас. В негов интерес е по-скоро да обезвреди всички свидетели на престъпленията му, както и хората, които знаят нещо за тях. Нека напуснем това място колкото е възможно по-бързо, защото съм убеден, че той се скита наблизо, за да ни очисти подло един по един.

— Но нали няма оръжия!

— Ха! Че какво значи оръжия! И една тояга е оръжие, с което може да пречука всеки отдалечил се от останалите. Вземете ли тогава пушката от убития, ще има вече нужното и като нищо ще ни изпрати един по един на оня свят.

— В такъв случай кой ще му разчете скиците и кипутата?

— О, вас ще ви остави жив — но само вас!

— Но тогава ще му е невъзможно да избяга от отмъщението ми, нито ще успее да ме принуди да му бъда в услуга.

— Ами какво ще направите, ако ви нападне или плени и насила ви накара да тръгнете с него?

— Дрън-дрън! Че как ще успее да ме завлече толкова надалеч? Дори и да не ми е възможно сам да се освободя, нали всяка среща с други хора ще бъде за него фатална. Изглежда забравяте, че по-нататък пътят минава през населени местности.

— Които той може да избегне. Трябваше да го задържите в плен дори и ако не сте искал да го убие. Или щяхме да отидем с него до Пампа де Салинас и да го принудим да ни покаже къде е закопал

кипутата и плановете, или щяхме да го предадем на властите, които сигурно нямаше да се церемонят много-много с него.

— Възможно е и да сте прав. Не мога да оборя мнението ви, защото то е просто едно мнение и само успехът или неуспехът ни ще решат дали е правилно, или не. Но стореното — сторено, вече нищо не може да се промени.

— Навярно все още може! Ако действително се окаже толкова глупав или доверчив и се появи при нас, ще го пленим и ще постъпим както ви предложих.

— Няма как, понеже вече му дадох дума.

— Глупости? Не е нужно да спазваш дадената дума, когато става въпрос за някой убиец, за такъв престъпник и опасен човек.

— Трябва да се спази! Стига само така да не се нарушават законите. Обещах му свободата и няма да престъпя обещанието си.

— Е, аз ще ви дам съгласието си, понеже се смятам ваш приятел и не искам да се карам с вас. Но много се съмнявам, че и Гомара ще прояви същата готовност. Поне можете да опитате.

Той ми обърна гръб и не пожела повече да разговаряме. Но аз бях убеден, че нямаше да предприеме нищо против волята ми. Малко по-късно се завърна и Гомара. По израза на лицето му си личеше, че се намира в отвратително настроение. Другите тайно взеха да ми хвърлят многозначителни погледи, с които искаха да ми кажат, че навярно ме очакваха трудни минути. Гомара гневно захвърли пушката си на земята и каза:

— Нищо! Един дявол знае в каква посока е офейкал този мерзавец. Навсякъде обиколих, всичко претърсих, ала напразно. Е да, отпечатъци от стъпки колкото щеш, ама кои ли са неговите? От яд ми иде да се обеса или отровя, че бях тъй глупав да му позволя да се измъкне! Но вие — обърна се той към мен — умеете да разчитате следи. Вие трябва да търсите. Така сигурно ще намерим истинската диря. Изобщо не разбирам как можете да седите тук толкова спокойно. Все още не сте станали да ни помогнете!

— Имах си друга работа, а и нямах никакво намерение сега да търся беглеца — отвърнах аз.

Брат Иларио, който смяташе, че заради сана му Гомара нямаше да се отнесе с него тъй грубо както с мен, взе думата и накратко му обясни случилото се, а и причините, накарали ни да постъпим по този

начин. Гомара стоеше като каменна статуя и не продумваше. На няколко пъти устните му се раздвижиха, но изглежда обзелото го неимоверно вълнение не му позволи да обели нито дума. Лицето му сменяше цвета си. Кръвта така нахлу в главата му, че очите му силно кръвяха. Ала веднага щом монахът свърши разказа си, темпераментният Гомара избухна:

— Хиляди дяволи! Всичко е станало зад гърба ми! Без да ме попитате за съгласието ми! Брат Иларио, ще ви убия! Или като сте духовник си мислите, че току-така ще ви се размине? Позволили сте на сендадора да избяга. Кръвта му ми се изплъзва. Но затова ще поискам вашата!

Той грабна пушката си от земята и запъна спусъка ѝ. Аз седях с изопнати крака, но още в същия миг присвих единия към тялото си, за да се подготвя светкавично да се изправя, понеже заканата на този избухлив човек беше сериозна.

— Овладейте се! — извика му монахът. — Как можете да говорите за проливане на кръв! Да не се намирате в кланица? Пред вас са застанали хора, а не добичета!

— Все ми е едно дали са хора, или добичета! Искам кръв за кръв и питам кой стои зад този подъл и коварен номер! Сигурно е немецът, който предпочита да прегърне и най-големия негодник, отколкото да го накаже.

Брат Иларио се нагани да отговори нещо, за да поеме вината върху себе си, ала аз го изпреварих и казах:

— Да, аз бях. Такова беше желанието ми, а другите сеньори нямаха нищо против.

Щом чу думите ми, лицето на Гомара стана тъмночервено. Той направи истински котешки скок към мен, после спря на едно място, насочи дулото на пушката си към главата ми и изкрещя:

— Значи ти, ти си бил, чуждоземен пес такъв! Ти си пуснал на свобода убиеца на брат ми! Върви в ада!

Той натисна спусъка. Но очите ми зорко следяха показалеца му. Веднага щом пръста му се допря до спусъка и прозвучаха последните му думи, аз се изправих като пружина и отскочих встрани. Изстрелът изтрещя. Куршумът мина покрай мен и се заби в земята зад мястото, където бях седнал. Но затова пък толкова по-сигурно юмрукът ми

улучи целта си. Ударих негодника по главата така, че рухна като подкосен и неподвижно остана да лежи на земята.

Никой не беше очаквал подобно покушение. Всички наскачаха от местата си и взеха да ме питат дали съм ранен, понеже едва по-късно намерихме забилия се в земята куршум. Спътниците ми се поуспокоиха едва след като разбраха, че съм останал невредим. Прибрах ножа на Гомара, за да не направи някоя беля с него. Естествено пушката му също бе отнета и после зачакахме да дойде на себе си.

Доста време измина, преди Гомара да се размърда. Той посегна с ръка към мястото на главата си, където го бях ударил. Малко по-късно отвори очи и се огледа наоколо. Когато погледът му падна върху мен, съзнанието му бързо се възвърна и след като скочи на крака, извика:

— Още ли си жив, нещастнико! Не те ли улучих? В такъв случай ще...

Той посегна към Пена, който стоеше най-близо до него, за да изтръгне пушката му и да я насочи срещу мен, ала аз го изпреварих, сграбчих го за гърлото и за колана, вдигнах го във въздуха и го запратих на земята с такава сила, че човек можеше да си помисли, че не му е останала здрава нито една кост. Въпреки всичко негодникът успя да се изправи, посегна към пояса си и понеже не намери там ножа си, се нахвърли върху мен с протегнати напред голи ръце. Вдигнах десния си крак и го посрещнах със силен ритник в тялото, който отново го повали на земята. Но тогава коленичих до него, стиснах го за гърлото и заплашително казах:

— Ще се укротиш ли най-после, безумецо? Ако наистина трябва да се пролее кръв, то тя ще бъде само твоята! Или действително си въобразяваш, че можеш да се мериш с мен?

Преди малко бях добре забелязал, че приведените по толкова спокоен начин доводи от Пена срещу мен бяха направили сериозно впечатление на спътниците ми. Но ако чрез тях те почти бяха променили мнението си в негова полза, то невъздържаните яростни действия на Гомара отново ги превърнаха в мои поддръжници. Взеха да ме съветват да го вържа, но аз не се съгласих. Докато го притисках с коляно, с едната си ръка успях да претърся джобовете му и след като му отнех муниците, го изправих да стъпи на крака и му казах:

— Ти стреля по мен, затова не мога повече да те търпя край себе си. Вече нямаме нищо общо помежду си. Ще си получиш пушката и ножа, но не и мунициите, за да не ти хрумне пак да стреляш по мен.

Известно време той се мъчеше с широко отворена уста да си поеме дъх и му беше трудно да говори. Мислех си, че или отново ще започне да ругае, или ще намери думи за помирение. Но Гомара не направи нито едното, нито другото. Лицето му придоби упорит израз и също с такъв тон той каза:

— А от какво ще живея, щом не мога да застрелям никакво животно?

— Присъедини се към кервана, който можеш бързо да догониш. Там ще получиш барут и олово и докато се върнеш тук, подгонен от жаждата за отмъщение, ние ще сме вече в безопасност от куршумите ти.

Дадох му ножа и пушката. Той ги взе от ръцете ми и ме погледна в очите. За миг ми се стори, като че бе обзет от по-благо настроение и сякаш се кани да каже някоя добра дума за помирение, ала устата му не се отвори. Той ми обърна гръб и безмълвно закрачи в посоката, в която го бях посъветвал да поеме.

В продължение на няколко минути сред нас се възцари дълбоко мълчание. После Пена каза:

— Няма защо да го съжаляваме! Не заслужава нищо по-добро. Не е в състояние да овладее индианската си кръв и за него няма място сред разумни хора.

— Не се безпокойте — обади се брат Иларио. — Този човек пак ще дойде.

— И аз съм на същото мнение. След като поязди малко в друга посока, ще се върне и ще ни помоли за извинение — съгласих се с монаха.

— Ще го приемете ли отново? — осведоми се брат Иларио.

— Да.

— Най-сериозно ви съветвам да не го правите. Не мога да повярвам, че ще се откаже от кръвожадните си намерения за отмъщение.

— Именно затова пак ще го приема. По-добре ще е да е пред очите ни, отколкото да действа зад гърба ни. Наблюдаваме ли го, ще ни е много по-лесно да предотвратим всеки негов опит да ни навреди.

Дадоха ми право. Почакахме още около час, но Гомара не се върна. Изглежда се бяхме излъгали. Но тъй като заради него не ни се искаше излишно да си пилеем времето, решихме да тръгнем на път. Бяхме вързали конете си за храстите малко встрани, за да могат да пощипват от клоните им. Когато отидохме при тях, видяхме на земята да седи... Гомара. Щом се приближихме, той се изправи на крака и с умолителен глас ми каза:

— Сеньор, постъпих несправедливо и ви моля за извинение! Ще ме вземете ли пак с вас?

— Та отново да изложи живота си на опасност, така ли? Не!

— Но аз нямах лоши намерения!

— Не си имал лоши намерения ли? Наистина си страшно безразсъден човек! Може би извъртанията ти щяха да минат, ако беше само насочил пушката си към мен, без да стреляш. Но едва от някакви си три крачки ти натисна спусъка и не ме улучи само защото бях нащрек и навреме отскочих встрани. Ако не го бях направил или ако се бях забавил един-единствен миг, сега щях да съм труп. Как можеш да твърдиш, че си нямам лоши намерения? Всички видяха, че не се шегуващ, а след като дойде на себе си, ти го доказа с яростта си, загдето куршумът ти не ме е улучил. Ако пак кажеш, че не си имал лоши намерения, значи си луд!

— Сеньор, всичко стана защото се бях разпалил и разгневил!

— Ами тогава гледай по-добре да се владееш и да обуздаваш гнева си! Какво си въобразяваш всъщност, че се осмеляваш така да се бунтуваш срещу мен? Е, вярно, нито си ми слуга, нито пък аз съм ти господар, чиито заповеди е необходимо да изпълняваш, но не бива да ме вземаш за човек, който се бои от теб и ще позволи да му държиш сметка за всичко. Трябва да си учтив и скромен, а ако не желаеш да си такъв, си свободен да отидеш накъдето ти видят очите. А пък започнеш ли пак да стреляш с пушката си, ще те просна на земята с юмрук, както вече го сторих. Ако ти позволя да останеш при нас, сигурно мога да очаквам пак да се повтори същата сцена и тогава един от двамата ни ще е загубен — или ти, или аз. Но в такъв случай няма да те ударя така, че само да изгубиш съзнание, а ще ти струва живота.

— Сеньор, твърдо ви обещавам, давам ви най-святата клетва, че срещу никого от вас няма да вдигна вече ръка!

Той отправи молбата си и към другите, и то толкова настоятелно, че най-сетне все пак му казах:

— Решението ни ще зависи единствено от поведението ти към сендадора.

— Нима наистина искате да се отърве без каквото и да било наказание?

— Не. Изобщо нямам намерение да бъда към теб несправедлив. Но разумът ни повелява да отидем с него до Пампа де Салинас. Дотам ще трябва да кротуваш. После можеш да правиш каквото си искаш.

— След това няма ли повече да го защитавате? Няма ли да го предупредите да се пази от мен?

— Не! Той сигурно и сам ще се пази от теб. И през ум не ми минава да предупреждавам престъпници да се пазят от заслуженото наказание.

— И ми обещавате, че няма да ни избяга и че ще бъде с нас до Пампа де Салинас?

— Не мога да обещая такова нещо. Към нас той ще удържи на думата си. Ако и ти се държиш с него така, че да се почувства сигурен за живота си, тогава ще остане при нас. Както виждаш, всичко зависи от теб.

Гомара гледаше мрачно пред себе си. Поне в този миг лицето му имаше мрачен израз, който никак не вдъхваше доверие, че даденото обещание ще бъде спазено. Ала скоро то се проясни и с тон, който би трябвало да мине за доверителен, той каза:

— Е, добре! Обещавам ви да отложa отмъщението си, докато този човек няма повече да ви е нужен. Но после няма да чакам нито миг. Ще ме вземете ли с вас?

— Обещанието ти искрено ли е?

— Да.

— Тогава нека опитаме още веднъж. Можеш да останеш при нас.

— В такъв случай трябва да ми върнете и мунициите.

Вече се канех да дам съгласието си, когато монахът се намеси:

— Не бързай толкова! Ти проигра доверието ни и първо ще трябва отново да го спечелиш. Едва след това ще те признаем пак за онзи наш добър спътник, какъвто беше доскоро. За малко щеше да направиш голяма беля с твоя барут и твоето олово. Затуй ще ги

получиш обратно, когато ни докажеш, че наистина твърдо си решил да удържиш обещанието си.

Останалите наши спътници се съгласиха с него. Само за част от секундата Гомара му хвърли мрачен и заплашителен поглед, който изглежда никой освен мен не забеляза, а после с угоднически тон отговори:

— Нека бъде както искате, брат Хагуар. Разбирам, че всичко това напълно съм си го заслужил. Сигурен съм, че скоро отново ще спечеля доверието ви.

Така въпросът бе приключен. Възседнахме конете и поехме нагоре по речното корито. Яздех начело заедно с брат Хагуар, без да отделям поглед от земята, за да открия евентуално някаква следа от сендадора, ала напразно. Едва след като яздихме около два часа, ми направи впечатление, че речното корито бе направило твърде голям завой. И понеже монахът се чудеше, че дори и аз не съм в състояние да открия дирите, които сендадорът нямаше как да не е оставил, му отговорих следното:

— Тук изобщо няма защо да търсим следите му. Той познава местността по-добре от нас и сигурно е минал напъряко, докато ние следвахме, а навярно и все още следваме, завоя на пресъхналата река. И понеже пътят ни извива наляво, тоест на юг, пътят на сендадора ще минава на север от нас и несъмнено от тази посока той ще излезе на речното корито. Ако внимаваме добре, ще видим, че ще се натъкнем на идващата от север диря на негодника.

— Възможно е. Дано се срещнем с него още днес.

— Така мисля.

— Тогава нека внимателно наблюдаваме Гомара. Все още му нямам доверие.

— Аз също. Мислите ли, че пак ще ми посегне?

— Не, няма да дръзне, понеже му дадохте такъв урок, ала се опасявам, че относно сендадора няма да удържи на думата си.

— Навярно и вие забелязахте погледа, който ви хвърли, когато отказате да му върнете мунициите?

— Не.

— Ако съдим по него, не можем да очакваме нищо добро. Трябва внимателно да наблюдаваме Гомара, иначе ще ни създаде сериозни затруднения.

Бяхме решили да не спираме да почиваме, докато не се срещнем със сендадора, или пък, докато не се стъмни. Ето защо продължихме да яздим чак до късен следобед, когато стигнахме до едно място на десния бряг, където, както изглеждаше, се бе подхлъзнал човешки крак. Спрях коня и слязох от седлото, за да го огледам. Брегът на пресъхналото речно корито беше не тъй висок както другаде, ала бе доста стръмен. Личеше си, че тук някой се беше спуснал отгоре и после продължил нататък по реката. Заедно с монаха се изкатерихме горе. Между дърветата земята беше мека и там имаше отпечатани човешки стъпки, тъй че за нечие остро зрение следата бе лесно забележима. Върнахме се неколкостотин метра по нея, докато дърветата свършиха и пред нас се откри малка тревиста пампа. Там дирята ставаше още по-ясна. Отчетливо се открояваше по-тъмната черта, образувана от отъпканите стръкчета трева.

— Дали е бил сендадорът? — попита брат Иларио.

— Сигурно. Следата идва отдясно, точно както бях предположил. На това място речното корито се насочва рязко на юг и изглежда тук свършва големият завой на реката, който следваме. Фактът, че точно тук дирята излиза на пътя ни, е сигурно доказателство, че сендадорът отлично познава местността. Той се е озовал тук, без да се отклони нито на метър било наляво, било надясно. Може би в момента е толкова наблизо, че вижда как оглеждаме следите му. Нека продължим бавно да яздим нататък!

Двамата се върнахме обратно в речното корито и пак се метнахме на конете. Само след няколко крачки се оказа, че предположението ми е съвсем вярно. Пресъхналата по това време река рязко извиваше на юг. Внимателно се оглеждахме и на двете страни, където сендадорът можеше да се появи всеки миг. Дирята му бе добре забележима. Тя продължаваше право напред по средата на пътя ни. Ала не беше изключено от предпазливост да е излязъл от речното корито и да се е върнал малко назад, за да ни наблюдава тайно, докато си мислехме, че се намира нейде пред нас.

Колкото и внимателно да го търсеха погледите ни, сендадорът никакъв не се мяркаше. Ала скоро забелязахме оставен от него знак. На едно дърво, издигащо се на десния бряг, бе забодено малко парче бяла хартия. Всички наскочаха от седлата. Всеки искаше пръв да се

докопа до листчето. Монтесо изпревари останалите, свали го от дървото и ми го донесе. Прочетох следните думи:

— Продължавайте по следите ми още два дни на запад.

Спогледахме се. Не бяхме очаквали подобно нещо. Защо искаше да отиде толкова далеч напред сам? Защо не ни беше изчакал тук? Сигурно имаше някаква причина.

— Дали ни няма доверие? — попита монахът.

— Това не обяснява нещата — отвърнах аз. — Ако тук ни няма доверие, след два дни пак няма да го има. Несъмнено причината е друга.

— Но каква?

— Де да знаехме? Я да видим дали е оставил ясно забележими следи.

Самият аз бях все още на седлото, но в този момент слязох на земята и се приближих до дървото. Дотук горичките непрекъснато ни бяха следвали, ала оттук нататък на кратко разстояние се виждаха само ниски храсталаци, а зад тях се простираше необятна равнина. Дървото, на което бе забодена бележката, беше последното и от него към храсталаците водеха дълбоки отпечатыци от човешки стъпки, явно оставени нарочно.

— Колкото и да оглеждате тази диря, едва ли ще намерите отговор на въпроса ни — обади се Пена.

— Така е — съгласих се аз, — но я ми кажете как бе закрепена бележката?

— Беше забодена на едно тънко полупрекършено клонче. Още е в мен — отвърна йербатерото. — Направо го отчупих от дървото, за да не скъсам хартията.

— Покажете ми го!

Йербатерото ми подаде клончето, което беше съвсем изсъхнало и дебело колкото кука за плетене. Оглеждайки го, казах:

— Това е клонче от „aristolochia“^[5], която се вие ей там нагоре по стръмния бряг. Ала дървото е чинар. Следователно клончето заедно с хартията е било забито в ствола му. Има ли там някаква пукнатина, или дупка?

Внимателно огледах въпросното място и открих неголяма резка с формата на удивителен знак, само че без точката — горе беше малко по-широка, а долу — съвсем заострена.

— Сендадорът е имал нож! — смаяно възкликнах аз.

— Дали пък не сме го открили като го претърсвахме? — попита Пена.

— Тогава би могло да е само някое джобно ножче, сгъваемо ножче, което не заема много място и може да се скрие в кое да е малко джобче. Единствено в такъв случай е възможно да не сме го открили. Обаче този нож тук е имал ширина на острието от седем-осем сантиметра. Никое джобно или сгъваемо ножче не е толкова широко. Съвсем сигурно е някой „кучильо“ с много здраво острие и заедно с дръжката е поне двајсет и пет сантиметра дълъг. Невъзможно е да не го намерим при претърсването на дрехите му.

— Значи го е взел от някого, така ли?

— Без съмнение! Във всички случаи ще е полезно да разберем с кого се е срещал. Ще се върна по следите му. Естествено не можеше да не ми направи впечатление, че се е опитвал да ги прикрие от нас.

— Да ги прикрие ли? По какво съдите?

— Съдя по това, че не е останал на онова място, където, идвайки от пампата, е излязъл на пътя ни. Нито пък е забол там бележката си. Продължил е в нашата посока още цели петнайсетина минути, за да отвлече вниманието ни и да не забележим какво е ставало зад гърба ни. Колкото и да е умен и опитен, сендадорът е извършил голяма грешка като е забил ножа в дървото, защото така узнахме, че е успял да се въоръжи с нож. Могъл е да закрепи хартията и по някакъв друг начин.

— Остава открит въпросът, дали бележката наистина е от него. На нея няма никакво име.

— Че от кого ли друг ще е? Тя е оставена за нас и е писана от сендадора. Сега тръгвам заедно с брат Иларио и сеньор Пена, а другите ще ни чакат тук, докато се върнем.

Ние тримата поехме обратно, и то в галоп, за да изгубим възможно най-малко време. На мястото, където се бяхме натъкнали на дирята на сендадора, излязохме от речното корито и продължихме да яздим през пампата все по неговите следи. Първо минахме през някакви храсталаци, после излязохме на една още по-обширна равнина, където конете ни можеха да препуснат с всички сили. Дирята се нижеше съвсем ясно пред очите ни и просто беше невъзможно да се отклоним от нея.

От време на време поглеждах часовника си, за да преценя преодоляното разстояние. Тъй минаваше четвърт час подир четвърт час. Следите водеха все в права посока, докато най-сетне достигнахме края на равнината. Бяхме яздили цял час и слънцето почти докосваше хоризонта, ала вече се бяхме озовали и при целта си, тъй като видяхме каквото търсехме.

Пред нас отново се издигаше гора, покрай която се виеше пояс от ниски храсти. Именно от тези храсталаци беше излязъл сендадорът, и то не сам. Заедно с него е имало и още един човек, с когото тук се бяха разделили. Сендадорът бе поел на юг в посоката, където се намираше пресъхналото речно корито, а другият беше тръгнал на запад покрай храсталациите, пред които се бяхме озовали. След като намерихме следите му, ние внимателно ги разделихме. Този човек беше индианец.

— Това е твърде съмнително! — обади се Пена. — Предпочитам да е някой бял.

— Защо? — попита го брат Иларио. — Сендадорът е срещнал този човек съвсем случайно и го е помолил да му даде ножа си.

— Прав сте, но там, където в Гран Чако има един индианец, съвсем сигурно е, че наблизко се намират и други. Или си мислите, че някой червенокож току-така ще подари някому ножа си, ако не знае, че наблизко са другарите му, от които може да получи друг нож? И освен това никой индианец няма да даде ножа си, без да получи друго в замяна. Сендадорът нямаше у себе си нищо и следователно му е обещал нещо. Какво ли е било то? Навярно единствено плячката, която може да се вземе от нас!

— Все си мислите най-лошото! — каза брат Иларио.

— В случая така е по-добре, отколкото да си мислите най-хубавото и после да преживеете най-лошото — отвърна Пена. — Ако сендадорът намери тук червенокожи приятели, изобщо не му е нужно да се предава напълно беззащитен в ръцете ни. В подобен случай не само че няма да имаме никакво предимство пред него, но може би той ще се окаже дори в по-изгодно положение от нас. С тази бележка ни приканва да продължим да яздим още два дни на запад. Ами ако червенокожите му приятели се намират именно на два дни път оттук в тази посока?

— Мислите ли, че човекът, чиито следи са пред нас, ще се отдалечи съвсем сам на такова разстояние от своите съплеменници?

— Защо да не е възможно? Кой го знае каква работа си е имал тук. Само по този начин може да се обясни желанието на сендадора да ни накара да го следваме по петите толкова надалеч. Или сте намерили някакво друго обяснение?

— Да.

— Любопитен съм да го чуя.

— То е много просто. Сендадорът знае, че много държим да отидем с него до Пампа де Салинас. Следователно не сме опасни поне докато все още не сме постигнали там целта си. Ала съвсем иначе стоят нещата с мъжете, които е подмамил на острова. Те нямат никакъв интерес да го оставят жив. Единственото им желание е отмъщението. Ето защо той е принуден да избяга колкото е възможно по-далеч от тях. Мъжете са могли да ни придружат до мястото, където намерихме бележката, за да го заловят, но в никакъв случай не биха продължили преследването, защото им е невъзможно толкова дълго да оставят жените и децата си сами из тези опасни и диви местности. Затова сендадорът изобщо не ни е дочакал. За него е по-добре да е колкото може по-надалеч. Ние ще го следваме още два дни, но двайсетте мъже сигурно ще се откажат. Ето това ще е единствената причина, поради която днес не ни е дочакал.

— Хмм! Не ми се вярва. Какво е вашето мнение, сеньор? — попита ме Пена.

— Не мога да дам право нито на единия, нито на другия — отвърнах аз. — И двамата подкрепяте становищата си с основателни причини. Единствено бъдещето ще покаже кой е прав и кой не е. Сендадорът знае твърде добре, че сме негови врагове и че сред нас има един човек или и повече хора, от които не може да очаква никаква милост. Следователно е твърде възможно да ни постави някоя клопка. Ще трябва да сме предпазливи.

— И то много! И тъй навярно разбирате, че сгрехихте като го оставихте да избяга. Несъмнено се намираме в опасност, а това нямаше да е така, ако сега беше при нас. Какво ще правим? Ние искаме и трябва да го заловим, следователно сме принудени да изпълним желанието му.

— Да, така ще постъпим. Да се връщаме. Тук нямаме повече работа.

Слънцето беше залязло и бързо се мръкваше. Препускахме в галоп през пампата, без да се страхуваме, че ще изгубим следите и ще се заблудим. И да не ги виждаме, можехме да разчитаме на конете, които сигурно нямаше да се отклонят от посоката, освен ако не ги принудехме. Доверието ни в тях наистина бе оправдано. Те се озоваха при речното корито точно на онова място, където бяхме излезли от него. Единственото ни затруднение бе да се спуснем по стръмния бряг, а после, след като се справихме с него, продължихме нагоре, докато се добрахме до нашите спътници.

Те не бяха посмели да запалят огън, но щом чуха, че поне засега нямаше основания за кой знае колко голяма предпазливост, побързаха да го сторят. През нощта поставените на стража хора имаха грижата да го поддържат. Конете бяха вързани за околните храсти, от чиито клони пощипваха листа чак до сутринта, когато отново тръгнахме на път.

Следите на сендадора бяха толкова дълбоко отпечатани, че и след като се разсъмна, все още ясно ги различавахме. Яздехме по тях с най-голямата възможна бързина, надявайки се да го догоним преди определеното от него време, ала както скоро се оказа, бяхме принудени да се откажем от подобни мисли.

Бяхме останали на бивак около седем часа и това време бе за нас загубено, понеже, както се оказа, сендадорът беше вървял през цялата нощ. Успяхме доста да стопим от преднината му, защото, когато отново започна да се смрачава, по дирята му прецених, че е не по-стара от три часа. Но ние пак трябваше да спрем, тъй като в тъмнината не можехме да виждаме следите му.

Очаквахме, че този път и на него ще му се наложи да почива, ала в положението, в което се намираше, бяха достатъчни само няколко часа сън, за да възстанови силите си за похода на следващия ден, докато ние отново щяхме да се видим принудени да чакаме поне седем часа, преди да можем да продължим пътя си.

Откакто изоставихме речното корито, най-често трябваше да яздим през открити равнини. На следващия ден се натъкнахме на вековен лес, ала той не приличаше на вековната непроходима гора на Monte impenetrable^[6], защото дърветата растяха нарядко и конете ни спокойно можеха да минат между тях. Тази гора приличаше по-скоро на парк, чиито неравномерно засадени дървета предлагаха добра

закрила срещу знойните слънчеви лъчи. Тук-там имаше по някоя поляна, но нито една от тях не беше особено голяма.

Това ни бе добре дошло. Очаквахме среща със сендадора и бяхме длъжни да внимаваме да не изпаднем в такова положение, в което да речем с някакви свои съюзници да може изненадващо да ни връхлети.

Привечер отново излязохме на една от тези поляни и пред нас забелязахме не нарядко растящи дървета, а гъста гора, обзет от съмнения, аз спрях коня си. Откритото място беше покрито с трева и само тук-там се виждаше по някой самотен храст. Цялото можеше да се прекоси пеша за десетина-петнайсет минути.

Извадих бинокъла си от кобурите на седлото и го насочих към гората, зад която слънцето бе вече изчезнало. Между дърветата различих ниски храсталаци. Там човек едва ли можеше да прекара нощта спокойно и в безопасност. Затова слязох от коня и казах, че съм решил да бивакувам насред поляната.

— Но защо точно тук? — попита Пена. — Нали дирята продължава и ако искаме да се срещнем със сендадора, трябва да я следваме!

— Не, не е наложително да продължаваме нататък — отговорих му аз. — Вторият ден изтече и можем да сме сигурни, че той е някъде наблизо. Та дирята му не е по-стара от половин час. Положително се крие ей там в гората.

— Че какво лошо има в това?

— Тъкмо вие ли ми задавате този въпрос, дето преди малко бяхте толкова подозрителен? Ами ако заедно с него има индианци, както твърдахте самият вие?

— Но те няма да ни видят, понеже ще бъдем достатъчно предпазливи да не палим огън.

— Тъй! Значи сендадорът трябвало да дойде при нас, ама не бивало да палим огън, а? Че как тогава ще ни намери след като падне нощта? Огън ни е абсолютно необходим, защото каквито и подозрения да имаме, все пак не бива да забравяме, че не е изключено сега-засега намеренията на сендадора да са почтени. Трябва да си изберем такова място, където той ще може да забележи светлината му, ала няма да има възможност да ни нападне. Ако изобщо го придружават някакви индианци, в гората те ще могат да се промъкнат толкова близо до нас,

че отровните им стрели да ни наранят. А тук теренът е открит и ще ги забележим навреме.

— О, тук ще му е още по-удобно да се промъкне до нас, понеже отдалече ще ни вижда.

— Не е вярно. Трябва само да поставим стражи и тук те ще забележат тайно приближаващия се неприятел много по-лесно, отколкото в гъстата гора.

— Както желаете. Но ще поемете ли и отговорността, ако се окаже, че сте се лъгал?

— Разбира се, и то за разлика от вас, защото, ако последваме вашия съвет, после едва ли ще можете да поемете каквато и да било отговорност.

Откакто Пена знаеше, че аз бях дал възможност на сендадора да избяга, по негова вина отношенията ни така се бяха изострили, че лека-полека започнахме да се отчуждаваме един от друг. Спътниците ни в този случай ми дадоха право и като слязохме от седлата, се заловихме да събираме сухи дърва за огъня. През деня бяхме застреляли достатъчно дивеч за вечеря. За конете също нямаше защо да се безпокоим, понеже за тях имаше не само колкото щеш паша, но съвсем наблизко се намираше и малка падина пълна с вода, откъдето можеха да пият.

Докато траеха приготовленията за нощуването ни, аз се отдалечих, за да се убедя дали дирята действително навлиза в гората, или пък води встрани покрай нея. За да не бъда забелязан, доколкото можех вървах по-приведен и търсех прикритие зад всеки храст. След като изминах около осемстотин крачки за мен не остана никакво място за съмнение, че без да се отклонява нито наляво, нито надясно, сендадорът се е насочил право към гората и затова се върнах обратно.

Огънят вече гореше и спътниците ми се бяха заловили да пекат месото. Когато се стъмни, определих четири души да застанат на пост. След известно време щяхме да ги сменим. Единият застана пред бивака ни, другите двама — отляво и отдясно, а последният зае задната страна, понеже не беше изключено сендадорът да ни заобиколи и да ни се появи в гръб. Хората получиха указанието да залегнат зад храстите, за да не могат лесно да бъдат забелязани. Нарочно не ги поставихме близо до бивака, а на почти двеста крачки от него, първо, защото евентуалният неприятел нямаше да предположи, че се намират толкова

далеч от нас и второ, ако надушеха някаква опасност и ни предупредяха със силни викове, на нас ни трябваше време да се приготвим за защита, преди още врагът да е изминал споменатото разстояние.

Но изглежда, че нито сендадорът, нито който и да било друг мислеше да идва при нас. Веднага след вечерята легнах да спя, за да мога да подремна някой и друг час по времето, когато бе най-малко вероятно да последва някое нападение. В полунощ трябваше да ме събудят. Когато дойде моят ред, все още никой не се беше мяркал. В един момент Пена се обади:

— Сендадорът сигурно ще гледа да не ни се появи повече пред очите? Това е резултатът от вашето милосърдно отношение дори и към един такъв човек?

— Можете да разчитате на това, че ще дойде — отвърнах му аз.

— Но ще дойде като враг!

— Нека изчакаме. Сега ще поема поста пред бивака и ще стоя на стража до зазоряване.

Докато се отдалечавах, успях да забележа как Пена и Гомара седнаха съвсем близо един до друг и нещо си зашушукаха. С всеки изминал час Гомара ми харесваше все по-малко и по-малко. През последните два дни кажи-речи изобщо не беше проговорил. Както това мълчание, така и озлобеният израз на лицето му и погледите, които хвърляше, когато станеше дума за сендадора, не оставяха никакво място за каквото и да било доверие към него. Опасявах се, че щом сендадорът се появи при нас, щеше да се стигне до спречкване.

Боцманът беше постът, когото трябваше да сменя. Когато отидох при него, той каза:

— Мизерно нещо е да киснеш тъй дълго на вахта, без да ти се мерне нито едно платно на хоризонта! Щях да се радвам най-много, ако ми дойдеха дузина червенокожи, та поне веднъж да ми се отвори истинска работа. Но на човек като мен никога не му се случва онова, което си пожелае!

— Не говорете така, че дяволът си няма работа! Нощта едва се е преполовила и могат да ни се случат какви ли не неприятности.

— Нищо друго няма да се случи освен това, че ще отида да легна да спя. Лека нощ!

Той си тръгна в кисело настроение, а аз заех мястото му. Изглежда боцманът щеше да излезе прав, понеже измина час, а после и още един, без да чуя или видя някакво живо същество. От време на време за някой и друг кратък миг зад мен припламваше слабата светлина на огъня, а пред мен се беше притаила тъмната нощ, която обаче лека-полека бе нежно посребрена от тънкия лунен сърп, изплувал на небето.

И ето че по едно време ми се стори, че пред мен нещо се раздвижи. Прилепих ухо до земята и долових особен шум, като че някой тихо и бавно се провираше сред тревата. После зърнах приведен човешки силует, който се приближаваше към мен. Дирята на сендадора преминаваше съвсем близо покрай храста, където бях залегнал. Това, че човекът идваше при нас по тези следи, беше добър знак, защото ако намеренията му бяха враждебни, едва ли щеше да избере този път, едва ли щеше да тръгне по дирята, която следвахме и ние.

Скоро той се приближи, а после ме подмина. Изчаках малко да видя дали е сам. Никой не го придружаваше. Тогава се изправих, за да му се покажа, понеже в този човек лесно разпознах сендадора. Направих подир него около двајсетина крачки, без да ме усети. След това взех да стъпвам по-шумно. Той се извърна светкавично, забеляза ме, направи едно движение, сякаш се канеше да избяга, но все пак остана на мястото си и с приглушен глас попита:

— Кой е?

Пристъпих към него и отговорих:

— Огледайте ме по-внимателно, сеньор Сабуко! Не ме ли познахте?

— Да — отвърна ми той след малко. — Как така сте по петите ми? Значи сте вие! Но как така сте по петите ми?

— Стоях на пост или по-скоро лежах зад един храст и когато видях, че идвате, ви пропуснах да минете, за да разбера дали сте сам. След това ви последвах.

— Че кой друг може да е с мен?

— Ваши добри приятели.

— Ами! Поставили сте и стражи, а?

— Естествено! Всеки предпазлив човек има този навик.

— В случая предпазливостта е излишна. Обещанието ми е напълно искрено. Ами вие с кого сте тук? Само с йербатеросите ли?

— Да, с тях, с двамата моряци, монаха, Пена и Гомара.

— По дяволите! Този последния не искам да го виждам.

— Мисля, че няма защо чак толкова да се тревожите. Той ми обеща на първо време да се въздържа от враждебни действия срещу вас.

— Значи само на първо време, а? Тогава по-късно ще може да се нахвърли върху мен, когато си поиска, така ли?

— Не. Докато сте заедно с мен, сте под моята закрила.

— Обещавате ли ми го?

— Вече ви обещах и ще удържа на думата си.

— Вярвам ви, че имате почтени намерения, а скоро сам ще разбера какво мога да очаквам от останалите. Те подозират ли как съм избягал?

— Да, казах им.

— Сеньор, това е опасно за вас!

— Така е. В първоначалния си пристъп на гняв Гомара стреля по мен.

— По дяволите! Рани ли ви?

— Не. Но после така го подредих, че сега има голям респект от мен.

— Значи в разправията с него сте могли да си намерите смъртта? Няма да го забравя, сеньор! Вие сте извънредно опасен човек за неприятелите си, но вече знам много добре, че държите на дадената дума. Разчетете моите кипута, разгадайте ми скиците и сигурно ще останете доволен от мен! Видях вашия огън. Разбрах, че сте тук. Значи намерихте бележката ми, нали?

— Намерихме я и я прочетохме.

— И спътниците ви веднага ли се съгласиха да последват указанията ми?

— Кажи-речи, макар че не им се видяха съвсем безопасни.

— Че каква опасност може да се крие в тях?

— Не една и две. Ами ако сте ни дали думата си само за да се отървете от най-опасните си врагове?

— И как ще стане това? Нали ми взехте оръжията!

— Наистина ли сте с голи ръце?

Миг-два той ме гледа в очите, а после отговори:

— Е, не съвсем.

— Какви оръжия имате?

— Ей този нож.

Той го измъкна от пояса си и ми го показва.

— От кого го взехте? — осведомих се аз.

— От един индианец, когото случайно срещнах. Даде ми го на заем.

— Червенокожият все още ли е с вас?

Сендадорът отново ме гледа няколко секунди право в очите, преди колебливо да ми отговори:

— Да, сеньор, с мене е.

— А има ли и други с него?

— Да. Те са от едно приятелски настроено към мен племе. Повиках ги да дойдат тук чрез случайно срещнатия техен съплеменник. Ако вашите намерения и намеренията на спътниците ви са почтени, тези червенокожи ще се държат дружелюбно към вас. Но посегнете ли ми, ще ви избият като бесни кучета.

— От кое племе са?

— Ще го научите едва след като разбере, че при вас съм в безопасност.

— А колко са на брой?

— Ще се съгласите, че и това мога да ви кажа по-късно.

— Добре! Няма да настоявам, понеже знам, че към вас нямам никакви задни мисли и няма защо да се боя от хората ви. Виждам, че имате почтени намерения и не ме мамите, което сигурно ще доведе до твърде добро разбирателство.

— О — засмя се той полугласно, — в това отношение не бива да говорите за почтеност от моя страна, сеньор. По-скоро е разумност, отколкото почтеност.

— Защо?

— Защото извърших голяма непредпазливост, за която обаче се сетих едва по-късно. Гомес... но къде е той? И той ли е с вас?

— Не, остана при кервана.

— Аха! Та Гомес ми разказа някои неща за вас и каквото чух създаде в мен представата, че обръщате внимание и на най-незначителните подробности и не се оставяте току-така да ви измамат. Така че съвсем сигурно сте забелязали как беше закрепена бележката на дървото, а?

— Разбира се. Веднага си помислих, че имате нож и че несъмнено сте срещнали някого, който ви го е дал.

— И по-нататък?

— Върнах се по дирята ви и открих следите на индианеца. Естествено си казах, че незабавно е отишъл да ви доведе своите червенокожи другари.

— И затова ли поставихте часови?

— Не само затова. Щях да го направя дори и ако бях убеден, че ще ви заваря съвсем сам. Обичам да съм предпазлив дори и в такива случаи, когато това не изглежда чак толкова необходимо.

— И особено в този случай, когато все пак не можете да ми имате кой знае какво доверие!

— Да. Проявявате твърде похвално и благородно себепознаване. Няма да ви навреди, че ми издадохте истинската причина за вашата искреност. Щом сте действали не от вродена почтеност, а от благоразумие, остава да се надявам, че и в бъдеще ще бъдете все така благоразумен и следователно ще проумеете, че коварството само би ви навредило. Видя ли, че с нещо искате да напакостите било на мен, било на някого от спътниците ми, няма да ви щадя нито миг повече. Е, сега и двамата знаем какво можем да очакваме един от друг. Хайде, елате да отидем при огъня!

Отначало разговаряхме тихо, но понеже после продължихме на по-висок глас, край огъня ни бяха чули. Другите три поста се бяха присъединили към останалите хора, тъй че, когато се появихме в бивака, всички се бяха събрали и ни очакваха.

По изражението на лицето му не си личеше какви чувства изпитва в момента — дали беше срам, или нещо друго, не можеше да се каже. Той пристъпи към хората с вдигната глава и с горд глас заяви:

— Ето ме. Виждате, че удържах на думата си, така че очаквам и вие да сторите същото. Нека живеем в разбирателство, докато си свършим работата горе при Пампа де Салинас. После всеки ще може да прави каквото си иска. Съгласни ли сте?

— Да! — разнесе се наоколо.

Само Гомара млъкеше. Изпълнени с пламтяща омраза, очите му се бяха впили в сендадора, който продължи:

— Досетили сте се, че сега при мен има индианци и наистина не сте се излъгали. Казвам ви го, за да ви покажа, че не се намирам

напълно безпомощен и беззащитен в ръцете ви.

— Какви са тези червенокожи? — попита монахът.

— Сам ще ги видите.

— Ще ги видя ли? Да не би да се срещнем с тях?

— Да, понеже ще ме придружат до Пампа де Салинас, за да не съм съвсем сам срещу толкова много противници, след като изтече сключеното между нас примирие.

— А не се ли питате дали ще ни хареса присъствието на тези хора?

— Не, понеже не е необходимо да ви се харесва. Никой няма насила да ви кара да общувате с червенокожите. Аз ще бъда заедно с тях, а вие можете да останете като отделна група. Така ще се изкачим в планините разделени на два отряда и едните няма да досаждат на другите.

— А-а, тъй значи! Не желаете да останете при нас, а?

— Не. Дойдох само за да ви покажа, че можете да разчитате на думата ми и за да обсъдим заедно по кой път да тръгнем. После се връщам при моите индианци, но по време на целия ни поход ще бъда с тях толкова близо до вас, че винаги ще можете да ме виждате и да разговаряте с мен, естествено при онези мерки за сигурност, които сметна за необходими в името на моята безопасност!

Гомара сложи длан на устата си и се покашля. Това прозвуча толкова неестествено, че реших да го наблюдавам още по-внимателно.

— Но това е против споразумението ни! — обади се Пена.

— Вие се задължихте да останете при нас, а за индианци и дума не е ставало.

— Все едно. Ще остана при вас, но не така, че по всяко време да можете да ме пипнете с ръка. А сега естествено ще трябва да ви помоля да ми върнете и оръжията.

— Ще си получите пушката — рекох аз, — в случай че обещаете да не я използвате срещу никого от нас.

— Ще я използвам само срещу онзи, който ме нападне.

— Това ни е достатъчно.

— Не, не ни е достатъчно! — извика Пена. — Настоявам да...

— Мълчете! — прекъсна го брат Иларио с много строг глас. — Така само увеличавате и без това съществуващите затруднения. Щом

не гледаме вече на сендадора като на пленник, нямаме никакво право да му отказваме връщането на собствеността.

— Но аз все още гледам на него като на пленник и няма да търпя повече някой друг да се разпорежда тъй самовластно, както досега, нито да се върши нещо без съгласието ми!

— Пена, мен ли имате предвид? — обадох се аз.

— Да, вас!

— Тогава ще ви кажа, че пет пари не давам за това какво смятате да търпите и какво не. Ето къде е пушката и сега ще я...

Оръжието все още лежеше на мястото, където бях спал. Докато говорех, се приближих до него и се наведох да го вдигна. Ала не успях да довърша думите си, понеже с пяна на уста Гомара изкрещя:

— Какво, ще му върнете пушката ли? И ще остане при индианците, за да го защитават? Нима отново ще ми се изплъзне? Не! Ето ти, сатана такъв, умри!

Светкавично се изправих с пушката в ръка и се обърнах. Гомара се беше нахвърлил върху Сабуко, и то толкова светкавично и неочаквано, че изпадналият в опасност човек нямаше как достатъчно бързо да отстъпи. Вярно, че ножът на побеснелия Гомара не прониза гърдите му, ала все пак се заби в ръката му над лакътя. Веднага след това той пак замахна, но замахнах и аз, тъй както стоях от едната му страна. Преди да успее за втори път да забие ножа си, аз го улучих с приклада на пушката в главата така, че той рухна на земята.

— Такава ли е работата? — изрева сендадорът като притискаше с дясната длан кървящата рана на лявата си ръка. — Тогава нямам никакво намерение да оставам тук. Но ние пак ще се видим, и то много скоро, лъжци и вероломни мерзавци!

Той ни обърна гръб и за да не го задържим, бързо побягна и изчезна от погледа ни.

— Сеньор Сабуко, останете, останете! — извиках подир него, ала той изобщо не ми обърна внимание.

— Избяга кучето му с куче! — задави се от гняв Пена. — Но аз ще го върна обратно, а ако не желае доброволно да ме последва, ще го застрелям на място!

Той грабна пушката си от земята и се затича подир сендадора. Брат Иларио понечи да хукне след него и да го задържи, обаче аз го помолих:

— Останете тук! И Гомара, и Пена са полудели, тъй че нека си носят последиците. За съжаление покрай тях сигурно ще патим и ние. Сендадорът действително имаше почтени намерения и несъмнено гневът му ще е двойно по-голям.

— Убедихте ли се в почтеността му? — попита Монтесо.

— Да. Той най-искрено ми призна, че наблизо има индианци и че един от тях му е дал ножа. А не беше необходимо да ми го казва. Спокойно можеше да ни подмами в някоя засада. Той наистина е злодей, но съжалявам, че днес моментът, в който беше решил да се прояви като почтен човек, му донесе за награда удар с нож. От това сигурно ще последват големи неприятности.

Брат Иларио беше коленичил до Гомара, за да го прегледа.

— Dios! — изплашено възкликна той. — Убили сте го!

— Сам си е виновен! Предупредих го. Намираме се в Гран Чако, а не в будоара на някоя дама. Впрочем обикновено такива гадини не умират лесно. Счупен ли е черепът му?

— Не е.

— Е, тогава сигурно е все още жив. За да избегна други подобни сцени след като се съвземе, ще гледам да изчезна от очите му и ще отида на разузнаване. Нека постовеите пак заемат местата си! Бъдете много предпазливи! Не ми се вярва сендадорът да тръгне незабавно да си отмъщава, но все пак не е изключено да бъде подведен от своята ярост и кървящата рана.

Стигнах до храста, зад който бях лежал допреди малко, а после продължих нататък по дирята. Нито се виждаше, нито се чуваше каквото и да било. Придвижвах се изключително предпазливо, за да не ме забележат, и най-сетне успях да измина повече от половината разстояние между нашия огън и гората. Не биваше да се приближавам повече до дърветата. Залегнах на земята и напрегнах слух, за да доловя някакъв шум, ала напразно.

Бях прекарал около десетина минути все тъй внимателно заслушан и ето че изведнъж дочух нещо. Но това не беше какъв да е шум, а такъв рев сякаш от пъкъла бяха излезли хиляди дяволи. Бивакът ни беше нападнат. Сkochих на крака и се затичах натам, изваждайки револверите от колана си. Не бях взел със себе си пушка.

Когато се приближих, видях неописуемо драматична и бурна сцена.

Цяла тълпа от червенокожи юначаги, които не успях тъй бързо да огледам, а камо ли да преброя, се беше счепкала с моите спътници. Те бяха толкова много, че върху всеки бял се бяха нахвърлили по десетина-петнайсет индианци. Другарите ми са били тъй бързо връхлетени от неприятелите ни, че изобщо не бяха намерили време и възможност да използват огнестрелните си оръжия. Повечето от тях лежаха повалени на земята. Забелязах, че само брат Иларио и боцманът все още се държаха на краката си, ала и единият, и другият се намираха сред куп индианци, които се бяха вкопчили в тях и полагаха всички усилия да ги съборят.

Не видях оръжие в нито един от червенокожите. Надясно, на известно разстояние от счепканите човешки тела беше застанал някакъв мъж, който с висок заповеднически глас повтаряше едни и същи думи на чужд и неразбираем за мен език.

И аз не знам точно как стана, но обстоятелството, че индианците използваха само голите си ръце ме накара неволно да прибера револверите си и със свити юмруци да се хвърля срещу групата, наобиколила брат Иларио. Започнах да раздавам удари, разблъсках червенокожите типове наляво и надясно, за да се добера до монаха. И наистина успях, ала зад гърба ми кръгът от хора веднага отново се затвори. Притичаха и други индианци, които се бяха справили вече със своите противници. Почувствах как ме сграбчиха от всички страни. Опитвах се да ми хванат ръцете и да ме повалят на земята. Застанах с по-широко разтворени крака, за да придобия по-здрава опора, и взех да се защитавам с всички сили.

Ето че вече и монахът се намери на земята. Седем-осем индианци го вързаха и го повлякоха нанякъде. Видях, че само боцманът-исполин все още се държеше на краката си. Той така използваше юмруците си, че направо бе цяло удоволствие човек да го наблюдава. Най-последното му желание се беше сбъднало, обаче противниците му бяха твърде многочислени. Личеше си, че поражението му е неизбежно.

Едва сега разбрах, че бях постъпил глупаво. Веднага щом бях забелязал огромното числено превъзходство на противниците ни, с които в никакъв случай не можехме да се мерим, още повече, че бяхме напълно изненадани, аз не трябваше да се намесвам, а да се скрия. Ако бях останал на свобода, щях да съумея да направя за спътниците си

много повече, отколкото ако попаднех в ръцете на неприятелите ни. Ето защо реших да се опитам да си пробия път и да избягам.

За да постигна целта си, имах нужда от по-ефикасни оръжия от голите си ръце. Посегнах към колана си. Ножът и револверът ми липсваха. Някой ми ги беше изтръгнал по време на ръкопашната схватка. Сигурно същото се бе случило и с другарите ми, понеже никъде не забелязах ранен или убит индианец.

Е, сега вече бях убеден, че нямаше да успея да се измъкна. Ето че наблизко бе повален и боцманът. Предводителят на индианците, който бе подвиквал неразбираемите за мен заповеди, се приближи. Беше сендадорът.

— Сеньор, предайте се! — викна ми той. — Обещавам ви, че нищо лошо няма да ви се случи. Съпротивата ви е безсмислена. Невъзможно е да не го виждате!

Беше прав. Отпуснах юмруци и за миг ме събориха на земята, където тези типове ми вързаха краката и ръцете. Индианците нададоха неописуем победоносен рев. Сигурно се чуваше на един час път от нас. Сендадорът пристъпи към мен. Ръката му беше превързана. Изглежда предварително бе уговорено всичко, каквото трябваше да се извърши, понеже по негов знак двама червенокожи взеха падналата на земята шапка, изправиха ме седнал и я нахлупиха толкова ниско над очите ми, че нищо да не виждам и здраво я вързаха.

Крясъците им бяха затихнали. Вдигнаха ме и ме понесоха. За да имам някаква представа за разстоянието, се опитах да броя крачките на моите носачи. Когато ме оставиха пак на земята, бях стигнал до цифра над хиляда и двеста.

После измина дълго, много дълго време, сигурно няколко часа, докато най-сетне чух да се приближават някакви хора, които водеха коне. Между тях беше и сендадорът, когото познах по гласа. Той каза:

— Сеньор, обещах ви, че нищо лошо няма да ви се случи и ще удържа на думата си, стига само да се примирите с положението си. Но направите ли и най-малкия опит за бягство, ще ви забия ножа си!

— Къде са приятелите ми? — попитах го аз.

— Не им берете грижата!

— Значи още са живи, така ли?

— Няма защо да се бере грижата само на онзи, който е приключил вече със земните си дела. Екзекутирани са, както искаха да

екзекутират и мен.

— Чудовище!

— Не ме ругайте! Намирате се в ръцете ми!

— Ако не ме убиете и мен, ще отмъстя за тях. Бъдете сигурен!

— Ами! — изсмя се той. — Ще се погрижа да не ви се предложи такава възможност. Сега тръгваме оттук. Ще ви вържат върху един кон. Подчинете се без каквато и да било съпротива, понеже тя само би влошила положението ви.

— Махнете шапката от лицето ми!

— Да не съм луд! Не бива да знаете през кои местности ще яздим.

Развързаха ремъците на краката ми и ми помогнаха да се кача на коня, след което отново ги вързаха под корема на животното. После поехме на път.

Много скоро забелязах, че не седя върху моя дорест жребец. Несъмнено сендадорът го беше взел за себе си. Нямаше как да видя в каква посока поехме, но много внимателно следях и за най-малките признаци, по които можех нещо да отгатна. Така разбрах, че първо минахме през гора, после яздихме през равнина, покрита с дълбок пясък, а накрая и по затревена земя. По-късно слънцето започна да прежуря. То огряваше повече лявата ми страна, отколкото дясната — следователно се движехме на запад. След това спряхме в някаква гора. Предложиха ми месо и вода. Приех и двете, макар водата да имаше солено-сладък вкус и трябваше да я пия от шапка, която вонеше на пот. След кратко време продължихме.

Отново се движехме през открита равнина. Вече не усещах слънцето, въпреки че не можеше да е изминало кой знае колко много време след пладне. Чувствително застудя и ръцете и откритите части на лицето ми започнаха да мръзнат.

Нямах представа колко души яздеха с мен. По конския тропот можех да си извадя заключение, че конете са горе-долу колкото нашите, но успях да различа, че ни придружаваха и пешеходци. Продължавахме ездата все по-нататък и по-нататък, пак се озовахме сред гора и там спряхме. Освободиха ми краката. Накараха ме да сляза от седлото и ме преведоха през някакъв храсталак. Там отново ми вързаха краката, принудиха ме да седна, махнаха ремъка от ръцете ми, извиха ги назад около тънкия ствол на някакво дърво, на което ме

облегнаха, и там отново ги вързаха. Мъжете разговаряха на непознатия за мен език. Долових пращането на огън. После развързаха и шапката и ми откриха очите. Пак можех да виждам всичко наоколо.

Между дърветата и храстите се намираше малка поляна, която предлагаше тъкмо толкова място, колкото за огъня и двайсетте индианци, насядали около него заедно със сендадора. Всички те имаха познатите безизразни лица на южноамериканските червенокожи. Бяха полуголи, а въоръжението им се състоеше от ножове, лъкове, цеви за издухване на стрели, както и самите отровни стрели.

Сендадорът беше седнал съвсем близо до мен. До него лежаха моите две пушки, револверите ми, а също и моят нож. Той забеляза, че погледът ми падна върху тях и каза:

— Сега тези хубави неща са мои. Не ви ли е яд?

— Няма да са ви кой знае колко полезни. Първо се научете да си служите с такива пушки!

— Охо! Само не ставайте груб, иначе и аз ще сменя тона! За наказание тази вечер няма да получите храна, а през нощта няма да ви позволим да лежите. Ще останете вързан както досега. Фактът, че не сте изцяло ограбен, както искаха индианците, може да ви послужи за доказателство, че съм имал добри намерения към вас. Но дали все пак няма да им разреша да си довършат работата, ще зависи изцяло от вашата учтивост и смиреност.

— Не разчитайте на това!

— Хубаво! Естествено е да сте в лошо настроение. Утре ще ви направя някои предложения и тогава сигурно ще ви дойде друг акъл.

Той ми обърна гръб и повече не ми проговори. Червенокожите си изпекоха месо и щом се нахраниха, легнаха да спят с изключение на двама, които очевидно трябваше да останат на пост.

Сендадорът прегледа моите ремъци и след като установи, че всичко е наред, каза няколко думи на пазачите, навярно предупреждавайки ги да са бдителни и предпазливи, и после също легна да спи. Оръжията ми все още лежаха между него и мен. Защо поне едната ми ръка не беше свободна!

Огънят не беше вече тъй усърдно поддържан както преди. Той гаснеше все повече и повече, докато накрая остана само едно малко пламъче, на чиято светлина наоколо танцуваха какви ли не призрачни сенки.

Часовете се нижеха един подир друг. Отначало пазачите бяха разговаряли полугласно, но вече седяха притихнали с притворени очи. Може би спяха. Ето че неочаквано нейде зад мен долових съвсем леко шумолене. Помислих, че е от някакво дребно животинче. Ала само след няколко мига дочух тих шепот на немски език:

— Спите ли?

Бях пронизан от възторжен трепет. Поклатих глава. Зад мен шепотът продължи:

— Аз съм... Пена. Сега ще срежа ремъка на ръцете ви. После ще вземете вашия нож и ще прережете ремъка на краката си. След това грабвате пушките си, а аз револверите и ме следвате по петите.

Извърнах глава настрана, доколкото ми бе възможно, и тихо попитах:

— Накъде?

— В посока зад гърба ви.

— Къде са конете?

— Не знам.

— Страшно жалко! Скоро ще се вдигне ужасна олелия. Тъмно е и ще израним главите си в дърветата. Ще проверя дали пазачите спят.

Покашлях се. Вдигнах вързаните си ръце нагоре. Никой от двамата индианци не се помръдна. Действително спяха. Тогава усетих движенията на ножа между ръцете си. Щом ги почувствах свободни, посегнах към моя нож. Срязях ремъка на краката си, пхнах ножа и револверите си в колана, предпазливо преметнах пушките през рамо, здраво нахлупих шапката си, за да не се закачи на някой храст, и бавно и безшумно се изправих на крака.

Бях спасен, стига само да не ме улучеше някоя отровна стрела.

Сантиметър по сантиметър се оттеглих от мястото си. Пена ме хвана за ръката и ме поведе подир себе си. Но го направи толкова непредпазливо, че храстите прошумоляха. Този шум събуди пазачите. Но ние се намирахме вече извън полезрението им. Проехтяха два вика.

— Елате! Бързо, бързо! Знаем пътя. Дръжте здраво шапката си!

При тези думи Пена енергично ме задърпа след себе си. Да, наистина знаеше пътя, понеже не се блъснахме в нито едно дърво. Разстоянието през гората бе съвсем кратко. Само след около двайсетина крачки дърветата останаха зад нас и ние се озовахме пред

открита равнина, докато зад нас в гората индианците така крещяха, че ми писнаха ушите.

— А сега напред! Все направо! — каза Пена. — Сигурно е, че няма пак да ни спипат.

— Но конете, конете!

— Оставете ги за Бога, иначе отново ще ви пленят! Не знам къде са животните, а нямаме никакво време да ги търсим.

Имаше право. Затичахме се с все сила през пампата и не намалихме темпото около петнайсетина минути. После преминахме в тръс и продължихме така, докато останахме без дъх и се принудихме да вървим ходом.

— Кажете ми преди всичко накъде ме водите? — попитах Пена.

— Естествено към мястото, където ни сполетя тази беда.

— Известен ли ви е пътят?

— Да, та нали дойдох при вас, като все следвах групата на сендадора. Мътните го взели, ама че злополучна вечер!

— Само заради глупостта, която извършихте с Гомара. Но станалото — станало. Поне вие си поправихте грешката.

— Да, поправих я! Втурнах се подир сендадора, но никъде не го видях. Проявих голяма дързост и се промъкнах до гората, ала червенокожите не бяха вече там. Тогава дочух врявата от нападението и побързах да се върна. Пристигнах тъкмо навреме, за да видя как ви повалиха на земята. Естествено останах скрит. Отнесоха ви нейде в посока към гората. Опитах се да ви намеря, ала напразно. Затова тайно поех обратно към бивака ни и стигнах съвсем близо до него. Неприятелите ни се съвещаваха там дълго време. Накрая сендадорът заедно с двайсетина души и конете пое наникъде, а аз тръгнах по петите им, понеже си помислих, че ще ме отведат при вас. И наистина не се излъгах, защото ги следвах доста отблизо и видях как ви качиха на един кон и продължиха да яздят нататък. Не ги изпусках из очи. Индианците бяха принудени да яздят по-бавно, тъй като половината от тях вървяха пеша и не бяха нужни кой знае какви усилия да не изоставам. Придържах се на такова разстояние зад тях, че да не ме забележат, още повече че ездачите можеха по-трудно да видят мен, пешеходеца, понеже не се откроявах като тях на фона на по-светлото небе. Продължихме все тъй нататък и най-сетне те свърнаха в

избраното от тях скривалище, а аз бях принуден да почакам да се стъмни напълно и всички да заспят.

— Нищо ли не знаете за съдбата на спътниците ни?

— Абсолютно нищо. И без друго щеше да ми е невъзможно да ги освободя всичките, а после никой от тях не би проявил необходимите сръчност и умение да измъкне и вас. Ето защо реших първо да отърва вас, а след това двамата заедно да се опитаме да открием и останалите.

— Сендадорът каза, че са избити. Но се надявам да ме е излъгал. Нас двамата едва ли ще ни преследва. Беше ми вързал очите и сигурно си мисли, че не знам къде се намирам. Ето защо ще изчака настъпването на утрото и тогава ще потърси следите ми. Но през това време ние ще изминем значително разстояние.

— Ако не сте прекалено изморен, ще бързаме колкото ни държат краката!

Това бе всичко, което си казахме. Закрачихме така енергично, сякаш бягахме от смъртта. Понякога преминавахме в тръс или хуквахме с все сили. След около два часа започна да вали, и то както винаги вали в онези географски райони, а именно — като из ведро. Често газехме до над глезените в кал и почти до колене във вода, но въпреки всичко пъргаво и неуморно продължавахме напред. Беше цяло чудо, че Пена не сбърка пътя.

Призори дъждът престана, за да започне отново след около час и после пак да спре тъкмо когато излязохме от гъстата гора, в която се бяха крили индианците, и най-сетне видяхме пред нас мястото, където ни бе сполетяла злощастната ни участ. Обаче не намерихме никакви следи. Описахме няколко окръжности, всяка следваща по-голяма от предишната, като минахме през гората, през бивака, през пясъците и пампата — не открихме нито един отпечатък от човешки крак. Дъждът бе запълнил дирите с вода и ги беше заличил. Когато вечерта се бяхме вече толкова преуморили, че легнахме на земята направо там, където се намирахме в момента, се видяхме принудени да се простим с всяка надежда да открием спътниците си.

— Нима няма никаква възможност да ги намерим в случай, че са все още живи? — попита Пена.

— Една-единствена. Трябва да се върнем пак там, където избягахме от сендадора. Тъй като му се изплъзнах, той ще отиде при спътниците ни — в случай, че все още не е наредил да ги избият.

— Тогава да поспим няколко часа и да тръгваме на път!

Така и направихме. Телата ни се нуждаеха от почивка, ала тревогата ни ги лиши от нея. Още в полунощ отново поехме обратно. Щом се развидели, видяхме, че и нашите следи от предишния ден бяха напълно заличени.

— Това е много добре — обади се Пена, — понеже така сендадорът няма да разбере накъде сме тръгнали.

— Не, никак не е добре — отвърнах аз, — защото тогава и ние няма да узнаем в каква посока е поел. Неговите следи ще са заличени също като нашите.

— Но нали е потеглил на път по-късно от нас. Доста преди полунощ аз бях вече при вас, докато той е могъл да тръгне да търси следите ни едва след развиделяване.

— Но с изключение на едно кратко прекъсване дъждът валя до обед. Не са останали никакви отпечатыци.

Оказа се, че предположението ми е вярно. Когато се приближихме до местността, където бях пленен от индианците, трябваше да внимаваме изключително много, защото сендадорът все още можеше да е някъде наоколо. Прилагайки какви ли не уестмански трикове и хитрини, които ни струваха доста време, лека-полека ние се промъквахме напред и когато най-сетне се добрахме до мястото, където бяха лагерували индианците, заварихме вече изправена не само тревата, но дори и отъпкания мях. След продължително търсене открихме къде са били вързани конете. Познахме мястото по многото откъснати и оголени от шумата клончета.

И тук започнахме да описваме кръгове, но не намерихме нито „следа от следи“, ако мога така да се изразя. А когато вечерта тъжни и изтощени до смърт лежахме един до друг, Пена ме попита:

— Какво ще правим сега? Нищо повече не ми хрумва.

— На мен също.

— Но нали не можем да киснем тук, докато преблажено предадем Богу дух?

— Изобщо нямам такива намерения. Първо ще се наспим, а утре още в ранни зори отново ще продължим търсенето. Може би все пак ще открием някоя, макар и едва видима следа.

— Отдавна изгубих всяка надежда. Спътниците ни сигурно са мъртви. Припомнете си само омразата, която сендадорът хранеше към

Гомара!

— Първо ми покажете трупите им. Докато не ги видя, няма да повярвам в смъртта им. Сендадорът е бил приятел на йербатеросите. Защо му е да ги избива? Защо да убива и монаха, капитана или боцмана? Може би е пречукал Гомара. Но ако наистина е заповядал да ликвидират и другите, тогава той не е просто злодей, а направо Сатана!

— Ами такъв е. Изморих се от това търсене и ми се иска да се прибера у дома.

— Без да сме отмъстили за смъртта на другарите си?

— Та нали не знаем къде е сендадорът! Изгубихме следите му!

— Вярно е, обаче пак ще ги намерим нейде по пътя за Пампа де Салинас.

— Мислите ли, че ще се отправи натам?

— Съвсем сигурно.

— Но нали вече няма никакъв смисъл, понеже му избягахте и няма кой да му разчете кипутата и скиците.

— Ала аз знам доста точно мястото, където е закопал бутилката. И понеже това му е известно, той непременно ще предположи, че ще отида там, за да я взема. Не мислите ли, че този факт е достатъчно важна причина, за да тръгне възможно най-бързо към Пампа де Салинас, опитвайки се да ме изпревари?

— Всъщност може да ми е безразлично. Ще ми се да се върна у дома, да си подреда нещата и после да отида до Естансия дел йербатеро, където ще видя племенницата си.

— А неотдавна направо изгаряхте от омраза и жажда за отмъщение към сендадора! Къде ви е последователността? Да се махаме оттук и да отидем някъде, където ще намерим хора! Може би ще научим нещо, което ще ни е от полза. Ще поемем в посока към Андите и пътьом ще си отваряме очите. Не се съмнявам, че небето ще ни даде някой знак и ще ни изведе на прав път!

---

[1] Мътните го взели! Б.пр. ↑

[2] Хвала на Бога, слава Богу! — Б.пр. ↑

[3] И двете думи означават страдание, болка, грижа. Б.пр. ↑

[4] Опазил ме Бог! — Б.пр. ↑

[5] Вълча ябълка. Б.пр. ↑

[6] Непроходима планина, но и непроходим лес. Б.пр. ↑

2. СТАРИЯТ ДЕСИЕРТО

Бяха изминали два дни, откакто напуснахме толкова злополучното за нас място. Беше започнал вече третият ден и ние, двамата самотни мъже, мълчаливо крачехме през пустите местности в посоката, която бяхме избрали.

Никога през живота си не съм бил в по-отвратително настроение, отколкото в тези дни, и то, разбира се, не без основание. След като винаги съм бил на кон, ето че сега изведнъж трябваше да се осланям единствено на моите схванали се вече крака.

Бях загубил другарите си, а самият аз бях лишен кажи-речи от всичко необходимо за дългия път през тази пустош. Вярно, че бях спасил оръжията си, ала мунициите ми бяха изчезнали заедно с кобурите на седлото и коня. Цяло щастие бе, че в колана ми все още се намираха малко патрони. Повечето от тях, около три дузини, бяха за револверите, едно оръжие, което не ставаше за лов на дивеч, тъй необходим, за да можем да преживяваме. И Пена имаше само шепа патрони в торбичката и съвсем малко барут в своя рог.

Странствахме през една от най-дивите области на Гран Чако. Принадлежащата към аржентинската конфедерация част от Чако страда от типичната за субтропичните зони липса на дъждове, ала по време и след дъждовния период реките наводняват значителни територии от страната и по тези места избуява пищна растителност. Те образуват обширни заливи, които много приличат на северноамериканските „bayous“, или на тъй наречените „maijeh“ по горното течение на Нил. В близост до заливите, както и покрай реките, се срещат гори, които са почти непроходими. Испанскоговорящите жители на страната ги наричат монте импенетрабле — непроходима гора. Там има не само дървета, а и простиращи се на цели мили гъсталаци от трънливи мимози и легуминози, които съвсем рядко оставят естествени пролуки, използвани от индианците като пътища за грабителски набези или пък за търговия. Между горите се простират

обширни тревисти равнини или безводни пусти местности, където човек само тук-там ще види кактуси или някое солотлюбиво растение.

Срещат се и необятни площи, които кажи-речи могат да се сравнят с арабската пустиня. Наричат ги „травесиас“. Непрестанно духащият южен вятър натрупва пясъка на дюни, носещи името „меданос“. Затова откъм северната си страна те са много стръмни. Очертанията им непрекъснато се менят, понеже от южната страна пясъкът бива навяван все по-нависоко и по-нависоко, а пък от северната се срина надолу. И тъй, тези своеобразни могили „странстват“ от юг на север.

Намират се и местности, които са изключително опасни поради подвижните си пясъци. Когато през 1843 година по време на своята забележителна изследователска експедиция Адолф фон Вреде се намирал в Хадрамаут, стигнал до едно място при Бахр ас Сафи в пустинята Ал Ахгаф, където, щом се опитал да зарови ръка в пясъка, почти не срещнал съпротива. Там имало неголяма котловина сред скалите пълна почти догоре с този пясък, който бил изключително фин, съвсем лек и оказвал толкова малка съпротива, че когато Вреде понечил да забие в него пръчка, му се сторило, сякаш я потапя във вода. Той легнал предпазливо на самия край на скалата и на дълго въже завързал една тежест. Щом я хвърлил върху пясъка, тя потънала като дръпнала и въжето от ръката му. Никой от придружаващите го араби не се осмелил да се приближи до този всичко поглъщащ гроб. Хумболд се съмнява в достоверността на това описание, а Леополд фон Бух направо нарича Вреде лъжец. Обаче Карл Ритер и известният арабист Фреснел спасяват неговата чест.

Арабите са казали на този пътешественик, че местността Бахр ас Сафи е наречена така, понеже на времето един крал на име Сафи, дошъл от Балад ас Саба Уадиан с многочислена войска, за да нападне Хадрамаут, загубил по-голямата част от войниците си именно на споменатото място. Дълго време Вреде бил измъчван от съмненията на известни географи, които рецензирали неговите достоверни пътеписи в работните си кабинети.

И все пак не само жителите на Хадрамаут, но и хората от южна Мендоса в Аржентина, както и индианците от Гран Чако добре знаят, че има местности, покрити с дълбоки, недостъпни за изследвателя

подвижни пясъци, където животни и хора потъват като във вода. Подобни места тамошните жители наричат „куадалес“.

Сутринта на третия ден вървахме през покрита с пищно избуяла трева пампа, която се бе ширнала пред очите ни като безбрежно море и много приличаше на северноамериканска прерия, само че тук растеше друга, а не така добре познатата ми бизонска трева. На места ни се налагаше да газим в нея до кръста. Дългите ѝ стръкове бяха тънки и леки, така че не се усещаше никаква особена съпротива и въпреки това тя ни измори извънредно много. Човек неволно се сецаше за натрупания на преспи сняг, който, колкото и да е лек и мек, успява да устои дори на мощта на локомотив.

Пена беше праметнал пушката си през рамо и крачейки начело, ми проправяше път. Но след като бяхме по-скоро плували, отколкото вървели през това море от трева повече от час, той най-сетне спря, въздъхна дълбоко и каза:

— Я сега вие минете напред, сеньор! Още един-единствен час такова ходене и ще падна на земята. Къде-къде по за предпочитане са прериите на север. А на всичко отгоре мога да се обзаложа, че оставим ли тази савана зад гърба си, ще стане много по-лошо. Или ще премине в някаква пустиня, или в непроходимо поле от трънливи мимози.

— Не ми се вярва — отговорих му аз, посочвайки напред с ръка. — Виждате ли онази тъмна линия на самия хоризонт? Това не са мимозови храсталаци, поради неголямата им височина едва ли щяхме да ги забележим толкова отдалеч, а е гора, истинска висока гора.

Пена засенчи с длан очите си, за да не го заслепява слънцето, взря се в указаната посока и се съгласи с мен:

— Прав сте. Слава Богу, гора е! Дано там има и някакъв дивеч. Гладен съм. За целия вчерашен ден имахме само едно мизерно водно свинче, а това е твърде малко за двама здравеняци като нас. Нямате ли и вие едно такова чувство на празнота в стомаха?

— И още как! Дори съм в състояние да застрелям и някой папагал, ако не ми падне нещо по-свястно.

— Брррр! Я се откажете! Много добре знам какъв вкус има месото му.

— Моля ви да ми го опишете!

— Най-крехкото парче от гърдите прилича на подметка от гьон. Кълките са сухи и жилави като стар кожен куфар, а започнете ли да

дъвчетe крилата, имате чувството, че ядете кожа от носорог.

— Е, тогава, разбира се, ще си пожелаея нещо по-хубаво, пък макар и да е някакво си клето пампаско зайче.

— Много рядко ще го срещнете тук. Хайде да вървим към гората!

Повлякохме се с тежки стъпки нататък и след като вървахме около четиридесет и пет минути се оказа, че тъмната черта на хоризонта наистина е гора. Скоро успяхме да различим и отделните видове дървета — сейба, чаняри, алгароби, както и други. Колкото и странно да бе, дърветата веднага образуваха плътна гъста гора, без да са предхождани от по-ниски храсталаци. Когато се приближихме на около стотина крачки от нея, аз изненадано спрях, понеже пред себе си видях едно доказателство, че оттук са минали хора, и то много хора.

— Какво има? — попита Пена. — Защо тъй се стъписахте?

— Не виждате ли по-тъмната черта в тревата, която води покрай самата гора и е перпендикулярна на посоката, в която се движим?

Той все още не беше забелязал дирята. Погледна натам и после каза:

— Жалко, че вече са минали оттук, а не се задават в момента!

— Кои?

— Ами елените. Естествено, че е било стадо сърни и елени. Какво печено щяхме да имаме!

Пена млясна с език, а аз му отговорих:

— Ако това са следи от сърни и елени, можете да ме изядете направо с дрехите, още повече че сте толкова гладен!

— Че какво друго може да е било освен елени?

— Хора, и то много.

— Едва ли, в такъв случай дирята щеше да е по-широка. А и вие все още не сте я огледал отблизо.

— Изобщо не е нужно по-подробно оглеждане за подобна най-обща преценка дали са били хора, или сърни и елени. Тези животни имат малки копита, с които стъпват много леко. Те не изпогазват тревата така, че дълго да не може да се изправи.

— Да не искате да кажете, че хората ходят като слонове?

— Не. Но когато много хора вървят един подир друг, то следващият довършва онова, което човекът пред него не е успял да стори, и така се получава добре утъпкана диря. Елате!

Стигнахме до следите и все още не се бях навел да ги разгледам, когато Пена възкликна:

— Наистина сте прав! Били са хора. Това е цяло щастие за нас, понеже...

— Не крещете така! — прекъснах го аз. — Все още не знаем дали да се радваме, или не на тези свършено неизвестни хора.

— Така ли мислите? — попита той вече по-тихо. — Ами нека видим тогава!

Пена огледа дирята също тъй внимателно като мен, а после каза:

— Да, били са не двама или трима, а поне десетина души.

— Кажете по-добре двадесет, тридесет, четиридесет. Дори твърдя, че оттук са минали навярно около петдесетина души, и то преди около два часа.

— Бре да се не види! Че как го разбрахте?

— Почакайте малко! Особено важен е въпросът, какъв цвят на кожата са имали тези хора. Момент, мога съвсем точно да ви кажа!

— Невъзможно!

— Не само че не е невъзможно, но е дори и много лесно.

Повървях малко по дирята, вдигнах няколко откъснати стръка трева, които лежаха стъпкани на земята, върнах се да му ги покажа и рекох:

— Събрах ги от едно разстояние не по-голямо от тридесетина крачки и те ми издадоха всичко, каквото исках да знам. Ако тази диря не беше отпреди два часа, а по-свежа, щях да ви помоля заедно с мен да се наведете по-ниско, за да не ни забележат, защото си имаме работа с индианци.

— И го узнахте от стръкчетата трева, така ли?

— Да. Нали знаете как ходят обути каскарилеросите (събирачите на дървесна кора) и индианците от Гран Чако?

— Естествено! Червенокожите ходят боси, а каскарилеросите — не.

— Е, преминалите оттук хора са били боси, докато са стъпвали по земята, тези стръкове са попаднали между пръстите на краката им и са били откъснати.

— Аха! Възможно е. Но нима тревичките не са могли да бъдат откъснати от ботуши, обувки или по някакъв друг начин?

— Не и тези тук. Откъснете ли как да е един стрък трева, или да речем закачи ли се някак за крака ви и се отскубне из корен, той ще остане прав, гладък и иначе невредим, също като ей този тук.

При тези думи аз откъснах един по-дълъг стрък и му го показах.

— А ето сега прекарвам този стрък между двата си пръста на ръката като го притискам доста здраво. Какъв е резултатът? Я го погледнете!

— По него са се образували гънка до гънка и вече не е прав, а се е извил.

— Съвършено вярно! Ето последствията от това, че е бил между пръстите им. Съвсем същото ще стане, ако стръкчето попадне между пръстите на крака. При движението на крака напред тревите се пхат между пръстите му и биват откъснати. Стръковете се прегъват на много места и се извиват, може да се каже дори и че се накъдрят. Всички тревички, които събрах, имат подобна форма, следователно са били попаднали между пръстите на краката на преминалите оттук хора. И така, те са били боси, а това ще рече, че са индианци.

— Хмм! — обади се Пена. — Нямаше да се сетя, но несъмнено сте прав.

— Разбира се, поне аз съм убеден, че е така.

— А по какво си вадите заключението, че са били еди колко си на брой?

— По това, че дирята и досега е тъй ясна и здраво утъпкана. Десетина или дваисет души, които вървят един подир друг, не могат да изпогизят тревата така, че толкова време да остане буквално смачкана на земята, още повече, ако тези хора са боси.

— Възможно е да сте прав. Но как определихте времето от два часа?

— Издаде ми го степента на увяхване на тези стръкчета. Наистина е невъзможно да се отгатне времето до минути, ала съм убеден, че преценката ми и изобщо всичките ми догадки са верни.

— Няма как да не се съглася с вас. Значи били са индианци, и то около петдесетина на брой! Сега остава въпросът какви са намеренията им.

— Войнствени. Не са били търговци, защото дирята показва, че не са имали никакви стоки, иначе тя щеше да е по-неравномерна и по-

широка. Хората не са носили товари, не са имали и животни. Вървели са свободно и спокойно най-много с оръжията си в ръка.

— И какво ще правим сега? Трябва ли да обърнем по-особено внимание на тези индианци, или не?

— Естествено, трябва да им обърнем, и то голямо внимание. Не може да ни е безразлично, ако се намираме в една и съща местност с отряд червенокожи, тръгнали на грабеж. Не бива да сме неподготвени за някоя съвсем неочаквана среща с тези хора.

— Не ми се вярва да ги срещнем. Те са се насочили право на запад, а ние вървим на северозапад.

— Да, вярно, на това място дирята води на запад, ала вие знаете не по-зле от мен, че особено в Чако е невъзможно човек да се движи в съвършено права линия. Сигурно индианците много добре познават пътя си и ще избягват и заобикалят всички препятствия. Следователно ще са принудени често да се отклоняват от първоначалната си посока. Ако по-нататък се отбият повече надясно, а ние продължим направо, то неизбежно ще се срещнем с тях, което естествено ми се иска да избегнем. Предпочитам да се сблъскам с двайсет сиуси, въоръжени с огнестрелни оръжия и томахаки, отколкото с един-единствен местен враждебно настроен индианец, който с една коварна отровна стрела ще ме обезвреди по-лесно и по-бързо, отколкото двайсетината с техните обикновени оръжия. Впрочем непременно трябва да узная какви са намеренията на тези хора и накъде са се отправили. Докато не го науча, не мога да се почувствам извън опасност. Налага се да тръгнем по петите им.

— Тогава сбогом печено еленско, сбогом сладка почивка! Остава ни само гладът!

— И аз не се чувствам по-добре от вас. Не забравяйте, че пред нас вече ще има утъпкана пътека и няма да се уморяваме така много както преди.

— Но това е и единственото добро нещо в цялата история — навъсено промърмори той.

— Не унивайте толкова де! Изгубим ли кураж и дееспособност, с нас е свършено.

— Имате право да ми се карате. От всичко случило се съм така отчаян, както никога досега през живота си. Имам чувството, че

Сатаната има пръст в цялата работа. Че кой би могъл да си запази старото доверие и предишната жизнерадост?

— Естествено ние двамата! Да не би да си мислите, че съдбата на нашите приятели ми е по-безразлична, отколкото на вас? Аз съм прекарал повече време заедно с тях и е съвсем разбираемо, че от тази голяма беда сърцето ме боли не по-малко от вашето. Обаче сърцето е едно нещо, а главата — съвсем друго. Сърцето ми може да е смазано от двойно по-тежка мъка, ала винаги когато се налага главата да встъпи в правата си, сърцето трябва поне временно да замълчи. А в случая много се нуждаем от главите си, особено щом ни се иска да ги запазим и да избегнем спътниците си, ако все още са живи.

Докато разговаряхме, ние с бързи крачки следвахме дирята — аз начело, а Пена подир мен. Ето че в този миг той ме хвана изотзад, принуди ме да спра и рече:

— Я почакайте малко и повторете последните си думи! Сигурно съм ги разбрал съвсем погрешно. Какво казахте? Значи все още не сте ги отписали?

— Да, тъй казах.

Той ме погледна в очите с неописуемо учудване и като посочи към челото си рече:

— Ами тогава ей тук на това място нещо не ви е наред! Смятах ви за душевно здрав, изпитан и благонадежден човек. Но сеньор, всъщност какви мисли ви минават през главата?

— Мисля, че не бива да се подписва смъртния акт на един човек, докато не се види трупа му, а дори и в такъв случай трябва да се убедиш, че действително е неговият труп, а не на някой друг.

— Но от само себе си се разбира, че всички други са мъртви! Струва ми се страшно много ви се иска пак да се върнете, за да претърсите всичко още по-продължително и по-усърдно.

— Ами ако наистина имам такива намерения?

— Че върнете се де! Правете каквото искате! Не ви задържам. Обаче в никакъв случай няма да дойда с вас. Можете да бъдете сигурен!

— Е, нека сега засега следваме тази диря. После ще видим.

— Няма какво да гледаме! За мен този въпрос е приключен. Да не говорим повече за това!

Предпочетох да си замълча и отново продължих по нашия път. Около четвърт час той ни водеше все покрай гората, а после изведнъж рязко свърна в нея. На това място имаше свободно от дървета открито пространство във формата на широка ивица, която прорязваше гората.

— Излиза, че сте прав — обади се Пена. — Червенокожите много добре знаят своя път. Личи си, че тази горска просека им е известна, понеже са се насочили право към нея.

— Това едно, а второто важно нещо е, че вече се движат в нашата посока. Ако преди не бяхме тръгнали по следите им, а без да се отклоняваме бяхме продължили по пътя си, може би щяхме да имаме големи трудности при промъкването през гората и най-вероятно не след дълго щяхме да се натъкнем на червенокожите, което сигурно щеше да се окаже съдбоносно за нас, понеже нямаше да сме подготвени за тази среща.

След кратко време дърветата от двете страни се приближиха и просеката стана по-тясна. Дирята водеше близо покрай дърветата от дясната страна. Внезапно отляво се разнесе слаб изплашен писък, който ме накара да спра. Една катеричка с голяма бързина прекоси тясната просека, подгонена от две животни, които, увлечени и разгорещени от преследването, ни обърнаха също толкова малко внимание, колкото и дребният беглец. Щом катеричката се добра до отсамната част на гората, тя се закатери по ствола на първото попаднало ѝ дърво, а неприятелите ѝ я последваха.

— Две сончо монас! — извика Пена. — От тях става хубаво печено?

Той пригрови пушката си за стрелба и аз направих същото. Живеещите в Гран Чако индианци са дали името сончо мона на дългоносото мече, което се нарича още и коати. Това животно има не само много търсена кожа, а и изключително крехко и вкусно месо.

Катеричката достигна един стърчащ настрани клон, избяга в самия му край, а оттам направи смел скок към по-ниско разположените клони на съседното дърво, използвайки разперената си опашка като кормило. Коатите достигнаха клона, където само допреди секунди се намираше катеричката, ала не се осмелиха да направят същия скок и с разочаровани погледи проследиха избягалото животинче.

— Аз се заемам с първото, а вие с второто мече! — обади се Пена.

Кимнах. Чуха се два изстрела. Едното коати веднага падна от дървото. Другото се опита да се задържи с нокти, ала не успя, понеже и то бе смъртно ранено. Съвсем скоро последва първото. Когато стигнахме до мястото, където лежаха двете животни, видяхме, че вече не помръдваха. Също като лисицата, коатите имат жилав живот и не умират лесно, а са и толкова големи като нея. Значи куршумите ни ги бяха улучили там, където бе необходимо.

— Е, сега има какво да хапнем — доволно каза Пена. — И то какво месо! Няма повече да споменаваме за папагала! Вземете вашето мече и да продължаваме!

Всеки от нас вдигна плячката си от земята и пак поехме по нашия път. След известно време дърветата постепенно отстъпиха настрани и ние отново се озовахме сред савана, покрита с висока трева, която съвсем приличаше на предишната. Значи гората представляваше само една дълга, но сравнително тясна ивица.

Дирята продължаваше в съвършено права линия. В момента това можеше само да ни радва, понеже споменатото обстоятелство ни позволяваше още отдалеч да забележим индианците. Искях да споделя това благоприятно предимство с крачещия зад гърба ми Пена и му подхвърлих няколко думи, без да се обръщам, обаче получих отговор, който не успях да разбера. Попитах го какво е казал, ала от следващите му думи разбрах още по-малко и се видях принуден да обърна глава. За малко да се разсмея с глас. Добрият човечец тъй си беше натъпкал устата, че естествено не можеше ясно да говори. Дъвчеше така, сякаш ставаше въпрос на живот и смърт.

— Последвайте примера ми! — продума той най-сетне. — Отрежете си някое късче от вашето дългоносо мече.

— Благодаря! Нямам такова желание.

Откакто бяхме излезли от гората, вървахме по дирята около два часа и ето че на хоризонта пред нас отново видяхме да се появява тъмна ивица.

— Пак гора, нали? — попита Пена.

— Да, гора е.

— Може би червенокожите си отдъхват там в сянката на дърветата. Те имат преднина от два часа, а никой индианец не почива по-дълго, когато е тръгнал на боен поход или за грабеж.

— За два часа и дума не може да става вече. Не забравяйте, че червенокожите е трябвало да си проправят път през високата трева и следователно не са се придвижвали тъй бързо като нас по вече наготово утъпканата пътека. Двата часа са се стопили на един.

— Смятате ли?

— Да, личи си от самата диря.

— Много добре! Ако все още спят, ще можем да се промъкнем близо до тях, за да се убедим как стоят нещата. Хайде, продължаваме!

Той се нагани да тръгне пред мен, но аз го хванах за ръката и го задържах.

— Чакайте, сеньор! Нима желаете след половин час да сте мъртъв? Отивате право в ръцете на червенокожите!

— Хмм! Мислите, че ще ни видят, така ли?

— Да. Пътят ни води право към гората. Ако индианците са се настанили от тази й страна, непременно ще ни забележат още отдалече. Направим ли само още двеста-триста крачки, лесно ще ни видят.

— Тогава навярно ще изчакаме тук, докато можем да предположим, че вече са си тръгнали, а?

— И през ум не ми минава. Трябва да стигнем до гората, но не и по дирята. Ще опишем неголяма дъга, за да навлезем в нея от друго място.

— Така ще изгубим време!

— По-добре да изгубим петнайсетина минути, отколкото живота си!

Свърнах надясно, за да поема по заобиколен път. Пена разбра, че съм прав. Добрахме се до гората на едно място, което според приблизителната ми преценка се намираше на около десетина минути от мястото, където дирята навлизаше между дърветата.

Те растяха доста нарядко, а сред тях само тук-там се виждаха храсти, така че изобщо не ни струваше никакви усилия да се придвижваме напред. Насочихме се наляво, за да се върнем обратно при дирята. Бяхме извънредно предпазливи, защото всеки миг можехме да се натъкнем на индианците. Напредвахме бавно, използвайки всяко дърво за прикритие. Бяхме изминали повече от половината разстояние, когато дочухме гласове.

— Все още са тук! — обади се Пена. — Сега трябва страшно да внимаваме. Ще изчакаме ли да си тръгнат, или ще се промъкнем по-наблизо?

— Предпочитам второто. Трябва да разбера какви са тези хора! Лягайте на земята и пълзете подир мен! Ще гледаме между тях и нас винаги да има едно или повече дървета. Ей там малко встрани растат няколко храста мимози. Успеем ли незабелязано да се доберем до там — печелим играта.

Плътно притиснати към земята, бавно запълзяхме напред и наистина ни се удаде безпрепятствено да стигнем до мимозите. Трябваше да се проврем и да се скрием между клоните им, което не бе никак лесна работа. Червенокожите седяха не на повече от трийсетина крачки от споменатите храсталаци. Ако раздвижихме макар и слабо клоните им, непременно щяха да го забележат. Към всичко това се прибавяше и неприятното обстоятелство, че мимозите имаха извънредно много бодли. По тези причини се промъквахме сантиметър по сантиметър и измина почти половин час, докато се настаним както желаехме. Така се свряхме сред гъстите шумнати храсти, че нямаше защо да се страхуваме от разкриване, освен ако на индианците не им хрумнеше да обърнат на мимозите някакво по-особено внимание.

По корем пропълзяхме още малко напред, така че да можем добре да виждаме червенокожите. Накрая от тях ни разделяха само три дървета, между които обаче имахме възможност подробно да ги огледаме. Те бяха запалили огън и до скривалището ни достигаше ароматът на печено месо.

— Да се пръснеш от яд — прошепна ми Пена. — Аз бях принуден да дъвча моето мече сурово, а тези диваци си приготвят най-сочното печено!

— Тяхното печено ми е съвсем безразлично. Много ми се иска да узная от кое племе са тези хора.

— Трудно е да се каже.

— Е, нали сте познавач на Гран Чако. Значи трябва да умеете да различавате отделните племена.

— Това не е по силите на никого! Да не си мислите, че тук е като при индианците на Северна Америка? Там всяко племе си има своите отличителни знаци, собствени бойни цветове. Тук е съвсем различно. Я погледнете тези типове! Имат по едни бели панталони от ленено

платно или от калико^[1], над тях по една риза от същата материя и по една допотопна шапка или друга някаква мекица на главата. Нима това са отличителни белези?

— Наистина не са. Тогава нека поне чуем на какъв език разговарят!

— Е да, така ще мога да ви кажа от кое племе са. Да наострим слух!

Изглежда червенокожите бяха в много добро настроение, понеже разговаряха твърде оживено, макар и не на висок глас. Само от време на време се разнасяше някой възглас на радост или учудване и преди малко именно такъв възглас беше привлякъл вниманието ни. Пена дълго напруга слух. Най-често междуметията са нещо общо за всички племена. Затова те не могат да послужат като отличителен признак. Но след някоя и друга минута един от индианците започна да разказва нещо, което доста го разпали. По тази причина той повиши глас, думите му долитаха по-ясно до нас и Пена ми прошепна:

— Сега разбрах. Вече знам, че са мбокови.

— Познавате ли това племе?

— Всъщност то не е племе, а по-скоро народ, който се дели на няколко племена. Преди пет-шест години прекарах няколко месеца при едно от тези племена, на чиято територия растат великолепни „чинчонас“^[2]. Речникът на тези хора не е особено богат, тъй че колкото и краткотраен да беше престоят ми при тях, успях да се науча доста сносно да изразявам мислите си, ала още по-добре мога да ги разбирам.

— Казват, че са най-войнственото племе в Гран Чако, а?

— Истина е. За щастие не са многобройни и именно заради войнствения си характер племето им все повече се топи, и то бързо.

— Чел съм и съм чувал, че са особено непримирими врагове на индианците тобас.

— И това е истина. Тобасите имат миролюбив нрав и са дружелюбно настроени към белите. Сред тях се намират даже и такива, които са започнали вече да водят заседнал живот и обработват някаква нивичка или каквото тук разбират под това име. Но ако бъдат нападнати, те мъжки се сражават. Като раса те са най-красиви сред южноамериканските индианци, докато мбоковите, с които си имаме

работа, изглеждат къде-къде по-западнали. Те... по дяволите, кои ли са пък тези, дето идват сега?

Той прекъсна мисълта си и в учудването си изпусна това проклятие, понеже точно от срещуположната страна се появиха двама мъже и седнаха при другите. Единият беше индианец и не беше по-добре облечен от останалите, ала на главата си носеше нещо подобно на корона от пера, а в ръката си държеше пушка, докато съплеменниците му бяха въоръжени само с ножове, копия и опасните цеви за издухване на отровни стрели.

Другият беше бял — нисък, набит, широкоплещест и много як мъж. Гъста черна голяма брада скриваше наполовина лицето му, засенчено от старо изпокъсано сомбреро. В ръката си той също държеше пушка, а от широкия червен ешарп, опасан и стегнат около кръста му като колан, стърчаха дръжките на един нож и два пистолета.

— Познавате ли белия? — попитах Пена.

— Не, но познавам неговия придружител. Веднъж съм го виждал в Пасо де лос Торос и втори път съм го срещал в Кардово. Той е Ел Вененосо, вождът на мбоковите.

— Не съм чувал това име.

— Защото не сте идвал по тези места. Ако бяхте прекарал поне една седмица по бреговете на Рио Саладо, сигурно щяхте да научите туй-онуй за него.

— Ел Вененосо. Това означава Отровния, нали?

— Да.

— Заслужил ли си е името?

— Напълно. Той е най-непримиримият враг на белите и тъкмо затова се учудвам да видя сега един бял сред неговите хора. Ел Вененосо е същевременно и най-големият мерзавец в Гран Чако. Кръвожаден е като пантера и вечно търси размирици. Всичките му злодеяния са известни, но той е толкова хитър и коварен човек и пипа така изключително предпазливо, че срещу него никога не са се намерили доказателства.

— А храбрец ли е?

— Нищо подобно. И дума не може да става за сравнение между да речем сиусите или апачите с индианците от Гран Чако. Да крадат и грабят, а и да убиват — това могат. Но винаги избягват да се излагат на

опасност. Те са презрени и пропаднали представители на човешкия род.

В момента червенокожите ядяха. Мълчаливо наблюдавахме тази сцена, докато се нахраниха. После те станаха от местата си, взеха оръжията си и се отдалечиха, без да си направят труда да изгасят огъня. Вождът и белият бяха начело на отряда им.

— Тръгнаха си — обади се Пена. — Веднага ли ще поемем подир тях?

— Не. Все още не знаем със сигурност дали наистина са продължили пътя си. Ще се промъкна след тях. Чакайте ме тук!

Изпълзях навън от храстите и вървах по петите на червенокожите, докато се убедих, че действително отново са поели в предишната си посока. След това се върнах. Ала Пена не се намираше вече сред мимозите, а седеше при огъня. Беше одрал кожата на своето коати, беше набучил на един клон бутоните му и ги държеше над огъня, за да се изпекат.

— Все пак червенокожите са добри хорица — засмя се той. — Не изгасиха огъня само за да можем незабавно да го използваме. Отидоха ли си?

— Да. Никак нямаше да е добре за вас, ако все още бяха наблизо. Пече си човекът най-спокойно своето „асадо“, без да го е грижа дали индианците ще се върнат, или не!

— Гладът ми се оказа по-силен от страха. Постъпете също като мен! Половината от коатито е за сега, а другата половина — за довечера.

— Кой знае дали тази вечер ще ни остане време за ядене! Трябва да разбера къде искат да отидат мбоковите. Ето защо ще се опитаме да се приближим до тях, за да подслушаме нещо повече. Вечерта ще можем да се промъкнем значително по-лесно и безопасно, отколкото през деня. Може би ще успеете да чуete нещо за намеренията им, както и за преследваната от тях цел.

— Вероятно! Но щом тази вечер не ще си позволим да палим огън, тогава още сега ще се погрижа да не гладувам. Ще изпека цялото мече.

Последвах примера му. След един час се бяхме вече нахранили и имяхме достатъчно ядене и за вечерта. После отново поехме на път, за да преследваме индианците. Всъщност това не ни беше чак толкова

необходимо. Вече бяхме разбрали с кого си имаме работа и, строго погледнато, нямаше защо да продължаваме да се занимаваме с тях, но тъй като вървяха в нашата посока, във всички случаи щяхме да сме принудени да се съобразяваме и по-нататък с присъствието им.

Естествено следите им в гората не се виждаха тъй ясно, както в откритата тревиста пампа, но все пак бяха толкова лесно забележими, че нямаше да се обърка дори и човек, който никога през живота си не се беше занимавал с разчитане на дири.

Този път гората бе значително по-голяма от предишната. Продължихме да вървим из нея почти три часа и за съжаление тя не беше толкова рядка и лесно проходима както в началото. Все по-често се натъквахме на ниски храсталаци, които ставаха все по-гъсти и по-гъсти. За нас не бе толкова трудно да се промъкваме през тях, понеже червенокожите ни бяха направили чудесна пътека. Но не биваше да се възползваме от това благоприятно обстоятелство, дори се наложи да забавим крачките си, за да не се натъкнем на мбоковите. На няколко пъти се приближихме до тях дотолкова, че доловихме както гласовете им, така и пращането на счупените клони.

Но най-сетне гората свърши. Излязохме от последните храсти и отново се озовахме пред тревиста равнина, но се наложи веднага да седнем, защото точно пред нас видяхме индианците. Ако някой от тях се обърнеше назад, сигурно щеше да ни забележи. Едва след като се изгубиха от погледите ни, ние продължихме пътя си. Малко по-късно тревата изчезна и пред очите ни се ширна пясъчна пустиня. Пясъкът беше толкова ситен и дълбок, че следите на червенокожите се бяха отпечатали от ясно по-ясно.

Нямаше защо да се безпокоим ни най-малко, че е възможно да ги изгубим.

Бяхме заситили глада си, но затова пък толкова по-често взе да ни мъчи жажда. От ранни зори не се бяхме натъквали на вода. Там, където растат дървета и трева, трябва да има и вода. Това е сигурно, но ние просто не бяхме срещали места, където жителната влага можеше да се пие. Ето защо много се зарадвахме, когато в далечината забелязахме някаква лагуна. Не се надявахме да намерим чиста вода, защото, с изключение на реките, тя изобщо не се среща в Гран Чако и аз неведнъж вече бях пил от локви. Ала след като се приближихме до лагуната, останахме разочаровани. Преди още да бяхме опитали водата

й, сололюбивите растения по бреговете ни издадоха, че тя не ставаше за пиене. Лагуната не беше голяма. Погледът на Пена обходи бреговете й с толкова особено и настойчиво внимание, че нямаше как да не ми направи впечатление. Попитах го:

— Какво търсите? Струва ми се, като че това солено езеро ви е познато.

Отначало той замълча, продължавайки все още да търси нещо с поглед, ала после отговори:

— Да, не се лъжа. Тя е!

— Коя? Какво?

— Лагуната, където на времето ни нападнаха. Преди много, много години останахме тук да бивакуваме. Бяхме доста голяма група събирачи на дървесна кора и през нощта ни връхлетяха червенокожи. Отблъснахме негодниците като им пуснахме доста кръв, ала и неколцина от нас бяха ранени, а един от нашите бе улучен от отровна стрела. Погребахме го на северния й бряг и тъй като наоколо нямаше камъни, издигнахме върху гроба му висока могила от пръст. Виждате ли я, ей там отсреща?

Погледнах в посоката, накъдето показваше протегнатата му ръка.

— Значи познавате местността, така ли?

— Да. Вярно, че оттогава минаха години, ала тук никой не сече горите и те остават такива, каквито са били. Ей там, наляво, води пътят към реката, където се намира Исла де Табоада и после продължава към Сантяго. Навремето пристигнахме тук отдясно, спускайки се от Рио Вермехо, а ако се тръгне направо, се стига до Лагуна де Карапа.

— Това име има ли нещо общо с дървото, което дава маслото „карапа“?

— Да. То е много ценно дърво. Кората и листата му са незаменимо средство срещу маларичната треска, а от големите му колкото кокоше яйца плодове чрез изваряване се добива лесно втвърдяваща се мазнина, както и известното течено масло „толикуна“. Както казват, край споменатата лагуна се простират цели гори от това дърво.

— Били ли сте вече там?

— Не. Известно е, че в онези гори са се заселили индианците тобаси и ревниво ги пазят. Те са свещени за тях и там живее най-великият им вожд. Странни слухове се носят за него. Разправят, че бил

потомък на владетелите на инките и кожата му била бяла като на европеец. Освен хората от неговото племе никой друг не го е виждал. На него се приписва заслугата, че тобасите са така дружелюбно настроени към белите и изобщо към цивилизацията. Днес вече ви казах, че мбоковите живеят във вечна вражда с тях. Да не би тези типове да се канят да ги нападнат?

Вече бях преброил мбоковите и отвърнах:

— Петдесет и осем души срещу едно цяло племе на тобасите? За подобно нещо са твърде малобройни!

— Всичко зависи от намеренията им. Може би искат тайно да крадат. В такъв случай никой не тръгва с кой знае колко големи сили.

— Да крадат? След като сред тях се намира един бял?

— Ха! Белите негодници са повече от червенокожите! Има хора, които твърдят, че индианците са се научили да крадат от белите и аз нямам никакво намерение да ги разубеждавам. Помислете си само за сендадора! На съвестта на този човек тежат повече престъпления, отколкото на съвестта на десет индиански вождове. Но ние само стоим тук и си губим времето. Хайде да вървим нататък!

Слънцето бе изминало повече от две трети от пътя си, когато пустинята свърши. Отначало само тук-там сред сухите пясъци се появи оскъдна тревичка, после тя започна да образува отделни „островчета“, които по-късно постепенно се сляха, и най-сетне пак закрачихме през открита зелена равнина — третата за този ден.

Слънцето залезе на запад, когато пред погледите ни отново изплува гора. Пена ме попита дали както и преди ще се доберем до гората по заобиколен път.

— Не — отговорих му. — Ще останем тук, докато напълно се стъмни.

— Не е ли по-добре да навлезем в гората още преди падането на нощта?

— Постъпим ли така, няма да открием червенокожите. Убеден съм, че преднината им е най-много половин час. Следователно те току-що са стигнали до гората и ще побързат да намерят място за бивак. Естествено то ще е някъде в нейния край или поне близо до първите дървета, тъй че няма да е трудно да го издирим.

— Съгласен съм с вас. Тези разсъждения са по-правилни от моите.

И така седнахме на земята и зачакахме, докато се стъмни. Тогава отново тръгнахме. Съвсем скоро се оказа, че предположението ми е било вярно. Право срещу нас между първите дървета проблясваха пламъците на буен огън и успяхме да различим човешки фигури, които се движеха насам-натам около него. Сега вече решихме да заобиколим, описвайки дъга така, че да се озовем в гръб на червенокожите, което ни се удаде. Залегнахме зад ствола на едно дърво и надничайки иззад него, започнахме да наблюдаваме суетнята в лагера на мбоковите.

Не биваше да поемаме риска да се приближаваме, още повече че сред червенокожите все още цареше доста голямо оживление. Там, където бивакуваха, се намираше езерце, от което водата се изтичаше като малко поточе, широко колкото човешка длан. То минаваше съвсем близо покрай мен и Пена и сигурно недалеч от нас пресъхваше. С истинско блаженство се напихме с великолепната му вода.

Индианците разгърнаха одеялата си и извадиха големи късове месо и също като на обяд започнаха да ги пекат на огъня. Вечерята им премина шумно и в добро настроение, но после хората се загърнаха в одеялата си и налягаха да спят.

Само двама не последваха този пример — вождът и белият. Те седяха и разговаряха малко по-настрани от другите с гръб към едно дърво, което се издигаше толкова близо зад тях, че кажи-речи можеха да го достигнат с ръка.

— Трябва да се промъкнем близо зад двамата — казах аз.

И така побързахме да се прехвърлим откъм другата страна и внимателно започнахме да се приближаваме. Понеже не разбирах езика на мбоковите, оставих Пена да мине напред. Бях напълно готов незабавно да му се притека на помощ в случай, че някой го забележеше.

Но той се справяше съвсем нелошо. Когато се добра до дървото, сложи дланите си върху земята и отпусна глава на тях така, че да не може да се види лицето му, което имаше по-светъл цвят. На трепкащата светлина от огъня, който хвърляше ту тук, ту там призрачни сенки, залегналият Пена приличаше на продълговата купчина пръст и беше необходимо изключително силно зрение и голяма наблюдателност, за да се разпознае, че това е човек. Той остана да лежи така доста дълго, а междувременно аз търпеливо чаках. Чувах гласовете на двамата, ала по тона им можех само да разбера дали

ставаше въпрос за нещо приятно, или неприятно. Вече не разговаряха тъй оживено както преди, а някак по-лениво. От време на време замлъкваха. Ето защо Пена остана да подслушва толкова дълго — естествено не искаше да си тръгне, преди да е разбрал как стоят нещата, преди да е узнал целта на този поход.

Най-сетне, след като прекара в това положение почти три четвърти час, той се промъкна обратно до мен и ми прошепна:

— Елате! Не успях да науча всичко, но все пак е достатъчно.

Запълзяхме обратно на ръце и крака и щом стигнахме достатъчно далеч, за да не бъдем забелязани, се изправихме и се върнахме на предишното си място.

— Е — обадих се аз, когато се озовахме там, — страшно съм нетърпелив да чуя какво узнахте.

— Ще ви кажа по-късно. Вземете си пушките и месото и ме последвайте! Не бива да почиваме, а се налага незабавно да тръгнем, за да спасим живота на един бял, който може би е даже европейец!

Тези думи ми бяха достатъчни. Закрачих подир него, без да му задавам въпроси. Описвайки дъга, той заобиколи бивака и като стигна края на гората, продължи все покрай нея. Много внимаваше да не оставя отпечатьци в откритата тревиста равнина, защото те щяха да са ясно видими. Винаги се стремеше да върви под короните на първите дървета, където тревата бе по-ниска и стръкчетата по стъпканите от нас места сигурно щяха да се изправят до разсъмване. Вярно, че в нощната тъма не можехме да се придвижваме тъй бързо както ни се искаше, но и за този час и половина, през който продължихме все така напред, несъмнено изминахме разстояние равно на един час път при нормални обстоятелства. После се натъкнахме на естествена просека в гората, която се врязваше между дърветата под прав ъгъл с нашата посока и ние свърнахме встрани, за да поемем по нея.

— Сега можем да говорим — обади се Пена. — Червенокожите ще тръгнат през гората направо от мястото, където е бивакът им. А ние дойдохме дотук да я пресечем по-далеч от тях, за да не могат на сутринта да забележат дирите ни.

— Нима знаехте, че тук има просека?

— Не, научих за нея от белия. Той предостави на вожда, на Отровния, да прецени по кой от двата описани от него пътя да тръгне и

индианецът избра по-близкия до бивака път. Затова реших да използвам другия, който минава оттук.

— Не можахте ли по някоя макар между другото подхвърлена дума да отгатнете, що за човек е белият?

— За съжаление не.

— Но когато се е обръщал към него, вождът все някак го е наричал!

— Разбира се, но си служеше с една толкова странна дума, че изобщо не ми се вярва да е името на бял. Поне аз не познавам човек, който да се казва така.

— Как?

— Ел Йерно.

— Наистина странно име, понеже „йерно“ означава зет.

— Да. Сигурно собственото име на този човек е съвсем друго и така се обръщат към него само червенокожите. Те предпочитат да наричат хората според учебийни или пък важни техни качества и особености, отколкото да използват истинските им имена.

— Тогава той ще е важен за тях именно като зет и по това може да се заключи, че неговият тъст е човек, който се ползва с голям авторитет и уважение сред мбоковите.

— Или пък е зет на някой от тях.

— Едва ли. В такъв случай те няма да придават чак толкова голямо значение на това роднинско название.

— Е, сега засега може да ни е безразлично какъв им е. Важното е какво кроят. А както вие съвсем правилно предположихте, те са се отправили към Лагуна де Карапа, за да нападнат тобасите.

— Та нали те са червенокожи! А вие споменахте нещо за някакъв бял, който може би дори бил европейец!

— Така е и той е именно онзи бял вожд на тобасите, който както казват бил потомък на владетелите на инките.

— И за какво им е? Какво ще правят с него?

— Белият твърди, че този вожд притежавал несметни богатства. Ел Йерно е проявил дързостта да отиде до Лагуна де Карапа и няколко дни тайно обикалял из околностите като подслушвал където каквото могъл. Там узнал, че тобасите тъкмо се гласели да предприемат боен поход срещу чиригуаносите, от които били обидени. Край лагуната ще останат само малцина воини и вождът смята, че със своите петдесет и

осем мбокови ще може лесно да ги победи. Замислят от засада да ги избият с отровни стрели, а после вече лесно ще могат да изколят или пък пленят жените и децата. Ел Йерно разчита, че със заплахи и изтезания именно от жените и децата ще успее да научи къде живее белият вожд, когото и той, както всички други, нарича Ел Вйехо Десиерто, стария Самотник или стария Отшелник. Навсякъде е познат под това име.

— Значи за този Вйехо Десиерто предполагате, че е европейец, а не потомък на инките, нали?

— Не аз, а Зетят изказа това предположение.

— А изтъкна ли някакви основания за него?

— Да. Спомена, че всяка година Десиерто отивал веднъж до Сантяго, за да уреди там някакви свои делови работи. Та при един от тези случаи Ел Йерно го срещнал и разговарял с него. От някои думи на Стария той смята за основателно предположението, че белият вожд е европейец.

— Аха! Не би било за пръв път някой европейец да стане вожд на нецивилизовано племе. Подобни случаи е имало вече неведнъж. Но дори и да не бях чул, че съществува подобно предположение, пак щях да реша да го предупредя.

— Естествено и аз също.

— Нека червенокожите се бият помежду си — това не ме засяга. Обаче когато става дума за бял, се чувствам задължен да му помогна даже и да не е европейец, а някой тукашен човек. Но как ли ще намерим пътя до Лагуна де Карапа?

— Знам го. Ел Йерно го описа на вожда с такива подробности и аз толкова внимателно слушах и запомних всичко, че изобщо не е възможно да се объркам.

— За колко време ще стигнем дотам?

— Според него разстоянието от днешния им бивак до там се преодолява за осем часа.

— Тогава ако пътят не ни предложи кой знае какви трудности, ще можем да пристигнем още сутринта. Кога ще бъде нападението?

— Утре вечер. Ел Йерно ще заведе мбоковите до едно скривалище, където ще стигнат по пладне, а после се кани да отиде на разузнаване. Те ще трябва да изчакат връщането му и след мръкване да тръгнат заедно с него към лагуната.

— А Зетят не спомена ли нещо, което да хвърли някаква светлина върху самия него и личния му живот?

— Абсолютно нищо.

— А за това, чий зет е той?

— Не... и все пак, сега се сещам. Отровният го попита къде се намира в момента неговия суегро^[3], а той му отвърна, че роднината му се е отправил на изток, за да направи някаква добра сделка.

— Не спомена ли нещо за завръщането на този суегро?

— О, да. Каза, че навярно скоро трябвало да го очакват и че тогава отново щели да имат добър случай да припечелят нещо, понеже несъмнено край Парана суегрото се е огледал за някакви пътници.

Онова подозрение, което още при първите думи на Пена смътно се породило в съзнанието ми, вече се превърнало в увереност.

— Но, приятелю, защо не ми го казахте веднага! — възкликнах аз. — Суегрото е бил по бреговете на Парана и сега се връща. Това не ви ли напомня за някого? Не се ли сещате?

— Да се сещам ли? По дяволите, не! Че за кого ли мога да се сетя?

— Може би суегрото е ходил и още по-надалеч. Може от Парана да е навлязъл в един неин незначителен приток и после малко преди да се появим ние, да се е върнал обратно!

Пена се спря. Въпреки тъмнината успях да забележа, че смаяно е втренчил поглед в мен. Едва след известно време успя да промълви:

— Дявол го взел! Да не би да намекувате за сендадора Херонимо Сабуко?

— Естествено.

— Прекалено дръзко предположение! Разбира се, в момента също като мен непрекъснато мислите за този тип. Следователно и в тези мигове той не ви излиза от главата и го свързвате със Зетя, чийто тъст сендадорът изобщо не е!

— Предположението ми съвсем не е толкова безпочвено, както си мислите! Нима не знаем, че сендадорът има нейде тук в Чако тайно свърталище и че има съюзници в лицето на някои индианци?

— Да, така е.

— А че той, прочутият водач през Андите и пампасите, се е заемал да прехвърля през планините хора, които после никой повече не е виждал?

— И това ни е известно.

— Че вследствие на това го подозирахме, а и все още подозираме, че винаги когато е надущвал по-значителна плячка, не е превеждал доверилите му се хора през Андите или през пампата, а ги е зарязвал в затънтени и пусти краища?

— Мътните го взели!

— Освен това Зетят не беше ли казал, че неговият тъст бил по бреговете на Парана, за да се огледа за някакви пътници?

— Наистина това бяха думите му.

— И че след това ще падне добра печалба?

— Caracho! Сега ми става ясно! Сеньор, действително си мислех, че съм кой знае какъв умник и хитрец, но изобщо не съм си губил времето да се поразмисля над тези неща. Смятах, че хич не е и нужно.

— Да, така е. Попитах ви за някои дребни неща, но вие дори и за такива не си спомнихте. Но ето на, сега се оказва, че именно тези привидно дребни незначителни неща представляват всъщност най-важното!

— Тогава наистина мислите, че сендадорът е тъст на този Зет, така ли?

— Да. Сигурен съм.

— Но никой никога не е чувал този човек да е имал дъщеря!

— Че защо да няма? Сега много лесно се обяснява фактът, че белият, който сега се намира сред мбоковите, е наричан от тях единствено с името Ел Йерно. За тях сендадорът е най-важният човек, когото познават. Затова те назовават другите според отношенията, в които се намират с него. Когато е говорил с тях за своя зет, той винаги го е наричал само „моя йерно“ и ето че и те си служат единствено с тази дума.

— Все по-ясно ми става, че имате право!

— И на мен ми става все по-ясно, че бях съвсем прав, когато казах, че все още не всичко е загубено. Мбоковите се канят да нападнат тобасите, за да се докопат до стария Десиерто. Ала ние ще обърнем листа като ги изпреварим и пленим сендадора!

— А сега да побързаме!

— Да. Бях уморен като куче, но вече не усещам никаква умора. С настъпването на деня трябва да стигнем до Лагуна де Карапа.

Въпреки тъмнината закрачихме така усърдно, сякаш цяла седмица си бяхме почивали. Учудващо е каква огромна власт може да има духът над слабото, изморено, а както показва опитът, дори и над истински болното тяло! Допреди малко схванатите ми от умора крака изведнъж си възвърнаха цялата пъргавина, а високите ми ботуши, които доскоро ми се струваше, че са от олово, станаха леки като перо.

Така продължихме през горската просека, която ту се стесняваше, ту се разширяваше, докато високите дървета изчезнаха, отстъпвайки място на ниски храсталаци, а те после постепенно оредяха и преминаха в безплодна пясъчна пустиня.

— Всъщност вече би трябвало да свърнем малко надясно, ала аз ще се отклоня наляво, за да не се натъкнат червенокожите още в ранна утрин на следите ни. Това не бива да става поне до някое място, откъдето няма да могат да разберат, че идваме от същата гора, където са пренощували.

Пясъкът беше дълбок. Краката ни затъваха над глезените в него. Но макар че ни се налагаше да „газим“ над три часа през пустинята, никой от нас не се и сети да се оплаче от умора. После отново се появи трева, но този път тя бе къса и не ни пречеше да се движим бързо. Пена доказа, че е добър каскарилеро, понеже, ориентирайки се по звездите, заяви, че до момента не се е отклонил от посоката ни нито на педя. След като му казах няколко похвални думи той ми отвърна със самодоволен тон:

— Да, все пак трябва да ви докажа, че не приличам съвсем на някой хлапак, за какъвто изглежда ме смятате. А сега нека пак свърнем надясно, за да се върнем на правата линия, която води по най-кратък път към целта ни. Това ще стане след час и половина.

Когато посоченото време измина, Пена спря и каза:

— Сега се налага да поискам от вас нещо прекалено, за което не бива да ми се сърдите.

— Какво е то?

— Събуйте си ботушите!

— Аха, значи сме излезли вече на пътя на мбоковите, а?

— Да. Те съвсем лесно ще забележат ясните ни дири, понеже скоро отново следват пясъци. А видят ли отпечатъците от обувките ни, веднага ще разберат, че оттук са минали бели. Но събуем ли ги, ще ни помислят за индианци.

— Добрият следотърсач не може да бъде заблуден по такъв начин. Още от пръв поглед той ще съумее да различи отпечатъците от босите крака на един бял от следите на червенокожия.

— Това е прекалено? Че нали кракът си е крак?

— О, не е така! Първо, когато върви, белият стъпва малко навън с пръстите на крака, докато червенокожият — малко навътре. Това е последица от различията в конструкцията на тялото и предимно в областта на таза. Второ, именно защото тук в Южна Америка червенокожите ходят боси, а в Северна Америка носят само леки мокасини без никакъв ток, те почти без изключения имат щастието да са дюстабанлии, докато сводът на стъпалото при белите е нормално висок. Вследствие на това отпечатъците от босите стъпала на червенокожите са равни, а на белите по средата на отпечатъка в пясъка остава малка издутина. При едните пръстите се отпечатват по-слабо, понеже те стъпват с цялото стъпало, а при другите пръстите правят по-дълбоки следи, защото белите стъпват повече на пета и пръсти, както и на външния край на стъпалото.

— Тъй както ми го обяснявате, е лесно разбираемо. Значи за да заблудим червенокожите, ще трябва да ходим с палците навътре и върху цялото си стъпало.

— Не ми се вярва мбоковите да са чак толкова наблюдателни, за да обърнат внимание на подобни неща. Те ще огледат дириите ни само за да разберат дали са оставени от боси крака, или не и нищо повече.

Събухме ботушите. След като вързах моите на гърба си, аз най-сетне се сетих за печените коати, които бяхме съвсем забравили. Докато вървахме, ние хубавичко се нахранихме, без да ни е грижа, че отново ни се наложи да прехвърляме един пясъчен хълм. Той се оказва значително по-широк от предишния и едва на зазоряване го оставихме зад гърба си и стигнахме до някаква местност с глинеста почва, където растяха какви ли не треволяци, бурени и ниски храсталаци. По тези храсти се бяха закачили и висяха сухи снопчета трева, стебла от различни растения, клонки и други предмети. Те бяха сигурен признак, че се приближавахме до някой по-голям воден басейн, който по време на дъждовния период излизаше от ниските си брегове и заливаше обширни площи, а после след отдръпването на водите оставяше по храсталаците белези за отминалото наводнение. Малко по-късно пак се

натъкнахме на дървета, които не познавах, понеже ги виждах за пръв път.

— Това са дърветата карапа. Именно те са дали името на лагуната — обясни ми Пена. — Мисля, че скоро ще се доберем до водата.

— Необходимо е само да се насочим натам, където се забелязва най-пищната растителност, а това е право пред нас.

— И аз мисля така. Но нека пак си обуем ботушите. Няма смисъл да ги носим повече в ръка, а и не е необходимо и тук червенокожите да видят отпечатъците от босите ни крака.

— Червенокожите... това ме навежда на един въпрос, който отдавна трябваше да поставя. Ще можете ли да се разберете с тобасите?

— Ами вие?

— Ни най-малко! Езикът им ми е точно толкова познат, колкото и вътрешността на луната.

— Тогава и този път ви превъзхождам. Говоря техния диалект още по-добре от езика на мбоковите.

— В такъв случай съм спокоен. Всеки момент трябва да очакваме среща с тобасите и ако не сме в състояние да им обясним, че идваме като приятели, можем да очакваме дори да насочат към нас цевите с отровни стрели.

— Изглежда имате страхотен респект от тях.

— Не го отричам. Една подобна коварна стрела е нещо, с което шега не бива.

Продължихме нататък с по-бавни крачки, а очите ни шареха във всички посоки, за да не би да ни се изплъзне от вниманието присъствието на някой човек. Но не се виждаше жива душа.

Вече не се намирахме в откритата равнина, а под свода от зелена шума на една доста гъста гора, състояща се изключително от дървета карапа. Тук почвата беше мека и наоколо си личаха множество стари и нови, големи и малки следи от човешки стъпки, но никой от онези, които ги бяха оставили, не се мяркаше наоколо.

После пред нас се разкри блестяща водна повърхност. Стигнахме до брега и пред очите ни се ширна лагуната. Но тя заслужаваше много повече името езеро, понеже се простираше надалеч и пред нас, и наляво, и надясно, а отсрещният ѝ бряг изобщо не се виждаше.

— Странно! — обади се Пена. — Времето, когато обикновено хората се събуждат, е отдавна минало и въпреки това не се мярка жив човек.

— Нещо друго ме озадачава много повече, а именно, че никъде не се виждат индиански колиби.

— Ще трябва да проследим дирите.

— Че опитайте се де! Те са толкова много и така объркани! Освен това водят във всички възможни посоки и е невъзможно да ги използваме като ориентир. Принудени сме просто да продължим и да търсим. Във всички случаи колибите ще са нейде близо до водата. Вървим ли покрай нея, сигурно ще се натъкнем на тях.

Ала търсенето ни бе напразно. Най-сетне след доста време слухът ни долови звуково потвърждение за човешко присъствие. Нейде във въздуха се разнесе дрезгавият крясък на граблива птица и незабавно след това изтрещя изстрел.

— Къде беше това? Отляво или отдясно? — попита Пена след като спря.

— Отляво — отвърнах аз. — Вярно, че звукът лесно лъже в гората, но мисля, че не се заблуждавам.

Свърнахме в споменатата посока и скоро се озовахме пред един предмет, който предизвика силното ми учудване, понеже изобщо не предполагах, че тъкмо в тази местност мога да се натъкна на подобно нещо. Това бе голям каменен блок, чиито отвесни стени се издигаха може би на четирийсет лакти.

— Камък! — възкликна Пена. — Какъв камък в Чако! Как ли се е озовал тук?

— Имате пълно право да се учудвате. И аз смятах подобно нещо за невъзможно. Дали този грамаден блок не е довлечен от някой ледник? Но каква ли чудовищна сила го е отърколила дотук чак от далечните Кордилери?

— Що за камък е това?

— Не мога да ви кажа, понеже скалата е изцяло покрита с дебел пласт мъх и лишей. Би трябвало първо да се отстранят, обаче сега си имаме друга работа. Нека обиколим каменния блок! Може би от другата страна ще намерим каквото търсим.

— Добре, да вървим! Не забелязвате ли, че в близост до скалата не се виждат никакви следи от човешки стъпки?

— Наистина. Странно е, още повече че недалеч има толкова много отпечатащи от крака. Но да улесним работата! Заобиколете скалата надясно, а аз пък — наляво. Ще се срещнем от другата ѝ страна.

Той последва подканата ми. Аз също тръгнах в моята посока като внимателно оглеждах земята. Наистина бе твърде странно, че в близост до скалата всякакви следи изчезваха. Неволно си спомних, че старият Десиерто бе смятан от тобасите за свят човек. Завих около първия ъгъл — и тук пак същата картина. На известно разстояние от огромния камък — следи, колкото искаш, но никоя от тях не водеше до скалата!

А тя имаше формата на почти правилен огромен паралелепипед. Дължината му бе сигурно не по-малко от шейсет лакти и ширината му приблизително също толкова. Страните му бяха отвесни и бе напълно невъзможно човек да се изкатери по тях. Горските дървета растяха толкова близо до него, че го докосваха с клоните си. След като завих и зад втория ъгъл, видях Пена да се появява иззад третия. Преди още да се срещнем по средата на тази страна на скалата, моят спътник каза:

— Няма следи от човешки стъпки до самата скала, а няма и никакви други признаци, които да издават присъствието на хора!

Понечих да му отговоря, но думите ми заседнаха в гърлото, понеже забелязах нещо, което кажи-речи ме слиса. Отляво откъм гората се появяваха съвсем ясните следи от двама души, а от дясната ми страна в скалата имаше широка, но не дълбока пукнатина, която бе толкова правилна и равномерна, сякаш направена от човешка ръка. Там се издигаше една алгароба, при чието стебло тези стъпки свършваха, без да се връщат обратно. Пена също забеляза дирята. Той я разгледа, хвърли поглед нагоре по дървото, поклати глава и рече:

— Тук са стояли двама души!

— Няма съмнение! И то индианци!

— Стигнаха са до дървото и не са се върнали обратно, нали, сеньор?

— Така е! Следователно къде трябва да са в момента според здравата човешка логика?

— Горе на дървото!

— Не са на дървото, защото макар отстрани шумата му да образува гъста зелена стена, отвътре короната му прилича на беседка и

всички големи и малки клони се виждат тъй ясно, че е невъзможно нейде горе да се скрият двама души.

— Може би се лъжем нещо в разчитането на тези следи, а?

— Не. Мъжете са били боси. Почвата е влажна и стъпките им си личат съвсем ясно. Пръстите на краката са насочени към дървото. А ей тук до самото стебло виждате дори отпечатыци само от пръстите, но не и от петите. Това показва, че хората са се изкатерили нагоре след като са се изправили на пръсти, за да могат да достигнат с ръце най-долния клон. И така, съвсем сигурно е, че са горе. И да не са вече на дървото, те са другаде, навярно са в скалата.

— Но не се вижда никаква дупка!

— Сигурно тя може да се прикрива. Я да огледаме по-подробно стеблото! Дървото е старо и кората му е грапава и напукана. Но забелязвате ли, че на определени места и стеблото, и клоните са съвсем гладки?

— Да, клоните са излъскани там, където излизат от стеблото!

— От катеренето е. Щом тези места са толкова излъскани, това е сигурен признак, че по дървото често се изкачват хора. А сега огледайте клоните! И тяхната кора е грапава, но дебелият клон, който достига до стената на скалата и едва тогава се извива встрани, също е излъскан. Следователно той също се използва от хората, за да се доберат до каменния блок. Но каквото правят те, го можем и ние. И така, хайде нагоре!

Уверих се, че праметнатите на гърба ми пушки са със здраво затегнати ремъци и посегнах с ръце към най-долния клон.

— Господ да ми е на помощ! — възкликна Пена. — Искате да се изкатерите горе! Та нали не знаете кой и какво ни очаква там?

— О, знам, и то много добре! Горе живее старият Десиерто, когото търсим. Навярно двамата индианци, изкачили се по дървото, са негови слуги и сигурно се намират при него.

— Няма ли да е по-добре да извикаме?

— Не. Без съмнение индианското село е наблизо. Вдигнем ли шум, хората ще се притекат и по всяка вероятност ще ни посрещнат враждебно, понеже сме дръзнали да се промъкнем до тяхната светиня. Искам да се обърна направо към Десиерто.

— Но това е още по-опасно!

— Не е. Ако се страхувате, останете долу!

— Да се страхувам ли? Няма такова нещо! Искях само да се съобразя с необикновените обстоятелства. Естествено няма да ви изоставя сам, тъй че идвам!

Обикновено алгаробите не са кой знае колко високи, ала това дърво достигаше значителна височина. Споменатият излъскан клон се допираше в скалата приблизително по средата ѝ, а това ще рече на около двайсетина лакти над земята. Закатерих се нагоре и Пена ме последва. Щом се добрахме до въпросния клон, забелязахме нещо, което ни се беше изплъзнало, докато се намирахме под дървото — едно дебело въже, опънато успоредно над клона, като двата му края бяха здраво закрепени за стеблото и скалата. Държейки се за него, човек можеше да извърви краткия път между дървото и камъка, без да се налага да яхва клона и да се придвижва по него педя по педя.

— Ето, виждате ли — казах аз, — едно съвсем практично и удобно съоръжение! Кой знае колко хубавичко и приятно е обзаведена вътрешността на тази скала, чиято външност е толкова малко обещаваща.

— Че как ли ще влезем вътре? Няма никаква врата!

— Ще влезем също както влизат и обитателите ѝ. Сигурно има някаква врата. Ако потърсим, може би ще я намерим.

Придържайки се с ръка за въжето, закрачих напред по клона — там непременно трябваше да има какъв да е вход. И тук скалата беше обрасла със сиво-зелени лишеи и мъх, от които видях да виси някакъв тънък изсъхнал корен. Но лишеите нямат подобни корени, а наблизо не забелязах други растения. Неговото предназначение веднага ми стана ясно. Хванах го с ръка и го дръпнах и... виж ти, наистина чух тихия приглушен звън на звънче!

Отстъпих две крачки назад, за да направя място за вратата, която несъмнено се отваряше навън. Пена стоеше непосредствено до мен. Клонът бе достатъчно дебел и здрав, за да ни издържи и двамата.

В този момент каменната стена пред мен се отвори. Видях, че това е всъщност дървена врата, чиято външна страна бе изкуствено покрита с мъх и лишеи, тъй че не бе възможно да се отличи от околната среда. Тя бе достатъчно висока и широка, за да пропусне двама души едновременно.

Човекът, който я отвори, беше индианец. Носеше дълги и много широки панталони от ленено платно, както и нещо като жилетка с

дълъг ръкав. И нищо друго. Не видях да има оръжия. Той явно е бил убеден, че някой негов близък иска да влезе. Когато погледът му падна върху нас, малко остана от уплаха да припадне. Клетият човечец беше очаквал всичко, друго, но не и появяването на двама непознати бели горе на дървото пред вратата на толкова грижливо и ревностно пазената тайна. Понечи да каже нещо или да извика, ала не успя да издаде нито звук. Устата му остана широко отворена, очите му се опулиха, а цялото му тяло затрепери.

Пена му каза няколко думи, които не разбрах. Той не отговори, а продължи втренчено да ни гледа. Тогава взех бързо решение, направих три крачки напред, избутах го назад и влязох вътре. Пена незабавно ме последва.

Ето че най-сетне индианецът си възвърна способността да говори, или по-скоро да си служи с гласа, понеже онова, което излезе от гърлото му, не беше нито говор, нито вик, о, не! Нямам думи да опиша звуците, които издаде този човек след като хукна да бяга от нас към вътрешността на скалата. Представете си как разстроените инструменти на голям военен оркестър изведнъж започват едновременно да свирят и тогава ще получите бледа представа за звука, не, за рева, който ужасът изтръгна от гласните му струни. И понеже в тъмния тесен коридор, където бяхме попаднали, този рев се усили многократно, човек можеше да си помисли, че са се разкрещели за помощ стотина дяволи, които предстои да бъдат набучени на кол.

— Бързо ме следвайте — казах на Пена. — Не ми се иска да ни посрещнат тук и да ни изхвърлят или даже да ни пречукат.

Доколкото ни позволяваше мракът, ние бързо закрачихме напред и скоро стигнахме до някаква врата, която блъснах да се отвори. Онова, което съзрях, ме накара да се закова на място, тъй че спрях на прага на вратата. Пред мен се беше открила малка стаичка, чиито стени бяха боядисани в черно и „украсени“ с мъртвешки черепи, изрисувани с бяла боя. От също така черния таван на височината на очите висяха окачени на върви десетина истински човешки черепа. Отляво, облечен в черна драперия, се издигаше молитвен пулт с разпятие, два черепа и горяща маслена лампа. Отдясно забелязах една действително мизерна постеля, направена единствено от твърда остра слама. А точно срещу мен тъкмо в този миг се отвори друга врата и пред мен застана един мъж, когото никога няма да забравя.

Високата му, подобна на скелет фигура бе облечена в дълго черно расо, достигащо до глезените на босите му крака. Лъскавият му череп бе напълно гол — по него нямаше дори и следа от коса. Очите му бяха толкова дълбоко хлътнали, че почти не се виждаха. Страните му бяха тъй изпити, че лицето му изглеждаше като останало без плът. Ала гъстата му дълга, буйна, сребристосива брада бе истинско украшение на старостта, каквато рядко се среща. Изразът на лицето му свидетелстваше за безкраен аскетизъм и отричане от всичко земно. От чертите му лъхаше дълбока тъга, някаква смазваща сърдечна мъка, за която няма цяр и лечение. Всичко това си личеше съвсем ясно, макар в момента изразителната му мимика да издаваше гняв и изненада. Той стоеше в отворената врата в застрашителната поза на Ангела на смъртта. С глух глас той ни се сопна на испански:

— Безумци! Дръзнали сте да нахлуете в това жилище! Знайте, че сте обречени!

— Не сме — отвърнах му най-спокойно. — Нито го знаем, нито го вярваме!

Той ми хвърли заплашителен поглед и продължи:

— Кой ви доведе до Лагуна де Карапа.

— Никой. Сами я намерихме.

— Кой ви показва пътя до моята алгароба?

— Никой.

— Но нали се изкачихте до жилището ми! Тогава сигурно някой ви е издал, че се намира тук, нали?

— Лъжете се. Никой не ни е казвал, че тук живеят хора. Не сме срещнали нито един-единствен човек, тъй че не сме имали възможност да разговаряме с когото и да било.

— Но нали се изкатерихте на дървото! Следователно без съмнение знаете, че то представлява стълбата към скалата!

— Видяхме човешки стъпки, които водеха до дървото, ала не и обратно. Значи някой се бе изкачил по него. И тъй като на него нямаше жив човек, бяхме сигурни, че тук горе трябва да има пещера или изобщо някакво място където тези хора са изчезнали.

— Както чувам вие сте много дръзки и опасни люде. Идвате тук, още от пръв поглед разкривате тайната ми и нахлувате в жилището ми, без да помолите за разрешение. Никой външен човек не бива да узнае, че живея в тази скала. Ако някой го научи ще го разкаже на други, а

това не бива да става. Всеки който влезе тук с хитрост или със сила, ще трябва да го обезвреди и да го накарам да занемее завинаги. Няма да излезете оттук живи!

Той изрече тези думи със заплашително вдигната ръка и с такава решителност, че не можех нито за миг да се съмнявам в намерението му да ги превърне в действителност. Въпреки това отвърнах със самоуверен глас:

— Не вярвам да изпълните заканата си! Нали изходът е отворен. Необходимо е само да си тръгнем.

— Няма да стигнете далече, дори и да излезете на открито, моите войни ще ви пленят. Нужно е само да им дам знак и те веднага ще се притекат.

— Не ще успеят да дойдат толкова бързо, защото са при чиригуаносите.

— А-а! Значи знаете?

— Да знам, че са потеглили на поход срещу тези индианци.

— Тогава вие двамата сте шпиони и се интересувате от нашите работи. Значи не съм сгрешил, като ви сметнах за опасни хора. Хич не разчитайте на вашите предположения! Да, вярно, повечето от моите хора не са тук, но са останали предостатъчно, за да ви надвият и пленят!

— Ще се отбраняваме! Нали имаме оръжия.

— Няма да се стигне дотам, понеже изобщо няма да се доберете до алгаробата.

— А не знаете ли, че вратата все още е отворена?

При тези думи посочих назад. Той се изсмя и отговори:

— Веднага ще се затвори. Само внимавайте!

Той дръпна един шнур, който висеше до вратата, където беше застанал, и разнеслият се зад гърба ни удар ми доказа, че другата врата е вече затворена. Тъй като не познавахме механизма, не можехме да избягаме. Впрочем подобна мисъл изобщо не ми мина през главата.

— Тъй! — каза той. — Пленени сте! Предайте ми оръжията си!

— Така ли смятате? Сигурно е, че няма да го сторим. При никакви обстоятелства двама толкова яки мъже като нас няма защо да се предават на един-единствен човек.

— Не съм сам. Можете да се убедите.

В този момент той влезе в стаята и се отдръпна встрани, за да ни даде възможност да видим кой или какво се намираще зад гърба му. А там изглежда имаше друга стая — поне не беше тесен коридор, където стояха двама индианци. В единия от тях разпознах човека, който ни беше отворил. Всеки от тях държеше в едната си ръка цев за издухване на стрели, а в другата — по една мъничка, несъмнено отровна стрела. Това беше опасно, още повече че в мига, когато застанахме очи в очи, те пъкнаха стрелите в цевите.

— Ако това са всичките ви подкрепления, положението ви не е много розово! — казах аз. — Щом ни видя единият от тези мъже, веднага си плю на петите, а другият едва ли ще е по-голям храбрец от него.

— Избягал е от страх, защото не е могъл да си представи, че е възможно да види на прага на вратата съвсем чужди хора. Изплашили сте го така, както някой призрак или видение може да изплаши и най-смелия човек. Но понеже вече и двамата знаят, че сте хора, не се боят от вас. И така, подчинете се и предайте оръжията си, иначе ще ви принудим да го сторите!

— Преди това ни изслушайте! Та вие изобщо не ни попитахте какво търсим тук!

— Съвсем не е необходимо. Ще се отнеса към вас като към опасни натрапници, каквито сте и всъщност.

— Но ние идваме с напълно приятелски намерения!

— Мълчете! Познавам вашата пасмина! За мен един червенокож струва колкото десет бели, скитащи се из Гран Чако, само за да насъскват индианците едни срещу други и да извличат за себе си изгода. При нас не мога да търпя никакви бели. Те всички до един са негодници, че и нещо по-лошо. А който е толкова дързък и нахален като вас, той е и двойно, че и десеторно по-опасен!

— Поне в нас двамата се лъжете. Дошли сме да ви направим услуга, която заслужава благодарността ви.

— Не лъжете! — сръза ме той. — Искате само да приспите бдителността ми, ала няма да успеете.

— Казвам ви истината. Идваме с намерението да ви предупредим!

— Да ме предупредите ли? — изсмя се старецът. — Никак не е било необходимо. Нямам нужда да бъда предупреждаван от хора като

вас, понеже съм свикнал с всичко да се справям сам.

— Ако е така, тогава сигурно сте убеден, че не е възможно даже и най-неочаквано да ви сполети някоя беда!

— Наистина е така. Дойдат ли при мен хора от вашия сой с някакво предупреждение, тогава вече знам каква е работата! Предупредете ме да се пазя от вас самите! Това ще е най-доброто, което можете да направите.

— Но, сеньор, наистина се намирате в опасност, защото ще бъдете нападнати от мбоковите!

— Благодаря! — подигравателно се изсмя той. — Но лъжата ви е зле скроена!

— Истина е! — уверих го аз.

— Можете ли да го докажете? — попита той.

— Давам ви честната си дума!

— Я оставете това! Човек като вас няма чест, така че за честна дума изобщо не може да говорите!

— Господине, вие все повече ни обиждате! Че ни посрещнахте толкова недружелюбно, ще извиня с начина, по който нахлухте в жилището ви. Но повече няма да търпя думи като току-що изречените от вас.

— Не се горещете толкова! — отвърна старецът и направи с ръка движение, което съвсем ясно изразяваше неговото съмнение, а и презрение. — Всичко ще стане така, както вече казах. Че откъде знаете за нападението на мбоковите?

— Подслушахме ги.

Той ме погледна накриво и отговори:

— Убеден съм, че изобщо не сте ги подслушвали!

— Сеньор, не ви разбирам! Нали вие сте онзи, когото наричат Ел вйехо Десиерто?

— Разбира се, че съм аз.

— Е, тогава значи не сме сбъркали адреса, понеже именно Ел вйехо Десиерто ще бъде нападнат, и то от мбоковите.

— О, като нищо ще повярвам, че тези червенокожи имат подобни намерения, защото са нашите най-върли врагове. Напълно съм убеден също и в това, че искате да ни предупредите.

— Е, ами тогава не виждам каква причина може да имате да се отнасяме така с нас! Щом ви предупреждаваме за враждебно владение,

сигурно ви правим услуга, за която би следвало да сте ни благодарен!

— Всъщност да. Но за съжаление съм също тъй убеден, че тази услуга не я правите на мен, а на самия себе си. Лисицата предупреждава кокошката да се пази от златката, за да може да я изяде самата тя.

— Сеньор! — извиках аз, понеже вече наистина се ядосах.

— Ха! Я не се преструвайте на разгневен! Знам как стоят нещата! Да, може би щях да попадна в клопката ви, но за ваше нещастие веднъж вече ми изиграха подобен номер. Влязох в капана и после само с голяма мъка успях да се измъкна. Но много добре запомних всичко и затова усилията ви ще останат безплодни!

— Но нима имате право да смятате един човек за негодник и дори да му го казвате в лицето само, защото някой друг, с когото сте се запознали при подобни обстоятелства, е бил такъв? Ако бях на ваше място, първо щях да проверя нещата.

— Не е необходимо. Познавам хората като вас!

— Мътните го взели! — не се сдържа Пена.

— Но е истина! — отвърна старецът. — Познавач съм на човешката душа и мога да разчитам на очите си. И така, вие сте пленници и трябва да предадете оръжията си. Ще се подчините ли незабавно, или не?

— Не — отговори Пена най-решително.

— А вие?

Въпросът му бе отправен към мен. Всъщност можех да се подчиня, понеже нямаше как да не излязат наяве почтените ни намерения, ала неговото обидно и свършено немотивирано поведение ме беше разгневilo. Кой ни гарантираше, че след като старият проумееше заблудата си, ние все още щяхме да имаме време да отблъснем мбоковите? Може би той щеше да ни държи затворени през целия ден, а после щеше да дойде Йерно да нападне индианското село, щеше да разбере къде е жилището на Десиерто и заедно с него щяхме да паднем в ръцете на мбоковите. Трябваше да избегнем такава възможност и ето защо и през ум не ми мина доброволно да се предам на този човек, който в своята болезнена недоверчивост изобщо не желаше да провери как стоят нещата.

— Не — отвърнах му съвсем кратко.

— Значи ще се отбранявате, така ли?

— Да.

— Тогава сте обречени. Влезте!

Двама индианци прекрачиха прага и насочиха цевите към нас. Единият се прицели в мен, а другият — в Пена.

— Е, още ли не ви се изпари куражът? — подигравателно попита старият.

Положението ни беше изключително опасно. Необходимо бе само едно леко духване в цевите и в телата ни щяха да се забият отровните стрели. Ала аз забелязах, че червенокожите все още не бяха допрели тръстиките до устните си и отвърнах:

— Разбира се, че не! Опитайте да видим кой ще надделее — вие или ние!

— Естествено ние! Погледнете този нож! И неговото острие е намазано с отрова. Само една малка драскотина с него в кожата ви и за вас няма да има спасение!

Той измъкна изпод расото си един нож и ми го показа. Положението ни беше много особено. Около нас и над нас, навсякъде мъртвешки черепа, а пред нас този човек с намазания с отрова нож и двамата червенокожи с насочените към гърдите ни толкова опасни цеви! Не знам дали бе лекомислие, или нещо друго, ала имах чувството, че трябва да се срамувам, ако реша да се подчиня на този старец и двамата му индианци. Не, нека видят, казах си аз, че не се боим дори от отровата.

— Ами! — отвърнах. — Стига само да поискам и този нож ще стане по-опасен за вас, отколкото за мен!

— Човече, вие сте умопобъркан!

— Нищо подобно! Напълно съм си с всичкия и тъкмо в този момент съм в онова добро настроение, в което се намирахте вие преди малко.

— Тогава ще ви помогна да се отървете от него. Внимавайте! Започвам да броя и до две оръжията ви трябва да лежат в краката ми. Не го ли направите и кажа ли три, моите хора незабавно ще забият смъртта в телата ви!

— Нека се опитат! Да видим как ще стане!

При този отговор старецът стъписано ме погледна. Наистина вече си мислеше, че не съм съвсем наред. Но след малко заплашително каза:

— Както желаете! И тъй започвам. Едно... две...

Не можа да продължи. Намирах се само на три крачки от него. Видях, че застаналите един до друг индианци прилепиха устни до единия край на цевите си. Светкавично се втурнах между двете цеви, сграбчих с всяка ръка по една от тях, изтръгнах ги от червенокожите, захвърлих ги на земята, после хванах единия от мъжете за дрехата пред гърдите, блъснах го към моя спътник и му подвिक्षах:

— Пена, справи се с него!

След това ударих с юмрук другия индианец в слепоочието така, че рухна на пода, и се обърнах към стареца. Естествено той бе престанал да брои. Нападението ми го бе изненадало толкова силно, че беше забравил да си затвори устата, ала в този миг вдигна ръката, с която държеше ножа. Врхлетях го отстрани, ударих го по ръката така, че изпусна ножа, после с две ръце го стиснах за гърлото, повалих го на земята и го ударих с юмрук в главата. Той затвори очи и когато го пуснах, остана да лежи напълно неподвижно.

Тогава се огледах, за да видя какво прави Пена. Той бе притиснал с коляно на пода индианеца, когото бях блъснал към него и го беше хванал за гърлото, за да не вика. Попитах го:

— В безсъзнание ли е?

— Не — отговори ми той. — Само от страх не смее да отвори очи. Да го понижа ли с ножа си?

— Не. Ще ги вържем и тримата. Все ще намерим наоколо някакви въжета.

— В джоба ми има няколко парчета. А ако не ни стигнат, ще нарежем дрехите на червенокожите.

Той измъкна от джоба си няколко въженца и аз му помогнах да върже поваления от него индианец така, че да няма възможност да се помръдне. После развих моето ласо и тъй „опаковах“ стария, че той сигурно нямаше да може да помръдне и малкото си пръстче. Смъкнахме жилетката от гърба на другия индианец, нарязяхме я на дълги ленти, усукахме ги и също го вързахме.

— Тъй! — казах аз, щом свършихме тази работа. — Сега сме господари на положението.

— Старият не го смяташе за възможно, а и аз самият също — призна си Пена.

— Така ли? Но нали казахте, че не искате да се предадете!

— Мислех да го накараме да промени намерението си, но в случай, че не отстъпеше, бях решил да му се подчиня. Човек нищо не може да направи срещу тези отровни стрели.

— И го казвате след като току-що доказахме тъкмо обратното!

— Да, защото все още не мога да проумея как стана тъй бързо и изобщо, че стана. Но какво ще правим сега?

— Ще огледаме всички налични помещения. Налага се да го направим от предпазливост, защото е напълно възможно тук да се намират и други хора. Ала нека преди всичко се върнем при изхода, за да видим дали ще успеем да го отворим. Вземете лампата!

Тръгнахме по коридора към вратата. Тя беше затворена. Нямаше нито брава, нито дръжка, нито пък се виждаше резе.

— Ето че сме затворени и няма как да се измъкнем! — рече Пена. — Това може да стане и опасно!

— О, не! Даже и да не открием механизма ѝ, нали в ръцете ни е старият, когото можем да принудим да ни го покаже. Я осветете малко по-нависоко към тавана!

Той изпълни желанието ми и веднага след като вдигна поглед каза:

— Ето това е! Две жици, едната отляво, а другата отдясно!

— Сигурно първата служи за отваряне, а втората за затваряне. Старият Десиерто може да прави и едното, и другото от своята стая. Я да опитаме! Вратата се отвори откъм лявата си страна. Следователно за да я отворим, ще трябва да дръпнем лявата жица.

Така и направих и ето че вратата веднага отскочи. Хвърлихме поглед навън, а после внимателно изследвахме и цялото стебло на алгаробата. Не се виждаше жив човек. После дръпнах дясната жица и със силен шум вратата се затръшна. Явно тя се движеше от някаква скрита пружина. Нямахме време да търсим механизма. Върнахме се обратно и забелязахме, че освен шнура, който беше дръпнал старият, откъм другата страна на вътрешната врата имаше и още един шнур. Сигурно той служеше за отваряне на външната врата, докато левият я затваряше.

Поваленият от Пена индианец беше в съзнание. Очите му следяха действията ни с боязлив поглед. Другите двама все още бяха в несвяст. Пена зададе няколко въпроса на „своя“ индианец, ала не получи никакъв отговор.

— Негодникът мълчи — каза той. — Е, не е чак толкова нужно да ни дава сведения. И сами ще открием каквото търсим.

Излязохме от стаята с човешките черепи и се озовахме във второ по-голямо помещение. В него имаше маса с няколко стола. По стените висяха окачени какви ли не оръжия — ножове, пистолети, пушки, също и два револвера, стрели и колчани за тях, лъкове, щитове и цеви за издухване на отровните стрели.

След това стигнахме до друга, още по-просторна стая, където се намираще дълга маса, около която бяха подредени двајсетина стола. Цялата обстановка напомняше на заседателна зала. Естествено масата не е могла да бъде внесена отвън, а е била сглобена в самото помещение.

То граничеше с по-малка стая, където имаше грубо изработен заключен шкаф, а до него — маса с принадлежности за писане. Продължавайки по-нататък, ние се натъкнахме на кухнята. Там се виждаха какви ли не съдове, и то не само такива, каквито се използват за готвене, но и различни уреди, прибори, тигли, шишенца и други предмети, с каквито разполагат хора, занимаващи се с химия.

— Да не би старецът да е аптекар? — обади се Пена.

— Възможно е. Поне ако се съди по тези неща, изглежда, че Десиерто знахарства. Да вървим нататък!

— Не ви ли се струва странно, че въздухът в тези затворени помещения е чудесен? Изобщо не е застоял и не мирише на плесен, както би трябвало да се очаква!

— Старият се е погрижил за добра вентилация. Виждате ли кръглата дупка ей там на тавана? Този отвор води нагоре.

— Сигурно е било страхотна мъка и се е проляла много пот, докато се изсекат тези помещения в скалата!

— Да, ако наистина са изсечени. За извършването на подобна работа ще са необходими много хора и няколко години непосилен труд. Тази скала е...

Аз почуках по варосаната стена.

— Я чуите! Това съвсем не е скала, а далеч не толкова твърда и здрава зидария. Звучи така, сякаш е строено от дърво и глина. Но поне в момента може да ни е безразлично. Трябва да продължим.

Това странно жилище имаше истински врати от рендосани дъски, снабдени с дръжки и резета — едно истинско чудо за Гран Чако,

а още повече и тук, в тази скала!

В следващото помещение имаше висока етажерка с различни съдове, чиито отвори бяха закрити със завързано върху тях парцалче или къс хартия. Имаше и шишета. Те бяха здраво запушени и снабдени с етикети. Докато Пена ми светеше с лампата, аз взех няколко, за да разчета какво пише на тях. Бяха латински наименования на лекарства. Изглежда в тази стая беше аптеката на стария. Може би той бе не само предводителят, но и лекарят на тези индианци.

Срещу етажерката върху тясна, но много здраво изработена маса бе поставен сандък от дебела желязна ламарина, заключен с три кофара^[4]. Опитах се да го вдигна, ала дори и след като напрегнах всички сили, не успях ни най-малко да го помръдна. Когато го разгледахме по-внимателно, забелязахме, че е завинтен за масата. Пена сложи длан върху него и каза:

— Навярно Йерно иска да се докопа тъкмо до този сандък. Струва ми се, че открихме касата на стария.

При тези думи той се разсмя, защото се бе само пошегувал. Но аз му отговорих:

— Несъмнено предположението ви е вярно.

— Невъзможно! Желязна каса за пари тук!?

— Е, щом като има толкова изкусно изработен сандък, защо да няма и пари! Книжни пари и сребърни песо. Нали чухте, че веднъж в годината старият Десиерто отива в Сантяго. Знаем го от Зетя, а той го е и срещал там.

— Че за какво ли старият е получавал парите?

— Кой знае! Но това изобщо не ни засяга, поне засега не. Да вървим нататък!

През следващата врата влязохме в доста голямо и обширно помещение, наподобяващо склад за провизии, чиито таван бе подпрян с дебели, здрави четириъгълни колони от дърво. Размерите му бяха толкова значителни, че нашата лампа смогваше да освети само една малка част от него.

Наоколо покрай стените на помещението чак до тавана бяха подредени пакети, грижливо опаковани и завързани в изработена от лико материя. В средата му също имаше дълги редици от тези пакети, тъй че между тях се образуваха тесни коридори. Наблизо по земята се търкаляха няколко отделни пакета. Вдигнах един от тях и усетих, че е

по-лек, отколкото можеше да се очаква при значителната му големина. Долових лек пращяц и пукащ шум.

— Кори! — казах аз. — Нищо друго освен кори от дърво.

— А-а! Да не би старият да е мой колега? Каскарилеро?

— Защо не?

— Би било много интересно! Но какви огромни количества са складирани тук! Сигурно струват хиляди и хиляди песо.

— Е, за него едва ли е кой знае колко трудно да събере такива запаси. Горите са съвсем наблизко, а работна сила има на разположение колкото иска. Индианците събират корите за него.

— Да. После му остава само да ги пренесе до Рио Саладо и да направи един сал, за да ги пласира добре.

— За тях получава пари и тези пари донася тук и ги слага в касата. Така може да се обясни наличието на този предмет. Хайде да видим какво има по-нататък!

— Нима жилището му в скалата е и още по-голямо? Кой можеше да предположи подобно нещо, когато видяхме пред нас огромния гол камък, по който привидно не бе възможно да се изкачиш? Нека сега дойде някой да ми каже, че нямало чудеса!

Аз бях не по-малко слисан от него. Несъмнено старият Десиерто бе изключителен и забележителен човек, който на друго място навярно би играл съвсем друга и далеч по-значителна роля. Но кой знае какви съдбовни стечения на обстоятелствата го бяха захвърлили в Гран Чако, понеже за мен бе съвсем сигурно, че не е роден тук, макар да проявяваше такава антипатия към всякакви чужденци и бели.

Следващата стая пак представляваше складово помещение. Ала вместо пакети с кори от дърво там имаше седла, които висяха и по четирите стени. Изглежда бяха над петдесет.

— Да не би този човек да притежава и коне? — попита Пена.

— Вероятно! Няма да вземе да оседлава индианците я, за да отиде на разходка.

— Но индианците на Гран Чако и коне... и то такива седла!

— Защо не? Вече очаквам от стария какво ли не. Нали е известно, че по степента на цивилизация тобасите превъзхождат останалите червенокожи племена. Може би дължат много на този отшелник. Да разгледаме по-нататък! Я вижте, изглежда там в дъното има някакви стълби!

Пред нас нямаше вече друга врата, ала от най-отдалечения ъгъл нагоре водеха стъпала, дървени стъпала, поставени, както си му е редът, едно над друго. Изкачихме се по тях и стигнахме до врата, която бе само притворена. Когато я бутнахме, тя се отвори и се озовахме навън на открито.

Ще подчертая, че това бе не да речем капак на под, а съвсем нормална врата, тъй като над стълбите бе сковано нещо подобно на малка дъсчена къщичка, почти като онези, които издигат над стълбите, водещи към корабните каюти.

И така, озовахме се на открито, но пред нас не се откри гледка към гората, към околностите на странната скала, защото наоколо се издигаше зид, висок около петнайсет лакти. Но не това бе, което ни слиса най-много. Учудването ни бе предизвикано от нещо съвсем друго, понеже... се намирахме в градина, в истинска грижливо създадена и обработвана градина със зеленчукови лехи, лехи с дини и пъпеша, както и лехи с какви ли не цветя. Покрай лехите бяха засадени цъфтящи розови храсти. Съвсем в дъното се издигаше дървена постройка, подобна на хамбар, а от двата ѝ края имаше по една беседка.

Минахме между лехите и се насочихме най-напред към хамбара. Там открихме търнокопи, белове и лопати и освен това куп други инструменти, които изобщо не можеха да се използват в градината. Ала Пена ги познаваше. Това бяха предмети от екипировката на събирачите на дървесна кора. После свърнахме към по-близкия ъгъл и влязохме в беседката. Там имаше една пейка. Пена седна на нея, склочи пръсти, погледна ме и попита:

— Можехте ли да си представите подобно нещо? Очаквахте ли го?

— Не, разбира се, че не!

— И аз също. Тук сред дивата Чако да има такива зеленчукови и цветни лехи, по-хубави от които не могат да се видят дори и в Буенос Айрес! Наистина е смайващо! Това е цяло чудо!

— Съществуването на подобно жилище не е чак толкова смайващо. По време на своите скитания старецът е открил скалата и я е използвал за целите си, изграждайки различни помещения. Но че е направил и такава градина, ето кое не мога да проумея. Несъмнено той е аскет, който, както изглежда, води суров живот, изпълнен с лишения.

И ето на, изведнъж тези цветни лехи, тези беседки и виждате ли този изглед!

Вътре в беседката, отдясно и отляво на ъгъла, където се срещаха двата зида, се намираха два отвора, закрити от завеса зелени листа. Отдръпнах настрана плетеницата от пълзящи растения и се оказа, че можем да хвърлим поглед далеч над горските върхари.

— И тези „прозорци“ ни доказват, че старият е разсъдлив човек — обади се Пена. — Понеже са покрити със зеленина, отворите не се забелязват отдолу. Но как ли е успял да издигне толкова висок зид наоколо по самия край на скалата? Ето това не разбирам. Нали в Гран Чако няма никакви камъни!

— Но има глина за изпичане на тухли? Нали още на идване забелязахме, че почвата е глинеста.

— Хмм! Значи е накарал индианците си да работят като тухлари и зидари!

— Най-вероятно. Но това е било доста отдавна, понеже и зидовете изцяло са покрити с мъх и лишей, тъй че отвън вече нищо не си личи от основата, от самата скала. Я да отидем до другата беседка! Може би оттам ще успеем да видим другия бряг на лагуната.

Продължихме да крачим между лехите по пътеките, които вместо с пясък бяха посипани със смляна дървесна кора, заглушаваща шума от стъпките ни. Втората беседка беше толкова гъсто обрасла с едрolistни пълзящи растения, че погледите ни не можеха да проникнат във вътрешността ѝ. Ето защо се изплаших, когато от нея се разнесе женски глас:

— Е, тио^[5], изпрати ли някого? Искане ми се да имам тази птица. Нали я улучих толкова добре.

Гласът беше нежен и звучеше ясно като сребърно звънче. Жената говореше на испански. Ние двамата се спряхме и се спогледахме.

— Мътните го взели! — прошепна Пена. — Някаква сеньора!

— Или даже сеньорита! — усмихнах се аз. — Внимавайте за сърцето си!

— Ами! Няма никаква опасност, понеже никоя не ме харесва. Значи тук има жена или девойка! Смайването ми няма край!

— Наистина е странно. Тя е племенница на стария, следователно същество, което не мога да си го представя на кой знае колко много години.

— Небеса! Ще влезем ли в самата беседка?

— Естествено! Жената вече ни е чула.

— По-добре нека се върнем! Нямаме вид на хора, които могат да се появят и да се поклонят пред една дама!

За малко да избухна в смях. Храбрият Пена се страхуваше от едно същество от женски пол. Той забеляза, че едва се сдържам да не се разсмея и добави:

— Представете си някоя млада и чиста сеньорита! Какво ще си помисли тя за нас, ако ѝ се изправим пред очите в този вид?

— Е, сигурно дамата няма да е чак толкова изнежена и тъй нататък!

— Мислите ли? Защо?

— Първо, защото се намира в Гран Чако. Второ, защото живее сред индианци и трето, защото не се бои от барутен дим.

— Откъде го знаете?

— Нали и вие чухте изстрела? Стреляла е по някаква граблива птица и я е улучила, както току-що каза.

— Да, така е. Е, една сеньора, която стреля, сигурно няма да ни се разсърди, че идвайки в Чако, не сме си взели фрак и бели ръкавици. И така, смело напред!

— Тио! — отново прозвуча откъм беседката. — Защо не ми отговаряш?

— Защото не е той — отвърнах аз и направих пет-шест крачки, които ме приближиха до входа на беседката.

Пена ме последва. Сега вече можех да хвърля поглед в малката симпатична и уютна къщичка, обвита от вейките на пълзящите растения. Там седеше една девойка, която веднага щом ме зърна, силно изплашена, скочи от мястото си и нададе рязък вик. Тъй като досега бях говорил аз, Пена сметна, че е време и той да каже нещо, и покланяйки се, с успокоителен тон попита:

— Изплашихте ли се, сеньорита? Не бойте се! Няма да ви сторим нищо лошо.

Метиската (а че беше такава, забелязах още от пръв поглед) се беше хванала с едната си ръка за подпорния дирек на входа, а с другата притискаше сърцето си. Видях, че трепереше — толкова силна бе уплахата ѝ.

Тя носеше обикновена дреха от басма, която почти стигаше до земята и приличаше всъщност на риза с дълги ръкави, стегната в кръста с коланче от някаква червена материя. Гъстата ѝ гарвановочерна коса бе сплотена в две дебели и дълги плитки, които тежко падаха по гърба ѝ. Лицето ѝ имаше кафеникав загар и красив овал и не притежаваше типичните за индианската раса изпъкнали скули. По отношение на красотата си тя нямаше защо да се срамува от която и да било бяла „портеня“^[6].

Лекото ѝ треперене навярно не бе резултат от вродена страхливост. Тя живееше в дълбоко уединение сред червенокожи, където рядко се мяркаше някой бял. Тя смяташе, че е сама на това място и че е невъзможно то да бъде открито от чужди хора. Но изведнъж пред очите ѝ се появихме ние двамата, и то с такъв външен вид, който никак не будеше доверие. Разбира се, това би изплашило силно дори и най-безстрашния човек.

До мястото, където бе седяла, стоеше облежната на пейката празната ѝ пушка. Малката ѝ ръка бавно се плъзна надолу по дирека, а после с бързо движение тя грабна оръжието, насочи го към нас и докато в преbledнелите ѝ страни отново нахлу кръв, а черните ѝ очи засвяткаха, красивата девойка заплашително попита:

— Кой сте вие? Какво търсите тук?

— Моля ви, оставете пушката си настрана! — отвърнах аз. — Не идваме като неприятели.

— Разговаряхте ли вече с чичо? — попита тя.

— Естествено!

— Да, наистина, прави сте — каза тя и подпря пушката си на старото ѝ място. — Сигурно сте го видели и сте разговаряли с него, иначе не би било възможно да сте тук. Но той защо не дойде с вас?

— Като резултат от пристигането ни му се отвори бърза работа, но скоро ще ни последва.

— А защо не оставихте долу оръжията си?

— Защото не възнамеряваме веднага да се върнем долу, а да поостанем тук. Но понеже, както изглежда, видът им ви е неприятен, ей сега ще се освободим от тях.

— Неприятен ли? — попита тя и по лицето ѝ се плъзна горда усмивка. — Аха, навярно ме преценявате с мярката за вашите жени. Не

само че не се боя от оръжията, ами ги обичам и умея да си служа с тях. Та нали без тях не можем да живеем. Но защо не седнете!

Ние подпряхме пушките си на зида и влязохме в беседката, където имаше място за шестима. Когато седнахме срещу нея, девойката ни погледна открито и след като очите ѝ ни изучаваха доста време, тя каза:

— Сигурно моят тио има голямо доверие към вас, за да ви разкрие цялата си тайна. Само един-единствен човек е имал досега правото да влезе в тази градина.

При тези думи лицето ѝ изведнъж помръкна, тъй че съвсем неволно ѝ зададох въпроса:

— И този единствен човек не е бил добър, нали?

— Откъде знаете? — сопна се тя.

— Предполагам.

— Не, вие го знаете!

— Съвсем не!

— Познавате го! Виждали сте го! Къде е той?

Очите ѝ искряха като очите на тигрица, която се кани да се нахвърли върху плячката си.

— Успокойте се, сеньорита! Наистина не го познавам!

— Защо заговорихте за него?

— Защото самата вие го споменахте.

— Но нали казахте, че не бил добър човек!

— По израза на лицето ви разбрах, че не го смятате за добър.

Тя ми хвърли учуден поглед и рече:

— Прочел сте го по израза на лицето ми? Е, добре, не сте се излъгал. Той е клетвопрестъпник и... аз го мразя!

Тя сви малките си юмручета и здраво стисна устни. Не бяхме разговаряли и две минути, а вече ми бе известна мъката, вселила се в младото ѝ сърце. Това бе възможно само при едно такова дете на природата.

И в тази беседка имаше два отвора в зида. Пред единия от тях завесата от пълзящи растения беше дръпната встрани така, че можеше да се вижда лагуната. Тя посочи натам и каза:

— Ей от тази посока би трябвало да се зададе, да мине ей там, по източния бряг. Всеки ден го чаках, ала той не дойде. Мразя го!

Тук девойката се лъжеше. Тя все още го обичаше. И ако сега го видеше да заобикаля лагуната, лицето ѝ сигурно нямаше да остане тъй гневно.

Ние двамата си замълчахме. В тъй нареченото отбрано общество би трябвало да избягваме възникването на големи паузи в разговора, ала тук можехме да се държим изцяло както ни повеляваше настроението. Девойката ми бе направила много странно впечатление. Имах чувството, че е разкрила пред мен цялото си сърце, душата си и все пак седеше срещу мен като някаква тайна, която човек не смее да разгадае, защото едновременно го примамва и плаши. След известно време тя продължи, като разговаряше сама със себе си:

— Да, мразя го, защото е бял.

— Вие мразите белите, сеньорита? — попитах аз.

— Да. Всички те лъжат. До един са неверни и вероломни.

— Може би сте се запознала само с един или неколцина, които са оставили у вас такова впечатление, но на света има милиони бели. Нима мислите, че всички са като онзи един или като неколцината?

— Да, всички са такива! Опознах ги в Сан Антонио, където ме заведе тио, за да стана дама.

— И наистина сте станали дама, сеньорита!

Мислех си, че с тези думи ѝ правя комплимент, ала съвсем скоро разбрах заблудата си, защото в очите ѝ се появиха гневни светкавици и тя ми се сопна:

— Не, не съм станала и не искам да ставам! Искях да съм дама... заради него. Но той не дойде.

— Значи не ви харесва в Сан Антонио, така ли?

— Не. Но въпреки това пак бих останала, ако хората бяха добри към мен. Привидно те бяха приятелски настроени едни към други, ала зад гърба си говореха само лоши неща. Всички бяха непочтени, всички бяха зли. Ето защо избягах.

— Какво? Надявам се, че вашият тио ви е взел обратно!

— Не. Сама се върнах.

— Предприела сте сама това дълго пътуване, при което пътят води през такава пустош? Една дама...

— Не съм дама! — гневно ме прекъсна тя. — Не ме наричайте така! Искях да си тръгна, да се върна при моето племе. Не ми разрешиха. Тогава си припомних, че съм повелителка на тобасите, и че

никой християнин не може да ми заповядва каквото и да било. След като всички заспаха, взех пушката на домакина, при когото ме беше оставил тио, както ножа му и едно седло. Тайно отведох настрани най-добрия му кон и го яхнах. Пет дни по-късно пристигнах при моите хора и никога вече няма да ги напусна!

По лицето на добрия Пена се бе изписал слисан израз. Имаше вид на онемял от смайване човек. Той не се и опита да го скрие, а зададе въпроса:

— Но, сеньорита, нима знаехте пътя?

— Да, бях минавала вече по него, когато тио ме заведе до града.

— И имахте смелостта да се опитате сама да се оправите! Пет дълги дни!

— Защо не?

— Че от какво живяхте?

— От лов.

— Значи можете да се осланяте на пушката си, така ли?

— Преди малко застрелях един сокол. Тио отиде да нареди да ми го донесат.

Старият не бе успял да изпрати своя слуга, понеже междувременно се бяхме появили. Бях любопитен да разбера в какви отношения са двамата и затова я попитах:

— Навярно тио се е грижил за вас още от ранното ви детство?

— Не, запознах се с него едва след като дойде при нас.

— Тогава не ви е истински роднина, а?

— Не е. Но се радва, когато го наричам тио. Той ме обича толкова много, че с радост бих го наричала и баща, ала не ми позволява.

— От колко време живее сред вас?

— От единайсет години. Бях на шест, когато се появи.

— А откъде дойде?

— От Европа.

— Знаете ли от каква народност е?

— Да.

— Как се казва неговият народ?

— Не бива да издавам. Забранил ми е.

— А знаете ли защо никой не трябва да знае откъде е дошъл?

— Не. Напуснал е своята страна, защото тамошните хора са искали да го убият.

— Вие се нарекохте владетелка на тобасите. Кой е техният вожд?

— Народът на тобасите се разделя на няколко племена, всяко от които си има вожд. Но аз съм владетелка над всички, а тию управлява вместо мен.

— Как е станало така, че тобасите нямат мъж владетел?

— Предишният им владетел беше мой дядо. Той е мъртъв. А последният владетел тръгна веднъж на път и повече не се върна.

— Защо?

— Ще ви обясня. Кралското семейство, което властва над тобасите, е също толкова старо, колкото и самият народ. Моят дядо беше неговият последен потомък. Той нямаше син, а само една дъщеря. Според законите на тобасите тя трябва да стане кралица, а онзи, когото обикне, да бъде владетелят. Всички младежи на народа ни, отличили се със сила, храброст или ум, се домогвали до благосклонността ѝ, ала тя не пожела да вземе никой от тях, понеже обичала един бял, който бил дошъл при нас. Старейшините се събрали на съвещание и решили да го провъзгласят за свой владетел, защото той станал мъж на майка ми. След като се бях вече родила, белият отиде веднъж на лов и не се върна повече, но заедно с него изчезна и многото злато, което тобасите бяха донесли от планините и което представляваше съкровището на целия народ.

— Тогава навярно по време на лова му се е случило някакво нещастие!

— А нима човек взема със себе си толкова много килограми злато, когато отива на лов?

— Наистина не. Но някой видял ли е, че ги е взел?

— Не.

— Тогава е възможно крадецът да е някой друг!

— Не. Ако златото беше откраднато от тобас, то по-късно хората сигурно щяха да забележат, че е станал по-богат. Моят баща е бил крадецът, понеже беше бял. Казах ти, че никой повече не е чул каквото и да било за него и това е истина. Никой не е чувал за него, ала един от нашите го е видял в големия град, наречен Монтевидео. Човекът, един от воините ни, пристигнал в града като водач на някакви хора и видял баща ми, своя избягал владетел, да се вози във великолепна карета.

— Някои хора много си приличат!

— Той е бил, понеже воинът хукнал подир колата, която скоро спряла пред красива къща. Когато баща ми слязъл от нея, воинът се приближил и го извикал по име. Баща ми го познал и го взел със себе си в къщата. Опитал се да му даде пари, за да го накара да мълчи. Воинът не ги приел. Той узнал, че баща ми си има нова жена и когато тръгнал да си върви, ножът му бил почервенял от кръв.

— А-а! И какво е направил?

— Каквото би направил всеки тобас.

— Господи! Убил е баща ви! Не ви ли побиват тръпки на ужас като си го спомняте?

— Не. Той беше предател. Получи си заслуженото.

Тя изрече тези думи с такова хладно безразличие, сякаш говореше за съвсем чужд човек. После продължи:

— Майка ми го е обичала много. След като заминал, тя се разболяла и умряла. Ето че сега аз съм кралица.

— А онзи, когото изберете за съпруг, ще стане повелител на народа ви, нали?

— Да, ала тобасите няма да имат повече крал.

— Значи не желаете да се омъжвате?

— Не. Човекът, когото обикнах, също замина и няма да се върне. Радвам се, че не станах негова жена. Тио каза, че съм още твърде млада за венчило. Ако беше станал мой съпруг този човек също щеше да ме изостави.

— Какъв беше той?

— Каскарилеро.

— Млад?

— Млад и красив, силен и смел. Всички девойки бяха влюбени в него, но той обичаше само мен. Ала само докато замина.

— Може би все пак ще се върне, а?

— Не. Измина двойно повече време, отколкото му беше определено.

— И той ли ви окраде?

— Да.

— Хмм! Питам, защото, ако в това отношение се е показал като почтен човек, все още би имало надежда да ви е останал верен. Какво е задигнал?

— Пари, много пари на тио и на племето.

— Тогава и той е също такъв безсъвестен човек като баща ви. Колко време прекара сред вас?

— Няколко години. Тио го намери ранен в гората и го докара при лагуната, за да го лекува. Обикна го и му позволи да остане при нас. Вземеше го със себе си винаги когато отиваше да търси злато или да събира каскариля. После ние двамата се влюбихме и старейшините се събраха на съвещание както на времето, когато е трябвало да решават съдбата на майка ми. Имаха намерение да кажат своето „не“ и да ме принудят да дам ръката си на някой воин от моя народ, ала тио също беше обикнал белия и се застъпи за него и за мен. Тогава те дадоха съгласието си. Малко по-късно дойде годишното време, когато откарваме каскарилята до реката. След като стигнали до брега, нашите хора построили сал и натоварили на него каскарилята. Екипажът се качил на сала. Белият бил техен предводител, понеже той трябвало да откара каскарилята до Санта Фе, там да я продаде, а после да се върне с пари. Нашите гребци си дойдоха сами, след като го придружили до кораба, където прехвърлили каскарилята. Но той избяга.

— Ако нещата стоят така, вие не можете да твърдите, че белият е крадец. Не е изключено да е бил възпрепятстван да удържи на думата си.

— Много се надявах и вярвах, че е така, ала вече изгубих всяка надежда. Тио изпрати наш човек до Санта Фе и научи, че каскарилята е продадена, а парите за нея — изплатени. Това не е ли доказателство, че предателят ги е откраднал?

— Не е. В онези области бушува война, а пътят дотук води през териториите на враждебно настроени индианци. Кой знае къде ли се намира белият, къде ли е останал! Кой знае дали все още е жив!

Тя погледна през отвора навън към лагуната. Суровият упорит израз, изписал се пред последните пет минути върху лицето ѝ, започна да се разведрява и да омеква все повече и повече и значително по-благо тя попита:

— Сеньор, мислите ли, че все още нямам основание за подобни съмнения?

— Така смятам. Дори и никога да не се върне, вие пак нямате право да го наричате лъжец, клетвопрестъпник и крадец. Ще имате

такова право едва след като можете да докажете, че е още жив и неправомерно си е присвоил чуждите пари.

— Благодаря ви, сеньор! Прав сте! Сърцето ми бе закоравяло. Няма да го мразя. Може би все пак някой ден ще се върне. Но не казахте ли, че тио също ще дойде в градината? Каква работа има? Вие сте негови гости и аз трябва да ви дам нещичко да хапнете и пийнете.

Взех нейната пушка в ръка, като че ли исках да я разгледам. Оръжието още не беше заредено. Това ме успокои, защото като нищо можехме да очакваме от тази девойка поне да се опита да стреля по нас.

— Той все още не може да дойде — отвърнах аз, като оставих нейната пушка обратно на мястото ѝ.

— Защо?

— Извърши голяма грешка, която го възпрепятства така бързо да се появи пред вас.

— Каква грешка?

— Ще научите и се надявам, че ще бъдете по-разумна от него. Вашите воители са тръгнали на поход срещу чиригуаносите и селото ви е беззащитно срещу евентуални врагове, нали?

— Не, десетина воители останаха. Всички други отидоха.

— Много са малко. Ами ако на някои от враговете ви му хрумне да ви нападне?

— Ще ги прогоним.

— Само с една шепа мъже?

— Даже и те не са ни необходими.

— Тъй! Ами кой ще се бие тогава?

— Ние, девойките.

— Аха! Нима девойките на това племе са толкова войнствени?

— Никога не са били такива, а и досега все още с никого не сме се сражавали сериозно. Ала откакто знам, че моят народ няма да има крал, а само мен за кралица, аз събрах девойките и измежду всички избрах най-яките, най-сръчните и най-храбрите за лична охрана. Тио стана техен учител и мисля, че ще се бием също тъй смело, както и мъжете.

— И срещу мбоковите ли?

— Тъкмо срещу тях ще се бием най-добре! Нека само дойдат! Те раниха човека, когото обичам!

— Тогава всъщност им дължите благодарност, а не отмъщение, защото по този начин сте се запознали с вашия любим. Но аз не заговорих случайно за тях. Те наистина са тръгнали да нападнат Лагуна де Карапа.

— Какво? Истина ли е? Откъде знаете?

— Лагерувахме наблизко и чухме разговора им.

Бавно и спокойно девойката се изправи от мястото си, облегна се на зида, скръсти ръце на гърди и каза:

— Всичко трябва да ми разкажете съвсем точно, дума по дума! Трябва да знам абсолютно всичко, за да мога после да наредя какво да бъде предприето!

Някоя друга жена щеше да скочи от пейката изплашено или възбудено и навярно щеше да се завайка и да захленчи. Но тази девойка се държеше съвсем иначе. Веднага щом научи, че опасност грози селото, тя изведнъж стана толкова хладнокръвна и разсъдлива, сякаш бе възрастен воин, който знае, че победата зависи от неговите разпореждания.

Осведомих я за всичко от игла до конец като стигнах чак до момента, когато отвън на клона на дървото бях дръпнал шнура на звънчето. До този миг тя не ме прекъсна с нито една дума, ала тъкмо сега изплашено възкликна:

— Значи дръзнахте да дойдете тук, наистина дръзнахте?

— Да.

— И никога не сте виждали тио, никога не сте разговаряли с него?

— За пръв път го видях и говорих с него преди малко.

— Сеньор, тогава се учудвам, че ви виждам пред себе си! Ако сам не ми бяхте разказали всичко, бих се заклела, че сте мъртъв. С това, че сте проникнали тук и сте узнали тайната му, вие сте проиграли живота си.

— Наистина ли е толкова строг и не прави никакви изключения?

— Да. Повтарям ви, цяло чудо е, че ви виждам пред себе си живи и здрави.

— Е, ако зависеше от него, то ние наистина нямаше да сме вече живи.

— Кой ви пусна да влезете?

Разказах й случилото се.

Тя стоеше със скръстени на гърдите ръце и с напълно безизразно лице внимателно ме слушаше, без да каже нито дума. Само когато ѝ съобщих, че сме вързали тримата, тя ме прекъсна с въпроса:

— Но не са мъртви, нали?

— Не, живи са.

— Тогава продължавайте!

Тя ме изслуша до края, без да прояви никакво вълнение. Единствено в очите ѝ често проблясваха искри, които доказваха, че вътрешно тя съвсем не беше толкова спокойна, както изглеждаше. След като свърших, тя отпусна ръце, сложи дясната си длан върху рамото ми и каза:

— Сеньор, струва ми се имам правото да твърдя, че сте опасен човек, опасен за неприятелите си. Но вие дойдохте при нас като приятел и сигурно ще останете приятел!

— Намеренията ми наистина са такива, ала поставям условието да не бъда повече обиждан.

— Отсега нататък няма да чуете нито една обидна дума.

— Ами ако тио реши да предприеме нови враждебни действия срещу нас?

— Ще поговоря с него и той ще трябва да се вслуша не само в моя глас, но и в гласа на разума.

— Тогава да отидем заедно.

— Да... или по-добре останете тук! Искам да отида сама да го освободя. Той е горд човек и ще е по-разумно в първия момент неговите победители да не се изправят пред очите му.

— А не искате ли от нас твърде много, сеньорита? Все още не познаваме всички тайни на това убежище. Останем ли тук, вие можете да ни подготвите какви ли не неприятни изненади, за които нямаме и представа.

— Няма. Давам ви честната си дума, че тук сте в пълна безопасност, че няма да ви се случи нищо лошо, и че сте под моя закрила. Това стига ли ви? Ще ми се доверите ли?

— Да, вървете!

Тя тръгна, без да вземе пушката си. Пена я изпрати с поглед, докато изчезна в малката дървена къщичка над стълбите, и после каза.

— Момиче и половина! Не съм срещал такава индианка. Какво мислите ще стане сега?

— Тя ще се върне заедно със стария и ми се струва, че той ще ни помоли за извинение.

— Хмм! Не се одързостявам да стигна чак дотам в надеждите си. Сигурно ще е доста зъл!

— Ще е само смутен. Не е много приятно да те надвият и пленят, след като си се държал толкова властнически.

— Девойката е далеч по-разбрана от стария. Как само стоеше пред нас тъй спокойно и гордо! Личи си, че е кралица на тобасите! — каза Пена.

— Значи тук можахте да научите, че жени, които имат навик често да държат ръцете си скръстени на гърдите, са с енергичен характер и силна воля.

Измина почти половин час, преди индианката да се върне. Тя не беше сама — следваше я старият Десиерто. Изразът на лицето му бе доста особен. В него се четеше и срам, и яд, а и мъничко разкаяние.

— Ето, водя го! — рече девойката. — Каза ми, че ще ви прости.

Успях да прикрия усмивката си, която се канеше да се появи по устните ми. Защо поне привидно да не признаех пред клетия човечец, че с него се е случила неправда, а не с нас? Той направи лек поклон и заговори:

— Уника ми обясни как всъщност стоят нещата. Не можех да зная. Ако ми бяхте разказали всичко по-подробно, щях да се държа съвсем иначе.

Е, ние му бяхме казали съвсем същото, каквото казахме и на нея — ни дума повече, ни дума по-малко, но той не намери друго извинение и аз го улесних като му отговорих следното:

— Ние нахлухме при вас без позволение ви. Това сигурно ви е разгневilo и ето защо, макар и със закъснение, ви молим за извинение!

— Имате го, сеньори. А сега най-важното е да ми дадете доказателство, че всичко каквото ми съобщихте е чиста истина. Как ще ме убедите?

— Е, сеньор, какво да ви отговоря на въпроса? Ако не желаете да повярвате на думите ни, ще трябва просто да изчакате събитията. Ние ви предупредихме и така изпълнихме задачата си. Повярвате ли ни — добре! Не ни ли повярвате — е, тогава можете да чакате докато мбоковите дойдат и ви нападнат!

— Надявам се да предотвратя нападението им.

— Задръжте ни тук и ако се окаже, че не сме ви казали истината, тогава просто ни застреляйте!

При тези думи по устните му се появи лека усмивка и той отговори:

— Как ли пък не, тъкмо вие сте хората, които можеш да застреляш, без да се изложиш на явната опасност първо самият ти да получиш куршум! Сеньор, не бях виждал досега толкова дръзки хора като вас двамата! Никога не бих предположил, че е възможно да ми се случи нещо подобно! И то в собственото ми жилище в присъствието на двама индианци, силни като мечки! А при това да не забравяме, че бе необходимо само едно леко духване в цевите и с вас беше свършено! Тежко и горко на онзи, който е ваш враг!

— Значи тежко и горко на мбоковите!

— Наистина ли гледате на тях като на ваши противници? Какво са ви направили?

— Нищо.

— Е, тогава не можете да говорите за истинска вражда.

— Всъщност не, но веднъж минах вече на ваша страна и следователно вашите врагове стават и мои врагове.

— Тогава при определени обстоятелства помощта ви не би се изчерпила само с предупреждението ви, така ли?

— Да, готови сме да направим за вас и нещо повече.

— Но какъв интерес можете да имате?

Както показваха въпросите му, старият все още беше недоверчив към нас. Отговорих му:

— Интересът на всеки човек с чувство за дълг се крие в изпитваната от него необходимост да предотвратява злите дела и да помага на изпадналите в беда хора.

— Но правото може да е и на страната на мбоковите! Вие не познавате нито тях, нито нас.

— Подслушахме ги и разбрахме, че става дума за грабителски поход. Канят се да ви нападнат и ограбят. Предполагат, че притежавате големи богатства и искат да ви ги вземат. Тогава едва ли може да има някакво съмнение, на чия страна е правото.

— Хмм! Ако действително сте искрен, с удоволствие приемам обяснението ви! За вас сигурно ще е разбираемо голямото ми желание

да си изясня кои са двамата мъже, от чиято дискретност зависи запазването на моята тайна.

— Ще научите всичко — обади се моят спътник. — Аз се казвам Пена и съм от Порто Алегре. По професия съм каскарилеро.

Когато старият чу името на бразилското пристанище, лицето му се разведри. Един човек, чиито роден град е толкова далеч от това място, не можеше да му навреди толкова, колкото някой от по-близките области. Ала когато разбра с какво се занимава Пена, лицето му отново помръкна. Пред него бе застанал конкурент, а на конкурентите човек никога не можеше да има доверие.

— Каскарилеро! — възкликна той. — И в кои райони работите? — попита го той.

— Навсякъде!

— Смятате ли, че Гран Чако е богата на дървета с ценна кора?

— Естествено! — отвърна Пена, който изглежда тайно изпитваше голямо удоволствие да създава такива тревоги на стария.

— Значи се каните да останете тук?

— Не е изключено. Зависи от това, дали ще намеря добри другари.

— Предупреждавам ви! Индианците от Гран Чако не търпят наблизко никакви бели.

— Ами! Индианци има навсякъде. Където и да съм ходил, все съм ги срещал, но не съм ги питал дали мога да остана, или не. Гледам си работата, без да ме е грижа за волята на червенокожите. Ако обеля кората на няколко дървета нейде в близката околност, няма защо чак толкоз да се тревожите, понеже няма да понесете кой знае каква загуба.

— Ами ако те все пак се възпротивят?

— Е, тогава нали имам хубава пушка и остър нож, с които винаги съм успявал да се оправя. Не вярвам, че имам основание да се боя от индианците на Гран Чако повече, отколкото от червенокожите, живеещи където и да било другаде.

— Не се заблуждавайте! Тук е родината на отровните стрели, срещу които вашата пушка и вашият нож нищо няма да ви помогнат!

— В Бразилия също ги има, но до ден-дневен не ме е улучила нито една отровна стрела. Впрочем, нали вече ви показахме и доказахме колко малко се страхуваме от тях!

Старият разбра, че неговите думи и възражения нямат никакъв успех при Пена и затова се обърна към мен с въпроса:

— И вие ли сте каскарилеро?

— Не. Ако нямате нищо против, можете да ме наречете *viajador*^[7]. После му казах името си.

— Какво, немец ли сте? Тогава съм спокоен. Едва ли тук някой човек ще изпрати сънародника си на гибел.

— Сънародник ли? — попитах го изненадан.

— Точно така! Аз също съм немец!

— Какво? — възкликна Пена. — Ел вйехо Десиерто наш сънародник! Кой можеше да предположи!

Старият го погледна учудено и попита:

— И вие ли сте мой сънародник? Но не може да бъде! Та нали се казвате Пена!

— Я преведете думата „пена“ на немски!

До този момент си бяхме служили с испански, но ето че старият отговори на немски:

— Пена може да се преведе с болка, мъка, грижа, тревога...^[8]

— Чакайте! — прекъсна го Пена. — Това е то. Тъй се казвам. Кумер ми е името.

— Значи живеете в Порто Алегре, обаче сте дошъл отвъд океана, така ли?

— Да, и съм от Бреслау.

— Ами вие? — попита ме той.

— Аз съм саксонец.

— Слава Богу, понеже в такъв случай не можете да...

Той млъкна изплашено. През последните две-три минути старият съвсем се беше променил. Гласът му звучеше по-бодро и по-ясно. Движенията му бяха станали по-живи, някак по-младежки, а на лицето му се бе изписал почти щастлив израз. Наистина бе много странно, че трима немци се срещат не къде да е, а в Гран Чако, и то на това тайнствено място. Увлечен от радостта си, Десиерто бе допуснал от устата му да излязат последните думи и нямаше вече как да ги върне. Вярно, че той прояви достатъчно самообладание да преглътне втората половина на изречението, която би изяснила всичко, ала вече изпуснатите думи, както и начинът, по който ги изрече и млъкна,

съвсем лесно можеха да ни наведат на твърде неприятни за него предположения.

И откровено казано, веднага щом ги чух, ми мина мисълта, че старият се зарадва, като разбра, че родните ни места не се намират близо до неговото. Когато свързах всичко това и с черепите, украсяващи стаята му, вече нямаше как да отхвърля и подозрението, че в миналото на стария Десиерто съществува някакво много тъмно петно, откъдето произтичаше и неговото желание годините от предишния му живот да останат в сянка. Тези мои мисли и заключения не ми дойдоха постепенно и бавно, а ми хрумнаха изведнъж, така че веднага щом старият млъкна, можах да му отговоря:

— Да, слава Богу, че сме сънародници, понеже между нас няма да цари повече недоверие и доколкото ни позволяват силите, взаимно ще си помагаме!

Изрекох всичко това толкова бързо, след като той сам се прекъсна, за да го накарам да си помисли, че изобщо не сме обърнали внимание на думите му. Ала Пена не беше толкова деликатен и тактичен човек. Той го попита:

— А ще може ли и ние на свой ред да научим откъде сте?

— Ес... тес... твено — провлече старият, видимо изпаднал в затруднение. — Аз съм... аз съм от...

Десиерто млъкна. Но после, сякаш взел някакво решение, той събра сили, измери ни няколко секунди с изпитателен поглед и продължи:

— Не, няма да ви лъжа. Аз съм немец, бях немец с цялото си сърце и душа, но точно там се криеше и нещастieto ми. Навремето бях датчанин. Днес родното ми място е в пределите на немския райх. Сега това не би могло да се случи, което... но за тези неща по-късно. Известна ли ви е историята на Шлезвиг-Холщайн?

Кимнахме утвърдително.

— Ами докато сте я чели или пък сте разговаряли за нея, не сте ли се натъквали на името Винтер, Алфред Винтер?

Напрегнах паметта си, но трябваше да отговоря отрицателно. Пена също.

— Този Винтер съм аз. Може би ще чуete историята ми. В момента нямаме толкова време, а и се налага да се опознаем. Най-

важното е да поговорим за мбоковите. Но преди това... Уника, нали чу кои са тези господа, няма ли да ги поздравиш?

Той се обърна към нея на немски и за мое голямо удивление, като ни подаде ръка, говорейки доста плавно, девойката ни каза на същия език:

— Доставяте ни голяма радост и сте ни добре дошли!

— Мътните го взели! — възкликна Пена. — И вие ли говорите немски, госпожице Уника? Накрая може да научим, че изобщо не сте никаква индианка, а сте родена в Мюнхен или Висбаден!

— Не, не е така — каза старият. — Но тъй както обичам моята Германия и нейния език, нямаше да мога да издържа толкова дълги години в тази пустош, без да чувам звуците на родния немски. Ето защо накарах Уника да стане моя ученичка, а тя бързо напредна и вече може свободно да се изразява на чуждия за нея език. По-късно тя си намери друг учител, който...

Старият Десиерто млъкна.

— Продължавай, чичо! — подкани го Уника.

— Ще ти причиня болка!

— Няма. А и господата вече знаят някои неща за него.

— Значи не си могла да го запазиш за себе си!

— Казах им, че мразя белите.

— Да, де да ги беше мразила всичките без никакво изключение! Вие, господа, не сте първите немци, които са ме посещавали. По време на моите скитания се натъкнах в гората на един ранен човек и го доведох тук. Той остана при мен и успя да спечели пълното ни доверие, а после страшно ни измами. Най-много ме заболя от това, че бе немец.

— Как се казва този млад човек? — попитах аз.

— Обещахме си да не споменаваме повече името му.

— Но родното му място можете да назовете, нали?

— Да. От Грац е.

— Значи немец, роден в Австрия! Ще ми се да ви помоля да не осъждате така сурово този млад човек, без да сте го изслушали. Кога трябваше да се върне?

— Още преди цели шест месеца!

— При тукашните условия и тъй създадените обстоятелства не е кой знае колко дълъг срок. Ако бяха изминали години, щях да приема и

да разбере вашето озлобление или, по-добре казано, вашето разочарование и изгубването на всяка надежда. Но шест месеца! От Буенос Айрес дотук има дълъг път, който води през области, чието население се бунтува или е силно раздразнено. Всеки е срещу всеки. При това изобщо не слагам в сметката индианците, през чиито територии трябва да мине младият човек от Грац. Какви и колко придружители има с него?

— На връщане ли? Никакви, освен ако случайно не си е намерил спътници.

— Значи е бил сам? И го осъждате така сурово? По време на моето сравнително кратко пътуване през страната видях и преживях толкова много, че някой друг с по-малко щастие би могъл поне десет пъти да загине или двайсет пъти да попадне между воденичните камъни на вашата социална и политическа мелница и тежко ранен да изчезне за дълго време. И вие се отричате от този млад човек, без да имате каквито и да било доказателства за неговото безчестие или вероломство?

Уника ми хвърли изпълнен с благодарност поглед. Старият бе смутен, но направи опит да се извини като каза:

— В резултат на моето издирване научих, че той е прибрал парите в Буенос Айрес.

— Вярвам ви, но нима знаете със сигурност, че не е искал да ви ги донесе и е избягал с тях?

— Не, не го знам, но така си мисля или по-скоро... така си мислех.

— Тогава поне засега забравете тези мисли и не прибързвайте с присъдата си. Изчакайте, докато получите необорими доказателства. Познавам подобни случаи, когато един или друг човек е бил морално унищожаван от хората, заради негови привидни прегрешения, а после се е оказвало, че е съвсем чист... може би по-чист от самите тях. Аз гледам дори на съгрешилия, на ниско падналия като на човек, който отново може да се изправи, който рано или късно пак ще стъпи на крака и смятам за свой дълг да му подам ръка като не забравям думите на Спасителя, че само праведният може да хвърли пръв камък върху грешника.

Уника ми стисна ръката и каза:

— Благодаря ви, господине! Избавяте ме от голяма мъка.

Старият Десиерто гледа известно време в земята, а след това, повтаряйки моите думи, каза:

— А после се е оказвало, че той е съвсем чист... може би по-чист от самите тях? Прав сте. Все още няма да го осъждам, понеже и самият аз имам основание да се боя от един къде-къде по-суров съд. Пак ще започна да се надявам, че той все някога ще се върне. А сега да оставим тази тема и да се заемем с най-важната за днес работа — нападението на мбоковите. За да ни върви като по вода, ще ви донеса нещо освежително и подкрепително, каквото едва ли сте очаквали да намерите тук, в Гран Чако. Но седнете най-после де!

Последните му думи бяха съвсем на място, защото откакто се беше появил, ние разговаряхме прави. Изглежда Уника знаеше какво се канеше да ни донесе, след като старият се отдалечи, тя влезе в друга беседка и оттам взе една малка масичка, която постави пред нас. Скоро старият Десиерто се върна и донесе... няколко бутилки вино и пълна кутия с пури.

— Да, навярно се чудите! — каза той, когато забеляза погледите ни. — Вино и пури в Гран Чако! Виното, естествено, е купено и с мулета докарано тук, но пурите са собствено производство от наш тютюн.

— Вие отглеждате тютюн? — попита Пена.

— Да, и то чудесен тютюн! Ако останете тук малко по-дълго, което силно желая и се надявам да стане, ще видите на какво съм научил моите индианци. Червенокожият съвсем не е онзи мързеливец, за който го смятат. Поставете го само под правилно ръководство, покажете му, че уважавате човешките му права, и скоро ще разберете, че е способен и на образование, и на възпитание. Но опитате ли се да му наложите тъй нареченото щастие с ножове и пушки, той става упорит и вироглав, а затова нямаме право да му се сърдим. Моите тобаси си пушат пурите като най-изискани джентълмени, и то такъв сорт, за който не един и двама познавачи биха им завидели. Обаче най-важното е, че те сами отглеждат тютюна и сами си правят пурите. Заповядайте, вземете си една и я запалете!

Той беше напълнил четири чаши и в този момент ни поднесе кутията с пури.

— Наистина съм чувал вече, че тобасите се отличават от другите индиански племена с редица предимства — обадих се аз.

— Какво значи това „отличават се“! Те просто са имали точно такъв учител, от какъвто се нуждаят червенокожите. Изпратете и при другите племена такива хора и скоро те също ще отбележат голям напредък. Сега се заловихме дори да садим лозя, а картофи, много зеленчуци, както и подправки, отглеждаме на няколко острова в лагуната, които оттук не можете да видите. Определихме ги за тази цел, понеже разположението им гарантира голяма сигурност срещу нападения и опустошения. Имаме предостатъчно песъчлива почва, която, както е известно, ражда най-хубавия тютюн за пури. Лесно научих моите червенокожи да изработват пълнежа на пурите и да увиват покривния им лист и няма защо да се учудвате, че съм в състояние да ви предложа такива пури, от които нямам причина да се срамувам даже и пред специалисти. А сега разкажете ми най-подробно за срещата си с мбоковите!

Дума по дума Пена го запозна с подслушания разговор. Наострил слух, Десиерто не го прекъсна през цялото време, а накрая каза:

— Значи тъй наречения Зет е бил тук на разузнаване! Трябва да е постъпил много умно и хитро, понеже сме винаги нащрек. Всичко това доказва, че той е извънредно опасен човек и ще гледам да го обезвредя.

— Имате ли някаква представа кой е той? — попитах аз.

— Не. А вие?

— Имам. Навярно познавате един прочут водач през Андите, когото обикновено наричат Ел сендадор?

— Всеки е чувал за него, но не съм го виждал. Той е негодник, на когото изобщо не би ми се искало да се доверя.

— Имате ли причини и конкретен повод за подобно мнение?

— Причините са не една и две! Но най-важната от тях е, че за индианците той е цял Сатана. Насъсква ги едни срещу други, за да лови риба в мътна вода. Насъсква ги и срещу белите. Особено мбоковите са негови близки съюзници и предполагам, че истинското му свърталище е при тях. Оттам той предприема набезите си в четирите посоки на света. Лека-полека са ми направили впечатление много неща, които ме навеждат на това предположение. И сред другите племена сендадорът има свои привърженици, с които прави какви ли не удари, ала мбоковите са тъй да се каже неговата лична гвардия. Защо ме питате за него? Познавате ли го?

— За съжаление! Това е една дълга и ужасна история. Ще ви разкажа някои неща, а по-късно ще научите всичко. Сега преди всичко трябва да вземем никакво решение относно мбоковите. Ще ви кажа само, че смятам Йерно за зет на сендадора.

— По дяволите! Как ми се иска да сте прав!

— Защо?

— Защото в такъв случай ще направя отличен улов. Падне ли ми зетят на сендадора в ръцете, ще го принудя да ми издаде къде се намира в момента неговият тъст.

— Едва ли ще ви каже нещо!

— Охо! Ще го принудя! Ако ще се наложи, ще го подложа на всевъзможни мъчения! После ще мога да обезвредя сендадора. Ще го измъкна под носа на мбоковите!

— Това ще е едно начинание, към което незабавно бих се присъединил. Предполагам, че за сегашното си положение трябва да „благодарим“ на един отряд на мбоковите.

— За какво положение става дума?

— Както вече споменах, ще ви разкажа по-късно. Йерно непременно трябва да ни падне в ръцете. Каквото можем да помогнем ние двамата с Пена, сигурно ще го направим.

— Това ме радва, понеже разполагам само с трийсет души, които са, тъй да се каже, моята лична охрана и когато предприемем някой поход, никога не тръгват с другите воители. Снабдил съм ги с добри пушки и единствената им задача е да охраняват селото и моето жилище. Те са най-яките и най-благонадеждните хора на това племе.

— Трийсет? Хмм! Може и да свършат работа, защото мбоковите са само петдесет и осем, без да броим Зетя.

— Мислите, че ще са достатъчни? Но нали на един от нашите се падат по двама врагове.

— Въпреки всичко оставам на мнението, че няма от какво да се опасяваме — отвърнах аз. — Нападеният винаги се намира в по-изгодно положение, защото има възможност да избере времето, мястото и начина на нападението, а така може и най-добре да използва всички съществуващи шансове.

— Значи ми давате право! Нападащите в случая са мбоковите и следователно според вашите собствени думи те са в по-изгодно положение.

— Разберете ме добре, те искат да са нападащите, ала ние ще обърнем листа и сами ще ги нападнем.

— А-а, значи това имате предвид!

— Естествено! Или имате намерение да чакате докато ви връхлетят?

— Защо не? Нали вече знам как стоят нещата. Ще мога да посрещна мбоковите както му се полага.

— Ще се съглася с вас, ако сте в състояние да изберете подходящо за целта място. Не познавам вашето селище, но сигурно ще ми позволите да го разгледам. Голямо ли е?

— Да, голямо е и къщите му са пръснати надалеч.

— Е, ами как тогава ще заемете с вашите трийсет души такъв огромен терен? Откъде ще знаете точно на кое място ще се появи неприятелят?

— Мястото го знам много добре. Мога да накарам всеки неприятел да проведе нападението си точно там и никъде другаде.

— И как?

— Естествено съм се погрижил за сигурността на моите хора според силите си, а теренът се оказа изключително благоприятен за целта ми. От двете си страни селото е обградено от доста дълбоки падини. Свързах ги с лагуната с помощта на канал, който мога според желанието си да отварям и затварям. Другите страни подсигурих чрез широк изкуствено изкопан ров. Отворя ли канала, само след няколко часа селото ще бъде заобиколено от широк воден пояс.

— Тъй! Ами мястото, за което споменахте?

— Това е една тясна дига, която остава да стърчи над водата. Именно по нея трябва да дойде неприятелят.

— А не помислихте ли, че е много вероятно мбоковите да преплуват пълния с вода ров?

— Помислил съм.

— Е, ами тогава въпреки водата и дигата те имат свободен избор да проведат нападението си от която страна поискат.

— Това е ваше мнение. Ала забравяте крокодилите.

— Ще има ли такива животни в рововете?

— Поне мбоковите ще го предположат. Лагуната гъмжи от тези зверове, които именно по споменатата причина не унищожих. Очаквам някои от тях да попаднат в рововете, а вие можете да сте сигурен, че

никой индианец няма да се опита да ги преплува, ако не е убеден, че там не се намират крокодили.

— А не могат ли мбоковите да сложат ръка на някоя от вашите лодки?

— Не. Естествено ще се погрижим да е невъзможно.

— А нима не могат на бърза ръка да направят сал? Гората им предлага колкото щеш материал.

— Хмм! Наистина не помислих за това.

— Така ли? Тогава точно там е слабото място във вашия план. Но дори и да допуснем, че всичко се развие според желанието ви, че неприятелят мине по дигата и вие го сразите с куршумите си, то аз първо, ще съм решително против подобна касапница на хора, които са били само подведени, и второ, струва ми се, че нашата цел е да заловим Зетя. Застреляте ли го, сам ще се лишите от изгодата, която очаквате да ви донесе пленяването му.

— Това е вярно. Прав сте!

— Имам и още едно съмнение, на което особено трябва да обърнете внимание. Йерно е идвал тук на разузнаване. Онова, което е заварил, го е задоволило. Върнал се е, за да вземе хората си, и ето че днес ще пристигне с тях и ще завари селото... обградено с широки ровове, пълни с вода. Какво ли ще си помисли?

Старият не отговори, а се почеса с ръка зад ухото. Продължих:

— Той веднага ще стигне до убеждението, че по някакъв начин плановите му са разкрити. Тъй като не разполага със стотици воители, ще се откаже от намерението си, ще се оттегли и вие ще останете с празни ръце.

— И това е вярно! — повтори Десиерто. — Значи трябва да подхвана работата, ако искам да спипам Зетя. Но как?

— Тъй както я замислям аз. Ще го пресрещнем, ще го изненадаме и ще го нападнем на мястото, където ще изчаква настъпването на нощта.

— И къде ще е това?

Пена му даде онова описание на мястото, което беше подслушал от самия Йерно.

— Знам го, знам го — рече старият. — Там има дълбока падина, където се събира достатъчно влага, за да растат няколко високи

дървета и доста гъсти храсталаци. Значи там се канят да лагеруват! Да, тогава ще ги нападнем на това място!

— Но всичко трябва да стане извънредно предпазливо, за да не успеят да видят или да чуят приближаването ни. А понеже са двама многочислени, ще се наложи още в първия миг на нападението ни да повалим на земята половината от тях, а после да се бием човек срещу човек.

— Драги приятелю, това е много неприятно! Пак се връщам на предишното си твърдение, че те ни превъзхождат. Застанем ли гърди срещу гърди, тогава отровните стрели и отровните ножове ще встъпят в правото си и дори и да ги победим, загубите ни ще са значителни. По-добре ще е да обградим храсталаците и да ги застреляме един подир друг.

— Трийсет души да обградят петдесет и осем?

— Ще вземем с нас и девойките, които умеят превъзходно да си служат с лъкове и стрели.

— Девойки срещу мъже! Звучи развеселяващо! И как ще стане тази работа? Ще стреляме наслука по храсталаците ли? Така само ще изгърмим сто кила барут и куршуми без какъвто и да било резултат!

— Добре! Тогава ще ги държим обсадени, докато се развидели. После ще можем точно да се целим.

— Но и те ще могат! Те ще са скрити зад храстите, а ние ще сме на открито, тъй че ще имат чудесната възможност да ни изтрепят като пилци.

Старият стана от мястото си, излезе от беседката, взе да се разхожда навън насам-натам и след малко в комичен гняв извика:

— По дяволите възраженията ви, господине! Та вие направихте на пух и прах цялото ми бойно изкуство, с което толкова се гордеех!

— Ами тогава нека си остане на пух и прах! Вашите защитни планове се градят на едно схващане, което не винаги, или поне в този случай, не е вярно. Ако се смятате за специалист по военно изкуство, ще трябва преди всичко да се съобразявате с конкретните условия.

— Мислех си, че съм го направил.

— Обаче не обърнахте внимание на обстоятелството, че искаме на всяка цена да заловим жив Зетя. Следователно само по тази причина не бива да се впускаме в престрелки, а да не говорим за опасността за нас от сражение, водено по такъв начин.

— Значи сте за ръкопашния бой?

— Да, защото така ще можем да пленим този човек. Предлагам аз да се заема с него и тогава ще можете да сте сигурен, че ще го спипам. Още в първите мигове ще го поваля на земята, както постъпих и с вас.

— Ама какъв удар беше само, господине! Повече от половин час лежах в безсъзнание! Но дори и да съм убеден, че мигновено ще го обезвредите и плените, то остават неговите мбокови, които сигурно ще се защитават. Двама от тях срещу един от нас! Опасно е! Ръкопашният бой не ми харесва, както на вас не ви допада предложението ми да водим престрелка от разстояние.

— Всичко зависи от позицията, която ще изберем. Не е необходимо да се излагаме на опасност. Имам предвид такава схватка, само да посрещаме противниците си един по един, а след това и да ги обезвреждаме.

— Такъв случай е невъзможен.

— Но ние можем да го направим възможен. В момента не съм в състояние да кажа по какъв начин, понеже не познавам терена. Покажете ли ми селото и околностите му, тогава може би ще ми хрумне някаква подходяща идея.

— С удоволствие ще го направя, ала много се съмнявам, че изведнъж ще ви осени подобна блестяща мисъл. Но наистина страшно ще се радвам, ако враговете ни влязат в ръцете един по един, тъй че единствената ни работа да е да ги посрещаме с добре дошли.

— А може би е възможно да стане.

— Никога! Може да сте преживели какво ли не, обаче не познавате тази страна и условията на живот в нея.

— Много сте прав, ала ако сега пожелаете да ме разведете наоколо, ще се запозная с нея.

— Щом искате, можем и веднага да тръгнем. Докато се разхождаме, Уника ще сложи на масата нещо за хапване, за което досега все не ни оставаше време. Сигурно сте не само изморени, а и гладни. Моля, елате с мен.

Изпразнихме чашите си, а Десиерто ни накара да пъхнем в джобовите си по няколко пури. После излязохме от беседката, минахме през градината и влязохме в жилището. Минахме по същия път, по който бяхме дошли. Уника вървеше начело, следвана от стария. Той се

позабави малко в стаята с черепите. Когато стигнахме до входа и девойката отвори вратата, забелязах, че Десиерто носеше на главата си тъмно широкополо сомбреро. Тъй като преди тази шапка не беше в стаята, аз си направих извода, че до нея се намира някакво друго помещение, чиято врата не бяхме видели.

Със сигурност, придобита от навика, Уника мина по клона, загърна здраво дрехата си, щом стигна до стъблото и спускайки се с голяма сръчност от клон на клон, бързо слезе на земята. Без да ни чака, незабавно се отдалечи. След като и ние се озовахме долу, старият каза:

— Селото ще разгледаме най-накрая. Най-напред ще ви заведе до лагуната.

Стигнахме до онова място на брега, където неотдавна Пена се беше спрял, за да хвърли поглед над цялата лагуна. Оттам продължихме наляво, все по брега. Навсякъде гората стигаше до самата вода, тъй че непрекъснато крачехме под свода от зелена шума. След известно време неочаквано брегът изви почти под прав ъгъл наляво и описвайки широка дъга, отново се връщаше в старата си посока. Така лагуната образуваше залив, където бе разположен доста голям остров, който след като за пръв път се добрахме до водата, бяхме взели за самия бряг. На острова също растяха дървета. Зад него следваха и други, но по-малки островчета, които все повече се приближаваха до сушата.

Пътят ни постепенно се стесни и представляваше вече нещо като къса, подобна на мост дъга, от лявата страна на която земята изведнъж пропадеше, образувайки дълбока падина, проточваща се и нататък между дърветата.

— Това е ровът — обясни старият, — а ние сме стъпили върху покрития канал, през който идва водата от лагуната. По-късно ще имате възможност да разгледате всичко още по-добре.

Не бяхме стигнали още кой знае колко далеч, когато дърветата отстъпиха встрани и ние се озовахме пред обширно открито място, където видяхме многобройни къщурки, строени по различен начин, между които се суетяха хора. Ето че тъкмо в този миг оттам се разнесоха ударите на барабан.

— Това е селото — обясни старият.

— А защо бият барабан? — попитах го.

— Сигурно Уника е наредила така. Тя събира хората, за да им съобщи, че ще бъдат нападнати. Ще използва случая да спомене и за присъствието ви, тъй че ви очаква извънредно тържествено посрещане.

При тези думи по лицето му се плъзна лека полуподигравателна, полудоволна усмивка. После продължи:

— А сега ще отидем на острова. Трябва да го видите.

На брега имаше десетина по-големи и по-малки лодки. Скорихме в една от малките. Двамата с Пена взехме греблата и се насочихме към острова, който на дължина можеше да се извърви за около пет минути, а ширината му беше двойно по-малка. Не зърнахме нито хора, нито животни. По източното му крайбрежие растяха сенчести дървета. А там, където дърветата свършваха, започваха ниви, свидетелстващи за постигнатите от Десиерто успехи. Той ни поведе към дърветата. Под високите и широки корони забелязахме постройка, изградена от тухли и покрита с тръстика. На гребена на покрива ѝ стърчеше кръст, а над вратата с тъмни букви върху варосаната основа се четяха думите „Соли Део Глория“^[9].

— Църквата — обясни старият.

— Кой е свещеникът? — попитах го.

— Естествено нямаме — отвърна той. — Богомолците се събират тук и аз им превеждам някое Евангелие или библейско послание и им прочитам нещо от книгата с обяснителни беседи. Добрата воля струва колкото извършеното дело.

Той ни показва малките ниви, които по-скоро заслужаваха да се нарекат градини. После се прехвърлихме на следващия остров.

Както там, така и на другите по-малки островчета пасяха коне и говеда.

— Конете в Чако са нещо рядко — каза Десиерто. — Лесно загиват от тази напаст — комарите. Но тук, където живеем, има много равнини, пясъчни пустинни области и пасища и конете са извънредно полезни. Благодарение на тези животни моите хора значително превъзхождат другите индиански племена.

Върнахме се обратно на брега и се отправихме към селото. Докато слизахме от лодката, не бях забелязал едно дребно хлапе с бакърен цвят на кожата. Но ето че в момента го видях как запраши към къщите колкото му крака държаха, като крещеше така ужасно, че чак ме хвана страх за малкото юначе.

— Какво му е на дребосъка? — попитах аз. — Нима толкова се страхува от нас?

— О, не — отговори Десиерто. — Той е постът, изпратен да съобщи за пристигането ви на комендантката на укреплението Уника. Сега ще видите небивал парад.

Той изрече тези думи с такова задоволство, което придаде на иначе мрачното му лице действително трогателен израз.

Първите къщи на селото образуваха широка улица. Постройките бяха направени от дърво, глина и тухли, а повечето бяха покрити с тръстика. Всички изглеждаха чисти и спретнати. Нямаше нито една без малка градинка. Не се мяркаха никакви хора. Причината за това обстоятелство се изясни веднага щом малко по-нататък къщите отстъпиха встрани и образуваха нещо като пазарен площад. Именно там се бе събрало всичко живо. Но това бяха само жени, девойки и деца. Мъжете участваха в бойния поход. Забелязах и няколко старци, които бяха твърде стари и немощни, за да се присъединят към войните.

Навсякъде, откъдето минавахме, всички застанали наоколо хора се покланяха и ни посрещаха с някакъв неразбираем за нас поздрав. В средата на площада се бяха строили два „батальона“ войска — все пехота! Първият „батальон“, образуващ предните две редици, се състоеше от трийсет яки индианци, застанали с пушки при нозе. Обаче фланговият в строя беше праметнал пушката си през рамо, защото ръцете му бяха необходими, за да бие барабана, окачен на пояса му. Този инструмент бе направен от някакъв цилиндричен съд с опъната върху него кожа.

Вторият „батальон“ представляваше женска пехота и беше значително по-многочислен от първия. И амазонките се бяха строили също в две редици с праметнати на гърба колчани със стрели. В десниците си те стискаха цевите за отровни стрели, а лявата им отпусната ръка се подпираше на лъка.

Пред тези два „военни корпуса“ се беше изправила Уника с праметната през рамо пушка и цев в десницата. Когато сметна, че сме се приближили достатъчно, тя размаха цевта и барабанчиците с все сила забиха барабаните. После комендантката с висок глас извика някаква заповед, след което всички пушки, цеви и лъкове бяха взети за почест. Същевременно военните части закрепяха една или две думи,

чието значение ми бе съвсем неясно. Старият Десиерто го забеляза по изражението на лицето ми и ме попита:

— Разбирате ли какво викат?

— Не.

— Аз познавам начина на артикулиране на моите червенокожи и разбирам думите им. Както предполагам, Уника ги е повторила няколко пъти пред тях и те са във ваша чест. Всеки ги крещи както и колкото може. Виковете им би трябвало да означават: „Да живее Германия!“

Приближихме се до Уника да ѝ благодарим и тя направи знак, след който кръсците мигновено секнаха.

— Да ви покажа ли какво са научили? — попита тя.

— Да, моля ви! — отвърнах аз, за да не я огорча, понеже тя сигурно много щеше да се зарадва, ако можеше да ни демонстрира уменията на своите военни части.

Накара ги да направят кръгом наляво, кръгом надясно, а после започнаха да маршируват. Наистина хората се стараеха да удрят равномерно крак, но ако отнякъде можеше да ги види „бащата“ на маршировката Старият Десауец^[10], сигурно това безразборно трополене щеше да го накара да излезе от кожата си от яд. Най-сетне „батальоните“ пак застанаха в предишния си строй и аз похвалих големия им напредък.

Старият Десиерто пожела да ни покаже рова и ние се спуснахме в него. Естествената част бе цялата обрасла с дървета, а там, където ровът бе изкуствено прокопан, те стигаха само до горния му край. Закрачихме долу по дъното му, обикаляйки около селото. Приблизително след около три четвърти часа стигнахме до шлюза и после се върнахме в селото.

В края на големия площад, където бе проведено учението, се издигаше една чудесна къщичка за местните условия. Тя е била построена за Уника по нареждане на стария Десиерто. Девојката живееше в нея заедно със своята „дворцова свита“. Пред вратата ѝ беше сложена голяма маса за нас. А това ще рече, че дългата грубо скована маса бе отрупана с по-големи глинени съдове пълни с огромни димящи късове месо и с по-малки купи с плодове и какви ли не зеленчуци, приготвени по съвсем нелош начин. Вилици и лъжици не

се виждаха, но всеки от нас имаше нож. Столовете бяха направени от дървени части, свързани помежду си с кожени ремъци.

Насядахме и започнахме да се храним, докато радушното население се струпва да ни гледа. При това личната охрана величествено патрулираше нагоре-надолу. Барабанчикът демонстрираше изкуството си, а скоро към него се присъединиха и други апостоли на това благородно изкуство и се започна такъв концерт, че ми настръхна косата.

Тъй като любопитните зрители искаха да позаяпат как се храним, хората се побутваха и напредваха като стигнаха почти до самата маса. От време на време кралицата извикваше някой свой малък любимец и му пъхваше в устата вкусна хапка. Последвах примера ѝ и много скоро и двете ми колена бяха яхнати от червенокожи дребосъчета. Веднага двамата забавни палавника започнаха да тъпчат в устата си такива парчета месо, че от страх за тях дъхът ми секна.

Хората знаеха вече, че са застрашени от вражеско нападение. На тяхно място някои европейци щяха да са твърде изплашени и разтревожени, за да си наложат да ни зяпат тъй спокойно. А тобасите се държаха толкова непринудено, сякаш нищо не знаеха за опасните кроежи срещу тях. Само индианци са способни на подобно поведение.

Старият Десиерто бе живял дълги години сред тях, ала въпреки това си пролича, че кръвта вода не става. Той беше страшно неспокоен и едва изчака да се нахраним. А след това извести на хората си, че ще се състои съвещание. Зяпачите незабавно се оттеглиха, барабаните замлъкнаха и настъпи такава тишина и спокойствие, като че цялото село бе измряло.

Сигурно никога до този ден тук не бе провеждано съвещание на немски език. Въпреки напълно чуждата обстановка изпитах чувството, че се намирах в родния си край.

— Видяхте вече островите и селото — каза старият, — нали се надявахте, че след това все ще ви хрумне някаква идея?

— Да — кимнах аз, — наистина е така. Поддържам казаното, че враговете ще ни паднат в ръцете един по един.

— Господине, моите уважения към вас, ама туй е невъзможно!

— Дори е твърде лесно. Ако Пена споделя мнението ми, надявам се с доста голяма доза увереност, че ще успеем.

— Аз ли? — попита ме моят спътник. — Естествено, че го споделям!

— Не прибързвайте! Отредил съм ви опасна роля!

— Човек свиква на такива работи. В тази страна просто всичко е опасно. Самият вие ще участвате ли?

— Да.

— Е, ами тогава не бива да очаквате, че ще остана по-назад. Но надявам се определената ми роля да не ме отдели от вас.

— Не, оставате до мен и ще споделите участта ми, каквато и да е тя.

— В такъв случай съм доволен. Кажете ми само какво ще правим!

— Да, кажете ни — подкани ме и Десиерто, — страшно съм нетърпелив да го чуя.

— Е, ами всъщност работата е много проста — заявих аз. — Отивате до големия остров и заедно с вашите трийсет воители залягате зад дърветата недалеч от брега. А аз ще ви водя мбоковите по петима или шестима наведнъж. Пена ще ми помага. На вас не ви остава да вършите нищо друго освен да ги посрещате и пленявате.

Старият Десиерто втренчи поглед в мен, за да разбере дали говоря сериозно. Изглежда и сам не знаеше как да възприеме думите ми. Накрая възкликна:

— Сигурно мбоковите няма да допуснат да бъдат отведени до острова по такъв начин!

— Защо не? — обади се Пена. — Та вие все още не знаете как смята да постъпи моят приятел.

— Каквото и да прави, те едва ли ще се съгласят. И защо ще ги водите тъкмо на острова? Защо да не дойдат тук?

— Защото сигурно имам причина да искам да ги разделя — отговорих му. — Ако ги поведе насам, ще могат да дойдат заедно. Но ако им се наложи да се прехвърлят на острова и ако имат на разположение само една-единствена малка лодка, ще се видят принудени да се разделят, в резултат на което ще бъдат по-лесно пленени.

— Но как ще ги придумате да отидат тъкмо на острова?

— Ще им кажа, че се намирате там. Нали чухте, че са хвърлили око преди всичко на вас и на вашето имущество.

— Тъй! Значи искате да им кажете, че съм отсреща на острова? Следователно имате намерение да разговаряте с тях?

— Естествено! Нали ни стана ясно, че няма как да влезем в схватка с мбоковите, без и самите ние да не дадем жертви. Именно за да ги избегнем, както и да заловим жив Зетя, ще трябва да си послужим с хитрост, която се състои единствено в това да се опитаме да разделим неприятелите си, за да ги пленим поединично. Така ще избегнем всякакво сражение с тях. Нападнат ли селото, те ще останат заедно и непременно ще се стигне до схватка. Но решат ли да се прехвърлят на острова, това ще може да стане само на малки групи. Разбирате ли ме?

— Да, да! Но как ще ги убедите да отидат на острова?

— Ще им кажа, че всички вие се намирате на този остров.

— Че каква ли причина ще изтъкнете?

— Очаквате да бъдете нападнати от чиригуаносите.

— А-а, срещу които моите хора тръгнаха на поход! Но все още не мога да разгадая плана ви.

— Та той е съвсем прозрачен, понеже е прост. Слушайте! Ние двамата с Пена сме каскарилероси. Дошли сме при вас и сме се скарали. За да ни накажете, сте ни пленили, при което вашите индианци са ни обрели напълно.

— Това пък защо?

— За да ни повярват и да спечелим доверието им, ще трябва да се представим за ваши врагове и да оставим впечатлението, че храним жестока омраза към вас.

— Ах, тъй! Продължете!

— Затворили сте ни тук и сте се отнасяли с нас изключително зле. Междувременно хората ви са тръгнали на боен поход срещу чиригуаносите, но са били победени от тях. Днес тук е пристигнал техен пратеник и ви е съобщил всичко това. Предупредил ви е също, че от своя страна чиригуаносите са потеглили насам, за да ви нападнат и да си отмъстят. За да се спасите, вие, заедно с всички жители на селото, сте избягали на острова. Сега разбирате ли ме?

— Да, естествено! Искате да подмамите мбоковите на острова и трябва да им разкажете тази измислена история.

— Не само ще им го кажа, но и ще го направите!

— Защо?

— Първо, на мбоковите може да им хрумне сами да се убедят в правотата на историята и второ, Йерно сигурно ще се промъкне насам, за да разузнае как стоят нещата. Той трябва да ви види как се пренасяте на острова!

— Хмм! Отваря ни се голяма работа!

— Ще трябва да се примирите с това. Понеже не знаете как може да завърши цялата работа, ние двамата, вашите пленници, само ще ви пречим при пренасянето. Ето защо сте решили да ни освободите, ала сте ни взели всичко. Дори сте наредили на неколцина от хората си да ни изведат от селото и да ни придружат на известно разстояние. Нищо няма да ни навреди, ако отнесем по някой и друг удар. И така, ние двамата ограбени клетници си отиваме оттук ядосани и озлобени срещу вас и пътем се натъкваме на мбоковите.

— Бре да се не види! Сега ви разбирам! — възкликна старият. — Планът ви е незаменим. Смятате да се присъедините към нападателите и да им предложите помощта си, за да си отмъстите, нали?

— Точно така. Малката лодка, която използвахме преди малко, трябва да остане на брега. В нея ще се поберат най-много шест човека, тъй че мбоковите ще са принудени единайсет или дванайсет пъти да гребат до острова и обратно. Щом една от тези групи стъпи на брега му, вие веднага ще я посрещате.

— Но развикат ли се, издадени сме!

— Ако се развикат, вие ще сте виновни. Ще трябва незабавно така да ги сграбчвате, че никой да не успее да гъкне.

— Тъй както и вие ме стиснахте за гърлото, нали? Но това може да ни се удаде десет пъти, а на единайсетия да се провалим. Или пък ако наведнъж дойдат шестима, да обезвредим петимата, ала шестият да успее да си поеме дъх и да се разкрещи за помощ.

— Хмм! Де да можех да съм при вас! Но няма как. Ами какво ще кажете... хмм, да де, да нямахте нищо против!

— Против какво?

— Църквата е единствената постройка на острова. Не е заключена. Ами ако подмамим мбоковите в нея.

— В Божия храм!

— Защо не? Не смятам, че е грях. Припомнете си само за каква цел използват църквите по време на война и при това истински осветени храмове, а тук случаят едва ли е такъв.

— Прав сте! Съгласен съм.

— Добре! Подробности ще обсъдим по-късно. Преди малко казах, че на мбоковите не е изключено да хрумне да проверят дали селото наистина е изоставено. Следователно действително се налага да го напуснете. Още вечерта всичките му жители трябва да се прехвърлят на малките острови. А вие с вашите трийсет воители ще заемете големия остров. Дайте още сега необходимите заповеди, а после нека отново го посетим. Искам да избира някое място, което ще е най-подходящо за пристан.

— Тъй да бъде. Но тук има нещо, с което не съм съгласен, макар да ви се вижда съвсем естествено.

— Какво е то?

— Че сам се заемате да играете най-опасната роля.

— Имате ли някой друг подходящ човек за тази цел?

— Не.

— Тогава нищо не можем да променим. Остава открит само въпросът, дали Пена ще дойде с мен.

— Разбира се, че ще дойда — отвърна той.

— Мога да си изиграя ролята и сам, но за всеки случай ми се иска да сте при мен, ако ми потрѳбва съвет или помощ.

— Що се отнася до съвета, аз едва ли ще ви потрѳбвам. Но ако става дума за помощ, можете да разчитате на мен.

— За това мое желание имам и друга причина. Вие разбирате езика на мбоковите, а аз не. Следователно само чрез вас съм в състояние да науча за какво говорят.

— Няма да имате проблеми.

— Но вие сте живели сред мбоковите, когато сте изучавали езика им. Твърде е възможно между тях да се намира някой, който да ви познава. Ето защо се налага да сме предпазливи. На първо време изобщо не бива да се занимавате с тях, а двамата трябва да отидем право при Зетя, с когото ще разговаряме на испански. Междувременно сигурно ще стане ясно дали някой ви познава. Ако опасенията ни не се оправдаят, в никакъв случай и с нищо не бива да издавате, че разбирате езика на мбоковите.

— Да, бъдете възможно по-предпазливи — помоли ни Десиерто.
— Ако не постигнете целта си или ако ви се случи някаква беда, и ние ще изпаднаме в много лошо положение. Как ми се иска да можехме

някак си да заловим тези типове, без да се излагате на подобна опасност! Не само че ще инструктирам хората си много добре, а дори известно време ще се упражняваме. Ще им наредя един друг да се стискат за гърлото, докато загубят съзнание, за да знаят тази вечер точно какво да правят с неприятелите си. А сега да отидем на острова!

Старият Десиерто свика воините си и им даде съответните заповеди. Те ги предадоха на другите хора и ние видяхме как индианците се завтекоха към къщите си, за да съберат малкото си вещи и да ги отнесат на островите. Ние пък се отпавихме към брега, за да се прехвърлим на големия остров.

Тъй наречената църква се състоеше само от четирите стени и покрива. От едната страна до другата на ширина се простираха редиците на пейките, направени от забити в земята колове и здраво завързани върху тях дълги тънки дървесни стволи, тъй както са росли в гората. Пред тях се намираше маса от същия материал, която представляваше амвона, а зад нея се мъдреше стол. Това бе цялото обзавеждане. Вратата нямаше брава, а само обикновено дървено резе. Стените бяха доста дебели. На всяка страна бе оставен отвор, служещ за прозорец, който се затваряше с капак. Вътрешността на църквата изцяло подходеше за целта ми. Сигурно удовлетворението ми се беше изписало на лицето, понеже старият ме попита:

— Доволен ли сте? Мислите ли, че ще можем да използваме това помещение?

— Да, много е подходящо. Ще се погрижа мбоковите да влязат тук.

— И как ще го постигнете?

— Тъй като индианците ще се прехвърлят само на малки групи, ще трябва да се изчакват. А останат ли на открито, ще се изложат на опасността да бъдат забелязани от вас и затова, когато им дам съвета да се съберат в църквата, ще им се стори убедително.

— Какво ще трябва да направим ние?

— Десетина от вашите воители ще се скрият тук, под пейките, и после ще се промъкнат зад гърба на влезлите мбокови, за да ги стиснат за гърлото. Неприятелите винаги ще са петима на брой. Лодката побира шестима, а нали един ще трябва пак да я върне на брега. И така, петима от хората ви ще ги нападат в гръб, а другите пет ще държат в ръце всичко необходимо, за да ги вържете и да им запушите

устата. Впрочем извънредна предпазливост ще е нужна само при първите две-три групи. По-късно воините ви ще могат да стоят зад вратата и там да посрещат новопристигналите. Мбоковите сигурно ще ги помислят за свои другари. Ако не е много силен викът за помощ, едва ли ще достигне до брега, но в случая най-важното е вашите хора да не нападат, преди отново да са затворили вратата. Вече пленените мбокови ще трябва да бъдат така заплашени, че да не посмеят да издадат предупредителен вик, когато влизат следващите техни групи. Впрочем стига само някак си да е възможно, ще гледам тъй да наредя нещата, че двамата с Пена да пристигнем още с първите петима. Успеем ли, тогава вашите воители ще трябва само да изпълняват каквото им кажа. Думите ми привидно ще са отправени към мбоковите, но хората ви ще знаят, че са за тях. Подберете такива воители, които евентуално разбират малко испански!

— Имам двамина, които горе-долу разбират този език, стига само да говорите бавно и ясно. Но защо искате тук да се скрият едва десет души? Та нали разполагам с трийсет!

— Причините са твърде основателни! Първо, десетина воители са достатъчни да надвият и пленят петима неприятели и второ, трийсет души няма да могат да се скрият тук тъй добре, както десет. Освен това очаквам най-напред Йерно да се промъкне до острова, за да се убеди, че моите сведения отговарят на истината и че хората му няма да се изложат на опасност, ако се изчакват в църквата. Той ще иска със собствените си очи да се убеди дали действително е възможно да ви залови. Ето защо е необходимо да ви види заедно с останалите двайсетина воители.

— Но нали в тъмнината на нощта няма да ме познае!

— С вашата брада и дългото черно расо ще може да ви различи дори и в мрака. Но за да улесним Ел Йерно колкото е възможно повече, запалете огън и се разположете на лагер край него. Мястото за бивака ще трябва да изберете така, че без особени трудности Зетят да успее да се промъкне до вас, за да се убеди, че сте далеч от църквата и че тя изобщо не ви интересува.

— Посочете ми най-подходящото място!

— Елате с мен навън!

Ние напуснахме църквата и скоро намерих удобно място за огъня, където можеше да бъде запален на достатъчно голямо

разстояние от единствената постройка на острова. Тайнственият старец бе вперил поглед в земята пред себе си. Изглежда Пена си помисли, че той не е съгласен с моите съвети, понеже го попита:

— Що за физиономия правите? Можете ли да дадете по-добри и по-подходящи разпореждания?

— Не, сигурно не — гласеше отговорът му. — Планът е добър, да, но е много сложен и не е лесен за осъществяване. Десетината, които ще оставя в църквата, ще имат трудна задача.

— Подберете само хора, които са способни да се справят с нея! Нападението е насочено срещу вас, а не срещу нас. Ето защо единствено във ваш интерес е да положите максимални усилия. Всъщност цялата работа не ни засяга нас двамата. След като ви предупредихме, постигнахме целта си и сега бихме могли да си вървим по нашия път, обаче вместо това оставаме тук и дори се нагърбваме с най-трудната и най-опасна част от плана. Не е шега работа да дръзнеш сам да отидеш сред мбоковите. Сигурно ще го признаете!

— Разбира се! Помисля ли си само за голямата опасност, ме обзема панически страх за вас.

— Не мислете за нас, а за себе си! — казах му аз. — И се погрижете съветите ми да бъдат изпълнени. Както вече споменах, аз съм убеден, че Зетят, който може би в този момент е стигнал вече с отряда си до въпросното скривалище, тайно ще се промъкне до лагуната, за да види сам как стоят нещата. Наредете пренасянето на островите да стане колкото е възможно по-шумно и по-явно, тъй че Ел Йерно непременно да го забележи! И освен това, понеже сте ни ограбили, трябва да придобием външността на хора, които явно са били в плен на брутални типове. Затуй ще оставим облеклото си, а вие ще ни дадете дрехи, които горе-долу да могат да скриват голотата ни.

— Какво? — обади се Пена. — Нима ще трябва да се загърна в някоя стара индианска риза?

— Да. Колкото по-мизерно изглеждаме, толкова по-лесно ще ни повярват и ще ни се доверят.

— Е, нямам нищо против. Щом ще правим маскарад, съгласен съм да навлека и най-невероятните дрехи. Ще си направя и такава фризура, с която сигурно ще спечеля доверието им.

— Само не прекалявайте! Всичко трябва да изглежда истинско и неподправено.

— Но оръжията си ще вземем!

— Не! Имаме юмруци, а наложи ли се, ще е достатъчно само бързо да действаме, за да се сдобием с ножове и други оръжия. Заплаши ли ни някаква опасност, естествено първата ни работа ще е да изтръгнем от най-близкостоящия червенокож неговия нож, стрели или каквото има.

— Абсолютно необходима ли е тази мярка?

— Да. Щом искаме да покажем, че тобасите са се отнесли към нас враждебно и са ни взели всичко, тогава, разбира се, няма как да задържим вещите, които имат най-голяма стойност за тях — оръжията си. Да не говорим за това, че ако ни ги оставят, ние можем да станем опасни за цялото им село.

— Прав сте. Поемаме голям риск, но мисля, че ще успеем.

Видяхме как по брега се появи хора и отвързаха лодките, за да пренесат своите вещи на островите. Малко по-нагоре имаше и сал, който обикновено се използваше за превозване на животни. Сега той също влезе в работа. Между брега и островите закипя голямо оживление, което сигурно можеше да се забележи и да направи впечатление от доста далеч. Напуснахме острова. Когато слязохме от лодката на сушата, аз рекох на стария:

— А сега отворете шлюза!

— Какво? Да пусна водата в рововете? Та нали сам казахте, че това ще събуди подозрението на мбоковите!

— Ще го събуди само в случай, че тази мярка е взета срещу тях. Но научат ли, че ще бъдете нападнати от чиригуаносите и заради тях сте избягали на островите, мбоковите ще приемат като нещо съвсем естествено, че с помощта на напълнените с вода ровове искате да предпазите от разрушение напуснатите си жилища.

Шлюзът бе отворен и в рова се изля такава широка и силна струя вода, че ако не за няколко часа, то сигурно до вечерта защитните ровове щяха да се напълнят.

После трябваше да наблюдаваме пренасянето на хората, както и да свършим още някои необходими неща. Обсъдихме плана си далеч по-обстойно, защото досега бе ставало дума само за основните положения в него. Премислихме всички възможни пречки и появили се

съмнения, преди да решим как да постъпим в отделните все още непредвидени случаи. После участващите в засадата индианци получиха най-точни инструкции.

Така измина времето до обед, а после и по-голямата част от следобеда и ето че двамата с Пена трябваше вече да се приготвим за тръгване.

Старият Десиерто разполагаше с голям запас какви ли не материи за ушиване на дрехи за хората си, а освен това имаше и готово облекло. Предложи ни да си изберем. Но аз не биваше да се съгласявам, понеже не влизаше в сметките ни да носим нови дрехи. Ето защо избрахме две стари индиански ризи и два панталона, след което се отправихме към скалата, за да се преоблечем в жилището на Десиерто и да оставим оръжията си, понеже несъмнено там бяха на най-сигурно място.

Когато отново излязохме в градината, наистина изглеждахме като двама души, избягали от плен. През един от отворите на зида погледнах надолу и надясно към лагуната в посока на онази част от брега, откъдето бяхме пристигнали. Старият стоеше до нас и ни обясняваше откъде трябва да минем, за да стигнем до скривалището на мбоковите.

— Страшно жалко, че се лиших от далекогледа си! — казах аз. — Сега щеше да ми свърши добра работа. Може би с негова помощ щях да открия Зетя.

— Тогава мога да ви помогна, понеже и аз имам бинокъл.

— Наистина ли? Чудесно! Донесете го!

Той донесе своя далекоглед, който беше по-голям и по-силен от моя. Насочих го към брега на лагуната. Няколко пъти много внимателно претърсих всичко, ала освен няколко птици не видях нищо друго.

— Заблуждавате се — обади се Десиерто. — Йерно все още не е тук. Той сигурно ще гледа през деня да не се мярка край лагуната, където толкова лесно може да бъде открит.

— И все пак бих се хванал на бас, че е тук или че е бил тук, или че скоро ще дойде!

— Не си правете повече труда да го търсите! Напразно е!

И аз се убедих, че в момента усилията ми са напразни и свалих бинокъла. Пена ми го взе от ръката и каза:

— Я да видим дали аз ще го открия! Е, не съм чак толкова сръчен в тези работи, но знам, че...

Той млъкна, а лицето му придоби напрегнато изражение. В живота много често се случва така, че онова, което едни хора въпреки всичките си усилия не успяват да направят, се удава на други още при първия им опит. Така стана и сега. Пена свали далекогледа от очите си и със задоволство каза:

— Открих го! Слагам туй нещо пред очите си, поглеждам през него и виждам точно пред мен някакъв тип, залегнал в крайбрежната тръстика. Имам чувството, че някаква невидима ръка насочи бинокъла право натам.

— Къде е?

Той ми описа мястото и аз забелязах човека. Разстоянието бе твърде голямо, за да мога да различа чертите му, но че беше бял, бял беше, а и облеклото му бе същото като на Йерно.

— Той е! — възкликнах зарадван. — Значи предположението ми е било съвсем вярно. Фактът, че е вече тук, и то тъкмо на онова място, извънредно много улеснява изпълнението на нашия план. Елате бързо да слезем долу! Трябва да отидем при него. Ел Десиерто също ще дойде с нас.

— Аз ли? — смаяно попита старият. — Да не полудяхте?

— Не съм. Пътем ще ви обясня как стоят нещата! Вземете въжета или ремъци, за да ни вържете! Ще вземем и далекогледа.

Бързо тръгнах и двамата се видяха принудени да ме последват. След като се спуснахме по алгаробата, вече имах възможност да им обясня намеренията си. И двамата се съгласиха. Отправихме се към брега и там повикахме двама индианци да се приближат. Те вързаха на Пена ръцете и краката, а на мен само краката. После ни качиха в лодката. Старият седна до нас, а индианците взеха греблата. Лодката напусна пристана, за да се насочи към мястото, където беше залегнал Зетя.

До този момент той нямаше възможност да ни види, понеже островът лежеше помежду ни, обаче след като заобиколихме носа, вече нямаше как да не ни забележи. Лежах по корем, сложил бинокъла на ръба на лодката, за да наблюдавам какво щеше да предприеме.

Йерно видя, че плавателният съд се насочи точно към мястото, където се намираше той, и започна да пълзи обратно през тръстиката.

За някоя и друга минута тя го скри и аз го изгубих от очи. Но после отново се появи. Изправи се до стеблото на една карапа^[11] и се огледа за нас. След това обви дървото с ръце и се покатери по него. Бях видял достатъчно, свалих бинокъла и го подадох на стария като го подканих:

— А сега вържете и ръцете ми! Номерът ни ще успее. Той се изкачи на едно дърво.

— Но това е безразсъдно смело от негова страна! Ами ако го открием?

— Короната на дървото е достатъчно гъста, за да го скрие. Сигурно иска да чуе какво ще говорим.

— Но нали би могъл да се досети, че сме го забелязали и ще искаме да го заловим!

— Според него това е невъзможно. С невъоръжено око нямаше да можем да го видим, а той не знае, че имате далекоглед. Фактът, че не избяга, а се скри на дървото, е едно доказателство, че се чувства в безопасност. Изглежда лодката му се струва достатъчно важна и си заслужава риска да остане тук, за да разбере какво ще правим. До този момент той не е могъл да забележи нас двамата. Но съвсем скоро ще ни види.

Бързо се приближихме до брега и спряхме на около двайсетина крачки от дървото, където се беше спотаил Йерно. Сигурно щеше да чуе разговора ни. Старателно избягнахме мястото, където отначало бе лежал в тръстиката, защото там нямаше как да не ни се набият в очи следите му — нещо, за което този непредпазлив човек изобщо не беше помислил. А това би следвало да смути непринудените ни действия.

Един от тобасите скочи на брега и завърза лодката за тръстиката. После един по един не особено нежно ни изтъркаляха на сушата. Старият Десиерто ми развърза ръцете и с висок глас каза:

— Тъй сега ще можете и сами да се освободите. Но бързо си обирайте крушите и да не сте посмели повече да се мернете на територията на тобасите! Сипаме ли ви отново, няма да си отървете кожата! Изчезвайте, негодници такива!

Той здравата ме удари с греблото. Червенокожият развърза лодката, скочи в нея и те загребаха в обратна посока. Аз свих юмруци и заплашително ги размахвах подир тях. После свалих ремъка от краката си и освободих моя спътник. След като се изправихме, ние протегнахме ръце и крака и започнахме да опипваме местата, където

бяха ремъците ни. Изобщо се държахме така, сякаш сме били вързани кой знае колко дълго. В същото време съвсем тихо насочих вниманието на Пена към дървото, където се криеше Ел Йерно. Приближихме се до него, преструвайки се, че не виждаме следите му, точно върху които се намирахме в момента, и като се спряхме, изпратихме с поглед изчезващата вече зад острова лодка.

— Най-сетне, най-сетне! — възкликнах аз, поемайки дълбоко дъх. Естествено, говорех достатъчно високо, за да може кацналият на дървото Йерно непременно да ме чуе. — Вече си бях помислил, че е настъпил сетният ни час! Предполагах, че ще ни хвърлят във водата да се удавим.

— И аз — съгласи се с мен Пена.

— Много глупаво постъпи този дърт негодник, че не го направи! Не си ли на същото мнение?

— Значи смяташ за по-разумно и по-уместно да бяхме вече между зъбите на крокодилите, от които тази дяволска лагуна гъмжи, тъй ли?

— Да, но, разбира се, от негова гледна точка. Така щеше да се отърве от нас веднъж завинаги.

— А-а, значи това имаш предвид! Да, той може да е сигурен, че скоро пак ще се срещнем!

— Въпреки заплахата му, която ме кара да се смея! Да можех само бързо да намеря някой нож или пушка! Първият куршум щеше да е за него!

— Няма да намеря покой, докато не го очистя заедно с всичките му червенокожи разбойници! Да ни ограбят до голо, а после да ни навлекат тези парцали! Ами сега какво ще правим? Не можем да застреляме нищо, ловът е немислим. От какво ще живеем и как ще се доберем до най-близкото селище? Да не би да дъвчем корени като добичета?

— Че какво друго ни остава?

— Чумата да го тръшне този негодник, а ако ли не, тогава ще го тръшнем ние! Но да се махаме, иначе току виж се разкажал, че ни е пуснал и взел, че се върнал.

— Но накъде ще вървим?

— Е, ами където има хора, които могат да ни помогнат. Към Рио Саладо. Там се намират достатъчно населени места.

Загледах се замислено пред себе си и тихо промърморих нещо.

— Какво има? — попита ме Пена. — Да не би да си на друго мнение?

— Да — отвърнах аз като внезапно вдигнах глава, сякаш бях взел някакво решение. — До Саладо е много далече. По пътя можем десет пъти да умрем от глад. Ти как смяташ, дали да опитаме с чиригуаносите?

— Тази мисъл съвсем не е лоша! — зарадвано възкликна Пена. — На мен едва ли би ми хрумнала! Чудесна е! Това е най-доброто, което можем да направим!

— Нали? Ще потърсим чиригуаносите и заедно с тях ще нападнем тези мерзавци. Ще си възвърнем не само всичко, което ни отнеха, но ще се сдобием и с нещо много повече!

— Да, много повече! — тържествуващо извика Пена. — Ако старият Десиерто знаеше, че сме подслушали разговора му с кралицата! А от него разбрахме къде крие многото си пари. Естествено те ще са наши. Всичко друго ще предоставим на чиригуаносите. Но когато измъкнем и отворим сандъка му, този пес ще присъства вързан също като нас през тези дълги дни! Нека безсилната му ярост наполовина го убие, а после ножовете ни ще го довършат.

— Първо да намерим някакви ножове!

— О, сигурно! Чиригуаносите с радост ще ни приемат за съюзници и ще ни снабдят с оръжия. Нека не губим време. Да изчезваме оттук!

— Да, да тръгваме! Много скоро пак ще видим тази лагуна, и то при съвсем други обстоятелства. Вярно, че старият най-строго ни нареди да вървим само на изток и каза, че щял да заповяда да ни следят, ала въпреки това най-напред ще заобиколим лагуната. Той изобщо няма намерение да изпраща съгледвачи подир нас, защото заради заплашващото го нападение не разполага с нито един-единствен излишен човек. Добре, че не знае, че научихме всичките му тайни. Да се махаме!

С бавни крачки, придържайки се под короните на дърветата, ние поехме покрай лагуната.

---

[1] Вид памучна материя. Б.пр. ↑

[2] Хининово дърво. Б.пр. ↑

- [3] Тъст, свекър. Б.пр. ↑
- [4] Кофар — катинар. Бел.ВHorse ↑
- [5] Вуйчо, чичо. Б.нем.изд. ↑
- [6] Девойка, жена. Б.пр. ↑
- [7] Пътник, пътешественик. Б.пр. ↑
- [8] Става въпрос за немската дума „кумер“. Б.пр. ↑
- [9] Само на Бог се полага славата! Б.пр. ↑
- [10] Леополд I, княз на Анхалт-Десау (1676–1747) Вж. т. 42. Б.пр.

↑

- [11] Карапа или каоба — махагоново дърво. Б.пр. ↑

3. КРАЙ ЛАГУНА ДЕ КАРАПА

Докато двамата вървахме по брега, аз бях напълно убеден, че Йерно щеше да влезе в поставената му клопка. Изглежда Пена не хранеше същата увереност, понеже шепнешком ме попита:

— Мислите ли, че наистина ще ни последва?

— Да.

— Аз не съм напълно сигурен.

— А аз пък ни най-малко не се съмнявам.

— Но ако дойде, ще му кажем ли истинските си имена?

— Не. Отначало изобщо няма да му казваме каквито и да било имена. След всичко, каквото чу от нас, за него сигурно ще е лесно обяснимо, ако проявим подобна предпазливост. А дали после ще му кажете собственото си име, ще зависи от това, дали сред мбоковите се намира някой, който да ви познава отпреди, а следователно да знае и името ви. Я чуйте! Той върви по петите ни? Само не се обръщайте!

— Нищо не чувам.

— Но аз го чувам. Я да ускорим малко крачките си! Това ще го направи по-припрян.

Ускорихме хода си и резултатът не закъсня. Зад гърба ни се разнесе глас:

— Alto ahí — стойте!

Йерно подвижна тези думи полувисоко. Престорихме се сякаш нищо не сме чули и продължихме да вървим. Тогава човекът извика по-силно:

— Parar, сеньори — спрете де! Трябва да говоря с вас, а вие крачите така, че едва смогвам да ви следвам!

Светкавично се извърнахме и направихме страшно изплашени физиономии. Да, наистина беше тъй нареченият Зет, Йерно. Естествено с нищо не дадохме да се разбере, че го познаваме.

— Кой сте вие? Какво искате от нас? — попитах го с такъв тон, от който ясно си личеше, че съвсем не бях очаквал тук да срещна човек и на всичко отгоре да ме заговори.

— Веднага ще научите — отвърна той. — Но първо ми кажете, що за хора сте!

— Какво право имате да ни задавате този въпрос?

— Нямам право, но повод.

— И какъв е той?

Той ни огледа изпитателно, а ние придадохме възможно най-недоверчивия израз на лицата си.

— Не ме гледайте толкова подозрително! Мисля ви доброто — увери ни Йерно.

— Всеки може да го каже, но ние нямаме желание да завързваме познанства. Та нали сте от тези мерзавци, от които току-що се отървахме!

— О, не! Да не ме смятате за приятел на стария Десиерто? Тъкмо обратното — аз съм тук, защото не се числя към приятелите му.

— Ами! Я не ни занасяйте! Оставете ни на мира! Ела, приятелю! Нямам намерение пак да попадна в някой капан!

При тези думи хванах Пена за ръката и взех да го дърпам подир себе си. Йерно бързо ни последва, задържа ме и каза:

— Но, човече, изслушайте ме! Тук съм съвсем сам. Какъв капан мога да ви поставя? Уверявам ви, че ви мисля само доброто!

— Тъй! Хубаво правите, но за съжаление ние не искаме и да знаем за вашата добрина.

— Защо? Нима приличам на човек, от когото можете да се страхувате?

— Не, това не. Но дори и да беше така, ние не сме хора, които ще вземат да се изплашат, щом са двама срещу един. Обаче вие ни разпитвате за имената ни, без да ни кажете кой сте.

— Е, веднага ще научите. Казвам се... казвам се Диего Арболо.

Той се поколеба, преди да изговори това име, и същевременно се огледа наоколо. Едва след като погледът му падна върху едно близко дърво, Йерно изрече името Арболо, която дума всъщност означава дърво. И тъй, стана ми ясно, че споменатото име не беше неговото истинско име. По съвсем лесно разбираеми причини той не желаше да узнаем как се казва.

— Значи Арболо! — отвърнах аз. — Ами какъв сте?

— Каскарилеро.

— А-а, тъй си и мислех! Все пак колега на стария отшелник!

— Но не и приятел, а конкурент! Едва ли някой друг му мисли злото повече от мен!

— Що се отнася до това, бих оспорил мнението ви. Поне ние двамата имаме пълно основание да му желаем всичко друго само не и доброто.

— Тогава сме съмишленици!

— Възможно е да мислим еднакво, ала не се познаваме. А нямаме никакво намерение да правим запознанства на това място. Веднъж направихме тази грешка в Гран Чако, но няма да я повторим. Не ни се плаща втори път данък на глупостта ни. Тъй че вървете накъдето желаете и ни оставете да правим каквото си искаме!

Отново се престорих, че се каня да си тръгна, ала той енергично ме задържа и нетърпеливо каза:

— Но вразумете се, сеньор! Заклевам ви се, че съм враг на Десиерто и неговите индианци. Последвах ви, защото искам да ви помогна. Без мен едва ли ще успеете да изпълните намеренията си.

— Какво знаете за намеренията ни?

— Много. Известни са ми с големи подробности.

— Охо! Ще имате ли добрината да ни кажете какви са плановете ни?

— Подслушах ви. Видях идването на Десиерто, който ви остави на брега и после се върна обратно. Вие се освободихте с труд от ремъците си и поведохте разговор тъкмо под дървото, на което се намирах.

— Били сте се покатерили на някое дърво? Защо, ако мога да попитам?

— Защото исках да огледам цялата Лагуна де Карапа. Каня се да нападна селото.

— Да го нападнете ли? — попитах, като направих изумена физиономия. — Че как един-единствен човек ще може да нападне цяло индианско село?

— Щях да съм луд, ако си въобразявах подобно нещо. Но просто не съм сам тук.

— Така ли? Кой е с вас? — попитах го, оглеждайки се страхливо наоколо.

— Не се безпокойте! — усмихна се той съжалително. — Хората, за които говоря, не са чак толкова наблизно, както изглежда си мислите.

Но дори и да бяха тук, пак нямаше защо да се страхувате от тях. По-скоро ще ви посрещнат с отворени обятия.

— Кой са те?

— Сигурно не бих отговорил на въпроса ви тъй бързо и откровено, ако не бях чул вашия разговор. А нали и със собствените си очи се убедих, че имате всички основания да си отмъстите на стария Десиерто. Ето защо най-искрено ще ви призная, че понастоящем съм предводител на отряд мбокови, които се намират недалеч оттук.

— Мбокови ли? Та те май са врагове на тобасите, нали?

— Дори смъртни врагове! Следователно изобщо няма защо да ходите чак до чиригуаносите за помощ, щом искате да си отмъстите на Десиерто.

— Да не би да искате да кажете, че мбоковите ще ни подкрепят?

— Точно така. Елате само смело с мен, за да се убедите със собствените си очи!

— Колко са на брой?

— Петдесет и осем.

— И защо дойдохте с тях при лагуната?

— За да нападнем тобасите.

— Петдесет и осем мбокови се канят да нападнат това селище? Мислите ли, че ще го повярваме?

— Е, всъщност имате право да се усъмните в моите сведения, понеже при обикновени обстоятелства петдесет и осем души не са достатъчни, за да доведат до успешен край подобно начинание, обаче ние знаем, че войните на тобасите са тръгнали на поход срещу чиригуаносите.

— Вярно е. Но е трябвало да допуснете и възможността при идването си да заварите върналите се вече тобаси.

— В такъв случай щяхме да изчакаме пристигането на останалите наши хора.

— Значи във вашия поход участват и други войни?

— Да, един многочислен отряд, който най-много след три дни ще е тук. Както научих от вас, чиригуаносите са отблъснали тобасите, нали?

— Да, така е.

— И сега чиригуаносите са поели към лагуната да си отмъстят?

— Да. Чухме го от Десиерто. Враговете им могат да пристигнат много скоро, може би още утре ще са тук.

— А-а, тогава не бива да се бавя, иначе ще ме изпреварят и ще отмъкнат каквото искаме да вземем. И така, вярвате ли ми вече?

Не му отговорих, а въпросително погледнах Пена. Той отвърна вместо мен:

— От думите ви личи, че не ни лъжете. Искрахме да отидем при чиригуаносите, а после заедно с тях да се върнем пак при тази лагуна. Но тъй като вашите мбокови са много по-наблизо, то аз не бих имал нищо против да ви последваме, ако не ни откажете да хвърлите повече светлина по един за мен неясен въпрос.

— Какво имате предвид?

— Как като бял се съюзихте с мбоковите? Как успяхте дори да станете техен предводител?

— Дълги години съм работил като каскарилеро по техните земи, така че не само ме познават, но даже станах близък приятел на техния вожд Вененосо. Сега не е толкова важно каква е причината да съм тъй враждебно настроен към стария Десиерто, но имам да му го връщам тъпкано за различни неща, а мбоковите с радост се съгласиха да осъществят плановете ми. Все още ли ми нямате доверие?

— Вече съм доволен. А ти?

Този въпрос бе отправен към мен. Затова отвърнах:

— Щом случаят тъй се е разпоредил, смятам, че можем да опитаме с мбоковите.

— Спокойно можете да опитате! — увери ни Йерно. — Повтарям ви, че ще сте добре дошли за моите червенокожи. Елате! Тук изгубихте достатъчно много време, а каквото имаме още да си кажем, можем да обсъдим и пътем.

— Хмм! — обади се доволно Пена. — Кой можеше да го предположи! Смятахме, че ни очаква дълъг и труден поход, и то без да знаем как ще ни посрещнат чиригуаносите. А ето че сега тези грижи отпаднаха.

— Наистина можете да ги забравите. Виждате, че ме срещнахте за ваш късмет и ето защо смятам, че ще ми бъдете благодарни.

— Естествено, това се разбира от само себе си! Можете да се осланяте на нас.

— Така и ще направя и много скоро ще узная дали действително мога да разчитам на вашата признателност по начин, който да отговаря на очакванията ми. Тук теренът е твърде труден, за да водим разговор. Последвайте ме първо да излезем на открито!

Той ни поведе през гората, при което се натъкнахме на следите му, оставени при неговото идване. След като се добрахме до тревистата равнина и имахме възможност да вървим един до друг, Йерно отново поде разговора:

— Е, вече знаете името ми, а също и моите намерения. Сега ми кажете как се казвате и вие!

— Аз съм Ескоба! — отвърна Пена.

— А аз — Токаро — рекох аз. — Ние сме йербатероси.

— Как попаднахте в плен на стария Десиерто? Познавахте ли го отпреди?

— Не — отговори Пена. — Спуснахме се от планините, където по изключително щастлив начин открихме едно находище и...

— Находище ли? — бързо го прекъсна Йерно. — Тази дума не се използва, когато става въпрос за чай. Намерили сте нещо друго, нали?

— Нещо далеч по-хубаво! Злато, една цяла дебела жила.

— Бре да се не види! Не думайте!

— Да, цяла жила! Извадихме малък запас и после пак запълнихме дупката, за да експлоатираме находището по-късно. По пътя си се натъкнахме на отряд тобаси, към които се присъединихме...

— Постъпили сте глупаво! Голяма непредпазливост!

— Наистина! После се разкаяхме. Но на първо време се зарадвахме, че сме си намерили спътници и понеже индианците бяха от хората на Десиерто, повярвахме, че няма от какво да се боим. Все още не го бяхме виждали, но тъй като сме чували да разправят толкова хубави неща за него, предположихме, че при неговите червенокожи ще сме в безопасност.

— Каква глупост от ваша страна! — изсмя се Йерно. — Искате да кажете, понеже е известен като благочестив човек, а?

— Да.

— Точно те са от най-опасните! Но продължавайте!

— Разказът ми няма да е дълъг. Тобасите ни доведоха тук. Старият ни посреща много дружелюбно, ала щом чу, че сме открили

злато, нареди на хората си да се нахвърлят върху нас и да ни затворят. Взеха ни всичко, дори и дрехите.

— Какво безсрамие! И златото ли ви взеха?

— Естествено. Искаше да ни принуди да му кажем къде е откритата от нас жила.

— Да не би да сте я издали?

— И през ум не ни е минало! Не знаем колко дълго сме стояли затворени, защото в онази дупка винаги бе тъмно и няхаме представа кога е ден и кога нощ. От време на време при нас идваше една старица. От нея научавахме новините. Така разбрахме, че тобасите са тръгнали на боен поход срещу чиригуаносите, но са били победени и почти до крак избити. Днес тук пристигна някакъв вестоносец, който успял да избяга. Той съобщи, че чиригуаносите са потеглили към лагуната и старият нареди незабавно да напуснат селото и всичко живо да се пренесе на островите.

— Това е вярно. Видях го с очите си. Но как така ви пусна да си вървите?

— И ние туй се питаме. За него беше по-добре да ни пречука. Може би това е някаква много изтънчена хитрост от негова страна.

— В какъв смисъл?

— Не сме му издали къде е златната жила. Възможно е да ни е освободил, за да узнае къде се намира, като изпрати по петите ни човек, който да ни следи и тайно да ни наблюдава.

Йерно неволно се огледа наоколо, за да види дали някой върви подир нас. После каза:

— Навярно няма да го направи, понеже не може да се лиши от нито един човек. Нали се нуждае от малкото си хора за защитата на острова. Казахте ли му откъде идвате и къде се каните да отидете?

— Да.

— Тогава по-вероятно е да е решил едва по-късно да изпрати там някого. Ала няма да му остане време, понеже още днес ще свършим с него.

— Слушайте, няма да го позволим, сеньор Арболо!

— Защо? Какво ви прихваща? Да не би да имате някаква причина да го вземете под закрилата си?

— Изобщо нямам такова намерение.

— Но не позволявате да го убием!

— Нямам нищо против смъртта му. Настоявам само вие да не го правите. Животът му принадлежи на нас двамата. Заклехме се да му отмъстим и ако наистина се съюзим с вас, ще трябва да ни обещаете, че старият Десиерто ще е единствено наш.

— С удоволствие ще ви обещаю, но само при условие, че няма да искате нищо друго освен стария.

Ето че най-сетне стигнахме до отдавна очаквания от мен въпрос. Пена тайно ми смигна и отговори:

— Защо да искаме само него?

— Защото това е достатъчно за отмъщението ви.

— Всичко останало на вас ли ще се падне?

— Да, на мен и на моите червенокожи.

— Хмм! Твърде големи претенции имате!

— О, не. Не забравяйте, че и да не ви бях срещнал тази нощ, щях да нападна селото и без друго всичко щеше да стане моя собственост. И освен това запомнете, че без мен и мбоковите изобщо няма да можете да си отмъстите, поне не тъй скоро!

— Възможно е! Но ако смятате, че тази нощ ще сложите ръка на всичко, страшно се лъжете. Няма да намерите тъкмо най-важното — торбите с пари на стария.

— А-а! Наистина ли има чак толкоз много пари? — попита Йерно и очите му алчно заблестяха.

— Страшно много. Но няма да ги откриете.

— Че къде ги държи?

— Хмм! Нима трябва да знаете?

— Да. Това е условието ми, при което ще ви предам стария. Тъй като сте открили златна жила, едва ли ще ви трябват и тези пари.

— Хмм! — промърмори Пена. После ме попита: — Ти какво ще кажеш? Без теб естествено не мога даключа никакво споразумение.

— Постъпи както искаш — отвърнах му. — Съгласен съм с всичко каквото направиш.

— Също и ако кажа къде са парите?

— Да. Сеньор Арболо има пълно право. Не се нуждаем от парите. По-късно ще извадим златото от жилата. Важното е старият Десиерто да ни падне в ръцете и да му отмъстим.

— Споделям мнението ти. Но ми се струва, че трябва да поискаме да ни върнат поне каквото ни е отнел.

— Нямам нищо против да го получите! — бързо се намеси Йерно.

При това негово уверение по лицето му се плъзна съвсем лека подигравателна усмивка, която се опита да скрие. Естествено той си правеше сметката, че на първо време може да ни отстъпи малкото късчета злато, защото по-късно навярно цялата златна жила щеше да му падне в ръцете.

— Значи се споразумяхме! — заяви Пена.

— Да! А сега ми кажете къде са парите!

— На един остров. Ако от брега на лагуната се...

— Мълчи! — прекъснах го аз, защото бе на път да извърши непростима грешка. — Все още няма да му описваш мястото. Сеньор Арболо ще го узнае веднага щом заловим стария Десиерто.

Йерно ми хвърли скришом яростен поглед, който не беше трудно да забележа. Но той се овладя и с доста спокоен глас каза:

— Сеньор Токаро, изглежда храните някакво недоверие към мен. Защо приятелят ви не бива да говори?

— Защото съм свикнал да не броя парите на масата, преди поне да съм видял стоката.

— Вие сте много предпазлив човек!

— Налага се. Вие не ни познавате, а и ние вас — също. Вярваме на всичко, което казвате, ала все още не сме съвсем убедени, че вашите мбокови наистина ще ни посрещнат дружески. Ето защо ще си запазим тайните, докато получим доказателства за тяхното приятелство.

— Нямам нищо против! Кажете ми само едно: действително ли знаете къде са скрити парите на стария?

— Разбира се, готови сме да ви се закълнем в каквото пожелаете.

— Това ми стига, понеже със сигурност знам, че тази нощ ще ги получа.

— Значи твърдо сте решили да проведете нападението още днес?

— Без никакво съмнение! Иначе може да се очаква, че чиригуаносите ще ме изпреварят.

— Как смятате да нападнете селото?

— Ще го обсъдим заедно с вас след като разговарям с моите мбокови. Несъмнено мога да разчитам на съветите ви, нали?

— Да.

— Познавате ли селото?

— Много добре.

— Тогава съм убеден, че ще успеем.

— Освен ако после чиригуаносите не ни отнемат плячката.

— Ще се защитаваме!

— Но те сигурно ще превъзхождат по численост вашите петдесет и осем мбокови!

— Тях да, но не и другите наши хора, които ни следват по петите. Ще тръгнем с плячката си срещу тях да ги пресрещнем и тогава нека чиригуаносите дойдат и се опитат да ни я отнемат.

— Колко е голям отрядът, който очаквате?

— Неколкостотин души.

— Ръководени от своите главатари?

— Предвождани от кациките си, и то под върховното командване на един човек, чието име незабавно ще разсее всички ваши съмнения в пълния ни успех.

Веднага отгатнах кого имаше предвид — сендадора, и сърцето ми радостно заби. Въпреки това го попитах:

— Кой е този човек?

— Херонимо Сабуко.

Той ме погледна тържествуващо, понеже изглежда беше убеден, че ще бъде страшно изненадан или дори ще изпадна във възторг. Ала вместо това го попитах съвсем безразлично:

— Сабуко ли? Кой е той? Много хора се казват Сабуко.

— Но сред тях има само един-единствен, който е истински прочут. Никога ли не сте чували за сендадора?

— За него ли? Даже твърде често.

— Та той е Сабуко!

— А-а, значи сендадорът се казва Сабуко? Че нали първо някой трябва да ти го каже? И така, сендадорът води тези хора. Защо не е дошъл направо с вас?

— Защото не бяхме заедно. Беше заминал. Имаше си някаква малка работа нейде близо до Nuestro Señor Jesu Christo de la floresta virgen. Известно ли ви е това място?

— Бил съм веднъж там.

— Натам се отправиха и мбоковите, за да го пресрещнат, и щом си свърши работата, ще дойдат насам. Приключи ли я по-бързо от очакваното, ще се появят тук толкоз по-скоро.

— Какво правят там?

— Нещо, което не ви интересува особено много. Може би ще научите по-късно. Заговорих за сендадора само за да ви убедя, че е невъзможно планът ни да не успее, понеже там, където този човек е в играта, просто няма как нещата да се изпортят. Обсъдихме най-важното. Нека вървим по-бързо, защото скоро ще падне нощта.

Слънцето беше залязло и започна бързо да се смрачава. Йерно ускори крачките си и естествено ние с радост го последвахме. Вече бе тъмна нощ, когато той най-сетне спря и посочвайки напред с ръка, каза:

— Виждате ли ей онова място пред нас, където е още по-тъмно, отколкото вляво или вдясно? Това са храсталаците, където са се скрили моите индианци.

— Защо не запалят огън? — попитах аз.

— Естествено от предпазливост. Докато все още не знаят какво е положението край лагуната, те не бива да рискуват, защото някой от тобасите като нищо случайно може да мине наблизо и да забележи светлината. Но понеже им нося известието, че няма защо да се страхуват от подобно нещо, сигурно ще запалят огън. Почакайте ме тук!

— Сами ли ще ни оставите?

— Да, налага се. Моите хора несъмнено са много бдителни. Очите им са привикнали на тъмнината. Очакват само мен. А видят ли трима души, ще ни вземат за врагове и ще ни посрещнат с отровни стрели. Затова трябва да им се обадя и скоро ще се върна да ви взема.

Йерно се отдалечи.

— Жалко, че не сме заедно с него! — прошепна ми Пена. — Иначе можехме да чуем какво ще говорят и какви решения ще вземат. Но така е напълно възможно да решат за нас и най-лошото, без да подозираме каквото и да било.

— Тъй и тъй ще бъде нещо лошо. Навярно ще искат да ни пречукат, ама няма да им се удаде.

— Нима сте толкова сигурен?

— Да. Но ако преди малко ви бях оставил да се доизкажете, наистина с нас щеше да е свършено.

— Да се доизкажа ли? Кога?

— Ами когато Йерно ви попита за мястото, където Десиерто крие парите си.

— Не съм правил никаква грешка. Та нали изобщо не споменах за жилището в скалата?

— Вярно, ала се канехте да опишете на Зетя някакво място на острова, където уж можел да намери търсеното богатство.

— Но това не би било грешка, понеже те нямаше да открият каквото и да било. Дори нямаше да им остане време за търсене.

— Обаче какво щеше да стане с нас?

— Какво искате да кажете?

— И питате още? Нима не разбирате, че тъй нареченият сеньор Арболо хукна подир нас и ни взе със себе си само защото в разговора си под клоните на онова дърво споменахме, че знаем къде са парите на стария?

— Естествено, че разбирам. Той ще иска да му издадем мястото, за да ги вземе.

— Е добре, но нали щом му опишете някакво място, ние ставаме излишни и като нищо ще ни пречука?

— А-а! За това хич и не помислих.

— Тогава отсега нататък бъдете по-предпазлив!

— Не се безпокойте! Няма да кажа нито една излишна дума. Най-добре ще е да ви оставя вие да говорите.

— И аз така ви съветвам. И когато разговаряме ние двамата, обръщайте се към мен на „ти“. Нали тъй започнахме, за да не би да се усъмни, че не сме чак толкова близки другари по неволя.

— Няма да допусна друга грешка. И най-малкото невнимание може да се окаже съдбоносно за нас. Наистина ли вярвате, че сендадорът ще дойде?

— Да.

— А аз не. Струва ми се, че е невъзможно да предприеме подобно пътуване до Палмар и същевременно да уговори похода срещу тобасите.

— Защо не? Нали не знаем какви планове са се зародили в главата му.

— Но каква ли работа може да е имал с абипоните, след като е дал среща на своите мбокови при Кръста?

— Абипоните е срещнал най-случайно и понеже е в дружески отношения с тях, е решил да ги използва за постигането на целите си. Че те не са неговите истински съюзници, става ясно от това, че след като сендадорът е напуснал кервана, тези индианци са сключили с керванджиите договор за добросъседски отношения.

— Значи смятате, че той не е срещнал случайно червенокожия, от когото е взел онзи нож?

— Да, тъй мисля. Мбоковите са изпратили въпросния човек напред, за да огледа околностите край Кръста и да разбере дали сендадорът вече е пристигнал. Така двамата са се срещнали. Разузнавачът се е върнал, за да заведе своите хора до гората, при която е трябвало да бъдем нападнати, а сендадорът е закачил бележката си на дървото и после е оставил онези ясно видими следи, за да ни подмами подир себе си. Но навярно истинско нападение не е било планирано. Всички неприятни последици дължим на враждебното поведение на Гомара.

Поговорихме така още доста време, докато най-сетне Зетят се зададе. Междувременно бяхме забелязали, че сред храсталаците се появи трепкащата светлина на огън. Именно тя ни помогна да различим приближаващия се силует на Йерно.

— Хей! — подвикна ни той полугласно още отдалеч. — Тук ли сте? Елате с мен!

Рядко съм изпадал в такова напрегнато очакване, както в тези мигове. Ако междувременно сендадорът беше пристигнал, бях твърдо решил дръзко да заложа всичко на една карта и да го пленя. Така щяхме да спечелим играта. Но за щастие или за нещастие не можах да изпълня намерението си, защото сендадорът никъде не се виждаше.

В обградената с храсталаци падина седяха или лежаха мбоковите, които бяхме вече виждали. Когато се приближихме до тях, никой не се помръдна от мястото си. Те ни заяпаха нито враждебно, нито дружелюбно. Демонстративното им безразличие не беше добър знак за нас. По него си личеше, че не желаеха да проявяват към нас приятелски чувства, а изглежда им бе наредено да не показват и враждебност. Изпитателният поглед на Пена бързо обходи хората наоколо. Знаех защо. Той търсеше някоя позната физиономия. Разбрах резултата по довольното изражение на лицето му, както и по спокойствието, с което индианците посрещнаха погледа му. Ако някой

от тях го беше разпознал, сигурно щеше да издаде изненадата си било като втренчеше очи в него, било чрез някое движение. А колко умно бе постъпил, така бързо да си изясни това положение, пролича незабавно, понеже Йерно се обади:

— Ето ги моите мбокови. Може би ще можете да разговаряте с тях. Разбира ли някой от вас езика им?

— Не — смело излъга Пена.

— За съжаление не знам нито дума — отвърнах аз в съответствие с истината. Ако се наложи да разговаряме, ще трябва да ви помолим да ни бъдете преводач.

— Така и ще стане. А сега сядайте и кажете дали сте гладни!

— Благодаря, но преди да ни качат в лодката, получихме храна от старата жена, за която вече стана дума. Ала се налага да ви помолим за нещо друго. Както виждате, не разполагаме с абсолютно никакви оръжия.

— Не ви и трябва, защото се намирате под наша закрила.

— Но нали навярно ще се наложи и ние да се бием, а?

— Не. Разполагаме с достатъчно хора и тъй ненадейно ще връхлетим неприятеля, че изобщо няма да намери време за съпротива.

— Ще пощадите ли тобасите, ако ви помолят за милост?

— Всички трябва да умрат. После ще има предостатъчно оръжия и за вас. Несъмнено в ръцете им са все още и вашите пушки и ножове.

Този негов отказ също бе едно доказателство, че нищо добро не ни очаква. Обаче това никак не ме разтревожи, понеже животът ни щеше да е в истинска опасност едва след като Йерно научеше на кое място старият Десиерто беше скрил парите си. И естествено... никога нямаше да го узнае.

Седнахме на мястото, което ни посочи — сред кръга от индианци, съвсем близо до огъня, тъй че от всички страни се видяхме обградени от мбоковите. Йерно искаше да сме му колкото бе възможно по-сигурно в ръцете. Щом се настанихме, той каза:

— Всъщност едно истинско съвещание, в което да участват всички, не може да има, понеже не владеете езика на моите хора. Тъй че ще ми кажете мнението си, а после ще го известя на мбоковите. Запознати ли сте с положението, в което ще заварим тобасите?

— Даже с най-големи подробности. Разпитахме старицата, а тя бе страшно бърлива. Откакто ни измъкнаха от дупката, където стояхме

затворени, измина доста време, преди да ни натоварят в лодката. Тъкмо тогава старият Десиерто издаде какви ли не заповеди, които чухме и ние.

— Бих казал, че е извършил голяма грешка, ако не знаех, че е извънредно умен и съобразителен човек. А това, че е издавал заповедите си пред вас, доказва, че ви смята за напълно безобидни хора. Изглежда не се отличавате с голяма войнственост. Сега вече разбрах защо толкова спокойно сте позволили да ви вземат всичко. Защо не се съпротивлявахте?

— Ами опитахме се — отвърнах аз самоуверено, — ала когато искахме да стреляме, пушките ни засякоха. Моят приятел просто беше забравил възпламенителния капсул, а пък моето петле бе хванало ръжда. Положих големи усилия да го запъна, но междувременно ме повалиха на земята!

— Ето значи що за хора сте! — изсмя се той. — Е, ами тогава съвсем не ви трябват оръжия. Сега знам много добре какво да мисля за вас. Я ми кажете какво е положението в селото край лагуната!

Той изрече тези думи с почти заповеднически тон. Беше ясно, че съвсем сме загубили уважението му. Отвърнах следното:

— Мога да ви го опиша съвсем точно. Всички жители напуснаха селото заедно с цялата си покъщнина.

— Значи няма какво да се вземе оттам, тъй ли?

— Абсолютно нищо. След пристигането на пратеника със зловещата вест тобасите запретнаха ръкави да пренесат цялото си имущество на островите.

— И животните ли?

— И тях.

— Страшно неприятно! Ами как ще се прехвърлим?

— Нищо по-лесно от това, тъй като на брега е завързана една лодка.

— Не го вярвам. Тези типове едва ли ще оставят някой плавателен съд. Нали така враговете им ще могат по-лесно да ги нападнат.

— Е, не я оставиха точно по тази причина — отвърнах аз не дотам умно. — Десиерто изпрати из околността няколко съгледвачи, за да му съобщят за появяването на неприятеля. Лодката на брега е за тях, защото нали иначе няма как да се доберат до острова.

— А-а, тъй значи! Разбирам. Ами как са се разпределили тобасите по различните острови?

— Мъжете се намират на големия остров, от който ни докараха с лодката до мястото, където се бяхте скрили на онова дърво. Жените и децата заедно със стадата и другото си имущество са пръснати по другите острови.

— Отлично! Така ще можем да обезвредим мъжете с един-единствен удар! Но за съжаление ще се изложим на опасността да ни забележат, а това е много лошо, понеже нямаме възможност да се прехвърлим всички наведнъж.

— Сеньор, ако пипате умната, не съществува никаква опасност. Чиригуаносите живеят на запад оттук и следователно ще се появят от запад. Ето защо тобасите се канят да се разположат на лагер откъм западната част на острова, за да успеят да забележат приближаването на враговете си колкото е възможно по-рано.

— Аха! Значи от другата страна, където са дърветата, няма жив човек, така ли?

— Точно така.

— Тогава можем да слизаме на тамошния бряг и да се крием между дърветата, докато се съберем всички.

— Това е твърде разумно. Изобщо не се бях сетил. Да, туй е най-доброто решение, понеже при дърветата ще сте на открито и спокойно ще можете да наблюдавате всичко. Значи така ще е много по-добре, отколкото ако се събирате в църквата, както го бях замислил.

— В църквата ли? Идеята ви съвсем не е лоша. Може ли да се влезе в нея?

— Да, защото там няма брава или катинар, а само някакво резе на вратата.

— Чудесно! При дърветата все пак някой може да ни забележи, преди там да се е събрал достатъчно силен отряд. Но в постройката никой няма да ни види. Мисля, че вече научих каквото ми бе необходимо и ще поговоря с хората си.

Той се обърна към индианците и им държа цяла реч. Те внимателно го слушаха като от време на време ни хвърляха презрителни погледи. Навярно им казваше, че сме не само глупаци, но и страхливци. После поведе разговор само с вождовете. Естествено аз нищо не разбирах. Но накрая той повтори няколко пъти една и съща

дума, която ми направи впечатление. Звучеше като „хорно“. Не бях срещал такава дума в испански. Дали нямаше нещо общо с немската дума „хорн“, на която в испански отговаря „куерно“^[1]?

Във всеки случай тази дума имаше и за мен важно значение, понеже, когато я изговаряха, Пена тайно ми хвърляше многозначителни погледи. Но иначе той си седеше на мястото със съвършено безразлична физиономия. Колкото и внимателно да го наблюдаваше човек, нямаше да може да предположи, че моят спътник разбира всяка дума.

Най-сетне съвещанието с вождовете свърши и Йерно отново се обърна към нас двамата:

— Тъй като всеки миг може да се очакват пристигането на чиригуаносите, се налага да побързаме. Решихме да тръгнем още сега. Вие ще вървите сред моите хора!

Цялата орда се изправи на крака. Изгасиха огъня и после пристъпихме към изпълнението на втората половина от плана ни. Първата се бе увенчала с успех. Че по време на похода бяхме обградени от всички страни от мбоковите, за мен не беше признак на недоверие. Нас просто не ни смятаха за хора, които да са духовно надарени дотам, че в дадения случай да събудят подозрението им. Тъй като двамата с Пена крачехме рамо до рамо, той бе достатъчно близо до мен, за да можем от време на време шепнешком да разменяме по някоя и друга дума.

— Канят се да ни убият! — подшушна ми той на немски.

— Кога?

— Веднага щом намерят парите.

— Ами какво ще стане със златната мина, която казахме, че сме открили?

— Искат да ни изтръгнат тайната с мъчения.

— А какво означава онази дума „хорно“?

— Това е името на някакъв човек, пленен от мбоковите. Първоначално са искали да изнудят Десиерто да им даде за него откуп, но естествено при тези обстоятелства подобно нещо е излишно.

— За какво говорите? — попита Йерно. — Да нямате никакви тайни?

— Нали не бива да разговаряме на висок глас! — отвърнах му.

— По-добре мълчете!

За да не би все пак да събудим някакви подозрения, ние се разделихме и продължихме нататък на такова разстояние един от друг, че ако се наложеше да говорим, всеки да можеше да чуе думите ни. С всяка изминала минута положението ни ставаше все по-опасно. Беше достатъчно само едно съвсем леко одраскване с някоя отровна стрела и бяхме загубени.

Най-сетне се добрахме до гората от карапа и до брега на лагуната. Оттук нататък продължихме много бавно напред, понеже Йерно бе толкова изключително предпазлив, че не пожела да се осланя единствено на получените от мен сведения, а изпрати напред няколко съгледвачи. Тези хора не откриха нищо подозрително и се спряха едва когато стигнаха до дълбокия, вече пълен с вода, ров, който обграждаше цялото село. Йерно не намери нищо нередно в това, че тобасите са защитили по този начин домовете си поне на първо време срещу неприятелите, но все пак изпрати няколко души да отидат по дигата в селото, за да проверят дали действително е изоставено. Когато съгледвачите се върнаха, аз не разбрах съобщението им, но по-късно узнах от Пена, че са посетили няколко къщи и са ги заварили напълно опразнени. След това се запромъквахме към онова място на брега, където се намираще лодката. Зетя я огледа и разочаровано каза:

— Толкова малка! Ще побере най-много шест души. В такъв случай ще трябва да я използваме дванайсет пъти! Я потърсете да видим дали няма още някоя лодка!

В търсенето взехме участие и ние двамата с Пена, но, разбира се, напразно. Тази свобода на движение, която ни оставиха, бе едно доказателство, че ни имаха доверие. Междувременно Йерно пак се съветва с вождовете. Научихме резултата от разговора им след като Зетят ни попита:

— Умеете ли да гребете?

— Да — отвърнах зарадвано, защото вероятно заедно с тях щяхме да се прехвърлим на острова.

— А добре и сръчно ли гребете?

— Ако се наложи, можем и съвсем безшумно.

— Тогава най-напред ще отидем да разузнаем дали пътят, по който смятаме да минем, е безопасен. Но какво е това? Отсреща има някаква светлина!

— Сигурно Десиерто е наредил да запалят огън. Оттук не се вижда съвсем ясно, защото ни пречат храсталаците.

— Тогава той е нещо повече от глупак. Та нали така ни издава мястото, където се намира! Хайде, сега отиваме отсреща! Вие ще гребете. Аз и вождът ще ви придружаваме. Постарайте се да не вдигате никакъв шум!

С Пена се качихме в лодката и я отвързахме. След това ни последваха и другите двама. Обаче те не седнаха, а легнаха на дъното ѝ. Ето какво значи бяха измислили! Ако отсреща забележеха лодката, аз и Пена трябваше да отнесем в телата си отровните стрели!

Разбира се, ние изобщо не бяхме изложени на подобна опасност. Стигнахме до острова откъм тъмната му страна, слязохме на брега, вързахме лодката и се промъкнахме до църквата. Вратата ѝ лесно се отвори и ние влязохме вътре. Тобасите естествено се бяха изпокрили под пейките, тъй че докато Йерно крачеше около тях покрай стените, не успя да забележи нищо. Щом се върна при вратата, където го чакахме, ни каза тихо:

— Жив човек няма. Вие двамата оставате тук, и то заедно с мен. Като предводител мястото ми несъмнено е тук. Вождът ще се върне сам и едва когато изпрати насам всичките си хора, ще дойде пак с последната група.

Той даде същите инструкции и на индианеца, който веднага се отдалечи. А самият Йерно прекрачи прага, излезе навън и отправи поглед към огъня.

— Изглежда там има и жени — каза той. — Ще ми се да преброя хората в бивака.

— Искате да отидете там? — попитах го аз.

— Да. Ще се промъкна докъдето е възможно.

— Можете да го направите и по-удобно. Нека ви носят!

— Да ме носят ли? Да не сте луд? Че кой ще ме носи?

— Аз.

— Човече, вие наистина сте напълно откачен! Да ме носите! Много ми се ще да знам...

— Защо ви давам този съвет ли? — прекъснах го аз. — Предпочитам да ви покажа вместо да ви обяснявам. Ей така, по този начин...

Стиснах го с двете си ръце за гърлото и го издърпах в постройката. Той ритна няколко пъти с крака, а после се отпусна безмълвно и неподвижно на земята.

— Тук има ли хора? — полугласно попита Пена. — Ние сме, двамата приятели.

— Тук сме — отвърнаха му на завален испански. — Да се покажем ли?

— Да. Вържете този тип и му запушете устата!

Тобасите в миг се озоваха при нас. След като Йерно бе вързан и устата му затъкната, аз го вдигнах на рамо и го понесох към огъня. Щом хората чуха стъпките ми, всички извърнаха глави към мен.

— Ето го Йерно — казах аз и хвърлих тялото му на земята. — Вземете го сред вас. Не ми се ще да го оставям сам в църквата, защото той е най-хитрият и най-предприемчивият от всички и не е изключено да му хрумне мисълта да ни издаде със силно сумтене.

— Внимавайте да не ви видят! — предупреди ме Десиерто.

— Няма. Храстите ще ме прикриват.

— Тук много се тревожим. Как вървят нещата?

— Отлично. Много по-добре, отколкото предполагах. Оставете няколко души на пост. Ще ви довеждаме пленените хора от всяка група, защото смятам, че не е твърде уместно да ги държим в църквата.

Бързо се върнах при постройката, защото вече бе настъпило времето, когато трябваше да се появят първите петима. Както споменах, шестият щеше да върне обратно празната лодка.

Заехме местата си в църквата, където цареше пълен мрак. Скоро петимата дойдоха. Първият от тях попита нещо на своя език. Пена му отговори и те го помислиха за Йерно. Всички влязоха вътре и веднага усетиха как ръцете ни ги стиснаха за гърлото. След като ги обезвредихме, ги завлякохме при хората на Десиерто, на които той бе наредил да охраняват пленниците. Същото сполетя всяка една от групите и нито веднъж не се случи някой от мбоковите да прояви недоверие или да заподозре нещо.

Дори и вождът, пристигнал последен, прекрачи прага тъй спокойно и доверчиво, сякаш се намираше у дома си.

Цялата работа продължи малко повече от час. Когато съобщих на Десиерто, че трудната ни задача се е увенчала с успех, просто не му се

вярваше. Едва след като със собствените си очи видя на земята вързаните мъже, той се убеди, че наистина всичко е свършило.

— Слава Богу! — въздъхна старият с облекчение. — Изживях голям страх, и то по-скоро за вас двамата, отколкото за нас. Как успяхте да се справите?

На първо време Пена му разказа всичко само в най-общи линии, а после добави:

— Но само не си въобразявайте, че опасността е отминала! Съществената и по-голяма опасност тепърва се задава. Самият сендадор е тръгнал насам, и то с един значително по-многоброен отряд. Йерно го каза.

— Благодаря на Провидението!

— Какво? Не се ли изплашихте?

— Напротив, зарадвах се. Най-сетне ще сложим край на безчинствата му.

— А може би сме твърде слаби за тази цел.

— О, не сме. След като видях какво дръзвате да направите и на какво сте способни, аз се чувствам достатъчно силен. Сеньор, трябва настоятелно да ви помоля за извинение. От вас двамата не очаквах нищо добро. Обидих ви. Аз...

— Ами! Я не говорете за това! — прекъснах го аз. — Най-напред имаме да вършим други, много по-належащи неща. Изпратете няколко съгледвачи, които навреме да забележат приближаването на сендадора. Но това може да почака и до утре. Преди всичко трябва да отведем пленниците на сигурно място. Има ли къде да ги оставим, без да се опасяваме, че могат да бъдат освободени?

— Нима смятате, че тук не са ни сигурно в ръцете? Та нали наоколо е пълният с вода ров.

— Да, но не разполагате с достатъчно хора за охраната им, ако се наложи да се сражаваме със сендадора. А и не знаем какъв ще е изходът от битката. Надделее ли, макар и за кратко време, той ще освободи хората си.

— Тогава ще се наложи да ги пренесем на моята скала. Там има и други помещения, които изобщо не успях да ви покажа.

— Но как ще ги занесем горе? Та нали е невъзможно да се изкачваме с всеки един от тях по дървото!

— Това съвсем не е необходимо. Подготвен съм за издигането на по-големи товари догоре. За тази цел горе има нещо като „груа“^[2], който може да вдигне няколко души наведнъж. Но аз само видях тези хора, без да съм разговарял с никого от тях. Няма ли да ги разпитаме?

— Поне засега не. Преди всичко да ги качим горе на скалата! А за да не разберат къде се намират, наредете да им закрият очите. Нека им извадят парцалите от устата, защото вече могат да викат и крещят колкото си искат, без да ни напакостят.

Десиерто издаде нужните заповеди. Няколко силни вика призоваха лодките от другите острови. Докараха и сала, с чиято помощ мбоковите можеха да бъдат пренесени много по-удобно.

Сред тобасите се беше възцарило много весело настроение. Пленниците бяха принудени да слушат такива хули и ругатни, каквито могат да измислят само южноамериканските индианци. Бях застанал доста настрана заедно с Пена, който ме попита:

— Няма ли и ние да отидем за малко при пленниците?

— Аз не, поне засега не. Нека изчакаме, докато ги откарат горе на скалата. Трябва сериозно да си поговоря с Йерно.

— За какво?

— За онзи Хорно, за когото вече стана дума. От колко време се намира в ръцете на мбоковите?

— Не говориха за това. Името бе споменато съвсем бегло. Вождът каза, че след като ограбели Десиерто, вече било безсмислено да му искат откуп за Хорно и можели да убият пленника.

— Прави ми впечатление, че са били доста сигурни в изплащането на откупа.

— Може би Хорно е някакъв роднина на Десиерто.

— Предполагам нещо друго. Този Хорно е немец и се казва Хорн. Именно той е онзи млад човек, когото подозират, че е избягал заедно с парите на стария.

— Мътните го взели! Откъде ви хрумна пък тази идея?

— Много лесно: на първо време ми стига немското име, както и това, че Десиерто е трябвало да плати откупа. Младият човек е бил принуден да мине през Гран Чако, бил е нападнат, ограбен и пленен. Както всеки знае, тукашните индианци предприемат големи и далечни походи, за да отвличат хора и после да изнудват близките им за откуп. Сигурно Хорн им е казал, че Десиерто ще го откупи. Може би дори е

споменал за значителното богатство на стария и тогава, подстрекавани от сендадора и Йерно, мбоковите са предпочели да си присвоят цялото му състояние, отколкото да чакат някакъв си откуп.

— Хмм! Звучи съвсем убедително. Естествено ще трябва незабавно да го съобщим на Десиерто!

— Не! Не бива да събуждаме в него надежда, която може би ще се окаже напразна. Най-напред ще разпитае Йерно.

— Няма да ви отговори.

— Тогава ще му развържа езика с камшика!

— А-а, но нали винаги сте били решително срещу всякакво насилие!

— И с пълно право. Обаче в случая става въпрос за едно изключение. Нима Йерно не се канеше да убие нас двамата? Не смяташе ли да откаже всякаква милост на тобасите? Нима ще пощадим такъв мерзавец само за да продължи да страда и да гине един свестен млад човек в ръцете на мбоковите, който, както чухме, дори ще бъде в крайна сметка и убит? Не, ако не признае, този тип ще бъде бит до безсъзнание! Щом го качат на скалата, веднага ще се заемем с него.

— Само ние двамата ли?

— Ние двамата и още двама индианци, които ще въртят камшика.

— Тогава елате! Ние сме кажи-речи последните хора, останали на острова.

Той беше прав. Пристигнахме на брега тъкмо навреме, за да се настаним криво-ляво в последната лодка, готова да отплава. Съвсем ни бяха забравили, нас, хората, които според мнението на Пена бяха играли главните роли тази вечер.

Брегът предлагаше почти феерична гледка. Бяха донесли факли. Всичко живо се беше стекло от островите, за да види пленниците, и всичко живо, мъже и жени, държеше по една горяща факла в ръка. Бяха развързали краката на мбоковите, за да могат да вървят, но лицата им, или по-скоро целите им глави, бяха закрити с рогозки от лико. Водеха ги воини на тобасите. Подир тях вървяха амазонките с оръжията си начело с Уника, която тази вечер виждах за пръв път, тъй като тя не беше стъпвала на главния остров. След нея важно крачеше барабанчикът и вдигаше невъобразим шум. На пъстри тълпи следваха жителите на селото. Те се смееха, крещяха, ликуваха. Беше

невъобразима олелия, сред която никак не ми се искаше да изпитвам чувствата на пленниците, защото според обичаите на Гран Чако те безусловно бяха проиграли живота си.

Всички спряха от едната страна на скалата. Отгоре се разнесоха викове и беше спуснато дебело въже. Един подир друг с него връзваха пленниците, за да ги изтеглят горе. Не успях да видя къде изчезваха, понеже светлината от факлите не достигаше на такава височина. Ние двамата и в този момент стояхме по-настрани и отдалеч наблюдавахме събитията. После се отправихме към алгаробата, за да се изкатерим горе и да се опитаме да влезем вътре. Вратата беше отворена и ние прекрачихме прага ѝ.

В преддверието имаше оставена лоена свещ. Във всяко следващо помещение, откъдето минахме, също забелязахме по една такава свещ. Най-напред трябваше да се преоблечем, което не ни отне повече от две-три минути. После продължихме нататък към големия склад за дървесна кора и там заварихме около дузина индианци заедно с Десиерто, които се занимаваха с пленниците.

В най-задната част на склада бяха освободили стената от отрупаните кори и така се беше разкрил скритият дотогава вход към дълго и ниско сводесто помещение, където се намираха множество бурета, изработени по всички правила на бъчварското изкуство. Между тях наслагаха пленниците, легнали на земята, след като отново им вързаха краката.

— Смятате ли, че тук са на сигурно място? — попита ме Десиерто с такова изражение на лицето, което съвсем ясно издаваше очакването му, че наличието на това ново помещение ще предизвика учудването ми.

— Напълно! — отвърнах му. — Оттук даже и сендадорът няма да ги измъкне.

— Не само че няма да ги измъкне, ами и него ще вкараме тук! След като се върнах с лодката от брега, където ви оставих, незабавно изпратих двама вестоносци, за да накарат нашите завръщащи се от похода воители да побързат. Надявам се да пристигнат тук преди сендадора. Но тогава тежко му!

— Ами ако той ги изпревари?

— Тогава пак ще си послужим с хитрост.

— С каква?

— Хмм!

Той замислено заби поглед в земята, а самоувереният израз на лицето му се смени с израз на съмнение и несигурност.

— Хъмкането няма да ни помогне да заловим сендадора — казах аз.

— Известно ми е, господине, и затова ще предоставя на вас.

— Едва ли ще стане в момента. Чувствам се страшно изморен, както лесно можете да си представите. И двамата със сенър Пена непременно трябва да поспим.

— Струва ми се щяхте да ми разкажете днешното приключение по-подробно от преди!

— Да го отложим за сутринта! Кой знае какви перипетии ще ни предложи утрешният ден и ние ще трябва да ги посрещнем добре отпочинали.

— Тогава идете да спите! Ами какво ще правим, ако сендадорът пристигне още през нощта?

— Това е невъзможно. А на зазоряване изпратете срещу него неколцина разузнавачи!

— Че откъде да знам от коя посока ще се появи!

— Ако вие не знаете, то аз знам. Сигурно ще дойде точно по дирята, оставена от мбоковите. Нека тя послужи като пътеуказател и за вашите съгледвачи. Но тези хора трябва да са боси и забележат ли неприятеля, веднага да се върнат по собствените си стъпки. Така няма да е възможно да се различат новите им следи от старите на мбоковите.

— Няма ли сега поне да разпитаме пленниците?

— От тях няма да научите нищо. Да почакаме до утре! Ако сериозно искате и през следващите дни да ви бъдем от полза, оставете ни да си починем!

— Е добре, няма повече да настоявам, и ще ви покажа стаята.

— Благодаря ви! Ще спим в тревата на градината ви, където ще намерим най-хубавото и най-удобно легло.

— Но, господине, как си го представяте? Как ще оставя да спят в тревата под открито небе двама немци, които са мои спасители? И на цялата си умора, на всичко отгоре още не сте яли!

— И не е необходимо. Искаме само да спим и нищо друго. След това ще има време и за всичко останало. Не забравяйте съгледвачите!

Това е единственото, което трябва да ви втълпя в главата. А сега лека вещ!

Дръпнах Пена за ръката и той ме последва. Стариат Десиерто понечи да тръгне подир нас сигурно за да продължи да ни прави приятелски укори, както и нови предложения, обаче аз го възпрях. Стариат се беше променил напълно. Смъртната бледност, мъртвешкото вцепенение и строгостта бяха изчезнали и вместо тях лицето му излъчваше одухотвореност и жизнерадостност, а по страните му беше избила руменина.

Изпънахме се върху тревата в градината. Долу, край скалата, все още се чуваше барабанът. С неговите удари се смесваха пронизителните звуци на свирки и изнервящи маракаси. Стотици гласове пееха — кой както можеше и каквото си искаше. Кой би повярвал, че при подобна шумотевица човек може да заспи? Но едва бях сложил глава върху меката морава и очите ми се затвориха. Ала ето, че като на сън чух женски глас да вика:

— Сеньори, къде сте?

Пена промърмори нещо. И той бе вече заспал.

— Сеньори, сеньори! — отново се разнесе.

— А-а! Навярно нас имат предвид, нали? — попита моят спътник.

— Предполагам. Това е гласът на Уника.

Девојката се приближаваше. Не ни се щеше да ни завари като скакалци в тревата и не ѝ се обадохме, ала тя все пак ни откри. Пена продължи да лежи, преструвайки се на дълбоко заспал, но аз седнах, подадох ѝ ръка и я попитах:

— Може би искате да ни кажете „лека нощ“ сеньорита?

— Да, лека нощ и благодаря.

— Първото приемам, но второто не.

— А трябва! Вие ни спасихте, ала никой не ви обръща внимание! Чичо ми каза, че не сте пожелали да спите другаде, а единствено тук, и аз едва ли ще мога да променя решението ви, но преди да заспите, съм длъжна да ви изкажа благодарността си.

— Пак говорите за благодарност! Е, ще ви дам съвет как още днес можете най-сърдечно да ни благодарите — като ни назовете името, което чичо ви предпочете да премълчи.

— Господине, защо искате тъкмо това?

— Причината ще ви издам, щом се разсъмне. И така, моля ви, как се казва онзи неверен и неблагодарен немец или австриец? Тя се поколеба няколко секунди, преди тихо да отговори:

— Адолф Хорн. Но сега трябва да си вървя. Лека нощ!

Девојката се забърза към вратата.

— Чакайте, сеньорита, още нещо! — подвигнах подир нея.

— Нямам право да ви казвам нищо повече! — отвърна ми тя. — Лека нощ!

— Но аз и не искам това от вас, а сам ще ви съобща нещо.

Тя се спря.

— Какво е то, сеньор?

— Сеньор Адолфо Хорно е напълно невинен.

— Адолфо Хорно! Известно ви е как тук произнасят името му! Казвате, че бил невинен! Господи! Откъде знаете? Обяснете ми, бързо, бързо!

Тя отново се озова до мен.

— Не и сега, сеньорита — отвърнах аз. — Днес научих, че този доблестен млад човек е тръгнал на път за насам и се надявам съвсем скоро да го видите.

— Казвате го тъй студено, с такова безразличие! Сеньор, от кого го чухте?

— От... от... но моля ви, сеньорита, най-сетне трябва да спя!

— Вие да! Но аз няма да мога да заспя!

— Няма да ви навреди, защото вашият дух и в будно състояние ще бъде зает с нещо много приятно.

— Сеньор, принудена съм да се подчиня. Но дали ви е известно...

— Е, какво?

— ... че изобщо не знаете как да се отнасяте с една млада сеньорита?

— За съжаление отдавна го знам, а сега ви моля да отидете при вашия чичо и да му кажете, че е бил много несправедлив към господин Хорн от Грац. Но нека не идва и той тук да ме разпитва. Лека нощ!

— Да, да. Прав сте. Чичо трябва незабавно да го научи. Лека нощ!

Този път тя наистина си отиде.

— Хмм! — изръмжа Пена. Значи все пак е той!

— Естествено! Бях сигурен, че не е възможно да се лъжа.

— Тогава Господ да ти е на помощ, сеньор Йерно! Несъмнено утрешният ден няма да е най-хубавият в живота ти!

И аз си помислих същото, ала само след половин минута вече не мислех за нищо, защото бях заспал. Когато човек спи на открито богатият на кислород въздух е причината да се събужда много по-рано, и то значително по-укрепнал и по-ободрен, отколкото ако е спал в някоя стая. Слънцето все още не беше изгряло, когато отърсих росата от дрехите си и се изправих. Шумът от движенията ми събуди Пена и той скочи на крака.

— Добро утро! — поздрави ме той. — Наспахте ли се?

— Добро утро! Чувствам се съвсем свеж и бодър.

— Значи можем да се заловим с Йерно?

— Да, но нека първо вземем една баня. Елате!

— Нали ще събудим Десиерто!

— Няма. Ще се спуснем по въжето на крана.

Кранът стоеше на мястото си още от вечерта. Гредите му образуваха триъгълник, а от края на единия от ъглите, който стърчеше извън зида, продължаваше да виси дебелото въже. С помощта на един, колкото прост, толкова и целесъобразен механизъм кранът можеше както да се движи, така и да се разглобява и сглобява. Тук в тази пустош старият Десиерто действително бе успял да постигне и да създаде изключително много. По косо поставената греда се добрах до въжето и с негова помощ се спуснах долу. Пена ме последва. Когато стъпихме на земята, изглежда в него се породиха известни опасения.

— Ще се къпем ли? — попита той. — Та нали в лагуната гъмжи от крокодили!

— Забелязах едно място, където сигурно няма такива зверове. Само елате!

Малко по-нагоре от пристана с помощта на диги беше преграден басейн с формата на четириъгълник, който сигурно служеше на индианците за къпане. Там се освежихме в прохладната вода, а после отидохме в селото, където изглежда с изключение на един-единствен човек всичко живо все още спеше. Този самотен индианец стоеше на прага на входната си врата и се оглеждаше да види какво ще е времето също като някой немски цивилизован еснаф, който всяко утро показва глава през прозореца, за да разбере дали ще грее слънце, или ще вали

суграшица. Той беше от онези хора, които миналата вечер бяха устроили засадата в църквата и, макар завалено, можеше да говори малко испански. Това ми бе добре дошло. Казах му да доведе някой по-як свой другар и да дойдат с нас. Той отиде да изпълни нареждането ми и скоро се върна с един друг индианец. След като им обясних, че ще се изкачим горе на скалата, те ни последваха. Спрях се там, където въжето на крана докосваше земята и хвърлих на Пена въпросителен поглед. Той се усмихна, кимна ми, а аз хванах въжето и на ръце започнах да се изкачвам нагоре. Пена постъпи по същия начин. Подвикнахме на двамата червенокожи да ни последват и те се подчиниха. Щом стигнахме горе, аз се метнах върху косо поставената греда, за да се изпързалия по нея към градината. Пена се намираше съвсем близо зад мен. И ето че когато погледнахме надолу, пред очите ни се разкри изключително интересна гледка.

Първият индианец бе достигнал горе-долу средата на въжето, ала вторият бе преодолял едва четвъртината. И двамата не можеха да продължат, но се срамуваха да го признаят. Поглеждаха ту нагоре към нас, ту към земята, докато най-сетне силите напуснаха първия. Той профуча надолу по въжето и падна върху главата на другия с такава сила, че клетникът не успя да се задържи и с шумно плъосване двамата поздравиха милата майка земя, след което един-два пъти се преметнаха през глава. Общо взето южноамериканският индианец е лош катерач.

С Пена се намирахме вече от доста време в градината, когато най-сетне те се появиха. Бяха използвали обичайния път по алгаробата и с викове бяха събудили един човек от прислугата на стария. Ето че куцукайки, те се приближиха заедно с него. Представяваха гледка, която можеше само да ни развесели.

На зададения от мен въпрос отговориха, че Десиерто си е легнал едва призори, след като инструктирал и изпратил съгледвачите. После настоях да ни доведат Йерно в градината.

Тримата го домъкнаха с развързани вече крака. Той изглеждаше съвсем съсипан от безсънната нощ и не беше никак чудно, че изобщо не бе успял да мигне. Щом ни видя, лицето му придоби неописуемо изражение. Навярно вече му бе станало ясно каква игра сме играли, ала изглежда не можеше да схване и да си обясни как така този ден носехме далеч по-хубави дрехи.

— Буенос диас, добър ден, сеньор! — поздравих го аз. — Как спяхте?

Черните му коварни очи ми хвърлиха поглед, изпълнен с безкрайна злоба. А после, скърцайки зъби, ми отвърна:

— Мерзавец! Като ти дойде времето, даже и дяволът ще ти обърне гръб!

— Кое то може само да ме радва! Но преди отново да си отворите устата, искам да ви обърна внимание на това, че обичам да се държа учтиво, а също тъй обичам и към мен хората да са учтиви. Заради самия вас се надявам да сте проумели, че тук си нямате работа нито със страхливци, нито пък с глупаци. Вашата хитрост и вашата логика загубиха позорно схватката с нашия здрав разум и навярно ще е добре за вас, ако ви посъветвам да смените тона. А сега ми кажете името си!

— Вчера го чухте.

— Но то не е Арболо.

— Щом съм ви го казал, значи е то! Не съм лъжец като вас двамата.

Ако си мислеше, че за трети път мълчаливо щяхме да понесем грубостта му, той се бе излъгал. Вярно, че конете ни бяха отнети, но не и камшиците, които висяха на нашите колани. Посегнах към пояса си, за да накажа този негодник, но камшикът на Пена изсвистя вече във въздуха и така удари мнимия Арболо през лицето, че той за малко щеше да падне по гръб.

— Ето ти отговорът ни, подлецо! — каза Пена съвсем спокойно. — За всеки нахален отговор убиец и разбойник като теб заслужава по един такъв удар. Запомни го! Аз съм Пена, немският каскарилеро. Може би си чувал името ми.

— Пена! — неволно се изплъзна от устата на Йерно. Явно той се изплаши, но после бързо се съвзе и продължи: — Нито ви познавам, нито съм чувал името ви. Напълно ми е безразлично кой сте!

— Няма да останете вечно безразличен — отвърнах му аз. — Искате да нападнете тобасите и безмилостно да ги изколите. Искате да убиете мен и Пена и...

— Кой ви го каза? — прекъсна ме той.

— Самият вие. Не сте единственият бял, който разбира езика на мбоковите! Знаем всяка дума от вчерашния ви разговор. Освен това не

ви видяхме за пръв път едва вчера. Още преди време ви подслушахме и избързахме напред, за да уведомим стария Десиерто за плановете ви.

Той издаде съскащ звук, но иначе не каза нищо.

— Известихме го също за очакваното пристигане на вашия тъст — продължих аз.

— Тъст ли? Че да не би да имам тъст?

— Естествено, сендадорът.

— Та аз не съм женен.

— И все пак мбоковите ви наричат единствено Йерно. Не ставайте смешен! Но това не е толкова важно. По друга причина наредих да ви доведат тук. Познавате един млад човек на име Адолфо Хорно, нали?

Той трепна, но все пак отговори:

— Не.

— Та нали вчера говорихте за него с вожда на мбоковите?

— Това е лъжа!

— Човече, мерете си думите! Няма да търпим повече обиди! Чухме разговора ви. Искали сте да изнудвате стария Десиерто да ви плати откуп за споменатия сеньор Хорно. Но след победата ви над тобасите сте се канели да го убиеете.

— Не е вярно.

— И не знаете къде е този човек, навярно изобщо не го познавате, а?

— Не.

— Просто ми става жал за вас. Аз искам да науча къде се намира той и следователно ще го науча. Ако не стане по един начин, ще стане по друг. Няма ли да ми кажете доброволно?

— Нищо не знам.

— Както желаете! Ще наредя да ви бичуват, докато ми издадете мястото.

— Само да посмеете! — избухна той. — Нямате право!

— Намираме се в Чако, значи имам това право. И тъй, ще признаете ли?

— Нищо не знам. Удряйте! Карате ме да ви се смея!

Вързаха го за едно дърво с гърдите към ствола. Дватама индианци взеха камшиците ни и редувайки се, ту единият, ту другият го заудряха с все сила. Извърнах глава и започнах да броя. След

четирийсетия удар се обърнах да видя какво става. Йерно здраво бе стиснал зъби и ни гледаше с подигравателна усмивка. След шейсетия удар гърбът му представляваше кървава маса от разкъсана плът и парцали, ала въпреки всичко негодникът продължаваше да ни се хили злорадо, без да обели нито дума.

— Удряйте още! — извика Пена. — Бийте го, докато признае, пък ако ще и да пукне този пес!

— Не — обадох се аз. — Спрете!

Кой човек може да понесе подобна гледка!

При тези думи негодникът избухна в дрезгав смях и изкрещя:

— Я чуйте тази фуста! Не можел да гледа кръв! Бийте ме, бийте! Строшете ми кокалите! Изтръгнете ми червата! Но пак няма да узнаете къде е вашият Хорно!

— Но вие знаете, нали? — попитах аз.

— Да, знам — отвърна той. — Само за да ви покажа, че ви се присмивам, ще призная, че самият аз го залових. Но повече няма да чуете нито дума даже и ако късате месата ми с нажежени клещи?

— Няма нужда да си създаваме чак такъв труд. На колене ще ни молите да ви разрешим всичко да ни кажете, но ние няма да искаме да ви изслушаме.

— Да ви моля? На колене? Не, никога!

— Още днес, и то предиобед, ще ме молите в името на Бога да чуя от устата ви онова, което сега отказвате да ни съобщите.

— Няма да го направя, даже и да ме очакват всички мъки на ада?

— Ами! Така ще извикате желаните от нас думи, така ще ги изревете, че непременно да ги чуем. А сега го вържете иначе — седнал на тревата и с гръб към дървото. Вържете и главата му така, че да не може да я помръдне и на милиметър!

Докато двамата индианци изпълняваха последното ми указание, аз взех едно кухо парче от бамбука тагоара, намиращо се наблизо, което навярно бе използвано като малък съд за вода. Този кух цилиндър имаше диаметър от около десетина сантиметра. С върха на ножа си пробих дупчица на дъното му и после я запуших с дървено клинче така, че водата да може да се процежда бавно на отделни капки. Накарах слугата на Десиерто да напълни парчето бамбук с вода, а после го закрепихме на дървото точно над главата на Йерно. Така нагласих всичко, че на всеки четири секунди в средата на темето на

Зетя да пада по една капка вода от височина около три лакти. След това с острия си ловджийски нож обръснах косата му на съответното място.

Йерно мълчаливо понесе цялата процедура сякаш беше само зрител. После въпреки болките, причинявани му от жестоко разранения гръб, той избухна в нечовешки смях и жлъчно извика:

— Сега пък ме бръснат и фризируют! И така ли ще изтръгнете от мен признания? Вие всичките сте за лудница!

Дадох знак на индианците да се отдалечат и дръпнах Пена за ръката да ме последва до най-близката беседа.

— Но, драги приятелю — каза ми той, — всъщност що за номер сте замислили да правите? Не съм в състояние да го проумея.

— Не е никакъв номер, а една най-проста и естествена процедура, която ще принуди този човек да ми даде желанния отговор.

— Нима капките вода ще постигнат онова, което не успя да направи боят?

— Да!

— Невероятно! Видяхте какво представлява гръбът на Йерно. Гледката е направо ужасна. И какъв бе резултатът? Той ни се изсмя и взе да ни се подиграва. Но не последва никакво признание. И се надявате тези нещастни водни капчици, дето ще му падат върху главата, да постигнат онова, което не постигнахме с разкъравания му гръб? Би било най-голямото чудо, каквото съм виждал досега!

— Ако искате да наречете чудо един съвсем естествен процес, нямам нищо против. Но я ми кажете, не сте ли чували някога, че има хора, които понасят бой, без да им мигне окото?

— Да. Те са просто безчувствени към ударите.

— Точно така. Попитайте родители и учители, попитайте тъмничари и копорали, и то, ако последните са служили по времето, когато все още биеха във войската! Тогава ще научите, че съществуват лица или субекти, които изглежда изобщо не чувстват ударите и колкото повече и по-безмилостно ги бият, толкова по-силно се смеят. Може би Йерно спада тъкмо към хората, чиито нерви сякаш са направени от корабни въжета. Е, щом нервните им разклонения са толкова безчувствени и устойчиви, тогава ще трябва да се насочим към нервната централа, наречена мозък. Може би той ще се окаже почувствителен към болките.

— Нима смятате, че водните капки предизвикват чувството болка?

— Не, обаче непрекъснатото падане на капките на равни интервали върху едно и също място оказва такова въздействие, с което не може да се сравни никаква друга болка. Ако не бъде прекъснато навреме, подобно мъчение непременно довежда до умопомрачение. Не сте ли чували, че американските робовладелци често са използвали това ужасно наказание спрямо непокорните негри?

— Не.

— Е, а аз съм бил свидетел на такива случки. Виждал съм негър и негърка, негова жена, да седят в тъй наречената „капеща колиба“. И двамата бяха вързани така, че не можеха да помръднат нито малкото си пръстче, нито главите си, а капките падаха върху темето им на определени интервали. Ревяха като диви животни, а по устните им беше избила пяна. Бяха принудени да понесат това наказание, защото не пожелали доброволно да дадат децата си, продадени рано сутринта на един търговец. Направих приятелски упрек на плантатора, чиито гост бях и комуто бях направил голяма услуга, така че всъщност ми беше много задължен, но вместо благодарност той взе че нареди на надзирателя си да ме изгони, или по-точно, да ме изхвърли от плантацията.

— Какъв мерзавец! Такъв да ми падне... — Пена сви юмруци, а после продължи: — И вие най-спокойно си отидохте, тъй ли? Това никак не е в съответствие с обичайните ви схващания.

— Да, не е в съответствие с тях и затова през нощта тайно пак посетих плантацията и измъкнах оттам двойката негри. Там много добре разбрах какво ужасно въздействие имат водните капки. Няма да мине и час и вие ще можете да наблюдавате същото въздействие и при Йерно.

Тук разговорът ни бе прекъснат, понеже дойде Уника и ни донесе мате. Тя се канеше пак да започне с въпросите си от миналия ден, но ѝ попречи старият Десиерто, който не беше могъл да спи и излезе навън да ни потърси.

Той се учуди, че вече бяхме докарали Йерно в градината и не успя веднага да схване в какво положение се намира негодникът.

— Всичко това го правим заради нашия сънародник, когото сте смятали за измамник и за човек, незаслужаващ никакво доверие —

обясних му аз.

— Хорн ли имате предвид?

— Да. Виждате ли как изведнъж съвсем лесно можете да изговорите името му!

— Защото снощи Уника ми разказа, че според вас бил невинен и че бил на път за насам. Затова не можах да спя и идвам тъй рано при вас, за да ви помоля за обяснение. Сигурно много добре разбирате какво впечатление са направили думите ви на мен и на Уника. Кажете ми, наистина ли знаете нещо за него, или просто искахте да ни утешите или успокоите?

Изпълненият му с голямо напрежение поглед се беше впил в мен, а и красивата индианка ме гледаше така, сякаш искаше да прочете отговора по устните ми.

— Ако исках да ви успокоя, това несъмнено щеше да е напълно погрешно намерение — отвърнах аз. — Нали ми казахте, че моето известие не ви е позволило да мигнете. Не, ние действително открихме следите му при мбоковите.

— Мили Боже! Да не би да е при тях?

— Тъй предполагам. Изслушайте ме!

Разказах му най-напред за първоначалните си догадки, а после и за признанията на Йерно. Обясних му, че съм поставил Зетя под водните капки само за да узная къде да търсим Хорн. Едва бях изговорил последните си думи, когато Уника грабна ножа от колана ми и извика:

— Знае и не иска да ни каже ли? Ще го принудя! Ако не признае, незабавно ще забия този нож в сърцето му!

Тя понечи да се отдалечи. Задържах я, изтръгнах ножа от ръката ѝ и казах.

— Чакайте! Няма да постигнете нищо или само съвсем малко. Засега той все още нищо няма да признае, а убиете ли го в гнева си, тогава ще стане още по-лошо за нас. Та нали още не сме сигурни дали споменатият от него Хорн е действително човекът, за когото говорим.

— Че кой друг може да е! — обади се Десиерто. — В тази страна съм от толкова дълги години, но с изключение на този един-единствен случай никога не съм чувал името Хорн. Нашият млад приятел е бил нападнат по пътя си насам и е бил отвлечен при мбоковите. Аз ще го спася. Те ще бъдат принудени да го пуснат, ако ще да се наложи да

употребя всички възможни средства. Самият аз ще взема да поразпитам Йерно.

Старият бързо отиде при пленника. Уника незабавно го последва, а ние двамата също тръгнахме подир тях. Лицето на Зетя бе станало мъртвешки бледо, очите му бяха силно изпъкнали, а зъбите му бяха ухапвали долната устна.

— Куче! — кресна му Десиерто. Ти си пленил сеньор Хорно! Казвай къде е, иначе лошо ти се пише!

Йерно втренчи в него тъп поглед, но нищо не каза.

— Ще проговориш ли, или да наредя отново да те бичуват?

По лицето на пленника за миг се изписа нещо като подигравателна гримаса, сякаш искаше да ни каже, че вече веднъж от камшика не бе имало никаква полза и че пет пари не дава за нов бой. Ала този израз изчезна от чертите му също тъй бързо, както се и беше появил. Йерно се бореше вече с всички сили срещу неизбежното въздействие на водните капки. Но това се изплъзна от вниманието на Десиерто и той продължи:

— Мълчиш, така ли? Ще те накарам да проговориш. Сеньор, дайте ми камшика си!

Той се опита да издърпа от пояса на Пена бича, но аз му попречих и казах следното:

— Оставете! С бой няма да постигнете нищо. След броени минути този човек ще направи пълни признания. Не виждате ли как се бори срещу подлудяващата болка?

— Да, наистина е така — намеси се Пена на немски език, с който си бях послужил и аз, за да не ни разбере Йерно. — Или си мислите, че този тъп поглед се дължи само на боя, който му хвърлихме?

— Не. Я вижте капките избили по челото му! — обясних аз. — Те не идват от съда с вода, а са от болка и страх. Нали му казах, че ще ни моли в името на Бога да изслушаме признанието му и съм сигурен, че ще изляза прав.

— Колко време ще трябва още да чакаме? — осведоми се Десиерто.

— Както изглежда, ще издържи най-много четвърт час. После ще започне да ни вика, но ние няма да му обръщаме внимание. Нека разбере, че не сме хора, които току-тъй разрешават на човек като него да се подиграва с тях. И тъй, елате да се върнем в беседката!

Те ме последваха. Когато седнахме, старият Десиерто ни осведоми, че вече е изпратил съгледвачите, след като им е дал най-подробни инструкции. Но той бе много разсеян. Погледът му все бягаше към мястото, където беше Йерно. Нямаше съмнение, наистина бе силно обикнал младия немец. Уника също беше възбудена. Тя не бе способна да вземе участие в спокоен и разумен разговор и затова се отдалечи.

Заговорихме за събитията от миналия ден, както и за предстоящото развитие на нещата. Така измина повече от четвърт час. Не обръщах кой знае какво внимание на Йерно, понеже бях уверен във въздействието на приложеното от мен средство. Но ето че изведнъж Десиерто ме прекъсна по средата на започнатото изречение с думите:

— Я чуйте! Какво беше това?

Не бях доловил нищо, но наострих слух.

— Чувате ли го? — попита ме старият след кратко мълчание. — Прилича на далечния рев на ягуар. Но е невъзможно, защото по това време тези животни не излизат на лов.

— Че беше рев, рев беше, но не далечен — отвърнах аз. Прозвуча тъй приглушено, понеже бе направен опит да се сдържи вика със сетните сили на белите дробове...

Млъкнах, тъй като същият звук се повтори. Наподобяваше прозявката на тигър или лъв. Пена и старият скочиха на крака. Моят спътник се приближи до отвора в зида, погледна навън и каза:

— Десиерто е съвсем прав. Наистина е пума или ягуар. И то сега, в ранно утро! Тъй близо до селото!

— Не се самозаблуждавайте! — отвърнах аз. — Ако щете и дни да се взирате наоколо, пак няма да видите никакъв ягуар. Това не е животно, а Йерно. Я слушайте!

Ревът отново се разнесе. Прозвуча някак хъркащо, сякаш през нос или през здраво стиснати зъби.

— Йерно! — възкликна Пена. — Действително е той! Ето пак, чуйте! Съвсем ясно видях как помръдна устните си. Какъв звук само, какъв вик!

— О, това все още нищо не е! Ще чуете и съвсем други звуци.

— Може би сега всичко ще си признае!

— Трябва да направи признанието си обзет от смъртен страх. Преди това не може да се вярва на думите му. Убеден съм, че в този

момент ще ни излъже. Засега неговата закоравялост и инат са по-големи от въздействието на средството ми. Той все още е в състояние логично да мисли. Следователно може да ни излъже, да ни измами и заблуди. Налага се да изчакаме, докато болките го сломят дотам, че изобщо да не е способен да мисли или по-скоро в съзнанието му да остане една-единствена мисъл — как да се избави от мъченията. Ако стоим кротко и тихо, гласът му ще ни служи като измервателен уред за повишаващото се въздействие на водните капки.

Думите ми може би ще прозвучат нечовешки, но в случая нямаше място за съжаление. Понякога има такива положения, с които трябва да се съобразява дори и най-сентименталният и любвеобилен човек, ако не иска да навреди сам на себе си или пък на други хора. Бях убеден, че само смъртният страх, единствено тъй наречените адски мъки, ще са в състояние да изтръгнат от пленника ни признание, на което можехме да вярваме. Ненавременната проява на състрадание в случая щеше да е не само проява на слабост, но тя щеше да се окаже вредна и дори гибелна за Хорн.

Преустановихме разговора си и насочихме вниманието си към Йерно. Невъзможно е да се опишат издаваните от него звуци.

— Ужасно! — обади се Пена като потръпна. — Кой можеше да очаква подобно въздействие от мъничките водни капчици!

— Това е едва началото — отвърнах аз. — Все още не е започнал да ни вика. Чухте ли, ето сега!

Този път от устата на Йерно не се изтръгнаха неартикулирани нечовешки звуци. Доловихме думата „сеньори“.

— Вече ни вика — каза старият. — Пълното въздействие настъпи. Ще отидем ли при него?

— Не.

— Сеньор, сеньор! — прозвуча след минута-две. — Елате!

А след като изобщо не му обърнахме внимание и продължихме да седим, той извика:

— Сеньор Пена, сеньор Пена! Не ме ли чувате?

— Мен вика — обади се моят спътник. — Защо пък точно мен, а не вас?

— Навярно защото знае вашето име, но не и моето — отговорих аз.

— Сеньор Пена, Пена, Пена! — изкрещя Йерно вече много по-силно. — Елате де! Не издържам повече! Всичко ще ви кажа, всичко!

От начина, по който бяха изревани тези думи, ме побиха студени тръпки. Старият Десиерто побърза да отиде при него, а ние двамата бавно го последвахме.

— Слава Богу! — извика изтерзаният пленник. — Дойдохте! Махнете тази проклета вода!

Но това не беше начинът, по който можеше да ме накара да изпълня желанието му. Ала старият Десиерто побутна бамбуковия съд настрана.

— Развържете ми ръцете! — продължи Йерно. — Трябва да опипам главата си, трябва!

— Да му изпълня ли желанието? — попита старият, като дори вече се наведе над пленника.

— Не — отвърнах аз и го бутнах настрана. — Нека първо признае всичко.

Лицето на Зетя бе станало пепелявосиво. Устните му бяха разкъравени от зъбите, а очните му ябълки — кръвясали до пръсване.

— Значи вие сте сатаната! — обърна се той към мен, скърцайки със зъби. — Другите не желаят, но вие ги принуждавате да ме измъчват!

— Ами! Нима си въобразявате, че тъкмо по този начин ще ме накарате да бъда снисходителен? Както виждам, все още не сте омекнал толкова, колкото на мен ми се иска. Трябва ви още вода.

При тези думи върнах бамбуковия съд в предишното му положение, тъй че капките отново закапаха по главата му.

— Само не това! — изкрещя той. — Само не това пак! Махнете водата! Всичко ще призная, но махнете водата!

Десиерто отново бутна съда настрана и рече:

— Ще ви изпълня желанието, ала ми кажете къде е сеньор Хорно!

— При мбоковите край Рио Дорадо.

— Опишете ни мястото!

— Невъзможно е. Колкото и подробно да ви опиша пътя и мястото, пак няма да го намерите.

— Аха! А как се чувства?

— Много добре. Нищо лошо не му се е случило.

— Защо го нападнахте?

— За да получим откуп.

— И за да вземете парите, които носеше у себе си, нали?

— Не. Той нямаше пари.

— Хмм. Говори ли ви за мен?

— Всеки ден.

— И действително ли не сте го измъчвали?

— Не. Наистина там не му беше зле.

— Тогава ще ви избавя от тези мъки и ще наредя да ви отведат вътре при мбоковите.

Десиерто отново се нагани да развърже Йерно, но аз му попречих и казах.

— Не вършете глупости! Този човек ви излъга!

— Казах истината! — изкрещя Йерно, като впи кръвясалите си очи в мен.

— Не, излъгахте! — потвърдих аз.

— Всяка моя дума е вярна!

— Тъй! Значи ние не можем да намерим пътя и мястото и следователно ще имаме нужда от водач, а?

— Да. Аз ще ви заведа.

— И къде, казахте, се намирало мястото... край коя река?

— Край Рио Дорадо дел Вале.

— Е, тогава е ясно, че лъжете. Край тази река живеят индианци, които са враждебно настроени към вашите мбокови. Следователно хората ви едва ли ще вземат да кроят пленниците си тъкмо в тази толкова несигурна местност. Искате да ни подлъжете да тръгнем да бродим дълги дни заедно с вас през най-дивите райони на Чако, като си мислите, че междувременно все ще ви се предложи удобен случай да ни офейкате. Но ние няма да допуснем да ни измамите. Ето ви пак малко вода!

Отново поставих бамбуковия съд в предишното му положение. Йерно яростно изрева и ме обсипа с проклетия и ругатни, които ми е невъзможно да предам. Аз обаче дръпнах Пена и Десиерто за ръката и ги накарах да се отдалечим.

— Елате, за да не слушаме крясъците му! Нека отидем при мбоковите и да им дадем храна и вода.

Още докато слизахме по стъпалата, дочухме Зетя да крещи с удвоена ярост. Заварихме Уника при пленените индианци. Тя вече вършеше онова, което се канехме да направим ние. Девојката вървеше от човек на човек и им даваше да ядат и пият, без да им развързват ръцете.

— Жалко, че не разбирам езика на мбоковите — казах аз. — Бих разпитал вожда им за Хорн.

— Но нали аз мога да го направя! — обади се Пена.

— Опитайте! Но не вършете грешки!

— Не се безпокойте! Знам какво да говоря.

Той завърза доста продължителен разговор с червенокожия. Отначало вождът явно не желаше да си отвори устата, ала после изглежда му мина мисълта, че ще е по-добре да не ни предизвиква. Дори стана и приказлив. Когато най-сетне разговорът на двамата приключи, Пена се обърна към нас и с радостен и самоуверен тон ни каза:

— Повече нямаме нужда от Йерно! Проявих достатъчно находчивост и успях всичко да измъкна. Сеньор Хорно е затворен в избата на *Nuestro Senor Jesu Christo de la floresta virgen*.

— Глупости!

— Мислите, че не съм бил достатъчно проникателен и съм допуснал този индианец да ме измами?

— Нека не се караме! Нали я знаете тази изба, където бяхме обградили арипоните.

— Разбира се!

— Възможно ли е тъкмо там да се намира пленник на мбоковите?

— Хмм!

— Не проумявате ли защо вождът ви е изпратил за зелен хайвер точно в тази посока? Той знае, че сендадорът заедно с многоброен отряд мбокови е тръгнал оттам за насам. Негодникът иска да ни вкара право в ръцете на тези хора.

— Мътните го взели!

— А сега кажете на вашия скъп вожд, че криво си е направил сметката!

— Наистина ще му го кажа, и то по не съвсем учтив начин!

Пена отново се обърна към индианеца, заговори го с гневен тон и дори здравата го ритна.

Отправихме се към една от предните стаи, където Уника ни беше приготвила закуска. Тя се състоеше от печено месо и прясно изпечени царевични питки. Десиерто седна при нас, но изобщо не яде. Когато го попитах защо не се храни, той ми отговори:

— Дневно ям най-много веднъж, но често гладувам и по няколко дни. Дори ежегодно съм определил две седмици, когато не слагам нищо в уста и живея единствено от вода.

— И защо?

— За наказание.

Бях очаквал подобен отговор и отвърнах:

— А имате ли правото сам да си налагате подобно наказание?

— Това е не само мое право, а и мой дълг. За мен никое наказание не може да е достатъчно сурово! Вие просто не знаете какво голямо престъпление тегне на съвестта ми. Сигурно ще бъдете много изненадан от обзавеждането на най-предната стая. Това помещение ми служи като място за наказание и покаяние. Там гладувам и жадувам, там мръзна и се бичувам. Злодеянието ми е твърде тежко. Едва ли можете да се досетите какво е то.

— Така ли? Струва ми се, че сте убиец.

— Господи! — възкликна той. — Кой ви го каза?

— Моите очи и моят разум. Но да не говорим повече за това!

— О, напротив! Нека поговорим! Ние сме съотечественици. Вие ми разказахте за себе си, тъй че трябва да знаете що за човек съм и аз.

— Вече знам. Вие сте фармацевт.

— Какво? Аптекарь? Господине, от вас човек нищо не може да скрие!

— Ами! Всеки, който само пет минути по-внимателно се огледа тук наоколо, веднага ще се убеди, че съм отгатнал истината.

— Аптекарь! Истина е. И убиец! И това също е истина, господине! Не ви ли е страх от мен? Не ви ли отвращавам?

— И през ум не ми минава! Бог не ме е назначил за съдия на когото и да било от моите близни. Възможно е и да съм по-голям грешник от вас, а по силата на разкаянието изобщо не мога да се сравнявам с вас.

— Вие явно нямате представа за тежестта на престъплението ми! Напълно съзнателно убих човек!

— Но при самоотбрана, нали?

— Може би това да е единственото извинение, което бих могъл да имам. Но все пак не ми е възможно да докажа, че е било при самоотбрана. Нито на някой друг, нито на самия себе си. Позволете ми да ви разкажа как се случи!

— По-добре оставете! Така само ненужно се вълнувате. Бъркате в стари рани.

— Нека ме боли! Заслужил съм го. Запознат ли сте с историята на Шлезвиг-Холщайн?

— Да.

— А чували ли сте как се отнасяха датчаните към населението на Шлезвиг-Холщайн с немско самосъзнание?

— Знам стотици подобни истории.

— Тогава изслушайте ме! Бях аптекар в малко градче. Измежду датското население бях единственият човек с истинско немско самосъзнание. А това ви говори много, ако не ви казва и всичко. Няма да споменавам за ужасния гнет, за малките и големи страдания, които бях принуден да понасям, без да имам право да протестирам. Постепенно толкова се озлобих, че ме завладя чувството, сякаш цялото ми същество се състои един стаено от жлъч и омраза. Колкото повече време минаваше, толкова по-ясно усещах, че така не може дълго да продължава, без да се случи някое нещастие. И ето избухна споменатата война и започна разквартируването на датските войници. Естествено бях дамгосан като враждебно настроен елемент и върху плещите ми се стовари двоен и троен товар. От горе до долу домът ми гъмжеше от датски войници, които се разпореждаха както си искаха и се отнасяха с мен така, сякаш бях някой канибал. Струваше ми много усилия да запазя за себе си една малка стаичка. Просто не можех да я отстъпя, понеже там лежеше моята обичана, смъртно болна жена, единствената близка душа, която ме разбираше и споделяше с мен страданията. В резултат на непрестанните мъки и напрежението тя беше получила тежко нервно разстройство и аз трябваше да я пазя от всякакви тревоги и вълнения, ако исках да имам поне малка надежда, че ще успее да спася живота ѝ. По едно време дойде някакъв датски военен лекар заедно със слугата си и ми поиска да му дам квартира.

Опитах се да му докажа, че в дома ми няма повече място, молих и умолявах — напразно. Той прегледа жена ми и заяви, че само симулирала заболяване. Изпратих да доведат санитарния офицер с чин капитан, за да го помоля да каже тежката си дума, но ме извикаха в аптеката, където се забавих доста дълго, тъй че ми бе невъзможно да наглеждам жена си. Най-сетне свърших работата си и можех да си поема дъх. Когато се озовах в коридора, откъм двора чух тихо ридание и бързо излязох навън. Там бе навалял сняг почти до колене и от кучешкия студ ноздрите ми се слепнаха. Навън намерих жена си. Тя лежеше върху старото одеяло, на което обикновено се настаняваше кучето. Дюшеците и завивките ѝ си бяха поделили войниците. Съблякох палтото си, хвърлих го върху нея и се наках да се изкача горе, за да видя кой се е настанил в стаята ѝ. Тя не бе в състояние да говори и въпросите ми останаха без отговор. Ала след като разбра, че искам да се отдалеча, тя ме задържа и ме прегърна. Така постоях няколко минути при нея, докато усетих, че в прегръдките си държа труп.

Старият Десиерто млъкна. Изправи се на крака и няколко минути се разхожда насам-натам, за да овладее обзелото го вълнение. После продължи:

— Излишно е да ви описвам чувствата си. Намирах се в такова състояние, което се определяше от смесилите се в мен безумна ярост и пълно отчаяние. Втурнах се нагоре по стълбите, рязко отворих вратата и видях лекаря, легнал на канапето с мръсни ботуши на краката, а на масата — разтворена моята пълна кутия с пури. Не знам какво му казах. Сигурно са били само няколко думи, защото от гняв почти бях загубил способността си да говоря. Офицерът скочи на крака, удари ме с юмрук в лицето така, че ми причерня пред очите, ритна вратата да се отвори и след като ме блъсна, аз паднах надолу по стълбите. Той остана прав горе и ми се надсмя. Тогава ме напусна и последният остатък от разсъдък. Буквално полетях нагоре по стъпалата. И сам не знаех какво точно искам да направя, но го видях как извади сабята си. Светкавично посегнах, изтръгнах оръжието и пронизах с него цялото му тяло. Когато рухна на пода, без да гъкне, сякаш кръвта ми се смръзна. За щастие в момента войниците не бяха наоколо. Грабнах набързо малко пари, изскочих на двора, вдигнах мъртвата на ръце и я занесох при нашата чистачка, която идваше у нас от време на време да

работи. Дадох ѝ пари и я помолих да се погрижи за погребението на жена ми. После избягах.

Начинът, по който Десиерто разказваше, ми направи дълбоко впечатление. Макар и насечено, думите изскачаха бързо и припряно от устата му. Говореше с втренчен в ъгъла поглед, сякаш отново преживяваше всичко и сякаш сам бе очевидец и свидетел на собствените си дела. Ние не го прекъсвахме. Той продължи:

— Три дни се крих в гората. Преминаващи наблизо хора чух да говорят за злодеянието. Бяха вдигнали войската на крак да ме търси и залови. След третия ден през нощта се осмелих да вляза в църковния двор. Намерих гроба. Беше плитък и едва-едва затрупан с пръст. Бяха заровили жена ми като престъпничка, като самоубийца. Започнах да се моля, но не довърших молитвата си. Бяха предположили, че ще дойда да видя гроба и бяха оставили един войник на пост в двора на църквата. Той ме забеляза и стреля по мен, ала не ме улучи. Побягнах и успях да се спася. В моята родина потърсих един приятел, за когото знаех, че няма да ме издаде. Той ми услужи с пари да замина за Америка.

Десиерто отново направи пауза и аз го попитах:

— Нямате ли роднини или деца?

— Не, и това бе голямо щастие за мен. Но убитият от мен военен лекар беше баща на четири деца и на всичко отгоре е трябвало да храни своя баща, както и тъща си.

— И сте го знаели?

— Не. Узнах го по време на бягството си. Прочетох го в един вестник, където бе поместена обява за издирването ми.

— Това е значи престъплението, за което толкова се разкайвате, така ли?

— Да, това е!

— А не си ли казахте, че имате няколко извинителни причини?

— Помислих си го. Но нито една от тях не е основателна.

— Той е извадил сабята си, заплашил ви е. А вие изобщо не сте имали намерение да го убие.

— Но го убих. Отнесох със себе си страшната картина на проснатото пред мен тяло със забита в него сабя и този кошмар не ме е напуснал дори за секунда през целия ми живот. Явява ми се ден и нощ. Чувам хиляди гласове да викат: „Убиец, убиец, убиец!“ Който пролее

човешка кръв, трябва да заплати със собствената си кръв. Е, успях да го избегна, ала изстрадах една повече от хилядократна смърт, понеже всеки ден умирам по малко. След години дойдох тук и жив се погребях в самотата на тази пустош, за да се отдам на покаяние и изкупление. Станах учител и баща на тобасите. Върших добрини, за да заличи Бог поне една малка част от голямата ми вина. Направих всичко, което бе по силите ми, за да намаля вината си и в отечеството отвъд океана. Бях запомнил името и местожителството на убития и каквото успях да спестя, го изпращах на неговите роднини, изгубили чрез ръката ми човека, който ги изхранваше.

Пена слушаше разказа на Десиерто с още по-голям интерес и от мен. Изражението на лицето му, както и движенията му издаваха необикновена възбуда. Той ту заравяше пръсти в косата си, ту разтриваше носа си, ту се почесваше по една или друга част от тялото си. Накратко казано, всичко по него говореше за съвсем необикновено съчувствие и съпреживяване. А при последните думи на стария Пена не успя да се сдържи и попита:

— Какво? Изпращали сте пари?

— Да.

— Навярно продължавате да ги изпращате и до ден-днешен.

— Да. Длъжен съм да гледам на себе си като на човек, който трябва да издържа онова семейство.

— И по какъв начин прехвърляте парите?

— Изпращам ги от Буенос Айрес. Всяка година, когато отида в Сантяго, превеждам парите чрез банката. При тези думи Пена скочи на крака и извика:

— В името на всички светии, тъй си и мислех! Господин... господин... Винтер... нали така ви е името?

— Да, Алфред Винтер.

— Е, добре, господин Винтер, спестете си тези пари! Няма защо да плащате.

— Не ви разбирам.

— Изразих се достатъчно ясно! Не е необходимо да плащате. Вие не сте убиец!

Той така изкрещя срещу стария, сякаш искаше да го изяде. Десиерто пък втренчи поглед в него и нищо не продума. Само поклати глава.

— Можете да клатите глава колкото си искате! — продължи Пена. — Но е така както ви казвам. Не сте го убили!

— Нали го пронизах със сабята!

— Възможно! Ала не е умрял.

— Но го пишеше във вестника!

— Дрън-дрън, вестника! За какво ли не използват печатарското мастило! Били са печатани такива неща, от които човек забравя да си затвори устата от смайване.

Той изрече всичко това като някой стар мърморко, какъвто изобщо не беше. В очите му искреше скрита радост и явно използваше тази престорена грубост само за да не изплюе веднага цялата истина. И понеже старият продължаваше безмълвно да го гледа, Пена продължи:

— После връщали ли сте се някога в Шлезвиг-Холщайн?

— Не.

— Или да сте се осведомявали за онова семейство?

— Също не.

— Иди, че го разбери! Що за човек сте всъщност? Всяка година изпращате цял куп пари на хора, които изобщо не познавате и за които даже не знаете дали са живи, или не?!

— Сигурно все имат някакви живи наследници и аз смятам, че съм длъжен да се грижа за издръжката им.

— Издържайте когото си искате, само не и тези хора!

— Но нали за убийството се писа и в обявата за издирването ми, и във вестника!

— Само в началото! Защото тъй се знаеше! А вие сте чели единствено това съобщение, понеже бързо офейкахте. Да бяхте хвърлили поглед и в някой от по-късно излезлите вестници! Но стига толкова! Познавам онзи човек, казва се Делменборг!

— Господи! — възкликна старият като потрепери.

— Да, да! — продължи каскарилерото, кимайки победоносно с глава. — Харалд Делменборг! Тъй ли е името му?

— Да, да... та... така е!

— И е от Ханстед, разположен на западното крайбрежие на Ютландия. Вярно ли е и това?

— Вярно... вярно е! — отвърна Десиерто някак занесено.

— Хубаво! Значи относно лицето сме на едно и също мнение. Струва ми се, че ще се разберем и за цялата работа. Известен ли ви е датският остров Санкт Томас от Антилите, там, на север?

— Да.

— Много добре! Когато навремето се сбогувах с моя приятел, ей този сеньор тук, когото бях срещнал в Мексико, аз се отправих към Санкт Томас. Защо, в случая е съвсем маловажно. Там се натъкнах на един млад човек, пройдоха, който казваше, че е лекар, но нямаше никакви пациенти и въпреки това си живееше весело и безгрижно. Името му бе Кнут Делменборг. Сприятели се с мен, понеже беше чул, че съм златотърсач, и вярваше, че съм открил богата бонанса. Няколко пъти бяхме заедно. Веднъж обърнахме доста чашки и накрая милият Кнут се нарязва до козирката и ми разказа преживяванията си.

— Продължавайте, продължавайте! — извика Десиерто, задъхан от вълнение, когато Пена млъкна за малко.

— Какво да продължавам! Не остана кой знае колко за разказване. Нататък историята я знаете и вие. Баща му бил намушкан от някакъв аптекар и останал да лежи три-четири дни между живота и смъртта. Но после връхлетелият го тетанус отстъпил. Важни органи не били увредени или били съвсем слабо засегнати, тъй че не след дълго раненият оздравял и се върнал в родното си място, а това ще рече в Ханстед. Търсенето на „убиеца“ било преустановено. Правосъдието се задоволило с конфискуване на имуществото му.

Старият буквално се хвърли към Пена, сграбчи ръцете му и разтреперан, със заекване го попита:

— Господин Пена, истината ли ми казвате?

— Ако не е вярна всяка моя дума, ви разрешавам и мен да понижете с каквото си пожелаете — със сабя, с роял или с някое канапе!

— Не се лъжете? Наистина ли имате предвид онзи Харалд Делменборг от Ханстед?

— Него и никой друг! Представете си смайването му, когато след две години жена му изведнъж получава хиляда долара със забележката, че парите са изпратени от убиеца, който до смъртта си щял всяка година да превежда колкото може по-голяма сума! С помощта на тези пари синът следвал, ама нищо не изучил. Навярно е тръгнал по криви

пътища и баща му го е изпратил в колонията, за да го поочука животът. Там се срещнахме с него.

— Ще ми се закълнете ли, че ми казвате истината, че не сте си измислили цялата история само за да ме направите щастлив?

— Всъщност този ваш въпрос би трябвало да ме разгневи, но в момента случайно съм в добро настроение, тъй че няма да взема да ви намушкам с нещо остро като наказание за тази обида.

С просълзени очи старият Десиерто изтича извън стаята. Тогава лицето на Пена изведнъж се промени. По израза му си пролича колко е трогнат и развълнуван. С тих потреперващ глас той ме попита:

— Какво ще кажете?

— Божиите пътища са неведоми. Не го ли разбирате?

— Би трябвало да съм нещо много повече от сляп и глух, ако не го разбирах! Де да можех да предположа как стоят нещата, докато прекарвах онази седмица на Санкт Томас! Знаете ли къде отиде старият?

— Сигурно е в стаята си за молитви и покаяние.

— Да, сега той трябва да си поговори не с мен, а с Бога. Вечерта на живота му ще бъде светла и лека. А аз вече знам защо една могъща ръка ме доведе чак тук, до Лагуна де Карапа. Няма ли пак да отидем при Йерно да видим какво прави?

— Да, елате!

Все още не бяхме напуснали стаята, когато се появи Уника и каза:

— Сеньори, за Бога, елате в градината! Йерно се е побъркал! Преди малко свърших работата си с пленниците и излязох навън, но ми беше невъзможно да остана там. А долу край скалата са се събрали всички жители на селото, за да слушат гласа му. Никой не може да си обясни какво означава този рев и вой.

Завтекохме се към градината. Бяхме отсъствали по-продължително, отколкото си бях наумил. Още докато крачехме през складовото помещение, дочухме гласа на негодника. Звучеше тъй, сякаш някой душеше бик. Щом се появихме от дървената къщичка над стълбите, той ни забеляза и закрещя срещу нас с такъв глас, който наистина бе нечовешки:

— Сеньори, елате, елате!

Хванах Пена за ръката. Йерно видя това и изрева:

— Не се бавете! Знам защо се спряхте. Трябва да ви помоля в името на Бога! Съгласен съм, съгласен съм! Умолявам ви в името на Бога, на небето и на всички свети, избавете ме от тези мъки, от това изтезание!

— Сега можем да отидем — казах аз. — Вече се намира в очакваното от мен състояние.

Как изглеждаше само този човек! Лицето му бе придобило цвета на попивателна. Очите му бяха изскочили от орбитите си, по челото и страните му се стичаха едри капки пот, а от устата му излизаше гъста кървава пяна.

— Бързо, бързо! — молеше се той. — Не ви различавам ясно. Виждам ви целите в червено, понеже очите ми са налети с кръв. Но все пак забелязах, че вие сте сеньорът, който ще ме изслуша, ако го помоля в името на Бога да чуе признанията ми.

Побиха ме тръпки. С голямо удоволствие бих го освободил незабавно, но се овладях и със спокоен тон отговорих:

— Ще ви изслушам, ала едва след като се убедя, че казвате истината.

— Истината ще кажа, ще я кажа! Бързо, бързо, махнете водата!

— Първо ми издайте къде се намира сеньор Хорно!

— Той е при Лагуна де Бамбу на Ислета дел Сиркуло^[3].

— Сам ли е?

— При него е и един търговец от Гоя на име Пардуна заедно със сина си.

— Пак заради откуп ли?

— Да.

— Там има ли някакво село на мбоковите?

— Даже две.

— Колко воители са се събрали при лагуната?

— Само четирийсет.

— Колко път има дотам?

В този момент Пена сложи длан върху рамото ми и на немски ми каза:

— Не го измъчвайте повече. Бил съм край Лагуна де Бамбу при мбоковите, известен ми е Ислета дел Сиркуло и лесно ще ви заведе дотам. Този път Йерно казва истината.

— И аз така мисля, но все пак внимателно ще проверя всичко.

Бутнах настрани съда, в който почти не беше останала вода, и накарах Пена да ме последва. Крясъците на Йерно се бяха превърнали в сърцераздирателни вопли и степания.

— Накъде ме водите? — попита Пена.

— При вожда.

— Пак ли ще трябва да разговарям с него?

— Не. Навярно повторно ще се оставите да ви прати за зелен хайвер. Не, сега ще играете ролята на преводач. Но няма нито да пропускате, нито да добавяте, нито пък да променяте дори и една-единствена дума.

— Нима това е чак толкова съществено?

— Да. И то не само думите. Най-важното е да наблюдавам израза на лицето му. Трябва да разбера при коя дума ще се промени.

Уника беше в складовото помещение. Тя не се бе решила да дойде с нас в градината. Иначе толкова силните ѝ нерви все пак се оказаха не дотам здрави, за да издържат на рева и крясъците на Йерно.

— Каза ли ви най-сетне? — попита ни тя припряно.

— Да. Но все пак ми се ще да проверя дали отново не ни е излъгал. На такъв човек никога не можеш да му имаш доверие. Донесете ни една свещ и ни заведете при вожда!

— И него ли искате да разпитате?

— Ще го разпитам и ще го наблюдавам. Второто е по-важно.

Тя взе в ръка една свещ, за да ни осветява пътя, и отвори вратата. Влязохме в помещението с бъчвите, между които лежаха пленниците. Потърсихме вожда Ел Вененосо. Също като останалите и той бе с вързани ръце и крака. Развързах ремъците му така, че да може да си служи с крайниците, и се обърнах към Пена:

— А сега му превеждайте всичко, каквото ви кажа, но както вече споменах, нека това става възможно най-точно. Особено наблегнете на онези думи, на които ще наблегна и аз. И така, най-напред му предайте следното: „Вождът на мбоковите на име Вененосо е известен като много храбър мъж.“

Макар че ремъците му бяха махнати, Вененосо остана да лежи в предишното си положение. Изглежда беше решил да играе ролята на ням. Когато Пена бавно му преведе малкото мои думи, той сякаш се зарадва на това особено въведение, понеже обърна глава към нас, макар че изобщо не ни отговори. Аз продължих:

— Вождът на мбоковите е също и богат човек.

Тези думи му се видяха толкова странни за положението, в което се намираше, че се надигна и седна, ала въпреки всичко не си отвори устата. Отново подех:

— Понеже искам да разговарям с един толкова храбър и богат воин, реших да му покажа уважението си като наредих да го развържат. И сега на него му подобава да стане и да се изправи пред нас в целия си ръст.

Вождът веднага скочи на крака. Хванах Уника за ръката и я дръпнах да застане така, че пламъкът на свещта добре да освети цялото му лице. Накарах Пена да каже следното:

— Вождът е богат човек, защото ограбва белите и иска откуп за пленниците си. Но алчността за пари е враг на храбростта. Тя замъглява погледа, отслабва слуха и размътва разума. Ето защо храбрият индиански предводител бе надхитрен и победен от нас.

Ел Вененосо скръсти ръце на гърди, метна ми гневен поглед, но не наруши мълчанието си.

— Изглежда алчността е виновна и затова, че вождът е онемял. Или не смее да проговори, понеже го е страх от нас?

— Не се страхувам — отговори той най-сетне.

— И от смъртта ли не се боиш?

— Не. Всички хора са осъдени да умрат!

— Да, но никой няма да предпочете да умре от ужасна смърт.

— Ще ни измъчвате ли?

— Да.

Южноамериканските индианци съвсем не са толкова безчувствени към болки както червенокожите от Съединените щати. Това веднага си пролича и в този случай, тъй като Вененосо бързо отговори:

— Недейте!

— Но вие ни бяхте определили зла участ.

— Не е вярно!

— Не лъжи! Искяхте всички ни да избие! Самият Йерно ни го каза още докато ни смяташе за съюзници.

— Тогава ви е излъгал.

— Значи съм се заблуждавал. Мислех вожда за храбър мъж, но както чувам, от страх той лъже и приписва същото на други хора.

Тогава ще се видя принуден да го презирам. Освен това научих, че той самия не се бие срещу бледоликите, а кара другите да ги нападат и да ги водят при него. Това е подло. Впрочем и сам вождът е лъжец!

— Аз не лъжа!

— Ами!

— Докажи го!

— Казал си, че сеньор Хорно е затворен в избата на Nuestro Senor Jesu Christo de la floresta virgen.

— И наистина е така.

— Не е, това е лъжа. Ние знаем къде се намира. Решили сте да поискате от стария Десиерто откуп за него, но в случай, че планираното нападение успееш, цялото имущество на стария щеше да ви падне в ръцете и тогава щяхте да убиете Хорно. Ще го отречеш ли?

Вождът сведе поглед и не отговори.

— Какъв откуп искаш за него?

Вененосо веднага вдигна очи. Изпитателният му поглед бе изпълнен с надежда. Щом като му предлагаш откуп, положението му не можеше да е чак толкова опасно.

— Колко предлагаш? — попита той. — Десиерто е богат и обича сеньор Хорно. Сигурно ще даде много!

— Значи признаваш, че сеньорът се намира при вас. И тъй, кажи ми колко искаш за него?

Той посочи една сума, която пресметната в наши пари правеше около двайсет хиляди марки. Усмивнах се весело и рекох:

— Мислех си, че ще поискате повече.

— Значи си доволен от тази цена, така ли?

— Много е добра, стига да се споразумеем.

— Та ние се споразумяхме. Аз я поисках, а на тебе не ти се видя прекалено висока.

— Така е, ала забравяш, че ти и хората ти също сте пленени. Не желаем да ви убиваме, а ще ви разрешим да се откупите.

Вождът пак се изплаши и бързо извика:

— Да се откупим ли? Че къде се е чуло и видяло от пленен индианец да се иска откуп!

— Признавам, че е необичайно. Пък и аз не ви плених, за да печеля пари, но тъй като искаш да ти платим за твоя пленник, то и ние ще постъпим по същия начин.

— Колко искате?

— Горе-долу колкото и ти.

— Какво по-точно имаш предвид?

— Сеньор Хорно не е вожд, а най-обикновен човек. Затова съм убеден, че всеки твой воин струва колкото него.

Ел Вененосо издаде някакъв неясен звук. Аз продължих:

— И така, за всеки твой червенокож ще платиш толкова, колкото ние трябва да платим за сеньор Хорно. Обаче като вожд ти имаш десетократно по-голяма цена от някой обикновен човек, тъй че ще трябва да платиш за себе си десеторно по-голяма сума.

— Това е прекалено много!

— Не е, понеже самият ти определи цената!

— Но ние нямаме толкова пари!

— Нали имате животни и стоки.

— Пак няма да стигнат!

— О, ще стигнат. Казах ти, че си богат човек, а ти изобщо не ми възрази. След като определих искането си според твоята мярка, вече е твърде късно да се опъваш.

— Ако действително желаеш да получиш толкова много, ние не сме в състояние да се откупим. Какво ще правите тогава с нас?

— Ще трябва да умрете.

— В такъв случай и сеньор Хорно ще бъде убит.

— Няма да успеете да го сторите, защото ще го измъкнем. Ние знаем къде се намира — при Лагуна де Бамбу.

Внимателно го наблюдавах и ясно видях как той трепна. Тъй като нищо не каза, го попитах:

— Познах нали?

— Не.

— Пазят го само четирийсет души, с които набързо ще се справим!

— Дори и да ги избиете, пак няма да... — изплъзна се от устата му в обзелия го гняв.

Но вождът веднага млъкна, понеже разбра, че бе казал твърде много и че думите му всъщност бяха равни на признание.

— Защо не продължиш?

— Защото не е нужно да знаеш какво исках да кажа.

— Но вече го знам. Ти мислиш, че дори и да победим онези четирийсет воители, пак няма да намерим сенър Хорно, нали?

— Да — призна той.

— Но се лъжеш. Съвсем сигурно ще го намерим. Той е при търговеца Пардуна и сина му от Гоя!

Ел Вененосо изригна няколко думи, за които Пена ми обясни, че са цветисти ругатни, а после ме попита:

— Какво знаеш за този търговец и сина му?

— Че заедно със сенър Хорно се намират на Ислета дел Сиркуло.

— Ти си всезнаещ! — изкрещя той, понеже разбра, че цялата му тайна е издадена.

— Йерно ми каза всичко — отвърнах аз, тъй като щеше да ми е добре дошло, ако двамата се скараха и започнеха да се мразят.

— Той ли? Невъзможно!

— Наредих да го доведат при мен, за да го разпитам и той призна всичко.

— Значи едновременно е и глупак, и подлец! — като побеснял извика индианецът, свивайки юмруци. — Щях да го удуша, ако беше пред мен.

— Преди това той трябваше да изтърпи големи мъки, което сам може да ти разкаже, когато отново го докарат тук. Съвсем същите мъчения и болки ви очакват и всички вас, ако не се държите така, че да останем доволни. Сега вече знаем как стоят нещата. Пена, вържете го пак!

Щом Пена му преведе и последните ми думи, индианецът извика:

— Няма да позволя отново да ме вържете!

И още докато говореше, той направи един скок, за да прелети покрай мен и да се добере до вратата. При дадените обстоятелства всяко бягство бе абсолютно немислимо, но въпреки това, откакто му бяха свалили ремъците, аз не го изпусках из очи. Бързо му подложих крак. Той се спъна в него и падна на земята. Вярно, че мигновено отново скочи, но с лявата си ръка го сграбчих за врата, повалих го пак на пода и коленичих върху гърба му така, че Пена лесно да може да го върже.

— Правилно постъпихте! — извика някой от прага на вратата зад гърба ни. — Не пускайте този тип да излезе от помещението! Не бива да разбере къде се намира.

Човекът говореше на немски. Беше гласът на стария Десиерто и все пак сякаш не беше той. Но след като се приближихме до него със свещта и можахме да различим лицето му, видяхме, че въпреки всичко бе старият.

Той беше захвърлил расото си и високата му кльощава фигура бе облечена в дрехите на каскарилеро. Не липсваше дори широкополата шапка. В колана му бяха затъкнати пистолети и нож.

— Навярно не ме познахте, а? — засмя се той. — Да, наистина изведнъж станах съвсем друг човек — както вътрешно, тъй и външно. Но елате да отидем в градината, където е по-светло!

Той затвори вратата с резето и ние го последвахме навън на открито. Там Десиерто се спря и каза:

— Сеньор Пена, трябва ли да ви държа дълга реч? Мисля, че не е необходимо, макар сърцето ми да прелива от огромна радост. Но бъдете сигурен, че ще ви покажа благодарността си. На първо време само така!

Той притисна Пена до гърдите си и го целуна по бузата. На мен сърдечно стисна и двете ръце, а после каза на Уника, която не можеше да си обясни необикновената веселост на стария:

— Радвай се заедно с мен, понеже всичките ми страдания свършиха! Отново мога да дишам, без да ме измъчват грижи и терзания, и това го дължа на тези двама мъже. По-късно ще ти разкажа всичко — сега нямаме никакво време. Безкрайно съм щастлив и затова нека и другите бъдат избавени от мъките си. Да развържем Йерно! Нека пак го доведат в сводестото помещение, където ще превържа раните на гърба му.

— Какво решавате да правим с мбоковите?

— Според тукашните обичаи те са проиграли живота си. Но понеже днес толкова ме ощастливихте, ще проявя милосърдие. Нека първо видим как ще успеем да се справим със сендадора и с неговия отряд. А сега да вървим при Йерно!

— Не бързайте толкова! Няма да му се случи нищо лошо, ала имам още един разговор с него.

— За какво?

— Веднага ще научите. Елате!

Естествено зетят на сендадора все още седеше вързан за дървото. Външният му вид се беше подобрил. Лицето му си бе възвърнало обичайния цвят, а очите му не бяха тъй изпъкнали, както допреда малко. Той не беше вече онзи побеснял от болки човек, а от мъките изглеждаше съвсем отпаднал. Когато се приближихме, изпълненият му със страх поглед се спря върху мен. Въпреки проявената от него низост и подлост, сърцето ме заболя. Независимо от това отново върнах бамбуковия съд в предишното положение, тъй че малкото останала в него вода пак закапа по главата му. Макар и вързан, той така подскочи, сякаш бе получил удар с боздуган по черепа си и ужасено изрева:

— Небеса! Пак ли! Какво съм направил? Милост, милост!

— Още не сме свършили — отвърнах му аз.

— Какво друго искате от мен! Махнете тази сатанинска вода! Няма нужда да ме насилвате и мъчите. Доброволно ще ви кажа всичко. Убийте ме или ме изтезавайте до смърт, ако ви кажа макар една-единствена невярна дума! Но само махнете водата, махнете я, махнете я!

Побутнах съда настрани и го подканих:

— Тогава най-напред ми кажете дали ще продължите да отричате, че сте зет на сендадора!

Лесно се виждаше, че цялата му съпротивителна сила е напълно сломена. Страхът му от водните капки бе направо неописуем.

— Не, не отричам, негов зет съм — отговори той.

— Къде е всъщност главното свърталище на вашия тъст?

— Именно при Лагуна де Бамбу.

— Били ли сте някога заедно с него горе на Пампа де Салинас?

— Никога.

— Но знаете, че от време на време той се изкачва дотам, нали?

— Да.

— Много добре знаете, че ще отиде до Кръста на „de la floresta virgen“ и имате твърдата уговорка да ви последва дотук, нали?

— Сигурно ще дойде. Вярно, че денят не може да се определи съвсем точно. Възможно е да пристигне и още днес.

— Но часът е уговорен, а?

— Да. Сендадорът много добре знае пътя и местностите и ще дойде вечерта.

— Как смятате да се присъедините към него?

Йерно позабави отговора си. Докато задавах въпросите си, ръката ми държеше съда с водата. В този момент отново го бутнах да застане над главата му.

— Махнете го, махнете го! — изрева гой. — Веднага ще ви кажа всичко!

— Е, тогава по-бързо! — посъветвах го аз, като пак отстраних водата.

— Не ни ли срещне на връщане до мястото, където вчера ни видяхте да бивакуваме, той ще предположи, че сме излезли победители и там ще чака от нас вестоносец, който ще му изпратим от селото.

— За да дойде после до самото село, така ли?

— Да. Какво друго искате да знаете?

— Нищо.

— И вярвате ли ми?

— Да. Сега разбрахте колко бързо човек може да се промени. Вашата язвителност се изпари. Една малка водна капчица се оказа помогъща от цялата ви сила. Такива капки някога ще падат и върху съвестта ви — бъдете сигурен в това! Блазе ви, ако и тогава се намери някой човек, който да отстрани водата на отмъщението от главата ви!

Йерно въздъхна дълбоко. Колко ли силни са били болките, че страхът от тях го бе накарал да предаде своя тъст! Не се нуждаех от други сведения, но ако имах намерение да продължа да го разпитвам, бях убеден, че щеше да ми разкрие абсолютно всичко.

Развързахме го. Десиерто и Пена го отведоха. Той се олюляваше като пьян и затова трябваше да го подкрепят от двете му страни. С Уника се отправих бавно към беседката, откъдето можеше да се вижда почти цялата лагуна. Все още не бяхме стигнали до малката къщица, когато отдалеч се разнесе протяжно пронизително изсвиркване, което много приличаше на свирката на локомотив.

— Господи! — възкликна Уника. — Воините ни се връщат!

— Техният сигнал ли беше това?

— Да. Такъв звук издава голямата сигнална свирка, направена от чичо ми, за да можем да се разбираме от големи разстояния. Слушайте!

Сигналът прозвуча повторно, а после долу в селото се надигна многогласен ликуващ рев, който бързо взе да се отдалечава.

— Втурнали са се да посрещат завръщащите се воители — обясни ми Уника.

— Не трябва ли и вие да сте с тях?

— Всъщност да, но тъй като вие...

— Моля ви — прекъснах я. — Кралицата трябва да е при своите хора. Вървете незабавно!

— Само ако ме придружите!

— Добре. Тръгнете по вашия обичаен път. Аз ще се спусна по въжето на крана.

— Господине, това е безразсъдно! — предупреди ме тя загрижено.

— О, не е. Днес го правих вече два пъти. Не се страхувайте за мен!

Тя тръгна, а аз по вече описания начин на ръце се плъзнах по въжето долу на земята и там я изчаках. После бързо поехме към водата, където видяхме, че буквално всичко живо беше на крак. Даже малки дечица се олюляваха като патета и колкото им позволяваха крачетата бързаха по брега, крещейки нещо едно на друго или надавайки ликуващи писъци. Продължихме все по-нататък покрай водата, обаче не ни се удаде да изпреварим нито един възрастен. Естествено като дама и кралица Уника не можеше да се затича подир всички останали. След десетина минути доловихме неописуем шум, който се приближаваше срещу нас, а после забелязахме победоносно завръщащите се воители. За моя голяма радост те до един бяха на коне. У мен се породи надеждата най-после отново да се сдобия с кон.

Щом ни видяха, ликуването незабавно се удвои, а шествието спря да изчака кралицата. Тъй като вървах до нея, и аз бях ошастливен с почестите и овациите на хората.

Един възрастен воин, както ми обясни Уника главатарят на селото, слезе от седлото и другите последваха примера му. Той пристъпи към кралицата и ѝ държа доста дълга реч, от която не разбрах нито дума. После и тя държа реч като почти викаше, за да могат да я чуят всички.

Несъмнено той направи доклада си пред кралицата, а тя пък им разказа случилото се по време на отсъствието им. Изглежда спомена и моя милост, понеже няколко пъти очите на воините се обърнаха към мен. След края на речта ѝ ни доведоха два коня. Възседнаха ги и

шествието отново потегли. Начело крачеше дълъг като върлина дангалак, който с двете си ръце носеше още по-дълго бамбуково стебло. Това бе „сигналният рог“. Редом с него вървеше неизбежният барабанчик. Зад тях идваха всички „филхармонично“ наредени хорица с най-различни музикални инструменти. Подир тази група яздехме двамата с кралицата, а по петите ни следваха конниците, придружавани от двете си страни от мравуняк цивилни поданици на нейно величество.

Но ето че тръбачът източил устните си напред, образувайки кръгъл отвор, през който можеше да се провре и детска глава, долепи уста до също толкова големия отвор на бамбуковото стебло и го наду с всички сили. От него излезе такъв звук, който би обърнал в бърз бяг и цяло стадо слонове и сигурно можеше да се чуе на почти един час път. Останалата част от оркестъра се включи незабавно така, че ми се изправиха косите. Ала „тръбачът“ свали бамбука от устата си, пое дълбоко дъх, обърна се и ме погледна, за да види какво впечатление е направило бамбуковото изпълнение на чувствителната ми душа. Усмивнато му кимнах, а това толкова го възхити, че незабавно устата му образува вече споменатия кратер и така започна да надува „рога“, че ми се стори да виждам как трите природни елемента се смесват и извиват в буен танц в четвъртия елемент — а именно въздуха. Четирипет такива тръбача сигурно биха сринали и дебел зид. Към него се присъединиха невероятните крясъци, писъци и резове на останалите. Под тази невиждана музика и тези „песни“ ние стигнахме селото и спряхме на „пазарния площад“, където ни очакваха старият Десиерто и Пена.

Всички ездаци скочиха от седлата и застанаха до главите на конете си в стройни редици. Настъпи тишина и вождът се възползва от тази небивала благосклонност на съдбата, за да направи пред стария своя военен доклад. Щом свърши, Десиерто ми извика:

— Господине, голяма и пълна победа! На чиригуаносите е нанесен такъв удар, че сигурно няма да ни безпокоят повече от десет години. Воините, които виждате тук, не са дори и половината от цялата изпратена войска. Другите са изостанали далеч назад заедно със стадата и различните неща, паднали в ръцете ни като плячка. Ще обявя че днес ще се състои голямо пиршество в чест на победата.

Той така и направи, след което се надигна истински ураган, или по-скоро един непрекъснато въртящ се около оста си смерч от ликуващи гласове. Но над всички и над всичко ехтеше „сигналния рог“, което аз най-добре можех да установя, понеже любезният музикант бе застанал точно до мен, за да ми даде възможност от първа ръка да се насладя на неговото вълшебно музикално изкуство. Той така надуваше и духаше в бамбуковата тръба, че бузите му щяха да се пръснат, при което не ме изпускаше из очи. Аз непрекъснато му кимах в знак на одобрително възхищение. Човекът разбра, че в мое лице е намерил музикално сродна душа и зарадван от това, изпадна в такъв екстаз, че накрая бях принуден да му обърна гръб от страх, че от невиджаното усилие ще вземе да се издуе като балон и заедно с тръбата да се понесе нагоре и да се изгуби в облаците. За щастие вниманието ми скоро бе привлечено на друга страна. Неколцина мъже си пробиха път през тълпата до Десиерто, комуто изглежда докладваха нещо. После той се приближи до мен и ме уведоми:

— Господине, току-що се върнаха съгледвачите. Изпращането им не е било напразно. Забелязали са мбоковите.

— Къде?

— След като вървели около шест часа, видели приближаващия се неприятел. Бързо се прикрили зад няколко храста, за да го наблюдават. Мбоковите били спешени. Сред тях имало само неколцина ездаци.

— Това са нашите коне, които отвякоха. Дано си ги вземем обратно. За съжаление сигурно вашите съгледвачи не са дръзнали да се промъкнат чак до там, че да видят и онова, което ме интересува.

— Какво искате да знаете?

— Дали между индианците е имало и бели.

— Забелязали са един бял.

— Как е изглеждал?

— Висок и слаб.

— Тогава е бил сендадорът и аз съм много доволен. Този път сигурно няма да ми избяга!

— Какво ще правим?

— Виждам, че по численост не сме съвсем равностойни на мбоковите, но затова пък ги превъзхождаме с оръжията си.

— Несъмнено. Моята първа грижа беше да снабдя с пушки червенокожите си приятели. Те бият на четири-пет пъти по-голямо

разстояние и от най-добрите лъкове. Действително ли смятате, че мбоковите ще лагеруват на онова място, където вчера Йерно ви е завел?

— Така мисля.

— И там ли ще ги нападнем?

— Да, на зазоряване, за да можем да ги виждаме. В тъмнината мнозина ще успеят да се измъкнат. Може би и самият сендадор.

— Тогава имаме много врече и няма защо да помрачаваме радостта си от победата.

— О, не, моля ви! Непременно трябва да се сложи край на това ликуване! Не изключвам възможността веднага с пристигането си на мястото на срещата мбоковите да изпратят един или няколко съгледвачи, които тайно да се промъкнат до селото. Може би и самият сендадор да се нагърби с тази задача. В такъв случай тук трябва да цари пълна тишина и спокойствие, за да не узнае неприятелят как стоят нещата. При това тук в селото не бива да се мяркат други хора освен воините. Всички останали трябва още сега, през деня, да се прехвърлят на островите, да се прикрият там и да се държат тъй кротко, че никой да не може да ги забележи. Също и всички коне ще бъдат отведени там.

— Конете ли? Мисля, че много ще ни трябват, за да преследваме врага.

— Изобщо няма да има никакво преследване. Подхванем ли правилно нещата, никой няма да успее да избяга.

— Какво разбирате под „правилно подхващане на нещата“?

— Щом се смрачи, ще отида на разузнаване, за да видя дали мбоковите са пристигнали. Ако е така, малко по-късно ще тръгнем да обградим лагера им. После ще изчакаме докато се зазори. Ще заемем позиция на такова разстояние, че отровните стрели да не могат да ни достигат, а нашите куршуми да поразяват целта си. След това ми се ще да видя как сендадорът ще ни избяга.

— Сигурно ще предприеме масирана атака, за да направят пробив. Веригата на нашите хора ще е твърде разтеглена, така че неприятелите вероятно ще успеят да си пробият път.

— Ами! Теренът, върху който ще трябва да се разпръснем, не е голям. Ще образуваме една окръжност с диаметър не по-голям от хиляда крачки. Впрочем хората ни няма да са пръснати във верига, а на

отделни по-малки групи. Разстоянията между отрядите ще могат да бъдат обсипвани с куршуми и от двете страни, така че ако неприятелят се опита да направи пробив, на което и да било място от нашия кръг, само за минута войните от съседните групи ще се притекат и куршумите им ще пометат врага. А до пробив изобщо няма да се стигне, ако незабавно застрелваме всеки неприятел, подал се макар и за секунда иззад прикриващите го храсталаци. Що за стрелци са вашите индианци?

— Много съм доволен от тях. Всеки добре познава пушката си.

— В такъв случай съм спокоен, стига да разполагате с достатъчно муниции.

— Имате колкото щете. Запасени сме за месеци с всичко необходимо.

— Тогава сигурно ще успеем. Най-важното е да обградим лагера на мбоковите, без да ни забележат. После всичко останало ще е лесно. Никой не бива да ни избяга!

— Но нали и мбоковите имат пушки — онези, които са взели от спътниците ви!

— Те са само няколко, а е твърде съмнително, че тези индианци умеят да си служат с пушки. И тъй, изпълнете указанията ми, и то колкото е възможно по-бързо! А аз заедно с Пена ще тръгна към откритата пампа, за да видим дали ще ни се удаде да забележим приближаващия се неприятел.

Извиках Пена. Изкачихме се на скалата да вземем оръжията си, а после се отправихме към предполагаемия бивак на мбоковите, без повече да се интересуваме от царящата в селото суетня. Бяхме събули ботушите си, за да не би от следите ни евентуални съгледвачи да разберат, че тук има и бели. Когато пред очите ни се изпречиха храсталаците, ние започнахме да се приближаваме към тях изключително предпазливо. Но се оказа, че в този случай това е било напразно, понеже там нямаше жива душа. Решихме да продължим нататък.

Следите, оставени миналия ден от мбоковите, бяха все още толкова ясни, че само един северноамерикански прериен ловец би могъл да ги различи от нашите нови отпечатыци. Затова не беше нужно да се мъчим да ги заличаваме. Впрочем, дори и да забележеше дирята ни, очакваният от нас неприятел сам щеше да се лиши от всяка

възможност да я проследи до изходната ѝ точка, защото той бе пресметнал да се придвижва с такава скорост, че едва с настъпването на нощта да пристигне на мястото за лагеруване.

Открихме мбоковите, когато до залез слънце оставаха около три часа, тъкмо толкова време, колкото им бе необходимо, за да стигнат до уговореното място. Не ни бе възможно да ги преброим, понеже се придвижваха един подир друг в индианска нишка. Начело бяха конниците, следвани от пешеходците, и то така, че често взаимно се закриваха.

Наблюдавах ги с бинокъла на стария Десиерто, който бях взел със себе си и затова с голяма сигурност можех да предположа, че неприятелят не ни е видял. Незабавно се върнахме обратно до бивака, а после продължихме и още нататък до едно място, откъдето с бинокъла имахме добра възможност да го държим под око. Там легнахме на земята и зачакахме появяването на мбоковите. След около половин час те пристигнаха. Вече се бе доста смрачило, ала все пак видяхме как индианците свърнаха към храсталаците и изчезнаха сред тях.

— Значи ще се скрият точно там, където предполагахме — обади се Пена. — Какво ще правим сега? Ще се върнем ли в селото?

— Само единият от нас. Другият трябва да остане тук, за да разбере дали сендадорът незабавно ще изпрати съгледвачи към лагуната. Тъмнината ще улесни наблюдаването им. Ако беше светло евентуалните съгледвачи щяха да са принудени да тръгнат по заобиколен път, за да не ги открием. Но сега те могат да поемат право към целта, което ще рече по правата линия, преминаваща близо край нас. Ако лежим тихо и напъгаме слух, непременно ще чуем стъпките на всеки, който се промъкне дори на неколкостотин крачки оттук. Аз ще остана, а вие идете при стария Винтер и го уведомете, че мбоковите са пристигнали и му кажете да дойде с хората си.

— А-а, благодаря! Предпочитам аз да остана тук. Във всички случаи ще е по-добре вие да отидете в селото и да се погрижите придвижването на тобасите да стане както трябва. Възможно е да допусна грешка и после ще слушам упреците ви.

— Както желаете! Но при условие, че много внимавате!

— Това се разбира от само себе си.

— Хубаво! Но какво ще предприемете, ако чуете някой да минава покрай вас?

— Ще се промъкна подир него и ще се опитам да го заловя.

— Не, няма да постъпвате така, а тайно ще го проследите, за да можете после да ни кажете в коя посока е поел и къде се намира.

— Но в такъв случай е възможно той да ви забележи, когато идвате насам, и да уведоми хората си!

— Съмнявам се, че ще успее. Ако се озове толкова близо до нас, че да ни види, и ако ни посочите къде се намира, аз ще се погрижа да го обезвредя. А ако не ми се удаде, е, нека тогава се върне при храсталаците. Преди да разкаже на своите видяното и преди съвещанието им да е решило какво да предприемат, ние ще сме ги обградили. Най-важното е да не допуснете да ви забележат, преди да сме се приготвили да пристъпим към действие. А в случай, че се отдалечите оттук, ще трябва много добре да запаметите това място, за да можете пак да го намерите. Объркате ли се ще има да ви чакаме напразно, без да знаем как стоят нещата.

— Е, е, драги приятелю, все ще имам достатъчно чувство за ориентация, та да успея да се оправя! Вървете, без да се тревожите за мен! Сигурно няма да допусна грешка. Разчитайте на това!

Отново обух ботушите си, понеже вече бе съвсем безразлично как ще изглежда дирята ни и закрачих колкото можех по-бързо към селото, където очаквах завръщането ни с голямо нетърпение.

Винтер се бе оказал достатъчно предвидлив, за да приготви хората си за тръгване, тъй че не губехме никакво време да ги събираме или да правим някакви други приготовления. Указанията, които трябваше да им дам, също не ни забавиха особено. На първо време им казах само, че ще вървя начело, а другите ще ме следват в индианска нишка, като избягват всякакъв шум. Едва ли можеше да се очаква нападение на селото, докато отсъствахме, понеже се канехме да обградим неприятеля, но въпреки всичко оставихме известен брой хора, които бяха достатъчни да го защитават срещу мбоковите до завръщането ни.

Тъй като с доста голяма сигурност предполагах, че евентуалният съгледвач ще се опита да се добере до селото по права линия, аз свърнах вляво от нея, поведох тобасите най-напред по брега на лагуната, а после описах дъга на север, за да се върна при Пена именно

от тази посока. Така сигурно щяхме да избегнем възможната среща със съгледвача.

Никак не е лесно в нощна тъма и в напълно равнинна местност да намериш определено място, което с нищо не се отличава от околността, защото там няма нито дърво, нито храст или каквото и да било друго, за да послужи като отличителен знак. Ала в човека, скитал се дълги години из прериите, се развива, ако ми е позволено така да го нарека, един вид инстинкт за ориентиране, който много рядко го изоставя в беда. Същото бе и с мен. Стигнах до определеното място с такава точност и сигурност сякаш беше светъл ден. А когато се наведох, за да опипам земята с върховете на пръстите си, ясно усетих отпечатъците, оставени от мен и Пена. Само че него го нямаше.

— Значи е забелязал някой съгледвач и тайно го е последвал — обади се старият Десиерто. — Ще чакаме ли, докато се върне?

— Не — отговорих аз. — Нека само някой от вашите хора остане тук и ако Пена се върне, да му каже, че вече сме дошли, а после да го доведе при нас. Да вървим нататък!

След като Винтер нареди на един индианец да чака Пена, ние безшумно продължихме пътя си, докато най-сетне ми се стори, че сме достатъчно близо до храсталаците. Тогава наредих да спрем. Не беше трудно да направя изчисленията си, понеже много добре познавах местността. Около малката горичка трябваше да образуваме голям кръг, чийто диаметър да е приблизително осемстотин крачки и следователно самата окръжност да възлиза на около две хиляди и петстотин крачки. Последван от индианците, тръгнах да обхождам кръга и на всяка дванайсета крачка оставях по един воин с указанието да стреля по всеки непознат, който се опита да си пробие път през нашата верига било в едната, било в другата посока. След като по този начин обиколих цялата горичка и отново се озовах на мястото, откъдето бях тръгнал, всички тобаси бяха разпределени. Извън кръга останахме само ние двамата с Десиерто в случай, че беше необходимо да се притечем на помощ към която и да било точка от нашата верига. Веднага щом заехме тази позиция, откъм селото се разнесоха два изстрела, последвани бързо един подир друг.

— По дяволите! — обади се Винтер. — Някой стреля там. Да не би докато ние обграждаме безлюдната горичка, междувременно мбоковите да са стигнали до селото, за да го нападнат?

— И дума не може да става — отвърнах му аз. — Нали сендадорът очаква пратеник от мбоковите, за които сигурно смята, че са победили. А те лежат пленени в онова помещение в скалата. Най-много да е изпратил някой съгледвач и той да се е натъкнал на Пена.

— Но нали забранихте на Пена да се разправя с евентуалните разузнавачи?

— Така е, но човек никога не бива стопроцентово да разчита на другите. Налага се спокойно да изчакаме развоя на събитията. Но я обиколете хората ни и им втълпете да насочат вниманието си не само напред към храсталаците, но и в обратната посока. Нека стрелят по всеки, който се опита да се приближи откъм външната страна на веригата и не спре или не им отговори, когато му извикат.

— Но нали виковете и изстрелите ще издадат на мбоковите, че сме тук?!

— Няма значение. Вече сме ги обградили. Нека разберат, че сме тук.

Той се отдалечи. Измина може би около четвърт час. После се върна и ми съобщи, че хората му са бдителни и всеки стои на своя пост. Още докато разговаряхме, дочух стъпки, които се приближаваха откъм селото. Те бяха припрени и шумни, следователно човекът много бързаше. Явно нищо не подозираше за присъствието ни и смяташе, че няма причина да бъде предпазлив.

— Да не би да е Пена? — попита старият.

— Не, защото той би стъпвал съвсем тихо. Сигурно е съгледвачът. Елате! Ще се опитаме да го заловим.

Тръгнахме да пресрещнем въпросния човек. Той бързо приближаваше. Ето че скоро пред нас изплува силуетът му. Бях оставил ръцете си свободни, за да го сграбча, но за съжаление забравих да предупредя стария да не говори. Веднага щом съзря човека, Десиерто извика:

— *Quien vive* — кой е там?

Макар и само за миг-два съгледвачът се стъписа, но после светкавично направи скок встрани. Въпреки тъмнината успях да го позная и се втурнах към него, ала закъснях. Той изчезна. Хукнах надясно подир него, защото и той бе поел в тази посока. Но изглежда незабавно я беше сменил, понеже никъде не го видях. Спрях на място и напрегнато се ослушах, но не можах да доловя ни най-малкия шум.

— Внимавайте! — извиках със силен глас, за да ме чуят всички наши хора. — Сендадорът е тук! Опитва се да стигне до горичката. Не го пропускайте, а го застреляйте!

Колкото и да държах за живота на този човек, все пак беше по-добре да го убием, отколкото да му позволим отново да се присъедини към мбоковите, защото иначе те щяха да останат без водач и нямаше да ни оказат толкова силна съпротива. Едва що бяха заглъхнали последните ми думи, когато нейде малко встрани от мен долових как приглушен гневен глас изсъска следното:

— Хиляди дяволи! Проклетият немец!

Беше сендадорът. Значи той бе проявил достатъчно разум да легне на земята, вместо да хукне да бяга и шумните му стъпки да ми издадат накъде ще се отправи. Беше ме познал по гласа и от изненада и ярост, забравяйки всяка предпазливост, бе изпуснал гневното възклицание. Естествено мигновено се извърнах към посоката, откъдето се разнесоха тези думи, но това не стана тайно и безшумно и за малко тази непредпазливост да ми струва живота, защото едва бях направил две-три крачки, когато на около петнайсетина метра пред мен проблесна пламъче и имах усещането сякаш някой се опита да мушне длан между лявата ми ръка и тялото. Изстрелът ми издаде къде се бе притаил сендадорът. Спрях се, вдигнах карабината „Хенри“, прицелих се и стрелях точно натам, където го бях забелязал. Отговори ми силен подигравателен смях. Той бе достатъчно хитър, за да смени мястото си веднага след като бе натиснал спусъка.

Аз също изтичах на десетина метра встрани, за да не би да ме улучи вторият му куршум. Там се спрях и напрегнато се ослушах. Не долових никакъв шум. Негодникът ми беше избягал. Върнах се при стария Десиерто, който, изпаднал в силна възбуда, ме попита:

— Наистина ли беше сендадорът?

— Да. Не е пожелал да изпрати никого другиго до селото и сам е отишъл на разузнаване.

— Тогава е дважд по-жалко, че ни избяга. Той стреля по вас. Ранен ли сте?

— Не. Струва ми се куршумът му закачи само кожения ми елек.

— Но вие отвърнахте на изстрела му. Може би сте се целили по-добре от него, а?

— Не. Навярно сте чули как ми се изсмя. С този човек нямам никакъв късмет. Когато си мисля, че ми е вече сигурно в ръцете, той винаги ми се изплъзва и... я слушайте!

— *Quien va alli* — кой идва? — проехтя силният глас на един от нашите индианци.

Съдейки по звука, човекът, който извика, съвсем не се намираше далеч от нас. Веднага след това неговата пушка изгърмя.

— *Quien vive!* — разнесе се малко по-късно от другаде и незабавно последва изстрел. И още един.

— Искане да се промъкне — каза старият. — Опитане се на други две места.

— И е бил достатъчно предвидлив пак да зареди оръжието си. Той също стреля по поста. Сигурно ще има и други изстрели, защото сендадорът ще продължи да се натъква на наши хора, докато най-сетне разбере, че горичката е обградена.

Предположението ми се потвърди. Твърде скоро откъм една по-отдалечена местност доловихме силен вик, последван от нов изстрел. После дочухме крачки зад гърба си. Индианецът, когото бяхме оставили, доведе Пена. Моят спътник не дочака да го заговорим, а припряно попита:

— Тук няколко пъти се стреля. Улучихте ли сендадора?

— Значи знаете, че е наоколо? — отвърнах на въпроса с въпрос.

— Естествено! Нали го видях на някакви си три-четири крачки от мен!

— Чухме гърмежите. Кой стреля пръв?

— Аз, разбира се.

— Тъй! Само не виждам откъде се разбира. Нали ви помолих да не вдигате шум!

— Да, в случай че се натъкнех на някой червенокож съгледвач. Но за сендадора не сте ми казал нито дума!

— Наистина можех да се сетя, че той ще предпочете сам да тръгне към селото, ала това не ви извинява. На никаква цена не биваше да стреляте.

— Даже и ако сендадорът ми се изпречеше на пътя ли? Да не стрелям и тогава, би било страхотна глупост! Той е главата на мбоковите, а умре ли главата, свършено е и с тялото.

В този миг отвъд горичката се разнесе изстрел. Следователно и там сендадорът се опитваше да пробие веригата ни.

— Този човек има невероятен късмет! — обади се Десиерто. — Толкова куршуми се изстреляха по него и нито един не го улучи!

— Последният може да го е улучил.

— Да се надяваме!

— Хмм! — промърмори Пена. — Защо изобщо сте наредили да стрелят по него? Можехте да направите нещо по-умно!

— Какво?

— Като не му позволявате да мине между постове вие буквално го гоните отгук вместо да се стремите да го заловите. Ако го бяхте оставили най-спокойно да се промъкне през веригата ви, сега щеше да е сред своите индианци и по-късно щеше да се види принуден да се предаде заедно с тях. Нима не го проумявате, премъдри човече?

Пена беше прав и аз веднага най-искрено го признах. Опитах се да поправа грешката си като незабавно накарах Десиерто и пристигналия заедно с Пена индианец да обхождат всички постове на тобасите и да им дадат съответните инструкции.

Докато те вършеха тази работа, ние с Пена седнахме на земята, за да се заемем с единственото нещо, което ни беше останало — да чакаме.

И двамата мълчахме. Страшно много се ядосвах на допуснатата от мен грешка. Наистина, ако бяхме оставили сендадора спокойно да се промъкне при своите, той вече щеше да е затворен вътре в нашия кръг и едва ли щеше да успее да се измъкне. Вярно, че той бе единственият човек, който имаше качества, способни да осуетят успешното провеждане на плана ни. През нощта сендадорът сигурно нямаше да стои със скръстени ръце и щеше да направи опит за пробив, който несъмнено нямаше да завърши сполучливо за всички, ала неизбежно бе неколцина да избягат. Убеден бях, че той ще е сред тези няколко души. При това щеше да се стигне до схватки и кръвопролитие, тъй че засега ми оставаше поне удовлетворението, че грешката ми бе предотвратила подобни неприятни сцени. Но за съжаление оказа се, че тя съвсем не е единствената ми грешка. Изглежда през онази нощ бях изгубил способността си трезво да разсъждавам. Иначе би трябвало да се досетя, че над самия мен би надвиснала голяма опасност.

Сендадорът обикаляше в тъмнината около нашата верига от постове. Той беше видял къде се намирам. Знаех, че ме смята за най-опасния си противник и беше много близо до ума, че ще се опита да се промъкне до мен, за да ме обезвреди. Ала за беда подобна мисъл изобщо не ми хрумна.

Двамата с Пена седяхме мълчаливо един срещу друг, заети с мислите и чувствата си и напрегнато се вслушвахме в нощта, за да можем да доловим и най-слабите звуци. И ето по едно време ми се стори, че долових съвсем лек шум — сякаш някой бе прекарал длан по твърдата земя, при което се бяха отърколили няколко ситни камъчета или пък по-едри песъчинки.

— Стойте съвсем тихо! — прошепнах на Пена. — Струва ми се, че някой пълзи към нас.

— Кой? — попита ме той също тъй тихо. — Да не е сендадорът?

— Възможно е, дори е вероятно. Да се послушаме!

Легнах и долепих ухо до земята. И тогава долових споменатия вече шум още по-ясно. Той се приближаваше, но не успях да установя от коя страна. Щом толкова тихо шумолене достигаше до такъв изострен слух като моя, можех да предположа, че причинителят му се намира само на няколко крачки от нас. Вече бях сигурен, че ни заплашва опасност. Без да се изправям, пропълзях до самия Пена и му прошепнах в ухото:

— Подайте ми ръка! После бързо скачаме на крака и изтичваме двайсетина метра надясно. Съвсем наблизо има човек. Едно... две... три!

При „три“ ние светкавично се изправихме и се затичахме. Бях хванал ръката на Пена, за да не се изгубим един друг. Но след неочаквано рязко дръпване я изпуснах а после чух зад гърба си гласа на моя спътник:

— По дяволите! Какво... какво... ах!

Спрях и внимателно се заслушах.

— Куче! — продължи Пена. — Няма да ми избягаш. Здраве съм те хванал. Ще те задържа и... ау, о!

Последните междуметия издаваха силна болка.

— Дръжте го здраво! — извиках аз. — Идвам!

И ето че отново извърших грешка, дори непростима глупост. Със силните си викове обърнах вниманието на нашия противник, че на

Пена му идва помощ. Изобщо не биваше да се обаждам.

Мигновено изминах обратно крачките, които ни делеах. Точно пред мен от земята се надигна някакъв силует. Посегнах и бързо го сграбчих за гърлото.

— Небеса! — изхъхри човекът на немски. — Та това съм аз, мен хванахте...

И така, бях заловил Пена. Естествено веднага го пуснах. Недалеч от нас се разнесе гласът на сендадора:

— Засега не успях! Но ще ми паднеш в ръцете, гаден немски пес!

Светкавично вдигнах карабината „Хенри“ и стрелях пет-шест пъти към мястото, където се намираше негодникът. Но изглежда този ден той беше неуязвим за куршумите ни, понеже не се чу никакъв звук, който би могъл да ни наведе на предположението, че аз съм го улучил.

— Мътните го взели! — запроклина Пена. — Ама че вечер! Абсолютно никак не ни върви, а на всичко отгоре собственият ти другар се опитва да те удуши. Защо ме сграбчихте тъкмо мен?

— Защото видях вас, а не него!

— Мен сте видял! Нима това може да е причина да ми стиснете врата тъй, сякаш е варен макарон?! Ако винаги когато ме видите се опитвате да ме удушите, тогава лошо ми се пише!

— В бързината и тъмнината не ви познах. Защо си издърпахте ръката?

— Аз ли? Изобщо не съм имал такова намерение. Но докато ме влачехте подир себе си, се препънах в сендадора, който лежеше точно на пътя ни.

— Е, това наистина е лош късмет!

— Да. Но същевременно имах и голямо щастие, понеже изглежда и негодникът беше не по-малко изплашен. Поне пропусна да ме сграбчи веднага.

— Но пък вие побързахте да го заловите, нали?

— Да. Стиснах го за врата с всичките си десет пръста, ала какво да правя като не съм роден удушвач като вас. Сендадорът успя да си поеме дъх и на свой ред също започна да ме души, което, разбира се, не ме изплаши кой знае колко.

— Странно, че не си е послужил с някакво оръжие!

— О, после си послужи! Забелязах как посегна към пояса си. Опитах се да задържа ръката му, но той успя да я измъкне от юмрука ми, и то заедно с ножа си. Принуден бях да го пусна, понеже ми се стори, че ми срязва всичките пръсти. Това стана тъкмо в мига, когато извикахте. За щастие той се изплаши и побърза да офейка.

— Е, никак не ни върви и туйто! Де да го бяхте задържали поне още две-три секунди!

— Да го задържа? С отрязаните си пръсти? Я ако обичате ми покажете как става това!

— Отрязани ли са? Е, не вярвам да е чак толкова лошо.

Той внимателно огледа пръстите си и после каза:

— Не са, пръстите ми са си още на мястото и даже нито един не е ранен, но цялата ми длан е срязана. Дано старият се върне час по-скоро. Преди спомена за някакво чудодейно индианско лечебно средство за рани, което начаса спирало всяко кръвотечение. Той го взе със себе си, нали ни предстоеше сражение.

Старият Десиерто бе чул силните ни викове и побърза да се върне. Когато се появи и той се ядоса не по-малко от нас на благосклонността, проявявана този ден от щастието към сендадора. После свали от рамото си своята кожена торба, извади от нея всичко необходимо за лекуването на рани, превърза ръката на Пена, а след това ние се отдалечихме, за да потърсим някое друго подходящо място. Така щяхме да затрудним сендадора отново да ни открие.

Опитах ли се отсега нататък пак да си пробие път между постове, той сигурно щеше да успее, понеже старият беше наредил да го пропуснат и после веднага да ни съобщят. Но минаваше час след час, а никой не идваше да ни докладва подобно нещо. Наближи полунощ и лунният сърп изгря, заливайки с бледата си светлина цялата околност. Това ни даде възможност да виждаме горичката в средата на кръга ни като тъмна неясна маса.

Колкото и слаба да бе за друго лунната светлина, за нашите цели бе напълно достатъчна. За нас беше изгодна, а за мбоковите — гибелна. Първо, тя пречеше на сендадора отново да се промъкне тайно до нас и второ, което бе най-важното, ни издаваше всички приготовления на индианците.

Както и бяхме предвидили, изстрелите ги накараха да станат по-предпазливи. Те също разставиха постове в кръг около горичката, и то

така, че тези хора се намираха приблизително по средата между нас и техния лагер. И ето че след изгряването на луната тобасите забелязаха неприятеля и незабавно започнаха да стрелят по предните му постове.

Скоро стана ясно, че нашите индианци никак не са лоши стрелци, понеже куршумите им улучваха целта. Много мбокови паднаха убити. Други бяха ранени и заедно с останалите невредими воители побързаха да се втурнат към горичката, за да се прикрият на сигурно място зад храсталаците и дърветата.

Малко по-късно забелязахме, че двама по двама започнаха да се осмеляват да излизат на открито. Запълзяха по земята към своите убити и тежко ранени, за да ги приберат в лагера. Тобасите стреляха и по тези хора, без ние да им попречим. Това може би изглежда безсърдечно и не дотам хуманно, ала в нашето положение преди всичко трябваше да покажем на мбоковите, че нямаме никакво намерение да се шегуваме. С прекалената си суровост в този момент по-късно щяхме да успеем да предотвратим далеч по-сериозни кръвопролития.

Естествено нашите врагове ни виждаха също тъй добре, както и ние тях. Те нямаше как да не забележат, че са обградени. Дори имаха възможност да преброят хората ни и можеше да се очаква да се опитат да си пробият път с масирано нападение. Но нощта измина, без да се случи нищо подобно. Зазори се и настъпи денят. Тогава сметнах вече играта за спечелена.

Бяхме взели с нас далекогледа и с негова помощ можехме да наблюдаваме какво става вътре в горичката. В самия ѝ край бяха разположени постове, които имаха за задача да следят действията ни. Както изглеждаше, зад тях останалите се бяха събрали на съвещание. Можеше да се очаква, че скоро щяхме да разберем резултата от него.

След известно време забелязахме, че започнаха да оседлават малкото коне, с които разполагаха. Явно се готвеха да тръгват.

Мбоковите си мислеха, че не можем да виждаме какво правят в горичката. Изобщо не знаеха, че имаме бинокъл.

Най-важното в момента беше да успеем да видя към коя страна на горичката щяха да се оттеглят, защото несъмнено в същата посока щеше да последва и опитът за пробив. С Десиерто и Пена уговорихме няколко знаци, с които можехме да си съобщаваме най-необходимото. После изпратих единия от тях да отиде наляво, а другият — надясно.

След като изминаха приблизително по една трета от окръжността, образувана от нашите постове, те се спряха. Така разделихме кръга на три и макар че в средата му се издигаше горичката, имаме възможност да се виждаме един друг и да си разменяме уговорените знаци.

Нашите тобаси получиха заповед да не стрелят по конете, които щяха да ни трябват, а по ездачите, и изобщо да натискат спусъка едва тогава, когато са сигурни, че ще улучат целта. Уговорихме се също, че всеки втори човек от незастрашената страна ще се притече на помощ на другарите си, застанали откъм страната на пробива. Но другите непременно трябваше да останат по местата си.

Впрочем никак не се страхувах за нашите индианци. Те бяха твърдо уверени, че ще победят, и тази увереност им придаваше такова спокойствие, чиято стойност ми бе добре известна.

Бях застанал откъм страната на селото и бях сигурен, че тук всичко щеше да остане спокойно. Едва ли на мбоковите щеше да им хрумне да бягат в тази посока. И действително съвсем скоро ги видях да се събират в противоположната част на горичката. Следователно искаха да направят опит да се измъкнат на изток.

Като вдигнах високо над главата си пушката, аз дадох на стария и на Пена съответния знак и видях как те уведомиха най-близкостоящите хора, а те предадоха съобщението по-нататък. И така тобасите бяха подготвени да посрещнат неприятеля.

Мбоковите се намираха вече толкова навътре в източната част на горичката, че не ми бе възможно да ги наблюдавам. Но и не беше необходимо, понеже в този миг нападението им започна. То бе оповестено с ужасен рев. После чухме изстрелите. Разнесоха се откъм срещуположната на нас страна отвъд горичката, тъй че не можехме да виждаме какво става там. Но всеки знаеше какво трябва да прави. Веднага щом доловихме първите изстрели, определените хора се втурнаха наляво и надясно до местата, откъдето куршумите им можеха да достигнат мбоковите.

Оттук нататък не се чуваха повече отделни изстрели, защото те се сляха във всеобща трескава пукотевица, която не трая по-дълго от две минути. После получих чувството, че храсталаците, в които бяха отблъснати мбоковите, сякаш взеха да се огъват под яростните им

крясъци. Но и нашите тобаси им отвърнаха с такъв победоносен рев, който звучеше не по-малко страховито.

Хората, изпратени на помощ от моя участък, се завърнаха и с гордост заразказваха колко лесно спечелили победата. Естествено те не допуснали неприятеля да напредне толкова, че отровните му стрели да могат да ги достигнат, а го посрещнали с такъв дъжд от куршуми, че нападението било спряно още в самото му начало. После врагът се оттеглил като взел своите убити и ранени.

За мбоковите това беше урок, който трябваше да ги направи по-отстъпчиви. Ето защо изпратих при тях един тобас, владеещ езика им, за да ги подкани да се предадат. Поради липсата на клон или някаква пръчка, той взе бяла кърпа в ръка и като я размахваше бавно се отправи към горичката. Видях го как се спря и чух думите, които подвижна на мбоковите. Отговориха му отделни гласове. След това се надигна буря от крясъци и към него полетяха множество стрели, но за щастие, без да го достигнат. Когато се завърна при нас, той ни каза, че му отговорили следното: ако сме имали желание, да сме се опитали да нападнем лагера им. Сигурно нямало да се решим да навлезем в обсега на стрелите им, а от куршумите ни нямало защо да се боят.

Пена и Винтер се бяха приближили, за да чуят разказа на парламентъора. В този момент първият от тях се обади:

— Ще им отговорим ли по начин, който заслужават?

— Да — казах аз. — Те искаха да ни избият, защо тогава ние да ги щадим? Улучим ли неколцина, това всъщност ще спаси останалите, понеже ще ги принудим да се предадат. Нека свием кръга още повече, но така, че все пак стрелите им да не могат да ни достигат. И тогава хората ни да стрелят по всеки, който им се мерне пред очите.

Указанията ми бяха изпълнени. Приблжихме се още малко до горичката и скоро се разнесе пукотът на отделни изстрели, насочени към мяркащите се между крайните храсталаци мбокови. Доста от куршумите улучиха целта си, което можехме да разберем от избухващите всеки път гневни крясъци.

За да принудим мбоковите по-скоро да се предадат, отново изпратих при тях парламентъора, за да ги накара да насочат вниманието си към мен. Думите му пак бяха посрещнати със силни викове и стрели, които не достигнаха до него, ала все пак индианците

явно разбраха и последваха съвета му — видях как се струпаха към онази част от горичката, срещу която се намирах.

Тогава започнах бавно да отстъпвам заднешком, отдалечавайки се все повече от лагера им. Много добре знаех доколко мога да разчитам на тежкия си мечкоубиец и се спрях на такова разстояние, от което не само индианците, но и доста бели не биха сметнали за възможно куршум да стигне до горичката.

Първо погледнах през бинокъла и си набелязах едно място, където се бе насъбрала доста гъста тълпа мбокови, за да следят действията ми. После размахвах пушката високо над главата си, набързо се прицелих, натиснах спусъка и веднага пак хвърлих поглед през далекогледа.

На въпросното място цареше голямо объркване. Очевидно куршумът ми беше засегнал не само един човек. Видях на земята легнали хора и други да се надвесват над тях. Мнозина тичаха насамнатам и всички крещяха ужасени.

Повторно вдигнах пушката си, прицелих се и им изпратих и другия куршум. Ревовете на мбоковите се удвоиха, а това бе сигурен признак, че пак бях улучил. След като се върнах на предишното си място, старият Десиерто каза:

— Страхотна пушка! Не смятах, че е възможно от такова разстояние да се улучи целта!

— Ами! Улучвал съм я и при далеч по-трудни обстоятелства. Стрелях право в гъстата тълпа и все някого трябваше да улуча. Постигнах целта си, понеже тези типове вече сигурно са се убедили, че няма къде да се скрият от куршумите ни. Надявам се съвсем скоро да се предадат.

— И аз мисля така. Да поговоря ли с тях?

— Самият вие? Излагате се на голяма опасност да ви улучи някоя стрела.

— Никой няма да дръзне да стреля по мен! Познавам тези червенокожи. Въпреки отровните им стрели ще отида даже в самата горичка.

— Я по-добре се откажете! Може да означава сигурната ви смърт.

— О, не. Щом нося ей това нещо със себе си, за мен няма никаква опасност.

Той потупа по кожената си торба и измъкна от нея навитото на руло расо.

— Взех го именно за тази цел — продължи той. — Всички индианци на Гран Чако имат от мен такъв респект, че ако нося расото, никой от тях няма да дръзне да посегне на мен. Така че не се безпокойте! Много добре знам какво правя.

— Е, в такъв случай няма да ви противореча. Но какви условия ще им поставите?

— Вие какво ще ме посъветвате?

— Проявете милосърдие! Достатъчно кръв бе пролята от тяхна страна, докато нашите хора не загубиха и капка. Освен това те са просто подлъгани.

— Давам ви пълно право и от вчера изобщо съм станал съвсем друг човек. Нямам представа какво ще ми отговорят и следователно не знам какво ще кажа и какво ще поискам от тях. Но няма да бъда прекалено суров.

Той наметна расото си, остави всичките си оръжия и с достолепна походка се отправи към лагера. Ако до този момент се бях страхувал за него, опасенията ми напълно изчезнаха след като видях с какво спокойствие тобасите наблюдаваха как техният предводител и върховен вожд се приближава към враговете им. Мбоковите се държаха съвсем кротко. Никой от тях не пристъпи напред с никакви враждебни намерения. Не се чу никакъв глас даже и когато старият изчезна зад храсталаците.

Изглежда всички мбокови се насъбраха около него, колкото и внимателно да наблюдавах мястото през бинокъла, не можах да забележа някой да стои сам настрана, а до един се скупчиха около Десиерто, образувайки плътен кръг.

Чакахме много дълго. Измина час и после още половин. Май сетне кръгът се разтвори и старият се завърна при нас, ала не беше сам. Придружаваха го шестима индианци. Единият от тях изглежда бе кацик, а останалите петима — доста възрастни мъже, които идваха с него като съветници. Когато се приближиха, Десиерто ни каза на испански:

— Този храбър вожд на мбоковите желае да зададе на сеньорите няколко въпроса. Поведението му ще се определи от получените отговори.

След тези думи той седна на земята. Пена и аз се настанихме от двете му страни. Заедно с придружителите си мбоковът зае място точно срещу нас. Първо ни хвърли остър и изпитателен поглед, а после, за моя изненада, ни заговори на доста сносен испански:

— Вие сте от страната, наречена Алемания, нали?

— Да — отговорих аз.

— Това ме радва, понеже аз уважавам тази страна и нейното население.

— Да не би да познавате някои немци?

Изглежда въпросът ми не му беше дотам удобен, защото той се направи, че не го е чул и продължи:

— В Алемания има храбри, умни и набожни хора. Както вече видях и вие сте смел човек. А сега ми кажете дали сте също набожен и умен!

— Спестете ни отговора като сам проверите дали сме такива, или не.

— Набожният човек не убива своите братя.

— Но може би своите врагове!

— Умният мъж превръща враговете в приятели!

— Ако те нямат нищо против!

— Това зависи от условията, които им поставиш. А знаете ли, че набожните и умни хора никога не лъжат?

— Знаем го.

— Обичате ли истината?

— Обичаме я и винаги я казваме.

— Значи ще узная каквото ме интересува. Познавате ли вожда на мбоковите Ел Вененосо?

— Да.

— Къде се намира със своите петдесет и осем воини?

— Те са наши пленници.

— Всичките ли са индианци?

— Между тях има един бял, когото сигурно познавате по-добре и от мен. Наричат го Ел Йерно и е зет на сендадора.

— Колко от тях са ранени?

— Нито един, защото ти победихме с хитрост.

— Каква?

— Подмавихме ги на един остров, където ги заловихме и вързахме.

— Какво решение взехте за съдбата на Ел Вененосо и хората му?

— Мислехме да им върнем свободата и да им простим за злите намерения. Но тъй като дойдохте и вие, за да ни нападнете и избиеете, се налага да вземем решението тези хора да споделят съдбата, която сам изберете за вас и вашите хора.

Известно време той гледа замислено пред себе си, а после попита:

— Познавате ли Ел Сендадор?

— Знам го този негодник.

— Ние винаги сме го смятали за добър човек и сме негови приятели.

— Тогава страшно сте се лъгали и сте приятели на един много голям злодей.

— Същото ни каза и старият Десиерто, ала просто не му повярвахме, понеже сендадорът никога не ни е лъгал и мамил.

— Тогава към вас е бил по-почтен и по-верен, отколкото към други хора, макар че ми е невъзможно да го похваля за „верността“, която прояви днес. Той направо ви заряза. Това ли наричате вяност и преданост?

— Сигурно сте му попречили да се върне при нас. Чухме много изстрели, а също и гласа му. Да не сте го убили или пленили?

— Нито едното, нито другото. Избяга — отвърнах най-искрено, макар че навярно щеше да е по-добре, ако го бях оставил в неизвестност. Този човек не ми харесваше. Неговото по начало безлично и безизразно лице издаваше в момента притворство и лукавство. Изглежда искаше да ни разпита и получените сведения да използва за собствената си изгода. Продължих като му зададох въпроса.

— А защо дойдохте да нападнете тобасите? Нима сте техни смъртни врагове?

— Не сме — отвърна той, знаейки много добре, че евентуалният положителен отговор на въпроса ми само би влошил положението му.
— Те са наши приятели.

— Но кой напада и избива приятелите си?

— Сендадорът ни подлъга — извини се той.

— Е, ами тогава веднага можете да разберете, че познанството с този човек ви носи само беди. Близки ли сте с него?

— От време на време идва при нас. Друго не ни е известно.

— Къде е тайното му постоянно убежище в Гран Чако?

— Никога не ни е казвал. Той се скита навсякъде.

— Чувал съм, че въпросното място се намира при вас!

— Излъгали са ви.

— Хмм! Кога дойде последния път сендадорът при вас?

— От няколко седмици сме заедно.

— А откъде идвате сега?

— Право от нашите села.

— Той там ли ви посети?

— Да.

— Чух, че преди няколко дни при Nuestro Senor Jesu Christo сендадорът е нападнал група бели.

— Не е вярно, защото от няколко седмици се намира при нас.

— И все пак хората говорят, че съвсем наскоро бил в Палмар!

— Тогава страшно се заблуждават.

— Белите, които се канел да нападне при Кръста, са го изпреварили и пленили, ала после той успял да избяга, защото един от тях му помогнал. По-късно за благодарност сендадорът все пак ги нападнал и с изключение на двама мъже ги пленил.

— Разказът ви звучи така, че ми е невъзможно да го повярвам.

— Тогава значи не знаете и накъде е отвел пленниците, а?

— Не.

— Чух, че ги оставил при мбоковите.

— Би трябвало да го знам, защото съм върховният кацик на всичките села на мбоковите. Изобщо не вземаме бели пленници. Ние сме най-добрите приятели на белите и никога не сме държали при нас нито един бял в плен.

— Наистина ли?

— Никога! — отвърна той като се помъчи да си придаде възможно по-искрено изражение на лицето.

— А при вас не е ли и някой си Пардуния от Гоя заедно със сина си?

— Не.

— Или може би познавате един бял на име Адолфо Хорно?

— Никога не съм го виждал.

— И все пак, както разправят, се намирал при вас!

— Вече го чух и от стария Десиерто, но това е най-голямата лъжа каквато може да има.

— Зетят на сендадора го бил пленил и довел при вас.

— Кажете ми името на човека, който разпространява тази клевета, и аз ще забия ножа си в сърцето му!

В този момент Десиерто се покашля по начин, който едва ли направи впечатление на индианците, но на мен ми даде знак да не говоря повече на тази тема. Аз разбрах стария и с дружелюбен тон продължих:

— В такъв случай трябва да призная, че съвсем несправедливо са говорили за вас толкова лоши неща.

— Да, точно така е! — увери ме той настоятелно. — Ако са изчезнали ваши приятели или спътници, ще ви дам на разположение всичките си воини, които ще ви помогнат да ги търсите, без да ви поискат никакво възнаграждение!

— Поне засега това няма как да стане, понеже вие нито разполагате със самия себе си, нито можете да се разпореждате с хората си.

— О, нали съм техен кацик! Те са длъжни да ми се подчиняват и с радост ще го направят.

— Забравяте, че в момента се намирате в такова положение, в което нито можете да заповядвате, нито подчинените ви да изпълняват вашите нареждания!

— Какво смятате да правите? Не бива да се приближавате до лагера ни, защото ще ви улучат нашите стрели.

— Съвсем не е нужно да се излагаме на стрелите ви. Нали ви показахме на какво разстояние бият пушките ни! Не се ли предадете, всичките ще умрете, без да успеете да одраскате кожата дори на един-единствен човек от нашите.

— Нима имате толкова барут и олово?

— О, имаме много по-голямо количество от необходимото, за да избием и над хиляда мбокови. Давам ви един час време. Ако дотогава все още не сте помолили за милост, от всички страни ще обсипем лагера ви с куршуми и бъдете сигурен, че за броени минути няма да остане жив човек.

— А какво ще стане с нас, ако се предадем?

Понечих да му отговоря, ала старият Десиерто се намеси:

— Ще сключа с вас съюз.

— Наистина ли? — бързо попита зарадваният кацик. — А можем ли да разчитаме на думата ви?

— Съвсем сигурно, стига само да не ни измамите.

— Бъдете спокоен, няма да направим подобно нещо. Но щом ще ставаме приятели, ще ни позволите ли да задържим всичко каквото притежаваме?

— Да, всичко каквото ви принадлежи, също и оръжията. Няма да се отнасям към вас като с пленници, но все пак, щом се предадете, временно ще трябва да се разделите с всички вещи, които носите със себе си. Такъв е военният обичай.

— А после? — попита кацикът и по лицето му се изписа голямо разочарование.

— После ще ви заведе при вашите мбокови, които са вече мои пленници, но мислех да ги освободя. Посъветвайте се с тях какво да предприемете.

— Ами какво ще стане, ако не се споразумеем при какви условия да сключим нашия приятелски съюз?

— Тогава ще ви пусна да се върнете по родните си места с цялата си собственост. Но при условие, че водите преговорите откровено и не се опитате да ни измамите.

— Ние сме откровени и винаги ще си останем такива. Сега ще уведомя моите хора за казаното между нас и ще ги попитам за тяхното мнение.

Той се впусна в полувисок разговор с останалите индианци. Не разбирах нито дума, но по изражението на лицата им си личеше, че тези хора все още се колебаеха. Може би смятаха, че могат да опитат още веднъж да ни се противопоставят, тъй като и без друго в случай на неуспех винаги им оставаше възможност и време да се предадат. Изглежда не им се вярваше, че сме въоръжени толкова добре, както им бях казал, понеже кацикът се обърна към мен с въпроса:

— Истина ли е, че разполагате с толкова барут и куршуми, та можете всички да ни застреляте?

— Да. И навярно сте видели вече и пушките каквито притежават всички тобоси, а?

— Е, ами пушки като пушки!

— Не е така. Няма да ви обяснявам с думи какви са те, а с действия. Внимавайте!

Човекът беше завързал червена кърпа около главата си. Без много церемонии я взех, закрепих я с двата ѝ края за цевта на пушката на един от мбоковите и му наредих да я държи високо във въздуха. Накарах го да застане така, че кърпата да се развее на утринния вятър като знаме. После взех карабината „Хенри“ в ръка и казах на кацика:

— Без да зареждам, с куршумите си ще пробия в кърпата толкова дупки, колкото пръсти имате на двете си ръце. Десетте дупки ще бъдат разположени така, че започвайки от долния ляв ъгъл, ще достигат до горния десен като образуват права линия. Внимавайте!

Отдалечих се, отброявайки сто и петдесет крачки, после се прицелих в „знамето“ и стрелях десет пъти. Преди още да се върна, кърпата се озова в ръцете на Пена и Десиерто, които с учудване оглеждаха правата линия, образувана от дупките. Взех я от ръцете им, подадох я на кацика и казах:

— Разгледайте я! Да направя ли нови десет дупки пак, без да зареждам, или вече разбрахте какви пушки имаме?

Индианецът поглеждаше ту към кърпата, ту към мен, ту към карабината. Лицето му беше придобило извънредно глупаво изражение, тъй че трябваше да положи големи усилия да остана сериозен.

— Но, сеньор — промълви той, заеквайки, как... как без... без да зареждате! Та нали пушката има само една цев и една дупка!

— Това далеч не е всичко. Питам ви дали да стрелям още десет пъти?

— За Бога, не! Дяволът се е скрил в тази пушка! Правена е в ада! Не искам повече да я гледам!

Той протегна напред и двете си ръце като същевременно направи неописуема физиономия.

— Щом изобщо не искате да я гледате, какво ли чувство ще изпитате, ако съвсем не на шега я насоча срещу вас и хората ви? При всеки изстрел ще пада по един воин.

— Сеньор, вие имате две пушки. С коя от тях стреляхте преди? С голямата ли?

— Да.

— Страшно беше, но тази малката е много по-ужасна. Махнете я от очите ми, понеже не искам да я знам! Отново ще поговоря с моите хора.

Той пак се обърна към другите индианци, които също бяха силно впечатлени от демонстративната ми стрелба, макар че откровено казано, номерът ми не изискваше кой знае каква сръчност. Този път разговаряха съвсем тихо, а разтревожените им погледи отново и отново се спираха на моите пушки. Ясно беше, че са обзети от страх. Най-сетне кацикът заяви:

— Приемаме условията ви и се предаваме, но много се надяваме непременно да удържите думата си!

— Ще я удържим! — отвърна Десиерто. — Но при условие, че сте ни казали истината.

— От нас не сте чули нито една лъжлива дума. Сега хората ми могат ли да излязат от храсталаците, без да се излагат на опасност?

— Все още не. Най-напред ще трябва да ни предадете всички оръжия и цялата останала ваша собственост.

— Но без конете, нали?

— И тях. Ако са ваши, ще си ги получите обратно. А сега се върнете в лагера си. Нека десет души донесат всичко! После ще ви съобщим какво ще правим.

Мбоковите станаха и се отдалечиха. Бяха убедени, че при дадените обстоятелства са сключили твърде изгодно споразумение. Щом се отдалечиха достатъчно, за да не могат да ни чуват, Десиерто ми каза:

— Трябва да благодарим на вашата дяволска карабина, която ги накара буквално да се разтреперят от страх. Просто да не повярва човек, че е възможно толкова многоброен неприятел да бъде победен, а даже и пленен, без някому да падне и косъм от главата!

— Но не им дадохте обещанията си сериозно, нали?

— Бях напълно сериозен!

— Тогава тези негодници направиха чудесна сделка! Вместо да получат заслуженото си наказание, те ще станат ваши приятели и съюзници. Винаги обичам да постъпвам човешки, но не ми се струва много подходящо престъплението буквално да се възнаграждава!

— Че кога е станало дума за възнаграждение?

— Във всички случаи вашите условия съдържат в себе си награда!

— Е, да, ама каква! Нима не чухте какво неколкратно поставих като предварително условие? Да няма никакви лъжи и никакво коварство. Кацикът ни излъга, кани се да ни измами. Затова не е необходимо да спазвам дадената дума. Този глупак искаше да ни надхитри, но се оплете в собствената си мрежа. Какви опашати лъжи ни разправи за сендадора! А твърдението му, че уж никога не бил пленявал бели, е доказателство, че ни смята за абсолютно неосведомени. Няма да е особено радостна изненадата му, когато разбере как всъщност стоят нещата.

— Но къде смятате да подслоните толкова много хора?

— Бъдете спокоен! Имам предостатъчно място. Ще ги затворим в църквата.

— Там няма как да ги охраняваме добре. Някои от тях лесно могат да избягат.

— Ще се погрижа малко да ги позатрудним. Навярно още не знаете, че там има голяма изба?

— А-а, така значи! Но те едва ли ще пожелаят доброволно да слязат в нея.

— Тогава ще ги принудим. Ще се погрижа на брега да остане само лодката от снощи, която заедно с гребца побира едва шест човека. Ще взема също мерки в църквата да чакат десетина от най-яките ми индианци, които няма много-много да се церемонят с малобройните пристигащи мбокови. Тъй и тъй трябва да изпратя до селото някой вестоносец, за да съобщи на хората, че планът ни е успял. Същият човек ще им отнесе и моите заповеди, та когато пристигнем, всичко да е подготвено.

Той направи знак на неколцина от воините си и после им даде много подробни инструкции. Това му отне толкова време, че когато приключи с тази работа, десетина мбокови вече се приближиха с военната плячка. Те водеха конете, върху които бяха натоварени повечето вещи. С голяма радост забелязах, че между животните бе и моят дорест жребец. Много ми се искаше веднага да се затичам срещу него, но останах на мястото си, за да разбера дали щеше и сам да ме познае.

Разтовариха оръжията и другите предмети. Стоях настрани и отдалече наблюдавах сцената. Щом дорестият жребец се почувства освободен от товара си, той потърси трева, за да попасе. При това обърна няколко пъти глава насам-натам. И когато се озовах в зрителното му поле, конят внезапно като че замръзна на място. После ушите му започнаха енергично да се движат, а опашката му се изправи. Първо ме огледа с дясното си око, а после и с лявото и бавно се приближи. Най-сетне изглежда се убеди, че това съм аз. По цялото му тяло премина силна тръпка. Пое дълбоко въздух, изпръхтя няколко пъти, силно изцвили и се втурна към мен. Все още стоях съвсем неподвижно. Той ме побутна с муцуна, изтика ме малко встрани и когато въпреки това не издадох никакъв звук, жребецът изцвили продължително и някак много жално. Едва тогава сложих длан на врата му и придърпах главата му до лицето си. Назовах го с галеното му име и го потупах по лъскавата гладка кожа. Това го накара да изпадне в необузdana радост. Той потърка муцуната си къде ли не по мен, побутваше ме от всички страни, започна да се изправя на задните си крака, да хвърля къч, да се втурва ту в една, ту в друга посока, но веднага пак се връщаше, обикаляше около мен, приближаваше се, за да ме близне, лудуваше, накратко казано беше извън себе си от радост.

Претърсих кобурите на седлото. С изключение на някои дреболии не само всичко си бе на мястото, но сендадорът, който естествено беше присвоил моя жребец, се бе оказал тъй добър да постави там какви ли не други предмети, на които можех да гледам като на моя собственост.

Междувременно Десиерто беше наредил да кажат на кацика, че вече може да строи хората си в две редици. Когато дългата върволица от мбокови се приближи, ние разтворихме кръга си. Нашите хора се притекоха, за да поемат предадените оръжия и други вещи, както и да образуват ескорта на пленниците. Тобасите застанаха от двете страни на вражеските редици.

Заедно с Пена и стария се отправихме към горичката, за да видим дали там нямаше да намерим нещо важно за нас. Търсенето ни се оказа напразно. После се върнахме и когато съзряхме дългата двойна редица пленници между въоръжените тобаси, които ни чакаха, Десиерто каза:

— Много ми се иска да разбере какво ли си мислят тези юнаци! Дали наистина си въобразяват, че ще се отърват толкова леко?

— Сред тях имам неколцина познати — обади се Пена. — Особено добре съм запомнил двамата пазачи, които тъй сладко спяха, докато освобождавах ей този наш приятел. Разчитат на това, че не сме ги познали, понеже в очите на белите всички индианци изглеждат еднакво.

— Все още не знам дали и аз имам познати между тях — казах аз. — Занимавах се с моя кон и не ми остана време да огледам мбоковите. Няма ли да си направим удоволствието да предложим на кацика един кон?

— Да му го подарим? — учудено попита Пена.

— Какви ги приказвате! Да му подарим! Не, но заедно с нас и той гордо на кон да влезе в селото.

— Само това липсваше! Нека този тип върви пеша, така както и ние вървахме дни наред, след като ни отнеха конете.

— Няма да го направим от кой знае какви приятелски чувства, а от предвидливост. Разрешим ли му да язди, така ще му окажем чест, която ще приспи бдителността му и ще го накара слепешката да влезе в клопката. Ще сметне, че е невъзможно да замисляме нещо лошо срещу един пленник, комуто позволяваме да възседне кон!

— Това е вярно, прав сте. Нека му разрешим да язди! Да започнем триумфалното шествие! Но радостта ми щеше да е хилядократно по-голяма, ако бяхме спипали и сендадора.

— Дано го заловим, и то нейде наблизо.

— Не си въобразявайте подобно нещо! Или наистина си мислите, че ще се скита наоколо, докато го надушим и ни падне в ръцете като зряла круша?

— Не, разбира се, но ми се струва, че ще остане наблизо, докато научи как е приключил неговият грабителски поход. А краят му се видя едва сега и затова съм твърдо убеден, че сендадорът все още се крие наоколо и ни наблюдава.

— В такъв слушай не бива да губим време, а да започнем да го търсим, защото твърде вероятно скоро ще си плюе на петите.

— Няма защо чак толкова да бързаме. Сега денят е дълъг и мисля, че сендадорът ще се позабави тук още малко, за да ни шпионира и да разбере какво ще стане с пленниците.

— Тогава сега и ние отиваме в селото, така ли?

— Да. Допринесохме немалко за успеха ни и също ще вземем участие в триумфалното шествие.

Възседнах дорестия жребец. Той не скриваше радостта си, че отново съм на гърба му. Пена яхна коня, на който беше яздил и преди. Всички коне бяха налице, животните на йербатеросите, на брат Иларио, както и на другите ни спътници.

Когато приближих до кацика жребеца на Търнърстик и му направих знак да се качи на седлото, индианецът учудено ме погледна и попита:

— Какво имате предвид? За какво е този кон?

— За да го яздите.

— Сега да... не съм ли ваш пленник?

— Все още не сме решили какъв ще бъдете. Засега за мен сте просто кацикът на мбоковите, на който прилича да язди, стига да има на разположение коне. И така, качвайте се на седлото!

Той се отзова на моята подкана. Както по неговото лице, така и по лицата на хората му си пролича какво силно впечатление им направи това внимание. Едва тогава намерих време да огледам отделните воини и скоро разпознах онези, които видях в бивака, където се появи Пена, за да ме избави. Естествено се престорих, че не познавам никого от тях.

Ние, четиримата ездачи, застанахме начело на колоната. Следваха ни натоварените коне, водени от неколцина тобаси, а подир тях вървяха редиците на мбоковите заедно с техния ескорт. С бърза стъпка се насочихме към селото. Почти стигнахме до него, без да срещнем жив човек. Ала жителите му се бяха събрали на брега, образувайки дълга върволица, и ние трябваше да минем между нея и водата, за да стигнем до пристана, откъдето тръгваха лодките за острова.

Най-отпред бе застанала Уника заедно със своята женска гвардия. После следваха мъжките и женските обитатели на селото и най-накрая — децата. Воините, оставени да защитават селото, енергично изпълняваха службата на полиция, като поддържаха реда сред тълпата, която ни посрещна с ликуване.

От само себе си се разбира, че музикантите не липсваха. Всичко живо, което можеше да вика, да крещи и да ликува, не щадеше гласа

си. Както навсякъде по света, така и тук най-шумни и най-необуздани бяха децата. Изглежда мбоковите не бяха особено възхитени от това триумфално посрещане. Те гледаха в земята и не смееха да вдигнат очи към викащото множество.

Така се добрахме до пристана, където спряхме и слязохме от конете. Неколцина воители поеха поводите на животните, за да се погрижат за тях.

— Защо слязохме тук? — попита кацикът.

— Защото стигнахме целта си — отговори му Десиерто. — Ще се прехвърлим отсреща на острова.

— Че какво ще правим там?

— Ще получите по-сигурен подслон, където моите хора няма да ви досаждат. Нали знаете, че особено по-младите от победителите не могат винаги да бъдат тъй лесно обуздани, а на мен никак не ми се иска някой от моите млади хора да ви обиди в опиянението от победата.

— Тогава това е нещо друго и дори ще ми е по-приятно — каза успокоен кацикът, въобразявайки си, че тази мярка на стария е израз на почитта и уважението му към предводителя на мбоковите.

— Да — обади се Десиерто, — ще останете от мен също тъй доволен, както и аз от вас. Като върховен вожд на вашите воители естествено ще присъствате тук и заедно с мен ще наблюдавате прехвърлянето на хората. А моите двама немски приятели още с първата лодка ще отидат на острова, за да се погрижат да бъдете посрещнати както подобава.

Лицето на кацика засия от удоволствие. Мислеше си, че вече няма защо да се тревожи и дори се обърна с кратка реч към своите индианци, за да успокои и тях. Трима от тях се качиха в малкия плавателен съд заедно с мен и Пена. Гребецът беше шестият човек.

— Защо ли старият изпраща тъкмо нас? — попита ме Пена на немски след като се отблъснахме от брега.

— Защото вчера доказахме, че на острова умеем добре да се справяме с мбоковите. Може би той разчита на нашите юмруци повече, отколкото на своите хора.

— Любопитен съм да видя какво ще заварим във вътрешността на църквата.

— Съвсем същото като вчера, но с тази разлика, че ще е отворена избата, чийто вход не сме забелязали.

Беше точно така, както си го представях. Слязохме на острова и когато влязохме в църквата, видяхме на предпоследната пейка да седят десет яки тобаси. Пейката зад тях беше отстранена и ние забелязахме отвор в земята и каменни стъпала, които се спускаха надолу. Тобасите наставяха, а ние придружихме тримата мбокови до дупката. На техния език Пена ги подкани да се спуснат долу. Те го погледнаха слисано, хвърлиха поглед към мрачния вход и отказаха да последват подканата му.

Отначало Пена се обърна към тях любезно. Но ето че после стана груб. Измъкна ножа си и ги заплаши. аз взех в ръка револвера си и го насочих към тях. Но този толкова ясен жест се оказа излишен, понеже тобасите сграбчиха мбоковите и ги блъснаха в отвора, водещ към избата, сякаш бяха пакети с някаква стока.

— Ето че са вече долу — каза Пена. — Тобасите ще имат грижата да не ги пускат да излязат навън. При всяко пристигане на лодката аз ще отивам на брега, за да посрещам пътниците и да ги довеждам тук. Вие стойте на пост при вратата, за да задържате евентуални бегълци!

Той се отдалечи и скоро се появи с други петима, които също отказаха да слязат долу. Блъснаха и тях. Така продължихме да прибираме в избата една петорка подир друга. Десетте тобаси бързо придобиха необходимата сръчност и рутина. Само секунди след като мбоковите прекрачиха прага на църквата те биваха поети и от човек на човек бързо стигаха до входа на избата и изчезваха в нея, преди да помислят за словесна или физическа съпротива.

Но затова пък толкова по-шумно беше долу. На няколко пъти пленниците се опитаха със сила да се измъкнат навън, ала пред входа бяха застанали на стража двама тобаси с опънати лъкове и отровни стрели, така че опитите бързо бяха прекратени.

Накрая пристигнаха и ранените, превързани вече от стария Десиерто. По някакво чудо нито един от тях не беше ранен в краката и това щастливо обстоятелство много улесни прехвърлянето им. Мъртвите бяха оставени в горичката. Най-накрая, когато лодката се беше връщала може би над четирийсет пъти, всички мбокови бяха

прехвърлени на острова и Пена ме взе със себе си, за да посрещнем последните — това бяха само Десиерто и кацикът.

— Е, хората ми добре ли са подслонени, доволни ли са? — попита индианецът, като ни видя да се приближаваме.

— Досега никой не се е оплакал — отвърна му Пена.

— Получиха ли храна и нещо за пиене?

— Още не са, но мисля, че Десиерто ще се погрижи за това.

— Да, направете го — обърна се кацикът към стария. — В горичката нямаше вода и понеже не биваше да палим огън, нито сме пили, нито сме хапнали нещо топло.

Десиерто вдигна рамене и каза:

— Съжалявам, но долу в избата също няма вода, но затова пък е влажно колкото искате.

— Какво? Натъпкали сте хората ми в някаква изба? Но нали говорихте за хубави жилища!

— Нима една изба не е достатъчно хубава за разбойници и убийци?

Слисаният кацик направи крачка назад и погледна стария в очите. Увереният израз на лицето му бързо изчезна. Аз заставах близо зад гърба му, за да мога в случай на нужда бързо да го сграбча.

— Какво казахте? — попита той. — Разбойници и убийци ли?

— Да не би да не сте такива?

— Но преди не употребявахте подобни думи!

— Говоря такива думи каквито искам!

— Сеньор Десиерто, защо се променихте тъй внезапно?

— Промених ли се? Аз съм си съвсем същият както и преди. Но се измениха обстоятелствата.

— Какви обстоятелства?

— Докато бяхме навън на открито, вие не се намирахте в ръцете ми тъй сигурно както сега. Следователно, за да избегна всяко кръвопролитие, бях принуден да разговарям с вас по-дружелюбно, отколкото ми беше по сърце.

— Значи ме излъгахте! — възкликна индианецът. — Настоявам незабавно да сключим договора за приятелство!

— С удоволствие! Само не забравяйте условията ми! Бяхте ли откровен към нас?

— Да.

— Не! Излъгахте ни, а и сега имахте намерение да ни измамите. Знаете всичко, което е извършил сендадорът в последно време. Взели сте участие в неговите злодеяния. Знаели сте, че...

— Лъжи, лъжи и пак лъжи! — прекъсна го кацикът.

Това ми се стори вече прекалено. Сложих ръка върху рамото на индианеца и настоятелно го попитах:

— Човече, я преди всичко ми кажи, откъде сте взели конете, които имате?

— Наши са. Купихме ги.

— Слушай, само допреди броени дни тези коне бяха наша собственост. Сендадорът ни ги отне. Ти наистина ли мислиш, че не те познаваме теб, негодника, както и твоите хора? Навярно не са ти казали, че бях техен пленник, но не след дълго им избягах?

— Не са.

Той напълно бе загубил самоувереността си и краката му се подгъваха така, сякаш ръката, която бях сложил съвсем леко на рамото му, бе тежка като воденичен камък.

— И по-нататък! — продължих аз. — Наистина ли не познаваш бял на име Адолфо Хорно?

— Не! — отново отрече той.

— Но ти много добре знаеш, че го държите затворен при Лагуна де Бамбу, нали?

Наблюдавахме го внимателно и забелязахме как при този въпрос лицето му се обезкръви и стана пепелявосиво. Очевидно той не знаеше какво да ни отговори. Най-сетне процеди през зъби:

— Не знам никаква Лагуна де Бамбу.

— Тъй ли? Но въпреки това там сте оставили вашите жени и деца заедно с четирийсет воители.

— Сеньор, сеньор, вие... вие... — заекна той.

— Ами ако сега отидем там и си отмъстим на тях?

— Те... те... не са там — заекна той.

— Добре, тогава може да ти е безразлично, че ще отидем там, за да посетим малкото Ислета дел Сиркуло.

При тези думи кацикът видимо потрепна. Стана му ясно, че знаем всичко. Но вместо да стане по-разбран и да прояви готовност да си признае каквото го питах, той събра сили, отърси ръката ми от рамото си и гневно извика:

— Сеньор, какво ме засяга всичко това! Как си позволявате да разговаряте с мен! Какво си въобразявате? Аз съм върховният кадик на всички мбокови, а какво представлявате вие?

Той се изпъчи пред мен и направи такава физиономия, сякаш се канеше да ме изяде. За малко да му се изсмея в лицето, но безсрамното поведение на този човек толкова ме ядоса, че никак не ми беше до смях.

— Питаш ме кой съм аз — отговорих му. — Веднага ще разбереш. Аз съм онзи, който сега ще те хване за врата и ще те заведе там, където ти е мястото. Хайде, негоднико! Просто е жалко човек да разговаря с теб, защото всички думи са на вятъра. Ще ти дадем възможност по-добре да ни опознаеш, че да не ни питаш пак кои сме!

Сграбчих го за врата, разтърсих го здравата насам-натам така, че дъхът му секна, повалих го на земята, после малко го повдигнах и полуизправен го завлякох до църквата, където го поеа и го блъснаха в избата. Входът ѝ бе затворен толкова здраво, че стана напълно невъзможно някой да се измъкне навън. Въпреки това оставихме двама пазачи, с които старият Десиерто уговори какъв знак да дадат в случай, че се нуждаят от помощ и подкрепления.

Ние се върнахме обратно на брега, където всички тобаси все още ни чакаха. Вестта, че всичко е приключило успешно, ги освободи от тревожното напрежение. Веднага се образува тържествено шествие, което, придружавано от шума на музикалните инструменти, се отправя към селото.

Така бе обезвреден и вторият, по-многочислен отряд на неприятеля и вече нямаше защо да се страхуваме от вражеско нападение. Затова Десиерто позволи най-сетне да се състои празничното тържество по случай победата, което беше запланувано още за миналия ден.

Много животни трябваше да заплатят за него с живота си и във всички къщи закипяха бързи, но въпреки това всеобхватни приготовления за празненството. Не можех и да мисля да взема участие в тях, понеже бе крайно наложително да отида на разузнаване и да се опитам да разбера къде се намира сендадорът и какви планове крои. След като споделих намерението си с Десиерто и Пена, моят спътник каза следното:

— Много сте прав. Незабавно трябва да потърсим следите на беглеца.

— Какво, нима и вие искате да участвате в издирването му? — попитах аз. — Отказвам се от вашата помощ и...

— Защо? — прекъсна ме той.

— Защото много лесно пак можете да направите някой гаф като вчера, благодарение на който сендадорът ни избяга. Той сигурно се крие в гората. Ако искаме да го заловим, без да се изложим на опасност, ще трябва неусетно да се промъкнем близо до него и най-неочаквано да го нападнем. Впрочем убеден съм, че имам достатъчно основания на първо време да го оставя спокойно да си върви по пътя.

— Значи дори и да открием следите му, пак ще му позволите да се измъкне, така ли?

— Само временно, както вече ви казах. Поставете се в неговото положение, как би постъпил той? Без съмнение ни е наблюдавал, докато е узнал как е завършила нашата обсада на горичката. Следователно знае, че всички мбокови са пленени и че е предоставен единствено сам на себе си. В такъв случай за него има само два пътя и сендадорът ще избере единия от тях. Първият води към Лагуна де Бамбу и при останалите там мбокови, които охраняват нашите спътници. Един умен човек не би го предпочел, понеже сигурно ще си каже, че ще научим как стоят там нещата и ще побърза да отидем да освободим приятелите си. И тъй като имаме коне, непременно ще пристигнем при лагуната преди него. Следователно той напразно ще бие път дотам и даже ще се изложи на опасност, понеже е напълно възможно да открием дирята му, а в такъв случай непременно би попаднал в ръцете ни. Признавате ли, че е така?

— Хмм! Не мога да кажа, че не сте прав. Ами кой е вторият път?

— Нагоре към Пампа де Салинас.

— Съвсем сам? Това огромно разстояние? Без да има възможност да се пригответи за такова продължително пътуване?

— Тези възражения са несъстоятелни. Той често е бил сам в планините, а освен това пътем сигурно ще срещне достатъчно познати, от които може да получи всичко необходимо. Сендадорът сигурно ще се стреми да ни изпревари и пръв да пристигне горе. Ето защо съм убеден, че следите му, които несъмнено ще открия, ще водят право на запад към планините. Не се нуждая от помощник и ще тръгна сам.

Починете си, понеже съвсем сигурно утре още в ранни зори потегляме към Лагуна де Бамбу. Ако конете ни не се нуждаеха толкова много от един ден почивка, бих предприел това пътуване незабавно.

Пена бе принуден да се задоволи с това решение и аз го оставих, за да се заема с изпълнението на моята задача. Още не се бях отдалечил кой знае колко, когато Уника ме догони. Тя бе стояла наблизко, беше чула разговора ни и с умолителен тон ми каза:

— Отивате да откриете някаква диря, нали? Много съм слушала за голямата проникателност, необходима за успеха на подобна работа, но никога не съм присъствала на нещо такова. Мислите ли, че ще ви преча?

— Искате да дойдете с мен?

— Да, ако ми разрешите. Обещавам ви да бъда достатъчно предпазлива, за да не ви причиня никакви неприятности.

— Нямам нищо против. Единствено онзи, който самостоятелно търси, може да провали усилията ми, а който само ме придружава, не представлява пречка за мен. Но се опасявам, че ще останете разочарована. Цялата работа, и особено настоящата, не е чак толкова романтична, колкото изглежда си я представяте. Ще се наложи да пълзите сред храсталаците, а това никак не е удобно за една дама.

— Ще го правя с най-голямо удоволствие и интерес, стига само да видя как успявате да откриете дирята, да я различите от останалите и да я проследите докрай.

— Всичко това е толкова лесно, че след като го свършим, ще има да се чудите как сте могла да го смятате за трудно. Но все пак някой новак сигурно няма да се справи. Елате!

Минахме покрай скалата, после прекосихме гората и се озовахме пред откритата равнина. Там видяхме следите, оставени от самите нас. Уника се спря, посочи отпечатъците и каза:

— Ето ви тук една широка диря от множество хора. Как ще откриете следите на сендадора?

— Нямам никакво намерение да правя подобен опит. Хайде да продължим. Докато вървим, ще ви обясня кое как става. Откриването на нечий дири предполага две неща: първо, предварително прозорливо и задълбочено размисляне и второ, правилно, тъй наречено, разчитане на следите.

— Значи и в този случай се налага предварително да размислите, така ли?

— Естествено. Трябва да помисля къде точно да търся дирята. Ако тръгна напосоки, вероятно нищо няма да открия. Но ако подробно и живо си представя случилото се, настоящото положение на нещата, намерението на сендадора, както и някои други подробности, резултатът от тази мисловна дейност ще ми послужи като сигурен ориентир. Приемам за съвсем сигурно, че той ни е наблюдавал и не е напуснал тази местност, преди да е разбрал какво се е случило. Следователно е чакал, докато заедно с пленниците сме напуснали полесражението и сме се отправили към селото. За да може да следи придвижването ни, е трябвало да залегне нейде близо до нашия път, и то да се прикрие между храсти и дървета, за да не бъде забелязан. Безразлично ми е къде е бил през нощта и какво е правил и съвсем не е необходимо да си давам труд да проследявам дирите на цялото му нощно скитане. Преди тръгването ни за селото сендадорът не е бил нито в гората, нито в храсталаците, а е бил в откритата равнина, за да се опита да узнае как стоят нещата при бивака. Несъмнено легнал на земята, той се е промъкнал толкова наблизо, че да може добре да ни наблюдава. А когато сме потеглили с мбоковите, негодникът е побързал да се оттегли обратно в гората, за да ни изгледа как преминаваме покрай него. Следите, оставени от него там, са единствените, на които ще обърна внимание.

— А ще ги намерите ли?

— Съвсем сигурно. Вървя право към тях.

— Но нали не знаете къде са?!

— Знам много добре.

— Къде?

— Право пред нас. Ей там, по-далеч, надясно се намира лагерът, край който сендадорът тайно ни е подслушал. А наляво от нас се простира лагуната със заобикалящия я горски пояс, накъдето той се е оттеглил. Следователно погледнато от нашата позиция следите минават от дясно на ляво, пресичайки посоката, в която се движим, и ако продължим да вървим направо, непременно ще се натъкнем на тях, и то твърде скоро, понеже е невъзможно сендадорът да се е крил кой знае колко далеч оттук. Иначе е нямало да се намира достатъчно близо, за да успее добре да ни огледа.

— Но това е толкова сложна... ха, я погледнете! Тук не минава ли следа, оставена от някой мъж?

Тя се спря и посочи към земята, където в пясъка ясно се бяха отпечатали човешки стъпки.

— Да, предположението ви е съвсем вярно — отвърнах аз.

— Това е търсената от нас следа. Виждате ли, че тя идва от лагера и води наляво към дърветата, както много правилно предположихте и вие? Не мога да не се възхищавам най-искрено на вашата проникателност.

Тя се наведе и започна да оглежда отпечатьците. Но аз останах прав, понеже и от това разстояние бе достатъчен само един бегъл поглед, за да се разбере, че Уника се лъжеше. Отговорих й:

— Не, не е истинската диря. Не е изключено и тя да е оставена от сендадора, но е още от снощи.

— Как стигнахте до този извод?

— През нощта падна доста обилна роса и навлажни пясъка. В такъв случай кракът по-лесно оставя следи, а ръбчетата на отпечатъка са по-остри и по-релефни, защото влагата слепва песъчинките. А тези ръбове тук са твърде заоблени, на доста места са се слегнали и са станали неясни. Следователно този човек е минал оттук още снощи, преди падането на росата. Нека продължим! Обзалагам се, че съвсем скоро ще се натъкнем на подобни, но много по-ясни следи.

Скоро предположението ми се потвърди. Не бяхме изминали и петдесетина крачки, когато втора диря пресече пътя ни.

— Ето това е истинската следа! — извика Уника и се наведе да разгледа вдлъбнатините. — Вижте колко са остри и ясни ръбчетата! Все още пясъкът е малко влажен и те ни най-малко не са се загладили.

— Да, вече няма съмнение, че това е търсената диря. Отпечатьците са великолепни и аз ще ги прерисувам на хартия.

— Защо?

— За да мога по-късно да кажа дали дадена диря е оставена от сендадора, или не. И двата му крака са се отпечатали изключително ясно. Това ще ми е от голяма полза.

Извадих от портфейла си едно старо писмо, което не ми трябваше повече, и на двете му страни нарисовах контурите от лявото и дясното стъпало на сендадора. После свърнахме наляво, за да проследим дирята. Отначало тя ни отведе право към тесния горист

пояс и след като повървахме малко между дърветата, следата изви обратно към селото. Не след дълго забелязахме мястото, където сендадорът е лежал и е гледал как преминаваме покрай него. И това бе станало на не повече от сто и двацет крачки. Този човек бе рискувал твърде много, криейки се толкова наблизо. Но затова пък бе видял съвсем ясно, че кроежите му са напълно осуетени и че не бива повече да разчита на мбоковите.

От въпросното място следите отново се връщаха първо на север, а после, заобикаляйки около лагуната, се насочваха на запад. Те непрекъснато се придържаха близо до брега, един признак, че сендадорът се е мъчил да наблюдава какво става в селото на отсрещния бряг на лагуната и на острова. На няколко пъти той беше спирал, ала не задълго, понеже естествено е бързал да избяга от нас. По-нататък забелязахме, че се е спирал до един храст, за да си отреже от него дебела колкото палец тояжка.

— Защо ли го е направил? — попита Уника. — Навярно без някаква особена цел, а?

— О, напротив. За мен е много важно, че си е отрязал пръчка. Ако човек си вземе още тук в Чако такава тояжка, с която да облекчава трудностите по време на странстването си, това означава, че той иска да върви бързо напред и че го очаква дълъг път. Сигурно сендадорът изобщо не подозира, че тук ми е издал намерението си да поеме право към далечната Пампа де Салинас. Някой предпазлив човек нямаше да си отреже тоягата още тук, а на съвсем друго място.

— Ще продължим ли да следваме дирята му?

— Не. Вече знам достатъчно, а и нямам намерение да го гоня.

— Но може би е възможно да го настигнем!

— Не е. Огледайте внимателно следата, а и бялата дървесина на мястото, където е отрязан клонът. Изминали са най-малко четири часа, откакто е бил тук, и това е преднината му. Той може да върви бързо и без да спира, а ние ще трябва да не откъсваме очи от дирята му и следователно ще напредваме по-бавно от него и няма да успеем да го догоним. Мисля, че съвсем сигурно ще го срещна горе в Пампа де Салинас.

— Но той е поел право натам, докато вие искате първо да отидете до Лагуна де Бамбу. Така ще загубите скъпоценно време, което

сендадорът ще използва, за да ви изпревари и да се изкачи горе преди вас.

— Той е принуден да върви пеша, а ние имаме коне. Не познавам пътя дотам, но ще разпитам дали все пак е възможно да пристигнем навреме.

Върнахме се обратно. Още преди да стигнем селото от посоката, в която се намираше, до нас достигна апетитна миризма на печено. На откритото място между къщите, където обикновено се състояха „парадите“, горяха четири огъня, над чиито пламъци цвъртяха огромни късове месо, набучени на дебели дървени шишове. Същевременно жените се занимаваха с най-различни съдове, в които готвеха или печеха различни други неща за гарнитура. Естествено многообещаващата младеж също вземаше най-дейно участие. Един битов живописец би могъл да намери тук безкрайно интересни сюжети, понеже имаше такива весели и забавни сцени и ситуации, каквито човек едва ли е в състояние да си представи.

Най-много ме забавляваше четиригодишно хлапе, което се бе настанило край един от огньовете, където моят приятел, виртуозът с великанската сигнална свирка, въртеше на шиш цяла говежда плешка. Момченцето беше хвърлило око на капещата мазнина. Щом видеше, че някоя капка се кани да падне, то подлагаше ръчичка, улавяше я, после изреваваше от болка, понеже естествено мазнината беше много гореща, облизваше ръчичката си и въпреки понесената болка отново я подлагаше за следващата капка. За да дам на дребосъка практичен пример, аз „улових“ една капка мазнина с приклада на пушката си, облизах го и кимнах на хлапето в знак да си послужи с някакъв предмет по същия начин. Но то поклати глава, изсмя ми се и отново протегна ръчица, за да повтори старата игра и пак с рев да я оближе. Изглежда парещата болка по кафявите пръстчета му доставяше не по-малко удоволствие от облизването им. Крясъците му бяха просто нещо като „мезе“ към капките мазнина.

Старият Десиерто беше седнал заедно с Пена, вожда и неговите най-възрастни воини. Докато гледах хлапето, Уника отиде при тях да им разкаже какво бяхме видели. Когато след малко се присъединих към тях, старият каза:

— Значи вие наистина сте убеден, че сендадорът има намерение да се отправи на запад към планините и нагоре към Салинас?

— Да — отвърнах аз.

— Тогава той може да стане опасен за нас, понеже пътят му води през земите на чиригуаносите, които нападнахме и победихме.

— Че как ли ще ни навреди?

— При определени обстоятелства може да ни навреди, и то много. Вярно че ги разпръснахме, но ако той ги събере и поведе срещу нас?

— Няма да посмее!

— Така ли мислите? Не се боим от тях, ала с такъв предводител все пак биха могли да станат опасни за нас, още повече че в момента имаме да охраняваме толкова много пленници.

— Дори и ако предположението ви се окаже вярно, пак няма защо да се безпокоите. Изпратете хора към другите села на тобасите за да извикат още воители. Освен това изпратете съгледвачи да наблюдават чиригуаносите. Така поне ще бъдете сигурен, че евентуалното им нападение няма да ви заvari неподготвен.

— Съветът ви е добър и незабавно ще го последвам.

— Направете каквото смятате за необходимо, макар че смятам тези мерки за излишни. Все пак по-хубаво е човек да е прекалено предпазлив, отколкото да е нехаен. Предполагам че сендадорът изобщо няма да се бави при чиригуаносите. Без прекъсване ще продължи пътуването си към Пампа де Салинас и няма да е дотам глупав да изгуби повече време, отколкото му е абсолютно необходимо. И то, ако предположението ви изобщо е вярно.

— Може и да сте прав, но въпреки всичко ще взема моите мерки. Трябва да го направя, още повече, че утре тръгвам заедно с вас.

— Искате да ни придружите до Лагуна де Бамбу?

— Естествено! Нима мислите, че мога да остана тук след като узнах, че държат Хорн при онази лагуна в плен? Не, непременно трябвала съм между хората, които ще го освободят.

— Това ме радва. Наистина, Пена твърди, че е ходил дотам, но все пак ми се струва, че по-добре познавате пътя от него.

— Бъдете сигурен.

— Колко е далеч до лагуната?

— Разбира се, мбоковите са пътували по-дълго, защото първо са поели на изток към Кръста на нашия Спасител. А ние ще яздим по

права линия, ако щете да минем през огън и вода, но за по-малко от три дни ще стигнем целта си.

— Хмм! Доста дълго време! Междувременно сендадорът ще спечели голяма преднина.

— Сигурно ще успеете да я стопите. Той е принуден да върви пеша, а вие ще яздите.

— Колко път има горе-долу до Пампа де Салинас?

— Според моята преценка по въздушна линия разстоянието е към сто и петдесет географски мили.^[4]

— Толкова далеч ли е? Е, тогава вече не се тревожа, че няма да го догоним. Щом по въздушна линия пътят е тъй дълъг и ако към това прибавим трудностите на терена, които трябва да се преодолеят, както и другите пречки, то спокойно можем да говорим за разстояние поне от двеста мили. Ако пресметнем, че един добър пешеходец, тръгнал на толкова дълъг път, дневно изминава по пет мили, то на сендадора ще са му необходими четирийсет дни, което сигурно ще се окаже достатъчно да го изпреварим с конете си, още повече, че нямам никакво намерение да се бавя при Лагуна де Бамбу по-дълго, отколкото е нужно, за да освободим приятелите си.

— И после ще се върнете с нас пак тук, така ли?

— Не. Не ми е възможно. Ако пресметнем два дни път престой при Лагуна де Бамбу, три дни за отиване и три за връщане, всичко това прави осем дни загубено време дори и ако после останем тук само броени часове.

— Но аз определено разчитах на присъствието ви, понеже още имам нужда от вас.

— Едва ли ви трябва повече. Предупредих ви, че ще бъдете нападнати, а и не само това — аз просто напъхах в ръцете ви вашите врагове. Не вярвам, че с още нещо мога да съм ви полезен.

— Можете, и то как, макар и не по досегашния начин. Вие ме освободихте от душевните ми терзания. Излезе ли истина онова, което ми каза сеньор Пена, няма защо да се крия повече в този пущинак, а ще мога заедно с вас да се завърна в Германия.

— А-а! Имате ли такова желание?

— Разбира се! И Уника ще дойде с мен. Тя получи немско възпитание и копнее да види и опознае Германия.

— А после ще се върне ли пак тук?

— Нямахме много време да разговаряме по този въпрос. Мъжът, когото тя обича, е немец. Успеем ли да го освободим, тогава ще видим какво ще избере той — дали да остане тук, или да се върне в родината си. Двамата са осигурени във всички случаи. Тук няма да им липсва нищо и ще могат да продължат цивилизаторската ми дейност. А дойдат ли с мен, е, те са мои деца и наследници, а аз съм богат и мога да им предложа всичко, от което ще имат нужда отвъд океана. Затова много ми се искаше да останете тук, докато възелът се разплете и сме в състояние да се присъединим към вас.

— Много бих се радвал да ви взема и да бъдем заедно, но така, както представяте нещата, явно няма да е възможно. Непременно трябва да заловим сендадора. От осемте дни, които изчислих преди малко, като нищо могат да станат четиринайсет, че и повече, даже седмици, а не бива да се бавим толкова дълго. На всяка цена трябва незабавно да напусна Лагуна де Бамбу и да поема към Пампа де Салинас. Надявам се, че го разбирате, нали?

— За съжаление сте прав. Страшно ми се иска веднага да тръгна с вас, ала просто няма как. Все пак не се отказвам от намерението си да пътуваме заедно. Накъде ще се отправите от Салинас?

— Това ще определят обстоятелствата едва по-късно. По кой път да поема, за да стигна най-бързо целта си? Да мина ли през Тукуман?

— Не, така ще заобикаляте. Трябва да се движите все нагоре по брега на Рио Саладо, през Салта да се отправите към Сиера де Качи и после да навлезете в Боливия. Ако оттам яздите все право на североизток, след няколко дни ще стигнете Пампа де Салинас.

— Но аз непременно трябва да отида в Тукуман — намеси се Пена, обръщайки се към мен. — Нали там ви бях определил среща. В този град имам жилище, налага се да тегля пари и трябва да уредя още куп неща.

— А после накъде мислите да заминете?

— За Германия. Тукашните несгоди и теглила ми втръснаха, а спестяванията ми ще стигнат да заживея безгрижно отвъд океана.

— Тогава всичко се нарежда по най-добрия начин. Сипаме ли сендадора и вземем ли кипутата, дори само по тази причина ще трябва да отидем до Тукуман. Възлописите ще станат собственост на местния манастир. Следователно можем да се чакаме в Тукуман.

— Това се казва мъжка дума! — извика старият Десиерто. — Но кога? Кога ще пристигнете там?

— Все още ми е невъзможно да ви кажа. След около четирийсет дни сендадорът ще бъде при Салинас.

— Да, но може би ще мине близо край някое селище и ще си купи кон. Тогава пътуването му ще се ускори.

— В такъв случай трябва да бързае двойно повече. Но нали знаете плановете ни, а също и приблизително колко време ще ни е необходимо. Това може горе-долу да ви ориентира. Който пристигне пръв, ще чака другите. Утре тръгваме още в ранни зори. Колко души ще вземете със себе си?

— Там има само четирийсет мбокови. Шейсет воина ще ни стигнат, нали?

— Напълно, още повече, че всички ваши хора разполагат с коне, а и с пушките си превъзхождат онези индианци. Погрижете се само определените шейсет воина да не прекаляват по време на пиршеството в чест на победата, понеже на следващия ден няма да можем да ги помръднем оттук!

— Не се безпокойте за тях. Кажете ми само часа на тръгване и хората ми ще бъдат готови. Ще се погрижа също и за други коне. Както виждам, вашите не са от най-хубавите. Освен дорестия жребец, който издържа отлично всички несгоди и голямото напрежение, останалите са повече или по-малко изтощени. Ще ми разрешите ли да ги сменя с по-добри и по-бързи животни?

— Мисля, че не бива да се съгласявам.

— Но трябва. Иначе няма да имам друг случай да ви покажа признателността си, да ви се отблагодаря. Ето защо ще ми позволите на всеки от спътниците ви да дам и по един резервен кон. Никога не се знае колко ще издържи такова животно и във всички случаи ще е по-добре да водите със себе си и резервни. Освен това Пампа де Салинас, накъдето сте тръгнали, изисква съвсем по-различно снаряжение от вашето. А за целта ще можете да използвате резервните си коне и като товарни животни, понеже ще си разреши да ви снабдя с всичко необходимо за онези райони.

— И какво ще е то?

— Преди всичко топли одеяла. Нямаме представа колко са студени нощите там горе и какви пронизващи ветрове духат. Ще

получите и провизии.

— Но нали е невъзможно да мъкнем със себе си толкова време месо, защото ще се развали!

— Нима съм казал, че ще ви дам сурово месо? Ще получите брашно в непромокаеми кожени торби, което трае така дълги месеци. Освен това не бива да ви изненадва, ако ви снабдя с най-хубави колбаси. Научих моите индианци как правилно да колят животните, как да правят салами, как да осоляват и опушват месото. Ще ви дам и добре опакована пушена шунка, а също тъй можете да получите и няколко глинени съда с най-доброто масло. Както виждате ние живеем тук по един горе-долу цивилизован начин. И ако не искате сам да мъкнете всички неща, мога да ви улесня като ви дам за придружители неколцина от моите тобаси.

— Това е прекалено!

— Не е. Дори е необходимост. Не бива да ви тревожи мисълта, че те ще са някакви безполезни хора. Ще ви избира най-ловките, които ползват испански, така че да можете да се разбирате с тях. По-късно ще се убедите, че като преводачи тези воители ще ви бъдат полезни и в други случаи извън конкретната ви цел.

— Да не искате да кажете, че ще си имаме работа с непознати племена или изобщо с племена, говорещи непознати езици?

— Съвсем сигурно. Трябва да знаете, че ще минете през териториите на два червенокожи народа, а именно на тобасите и на техните врагове чиригуаносите.

— Нима са пръснати толкова надалеч?

— Много надалеч. Те живеят не само тук в Гран Чако, а се изкачват високо горе в Кордилерите и навлизат чак в Боливия. Твърде е възможно тъкмо при Пампа де Салинас да се натъкнете на техни отряди, които ловуват вълнести мишки^[5], чиято кожа се търси много, а фината им вълна се преработва от индианците и се използва за какво ли не.

— Хмм! Това не звучи кой знае колко успокоително. Две индиански племена, настроени враждебно едно към друго! То е съвсем същото като да попаднеш между сиуси и чернокраки или между апачи и команчи в Северна Америка.

— Горе-долу е така.

— Сендадорът ще мине приблизително по същия път. Значи също ще се натъкне на тях.

— Той старателно ще избягва всяка среща с тобасите, защото много добре знае, че ще го посрещнат враждебно. Но затова пък толкова по-сигурно ще посети чиригуаносите. Може би дори от тях ще наеме воини като придружители, за да може успешно да се защити, ако го нападнете. Ето защо е уместно да ви дам неколцина от моите индианци, с чиято помощ в случай на нужда ще се съюзите с тамошните тобаси.

— Щом е така и през ум не ми минава да отблъсна предложението ви, напротив, приемам го с големи благодарности.

— Само така! Впрочем не сте вие човекът, който трябва да благодари, а ние. Какво ли щеше да стане с нас, ако не ни бяхте посетили и мбоковите ни бяха нападнали най-неочаквано! Освен това нали имам намерение по-късно да се срещна с вас в Тукуман и да продължим заедно. Следователно каквото правя за вашата безопасност и удобство, го правя и за самия себе си. Искате да обезвредите сендадора. Успеете ли, така ще очистите тукашния район от един тип, който носи най-голямата вина за враждебните действия между нас и съседните племена. Ето защо е в наш собствен интерес да направим всичко възможно, за да ви подкрепим и да допринесем за успеха на начинанието ви. Затова не говорете за благодарност от ваша страна. И така, по този въпрос се разбрахме, а сега да се посветим изключително на настоящия момент. Щастливо се избавихме от голяма опасност, получихме значителна изгода и спечелихме голямо предимство спрямо нашите врагове, което за дълго време ще ни осигури и военно превъзходство над тях. Това не може да не ни радва и ето защо нека поне засега зарежем всички сериозни проблеми и вземем участие в царящото наоколо веселие!

Това беше много разумно предложение и аз не се поколебах да се съглася. Страхотно ядене и пиене падна. Видях седнали на земята деца, които с една ръка държаха корема си, понеже ги болеше от преяждане и все пак с другата продължаваха да тъпчат в устата си такива късове месо, които аз бих разрязал за себе си поне на две или три. Поначало индианецът с лекота понася глад, но падне ли му веднъж ядене на корем, върши чудеса, които едва ли бихме смятали, че са в човешките възможности.

Разбира се, не мина без музика. Моят любимец правеше своето, за да усили възхищението ми от надуването на неговата гигантска свирка. За да му покажа, че усилията му не отиват на вятъра, по време на тази „трапезна музика“ аз отрязах от печеното парче колкото дланта ми и се приближих до него тъкмо в мига, когато надуваше инструмента си с все сила. И точно когато го отдели от устните си, за да си поеме дълбоко дъх, аз пъхнах огромното парче в устата му и продължих да го тъпча, докато цялото изчезна в нея. Самият аз сигурно бих се задушил, ала червенокожият виртуоз избута с език невиджданата хапка към едната си буза и незабавно пак наду свирката си с такава сила, сякаш от това зависеше животът на цялото племе. Доказателството за моето признание бе прието от него с голяма гордост. Поне ми се стори, че я забелязвам в погледите, които ми хвърляше с изпъкналите си от напрежение очи.

Имаше и танци. Танцуващите изразяваха чувствата си само с мимики, но не се движеха в такт. На Пена му хрумна идеята да ме подкани да изкараме един валс пред червенокожите и аз със смях се съгласих. Завъртяхме се няколко пъти в кръг под звуците на съвсем неподходящата музика и после пак седнахме на местата си. Изобщо нямахме намерение да даваме какъвто и да било пример. Ето защо бяхме много изненадани, когато индианците започнаха да ни подражават и на двойки се завъртяха в кръг. Но как! Цяло чудо беше, че нямаше нито един откъснат крак.

Вечерта също премина в ядене, пиене и танци. Празненството продължи до късно през нощта. Само онези воини, които бяха определени да ни придружават до Лагуна де Бамбу, легнаха да си починат за някой и друг час, ала при непрекъснатия ужасен шум едва ли успяха да заспят.

---

[1] Рог, ловджийски рог. Б.пр. ↑

[2] Кран. Б.нем.изд. ↑

[3] Кръглото островче. Б.пр. ↑

[4] Географската миля възлиза на 7420 м. Б.пр. ↑

[5] Chinchilla lanigeo — почти изтребен южноамерикански гризач, с ценна кожа доста прилича на заек. — Б.пр. ↑

4. НА ИСЛЕТА ДЕЛ СИРКУЛО

С настъпването на деня бяха готови както конете, така и седемдесетте добре въоръжени воители — това бяха вече споменатите шейсет тобаси заедно с още десет отбрани мъже, които щяха да ни придружават чак до Палма де Салинас.

Конете, разменени срещу нашите, бяха превъзходни. Същото може да се каже и за резервните животни, натоварени с припасите, които Десиерто приготви за нас. Не пожелах да разменя моя чудесен жребец и го задържах. Тъй като по време на пътуването си можехме да сменяме конете си, бе лесно да се предвиди, че ще яздим възможно най-бързо.

Най-сетне трябваше да се сбогуваме. Всички жители на селото, повечето от които изобщо не бяха лягали да спят, бяха на крак, за да ни изпратят. Стариат Десиерто спокойно можеше да остави своите индианци сами, защото се беше вслушал в съвета ми да изпрати съгледвачи, за да не бъдат изненадани и от чиригуаносите, както и за да извикат подкрепления от други села на тобасите.

Не ми бе лесно да се сбогувам с Уника, но нали можех да се надявам скоро пак да я видя. И тя ме помоли да яздим колкото е възможно по-бързо, та час по-скоро отново да се срещнем в Тукуман. Накрая тихо ми прошепна:

— Вие сте най-предпазливият и най-благонадежден човек измежду всички. На вас поверявам сенъор Хорно. Освободете го, но не му казвайте, че го очаквам с голям копнеж!

След като й подадох ръка и й обърнах гръб, за да се отдалеча, погледът ми съзря „майстора“ на сигналната свирка. Той ми направи знак да го последвам и на няколко пъти се обърна да види дали вървя подир него. Изчака ме до една от близките колиби и после ме побутна да вляза вътре. За съжаление нито той разбираше моя език, нито аз неговия. Въпреки това свършено ясно чух и проумях защо ме беше извикал. Човекът взе подпрения в ъгъла огромен „музикален“ инструмент, издаде силно напред устни, образувайки с тях нещо като

късо парче от маркуч, после залепи отвора му към свирката и започна така да я надува, че лицето му посиня, а пък аз видях червени и виолетови кръгове. Преди да се разделим завинаги, той явно още веднъж искаше да ми достави това удоволствие, което изглежда смяташе за най-голямото в земния ни живот. Слушах го, докато реших, че трябва да сложа край на музикалната му изява, защото иначе щеше да се пръсне. Дадох му няколко дребни монети, които толкова го зарадваха, че незабавно отново поднесе свирката към устата си.

Но аз побързах да изхвъркна навън настръхнал от неповторимото му „изкуство“.

Оставащите в селото воители и амазонки се бяха строили. Начело бе застанал барабанчикът. Казах на Уника няколко думи, за да се сбогувам с тях, и тя им ги преведе. И когато след малко възседнах коня си, чух как тя им подвикваше на немски думата „сбогом, сбогом“, за да я повторят.

Славните бойци, разбира се, я послушаха, но вместо думата „сбогом“ долових някаква неразгадаема смесица от най-ужасно звучащи съгласни, сред които по-ясно се открояваха само гласните. Изпълнителата „площада“ тълпа се включи в шумотевицата, а ние смушихме конете и потеглихме. Дори и след като отминахме скалата с тайнственото жилище, все още долавяхме зад гърба си виковете им, които ставаха все по-тихи и по-тихи, докато накрая съвсем заглъхнаха.

Минахме и покрай лагера, където миналия ден се бе водило сражението. Това ми даде повод да попитам стария:

— Взехте ли някакво окончателно решение за пленените мбокови?

— Не — отговори ми той. — Едва след като се върна от Лагуна де Бамбу ще знам как да постъпя с тях. Решението ми ще зависи от успеха на това наше пътуване. Ако Хорн е в добро здраве и ако ни се удаде да го освободим, на нито един от мбоковите няма да се случи нищо лошо. В такъв случай ще им върна свободата, но чак когато ги принудя да сключат съюз с тобасите.

— Ами ако Хорн е мъртъв или изобщо не го намерим?

— В първия случай ще накажем виновните със смърт, а във втория ще търся дотогава, докато го открия, или пък стигна до предишното си убеждение, че за нас е загубен. Но и вие би трябвало да

имате известни искания към мбоковите. Те са нападнали и отвлекли спътниците ви. Нима ще оставите това деяние ненаказано?

— Наказанието им ще дойде само. Сендадорът е главният, та дори и единственият виновник за всичко. С него ще си разчистим сметките. Ако исках да държа мбоковите отговорни за случилото се, трябваше да го направя още вчера. Днес е твърде късно.

От споменатия лагер насочихме конете си право на север. Минавахме през обширни равнини и редки гори, редуващи се с открити прерии. От време на време яздехме и през мъчно проходимии гъсталаци или прекосяхме големи пясъчни площи, където не вирееше нито стрък трева, макар че имаше пълни с вода лагуни, които обаче бяха силно солени. Забелязах, че, както и беше казал, старият ни водеше в съвършено права линия без особено да подбира пътя. Бързаше много и само по пладне, когато слънцето застана в зенита си, позволи на конете почивка от един час.

С настъпването на нощта се разположихме на бивак в края на някаква гора и се нахранихме с взетите от селото провизии. На зазоряване отново поехме на път. Вторият ден премина също като първия, само дето яздихме повече през пустинни местности, отколкото през гори и савани. В ранния следобед на третия ден Десиерто промени най-сетне посоката и свърна на запад. Посочвайки на изток, където на хоризонта се беше появила тъмна ивица, той каза:

— Ей там се издига непроходима гора, през която е възможно да си пробиеш път само с помощта на нож и брадва. Във вътрешността ѝ се крият дълбоки блата, а над тях се носят облаци хапещи мухи, от които конете пощръкляват. Трябва да я заобиколим.

— А кога ще стигнем до Лагуна де Бамбу?

— Следобед. Според изчисленията ми пристигането ни бе предвидено да стане привечер, но ние яздихме много бързо.

— Тогава вече трябва да сме предпазливи, за да не ни забележат преждевременно.

— Засега все още не е необходимо. Единствената работа на останалите тук мбокови е да ходят на лов, за да има месо за жените и децата. Но ловните им райони се намират на север, а не откъм нашата страна, където се простират само пустини и непроходими блата и гори. Разчитайте на мен. Ще ви кажа, когато му дойде времето, да бъдем нащрек.

Пена също бе идвал при Лагуна де Бамбу, ала бе яздил по друг път. Твърдеше, че е минал по-настрани, идвайки от запад.

— Тогава, ако бяхме следвали вашия път, щяхме да изгубим цели два дни — обади се старият. — „Непроходимата“ се простира от запад към изток на разстояние далеч по-голямо от един ден път. Но само след няколко часа ще стигнем до местности, които ще познаете, понеже сте минавали през тях.

Точно по обед той отново свърна на север и тогава вдясно от нас, на изток, забелязахме гъсталаци. За около час прекосихме неголяма пясъчна пустиня. Посред нея видяхме тясна, но дълга криволичеца ту наляво, ту надясно лагуна, в чиято близост нямаше и следа от растителен или животински свят. Побелелите ѝ брегове блестяха от отложилата се по тях сол.

— А-а! Това да не е Лагуна де Серпиенте? — попита Пена.

— Да — отвърна Десиерто. — Нарекли са я така заради яйцевидната ѝ форма.

— Тук вече и аз мога да се ориентирам. Сега ще минем през малка савана, после през обширна гора, зад която започна равнина, в чийто край е разположена Лагуна де Бамбу. Селото на мбоковите се намира между гората и лагуната като все пак е по-близо до горските дървета.

— Така е. А можете ли да си спомните каква форма има селото?

— Много добре, защото сред индианците подобно нещо е голяма рядкост. Селището им удивително наподобява правоъгълник.

— Това е изгодно за нас — подхвърлих аз, — понеже тази форма извънредно ще улесни нападението ни. Ако селото бе проточено на значителна дължина или ако къщите му бяха пръснати, щяхме да се видим принудени да разпръснем и хората си, а така не един и двама от жителите му лесно могат да избягат.

— Селището е основано от йезуитите — каза Пена на стария. — Там и до ден-дневен има църква.

— Църква ли? — попита Десиерто. — Нищо не знам за нея.

— Е, като казвам църква, не бива да си представяте някаква внушителна постройка с висока камбанария. Тя е по-скоро истинска колиба, макар да е и най-голямата в селото.

— Има ли на нея кръст?

— Не.

— Тогава не е никаква църква. Вярно, че много мбокови са станали християни, но това е само привидно и формално. Сигурно не им е нужна църква. А има ли и свещеник?

— Няма.

— Тогава несъмнено постройката служи за някаква съвсем друга цел. Влизахте ли в нея?

— Не съм. Не ми разрешиха. Когато изразих това желание, ми отговориха, че никой чужденец няма право да прекрачва прага на Каса де нуестро Сеньор.

— Каса де нуестро Сеньор, значи Къщата на нашия господар. Наистина звучи така, като че става дума за Божи храм.

— Същото си помислих и аз. Но в цялата работа има нещо тайнствено.

— Кое то може би се обяснява много лесно — намесих се аз.

— Как? — попита старият.

— Като се предположи, че думите „Нуестро Сеньор“ не се отнасят до Бог или Христос, а се има предвид сендадора.

— А-а! И как стигнахте до това странно предположение?

— Не е странно, а напълно основателно и оправдано. Сеньор означава не само господар, но и върховен глава, повелител, командващ, изобщо личност, която в едно или друго отношение се откроява над останалите.

— Това е свършено вярно, ала все още не е основателна причина веднага да се сетим за сендадора.

— О, напротив! Почти е сигурно, че главното му свърталище е тук. Ако често и продължително се задържа в това село, то като бял и като човек с такива качества той несъмнено има над червенокожите по-голямо влияние, отколкото даже и техният вожд. Със своите грабителски походи сендадорът е допринесъл на мбоковите голяма полза, макар и по своя осъдителен начин. Нали сами чухме колко дълбоко са убедени, че никога не ги е лъгал. Нима тогава е чудно, ако те, служейки си с испански език, го наричат Нуестро Сеньор, нашия господар и повелител? Сендадорът наистина им е доказал, че е повелител.

— Хмм! Логиката ви е доста убедителна.

— Нали? Лесно обяснимо е, че той е забранил на червенокожите да пускат в къщата му непознати хора, а още повече бели. Може би,

дори твърде вероятно, в нея могат да се видят някои неща, които хвърлят светлина върху скритата престъпна дейност на сендадора и изобщо разкриват тайните му. Но нека не се губим в догадки, защото все пак са безполезни. Струва ми се, скоро ще ни се удаде случай да прекрачим прага на тази мистериозна къща и да се запознаем както с вещите в нея, така и с предназначението ѝ. Защо ненужно да си блъскаме главите над нещо, което и бездруго скоро само ще ни се изясни?

Междувременно вече бяхме преодолели пясъците, намирахме се в малката савана, а пред нас се простираше гората. Невъзможно беше скришом да се приближим до нея. Ако там имаше мбокови, непременно щяха да ни забележат и ето защо най-добре беше да яздим колкото можехме по-бързо. Отпуснахме поводите на конете, пришпорихме ги и в бесен галоп се понесохме към първите дървета. Щом ги достигнахме, спрях моя жребец, скочих от седлото и започнах да оглеждам земята наляво и надясно. Не открих пресни следи от присъствието на хора и вече можехме да предположим, че пристигането ни е останало незабелязано.

— Колко голяма е гората на ширина? — попитах Десиерто.

— Ако яздим ходом, ще ни е нужен около час — отвърна ми той.

— Значи е време да сме крайно предпазливи. Вие ще застанете начело. Тобасите ще ви следват, яздейки един подир друг. Първият от тях ще остави между себе си и вас такова разстояние, колкото да може да види, когато му дадете някой знак. Надясно от вас ще язди Пена, а отляво — аз. Ние тримата ще образуваме права линия и ще поддържаме възможно най-голямо разстояние между нас, без да се губим из очи. Ще напредваме ходом и ще се помъчим да не позволим на конете да пръхтят и ще избягваме всякакъв шум. Ако някой от нас вдигне ръка, това ще е знак, че е забелязал нещо важно и необичайно. Колоната ще трябва незабавно да спре и никой да не мърда от мястото си, докато нещата не се изяснят. А сега, напред!

Хората ни се подредиха по вече описания начин и после продължихме ездата. Ние тримата, които бяхме начело, трябваше внимателно да оглеждаме местността докъдето ни стигат очите. За щастие гората не беше толкова гъста, че да ни затруднява кой знае колко. Почвата бе влажна и мека и конските копита почти не вдигаха шум. Така напредвахме все по-нататък и по-нататък. Видях как старият

Десиерто старателно се взираше ту напред, ту наляво, ту надясно, ала наоколо не се виждаше нищо подозрително.

Изминаха петнайсетина минути, а после още толкова. Вече се канех да наредя да спрат, защото не биваше да прекосяваме цялата гора. Искаше ми се да оставя другите да ме чакат и пеша сам да се промъкна напред на разузнаване. Но ето че в същия миг погледът ми падна върху едно дебело дърво, на чийто ствол изглежда имаше облегнат някакъв сравнително тънък, гладък, отчупен клон, по който вече нямаше кора. Направи ми впечатление положението на клона. Взрях се по-внимателно и незабавно високо вдигнах дясната си ръка. В полезрението ми беше само Десиерто, не можех да виждам другите, обаче забелязах, че той спря коня си и даде знак надясно към Пена и назад към своите воители. Така цялата ни колона спря. Не се чуваше никакъв звук.

Слязох от седлото, вързах юздите за най-близкото дърво и прикривайки се зад всеки по-удобен ствол, се запромъквах към споменатото дърво. Колкото повече се приближавах, толкова по-ясно виждах, че въпросният предмет не бе никакъв клон, а дяланата с нож пръчка на лък от онези, които местните индианци използват, за да изстрелват стрелите си.

Малко по-късно иззад дебелия ствол съзрях коляното на човек, който лежеше там с присвити към тялото крака. Сигурно си почиваше или даже спеше, но в никакъв случай не бе възможно да ме е забелязал, защото иначе незабавно щеше да грабне лъка си.

Без да търся повече никакво прикритие, аз се насочих право към дървото, достигнах го с безшумна крачка, погледнах зад него и видях легнал на земята индианец във вече описаното положение, който наистина спеше. Наведох се, запълзах на ръце и крака към него и се приближих толкова, че ако беше буден, щеше да усети дъха ми. Той беше стар, доста немошен човек, надхвърлил шейсетте, подложил под главата си колчана със стрели вместо възглавница. В препаската около хълбоците, единствената му дреха, беше затъкнат нож. Измъкнах го внимателно и го пяхнах в колана си.

Жал ми беше, че трябваше да причиня болка на стареца, но не биваше и да си помисля да го събудя по обичайния начин. Така той щеше да се развика и можеше да привлече вниманието на други индианци, които евентуално се намираха наблизо. С лявата си ръка го

стиснах за гърлото, а дясната пъхнах под мишницата му. После го вдигнах и го повлякох към Десиерто. Човекът подритна няколко пъти с крака, а след това се отпусна в ръцете ми. Беше мършав и лек като дете. Когато го сложих да легне на земята и го пуснах, той пое няколко пъти дълбоко въздух, после отвори очи и втренчи в мен изплашения си поглед, без да посмее да издаде никакъв звук.

— Индианец! — полугласно възкликна Десиерто като скочи от коня си и направи на Пена знак да дойде при нас. — Къде го открихте? Какво правеше?

— Лежеше зад едно дърво и спеше, докато го събудих не съвсем нежно — отговорих аз.

— Много добре стана, че го намерихме, понеже сега ще получим всички необходими сведения за селото. Ще го разпитам на неговия език и после ще ви предам разговора ни.

Но това не се оказа нужно. Индианецът се окопоти дотам, че бързо схвана в какво положение е изпаднал. Той се понадигна, подпря се на лакът, умолително протегна другата си ръка към мен и на испански каза:

— Милост, сеньор! Не съм ваш враг. Исках да стрелям по птици, но съм заспал, понеже бях много уморен.

— Говори по-тихо! — наредих му аз. — От кое племе си?

— Аз съм мбоков от близкото село, разположено край лагуната.

— Имаш предвид Лагуна де Бамбу, нали?

— Да. Там ли отивате? Ще ви заведе. Но само не ме убивайте! Веднъж вече ме раниха с отровна стрела ей тук и после дълго време бях тежко болен. Оттогава понякога в главата ми се промъква един ягуар и там реве дни наред. Не ме убивайте!

Той трепереше от страх. Стана ми ясно, че вследствие на отровната стрела, улучила го в рамото и оставила там дълбок белег поради силно загнояване на раната, старецът страдаше от малоумие. Може би когато си спомнеше за ръмжащия в главата му ягуар, той започваше да буйства. Фактът, че мбоковите бяха пуснали този човечец в гората без никакъв надзор, бе едно доказателство, че се чувстваха в пълна безопасност. Бяха убедени, че потеглилите на поход техни другари ще се върнат като победители с богата плячка. Явно смятаха приближаването на какъвто и да било неприятел за напълно изключено.

— Нищо лошо няма да ти направя — уверих го аз. — Няма защо да се страхуваш.

— Но за малко щяхте да ме удушите. Кой сте вие?

— Чужденец съм и искам да посетя вашето село.

— Като какъв идвате? Като приятел или като враг?

— Това ще зависи изцяло от начина, по който ще се отнасяш с мен.

— Аз съм болен и се отнасям приятелски с всеки, който не ми мисли злото. В мое лице бихте имали един знатен приятел, защото някога бях ечисеро^[1] на нашето племе, ала откакто ме рани отровната стрела, никой няма вече вяра в мен.

— Има ли и други хора от племето ти в гората?

— Не, нито един.

— Знаят ли, че си тук?

— Никой не го е грижа за мен и никой не ми дава доброволно да ям. Трябва дълго да ги моля, за да ми подхвърлят малко храна. Затова често се скитам със седмици в гората, за да застрелям с лъка си някоя птица, която после разрязвам с ножа си и я изяждам суро...

Той млъкна, понеже при последните думи беше посегнал към ножа си и забеляза неговата липса. Извадих го от пояса си, подадох му го и казах:

— Ето го. Преди малко го взех, но ти го връщам, за да разбереш, че ти мисля доброто.

— Наистина ми мислите доброто, иначе нямаше да ми върнете ножа, без който не мога да живея. Вие сте мой приятел.

— Да, ще станем приятели и ще се погрижа да не гладуваш повече. Ще получиш плодове, брашно и топло печено месо. Тук ли са всички воители на племето ти?

— Не, сеньор. Заминаха.

— Накъде?

— Не знам. Нищо не ми казват. Но дочух, че са тръгнали с Йерно да потърсят Нуестро Сеньор и заедно с него да се върнат натоварени с голяма плячка.

— Ти познаваш ли го този Нуестро Сеньор?

— Естествено!

— Знаеш ли дали има и друго име?

— Разбира се, че знам. Преди да ме улучи отровната стрела, често сме посещавали заедно с него градовете и естансиите на белите и именно там научих техния език. Винаги когато се канеше да предприеме някой грабителски поход, аз трябваше да въодушевявам племето за бой. Затова Нуестро Сеньор ми обещавахе много пари и вещи и наистина получих какво ли не. Ала след като ме рани стрелата, той ми взе всичко и вече нищо не ми дава.

— Е, как се казва този човек?

— Когато е бил дете, свещеникът го е кръстил с името Херонимо Сабуко. Но обикновено го наричат Ел Сендадор.

— Знаеш ли къде живее?

— Той е навсякъде, ту на едно, ту на друго място, но най-често предпочита да остава тук при нас, където има голяма къща.

— Наричате я Каса де нуестро Сеньор, нали?

— Да, защото тя е негова, а той е нашият Сеньор.

— Къщата празна ли е?

— О, не е. В нея са отрупани стоките, донесени от неговите походи, за да ни ги продава или разменя, както и нещата, които представляват делът му от плячката, паднала ни в ръцете след нападенията срещу белите. Там са също и парите и вещите, получени като откуп за някой пленен бял.

— Значи понякога при вас има бели пленници, а?

— Дори много често. Докарва ги сендадорът или неговият зет. Или пък просто нашите воители отиват на поход заедно с тях двамата, за да отвличат бели заселници.

— Намират ли се тук и в момента пленници?

— Да.

— Колко са?

— Откакто ме рани стрелата, не мога вече да броя, обърквам се.

— Между тях има ли човек на име Пардуния?

— Дори са двама, баща и син от град Гоя.

— А някой си Хорно?

— Да, Адолфо Хорно. Прочутият Десиерто ще бъде или ограбен, или ще трябва да плати за него откуп, но въпреки това сеньор Адолфо няма да бъде освободен.

— Има ли в селото и други пленници?

— Още неколцина. Дойдоха едва наскоро. Сред тях е и брат Хагуар.

— Къде се намират?

— На Ислета дел Сиркуло.

— Надзирават ли ги там?

— Да.

— Много ли са пазачите?

— Не, понеже пленниците нямат оръжия. Трима наши воители са достатъчни, защото белите изпитват голям страх от отровните ни стрели.

— Тримата пазача винаги ли са на островчето?

— Ден и нощ. Ежедневно ги сменят.

— Как отивате до островчето?

— С лодката, която е скрита на брега.

— Ще ми покажеш ли мястото ѝ?

— Да, защото ми върнахте ножа?

— Колко воители има тук?

— Не съм ги броил, защото откакто ме улучи стрелата, не мога да броя, но чух, че са оставили дваисет, а други дваисет докараха пленниците.

— Значи всичко са четирийсет, така ли?

— Щом казвате, сигурно е така. Вече не мога да смятам.

Обърквам се.

— Къде се намират в момента тези воители?

— В равнината, недалеч от селото.

— Какво правят там?

— Упражняват се в стрелба с лък, понеже днес е денят, в който се стреля.

— Докога продължават упражненията?

— Докато се смрачи. После хората ядат и лягат да спят.

— Къде спят воилите?

— В колибите, защото на открито сега има много хапещи мухи.

— Кога се сменят пазачите на островчето?

— Всеки ден по обед.

— А какво правят през нощта?

— Седят край огъня и надзирават пленниците. От време на време някой от тях прави обиколка на острова, за да провери дали

пленниците не са започнали да строят сал от бамбук.

— Значи ако след смрачаване ти не се върнеш в селото, никой няма да те потърси.

— Никой няма да се сети да тръгне да ме търси. Ако умра, сигурно ще се зарадват.

— Това е лошо от тяхна страна. А ти не би ли искал да живееш сред хора, които ще те обичат и ще ти дават всичко необходимо?

— Разбира се, че ми се иска, ама няма такива хора.

— Намират се. По-късно ще ти разправа за тях. Но най-напред ми се ще да узная дали нейде в гората недалеч оттук има някое място, където могат да се скрият стотина души и стотина коня.

— Няма такова място. Навсякъде дърветата растат доста нарядко. Че от кого искате да се скриете?

— От твоите воини. Възможно е да ме вземат за неприятел и да стрелят по мен.

Той ме погледна неразбиращо, поклати глава и отвърна:

— Не се бой! Те ще останат в селото, понеже днес е ден за упражняване в стрелба и никой няма да дойде в гората, още повече, че вчера и завчера събраха всички онгоси^[2], поникнали между дърветата. Казвам ви, че никой няма да дойде. Пък и всички да дойдат, аз ще ви защитавам и ще предпочета да ме убият, отколкото да допусна да ви обидят, защото ми върнахте ножа.

Той каза всичко това с най-искрена сърдечност. Какви ли злини му бяха сторили на този клет човек, как ли го бяха унижавали, че един такъв незначителен жест на дружелюбност го караше да се чувства толкова задължен и толкова благодарен!

След като размених няколко думи на немски с Десиерто, аз му отговорих:

— Е, всъщност няма защо да се страхувам. По-скоро аз мога да те защита отколкото ти мен, понеже ние тримата не сме сами тук. С нас има и други воини. Да ти ги покажа ли? Да ги извикам ли?

— Не, защото може би ще стрелят по мен с отровни стрели!

От страх той потрепери.

— Няма да го направят — уверих го аз. — Напротив, ще ти дадат да ядеш такива неща, каквито от дълго време не си виждал.

— Тогава кажи им да дойдат, нека дойдат, тъй като съм много гладен!

Старецът все още не беше видял нашите хора, нито дори първия ездач, спрял се на такова разстояние, че да е в полезрението ни. Старият Десиерто му даде уговорения знак и тобасите се приближиха, образувайки кръг около нас. Мбоковът посрещна въоръжените мъже къде с боязлив, къде с любопитен и жаден поглед. Един от тях получи заповед да му даде нещо за ядене. Старецът извади ножа си и започна да се храни като човек, който от дълги дни не бе хапвал нищичко. Междувременно се обърнах към Десиерто:

— Сега отивам с Пена на разузнаване. Ако не е наложително, не разговаряйте с този човек. Най-добре ще е докато се върна да се занимава само с ядене. Неговите сведения ще са ни от голяма полза и аз искам да запазя доброто впечатление, което му направих. Наредете на хората си да слязат от конете, но да бъдат готови за защита. Човек не може да знае какво ще се случи. Чуете ли изстрел, значи съм изпаднал в беда и в такъв случай побързайте да ми дойдете на помощ. От само себе си се разбира, че не бива да допускате на този умопобъркан човечец да му хрумне мисълта да се отдалечи оттук. Ако все пак реши да го направи, опитайте се с добро да го придумате да остане. Не използвайте насилие без крайна нужда.

След тези инструкции ние двамата с Пена тръгнахме на разузнаване. Поехме в посоката, в която бяхме яздили на идване. Бързахме, за да се върнем възможно по-скоро.

Бях убеден, че мбоковът ни каза чистата истина и затова не смятах за необходимо да сме кой знае колко предпазливи, с което само бихме загубили доста време. Вървахме през гората тъй бързо и безгрижно, сякаш селото на мбоковите се намираше на сто мили от нас. След петнайсетина минути дърветата съвсем оредяха и стигнахме края на гората. Пред очите ни се появи селото, а зад него и лагуната, чиито брегове бяха гъсто обрасли с висок бамбук, откъдето идваше и името ѝ. На кон човек можеше да се добере до селището за десетина минути, а и на пешеходеца не му бе нужно кой знае колко повече време.

Селото бе разположено между нас и лагуната. Както вече споменах, то образуваше правоъгълник, обърнал към нас по-дългата си страна. До първите му колиби имаше около шестстотин крачки. В средата на откритото място, обградено от къщите, растяха храсталаци, които хвърляха сянка над извор с питейна вода. На „площада“

лудуваха деца. Пред вратите седяха жени, заети с какви ли не работи. Не се мяркаха мъже. Обаче извън селото, от лявата му страна, кипеше голямо оживление. Там воините от оставения за защита на селото отряд тичаха насам-натам, заети с военни игри и упражнения. Някои от тях хвърляха копия, други се бореха двама по двама, но повечето се занимаваха със стрелба с лък.

Вдясно от селото в откритата равнина пасяха стадата, пазени от неколцина мъже и много кучета. Над цялата сцена сияеше синьото безоблачно небе, а залязващото слънце заливаше всичко с искрящите си лъчи.

— Хмм! — промърмори Пена. — Нищо няма да излезе от едно незабавно нападение.

— Няма. Тези воини имат отровни стрели и могат много зле да ни подредят. А по численост ги превъзхождаме само с двайсет, не с трийсет души. В дадения случай нападателите ще бъдат в по-неизгодно положение.

— Но тези дяволски стрели са опасни за нас не само в момента, а ще си останат опасни когато и да било.

— Да, но само ако нападнем открито.

— Какъв друг вид нападение имате предвид?

— Трябва да използваме хитрост.

— Хитрост и пак хитрост! Само дяволът може да измисля такива планове до безкрай! И то за всеки нов случай — различен план!

— Но именно промяната на обстоятелствата от само себе си води до промяна и в поведението ни. Човек просто трябва да се нагоди.

— Да се нагоди! Колкото да обмислям и да размислям, не виждам какво можем да направим, за да не се изложим неизбежно на отровните стрели.

— Ами тогава по-добре изобщо не се напращайте, а предоставете на мен да измислям плановете!

— Е, и на вас нищо няма да ви хрумне ей тъй наготово. Или може би имате вече някаква идея, а?

— Да, имам. Преди всичко трябва да измъкнем нашите спътници от онзи остров.

— Защо? Не могат ли да почакаят, докато превземем селото? Нима е толкова необходимо и те да се излагат на опасностите на сражението, щом знаем, че едва ли се намират в най-добро състояние?

— Не, разбира се, обаче съществуват няколко причини, които ми дават основание да помисля преди всичко за тях. Нали дойдохме, за да ги освободим. Това е най-главната и единствена цел поне на моето присъствие тук. Следователно трябва да положим усилия да я постигнем по възможно най-бързия начин. Но ако останат на острова, а ние нападнем селото, така ще ги изложим на най-голяма опасност. На тримата пазачи като нищо може да хрумне мисълта да избият пленниците, за да няма кой да свидетелства срещу тях.

— Напълно сте прав. Продължете!

— Освен това несъмнено пленниците по-добре от нас знаят как стоят нещата тук. Не бива изцяло да се осланяме на думите на умопобъркания жрец, тъй че несъмнено за нас ще е от голямо значение първо да освободим пленниците, а после да помислим за нападението срещу селото. Искате ли да чуете и други основания?

— Вярвам ви, че ще намерите и още няколко, но и тези ми стигат. Няма как да не ви дам право. Но по какъв начин ще отведете пленниците от острова?

— Имам избор между два пътя. Или първо ще обезвредим пазачите, след което никак няма да е трудно да вземем с нас спътниците си, или пък ще ги отмъкнем тайно, без тримата мбокови да забележат каквото и да било.

— И двата начина са трудни. Де да ги нямаше отровните стрели!

— Те няма да представляват никаква опасност, ако връхлетим индианците тъй бързо и неочаквано, че да не могат да ги използват срещу нас.

— Но нали именно това „връхлитане“ ще е най-трудното! Те са запалили огън и ще забележат приближаващата се лодка. А и често правят обиколки на острова. Докато си мислим, че седят край огъня, току-виж сме връхлетели на тях на някое съвсем друго място и сме отнесли по една-две отровни стрели в телата си.

— Е, в никакъв случай не искам да ви убеждавам. После духът ви може често да ми се явява и да ме упреква, че съм ви тласнал към една толкова отровна смърт. Не ми липсва смелост и сам да извърша този номер. Ако внимаваме, изобщо не е възможно да ранят някого просто защото куршумите ни бият по-далеч от техните стрели. Бихме могли да обградим онези типове и един по един да ги застреляме така, както се свалят врани от дърветата. Но не желая да го правим. Най-

добре ще е, ако е възможно да не се пролее и капка кръв. Утре в ранни зори трябва да сме приключили с цялата история, за да можем още по-пладне да поемем отново на път.

— Не ми се вярва нещата да се развият толкова бързо.

— А аз съм убеден, че ще стане точно така. Но нека не спорим повече, а да се връщаме! Сега знаем какво е положението, както и че жрецьт не ни е излъгал.

Извадих далекогледа и го насочих към лагуната. Но обграждащият я бамбуков пояс беше толкова гъст и висок, че дори и с помощта на бинокъла не се виждаше нито острова, нито даже педя от блестящата водна повърхност. Следователно вечерта щях да се видя принуден сам да се оправям в тъмницата, разбира се, след като най-подробно разпитах побъркания жрец.

В момента нямаше какво друго да правим и затова поехме обратно. За пръв път ми се случваше да имам толкова лесно и безопасно разузнаване. Навярно бе само чиста случайност, че от тази страна на селото не се мярнал жив човек.

Когато се върнахме при стария Десиерто и неговите тобаси, заварихме побъркания мбоков да седи на същото място и да продължава да яде. Казаха ни, че не е преставал да дъвче, но не е отронил нито дума. Той ми кимна дружелюбно, погледна ме почти с любов, ала не си отвори устата, а продължи да яде.

— Сигурно добрият човечец страшно много е гладувал — обърна се Десиерто към мен на немски. — Тъй като неговите съплеменници са го зарязали, ми се иска да се погрижа за него. Сведенията му бяха извънредно полезни за нас и дори само заради това ми се ще да му изразя благодарността си. Както и да завърши нападението ни срещу мбоковите, аз няма да го изоставя. Нека дойде с нас и отсега нататък стане член на нашето племе!

— Много добре постъпвате, не съм и очаквал друго от вас. Онова, което научихме от него, е далеч по-важно, отколкото си мислите.

— Така ли? Добри новини ли ни носите?

Споделих с него наблюденията си и после направихме съвещание. Настоявах на моя план: най-напред да освободим нашите спътници, а после да нападнем селото, ала Пена и Десиерто бяха против. Така мненията се разделиха две на едно и бях принуден да се

подчиня. Но аз отстъпих само привидно, понеже бях твърдо решил тайно да действам на своя глава.

Причината, поради която двамата се обявиха против предложението ми, бе следната: когато мбокови се бяха опитали да нападнат селото на тобасите, на нас лесно ни се беше удало една част от тях да пленим с хитрост, а друга — след като ги обградихме в горичката. После Десиерто каза:

— Същото е възможно да направим и сега и съм убеден, че ще успеем. Както изглежда, можем да останем тук, без някой да ни забележи. Ще изчакаме да мине полунощ и тогава ще обградим селото. Ако се държим на по-голямо разстояние от обсега на отровните стрели, нищо лошо няма да ни се случи, а в същото време ние ще обсипем селото с куршуми от всички страни. Ако не искат един по един да ги избием до крак, неприятелите ни ще се видят принудени да се предадат.

— Да, но не е изключено да стане и нещо друго — възразих аз. — Нашите приятели са в ръцете на мбоковите. Ами ако индианците ни заплашат, че ще ги убият?

— Но на Ислета дел Сиркуло се намират само трима техни воини. Пленниците няма защо да се боят от тях.

— Обаче тримата са въоръжени, а спътниците ни не са!

— Изглежда не се сещате, че всъщност и тримата са нещо като наши пленници, защото не могат да напуснат острова и все едно, че са в ръцете ни. Ще ги заплашим със смърт в случай, че от главите на приятелите ни падне и косъм. Тогава те много ще внимават да не ни дадат повод за отмъщение.

— Думите ви звучат доста правдоподобно, но е възможно нещата да се променят, да настъпят случайни, непредвидени поврати, които в момента и през ум не ни минават. Нима можем да обградим цялата лагуна?

— Не.

— Тогава, ако нападнем селото, никак не е изключено тримата индианци на острова да избият белите и с някой набързо направен сал да го напуснат.

— Е, в такъв случай един-единствен наш човек ще е достатъчен да ги държи под око и при опита им да слязат на сушата да ги посрещне с куршумите си.

— И каква полза от това? Нима след като ги очистим толкова лесно, ще можем да се утешим за вече избитите наши спътници? И защо изобщо поставяме успеха си в зависимост от оръжията, когато така непременно ще се пролее кръв, и то при положение, че има възможност чрез хитрост и без кръвопролитие също да постигнем целта си? Трябва да сме човечни. Ако мога да разреша нещо както с грубо насилие, така и щадейки противника, винаги ще избира втория вариант.

— И ще си понесете последствията! — намеси се Пена. — Неведнъж най-енергично съм се противопоставял на прочутия ви хуманизъм, ала все напразно. И сигурно ще се съгласите с мен, че, меко казано, всеки път сме си имали неприятности. Защо все ние трябва да постъпваме човечно, докато на индианците и през ум не им минава мисълта за пощада? Не! Вие загубихте при гласуването и поне този път искам и аз да наложя волята си. Нищо няма да ни навреди, ако пречукаме няколко мбокови. Колкото по-сурово действаме, толкова повече ще внимават в бъдеще какво вършат. С вашата добросърдечност само ще ни докарате беля на главата, защото така червенокожите ще си въобразят, че безнаказано могат да продължават да правят каквото си искат.

— Напълно сте прав! — подкрепи го старият. — Трябва да им дадем един урок, който да не забравят тъй лесно и тъй скоро. А снизходителността само влошава нещата.

— Щом и двамата сте против мен, ще трябва да се подчиня — казах аз с привидно безразличие. — Сега преди всичко е нужно да вземем мерки да не ни забележат. Затова се налага, поне докато е още светло, да изпратим един пост в края на гората, за да ни уведоми незабавно, ако някой мбоков се запъти насам.

— Да, необходимо е да го направим — отговори Десиерто.

— Ще избира двама от моите хора.

— Защо? Постът ще има много важна задача и ми се струва, че е най-уместно да отида самият аз. Ще взема със себе си и мбокова. Селото ще е пред очите ни и той може да ми помогне като ми опише кое къде се намира.

Никой не ми възрази и аз се отдалечих заедно с умопобъркания, който охотно ме последва, без каквито и да било намерения за бягство. Когато стигнахме края на гората, ние седнахме един до друг и го

накарах да ми даде необходимите ми сведения. Преди всичко исках да узная къде е лодката. Единствено затова бях взел със себе си мбокова. Той ми показва мястото отдалеч и ми описа всичко толкова подробно, че бях убеден, че ще го намеря дори и в пълен мрак. После, изморен от голямото ядене, човечецът легна и заспа.

По-късно при нас дойде Десиерто, за да огледа и той селото. Това стана, когато слънцето се беше вече скрило зад хоризонта и вечерните сенки се спуснаха над околността.

Воините се бяха върнали в селото и се бяха прибрали в колибите си. Синовете на дивата пустош имат навика да стават много рано и също така рано да си лягат. Вдясно извън селото при стадата запалиха няколко огъня. Навярно пастирите бяха единствените хора, за които можеше да се каже, че ще останат будни. Но те се намираха толкова далеч от селото, че не представляваха опасност за нас.

— Мисля, че индианците си лягат вече да спят — обади се Десиерто. — Когато се събудят, гледката около тях няма да е тъй миролюбива както е в момента. Струва ми се излишно да оставате по-дълго тук, съвсем сигурно никой мбоков няма да дойде тепърва в гората.

— И аз съм на същото мнение. Да се връщаме! Ще трябва да ставаме още преди зазоряване и ми се иска да легна да поспя.

Събудихме жреца и той ни последва към лагера така, сякаш винаги е бил с нас. Тобасите бяха вече налягали. Само двама от тях трябваше да останат на стража и същевременно да пазят умопобъркания. Увих се в одеялото си и легнах малко по-настрани от другите, което никому не направи впечатление.

Под короните на дърветата се бе вече стъмнило и съвсем скоро настана пълен мрак. С изключение на мен всички спяха. Тъй като не бяхме запалили огън, никой не можеше да следи действията ми. Дълбоката тишина в гората бе прекъсвана от време на време само от пръхтенето или ударите с копита на конете, вързани наблизко.

След два часа пазачите събудиха други двама индианци, за да ги сменят. Аз отметнах одеялото си, взех карабината „Хенри“ и предпазливо се измъкнах от бивака ни. Не ми беше трудно да се придържам в желаната посока. Само докато вървах, трябваше да държа ръцете си пред лицето, за да не се нараня в изпречилите се пред мен

дървета. Достигнах края на гората точно на онова място, където бях седял с бившия жрец.

Селото бе потънало в пълен мрак. По-надалеч при стадата горяха огньовете. Трябваше да си свърша работата, преди луната да изгрее на небето.

Исках да отида до лагуната и следователно се налагаше да заобиколя селото. Описах толкова голяма дъга, че бе изключено да се натъкна на евентуално поставени пазачи, ала тъкмо по тази причина имах известни трудности с ориентирането. За щастие бях помислил за това и бях запомнил разположението на най-крайната колиба като ориентиловъчен знак.

Щом се озовах между селото и лагуната, аз взех да се промъквам обратно към селището и скоро намерих колибата. Вече знаех посоката и поех по права линия към бамбуковия пояс, обградил лагуната. Ако не се отклонявах нито надясно, нито наляво, трябваше да стигна до тясна пътека, водеща през гъсталака към водата. Ала не успях да я открия, а това означаваше, че се бях отклонил. Ето защо се наложи да легна на земята и да започна да търся с ръце пътя и на двете страни, което не бе особено трудно, тъй като твърдо утъпканата пътека се отличаваше лесно от по-меката земя.

Скоро я намерих и опипом бавно тръгнах напред. След около пет минути пред мен забелязах да блести вода. Точно насреща се виждаше ярка светлина. Беше огънят на острова. Оттук нататък трябваше да измина около двайсетина крачки надясно през гъсталака, за да стигна до едно място край самата вода, открояващо се със значително по-високия бамбук, между който според думите на стареца щях да намеря скритата лодка.

По този път с всяка измината крачка земята ставаше все по-мека и по-мека и най-сетне нагазих в такъв мочур, че затънах до колене. И все пак това не ме безпокоеше. По-големи грижи ми създаваше мисълта за дебнещата ме опасност от страна на крокодилите. Ако някой от тези зверове се намираще на брега, като нищо отивах на оня свят. Оставаше ми да се осланям повече на обонянието си, което сигурно щеше да долови разпространяваната от тези влечуги миризма, напомняща на мускус.

Най-сетне се добрах до по-високия бамбук и с цевта на карабината си започнах да ръчкам наоколо из тръстиката, докато

усетих върха на лодката. Тя бе вързана за брега с въже от лико. Качих се в нея с голяма предпазливост. После я огледах. Беше достатъчно голяма, за да побере седем-осем души. Бе направена от дървесна кора и естествено се управляваше много леко. На дъното ѝ лежах две дълги гребла. Необходимо бе да са толкова дълги заради тръстиката — с тяхна помощ плавателният съд можеше да се изтласка в откритата лагуна. Развързах лодката, седнах и отблъсквайки се с веслата, започнах да се провирам между тръстиката, докато най-сетне се озовах в свободни води.

Огънят ми служеше за пътеводител. Все още не ми бе възможно да различа самия остров. Знаех, че е малък и кръгъл, откъдето идваше и името му, знаех и че трябваше да се насоча към срещуположната на огъня страна.

Вече можех по-яко да натисна веслата, но много внимавах да ги потапям съвсем безшумно във водата. Тъй като седях с гръб към посоката на движение, скоро забелязах, че имам и придружители. Няколко крокодила ме следваха. Не веднъж и два пъти главите им се появили и отстрани до самия борд на лодката, но за щастие зверовете не се осмелиха да я нападнат.

Колкото повече се приближавах до острова, толкова по-предпазлив ставах. Нали не беше изключено някой от тримата пазачи в момента да прави обиколка на острова и да ме забележи. След като се озовах срещу тъмната страна на острова, аз обърнах лодката и взех да гребя така, че да съм с лице към него, а това ми даваше надежда по-лесно да открия всяка застрашаваща ме опасност.

Безшумно продължих към брега. На няколко метра от него спрях, за да се заслушам и внимателно да го огледам. Нито видях, нито чух каквото и да било и след малко се добрах до самата суша. На това място водата бе толкова дълбока, че с отвесно спуснатото гребло не можах да достигна дъното. Бамбукът по островния бряг не беше гъст. Тук-там имаше открити места и приставането не бе трудно. Спрях лодката на брега, здраво я завързах и слязох на сушата, но не се изправих веднага. Останах приклепнал около минута и отново внимателно се заслушах. Едва след като не успях да открия нищо подозрително, продължих напред, но не изправен, а силно приведен.

Когато изминах осем-девет метра, зад гърба ми нещо изшумоля. Светкавично се извърнах и зърнах висок тъмен човешки силует, който

се нахвърли върху мен. Сблъсъкът бе толкова силен, че ме събори на земята. Две ръце се впиха в гърлото ми. Бях паднал по гръб и почувствувах как едно коляно притиска гърдите ми.

Негодникът, който ме нападна тъй изненадващо, притежаваше необикновена физическа сила. Той така ме беше стиснал за гърлото, че не можех да гъкна. След броени секунди сигурно щях да изгубя съзнание, а може би дори и живота си. Напрягайки всички сили, изотдолу го ударих с двата си юмрука под лактите. За миг пръстите му изпуснаха врата ми, но това бе достатъчно, за да го сграбча на свой ред за гърлото. Сега вече можех да дишам. С яките си ръце той така ме притисна към себе си, че получих чувството, сякаш ще ми изпотроши ребрата. Събрах всички сили за едно последно усилие. Буквално усетих как пръстите ми потънаха в шията му. „Менгемето“, в което ме бе почти смазал, се разхлаби. Той ме пусна, коляното му, затиснало гърдите ми, се плъзна безсилно надолу и тежкото му тяло се отърколи настрани.

Тогава и аз пуснах гърлото му и пипнешком се опитах да разбера с какъв човек си имах работа. Можеше да е индианец. Ала този мъж имаше бели дробове подобни на ковашки мехове. Само секунди след като освободих врата му той дълбоко и шумно пое дъх и отново се нахвърли върху мен. До този миг никой не беше изрекъл и дума. В наш взаимен интерес бе да доведем до край схватката си по възможност побезшумно. Но мисълта, че за малко е щял да бъде победен и евентуално убит, го бе толкова разгневила, че човекът наруши мълчанието и сграбчвайки ме за дрехата пред гърдите, с предразгавял глас полувисоко ми каза:

— Червенокожо псе! Няма пак да ти се удаде! Пипнах те, а сега ще взема и лодката ти!

Той се опита да ме събори на земята. За моя радостна изненада си бе послужил с немски език и моментално разбрах с кого си имам работа. Само изненадата от нападението му можеше да е виновна, че все още не се бях досетил. Освен това до този момент не бях имал нито време, нито желание да се обадя. Сега обаче, след като здраво хванах ръцете му, за да не ме сграбчи пак за гърлото, с приглушен глас му отвърнах:

— Полудяхте ли, боцмане! Нападате и започвате да душите човека, който идва да ви спаси!

Той отпусна ръце, помълча миг-два, а после запъхтяно каза:

— Господи! Нима е възможно! Вие ли сте, вие? Взех ви за някой индианец!

— Глупости! Как можяхте да си помислите, че съм индианец! Ако бях мбоков, щях ли да се приближа толкова тайно и да спра с лодката на това място? Нямаше ли по-скоро да пристана откъм отвъдната страна, където е огънят?

— Хмм! Вярно!

— Видяхте ме да слизам на брега, нали?

— Да. Съвсем случайно стоях тук и забелязах, че някой идва. Прикрих се сред бамбука, оставих ви малко да ме подминете и после се нахвърлих върху вас.

— Е, все пак и двамата леко се отървахме. Но я ми кажете преди всичко къде са тримата пазачи?

— При огъня.

— Значи тук сме в безопасност?

— Да.

— Ами станете де!

И двамата все още седяхме на земята. От изненада нито той, нито аз се бяхме сетили да се изправим на крака.

— Да, хайде — каза той, след което се надигнахме. — Нещо в главата ми не е съвсем наред, къде от пръстите ви, къде от смайване, че ви срещам тук. Човече, приятелю, господине, как попаднахте на този остров?! Значи все пак брат Иларио имаше право като твърдеше, че непременно ще се появите, каквито и хитрини да прилагат мбоковите, колкото и да заличават следите си. Ние останалите не му вярвахме, защото не знаехме дали сте жив! От ден на ден ставахме все помълчаливи и все повече губехме кураж. Единствено монахът не губеше вяра и беше готов да се хване на всякакъв бас, че ще ни измъкнете оттук.

— Радвам се, че мисли така. Къде са спътниците ни?

— Наблизо. Елате, бързо елате! Как ще се зарадват като ви заведем при тях! Вие сте въоръжен, значи сме спасени!

— Да, няма защо повече да се боите от тримата мбокови.

— Откъде знаете, че са трима?

— И други неща знам, знам всичко. Водете ме само по-бързо, защото нямаме време за губене.

Невъзможно е да се опише радостта, която предизвика появянето ми. Наложих се непрекъснато да ги предупреждавам да не вдигат шум, за да не привлекат вниманието на пазачите. Наобиколиха ме, запрегръщаха ме, някои даже ме и целунаха. Очите им се просълзиха от вълнение, а ръцете така ме заболяха от стискане, че се наложи да им напомня, че и аз съм живо, чувстващо същество.

Обсипаха ме с въпроси. Искаха да узнаят всичко, както и набързо да ми разкажат преживелиците си. Но аз ги помолих на първо време да се успокоят и да се задоволят с това, че часът за избавлението им е ударил. Лодката можеше да побере половината от тях и затова трябваше да разпределим хората на две групи.

— Е, след като сте вече тук — обади се Монтесо, — не се тревожа за нашето спасение. Заедно с моите йербатероси доброволно оставаме да чакаме връщането на лодката. Нека другите се качат първи. Само ви моля да ми дадете някакво оръжие, за да се браним, ако междувременно индианците забележат, че неколцина от нас липсват. В такъв случай би могло да се стигне до схватка.

— Добре! — съгласих се аз. — Останете тук. Давам ви моя нож и двата револвера. Това е достатъчно. При приставането на отсрещния бряг трябва да сме много внимателни. Теренът е блатист и наблизо не е изключено да има крокодили. Няколко животни ме преследваха до острова.

— Тази зловеща лагуна гъмжи от тях — каза брат Иларио. — Ако нямаше крокодили, отдавна вече да сме на свобода. Но тези зверове, както и отровните стрели на червенокожите, естествено ни държаха в шах. Що се отнася до приставането, ние няма да се насочим към мястото, където сте намерил лодката. Знам едно друго, на което не расте тръстика, а земята е съвсем суха. Ще ви покажа посоката. През деня то се вижда оттук.

Потеглихме. Можех да остана на острова, но ми се искаше да присъствам при слизането на брега. След като лодката се напълни с хора, боцманът, който беше най-як от всички, хвана веслата и с целия си товар тя полетя над водата с многократно по-голяма скорост от онази, с която бях гребал аз.

Монахът определяше посоката и скоро стигнахме до брега. Как си отдъхнаха само спътниците ми, щом стъпиха на сушата с увереността, че са вече свободни! Помолих ги да се държат колкото

може по-тихо и по-спокойно и да чакат пристигането на йербатеросите. После се върнах на острова като спрях на предишното място.

Йербатеросите стояха там готови за качване. Половината от тях се намираше вече в лодката, когато погледнах към огъня и видях, че един от индианците стана и се отдалечи.

— Ще прави обиколка — каза ми Монтесо, щом споделих с него наблюдението си. — Да побързаме да се махнем оттук, преди да е дошъл!

— Хмм! Мисля, че ще е по-добре да останем.

— Полудяхте ли!? Нали като ни заплаши със стрелите си няма да ни позволи да мръднем. Ще трябва да му се подчиним.

— Ами! И аз изпитвам голям респект пред отровата, но може би все пак вие се страхувате прекалено много. Искате ми се да пленим този човек.

— Я се откажете!

— Ще видим. Много добре можем да го използваме като парламентъор. Почакайте ме тук! Легнете на земята, за да не ви забележи!

— Къде отивате?

Той ме хвана за ръката и ме задържа.

— Да го пресрещна. Разберете, че е абсолютно необходимо да го обезвредим. Сигурно между острова и селото е уговорен някакъв сигнал. Щом забележи бягството ви, мбоковът ще го даде и червенокожите незабавно ще започнат да ни преследват. Един силен вик като нищо ще стигне до селището и жителите му ще се събудят и ще се втурнат към брега, преди още да сме се добрали до него. Чакайте ме тук! В никакъв случай не бива да се отдалечавате, преди да съм се върнал.

Отскубнах се от ръката му и се запромъквах напред. Изглежда диаметърът на островчето не беше по-голям от двеста метра. Само брегът му бе обрасъл с бамбук. Във вътрешността му растеше трева, а както по-късно научих имало и много диви тикви. В момента не виждах индианеца. От огъня той не се бе насочил право към мястото, където лагеруваха белите, а обикаляше наоколо. И понеже в резултат на това не се намираше вече между мен и огъня, не ми бе възможно да го различа в тъмнината.

Легнах на земята и запълзах срещу него като се придържах толкова близо до бамбуковия гъсталак, че червенокожият непременно трябваше да мине между мен и огъня.

Не след дълго дочух, че се приближава. Той не си даваше никакъв труд да стъпва по-тихо. Бях подминал вече лагера на белите, а индианецът се насочи право към него, несъмнено твърдо убеден, че ще завари пленниците да спят.

Ето че в този момент той мина на около пет-шест крачки от мен. Силуетът му ми се мярна само за миг-два срещу светлината на огъня, но това ми бе достатъчно, за да забележа въоръжението му. Човекът нямаше лък, ала във всяка ръка държеше по една стрела, готов незабавно да я забие в какъвто и да било неприятел.

Не биваше да му позволявам да стигне до изоставения бивак. Ето защо бързо се изправих, с четири-пет безшумни крачки се озовах зад гърба му, последва удар с приклада на карабината ми и той рухна на земята. Първо отстъпих крачка-две назад, за да мога по-добре да го наблюдавам. Той лежеше възник и не помръдваше. Едва тогава се осмелих да се приближа до него. Ръцете му бяха изпуснали стрелите. Самият той бе или мъртъв, или в безсъзнание. Вдигнах го и го понесох към брега.

— Ето ви човека, сеньор Монтесо — казах на йербатерото. — Разкъсайте дрехата му на ленти и го вържете. Погрижете се също, когато дойде на себе си, да не може да се развика! Трябва да навестя и другите пазачи!

— Чакайте! Отивате на сигурна смърт! Нали са двама!

— Какво от това? И тях трябва да накарам да онемеят. След като този не се върне, ще тръгнат да го търсят. Няма да намерят нито него, нито пленниците и ще вдигнат тревога. Разбуди ли се селото, нападението ни няма да успее.

— Нападение ли? Значи не сте сам тук?

— Не съм. Вие така ли си помислихте?

— Да, защото не споменахте за други хора. Мислех си, че напълно във ваш стил съвсем сам сте проследили дирята ни и сте решили тайно да ни измъкнете оттук.

— О, не. Ще напуснете Лагуна де Бамбу напълно открито. И така, почакайте още малко!

Макар че йербатерото се опита да ме разубеди и да ме задържи, аз бързо се отдалечих. Кратко разстояние изминах изправен, но после легнах на земята и по заобиколен път запълзах към огъня. Той гореше близо до брега. Между огъня и водата се издигаха десетина бамбукови стебла, зад които трябваше да се опитам да се прикрия. Успях да постигна целта си, ала това стана много бавно.

Ето че най-сетне се озовах легнал на десетина крачки от огъня. Зад мен беше водата. Единият от индианците седеше с гръб към мен, а другият — с лице. Лъковете и стрелите бяха близо до тях така, че да са им под ръка. От кухи бамбукови парчета двамата дялкаха малки съдове за вода.

Това правеше задачата ми по-трудна, отколкото си я бях представял. Не можех да измина споменатите десетина крачки, без единият мбоков да ме забележи. И ако не намереше време да грабне и да опъне лъка си, то можеше да използва някоя от стрелите като нож. Не ми се искаше да ги убивам. Впрочем двата изстрела щяха да вдигнат цялото село на крак. Какво да правя? Ако с няколко скока бързо преминех краткото разстояние, тогава от уплаха може би щяха да забравят да използват стрелите си. И така, хванах карабината „Хенри“ за цевта с дясната си ръка и вече се канех да се изправя, когато случайността ми се притече на помощ. Стана нещо, което при други обстоятелства нямаше да е изгодно за нас, а напротив — щеше да е много опасно.

Откъм лодката долетя приглушен, но все пак ясно доловим вик на човек, изпаднал явно в беда. Двамата мбокови мигновено грабнаха оръжията си и скочиха на крака. Останаха само четири-пет секунди неподвижно заслушани, с лица, обърнати към посоката, откъдето се разнесе викът и следователно с гръб към мен. Светкавично се втурнах напред. Последва удар с приклада и единият се строполи на земята. Другият чу шума и се обърна, но се вкамени от уплаха. Гледаше ме изумено с широко отворени очи и така посрещна удара, който просна и него като пън.

Първата ми работа бе да прибера отровните стрели. Едва тогава повиках йербатеросите, но, разбира се, не с толкова висок глас, че да могат да ме чуят в селото. Монтесо се притече с хората си, с изключение на един, останал да пази другия ни пленник.

— Възможно ли е? — попита той, когато видя проснатите на земята индианци. — Сеньор, и аз не знам какво да кажа!

— Кажете, че всички сте се били изплашили и отчаяли. Близко двайсет бели стоят тук в плен и треперят от трима червенокожи! Нима се е чувало и виждало подобно нещо? А кой от вас извика?

— Мбоковът, след като се съвзе.

— Не бяхте ли затъкнали устата му?

— Тъкмо се канехме да го направим. Това навреди ли ви?

— Напротив, помогна ми. Но се погрижете да не се развият и тези двамата, щом дойдат на себе си. Ще ги вземем с нас. За съжаление лодката няма да ни побере всичките. Ще се наложи още веднъж да се върна. Вържете пленниците и ги занесете до лодката.

Това стана в най-кратко време. После сложихме тримата червенокожи легнали на дъното на плавателния съд, където се качих заедно с Монтесо. Йербатеросите трябваше още да чакат. Междувременно другите наши спътници на отсрещния бряг бяха изпаднали в голяма тревога, понеже се забавихме толкова дълго. Когато видяха мбоковите, те разбраха, че не е било възможно да се върна по-рано. Скоро прехвърлих и йербатеросите и тогава се отправихме към гората. Естествено бяхме принудени да носим индианците.

Мълчаливо и безшумно заобиколихме селото и се насочихме към гората. Щом я стигнахме, наредих да спрем. Макар че островът никак не беше далеч, се оказа, че са ми били необходими повече от три часа, за да изпълня тайния си план.

До този момент не беше останало време за обяснения. Но вече се намирахме в относителна безопасност и не беше необходимо нито да сме кой знае колко предпазливи, нито да бързае. За бързина даже и дума не можеше да става, понеже нямах намерение да заведа до лагера ни освободените спътници и тримата мбокови, минавайки през потъналата в мрак гора.

Всички бяха насядали на земята и с голямо напрежение и любопитство очакваха да чуят какво щях да им разкажа.

— Сега сте с трима души повече от преди — рекох аз. — Предполагам, че между вас се намира сеньор Пардуня от Гоя заедно със сина си. Така ли е?

— Да, тук сме — обади се бащата — и ви молим да ни кажете с какво можем да ви се отблагодарим. Но как е възможно да знаете имената ни, както и че изобщо сме тук?

— За това — по-късно. Сред вас има и трети непознат за мен сеньор. Да не би името му да е Адолфо Хорно?

— Да, така се казвам — отговори ми човекът.

— Тогава имам поръчение да ви предам важна вест.

— Каква е тя, сеньор?

— Трябва да ви кажа да се върнете колкото е възможно по-бързо. Но не бива да ви казвам, че тя много ви обича и ви очаква с копнеж.

— Кой... коя е тя?

— Уника.

— Уни...!

Думата замря на езика му, но после той скочи на крака, сграбчи ръката ми и развълнувано понита:

— Уника? Тя ли ви изпраща? Познавате я?

— Познавам я толкова добре, че иска заедно да пътуваме за Германия.

— Сеньор... ама че изненада! Често говорихме за вас, понеже спътниците ви очакваха избавление единствено от вас. Но си мислехме, че се намирате нейде между това село и Nuestro Senor Jesu Christo. А вие сте били при Уника!

— И при Десиерто. Заедно със своите тобаси той е съвсем наблизо, за да ви освободи.

— Той е тук!? Къде е? Заведете ме при него! Бързо!

— Малко търпение, драги приятелю! През нощта при тази непрогледна тъмнина прекосяването на гората е свързано с големи трудности. Имаме намерение да обградим селото. Полунощ вече мина и аз предпочитам да отида да доведа тобасите, отколкото да водя вас при тях. Сега тръгвам. Не се плашете, ако внезапно между дърветата се появят хора! И се погрижете тримата пленници да не могат да издадат нито звук!

Придвижвайки се пипнешком в права линия от дърво, аз затърсих и скоро намерих пътя за лагера. Това бе далеч по-трудна работа, отколкото може би си мисли някой. Въпреки всичко се бях отклонил малко встрани и щях да го подмина, ако един от конете не беше изпръхтял.

Минах опипом между спящите хора и така стигнах до дървото, където бях лежал. Престорих се, че току-що ставам от сън. Единият от двамата на пост разбираше горе-долу испански. Казах му, че вече е време да тръгваме и да отиде да събуди Десиерто. Скоро всички бяха на крак. Не биваше да чакаме, докато дневната светлина нахлуеше в гората, защото тогава щеше да е твърде късно. И така, бяхме принудени в тъмнината да извървим толкова трудния път за конете до откритата равнина. Това щеше да е непосилна работа, ако дърветата растяха по-нагъсто. Тъй като разполагахме с резервни коне, някои от нашите хора водеха по две животни за юздите. Вървах начело заедно с Десиерто. Следващите ни мъже поддържаха връзка помежду си с тихи подвиквания.

Така продължавахме напред много бавно, докато най-сетне достигнахме края на гората. Когато се отдалечавах сам от нашия лагер, тесният лунен сърп беше увиснал съвсем ниско над върховете на дърветата, но междувременно се бе издигнал толкова високо, че бледата му светлина осветяваше равнината и дори навлизаше между първите дървета. Старият Десиерто спря, посочи с ръка напред и тихо каза:

— Стойте! Ей там седят някакви хора!

— Какво? Къде? — попитах аз. — А-а, наистина! Кой ли може да са те?

— Не са индианци. Ако се съди по облеклото, са бели. Трябва да ги подслушаме.

— Разбира се! Наредете на групата си да пазят тишина. Вие, Пена и аз ще се промъкнем до онази група.

Той даде своята заповед, която се разнесе от уста на уста. После ние тримата запълзахме напред, докато стигнахме до първите дървета, близо зад които седяха нашите освободени спътници. Те бяха толкова далеч от селото, че не разговаряха тихо, а полувисоко и можехме доста добре да разбираме думите им. Тъкмо в този момент се обади монахът:

— Сигурно е знаел защо не бива веднага да тръгва по дирите ни, а първо е отишъл при Десиерто. Вярно, че така бяхме принудени по-дълго да понасяме лишения, но той несъмнено е бил убеден, че по този начин ще може по-лесно да ни избави.

— Аз бях престанал вече да се надявам, а го бях отписал и него — подхвърли йербатерото. — Този немец е също като котката, която

никога не пада по гръб. Той ни спаси, но пък и страшно много ни изложи в собствените ни очи. Едва стъпил на острова, повали и тримата червенокожи, а ние, които прекарахме тъй дълго тук и сме толкова хора, се бояхме да вдигнем ръка срещу тях.

— Да, той рискува живота си, а ние безкрайно се тревожехме за собствената си кожа. Обзалагам се, че още вечерта на този ден положението ни коренно ще се промени и мбоковите ще станат наши пленници.

— Това е съвсем сигурно! — съгласи се с него Хорн. — Щом и Десиерто е тук, няма съмнение, че е довел достатъчно тобаси, за да се справи с малцината мбокови.

— Любопитен съм да се запозная с него.

— Вярвам го. Той е не само една извънредно интересна личност, но даже и за тукашните порядки и нрави е изключителен човек и аз ще...

Той не можа да продължи, понеже Десиерто го бе познал по гласа. Стариат изскочи иззад дървото и извика:

— Хорн, сеньор Адолф! Вие ли сте? Господи, как попаднахте тук? Че кой ви...

По-нататък не успях ясно да чуя думите му, защото вдясно от него Пена също излезе от прикритието си и не по-малко учудено възкликна:

— Брат Иларио и йербатерото! Каква изненада! Ние се канехме да ви освободим, а ето че вече сте свободни! Значи славата, с която щяхме да се накичим, отиде по дяволите.

— Сеньори, не вдигайте такъв шум! — принудих се да ги предупредя. — Говорете по-тихо, защото продължите ли така да крещите, ще ни чуят в селото.

Започна се истинска канонада от въпроси и отговори. И представете си само смайването на Пена и Десиерто, когато узнаха, че докато са спали, аз съм напуснал бивака и съм осъществил намерението си. Тъй като номерът ми бе успял напълно, нямаха право и да ме укоряват. Дори трябваше да признаят, че тримата пленени пазачи щяха да ни бъдат много полезни.

Набързо си разказахме приключенията. Нямаше кой знае какво да се каже за преживяванията на нашите приятели. Бяха ги довели вързани дотук и през цялото време ги държали под стража на острова.

Те видели как оръжията им били отнесени в Каса де нуестро Сеньор, което потвърждаваше подозренията ни, че в тази къща бе не само жилището на сендадора, но и тайният склад за ограбените от различни хора вещи. Не са им носили нито нещо за ядене, нито за пиене. Единствената им храна били дивите тикви и младите бамбукови филизи. Не им останал друг избор освен да пият от смърдящата вода на лагуната.

Впрочем те нямаха голямо основание да се оплакват, още повече, че не им бяха отнесли дрехите. И все пак, когато по-късно взе да се развиделява, ние се изплашихме от външния им вид. Всички без изключение приличаха на хора, които са боледували дълго. За сендадора се чуваше само едно: той трябваше да бъде преследван и наказан дори и ако се укриеше в най-затътеното кътче на Андите.

Междувременно часовете минаваха, луната избледня и вече трябваше да се залавяме на работа. Налагаше се да отделим малко внимание и на пастирите. С помощта на бинокъла ги бях преброил — бяха шестима. Следователно шестима от нашите конници бяха достатъчни, за да не им позволят да избягат.

Числеността ни се беше увеличила, понеже съвсем естествено освободените хора изпитваха силно желание да участват в изпълнението на плана ни. Доколкото бе възможно, им отстъпихме някои от нашите оръжия и тъй като бяхме довели коне за тях, те разполагаха с всичко необходимо, за да се присъединят към нас. Тъкмо обстоятелството, че имахме коне, ни даваше извънредно голямо предимство. Понеже мбоковите не притежаваха ездитни животни, ние далеч ги превъзхождахме. Бяхме значително по-подвижни от тях и можеше да се предвиди, че нито един нямаше да ни се изплъзне.

Метнахме се на седлата, за да обградим селото. Двама от тобасите останаха да пазят резервните коне и тримата пленени червенокожи. На тях поверихме и умопобъркания жрец. Шестима тобаси получиха задачата да обградят стадата и да не позволят на никой от намиращите се там пастири да избяга.

Когато образувахме верига около селото, разстоянието между отделните хора бе такова, че лесно и резултатно можехме да го обсипваме с куршуми. Оръжията ни спокойно биеха до центъра на селото, докато стрелите на мбоковите не можеха да ни достигнат.

Междувременно се бе развиделило достатъчно. За да приключим цялата история колкото се можеше по-скоро, исках да разбудя жителите на селото с един изстрел, обаче това се оказа излишно, тъкмо когато се канех да натисна спусъка, откъм стадата проехтя силен, пронизителен протяжен вик. Пастирите ни бяха забелязали и даваха сигнал за тревога.

Веднага след това селото се оживи. Индианците изскочиха от колибите си. Щом видяха, че са обкръжени, жените и децата запищяха, а мъжете се втурнаха за оръжията си.

Доловихме силен заповеднически глас, вероятно на мбокова, който бе предводител на тези индианци. Ревовете и крясъците затихнаха. Настъпи дълбока тишина и ние видяхме как отделни силуети се появиха тук-там измежду колибите. Бяха получили поръчението да разберат кои сме и колко голяма е числеността ни. Скоро те отново изчезнаха, за да докладват. Изглежда започна съвещание. После забелязахме, че мбоковите се разпръснаха. Бяха получили заповед едновременно да изскочат от селото във всички възможни посоки и да ни нападнат. Но това не стана открито и устремно, а много бавно и предпазливо. Налягали на земята, те запълзяха към нас.

— Да не допускаме да се приближат твърде много, иначе стрелите им ще станат опасни за нас? — предупреди старият Десиерто, който бе застанал до мен.

Не се наложи да му отговарям, понеже тобасите бяха на същото мнение и започнаха да стрелят. Пушките затрецяха около нас, и то съвсем не безрезултатно. Не можехме да виждаме какво става откъм другата страна на образувания от нас огромен кръг, но откъм нашата страна към позицията ни полетяха стрели, ала без да ни достигнат. След малко мбоковите скочиха на крака и хукнаха да бягат обратно към селото, като взеха със себе си и доста ранени.

— Вече знаят как стоят нещата — обади се старият. — Ами сега? Нямаме никакво намерение да нападаме селото. Да им изпратим ли някой от заловените пазачи като парламентьор?

— Нека изчакаме малко. Може би самите те ще изпратят човек, за да преговаряме.

Предположението ми се потвърди, тъй като скоро се появи един индианец с бамбукова пръчка в ръка, на чийто край се развяваше парче

бял плат. Следваха го и неколцина други мбокови.

Горе-долу по средата на пътя човекът спря, за да разбере дали го признаваме за парламентъор и следователно дали ще стреляме по него, или не. Направихме му знак и той се приближи с придружителите си. Не носеше оръжия и изглежда не беше боязлив човек, понеже вървеше с високо вдигната глава и ни измери с поглед, в който не личеше и следа от страх. Недалеч от нас, яхнал своя коя, се намираше боцманът. Той ни подвигна на немски:

— Не бъдете прекалено учтиви към този негодник! Той е от хората, които ни довякоха тук, и както ми се стори никак не бе съгласен да ни пощадят. Впрочем доста сносно говори испански.

Мбоковът хвърли поглед към обадилия се моряк и видимо се изплаши. Той го позна и бе слисан от факта, че при нас вижда човека, за когото мислеше, че се намира като пленник на острова. Поведението му в следващите минути ни издаде погрешното му убеждение, че боцманът е единственият бял, успял да избяга. Индианецът нямаше как да види и другите, защото те се намираха доста далеч от нас. Но той бързо преодоля уплахата си и с твърде неучтив тон попита Десиерто:

— Кои сте вие, та дръзвате да ни нападате? Ние живеем в мир с всички бели и червенокожи мъже.

— Това не е вярно — отвърна му старият. — Вие сте врагове на вйехо Десиерто.

— Не го познавам. Той живее далеч оттук при тобасите, които са наши приятели.

— И въпреки това вашите воители тръгват на поход срещу тях, за да ги нападнат. Казваш, че живеете в мир с белите. Но защо сте пленили бели хора и сте ги довели чак тук?

— Защото ни нападнаха. Ей онзи, дето е там на коня, сигурно е избягал тази нощ, а и другите ще освободим, но след като си платят откупа.

— Не преиначавай фактите! Не белите са нападнали вас, а вие — тях.

— Сендадорът е виновен за всичко и цялата работа не ни засяга. Оправяйте си сметките с него, а нас оставете на мира!

— Ще постъпим както си искаме, но не и както се харесва на вас. Къде са воините на това село?

— На лов!

— И кога ще се върнат?

— Още днес. Внимавайте! Дойдат ли, загубени сте, понеже ни нападнахте и ранихте мнозина от нас!

— Не се страхуваме от тях и ти няма да ни изплашиш. Вашите воини не са на лов и днес няма да се върнат. Може би никога вече няма да ги видите. Аз ги победих.

— Че кой сте вие?

— Аз съм вйехо Десиерто, когото се канеха да нападнат, но ми известиха за намеренията им и излязох да ги пресрещна с хората си. Обградихме ги от всички страни така, както сме обсадили и вас, и тъй като имахме пушки, бяха принудени да се предадат, за да не ги избием до крак.

Лицето на мбокова стана пепелявосиво. Той ни измери с несигурен поглед, преглътна няколко пъти и накрая с мъка продума:

— Наистина ли сте Десиерто?

— Аз съм, а индианците, които водя, са от племето на тобасите.

— Не ми се вярва. Ако дойдеше старият Десиерто, за да ни нападне, нямаше да има толкова малко воини около него.

— Знаех, че повече не са ми необходими. От Йерно, а и от вашия вожд Вененосо узнах, че тук са останали само четирийсет воини.

— И Йерно и Вененосо са при вас, така ли?

— И двамата. Никой от вашите хора не успя да ни се изплъзне. Всички лежат вързани в нашето село. Не могат да ви помогнат и ако не се предадете, сте осъдени на смърт.

По лицето на индианеца си личеше какво впечатление му направи чутото. Той мълча доста време, за да се съвземе от смайването си и да поразмисли. После заплашително каза:

— Няма защо да се страхуваме, дори и всичките ви думи да са чиста истина. Не се предаваме.

— Тогава само след час в селото няма да остане жив човек! Нали преди малко разбрахте, че стрелите ви са безопасни за нас. Но вие не можете да избягате от куршумите ни.

— Ами опитайте, да видим! Започнете ли да стреляте по нас, веднага ще дадем знак на пазачите на острова и те незабавно ще избият пленниците. Ако не желаете смъртта на белите, ще трябва да заключите мир и да освободите всички наши воини, които сте заловили.

— Чувате ли с кой коз ни излиза? — попитах Десиерто. — Все още не смята играта за загубена, мисли си, че може да я спечели. Колко добре направих, че още през нощта измъкнах нашите спътници от острова! Ако не го бях сторил, сега щяха да ги използват като заложници и ние трябваше да отстъпим.

— Хмм! — промърмори старият. — Щеше да стане наистина мътна и кървава! За щастие можем да отворим очите на мбоковите и да им обясним, че сметките им са криви. Направете го вие!

Изпълних желанието му като отговорих на парламентъора:

— Имали сте още бели пленници на острова? Не смятах, че е възможно. Я елате за малко до края на гората! Трябва да ви покажа нещо.

Нямаше нужда да вървим кой знае колко. Индианците ме последваха и уплахата им никак не бе малка, когато зърнаха умопобъркания жрец и тримата вързани пазачи.

— Я огледайте малко по-внимателно нашите хора! — подканих ги аз. — Не е избягал само един от пленниците, които снощи все още се намираха на острова, а всички са свободни. Прехвърлихме ги тук заедно с техните пазачи. И как ще изпълните сега намерението си да ги застреляте?

Докъдето стигаха погледите им, мбоковите подробно се запознаха с позициите ни и се убедиха, че съм им казал самата истина. Демонстративната им увереност се превърна в униние, още повече че старият Десиерто се обърна към тях със следната настоятелна подкана:

— След като разбрахте как стоят нещата, върнете се в селото си и седнете да се съвещавате. Искам да се предадете и в такъв случай няма да ви се случи нищо лошо. Дори съм готов да освободя вашите пленени воители. Но измине ли половин час, без да сте ни заявили съгласието си с нашите условия, ще застреляме всичко живо, което ни се мерне в селото, и накрая ще го подпалим.

— Сеньор, невъзможно е да постъпите толкова жестоко! — извика мбоковът.

— Това не е жестокост, а справедливо наказание. Вие сте крадци, разбойници и убийци. Като съюзници на сендадора сте извършили редица злодеяния и ще трябва да изкупите вината си също както и той. Сендадорът е осъден да умре и ако ви подарим не само живота, но и свободата, това ще е такова милосърдие, което с нищо не сте

заслужили. А сега си вървете! Нямаме желание да водим излишни разговори. Видяхте как умеем да стреляме. Съдбата ви е във вашите собствени ръце. Всичко трябва да се реши до половин час.

Индианците бавно се помъкнаха обратно със съкрушени физиономии. Бяхме уверени, че резултатът от тези преговори напълно щеше да отговаря на желанията ни.

Видяхме как червенокожите се събраха на площада сред селото. Държаха се много спокойно. След малко повече от петнайсетина минути парламентьорът се върна и ни съобщи, че мбоковите са решили да се предадат, но само ако освен свободата и живота им гарантираме и запазването на цялото тяхно имущество.

Естествено не бе възможно да се съгласим, защото в такъв случай нямаше да понесат абсолютно никакво наказание. Накарахме го отново да се върне в селото и да каже на съплеменниците си, че ще удържим на думата си и след десет минути започваме враждебните действия.

Този срок изтече без никакъв резултат. Ето защо Десиерто ме подкани да изпратя един куршум към селото, но на първо време, без да убивам когото и ли било.

— Това нищо няма да помогне — отвързах аз. — Един изстрел във въздуха само ще ни навреди, защото сигурно ще създаде у мбоковите впечатление, че не всички наши куршуми улучват целта си. Ще раня някого от тях.

Възседнах коня си и го насочих към селото, но без да се излагам на опасността да навляза в обсега на стрелите им. Забелязаха ме. Гъстата тълпа се поразпръсна, тъй че застаналите в средата й воители можеха ясно да се различат. Точно това бях искал, защото и през ум не ми минаваше да стрелям по жени или деца. Предводителят им пристъпи малко напред и вдигна ръка, за да ми направи знак, че трябва още малко да почакаме, тъй като все още не се бяха споразумели. Конят ми стоеше съвсем спокойно и аз се прицелих с карабината си. Индианецът пак вдигна ръка, понеже сметна, че не съм го разбрал. Натиснах спусъка. Той нададе силен вик и отпусна ръка.

За кратко време настана голяма бъркотия. Всички се разтичаха насам-натам и закрепяха един през друг. Но после внезапно се възцари тишина и се разнесе силен заповеднически глас. След малко парламентьорът се втурна към мен.

— Сеньор, простреляхте ръката на нашия вожд! — извика ми той още отдалеч.

— Точно това исках — отговорих му аз. — Засега целта ми бе само да го раня, но времето изтече и ако не се предадете незабавно, ще започнем и да убиваме.

— Предаваме се, сеньор, предаваме се! Кажете ни какво трябва да направим!

— На първо време ще вържем воините ви. Трябва да дойдат тук един по един. Ако някой от тях носи каквото и да било оръжие, ще бъде безмилостно застрелян. Нека няколко жени съберат оръжията и ги донесат тук. Колкото по-охотно изпълните заповедите ни, толкова по-добре за вас, защото по-лесно ще спечелите доверието ни.

С този отговор парламентьорът отново се върна в селото и веднага след това, както им бях казал, един по един и невъоръжени мъжете започнаха да идват при нас. После жените донесоха всички налични оръжия и ги разпределихме между тобасите. Край вързаните мбокови поставихме няколко пазачи и селото вече бе напълно в наши ръце, понеже и пастирите се подчиниха на решението на другите и бяха принудени също да се предадат.

Сега ясно пролича каква власт имаше Десиерто над хората си. Никому не мина през ума да започне да граби или да върши каквито и да било други издевателства. След като свихме още повече обръча около селото, ние претърсихме няколко от колибите, за да видим дали не са останали още някакви оръжия. Нищо не намерихме.

От само себе си се разбираше, че щяхме да вземем някаква плячка. Мбоковите трябваше да бъдат наказани, а тобасите — обезщетени за бойния поход. Оставаше само въпросът, какво да се включи в понятието „плячка“. Някои настояваха да опразним всички къщи и да оставим на обитателите им само голите стени. Успях да придумам тези хора да бъдат по-снизходителни. Решихме да вземем стадата и каквото имаше в Каса де нуестро Сеньор. Всичко друго мбоковите можеха да задържат.

Когато нахълтахме в къщата на сендадора, видяхме, че е натъпкана до покрива с какви ли не търговски стоки и заграбени предмети. Намерихме и оръжията на моите спътници и това много ги зарадва. Изнесохме всичко и разкопахме пода доста надълбоко. Ала не

открихме никакви заровени съкровища, нито каквото и да било, което още по-ясно да докаже вината на сендадора.

Тайно се бях надявал нейде да намерим многократно споменаваните скици и чертежи, ала желанието ми не се изпълни. Сендадорът бе твърде умен, за да остави при мбоковите толкова важни документи.

Тук мога да изпусна всички взети мерки и направени приготовления. Преди да се разделим, накарах Десиерто да ми обещае, че доколкото е възможно, ще се отнесе по-снизходително към победения неприятел. После ние белите се сбогувахме с тобасите, за да поемем по нашия далечен и труден път към Пампа де Салинас. Беше малко след обяд, когато тръгнахме заедно с десетте индианци, които Десиерто бе избрал за наши придружители.

---

[1] Магьосник, жрец. Б.нем.изд. ↑

[2] Ядливи гъби. Б.нем.изд. ↑

5. БОЖИЕ ПРАВОСЪДИЕ

Пампа де Салинас се намира в Боливия. Жителите на тази страна различават в Андите следните географски пояси:

Първият от тях се простира от пампата до височина от 1600 метра и се казва „юнгас“. Там пищната тропическа растителност властва в пълния смисъл на думата. Тези райони са покрити с непроходими девствени гори, прекъсвани само от така наречените „пахоналес“ — обширни тучни ливади, осеяни тук-там с малки групи дървета. Животинският свят е застъпен най-богато с ята папагали и ярки пъстроцветни колибрита. Изобщо каквото и да е изброяване и описание на птичето царство, представлява безкрайно трудна работа. Има големи стада маймуни, а и прилепи, колкото щеш. Ежедневно могат да се срещнат пуми, онса^[1] и ягуари.

Следващият по-висок пояс носи името „медии юнгас“ и стига почти до 3000 метра височина. Климатът му не е толкова горещ и в резултат на това там могат да се видят животните и растенията на умерените зони.

После идват „кабесерас де лос валйес“, горните планински пояси, простиращи се до 3300 метра. Те са защитени от бурите на „пуната“ и там температурите са приятни.

По-нагоре до височина от 3900 метра следва „пуната“. Въздухът ѝ е изключително сух, поради което виреят малко растителни видове. Към тях спадат късата твърда трева на пуната, ниските чадърообразно разклонени наситенозелени дървета джуджета, както и някои дребни разновидности на миртата и на лавровото дърво.

И най-сетне всичко онова, което е разположено над 3900 метра височина, се нарича „пуна брава“. Там духат силни, студени ветрове, които даже и през лятото често носят със себе си снеговалежи и заплашват със смърт изненаданите пътници. Пуна брава се посещава от хора благодарение само на две обстоятелства: първо, защото тази зона е много богата на ценни руди, и второ, защото именно там, високо горе, се намират планинските проходи.

Разбира се, човек не бива да мисли, че споменатите географски пояси имат точно и ясно очертани граници. Дори и в пуната се намират плодородни долини, а също така и от ниско разположените тропически зони се извисяват стръмни високи плата, притежаващи типичните белези на пуната.

Повече от месец бе изминал откакто, тръгвайки от Лагуна де Бамбу, се намирахме на път. Като се мъчехме доколкото е възможно да се движим в права посока, ние прекосихме границата на аржентинската република и стъпихме на боливийска земя. Бяхме минали през териториите на вражески индиански племена, но винаги яздехме толкова предпазливо, че успяхме да избегнем среща с тях. Естествено нямаше защо да отбягваме приятелски настроените тобаси. Всеки път те ни посрещаха много дружелюбно и в тези случаи ставаше ясно колко полезна за нас беше идеята на Десиерто да ни даде десет от воините си.

През цялото време нито един път не се натъкнахме на следи от сендадора, което си имаше своята основателна причина. Докато ние посещавахме тобасите и избягвахме чиригуаносите, той правеше точно обратното, така че пътищата ни нямаше как да се пресекат. Може би все пак това бе станало някъде, но без да го забележим.

Преди три дни се бяхме разделили с едно племе на тобасите, където останахме да пренощуваме. Техен отряд беше отишъл в планините, за да ловува чинчили недалеч от Пампа де Салинас. Искаше ни се да се срещнем с тези хора, тъй като можеха да ни бъдат само от полза и затова усърдно и внимателно се оглеждахме да открием някаква следа от тях.

Намирахме се сред пуста неплодородна пуна. Надлъж и нашир нямаше нито тревичка, нито капка вода за изтощените ни коне. През последните четири седмици клетите животни бяха принудени непрекъснато да се пренапрягат и вече се препъваха при всяка крачка. Конете изобщо не са подходящи за терен като Андите. Онези шеметни височини могат да се преодолеят само с мулета. За щастие целта ни нямаше да ни отведе чак до пуна брава.

По тези места Пена се чувстваше като у дома си. Познаваше всяко отделно възвишение, всяка долина, всяко каменно плато. Той ни уверяваше, че на следващия ден ще видим солената кора на Пампа де

Салинас, а само след броени часове ще стигнем до някакво поточе, което извираше от непроходима клисура.

И Гомара започна да се ориентира по околностите. Той потвърди думите на Пена, че се приближаваме до Салинас. Само че при посещенията си Гомара винаги бе идвал откъм другата ѝ страна, откъдето минаването бе значително по-лесно.

Предпочетохме да изберем по-трудния път, за да достигнем съвсем незабелязано целта си. Ето че по едно време пуната започна да се спуска надолу — отначало леко и постепенно, а после се стесни и стана толкова стръмна, че ни принуди да слезем от седлата и да водим животните за юздите. Това беше убийствено рискован път. Най-сетне придвижването ни малко се улесни. Излязохме на широк, доста полегат склон, превърнат в сипей от покрилите го дребни камъни. Той ни отведе до един проход, през който трябваше да минем. Но преди това спряхме, за да поотдъхнем.

— Остава ни само още един час — обади се Пена — и ще се доберем до водата. Там ще можем поне да напоим конете. Имаме месо и малко брашно. За днес това ни стига, а нека утрешният ден се погрижи сам за себе си. По обяд сме при Салина.

Провизиите ни бяха на привършване, което по онези места никак не е успокоително. Ако разчитахме единствено на лова, сигурно щяхме да гладуваме, понеже до дивата лама човек страшно трудно може да се приближи.

Свърнахме в един проход, който се спускаше от голяма височина и водеше не особено стръмно надолу. Тъй като Пена и Гомара бяха наши водачи в планините, те яздеха начело, а ние ги следвахме. Аз и брат Иларио бяхме изостанали най-отзад.

Въпреки това веднага ми направи впечатление едно място на пътя ни, голямо не повече от човешка длан, което имаше по-друг цвят от земята наоколо. Слязох от коня и внимателно го разгледах. То бе влажно и тъмnochервеникаво.

— Това е кръв — казах на монаха. — Не сте ли на същото мнение?

Той огледа скалата, после поклати глава и отвърна:

— Влажно е, но едва ли е кръв. Тя оставя по-тъмни петна.

— Изобщо нямах предвид изтичаща от рана кръв. Ако се съди по оцветяването на това място от скалата, изглежда тук е било опряно

прясно кърваво месо. Петното не е успяло бързо да изсъхне, понеже е влажно и студено, а слънчевите лъчи не могат да проникнат в тази клисура. Според моите изчисления оттук е минал някакъв човек преди около два часа.

— Пътник, който е тръгнал да прехвърля планините?

— Възможно, но не е много вероятно. Никой не поема през планините сам.

— Кой твърди, че човекът е бил сам?

— Никой. Впрочем дали е сам, или не, не е толкова важно за нас, колкото обстоятелството дали е вървял нагоре или надолу и дали наистина е вървял, или е яздил. Ако се е изкачвал нагоре, няма защо да се съобразяваме с него, но ако е слизал, значи се намира пред нас и трябва да сме много предпазливи. По-добре ще е аз да язда пръв.

Проходът се беше стеснил и само с големи усилия успях да изляза начело. Никой от другите не бе забелязал кървавата следа. Скоро отново спрях коня си и посочих към остър стърчащ напред ръб на скалата, около който се налагаше да завием.

— Току-що открих нещо. Виждате ли това влажно тъмно петно? И то е от кръв.

— За да се забележи подобна следа е необходимо зрение като вашето или просто силно развито въображение. Ако беше от кръв, петното щеше да е по-тъмно — отговори Пена.

— Не е така, защото нямам предвид прясно изтекла кръв, а кърваво или по-скоро прясно, непочистено месо. Преди два часа оттук е минал пешеходец, който е носел месо.

— Че как го разбрахте?

— Издаде ми го височината на петното. Ако беше ездач, щеше да метне убитото животно отзад на коня си и следите от кръв щяха да останат на някое по-високо място от скалата. Човекът е застрелял някакъв дивеч и го е носил на рамо или на гръб. Когато е завивал зад този ръб, окървавеното месо се е отъркало в скалата.

— Е добре, да предположим, че сте прав. Нима всичко това е толкова важно за нас?

— Естествено! Даже е много важно. Човекът е индианец. Одрал е кожата на животното, а това не прави никой бял, когато трябва да носи застреляния дивеч, първо, защото гледката не е особено апетитна, и второ, защото не е практично. В кожата месото се запазва значително

по-дълго. А индианец, който мъкне на гръб някакво едро животно от едно място до друго, не може да не събуди подозрението ни и не е изключено да представлява голяма опасност за нас.

— Защо?

— Защото сигурно има и спътници. Когато някой червенокож ловува само за себе си, взема от плячката толкова, колкото да задоволи собствените си нужди. Никога няма да помъкне тежък товар.

— Мътните го взели! Погледнато от тази страна, това тъмно петно поражда и у мен опасения. Дали все пак сендадорът ни е изпреварил и е събрал около себе си чиригуаноси?

— Даже е твърде вероятно.

— Тогава може би ни очаква при Пампа де Салинас и ежедневно изпраща неколцина индианци на лов, за да не гладуват.

— Това предположение е близо до ума, само че ако сендадорът е при Пампа де Салинас, човекът, минал оттук, е невъзможно да е от неговите хора, понеже по вашата собствена преценка до Салинас може да се стигне едва утре по обяд, а никой ловец няма да се отдалечи толкова много от отряда, за чиято прехрана трябва да се грижи.

— Наистина. Може би сендадорът изобщо не е при Салинас, а по-наблизо, отколкото си мислим.

— Или пък човекът, минал оттук, е от тобасите, с които искаме да се срещнем.

— И това е възможно. Но както и да е, ще трябва да сме много предпазливи. Да продължим напред колкото можем по-бързо, та час по-скоро да се измъкнем от теснината!

Пришпорихме конете, за да не се бавим нито минута повече в клисурата, където някое внезапно нападение щеше да е извънредно опасно за нас. Наближихме потока, за който бе споменал Пена. Накарах го да ми опише неговата околност и научих, че водата идва от някаква високо разположена странична клисура и от отвесна каменна стена пада право върху пътя ни.

— Значи образува водопад, така ли? — попитах аз. — Водата му вдига ли силен шум?

— Да, доста е силен.

— Това е добре, защото ще заглуши тропота на конете ни.

— Че кой не бива да го чува?

— Индианецът с месото, а може би дори и отрядът, който той снабдява с храна. Нека спътниците ни продължат да яздят с досегашната скорост, а ние двамата ще избързаеме напред на разузнаване.

Смушихме конете си да преминат в тръс. Пътят ни извиваше ту наляво, ту надясно. При тези многобройни тесни завои бе невъзможно да се види на повече от трийсетина крачки какво има и какво става. Пена ме успокои със забележката, че веднага щом пред нас се покаже водопадът, пътят ще стане по-открит и по-хубав.

Не след дълго доловихме шума на водата. После клисурата се разтвори, образувайки дълбока котловина, от която излизаха само два пътя: първият бе използваният от нас, а другият започваше точно отсреща. От дясната ни страна се издигаше отвесна каменна стена. Отляво скалата стигаше отначало височина от най-много петдесетина стъпки и там образуваше площадка, над която между два скалисти масива зееше тъмна клисура, откъдето устремно падаше водата в издълбоко изровена дупка, а после откъм срещуположната ни страна изтичаше от котловината.

Открилият се пред очите ни пейзаж бе много романтичен, ала все пак не той привлече вниманието ми, а стафажът^[2], който забелязах на по-преден план от лявата страна на цялата картина. Там върху сочната моравя се бе излегнал един индианец. Вследствие на голямата постоянна влага наоколо вирееше пищна зеленина. На земята до червенокожия се виждаше одрано животно, но дали беше лама, или гуанако, това не можеше тъй бързо да се различи.

Човекът беше с гръб към нас. Забил лакът в тревата, той бе подпрял глава върху лявата си длан. Пушката му бе облежната на скалата недалеч от водопада на някакви си пет-шест крачки от ръката му.

— Наистина! Съвсем правилно ни отведе следата! — обади се Пена. — Точно както предположихте.

Докато изричаше тези думи, той смуши коня си да се върне назад и двамата отново изчезнахме в клисурата.

— Доста непредпазлив тип! Изглежда се е замечтал, а пушката му е облежната на скалата толкова надалече.

— Какво ще правим с него? — попита Пена.

— Естествено ще го пленим.

— Кой ще свърши тази работа? Вие или аз?

— Аз. Дръжте юздата на коня ми и дам ли ви знак, елате!

Слязох от седлото и отново се показах от клисурата. Моравата бе толкова мека, че даже и да не беше шумът от водопада, стъпките ми пак нямаше да се чуят. Шмугнах се наляво към скалата и промъквайки се покрай нея, се добрах до пушката. Обзе ме някакво чувство на твърда увереност, че индианецът няма да се обърне. По тази причина взех оръжието в ръка и вдигнах петлото наполовина. Вътре не беше поставен възпламенителен капсул. Следователно в момента старото пушкало не представляваше опасност нито за мен, нито за когото и да било. Оставих го настрани и се приближих до човека. Наведох се над него, за да разгледам лицето му. Той и това не забеляза, защото бе затворил очи. Навярно бе много изморен. Възрастта му беше някъде около петдесетте. Носеше леко облекло, широкопола сламена шапка и стар колан, където имаше затыкнат нож. Коленичих зад гърба му, с лявата си ръка го сграбчих за гърлото, притиснах главата му в тревата, с десницата си измъкнах ножа от колана, а после сложих дясното си коляно напреко върху краката му и така го приковах на земята.

Естествено всичко стана много бързо. Все още не го бях напълно обезвредил, когато той отвори очи и ужасено ги втренчи в мен. По движенията на устните му разбрах, че направи опит да извика, но поради шума на водопада не се чу нищо.

Бях се приготвил да парирам съпротивата му, ала изглежда индианецът изобщо не мислеше за подобно нещо. Той остана неподвижно да лежи под мен, без да направи какъвто и да било опит да се изтръгне. Затова се изправих, без да изпускам врата му, после го сграбчих за дрехата пред гърдите му и отдалечавайки се от водопада, го поведох към входа на клисурата, където ме очакваше Пена. Червенокожият вървеше до мен като човек, който не владее сетивата си. При моя спътник вече можехме да разбираме думите си. Той ме посрещна на немски:

— Ама стана бързо и лесно! Този човек ми се вижда съвсем шашнат.

— От уплахата е. Обърнете внимание на погледа му. Целият трепери. Но изглежда това не е обикновен страх, а направо ужас.

— Дали е чиригуанос?

— Веднага ще узнаем. Попитайте го! Превъзхождате ме в тукашните индиански диалекти.

— Може би разбира испански.

— Вероятно, защото изпращаните на лов воини лесно могат да се срещнат с други хора, с които да им се наложи да разговарят. Близко до ума е, че ловецът поне донякъде ще владее официалния език в тази страна.

— Тогава най-напред го заговорете вие. Окаже ли се, че не е в състояние да ви разбере, ще се опитам аз.

Не успях веднага да изпълня желанието му, понеже тъкмо в този момент ни догониха нашите спътници. Щом съзрях индианеца в ръцете ми, лицата им придобиха толкова враждебно изражение, че страхът на пленника значително нарасна. А когато видях, че те скочиха от конете и застрашително го наобиколиха, извика на испански, който език очевидно знаеше:

— Сеньор, защо ме нападате? Защо не ме пуснете? Нищо лошо не съм ви направил.

— Досега не си! — отвърнах му аз. — И веднага ще установим дали трябва да се отнасяме с теб като с приятел, или като с враг. От кое племе си? От тобасите или от чиригуаносите?

— Аз съм аймара и живея в мир с белите.

— С какви хора си дошъл тук?

— С никого.

— Ами! Я не лъжи! Ако мислиш да ни измамиш, можеш да си сигурен, че ще гледаме на теб като на неприятел. И тъй, говори!

Все още не го бях пуснал и при последните си думи здравата го разтърсих. Ако до този момент той и без друго не беше проявил и следа от смелост, то сега вече колената му съвсем се подгънаха. Увисна ми в ръцете като котка, хваната за козината на врата, и треперейки от страх, извика:

— Ваш приятел съм, ваш приятел съм! Повярвайте ми и ме пуснете!

— Но не и преди да си ни признал цялата истина. И тъй, казвай кой е с теб?

— Още петима аймари.

— Какво правите в тази местност?

— Както сам виждате, ловуваме диви ламы.

— Ти си голям глупак, защото с тези думи се издаде, че лъжеш! Човек не се изкачва толкова високо в планините само заради ламите, а по съвсем други причини. Ламата ще я убиеш само между другото — за да има какво да ядеш. Ако вие шестимата сте тръгнали да набавяте месо, това означава, че с вас има и още много хора, които ще го ядат. Шестима ловци ще убият далеч повече животни, отколкото могат сами да изядат, а никой не стреля по дивеч просто ей така, за да остави месото на лешоядите. И понеже искаш да ни измамиш, ще си получиш заслуженото. Свършено е с теб!

Все още го държах с лявата си ръка за врата. С десницата си измъкнах моя нож и се престорих, че се каня да замахна и да го забия в тялото на пленника. Разбира се, няхах намерение да изпълня закана си, но и така постигнах желания резултат. Индианецът склочи умолително ръце и с треперещ глас извика:

— Не ме убивайте, сеньор, не ме убивайте! Ще ви кажа истината, макар че най-строго ми забраниха да говоря каквото и да било.

Пуснах го, застанах лице срещу лице с него и като задържах ножа във високо вдигнатата си ръка, казах:

— Решението ти е цяло щастие за теб, защото само секунда по-късно това желязо щеше да се забие в тялото ти. И тъй говори! Наистина ли си аймара?

— Да. И също така е вярно, че с мен са още петима мои съплеменници. Искяхме да ловуваме вълнести мишки, чиято кожа белите заплащат толкова добре. Но ето че се срещнахме с други хора, на които се свършили провизиите, и ни наеха да ходим на лов, защото самите те нямали никакво свободно време.

— С какво пък са толкова много заети?

— С... нищо — отвърна той с възможно най-глуповатото изражение на лицето, каквото може да си представи човек.

— Да, с нищо — кимнах аз, — понеже чакането не се смята за работа. Тези хора очакват някого при соленото езеро на Пампа де Салинас, нали?

— Да.

— Ти познаваш ли ги?

— Не бива да казвам.

— Тогава аз ще ти отворя устата. Не забравяй, че се намиращ между живота и смъртта! Не се шегувам!

До този момент очите му почти непрекъснато бяха впити в мен, но сега погледът му безпомощно зашари наоколо и изглежда най-сетне той започна да подозира с кого си има работа.

— Господи! — възкликна той. — Да не би да съм попаднал тъкмо сред онези хора, които не биваше да ни виждат! Тези червенокожи мъже тобаси ли са?

— Да.

— Сигурно са тръгнали към Пампа де Салинас, за да ограбят сендадора!

— Не е така — отговорих аз, усмихвайки се на наивността му. — Знам, че те е наел да му служиш. Нима ни е описал като крадци?

— Не съм сигурен дали вас имаше предвид. Или да... да! Убеден съм, че сте вие. Всичко напълно съвпада. Именно вас ви описа най-подробно. Загубен съм!

Докато разговаряше, той внимателно ме огледа и съвсем ясно си пролича колко много се изплаши.

— Сендадорът ви е излъгал — отвърнах му аз. — Не от нас трябва да се боите, а от него. Ние сме почтени хора.

— Но идвате като врагове на сендадора, нали?

— Да, така е. Той е най-големият злодей, какъвто може да има, и искаме да сложим край на безчинствата му. А който му служи, ще получи същото наказание.

— Сеньор, не съм знаел, че е толкова зъл човек. Служа му само защото ми плаща, но иначе нямам нищо общо с него.

— И все пак отказваш да ни дадеш сведения, отговарящи на истината. Сам си противоречиш.

— Защото не знам нито къде е истината, нито какво да правя. Сендадорът е известен човек, който ще си отмъсти, ако го предам. А вас не ви познавам. Дори би трябвало да ви смятам за крадци и разбойници, защото той така ви представи.

Посочвайки към монаха, аз му отговорих следното:

— Сендадорът ви е излъгал. Погледни дрехите на този мъж. Той е брат Хагуар. Да не би да мислиш, че един монах може да е разбойник?

— Брат Хагуар ли? — попита той и лицето му бързо просия. — О, чувал съм за него, но не тук в планините, а долу край реката. Щом

този достопочтен сеньор е брат Хагуар, тогава няма защо да се боя от вас и спокойно мога да повярвам на думите ви.

— И добре ще направиш, за да не загинеш заедно с виновника. Ако пожелаеш да служиш на нас вместо на него, ние не само ще забравим, че си бил в съюз с него, но и на теб и на спътниците тя ще дадем същото възнаграждение каквото ви е обещал.

— Сеньор, в такъв случай идвам с вас. Вие не ми приличате нито на разбойници, нито на убийци, а аймарите са по-добри приятели с тобасите, отколкото с чиригуаносите!

— Хубаво! Няма да съжаляваш. И за да те убедя, че сме почтени хора, а сендадорът е негодник ще ти обясня защо го търсим.

Накратко му разказах каквото смятах за необходимо. Може би беше излишно, но за мен бе много важно да спечеля този човек. Не биваше да се чувства принуден да мине на наша страна, а да го стори доброволно. Ако всичко станеше насила, можехме да очакваме от него по-скоро пречки, отколкото помощ. Той бе на служба при сендадора и бе в състояние да ни даде безценни сведения. Индианецът внимателно ме изслуша и когато свърших, с неподправено учудване възкликна:

— Такъв ли злодей е този човек? Кой можеше да го предположи! Сеньор, изцяло съм ваш! Оставам при вас и изобщо не желая да се връщам при него. Тайно ще уведомя и моите другари. Те незабавно ще ме последват. Пуснете ме да отида при тях и ме почакайте тук. Ще ви доведе петимата си приятели.

— По-полека, по-полека! Толкова бързо няма да стане. Преди всичко трябва да узная къде се намира сендадорът и по какъв начин смята да ни се противопостави.

— Мога да ви кажа с най-големи подробности. Той има при себе си над шейсет чиригуаноси!

— Толкова много?

— Да. Сигурно най-добре ще е да се върнете и изобщо да не се занимавате с него.

— Разбира се, няма да постъпим така. Дори да имаше и още повече чиригуаноси, пак трябва да го заловим. Не ни е страх от него. Къде се е разположил на лагер с хората си?

— Край соленото езеро.

— Това е изключително непредпазливо от негова страна. Както съм чувал, езерото се намира в равната открита пампа, обградена

отвсякъде с планини. Следователно спуснем ли се от тези височини, непременно ще го видим заедно с придружителите му.

— О, не. Той се е погрижил да не го забележите, преди да сте му паднали в ръцете. До езерото може да се стигне от три посоки и във всяка от тях на подходящи места сендадорът е изпратил съгледвачи да ви чакат. Заповядал им е, щом ви видят, незабавно да му съобщят.

— Значи, ако продължим по досегашния си път, ще се натъкнем на някой от разузнавачите му, така ли?

— По-точно на двама, понеже е изпратил общо шестима.

— Хмм! На какво разстояние от пампата са заели позиция? Известно ли ти е мястото, където са се притаили?

— Да. Знам къде са и другите съгледвачи. Двамата, които наблюдават този път, са се настанили на едно възвишение, откъдето за един час езда се стига до пампата. А те могат да ни забележат от разстояние равно на два часа път.

— Всичко на всичко това прави три часа — достатъчно време за сендадора да се подготви за посрещането ни. При езерото ли смята да ни изненада, или ще ни нападне още преди да сме стигнали до там.

— Решил е второто. Ще ви връхлети най-неочаквано. Докато се съвземете от уплахата и ужаса, вече ще сте мъртви.

— Но драги, тогава изобщо няма да ни остане време да се съвземем. Добре, че не сме от хората, които така лесно и силно се плашат. А и през ум нямаше да ни мине слепешката да влезем в клопката на сендадора. Радваме се, че те срещнахме, но това ни най-малко няма да намали и притъпи обичайната ни предпазливост. Естествено за мен е важно да науча, че се канят толкова набързо да ни избият.

— Още на часа! Само един-единствен човек ще оставят жив и това сте вие. Сендадорът нареди да ви щадят. Ако се наложи, в краен случай най-много ще бъдете леко ранен, за да не можете да избягате.

— Колко мило от негова страна. Но моите спътници едва ли ще са на същото мнение. А знаеш ли защо тъкмо към мен ще прояви подобно великодушие?

— Това е ясно и без да си блъскаме главите — намеси се Пена. — От нас той не очаква никаква полза, така че на бърза ръка ще ни затрие. Но вие трябва да му разтълкувате чертежите и да му разчетете кипутата. Без вас няма да разкрие тайната на съкровището. Но

свършите ли му тази работа, от само себе си се разбира, че и вие ще получите куршум.

— Тогава си е направил сметката без кръчмаря. Дори и да съм в състояние да му извърша очакваната от него услуга, ще му дам истинския ключ към загатката едва след като се убедя, че съм извън всякаква опасност. Впрочем не бива да си мислите, че ако ви избие всичките, аз ще съм склонен да му се подчинявам. Привидно бих проявил подобна готовност, ала всъщност цялата ми мисъл и всичките ми сили ще са насочени към отмъщението за вашата смърт.

— Както и да е. Важното в случая е, че сендадорът желае смъртта ни и повече никой не ще може да ме придума да го пощадя. Мерне ли ми се, още в същия миг ще го застрелям.

— Няма да го направите! — бързо го прекъсна Гомара. — Аз съм първият, който има най-голямо право на отмъщение.

— Не спорете — обадох се аз. — Който го убие без разрешението ми, ще се разправя с мен. Що се отнася до вас, сеньор Гомара, аз няма да ви преча да си разчистите сметките с него, обаче това не бива да става преди кипутата да са попаднали в ръцете ми. Напълно ми е безразлично какво ще стане после със сендадора. Но засега нещата съвсем не са стигнали до там. Напротив, много е съмнително кой ще вземе връх, той или ние. Хората му имат ли някъде истински бивак?

— Не — отговори аймарът, към когото отправих този въпрос.

— А конете им при тях ли са?

— Не. Край езерото всичко е покрито със сол. Там не расте ни дърво, ни храст, нито дори тревичка. Сендадорът нареди да отведат конете на едно място, където животните могат да намерят оскъдна храна.

— Далече ли е от езерото?

— За да го стигне, човек трябва да се катери около час. Там има неголяма обрасла с трева пуна. При конете са оставили двама чиригуаноси.

— Опиши ни на кое място край езерото се е разположил сендадорът!

Индианецът изпълни желанието ми, а когато свърши, озлобеният Гомара се обади:

— Никак не е далеч от мястото, където е заровена бутилката.

— Заровена ли? Сигурно вече я е извадил и я е скрил другаде — казах аз. — Колко жалко, че толкова закъсняхме! Походът до Лагуна де Бамбу ни принуди много да заобикаляме, а сендадорът е успял да получи коне от чиригуаносите. По тези две причини е пристигнал преди нас и се намира в по-изгодно положение. Сигурно ще ни е много трудно да го лишим от спечеленото веднъж предимство.

— Тъй ли мислите? — попита монахът. — Аз пък не смятам, че ще ни е чак толкова трудно. Вярно, че в момента ни превъзхожда с числеността на хората си, но може би скоро ще намерим търсените от нас тобаси. Но дори и това да не стане, ще трябва само тайно да му отмъкнем конете. Тогава ни е в кърпа вързан заедно с всички чиригуаноси.

— Изобщо не мисля за числеността на хората му. Смятам, че напълно можем да се мерим с тях, но ако ни паднат в ръцете, и то заедно с него, положението ни не само няма да се подобри, а даже ще стане по-лошо отпреди. Нали най-важното за нас са кипутата. Сендадорът трябва да ни издаде новото им скривалище и ще използва това обстоятелство, за да измъкне най-изгодните условия и за себе си, и за своите индианци.

— Хмм, вярно е. Съвсем не ми мина през ума.

— Значи сега разбирате колко е жалко, че закъсняхме. Налага се с хитрост да се опитаме да компенсираме по-неизгодното си положение. Несъмнено сендадорът тайно е изровил бутилката и пак я е скрил на някое друго място. Може би са останали някакви следи, които ще ни отведат дотам. Само се пита кога е пристигнал при Пампа де Салинас.

— Завчера — отвърна аймарът. — А ден преди това се натъкна на нас и ни взе със себе си до езерото.

— Това не е чак толкова неприятно за нас. Веднага ли ви накара да отидете на лов?

— Да.

— Значи изобщо не си имал нито време, нито възможност да наблюдаваш сендадора, така ли?

— Нямах.

— Не си ли забелязал нещо по-особено или поне необичайно?

— Не... или да! През първата нощ той отиде някъде и се върна чак на зазоряване.

— Тъкмо това е важно за нас. Ходил е да скрие бутилката другаде. Колко път има още до пампата?

Отговорът на индианеца съвпаднаше съвсем точно с мнението на Пена и Гомара. Въз основа на тези данни изградихме нашия план. Най-напред отидохме при водопада, където конете ни можеха да се напият с вода, а и да намерят храна, понеже благодарение на влагата там бе избуяла сочна зеленина. След като животните ни се освежиха и горедолу си отпочинаха, отново тръгнахме. Пътем брат Иларио се впусна в разговор с аймара, като го удари на съвест, защото все пак съществуваше възможността индианецът да таи и някакви други намерения. Но скоро монахът сподели с мен убеждението си, че човекът е напълно откровен към нас. За да проверя твърдението му, накарах аймара да ми опише пътя с най-големи подробности и както Пена, тъй и Гомара ме увериха, че казва истината. В резултат на това той спечели и моето доверие, което все пак не стигаше чак дотам, че да престана да го наблюдавам.

Въпреки трудностите и умората на конете ние продължихме да яздим през цялата вечер, та дори и през половината нощ, докато найсетне аймарът ни каза, че се намираме недалеч от двамата съгледвачи. По-нататък имало опасност да доловят тропота на конете ни. Ето защо спряхме и индианецът ни описа цялата местност.

Пътят се изкачвал нагоре по стръмен сипей, а горе на върха се издигали няколко големи каменни блока, близо до които се намирали постове. За съжаление сипеят беше покрит с по-едри и по-дребни камъни, тъй че в тъмнината бе извънредно трудно да не вдигнем никакъв шум. Все пак предполагахме, че планинската пътека е добре утъпкана и най-важното бе да не правим нито крачка встрани от нея. Почти всички мои спътници ми предложиха да ме придружат, но аз избрах само боцмана, и то заради неговата физическа сила, която можеше да ми е много полезна в предстоящото ми начинание. Докато другите трябваше да ни чакат на това място, ние двамата се събухме, за да стъпваме по-безшумно, после оставихме на земята пушките си и взехме повечко ремъци.

Обгърнат от дълбока тъмнина, пред нас се издигаше сипеят. Погоре, на върха, сигурно щеше да е малко по-светло, понеже звездната светлина безпрепятствено можеше да прониква дотам. Аймарът подробно ни беше описал всички завои на пътеката, преминаваща

покрай каменните блокове. Бях принуден често да се навеждам и с ръка пипнешком да се уверявам дали не сме се отклонили от пътя.

Колкото по-нависоко се изкачвахме, толкова по-широк ставаше ограниченият ни от тъмнината кръгзор. Най-накрая можехме да различаваме даже и пътеката, както и на десетина крачки пред нас да виждаме по-дребни предмети като камъни или неравности. Вървахме толкова тихо, че не чувахме дори собствените си стъпки. След около половин час се озовахме горе. Естествено при обикновени обстоятелства това разстояние можеше да се измине за значително по-кратко време. Пред нас изплуваха няколко тъмни силуета — каменните блокове, около тях се надявахме да открием търсените постове.

— Лягайте на земята! — прошепнах на боцмана. — Отсега нататък се налага да пълзим.

— В каква посока? Ще заобиколим ли скалите?

— Може би няма да стигнем толкова далеч. Сигурно индианците лежат от онази страна, откъдето могат да наблюдават пътя, по който очакват да се появим. Несъмнено спят. Непрестанното напрегнато виждане в далечината изморява. Освен това те едва ли мислят, че е възможно да дойдем през нощта. Че кой би се решил да язди по такъв път в пълна тъмнина?! Наистина страшно се измъчихме. И така, пълзете все подир мен!

Свърнах в споменатата посока и скоро разбрах, че не съм се излъгал, защото само след някоя и друга минута долових познати звуци, непрекъснато повтарящи се през точно отмерени интервали. Боцманът също ги чу и ми прошепна:

— Там някой спи. Хърка. Точно пред нас.

— Да. Продължаваме съвсем тихо!

Пропълзяхме още малко напред и скоро видяхме нещо като два вързопа. Това бяха чиригуаносите, които заради нощния студ целите се бяха здраво загърнали в своите одеяла.

— Пригответе ремъците! — прошепнах на боцмана. — Аз се заемам с левия, а вие с десния. Легнали са съвсем удобно за нас. Бързо ги овързваме в одеялата им като денкове, така че да не им остане време да си покажат дори и носовете. Хайде!

Задачата ни наистина се оказа лесна. Първо направихме по един клуп, после обърнахме „вързопите“, увихме два пъти около тях ремъците, стегнахме ги здраво и всичко бе готово. Под одеялата се

разнесе силно сумтене и пъшкане. Вързопите се загърчиха конвулсивно като какавидите на пеперуда, когато ги докоснеш, ала изненаданите хора не можеха да се освободят.

Остро изсвирване с един пръст беше сигналът за нашите спътници. След петнайсетина минути те се появиха и слязоха от конете, понеже на това място трябваше да дочакаме настъпването на деня. Оставихме съгледвачите както бяха завързани в техните одеяла. Нямаше опасност да се задушат.

Едва когато започна да се зазорява, ги освободихме от неприятното им положение. Те смаяно ни зяпнаха. Щом видяха аймара, го обсипаха с възклицания и въпроси, които изобщо не разбрах, също както и неговите отговори. Но резултатът от разговора пролича накрая от отчаяното изражение на лицата им, с което затвориха очи и отново легнаха на земята. Бяха проумели, че с нищо не могат да променят положението и се примириха със съдбата си. Не им досаждахме с въпроси, защото и без друго едва ли имаше изгледи да научим от тях нещо повече от това, което вече знаехме.

След като се развидели, разбрахме колко надалеч можеше да се държат под наблюдение околностите. Аймарът показва назад към две голи възвишения, които прехвърлихме през нощта. Ако ги бяхме преодолели през деня, съвсем сигурно постове щяха да ни забележат.

Въоръжението на двамата съгледвачи се състоеше от лъкове и стрели, чиито остриета, както установихме, не бяха покрити с отрова. Поехме пак на път и когато се спуснахме от другата страна на сипея, в полите на възвишението открихме конете им. Бяха ги оставили там, защото на това място растяха трънливи храсталаци, по които все пак животните бяха намерили нещичко за храна.

Трябваше да яздим в права посока, но ми се стори, че вдясно някаква пътека също се виеше нагоре в планините. Тъкмо се канех да попитам накъде води, когато иззад първия ѝ завой се появи един ездач и щом ни съзря, незабавно обърна коня си и изчезна. И другите го забелязаха. Кой ли беше той? Несъмнено някой индианец. Но от кое ли племе? Дали беше сам, или бе начело на цяла колона?

Спрахме и удвоихме вниманието си. Скоро видяхме две глави да надничат иззад завоя. В този момент си пролича колко добре бе постъпил Десиерто като ни даде за придружители отряд от своите тобаси. Техният предводител слезе от коня си и ни каза:

— Чиригуаносите са при езерото точно пред нас. Мъжете, идващи отдясно, могат да са само тобасите, които не успяхме да намерим. Ще отида да поговоря с тях.

— Но ако все пак не са тобаси? — попитах го предупреждаващо.

— В такъв случай ще извикам и ще ми се притечете на помощ.

Той се отдалечи. Двете глави все още надничаха иззад ъгъла. Щом видяха, че към тях се отправя един-единствен човек, двамата индианци спокойно се показаха от прикритието си. Чухме как тобасът им подвикна нещо и те му отговориха.

— Тобаси са! — каза един от нашите червенокожи придружители. — Това са очакваните приятели. Те ще дойдат с нас и ще ни помогнат. Сега вече всичко е наред.

Човекът излезе прав. Тобасът води съвсем кратки преговори с двамата непознати индианци, а после заедно с тях изчезна зад завоя. Но ето че скоро се върна последван от доста дълга колона червенокожи ездачи, посрещнати от нашите тобаси с радостни възгласи.

Новодошлите се съгласиха с голямо удоволствие да ни помогнат, защото това бяха техни съплеменници, а и от благодарност. Предводителят им призна, че сме го избавили от твърде голяма опасност. Ако не се бил натъкнал на нас, нищо неподозиращ, щял да продължи с хората си към Салинас, а там щял да се сблъска с чиригуаносите и несъмнено между тях щяло да се завърже сражение.

Тези хора бяха богато запасени с провизии, което естествено можеше само да ни радва. Заедно продължихме пътя си. Отново застанахме с Пена начело, и то така, че между нас и следващите имаше известно разстояние. И този път тази предпазна мярка доказва предимството си. До пампата ни оставаше още около час езда, но едва бяхме изминали една трета от пътя, когато нейде пред нас дочухме силни човешки гласове. Незабавно ние двамата се върнахме до едно място, където пътеката се стесняваше толкова, че един до друг можеха да яздят не повече от трима конника.

Там спряхме и изчакахме, докато приближаващите хора се показаха. Бяха двама чиригуаноси, които идваха да сменят двамата постови. Разбира се, всичко това научихме едва по-късно. Също като нас и те бяха на коне, но водеха разговор на толкова висок глас, че доловихме гласовете им преди тропота на техните животни.

— Какво да правим? — попита Пена. — Видят ли ни, ще препуснат обратно и ще вдигнат тревога.

— Естествено, че ще ни видят, понеже идват точно срещу нас. Но ние няма много-много да се церемоним с тях. Ще се прилепим плътно зад тази скала и щом се приближат достатъчно, ще препуснем в кариер срещу тях, но ще ги подминем и едва след това ще обърнем конете си и ще се озовем зад гърба им. Така те ще попаднат между нас и спътниците ни, без да им остане време дори да се попитат какво се е случило. Страхът им пред по-добрите ни оръжия, както и численото ни превъзходство ще извършат останалото. А сега внимавайте! След броени секунди сигурно ще ни забележат. Хайде, напред!

Чиригуаносите бяха навлезли вече в теснината. Ние пришпорихме конете си и се понесохме като вихрушка срещу тях. Те спряха изплашени и нададоха силни викове. Без да им отговорим, прелетяхме край тях и едва след това рязко обърнахме конете. Намирахме се при изхода на теснината, чиригуаносите в средата, а на входа ѝ току-що се бяха появили спътниците ни, които бяха немалко учудени да видят двама неприятели помежду ни.

Чиригуаносите бяха толкова слисани, че се заковаха на място, Аймарът им подвижна нещо заповеднически и получи някакъв колеблив отговор. Между тях се завърза кратък разговор, в резултат на който двамата се предадоха. След като ги разоръжихме, тоест, щом взехме лъховете и стрелите им, ние отново продължихме прекъснатата езда. Ако всичките индианци на сендадора приличаха на тези, той в никакъв случай не се намираше под благонадеждна закрила.

След около половин час ние двамата с Пена, отново яздейки начело, стигнахме до мястото, където пътят излизаше на пампата. Пред очите ни се откри своеобразна и величествена гледка.

Надалеч пред нас се простираше открита равнина, широка около една английска миля. Несъмнено се намирахме пред един от заливите на соленото езеро. Напред и надясно от нас равнината се бе ширнала чак до хоризонта, където, сякаш до възбог, се издигаха високите върхове на Андите. Наляво в полукръг около езерото се низяха стръмни непристъпни скали, които точно срещу нас се приближаваха до водата толкова много, че преминаването оттам ставаше невъзможно.

И точно на това място, притиснат между водата и скалите, се беше разположил на лагер сендадорът заедно със своите индианци.

Подобна непредпазливост си оставаше за мен пълна загадка. Но Гомара, който в този момент ни догони заедно с другите ни спътници, ми обърна внимание на една по-тъмна линия, виеща се нагоре, недалеч от бивака. Посочвайки към нея, той ми каза:

— Ей там води пътят към мястото, където този сатана уби брат ми. От онзи висок ръб на скалата погледнах надолу и го видях да заравя бутилката.

— Тъй, тъй! — кимнах аз. — Вече знам защо тъкмо там се е настанил на лагер. Искане да ни подмами да влезем в клопката му. Когато се приближим до лагера, той ще изчезне нагоре по онази пътека, а ние ще попаднем в капана, където сега привидно се намира с хората си.

— В капан ли? Не. Та нали можем да се върнем обратно!

— Ако ни позволи. Не забравяйте на какво разчита сендадорът — че ще му известят за нас три часа, преди да пристигнем тук. Следователно в такъв случай ще разполага с достатъчно време, за да ни постави някоя първоначално незабележима засада. Едва след като влезем в клопката, пътят ни за отстъпление ще бъде отрязан. Какво ли не бих дал само да можехме да се доберем горе до онази височина, без сендадорът да ни види!

— Невъзможно е.

— Да, нагоре води само онази стръмна пътека, която оттук прилича на тъмна линия — потвърди Пена.

— Може би сензорите са били горе за съвсем кратко време — намеси се аймарът. — Така не се намират лесно тайни и скрити пътища. Аз обаче често съм ловувал там вълнести мишки и успях да открия една друга пътека, при което учудващото е само това, че досега е останала непозната за други хора.

— Опасно ли е преминаването по нея? — попитах аз.

— Никак. Дори ездачи могат да я изкачат. Големи трудности има само на едно съвсем кратко разстояние от няколко метра.

— А къде е оставил сендадорът конете?

— Именно горе на скалата, за която споменахте. Само че оттук няма как да се видят.

— Аха, чудесно! Тогава и той, и неговите чиригуаноси са ни в ръцете. А как ще стигнем всъщност до вашата пътека?

— Като първо се върнем малко назад. Отляво по пътя, по който току-що дойдохме, в скалите има цепнатина, чийто долен край

изглежда затрупан с натрошен камънак. Веднъж, търсейки следите на дивеч, аз се промъкнах между скалните отломки и за мое най-голямо учудване забележах, че след някой и друг метър пак излязох на открито. За около половин час съвсем лесно се изкачих горе на скалите.

— Непременно трябва да използваме това обстоятелство. А сега ще направим на сендадора същия номер, който се канеше да ни скрои на нас — ще го хванем като в клещи.

Ние не се бяхме спрели на открито, понеже иначе чиригуаносите сигурно щяха да ни забележат, а стояхме в самия край на пампата, скрити зад големи скални късове и купчини от срутени камънаци. Отделих десетте тобаси, дадени ми от Десиерто, избрах и още десет други техни съплеменници. На тези двацет индианци можех да разчитам. Не се нуждаех от повече хора, защото теренът значително улесняваше тяхната задача.

Другите трябваше да останат на това място и да ме чакат да се върна. Аймарът ни поведе обратно по пътя и съвсем скоро стигнахме споменатата от него цепнатина. В подножието ѝ се бе натрупала камара от срутили се камъни, висока колкото човешки бой. Покатерихме се през нея. Бяхме тръгнали пеша, понеже горе се надявахме да открием конете на чиригуаносите, тъй че лесно навлязохме между скалите. Много бързо камарата, от скални отломки се спусна надолу и ние излязохме на открито. Привидно могъщите и масивни скали се оказаха просто една тънка каменна стена и нищо повече.

Бяхме се озовали в подножието на гол планински склон, по който не беше трудно да се изкачим. От другата страна на възвишението преодоляхме една падина и се насочихме към не особено стръмен връх, а когато стигнахме горе и аз се наканих най-безгрижно да продължа, аймарът ме задържа за ръката и ме предупреди:

— По-полека, сеньор! Пазачите при конете ще ви видят преждевременно.

— Че къде са те?

— Последвайте ме бавно!

Индианецът ме хвана за ръката и ме отведе на няколко крачки настрана. Там скалата се спускаше трийсетина стъпки леко надолу, образувайки неголяма падина, и тъкмо там пасяха конете, охранявани от двама чиригуаноси.

— Ха! Кой можеше да го предположи — казах аз. — Не смятах, че е възможно толкова бързо да постигнем целта си.

— Че нима сме я постигнали? Нали ще трябва първо да обезвредим пазачите?

— Та ние сме повече от двайсет души, а те са само двама!

— Но развикат ли се, ще предупредят сендадора.

— Това ми е добре известно и нямам намерение да действам прибързано и необмислено. Нали тези хора ви познават и няма да събудите подозренията им, ако се появите при тях заедно с мен?

— Щом сте с мен, няма да ви вземат за неприятел.

— Тогава да отидем при тях. Извикам ли, другите ще ни последват.

И така заедно с аймара продължихме нататък по късия склон на падината. Пазачите бяха с гръб към нас и гледаха надолу към езерото, чиято изтъняла кора от сол напомняше старо сребро. Щом доловиха стъпките ни, те се огледаха назад. Появяването на аймара не ги учуди, но че го придружаваше непознат бял човек, това вече ги изпълни с известно безпокойство. Може би си припомниха описанието, което сендадорът им бе дал за моята личност. Но все пак присъствието на моя водач им се стори достатъчна гаранция, че не идвам с враждебни намерения. Те се обърнаха към него с няколко думи, които не разбрах. Не исках да го поставям в неловко положение и предпочетох незабавно да действам. Направих няколко бързи крачки, за да се приближа до индианците, сграбчих ги за вратовете, повалих ги и ги притиснах на земята, помагайки си с коленете, като се помъчих колкото можех по-здраво да ги стисна за гърлото. Същевременно извиках на тобасите да дойдат.

При това нападение бях разчитал единствено на себе си, понеже не смятах аймара за сигурен човек. В този миг той доказа, че мога да му имам доверие, защото бързо се наведе към един от чиригуаносите и така го сграбчи за гръкляна, че човекът не успя да издаде никакъв звук.

Тобасите незабавно се притекоха и не беше кой знае какво изкуство да обезвредим пазачите. Намирахме се точно над бивака на сендадора, без той да подозира каквото и да било.

Пристъпих до самия край на скалата и погледнах надолу.

Във всевъзможни пози там бездейно лежаха или седяха неговите хора. Облегнал гръб на канарата малко по-настрани седеше самият

сендадор. Вероятно той бе вече обзет от голяма скука. Добре, че не знаеше колко скоро щяхме да я разсеем.

Недалеч от мястото, където се намирах, имаше кръст, направен от камъни. Там Гомара беше погребал брат си. Наблизо минаваше вече неколkokратно споменаваната планинска пътека, която водеше надолу към езерото. Тръгнах по нея и вървах, докато намерих подходящо място, където наредих на тобасите да останат, като им възложих задачата да не позволят на чиригуаносите, а да не говорим за сендадора, да се изкачат горе. Казах им най-напред да стрелят във въздуха, но ако неприятелите се опитаха да си пробият път със сила, да стрелят и по индианците, ала по възможност да гледат да заловят сендадора жив. После заедно с аймара се върнах долу по пътя, довел ни дотук.

Нашите спътници се бяха скрили и с голямо нетърпение очакваха мига, когато щяхме да се покажем пред сендадора. Те бяха на мнение, че този момент вече е дошъл, но аймарът мислеше иначе:

— Налага се още да почакаме, сеньори. Нали ви казах, че и други две пътеки са заети от съгледвачи. Ще трябва да заловим и тези хора, нали?

— Не е необходимо, понеже с нищо не могат да ни навредят.

— Но нали ще се притекат да помогнат на сендадора!

— Как ще го направят, щом сме между тях и него? Те ще са радостни, че са зад гърба ни, и няма да имат никакво желание да се намесват. А ако ги пленим, ще сме принудени да ги надзираваме и само ще ни пречат. Веднага ще ти покажа колко се страхувам от чиригуаносите и какъв респект имам от тях.

Накарах да развържат ремъците на четиримата пленници и да им кажат, че могат да отидат където пожелаят. Без да обелят и дума, те хукнаха да бягат така, сякаш дяволът бе по петите им, но не посмяха да поемат в посоката, където бе сендадорът, защото знаеха, че нямаше да го допусна.

И така те нямаше да ни пречат. Вече беше време танцът да започва. Метнахме се на конете, четири от които току-що бяхме взели като плячка, и отправяйки се наляво, бавно тръгнахме между езерото и скалите.

Извадих моя далекоглед и без да спирам, го насочих към сендадора. Скоро видях, че ни забелязаха. Негодникът и хората му

скочиха на крака и грабнаха оръжията си, но после застанаха съвсем неподвижно, за да ни наблюдават.

Докато моите спътници бавно продължиха напред, аз спрях, за да мога по-добре да ги огледам през бинокъла. Съвсем ясно различих лицето на сендадора. Той бе единственият бял сред тях. Червенокожите имаха само лъкове, стрели и копия. Ако не ми бяха казали, че този тип съвсем не очаква да ме види с толкова много придружители, за мен щете да си остане голяма загадка как смяташе да ни излезе насреща с толкова зле въоръжени хора.

Той гледаше към нас, обзет от голямо напрежение. Все още разстоянието беше твърде голямо, за да може да разпознае отделните лица. Но колкото повече то намаляваше, толкова по-ясно се изправяхме пред очите му и най-сетне видях как с енергични жестове той взе да убеждава чиригуаносите като често сочеше към нас. Вече беше разбрал кои сме.

Бързо догоних спътниците си и излязох доста пред тях, така че с невъоръжено око да мога да наблюдавам индианците. Сендадорът ме видя и ме позна. Ако исках да го убия, никак нямаше да ми е трудно. Пушката ми уцелваше значително по-надалеч. Ето че в този момент той се изправи в цял ръст и ми извика колкото му глас държеше:

— Идваш ли най-сетне, псе такава? Този път само ще лаеш, без да хапеш, но и това ще ти струва кожата!

Той вдигна пушката си, прицели се и натисна спусъка. Куршумът се заби съвсем близо до мен в земята и вдигна във въздуха бял прах от солената кора, останала там при поредното покачване на водата след топене на снеговете. Някъде по пътя си този тип беше успял да си набави много добра пушка.

— Сеньор, да му отвърна ли с куршум? — попита разгневено Пена.

— Не, трябва ми жив. Ако е необходим отговор, ще му го дам аз.

— Но сметките ви май са криви. Той изтегля само половината от своите индианци нагоре по височината. Другите остават долу навярно за да се отбраняват.

— Наистина изглежда така. Хмм, хрумна ми една мисъл. Да не би и сендадорът да знае онзи път, който преди малко ни показва аймарът?

— Възможно е, понеже той е идвал насам по-често от аймара.

— Тогава много лесно мога да си обясня привидната му безгрижност. По тази тайна пътека иска да изпрати половината от хората си да ни излязат в гръб.

— Ако има подобно намерение, сигурно страшно ще се смае, щом забележи, че вече сме заели пътя и сме го надхитрили.

— Това ще стане много скоро, защото единият отряд от неговите индианци току-що изчезна нагоре по пътеката. След няколко минути ще чуем изстрелите на нашите тобаси.

С другата половина от хората си сендадорът все още стоеше на мястото, където го бяхме забелязали. Но ето че в този момент те чевръсто се придвижиха малко напред срещу нас, за да могат от своя страна също да се доберат до пътя. И така, беше ясно, че докато първият отряд бързаше да се изкачи горе, за да ни удари в гръб, сендадорът имаше намерение с другия отряд да заеме позиция долу, в началото на пътя между скалите, където щеше да намери достатъчно добро прикритие.

Слязох от коня си и другите направиха същото. Не искахме да излагаме животните на опасността да бъдат ранени. Оставихме ги под надзора на един тобас.

— Сеньор, вече трябва да стреляме — обади се припряно Пепа, — защото иначе тези подлеци ще залегнат зад скалите.

— Нека!

— Какво? Че нали веднъж щом заемат там позиция, няма да можем да ги прогоним!

— Разбира се, че ще можем!

— Да, но с цената на големи загуби. А ако сега дадем по тях един хубав залп, ще им внушим такъв безбожен страх, че не е изключено незабавно да се предадат.

— Ще го направят и без преди това да убием половината от тях.

— Ето я пак тази прословута хуманност! Но несъмнено отново ще видите, че с нея далеч не се стига. Всъщност човек не би трябвало чак толкова да се вслушва във вашата воля.

— Съвсем правилно! — гневно се съгласи и Гомара. — Сега тези негодници са ни се изпречили толкова удобно пред пушките и ако не използваме този хубав миг, те ще се скрият зад скалите и после ще ни изтрепят един по един. По дяволите хуманността! Ще правя каквото искам! Моето отмъщение идва!

Той бързо вдигна пушката си, прицели се в сендадора и натисна спусъка. Но куршумът не улучи негодника, а един от индианците като прониза главата му, както разбрахме по-късно. Всичко стана толкова светкавично, че няхах време да го предотвратя. Обзет от гняв, сграбчих Гомара за яката, здравата го разтърсих и му креснах:

— Човече, как можа да го направиш! Не виждаш ли, че улучи невинен? Та ти си убиец!

— Ами! — отвърна ми той. — Тоя е само някакъв си дивак!

— Но и неговият живот струва колкото твоя, ако не и повече!

— Охо! Да не би да искате пак да се караме?

— Нямам такова намерение. С хора като теб не се карам. Но ти забранявам да стреляш без разрешението ми!

— Нима можете да ми забраните нещо?

— Мога, и то как! А ако не ти харесва, си свободен да вървиш накъдето ти видят очите. Веднъж вече ти го казах. Ясно ли е?

— Ами ако все пак остана с вас и стрелям? — викна ми той със святкащи от ярост очи.

— Тогава ще направя пак това, което веднъж вече направих — с един удар ще те поваля на земята, само че този път ще замахна малко по-силно. Обещавам ти да го направя. А дали после изобщо ще станеш, ми е съвсем безразлично, защото, когато някой пет пари не дава за живота на един чиригуанос, и при това сам е индианец, също не заслужава да живее.

Изглежда заканата ми го сплаши, понеже той нищо не ми отговори. Но няма защо да крия, че повечето от моите спътници тайно в себе си споделяха мнението му, което ясно си личеше както от погледите им, тъй и от тихия шепот, достигнал все пак и до моите уши. Един от тях обаче бе напълно съгласен с мен и това бе брат Иларио. Той ми стисна ръката и каза:

— Само така! Е, вярно, че не е кой знае колко разумно, ала съвестта ни го повелява. Въпреки снизходителността си все пак ще постигнем своята цел.

— Да, и то въпреки че от много приказки пропуснахме подходящото време да ги нападнем. И сендадорът, и всички индианци вече изчезнаха.

— Много скоро пак ще се върнат.

В този момент сендадорът и всичките му хора се намираха на пътеката между скалите. Бяха взели със себе си дори убития от Гомара индианец. Поехме бавно подир тях. Ето че затресяха изстрели, които звучаха така, сякаш идваха от вътрешността на планината. След тях проехтя див рев, на който отново отговориха изстрели.

— Положението става сериозно! — обади се монахът. — Нали нашите тобаси трябваше веднъж да стрелят във въздуха?

— Да, но вторият залп сигурно е взел жертви. Чиригуаносите не са пожелали да спрат.

— Отблъснат ли ги назад, ще ги посрещнем ние. Тогава кръвопролитие то става неизбежно.

— А може би и да успеем да го избегнем. Досега щадих сендадора, но вече смятам да го раня, за да не може да се сражава. Това така ще стресне чиригуаносите, че вероятно ще се предадат, а и той няма как да ни избяга.

Изстрелите на тобасите все още ехтяха отгоре, а бойните им виковете не бяха заглъхнали, дори изглежда ставаха още по-ожесточени. След малко последва ужасяващ рев и после внезапно настъпи тишина. Нашите хора бяха достигнали мястото, където откритата пътека навлизаше между скалите и в същия миг срещу тях полетя цял облак от стрели, тъй че бяха принудени бързо да отстъпят, за да се прикрият.

— Знаех си аз! — недоволно замърмори Пена, докато измъкваше острието на една стрела от прасеца си. — За Бога, не проливайте нито капка неприятелска кръв! А нашата може да тече!

— И кой е виновен за това? — попитах аз. — Че кой ви каза да се излагате на стрелите им? Нали не искахте повече да ви нареждам каквото и да било и действахте на своя глава! И стига сте ръмжали насреща ми само защото ви е одраскала някаква си стреличка.

— Стреличка ли? Само одраскала? Това надминава всякакви граници! Цяло щастие е, че тези стрели не са намазани с отрова! Как впрочем смятате да победите тези червенокожи, ако не ни нападнат?

— Веднага ще видите.

— Много съм любопитен!

Недалеч от брега лежеше къс скала с доста значителни размери. Направих знак на боцмана да дойде при мен и да ми помогне да изтърколим големия камък до входа на пътеката. Между скалата и

камъка остана достатъчно широк процеп, за да се промуши цевта на пушка.

После легнах на земята, взех в ръка карабината „Хенри“ и пропълзях до процепа. През него имах възможност да наблюдавам долната част от извиващата се нагоре пътека, без да се излагам на опасността да ме улучи някоя стрела.

Вляво и вдясно, облежнати на каменните стени, видях да стоят чиригуаносите с лъкове в ръце, готови да стрелят по всеки от нас, който им се мернеше пред очите. Други непрекъснато обсипваха със стрели камъка, където се бях скрил и чието предназначение те лесно отгатнаха. Далеч по-нагоре бе застанал сендадорът и оживено се опитваше да убеди в нещо един индианец, който загрижено сочеше към спускащите се отгоре мъже. Неколцина от тях бяха ранени, а те носеха и двама мъртъвци. По жестовите и по израза на лицата на разговарящите си личеше, че не са на едно и също мнение. Несъмнено индианецът настояваше да прекратят сражението, а белият искаше да продължат съпротивата. Реших да придам тежест на мнението на първия от тях и насочих дулото на карабината „Хенри“ към сендадора. Куршумът ѝ е с малък калибър, докато куршумът на мечкоубиеца щеше не само да отвори по-голяма рана, но можеше и да счупи костта му. Тъй и тъй сендадорът бе осъден на смърт. Знаех го. Ала няхах желание аз да съм онзи, на чиято съвест щеше да тежи кръвта на този човек.

Прицелих се много внимателно и по-дълго от обикновено близо над лакътя на дясната му ръка, с която в момента припряно жестикулираше. Искях да го раня именно в десницата, за да го направя небоеспособен. Една рана на лявата му ръка нямаше да има същия ефект. В този миг той заплашително вдигна ръка и аз натиснах спусъка. Десницата му се отпусна и сендадорът силно извика. С лявата си ръка той опипа раненото място, после се обърна в посока на камъка и с поглед, който излъчваше необузdana ярост, изрева с такъв глас, че въпреки значителното разстояние ясно разбрах всяка негова дума:

— Куче, знам кой стреля! Бъди проклет, немски мерзавце!

Това не беше кой знае колко умно от негова страна. Той несъмнено разбираше, че му е напълно невъзможно да излезе победител, а като ме обиждаше само влошаваше положението си.

После се олюля. Двама индианци го подкрепиха и го отведоха встрани на място, където вече не го виждах. Червенокожият, с когото беше разговарял, също изчезна, но скоро пак се върна. Около него се насъбраха и други индианци и веднага подеха оживен спор. След малко един от тях завърза парче плат на копието си и размахвайки това импровизирано парламентьорско знаме, бавно започна да се спуска по пътеката към нас.

По движенията на ръцете, както и по мимиките му, разбрах, че забрани на стоящите вляво и вдясно индианци да стрелят. Надигнах се иззад моя камък, застанах в средата на пътеката и зачаках парламентьора. Спътниците ми също се приближиха. Сражението бе временно преустановено. Когато стигна при нас, той се поклони непохватно и на силно завален испански каза:

— Сеньори, изпраща ме нашият вожд. Ако го помолите за мир, може би ще се вслуша в думите ви!

Отговорът бе всеобщ гръмогласен смях. Аз бях единственият, който с голяма мъка успя да остане сериозен. Пратеникът страшно много се смути, ала просто така му бяха заповядали да говори. Затова след като смехът на спътниците ми позаглъхна, му отвърнах следното:

— Кажи на вожда си, че ако самият той не ни помоли незабавно за милост и снизхождение, хората ми отгоре ще се спуснат, а напреднем ли и ние, ще ви притиснем от две страни и ще ви смачкаме като мишки в дупката им!

— Сеньор, изглежда вие...

— Върви, върви! — прекъснах го аз. — Казах ти какво искам и нямам никакво желание да слушам каквито и да било възражения. Обичам да стрелям и малко говоря!

Думите ми толкова го спласиха, че той побърза да се отдалечи.

— Много спечелихме от идването на парламентьора — подхвърлих аз.

— Ще ми се да чуя какво ли толкоз сме спечелили — недоволно промърмори Пена.

— Нима не стоим на тази хубава позиция необезпокоявани от никого и нима не можем с пушките си да обстрелваме голяма част от пътеката? Преди това ни беше невъзможно. Я вдигнете пушките си в положение за стрелба! Така значително ще допринесете да получим по-благоприятен отговор.

Парламентьорът отиде при застаналия горе вожд и му предаде моите думи. Предводителят на чиригуаносите погледна към нас и видя насочените към него многобройни дула на пушките ни. Това толкова го впечатли, че той побърза да изчезне зад завоя на пътеката, където несъмнено искаше да говори със сендадора. Едва след като измина доста време индианецът се върна, даде на пратеника нови инструкции и той отново се спусна при нас.

— Сеньор — поде парламентьорът, — вождът желае мир, но само ако ни пуснете всичките да си вървим.

— И сендадора ли?

— Да.

— Кажи на твоя вожд, че сме приятели на чиригуаносите. Ние пленихме шестима ваши съгледвачи и вече освободихме четирима от тях. Не желаем да се бием с вас. Не искаме нито вашата смърт, нито да ви отнемем свободата, нито да ви вземем имуществото. Искаме винаги да живеем в мир с вас, но настояваме да ни предадете сендадора, за да отговаря за всички престъпления, които е извършил. Доведете ли ни го, ще бъдете свободни и ще можете да отидете където поискате. Давам ви десет минути да размислите. Ако дотогава все още не сте взели решение, ще напреднем нагоре по пътеката и ще ви подгоним право в ръцете на застаналите горе на височината наши хора. После от вас няма да остане жив човек, който да преброи мъртвците. И тъй, кажи на вожда, че имате само десет минути!

Парламентьорът си тръгна в лошо настроение. Брат Иларио ме попита:

— Защо толкова настоявате на тези десет минути?

— Защото така е по-изгодно за нас. Мисля, че за да спасят самите себе си индианците с голямо удоволствие ще ни предадат сендадора, но влиянието му върху тях е твърде голямо и той сигурно ще им обещае куп неща и така преговорите много ще се проточат. За десет минути те няма да вземат решение и ние ще използваме това обстоятелство, за да напреднем в плътни редици с насочени напред пушки. След определените минути това няма да е нарушение на примирието. Индианците няма да посмеят да ни окажат съпротива и така ще ги изтласкаме нагоре. Те ще губят все повече терен и накрая ще се окажат толкова натясно, че ще се видят принудени да се предадат без каквато и да било съпротива.

Предположението ми се сбъдна. След определения срок започнахме да напредваме. Изплашените индианци отстъпиха назад, освобождавайки пътеката. Виковете им накараха вожда да се появи. Той видя гората от цев, която крачка по крачка неотстъпно пълзеше нагоре, и мигновено пак изчезна зад най-близкия завой.

Когато и ние достигнахме завоя, забелязахме целия отряд на чиригуаносите. Те носеха своите убити и ранени. Сендадорът също беше с тях. В този момент червенокожите бързо изчезнаха зад следващия завой на пътеката.

Естествено ние също се втурнахме напред далеч по-енергично, отколкото отначало. Не беше изключено индианците да имаха намерение да си пробият път нагоре. След като оставихме завоя зад гърба си, успяхме с един поглед да схванем как стоят нещата.

Оттук нататък пътеката водеше към върха в абсолютно права посока. Сякаш изкуствено бе изсечена сред скалите, така че човек нямаше никаква възможност да се отклони нито надясно, нито наляво. Отдолу идвахме ние. От тази страна червенокожите нямаха никакви изгледи за успех. Всичките им надежди бяха насочени към върха.

А там бяха застанали двацете тобаси. При тях се намираше и един чиригуанос с парламентьорско знаме. Той им беше съобщил, че долу се водят преговори и до приключването им тобасите не трябва да стрелят. И така, те вярваха, че докато този човек стои при тях със знамето, не бива да предприемат никакви враждебни действия. Именно това искаха да използват чиригуаносите и да се промъкнат между тях заедно със сендадора.

За да осуетим плана им, аз стрелях с тежкия си мечкоубиец.

Гърмежът, чиято сила бе удесеторена от ехото, привлече погледите на тобасите към нас. Видяха, че се приближаваме с оръжия в ръка и очевидно преследвахме враговете, а това им бе достатъчно, за да разберат какво трябва да правят.

Забелязах как те просто повалиха парламентьора на земята и насочиха пушките и другите си оръжия към настъпващите чиригуаноси. Измежду редиците на неприятелите ни се разнесе нечий силен глас, но поради голямото разстояние не успяхме да разберем думите. Отгоре нещо му отговориха. Последваха нови въпроси и отговори и това ни даде време да се приближим дотолкова, че да чуваме и да разбираме всичко, Пена извика на тобасите да не пускат

враговете ни да минат. Нашите съюзници сгъстиха редиците си, а чиригуаносите се видяха така притиснати между непристъпните скали и неумолимите си противници, че изгубиха всяка надежда да се измъкнат. И ето че парламентьорът отново излезе напред, приближи се до мен и ми съобщи:

— Сеньор, сендадорът иска да разговаря с вас.

— Нека дойде.

— Не, вие трябва да отидете при него.

— И през ум не ми минава!

— Той каза, че няма защо да се боите. Нищо лошо няма да ви се случи.

— Да, нищо лошо, освен това, че ще се опитате да ме плените, за да имате заложник, срещу когото да откупите свободата си! Той често ни е лъгал и човек не бива да му се доверява. Аз обаче никога не лъжа. Ако той дойде тук, след преговорите спокойно ще може да се върне при вас. Давам му честната си дума и съвсем сигурно ще я удържа.

— Ще му го кажа.

Човекът се отдалечи и скоро се върна с предложението на сендадора да се срещнем по средата на пътя между позициите на двете страни. Никой от нас не биваше да носи оръжия или да води придружители. Съгласих се с това предложение и веднага закрачих подир пратеника до определеното място. Изглежда спътниците ми се ядосаха, защото не ги попитах за съгласието им. Вероятно си мислеха, че дори имам намерение даключа някакво споразумение, без предварително да се съветвам с тях и без да съм получил одобрението им. Повод за това заключение ми даде недоволното им мърморене зад гърба ми, както и подвикнатите от Пена думи:

— Сеньор, искаме да ви зададем още един въпрос.

— За това ще имаме и по-късно време — отвърнах му аз.

— Не, трябва да узнаем намеренията ви.

— После ще ви ги кажа. В никакъв случай няма да предприема нещо, без да съм получил съгласието ви. Впрочем, ако ми нямате доверие, елате вие да разговаряте със сендадора вместо мен!

— По дяволите! И през ум не ми минава. Не, вървете!

Не ми остана време да се ядосвам заради проявеното недоверие, понеже в същия момент сендадорът се появи и се отправи към мен. Обзе ме някакво особено чувство, когато отново видях този човек, но

вече като подгонен престъпник, обречен на смърт, който не търсеше милост от Бога и не намираше милост от хората.

Около дясната му ръка имаше импровизирана превръзка. Когато застана пред мен, сендадорът ме прониза с очи така, сякаш с навъсения си и мрачен поглед искаше да проникне до най-скритото кътче на сърцето ми. Трябва да си призная, че изпитах към него дълбоко съжаление. Какво ли щеше да излезе от този човек с неговите големи способности, ако не беше кривнал от правия път, и какво бе станало от него след като кракът му бе тръгнал по блудните пътища на престъпленията! При условията в страната, където живееше, той можеше да се добере до високи и почетни постове и служби. А ето че се бе изправил пред мен като престъпник, когото хората мразеха и от когото се страхуваха, и не само не можеше да очаква никаква милост и снизхождение, ами съвсем сигурно вървеше към скорошната си насилствена смърт. Обзе ме неописуемо чувство на състрадание. Повярвайте ми, ако всичко зависеше само от мен, щях да го пусна да си върви срещу едно голо обещание, че в бъдеще ще стане свестен човек.

— Ето че пак се срещаме — каза той с несигурен глас, като направи опит да се усмихне, но от това лицето му само конвулсивно се разкриви. — Положението е същото, както преди. Дали пак ще се разделим тъй бързо, лесно и безконфликтно?

— Едва ли, защото положението е коренно различно. Когато се видяхме последния път, аз бях в ръцете ви, а ето че сега вие сте във властта ми.

— Все още не съм!

— Разбира се, че сте! Ако още се съмнявате, тогава огледайте се наоколо! Заедно с хората си сте обграден отвсякъде.

— Но ние ще се отбраняваме до последния човек!

— Каква ще ви е ползата? Никаква. И да не ми отговорите, ще сте принуден да го признаете поне пред себе си.

— Разполагаме с достатъчно воители, за да избием повечето от вас!

— Дори и да ви дам право, ще трябва да признаете, че известен брой от нас ще оцелеят след като всички измрете. Даже и в този случай никой от вас няма да се измъкне.

Сендадорът гледаше мрачно пред себе си и мълчеше. Продължих:

— Но има и още нещо. Я сравнете вашите хора и оръжията им с нашите!

— Оръжията ви наистина са опасни, обаче моите чиригуаноси са не по-малко храбри от вашите тобаси.

— Възможно е, но се съмнявам. Много добре забелязах, че индианците ви нямат желание да продължават тази безполезна схватка. Те разбират, че с бързото сключване на мир могат само да спечелят, и аз вече казах на вожда им, че в такъв случай ще ги оставим необезпокоявано да си вървят.

— Тъй ли му казахте? — бързо ме попита сендадорът. — Значи затова ме съветваше да се предадем!

— Така ли? Ето виждате ли, че предположението ми е вярно. Погледнете моите хора! Достатъчно е да извикам една-единствена дума и всичките пушки ще изгърмят. Вторият залп ще помете онези от вашите червенокожи, които останат незасегнати, и то без да имат време да си послужат с оръжията. Убеден съм, че никой от тобасите няма да бъде убит или дори ранен. Да не говорим за моите спътници или за самия мен. За вас просто не остава нищо друго освен да се предадете.

— И в такъв случай какво решихте да правите с мен?

— Още нищо не сме решили.

Той отново сведе поглед към земята. Изчаках да ме заговори. Изглежда търсеше някакъв изход, ала напразно. Ако не към мен, то поне към себе си трябваше да е откровен и да си каже, че за него няма вече път за спасение, поне няма такъв, който да се намери със сила. Ако имаше някакъв начин за избавление, той можеше да се крие само в използването на определена хитрост. Това бе ясно и на мен, и на сендадора и ето защо реших да съм много внимателен и да не допусна да ме надхитрят.

— И тъй, бъдете разумен — обадох се аз — и се подчинете на неизбежното!

— Та после да ме убиете, нали? Благодаря! Де да не ви бях срещал!

— И аз имам съвсем същото желание! Но понеже все пак ни свързват някои общи неща за решаване, трябва да се съобразяваме с

фактите.

— Тогава ми кажете най-откровено какво ще стане с мен, ако изпълня искането ви и се предам.

— Хмм! Струва ми се, че и сам можете да си отговорите.

— Ще бъда убит, така ли?

— Вероятно.

— По ваша заповед?

— Не.

— Тъй си и мислех. Много добре знам какво желаете. Може би ще ме оставите да избягам.

При тези думи той ме погледна изпитателно. Поклатих глава и му отвърнах:

— Не се заблуждавайте! Вярно, че от вашата смърт нямам никаква полза, обаче в никакъв случай няма да повторя грешката, която направих при Нуестро Сеньор. Там ви помогнах да избягате, а вие не оценихте доверието ми, подмавихте ни в поставената клопка и ни пленихте. Ако изобщо ми мине мисълта пак да ви освободя, преди това сигурно ще трябва някак да ви обезвредя.

— По какъв начин?

— По никакъв, понеже за вас не съществува начин, и следователно не може и да се мисли да ви дам каквато и да било надежда.

— И все пак! Убеден съм, че ще ми помогнете да се измъкна оттук.

— А аз ви казвам, че страшно много се лъжете. Да оставим настрана и мен, и моите спътници, всичко което сте ни причинили и каквото сте кроили срещу нас. Но вие сте толкова опасен човек, че ще е голям грях към всички други хора отново да ви пуснем на свобода.

— Тогава ми кажете поне какво зло съм ви причинил! Нима можете да ми докажете, че съм искал да ви убия?

— Струва ми се, да!

— Не, имах за цел да ви задържа, защото мислех, че с ваша помощ ще ми се удаде да разгадая скиците и да разчета кипутата.

— Ами ако предположението ви се окаже вярно, какво щяхте да направите после?

— Щях богато да ви възнаградя и да ви пусна да си вървите.

— Я не ме заблуждавайте! Много добре знам каква участ ме очаква в подобен случай.

— Не е така. Кажете ми какво толкова съм направил на спътниците ви! Можех да ги избия, но не го сторих, а само наредих да ви отведат при мбоковите.

— За да измъкнете от тях колкото можете по-голям откуп, а после безследно да изчезнат, както сте свикнали винаги да постъпвате.

— Разбира се, че не е вярно! Имах нужда единствено от вас. С ваша помощ смятах да се добера до заровените стари съкровища. Естествено вашите спътници щяха само да ми пречат. Затова те бяха пленени и отведени по-надалеч. Успях и да ви заловя. Ако не бяхте избягали, отдавна вече да сме стигнали до въпросното място и там щяхте да се убедите, че ви мисля доброто. След намирането на съкровищата щях да заповядам на чиригуаносите да освободят спътниците ви. А ето че за всичко се каните да ми се отплатите като ме убиете!

— Лично аз нямам подобно намерение. В сегашното си положение вие естествено се стараете да поставите поведението и намеренията си в най-добрата възможна светлина. Само че не можете да искате от мен и да ви повярвам.

— По дяволите! Защо не?

— Защото веднъж вече ме излъгахте и изобщо защото сте не някой друг, а сендадорът.

— Сеньор, мислех, че ще проявите повече разум!

— Мъча се да се държа колкото е възможно по-разумно, понеже щом става въпрос за такива люде като вас, човек непрекъснато трябва да се допитва до своя разум, за да не направи голяма грешка.

— Е, мислете за мен каквото си щете, но сега имам съвсем честни намерения и можете да ми се доверите. Действително ви мисля доброто и незабавно ще ви го докажа.

— Едва ли ще ви е особено лесно.

— Напротив. Исках да разговарям единствено с вас, само с вас, на четири очи, за да ви направя едно предложение.

— Какво е то?

Задах му този въпрос, макар много добре да знаех какво щях да чуя от него. Сигурно искаше да ме подмами да отидем заедно до неговото скривалище, да разчетем кипутата и после, в случай че

успеехме, да посетим и мястото, обозначено върху скицираните карти. Ако се съгласях с плана му, сендадорът щеше да получи свободата си и можеше да прави с мен каквото си пожелаеше. Той и без друго говореше с приглушен глас, но оттук нататък го понижи още повече:

— Освободете ме! Тогава ще изровим съкровищата и ще си ги поделим.

Той втренчи в мен поглед, изпълнен с голямо напрежение. Отговорих му с много сериозен тон:

— Веднъж вече ми направихте подобно предложение и аз проявих непредпазливостта да го приема. После всички ние теглихме от неприятните му последствия. Втори път няма да допусна да ме склоните. Вярвам, че го разбирате.

— Помислете си само какво ви предлагам!

— Да, но само на думи. В действителност ми предлагате едно голямо нищо. В случай че се съглася, бих могъл да действам само зад гърба на моите приятели, а от опита, който имам вече с вас, ми е ясно, че така ще извърша двойна грешка.

— Че какво ви засягат тези хора? Не са ли ви съвсем чужди?

— Не. Ние се сприятелихме и съм длъжен да бъда към тях почтен и откровен. И освен това грижата за собствената ми безопасност повелява да отхвърля предложението ви.

— Защо? Наистина не разбирам какви съмнения можете все още да имате.

— Те не са породени от самото предложение, а се отнасят до изпълнението му, което навярно ще е съвсем различно от това, което сега ми обещавате.

— Сеньор, ще удържа на думата си! Кълна ви се!

— Я по-добре не се кълнете, защото човек, който не държи на думата си, сигурно ще наруши и дадената клетва. Смятате да изменя на бърза ръка на приятелите си като ги изоставя най-подло и офейкам с вас. Но удаде ли ми се да разчета кипутата и да разгадай чертежите, тоест, да ви посоча мястото, където трябва да се търсят съкровищата, после ще си получа тъй добре заслужената награда — смърт!

— Сеньор! — възкликна той.

— Я не се преструвайте! Добре ви познавам. Ще направите всичко възможно да не делите с мен. Да оставим тази тема. Подобен разговор няма да ни доведе до никъде.

— Но тогава за какво да говорим?

— Само за това, дали ще се предадете, или не.

— Значи не искате моите кипута, така ли?

— Не, поне не от вас.

Тогава той се изсмя и каза:

— Сеньор, ще повторя собствените ви думи: я не ме заблуждавайте! Вие и душата си на дявола ще продадете само и само да се доберете до тези тайнствени шнуrowe. Та нали единствено заради тях ме преследвахте през планини и долини чак дотук!? И тъкмо това ме успокоява, понеже именно на вашата алчност ще трябва да благодаря, че да запазя живота си, а може би и че ще си възвърна свободата.

— Градите си въздушни кули!

— О, съвсем не. Убийте ли ме, заедно с мен ще умре и моята тайна, а е невъзможно да желаете подобно нещо. По тази причина сте принуден да ме закриляте срещу Гомара и Пена, които са най-злобните и най-опасни хора за мен.

— Много се лъжете. Заради убийтия си брат Гомара има да урежда сметки с вас и аз нито се чувствам задължен, нито пък имам желание да му попреча.

— Тогава, значи ще се откажете от кипутата и свързаните с тях богатства!

— Пак се лъжете. Ще получа кипутата от вас.

— Охо! Да не съм луд да ви кажа къде се намират!

— Знам, че няма да ми кажете, но въпреки това ще узная къде са.

— Че от кого ли? Никой друг не знае къде са скрити.

— Гомара много добре знае мястото, където сте заровили бутилката.

— Мислите ме за голям глупак. Аз я взех оттам и я закопах другаде.

— Не ми беше трудно да се досетя. Била ви е необходима цяла нощ, за да смените скривалището й.

— Кой ви каза? — слисано ме попита той.

— Не е толкова важно.

— Е, не ме и интересува. Но щом ми е била нужна цяла нощ, за да намеря друго по-хубаво скривалище, тогава сигурно ще ви мине през ума, че ще е извънредно трудно да го откриете.

— По всяка вероятност дори ще е много лесно. Именно защото сте използвали нощта, не ви е било възможно да заличите следите си. Ще накарам Гомара да ме заведе до въпросното място и се надявам с голяма увереност да намеря дири, които да ме отведат до новото скривалище.

— Наистина таите прекалено големи надежди, вие, самото олицетворение на най-висшата проникателност! — подвикна ми той подигравателно.

— Присмивайте се, присмивайте се! — отвърнах му най-спокойно. — Вършил съм и други къде по-сложни неща.

— Какви например?

— Нима не освободих спътниците си? Откъде можех да зная къде се намират?

— Да, в това отношение сте голям дявол! Отива си човекът, ей така, съвсем сам до Лагуна де Бамбу и освобождава пленниците!

— Е, не бях съвсем сам. С мен бяха тобасите.

— Тези кучета! Тъй си и помислих още когато ги видях днес заедно с вас!

— Не бяха същите хора — с тези се срещнахме едва тук. Онези бяха от тобасите на стария Десиерто.

— Невъзможно! — извика сендадорът, при което забелязах колко много се изплаши.

— Сеньор — изсмях се в лицето му, — всяко дете можеше да се досети, че от Лагуна де Карапа ще се насочим право към Лагуна де Бамбу. И понеже сте по-проникателен от дете, направихте същото.

— Какво искате да кажете? Аз не бях там.

— Тъй ли? Я не лъжете! Аз ви видях и ако не беше една непростима небрежност, нямаше да успеете да ни избягате. Нима ще отречете, че през нощта, когато бяхме обкръжили лагера, се опитахте да ме убиеете?

— По дяволите! — скръцна със зъби той. — С вас не може да се излезе на глава.

— Или поне вие не можете. Искяхте да ме убиеете, а ето че сега настоявате да се съюзя с вас и напълно да ви се доверя!

— Винаги съм желяел да ви запазя жив за моите цели, ала в онази нощ стрелях по вас, защото мислех, че след смъртта ви тобасите няма да са в състояние да предприемат каквото и да било.

— Това с нищо не променя решението ми. Бъдете по-кратък. Ще се предадете ли?

— Не.

— Тогава сте загубен. Но ако се предадете доброволно и ми отстъпите кипутата, според силите си ще се опитам да въздействам на Гомара да се откаже от отмъщението си.

— Нямам такова намерение! Кипутата са единственото средство, с което мога да спася живота си.

— Това ли е последната ви дума?

— Да.

— Тогава няма какво повече да си кажем. Вървете си!

Обърнах му гръб.

— Сеньор — подвикна ми той, — уверявам ви, че ще се защитаваме до последния човек!

— Нямам нищо против!

Върнах се при моите хора. Пена ме попита какви предложения ми е направил сендадорът и аз му казах истината. Никой не се съмняваше в победата ни. Тобасите, както и ние, белите, държахме в ръце пушките си готови за стрелба, за да натиснем незабавно спусъка, ако някой от враговете ни опънеше лъка си срещу нас. Но нищо подобно не се случи. Сендадорът изчезна сред гъстата тълпа от чиригуаносите и по оживените им и припрени жестикулации разбрахме, че се водят разгорещени преговори. После отново ни изпратиха парламентъора, който носеше вече споменатото знаме.

— Сеньор — съобщи ми той, — вождът иска пак да разговаря с вас.

— Нека дойде. Но ще е за последен път!

Индианецът се върна обратно и тогава с бавни крачки към нас се запъти предводителят на чиригуаносите. Спря пред мен и попита:

— Наистина ли целта ви е да заловите само сендадора?

— Да — отвърнах му. — От вас не се интересуваме.

— Ако се предадем, ще можем ли после да се завърнем по родните си места?

— Ще можете. Но тъй като се налага да сме предпазливи, първо ще трябва да ни предадете и оръжията си, ала преди да се разделим, ще ги получите обратно.

— Добре! Ще получите сендадора!

— Но жив!

— Естествено, а също и оръжията ни! Той иска заради него да се изложим на куршумите ви. Вярно, че е наш съюзник и ние бихме го защитавали, ако имахме и най-малките изгледи за успех. Тъй като се обявих против предложението му, сендадорът побесня от гняв и ме обиди с такива думи, които могат да превърнат във враг и най-добрия приятел. Почакайте само две-три минути и ще ви го доведем!

Той се отдалечи. Щом стигна при своите хора и изчезна сред тях, забелязахме, че настана кратка суматоха и дочухме проклятията и крясъците на сендадора. После тълпата от чиригуаноси направи път на вождя, появил се заедно с четирима воители, които доведоха при нас негодника с вързани ръце.

— Ето, вземете го! — подвикна ни индианският предводител още отдалече. — Удържах на думата си и повече не искам да си имам с него никаква работа. Моите хора са съгласни с мен. Надявам се, че и вие също ще изпълните даденото обещание.

Докато той изговаряше тези думи, шестте мъже се приближиха. Никога не бях виждал толкова гневно и разкривено от ярост лице като лицето на сендадора.

— Да, ето ме! — изсъска той, обръщайки се към мен. — Тези песове ме предадоха, но навярно нямаше да ме надвият, ако не ми беше простреляна ръката. Това е пак един от вашите дяволски номера, за които един ден сатаната ще ви плати. Сега вече желанието ви се сбъдна — във вашите ръце съм! Но все още сте много далеч от целта си!

Не сметнах за необходимо да му отговарям и на първо време насочих цялото си внимание към чиригуаносите, които трябваше да обезоръжим. Те предадоха ножовете, лъковете, стрелите и копията си. Вождът ни остави и пушката си. После поехме нагоре по пътеката между скалите към каменистото плато, където се намираха конете на противниците ни.

Накарахме пленниците да се настанят в един ъгъл и там те бяха обградени от цяла редица въоръжени тобаси. Отгоре се откриваше чудесна гледка към соленото езеро. Вождът ми каза къде се намират и останалите им постове, а след като повторно му напомних, че сме освободили четиримата задържани от нас съгледвачи, той ме успокои така:

— Те сигурно са отишли при другите и са ги осведомили за случилото се. Сега са се скрили нейде наблизко, за да разберат какво е станало тук и какво още ще стане, а после доброволно ще се присъединят към нас. Какво ще правите със сендадора? Ще го убие ли?

— Опасявам се, че за него няма спасение.

— Пада му се! Нарече ме страхливец, за което би трябвало да ми плати с кръвта си. Оставете ли го жив, ще бъде мой!

Това бе ново допълнително влошаване на положението на сендадора, който в момента успя да се овладее дотолкова, че да придаде на лицето си бодро и весело изражение. Това естествено ядоса Пена, и още повече Гомара, който дойде при мен и гневно ми викна:

— Я го вижте този мерзавец! Не е ли направил такава физиономия сякаш ние сме негови пленници? Най-сетне пак е в ръцете ни и този път няма да ми се изплъзне. Или може би отново имате намерение тайно да се споразумее с него, а?

— Не.

— Значи е мой, така ли?

— Още не.

— Аз имам най-голямото право на отмъщение!

— Признавам го. Но той е наш общ пленник и всеки един от нас трябва да участва в решаването на съдбата му. Ние искаме да се доберем до кипутата, а за това какво ще става после, незабавно ще направим съвещание.

— По дяволите вашите съвещания! Той е мой, мой е и баста!

Тези думи прозвучаха толкова заплашително и възбудено, че се видях принуден да му отговоря следното:

— Само без глупости! Който посегне на сендадора, без да съм му позволил, ще понижа главата му с куршум!

— И това на всичко отгоре! Я вижте онзи кръст! Там гният костите на убития ми брат. Нима това злодеяние ще остане ненаказано?

— Не, няма, но всичко ще стане по полагаемия се начин. Злодеят трябва да бъде наказан, но не и убит, ясно ли е?

— Аз постъпвам според законите на свободната пампа.

— Аз също нима законите ѝ забраняват няколко разумни мъже да се съберат на съвещание и да решат как да накажат извършеното

престъпление?

— Не, но добре познавам тези съдилища, а още по-добре познавам самия вас. Ако зависеше от вас, щяхте да пуснете този негодник да си върви и при това щяхте да му дадете даже и кон, оръжия, че и провизии, за да има храна за из път.

— Съвещанието ще започне веднага. Тогава ще стане ясно какво становище ще взема.

— Аз съм за незабавната му смърт.

— Ти изобщо нямаш право на глас.

— Кой, аз ли? — смаяно попита той.

— Нямаш, защото си обвинител и трябва да се държиш настрана и да отговаряш само когато те питат.

— Сеньор, няма да търпя подобно нещо!

— Мълчи! Наистина няма да те питам какво ти харесва и какво не. Ние ще вземем определено решение и ти трябва да му се подчиниш. Обуздай страстите си, защото ще съумея да наложам изпълнението на решението ни.

— И аз умея да налагам волята си!

С тази закана той ми обърна гръб, отдалечи се малко и седна на земята. После ние, белите, се събрахме, за да решим участието на сендадора. Само брат Иларио и аз настоявахме да го вземем с нас и да го предадем на властите. Другите гласуваха против това предложение и особено подчертаха възможните непредвидими инциденти по пътя, с чиято помощ престъпникът можеше да бъде изтръгнат от ръцете ни. Никой от тях не се застъпи за помилването му. Но всички бяха единни в мнението си, че трябва да се доберем до кипутата.

Когато съвещанието ни свърши, ми бе възложено да съобща резултата на сендадора и на Гомара. Ние наобиколихме пленника и повикахме индианеца. Сендадорът изглеждаше доста обнадежден. Несъмнено той тълкуваше като благоприятно обстоятелство факта, че не се бяхме допитали до мнението на най-върлия му враг Гомара.

— Е — ухили се той насреща ми, — господата съдиите готови ли са вече? Какво решихте?

— Не се смейте! Положението ви е много сериозно — отвърнах му аз, — Виновен сте за смъртта на много хора и тъй като законът на пампата повелява „зъб за зъб, око за око“, с вас ще караме по кратката процедура и ще ви теглим куршума.

Той пребледня, изправи се на крака и извика:

— Ще ми теглите куршума ли? Кога?

— Сега веднага.

— По дяволите! И защо толкова сте се разбързали?

— Защото не заслужавате и минута по-дълго да живеете.

— Но... но... но — заекна той от уплаха, — нали така за вас кипутата завинаги ще са загубени!

— На които единствено се надяхахте толкова много! Е, признавам, че не сме се отказали от желанието да ги притежаваме и затова ще ви поставя следното условие: предадете ли ни кипутата и скиците, екзекуцията няма да се състои!

— И ще ме освободите, така ли? — попита той с въздишка на облекчение.

— Не, чак дотам не бива да стигаме, защото това ще е несправедливо спрямо Гомара. Виждате ли ей там гроба на брат му? Толкова близо до местопрестъплението не можем да искаме от него да се подчини на едно решение, което ви позволява безнаказано да му избягате. Но предадете ли ни споменатите предмети, ще ви пуснем да си вървите, само че без каквото и да било оръжие или провизии. След четвърт час Гомара ще тръгне по петите ви. Останалото си е ваша работа.

— Но това означава сигурната ми смърт! Как мога да тръгна без храна? Как ще се защитавам срещу него без оръжия?

— Изобщо нямаме намерение да ви предоставяме средства, с които можете да се защитавате. Нали ще е нещо като възнаграждение за престъпленията ви.

— И без друго възнаграждението е съвсем наблизо и го очаква — гневно ни прекъсна Гомара. — Подозирах, че ще се случи нещо подобно! Да го пуснете да си върви, а едва след четвърт час да имам правото да го преследвам! Че как тогава ще го настигна като знае тук всяка педя земя и се е научил на толкова хитри номера? Още първият срещнат индианец ще му даде оръжия, понеже тук всички го познават. Не, не съм съгласен!

— Аз пък още по-малко! — извика сендадорът. — Ръката ми е простреляна и не след дълго треската от това нараняване ще ме поваля. В замяна на кипутата и чертежите трябва да получа не само привидна възможност за бягство, а истинска, действителна.

— Ние държим на решението си. Нито вие, нито Гомара можете да го промените. А и нямаме никакво намерение да ви даваме дълго време за размисъл.

— Искам само един час, за да си помисля, а през това време можете да ми превържете раната малко по-свастно.

— Съгласен съм, но няма да чакаме нито миг повече.

— Ами ако приема предложението ви и намерите съкровището, тогава кой ще го получи?

— Законните му собственици. Вероятно убитият отец е имал намерение да занесе тези предмети на своя манастир в Тукуман. Ще предприемем необходимите издирвания. И ако не научим нищо определено за въпросния собственик, ще постъпим според законите за намерени скъпоценности, които са валидни в съответната провинция.

— Значи аз няма да получа нищо, абсолютно нищо, така ли?

— Точно така. Вие можете да избирате само между куршума и възможността да избягате на Гомара. До един час трябва да ни отговорите.

— Как ми се иска аз да съм на ваше място, а вие на моето!

— Вярвам ви, но за щастие няма как да стане.

Тъй като ръцете на сендадора бяха вързани, а десницата му — тежко ранена, нямаше защо да се опасяваме, че ще предприеме някакви насилствени действия, но все пак оставихме да го пазят двама тобаси, които не биваше да го изпускат от очи.

— Нищо не може да направи, не може и да избяга — обади се брат Хагуар. — По-голямо внимание ще трябва да отделим на Гомара.

— Това е вярно — намеси се Пена, — защото той е в състояние на своя глава да се опита да си отмъсти, за което впрочем не бих му се сърдил.

— Ще намеря подходящ начин да му попреча — казах аз. — Ще го взема с нас, щом тръгнем надолу към езерото.

— Кога, сега ли? — попита Пена.

— Да. Вие и брат Хагуар също ще дойдете, понеже не е изключено да ми потрябва вашата помощ — и съветите, и зрението, и проникателността ви. Гомара ще ни покаже къде е била закопана бутилката. Може би ще успеем да открием някаква следа, която да ни отведе до мястото, където сендадорът отново я е скрил.

— Би било много добре, би било чудесно!

— Естествено. Види ли сендадорът, че кипутата са в ръцете ни, сигурно ще стане по-склонен да ни предаде и скиците. Впрочем трябва да претърсим джобовете му, защото не е изключено някои от тези неща да са у него.

Претърсването последва незабавно, ала остана безрезултатно. След като напразно преровихме всичките му джобове, негодникът се изсмя язвително и каза:

— Колко са умни сеньорите! Само мен ще изкарат толкова глупав, че да взема да влача всичко със себе си! Е, вече не ме е страх толкова за моята участ. Явно страшно много искате да имате кипутата, а аз ще ви ги дам единствено, ако ми гарантирате пълната свобода.

Този човек проявяваше извънредно голяма самоувереност, но не исках да се ядосвам на нахалството му. Ала във всеки случай щеше да е много по-добре, ако му бях обърнал повече внимание, защото тогава не само подигравките му щяха да ми се видят по-подозрителни, но щях да придам и съвсем по-друго значение на думите му. Щях отново да го претърся, и то далеч по-щателно от преди.

Когато подканих Гомара да ни придружи до езерото, той ни последва с явно неудоволствие. Навярно наистина имаше намерение своеволно да посегне на сендадора.

Спуснахме се по вече описания път между скалите и щом стигнахме долу, казах на Гомара да не се приближава съвсем до въпросното място, за да не заличи евентуално все още видимите следи. Когато излязохме от пътеката на открито, той свърна надясно, повървя малко покрай отвесно издигащите се нагоре канари, после се спря, посочи напред и каза:

— Виждате ли къде онзи пълзящ кактус излиза от земята и се вие нагоре по скалата? Мястото е само на две малки крачки зад него. Мога ли да се приближа?

— Да, но след мен.

Закрачих педя по педя напред, за да не ми се изплъзнат и най-малките следи, които можеха да ми дадат някакво указание. Мястото, където бутилката е била закопана, беше разровено. Това си личеше съвсем ясно. А до него някой бе седял върху едрия пясък, и то дълго време. При това той често се беше въртял ту на една, ту на друга страна, при което се бе образувала лека вдлъбнатина. В полукръг около

нея тук-там земята бе изровена като от токовете на ботуши. Това бе всичко, което успях да забележа в момента.

Преди всичко трябваше да разберем накъде се е отправил сендадорът след изваждането на бутилката. Но това се оказа трудна работа, понеже оттогава бе изминало твърде много време. На всичко отгоре нашата диря, оставена при пристигането ни, минаваше съвсем наблизко и големият брой човешки отпечатыци правеше невъзможно разчитането на всяка по-стара следа.

Внимателно се огледах наляво и надясно. Пред нас се ширеше езерото, водата му бе само на някакви си двајсетина крачки. То е било покрито с дебела кора от сол, тъй както други водоеми през зимата се покриват с лед, а под действието на атмосферните влияния кората се бе напукала, разкъсала и отделни късове бяха струпани един върху друг.

В самия край на едно такова парче от солената кора лежеше нещо тъмно и кръгло. Взех бинокъла си и с негова помощ различих дъното на счупена стъклена бутилка. До него върху иначе съвсем чистата и лъскава кора от сол имаше малка купчинка пясък.

Отново се върнах на предишното място, за да продължа търсенето, ала нищо не намерих. Малко по-късно обаче на близкия кактус забелязах да виси конец, дълъг около двајсетина сантиметра.

До този момент не бях казал нито дума и другите също тъй мълчаливо следяха с поглед действията ми. Най-сетне се обадох:

— Излязохме страшно глупави. Сендадорът носи кипутата в себе си.

— Невъзможно — отвърна Пена. — Претърсих го много старателно.

— И все пак са у него! Трябва отново да го претърсим. Изабощо не знаем какво се крие между хастара и плата на дрехата му.

— Че какво ли ще се крие! Отде пък ви хрумна тази мисъл?

— Ето, вземете бинокъла ми! Внимателно огледайте тъмния блестящ предмет върху онзи къс от кората!

Пена насочи далекогледа към въпросното място и каза:

— Съвсем ясно виждам, че е парче от бутилка.

— А какво има до него?

— Пясък.

— Е, добре, там е била хвърлена цялата бутилка. Била е напълнена с пясък, за да потъне във водата. Но тъй като е било през

нощта, сендадорът не е улучил открита водна площ, а ръба на онзи къс сол. Бутилката се е счупила и дъното ѝ с малко пясък е останало върху парчето солена кора.

— Била е напълнена с пясък? Но защо чак такава предпазливост?

— Сендадорът е знаел, че ще дойдем. Затова бутилката е трябвало да изчезне. Тя е същата, която е била скрита тук.

— Нищо не разбирам.

— Аз пък го разбрах много лесно. Изхвърлил е бутилката в езерото, защото междувременно е научил, че има хора, които знаят и за нея, и за това място. Ето защо се е налагало да скрие кипутата по някакъв друг по-добър начин. Изровил ги е, напълнил е бутилката с пясък, запокитил я е във водата, а после е седнал ей тук, за да зашие кипутата в дрехата си. Никак не е чудно, че за тази работа му е била необходима цяла нощ. Не всеки е добър шивач, и то още повече в тъмна доба без никаква светлина.

— Откъде разбрахте туй за шиенето?

— Седял е ей тук в тази вдлъбнатина, която се с образувала от въртенето му насам-натам, разположените в полукръг около нея отпечатащи са оставени от ботушите му.

Двамата внимателно огледаха мястото, а после, съгласявайки се с мен, Пена каза:

— Да, тук е седял някой. Но възможно е просто да си е почивал. Как стигнахте до предположението, че човекът е шил дрехата си?

— Като сравних обстоятелствата и преди всичко, щом видях ей това тук.

Взех конеца от кактуса и го подадох на Пена.

— Ха, наистина, тъмносин конец! — възкликна той. — Сендадорът имаше в колана си макара тъкмо с такъв конец, както и игла за шев!

— Ето ви на, значи всичко е ясно! Ще трябва само пак да се качим горе и заедно с Гомара да... ха, но къде е той? Не го виждам.

— И аз. Изчезнал е!

— Тогава бързо нагоре подир него! Този тип е намислил някаква щуротия!

След като Гомара ми показва мястото на бутилката, аз не бях имал повече време да следя действията му. Той ни беше избягал, и то с единственото намерение в мое отсъствие да се разправи със сендадора.

Хукнахме подир него колкото ни държаха краката, но в момента все още нямаше как да го видим, понеже пътеката правеше широк завой. Но когато се приближихме до площадката в скалите, оттам се разнесе направо адска олелия.

— Мръсно псе! — чухме как изрева сендадорът. — Ти нямаш право да посягаш на мен. Чакай да се върне немецът!

— Стой, нито крачка напред, не го докосвайте! — чух после гласа на боцмана. — Не бива нищо да му причинявате!

— Назад! — запъхтяно се обади Гомара. — Назад или ще ви ръгна! Ножът ми е намазан с отрова!

— По дяволите! — извика изплашеният боцман.

— Да, сеньор, отровен е! И ще го забия във всеки, който ми пречи. Сендадорът трябва незабавно да умре, и то точно там, където е извършил престъплението си. Нека върви долу!

Побеснелият Гомара се канеше да блъсне сендадора от площадката долу в пропастта! Втурнахме се още по-бързо напред, но за съжаление трябваше да изминем целия завой на пътеката и не можахме тъй скоро да се озовем горе.

На скалата бе настанала невъобразима бъркотия. Всички крещяха един през друг. Когато изскочих от тясната пътека, видях Гомара, който беше сграбчил с едната си ръка сендадора и се опитваше да го изблъска до ръба на скалата, докато с другата си ръка стискаше намазания с отрова нож и го размахваше, за да попречи на останалите да се приближат до него. От страх сендадорът ревеше като ранен бик. Той имаше съвсем малка възможност да се защитава, понеже ръцете му бяха вързани, а едната от тях на всичко отгоре бе тежко ранена.

— Стой! — извиках аз. — Престани! Гомара, пусни го, иначе ще те застрелям като куче!

Той незабавно позна гласа ми, обърна се за миг към мен и още преди да довърша заканата си, отговори:

— Немецът! Но ще направя каквото съм решил! Хайде, върви долу, мръсен убиецо!

Той сграбчи сендадора с двете си ръце и бързо го заблъска към ръба, за да изпревари намесата ми. Направи още една крачка... още една... после силно удари противника си в гърдите. Негодникът изгуби равновесие, но падайки, в последния миг успя да сплете краката си около краката на Гомара... разнесе се страшен вик от устата на единия

и друг още по-ужасен рев от устата на втория и двамата полетяха от тази шеметна височина долу в дълбоката пропаст, и то точно в мига, когато бях вече протегнал ръце, за да задържа Гомара. Самият аз се намирах едва на метър, метър и половина от ръба на скалата. Зави ми се свят, но не от зейналата пред мен пропаст, а от разигралата се пред очите ми сцена. Посегнах с две ръце към главата си и напругайки цялата си воля, направих крачка назад. Световъртежът ми ме теглеше надолу. Именно това последно напругане на силите ме задържа горе. То бе толкова голямо, че залитайки, отстъпих още четири-пет крачки и после за малко не се строполих на земята.

Никой не ми обърна внимание. Всеки бе зает сам със себе си или с най-близкостоящия човек. Никой не смееше да погледне от ръба на скалата надолу в пропастта и все пак всички искаха да видят проснатите долу тела. Хората се защураха насам-натам, взеха да се държат кажи-речи като обезумели, издаваха всевъзможни викове и възклицания на уплаха и ужас, докато най-сетне се втурнаха по пътеката между скалите, за да стигнат долу при езерото, където сигурно лежаха труповете на падналите смъртни врагове.

Само малцината бели проявиха повече самообладание и спокойствие. Боцманът стоеше непоклатим като скала в морето. Откакто Гомара го заплаши с ножа си, той не се бе помръднал от мястото си. Мнозина минаха, тичешком покрай него, ала не успяха да го накарат да направи и една крачка.

— Сигурно двамата представляват ужасяваща гледка — рекох аз и се наках да се приближа до ръба, за да хвърля поглед надолу. Но боцманът ме задържа за ръката и умолително каза:

— Стойте тук, стойте тук, господине, не мога да гледам подобно нещо.

— Свят ли ви се вие?

— Никога не съм имал световъртеж, ама тук и това може да стане. Не съм се стъписвал и пред най-високите гротмачти, ала тази скала е ужасна. Като че още виждам как двамата изчезват зад ръба на площадката и ми причернява пред очите.

— Но аз искам да погледна, за да разбера къде са паднали.

— Скалата може да е ронлива!

— О, не е. Тя е твърда и без никаква пукнатина. Устояла е вече хилядолетия на атмосферните влияния и сигурно ще устои още дълги

столетия.

Легнах по корем на земята и бавно запълзях напред. Скалата беше висока над триста стъпки и се спускаше отвесно към езерото. На брега му до самата вода имаше някаква тъмна купчина. Тъкмо в този момент видях как от пътеката между скалите се появиха първите няколко тобаси и се приближиха до безформения предмет. Както узнах по-късно, това бе напълно обезобразеният труп на Гомара.

Изглежда хората забелязаха само неговото тяло. Започнаха да търсят, да се оглеждат, вдигнаха глави нагоре и с протегнати ръце и силни викове взеха да сочат нагоре към скалата. Пропълзях още малко напред, тъй че не само главата, а и раменете ми се подадоха извън каменния ръб и тогава разбрах какво искаха да ми покажат тобасите. Въпросният предмет беше човешко тяло, което бе така прилепнало към привидно съвсем гладката и гола канара, сякаш бе заковано там с гвоздеи. Стори ми се, като че се движеше. Отдръпнах се назад, скочих на крака и подвикнах на боцмана:

— Един от двамата се е закачил на скалата и все още е жив. Изтичайте до долу и доведете хората! Трябва да го спасим!

— Вие да не полудяхте?

— Не съм. Побързайте, тичайте! Всяко забавяне увеличава опасността.

Завъртях го кръгом и здравата го блъснах в широкия гръб. Веднага щом го раздвижих по този не съвсем нежен начин, великанът се затича като бързоног вестоносец и изчезна по пътеката между канарите.

С изключение на пазачите и на пленените чиригуаноси той бе единственият човек останал с мен горе на скалата. Но бях забравил най-важното. Ето защо отново допълзях до каменния ръб и извиках на събралите се около трупа хора:

— Всички горе! Донесете от седлата ласа, ремъци и въжета!

Видях ги как се затичаха към конете, които бяхме оставили по-долу. Моето ласо беше дълго около трийсетина лакти и бе толкова хубаво и здраво изработено, че съвсем сигурно можеше да издържи трима души. Ала беше твърде късо.

Но чиригуаносите разполагаха с ремъци и със своите бола, даже и с няколко ласа, на които обаче не можех да имам доверие, понеже не

знаех как са направени. Скоро спътниците ми се върнаха и се завърза разгорещен спор за предстоящите ни действия.

— Сендадорът се е закачил на отвесната скала — каза Търнърстик. — Гомара лежи долу, но тялото му едва може да се разпознае. Защо ни извика да донесем ремъци, Чарли?

— Защото ще трябва да изтеглим сендадора при нас — отвърнах му аз.

— Само това липсваше! — извика Пена. — Никому от нас и през ум не минава подобно нещо!

— А трябва да мине през ума на всеки, който е истински човек! — отвърнах аз. — Длъжни сме да го изтеглим. Той е още жив!

— Глупости! Как е възможно да е все още жив! Той се е закачил на нещо и е останал да виси. Внезапното спиране по време на устремното падане съвсем сигурно го е убило. А защо трябва да полагаме такива усилия и да излагаме дори живота си на опасност заради трупа на човек, който и без друго ще стане сигурна плячка на лешоядите!

— Сеньор Пена е прав — обади се йербатерото. — Оставете го да виси там, където си е! Някога бях приятел на сендадора, но след като го опознах и разбрах що за човек е, не ми се ще и малкото си пръстче да помръдна за него, даже и ако е още жив.

— И вие се мислите за християнин?

— Да, дори съм много добър християнин! Но според мен душата на този многократен убиец спокойно може да върви при дявола!

— Сеньор Монтесо, вие наистина не сте никакъв християнин и кажи-речи вече съжалявам, че ви обикнах. Всички вие можете да си мислите каквото си щете, но аз знам своя дълг. Пазете пълна тишина, за да чувам и най-слабите шумове, и ме дръжте по-здравео за краката!

Взех бинокъла в ръка и пак запълзах по корем към ръба на скалата. По моя преценка разстоянието между мен и нещастника беше около седемдесет стъпки. Докато внимателно го оглеждах през далекогледа, забелязах, че виси с гръб към скалата. Сигурно там в канарата имаше цепнатина, от която стърчеше някакъв остър предмет, задържал падащото надолу човешко тяло. Съвсем ясно видях, че сендадорът движеше краката си, а ми се стори, че го чух и да стене.

Никак не беше безопасно да се надвесвам толкова много извън скалата, че добре да мога да разгледам увисналото на нея тяло. Именно

затова бях поискал да ме държат за краката. След малко се изправих и наредих да навържат едно за друго всички налични ласа.

— Нима е още жив? — попита ме брат Хагуар.

— Да, движи се.

— Бог да се смили над него! Ние не можем да му помогнем.

— Можем, стига да искаме.

— Мислите ли, че ще се намери човек, който да е готов да се нагърби с тази рискована работа?

— Сигурен съм.

— Даже и най-добрият ми приятел да висеше там долу — обади се Пена, — пак много бих си помислил, преди да се спусна до него, а камо ли щом става дума за такъв мерзавец.

— Но помислете си само, Пена, какво означава да висиш долу на скалата с вързани ръце, едната от които е простреляна и на всичко отгоре може би със забит в тялото пън или корен на дърво! Каква ужасна смърт! — казах аз.

— Заслужил я е!

— И така да е, пак не бива да допусна да умре от такава смърт, ако е възможно някак си да я предотвратя. Ако никой от вас няма нужната смелост, тогава ще се спусна аз.

— Самият вие? Съвсем ли се побъркахте? Това ще е най-голямата глупост каквато можете да извършите. Невъзможно е да се лишим от вас. Тъкмо вие сте ни най-нужен. Нима искате точно вие да си изпотрошите кокалите, и то заради някакъв си човек, който е заслужил не десет, ами сто пъти бесилото?

— Да не спорим! Вече съм взел решение и вие ще ми помогнете. Дайте ласата и ремъците!

— Няма да имате полза от тях. Ще се скъсат. Ще се претрият в острия ръб на скалата. В този случай са необходими скрипци, с каквито не разполагаме.

— Ще подложим седло, през което ще спускаме ласата гладко и без особено голямо триене.

— Но как смятате да постъпите? Та вие изобщо не знаете в какво състояние се намира този човек!

Както Пена, тъй и другите се опитаха да ме накарат да променя решението си. Естествено напразно. Само монахът ме подкрепи след като разбра, че оставам непоколебим.

От наличните ласа изработихме три кожени въжета, всяко от които имаше необходимата дължина. Възлите направих сам. Понеже ставаше въпрос за живота ми, не исках да поверявам свързването на ремъците другиму.

После от няколко копия скалпихме нещо като седалка, а в краищата ѝ закрепихме две от въжетата. Всяко от тях щеше да бъде отпускано през едно седло, за да се избегне триенето в ръба на скалата. Третото въже оставаше в резерв, понеже нямаше как предварително да знам дали ще е възможно да взема нещастника при мен на седалката. Естествено всичко бе предвидено така, че спускайки се отвесно надолу, да се озова до самия сендадор.

Отпуснахме импровизираната седалка на двете въжета малко под ръба на скалата и вече трябваше да се кача на нея. Откровено казано не се почувствах добре, когато се прехвърлих през острия ръб на скалата и криво-ляво се настаних върху тънките копия. Там се привързах здраво към седалката с допълнителен ремък.

Брат Иларио се нагърби със следващата по трудност задача. Той легна върху скалата така, че да може да ме следи с поглед. Щеше да препредава моите знаци на хората, наели се със спускането и изтеглянето ми.

Благоприятно беше обстоятелството, че скалата бе гладка и се спускаше отвесно право надолу като изкуствено издигнат зид. Това улесняваше движението на седалката извънредно много.

Бавно и внимателно започнаха да отпускат въжетата. Макар че бях наредил да става така, стори ми се, че измина цяла вечност, докато най-сетне стигнах до нещастника.

Да, наистина беше сендадорът. Той представляваше ужасяваща гледка. Налетите му с кръв очи бяха изскочили от орбитите си. Пресъхналият му език висеше от отворената уста. Чуваше се леко агонизиращо хъркане. Иначе не издаваше други признаци на живот.

Естествено направих знак да преустановят спускането. Най-напред трябваше да разбера как се е закачил на канарата. Там имаше вдлъбнатина около стъпка и половина широка, стесняваща се постепенно надолу. Тя бе запълнена с какви ли не довеяни от вятъра боклуци, които с течение на времето бяха загнили. Именно на това място, намерило достатъчно благоприятна почва за развитие, се беше самозасадило дръвче, което бе впило корените си надълбоко в

цепнатината. Някой ураган бе отнесъл короната му заедно с половината стебло. Но другата половина беше останала, защото не стърчеше толкова много извън процепа. Клоните също бяха изчезнали, ала на стеблото близо до корените все още се намираше острата част от най-долния клон, където се бе закачил и останал сендадорът.

Бях увиснал над ужасната бездна точно пред него. При най-малкото движение леката седалка се залюляваше насам-натам. Това страшно много затрудняваше задачата ми да освободя нещастника от забитото в тялото му пънче. За да успея, трябваше да го повдигна нагоре. При тежестта на този човек това предполагаше такова напрежение на всичките ми сили, че въжетата, на които висях, като нищо можеха да се скъсат. А тогава с мен бе свършено.

Ако искам докрай да бъда откровен, трябва да си призная, че в този момент ми мина мисълта да го предоставя на съдбата му, но обзелата ме слабост не трая дълго. Гледката бе потресаваща. Казах си, че ако се откажех да изпълня човешкия си дълг, тя сигурно щеше да ме преследва през целия ми живот и непрекъснато щях да се упреквам. Сендадорът все още беше жив. Ако успеях да го изкача горе, може би нараняването му нямаше да се окаже смъртоносно, но дори и да се лъжех, бе напълно възможно поне за няколко кратки минути отново да дойде в съзнание и да намери време за разкаяние. Обаче оставех ли го да виси, сигурно щеше да умре като закоравял грешник, което вечно щеше да ми тежи на съвестта.

Ако исках да го измъкна от това положение, трябваше да се изложа на такава опасност, че тръпки ме побиваха. Чувствах как ми се завива свят още при самата мисъл за рискованото начинание. Налагаше се да изоставя моята седалка и да се прехвърля в цепнатината. Въпросът бе дали старото прогнило коренище щеше да издържи и мен. Тъй като процепът беше тесен, можех да се напъхам в него само с извито тяло, и то така, че пред очите ми оставаше открита цялата пропаст, в която бе извънредно опасно да погледна при моето положение. Но вече бях стигнал до тук и просто трябваше да рискувам.

Най-напред се постарах да разбера как се е закачил сендадорът. Останалото от клона пънче се бе пъхнало отзад под колана му, вследствие на тежестта го беше вдигнало твърде нагоре, повличайки заедно с него и връхната му дреха и жакета. Дали и докъде се беше

забило в тялото му, не ми бе възможно да видя. Силно опънатите дрехи стягаха гърдите на сендадора и му пречеха да диша. Струваше ми се, че по-скоро в това обстоятелство трябваше да се търси причината за изпадането му в безсъзнание, отколкото в някакво нараняване.

Самият аз висях на две от въжетата, направени от ласа. Третото въже прекарах под мишниците на сендадора и след като го притегнах около гърдите и гърба му, го вързах така, че по възможност по-малко да затруднява дишането му. После с ножа си разрязах връхната му дреха и жакета. Те бяха толкова силно изпънати, че и дума не можеше да става да ги разкопчая. Едва тогава той успя да си поеме дъх. Чух го как шумно започна да диша, ала на кратки интервали и някак трескаво — последва вик, но страхотен вик, след което внезапно отвори очи, втренчи ги в мен и отново изрева така, сякаш го набиваха на кол.

— Тихо! — извиках му аз. — Болки ли имате?

— Страхотни! — отвърна той и буквално взе да вие като куче.

— Познахте ли ме?

Ревът му заглъхна за някоя и друга секунда. Той прехапа устни и така втренчи кръвясалите си очи в лицето ми, че ме побиха тръпки. После изкрещя:

— Немецът, немецът!

А щом погледът му съзря бездната и осъзна в какво положение бе изпаднал, отново закрещя:

— Увиснал съм на скалата, вися на собствените си меса! А долу зее тази пропаст, пъкълът, чистилището, вечното проклятие! Откачете ме, бързо, бързо! Ще призная всичко, всичко! Само да не падна, само да не падна!

— Тогава се дръжте спокойно, не мърдайте! Стиснете зъби, потърпете болките и не крещете!

Ревът му премина в хленчене и скимтене, което ме прониза до мозъка на костите. Отвързах ремъка, придържащ ме към седалката, увих го около едното от нейните въжета, а после усуках другия му край около ръката си, така че винаги да мога да придърпам седалката към себе си. След това, държейки се здраво за двете въжета, се изправих върху копията и... Боже, предоставям се в ръцете ти!... скочих в цепнатината.

В този миг животът ми наистина висеше на косъм. Ако коренището поддадеше и двамата със сендадора щяхме да полетим в

бездната. Зави ми се свят. Очите ми се премрежиха, а в ушите ми нещо зажува, сякаш се бях озовал в пчелен кошер. Оставех ли се на световъртежа да ме завладее, с мен бе свършено. Напрегнах цялата си воля. Погледът и главата ми се избистриха. Трябваше да преодолеем страха си и затова погледнах надолу в пропастта. Стори ми се, като че някаква невидима сила се опита да ме завърти, да ме хвърли долу, ала успях да превъзмогна този пристъп. Под мен се простираше лагуната. Видях как кората ѝ от сол блестеше. А отсреща вдясно, откъдето бяхме дошли, стояха двама души — индианци. Виждах ги съвсем ясно. Вероятно бяха или от освободените, или от избягалите съгледвачи. Те бързо изчезнаха зад скалите.

Под краката ми нещо зашумоля и се зарони. Натрупаните с години в пукнатината боклуци, камъчета и пръст поддадоха, ала корените на оцелелия пън издържаха. Като се залових с лявата ръка за някакъв издатък вътре в цепнатината, аз се наведох, сграбчих с десницата си сендадора за яката и после с все сила дръпнах веднъж и... още веднъж... той се откачи от острия остатък от клона и, увисвайки на въжето, се залюля около себе си като пумпал. След това закрепях от ужас с все сила. Под мен нещо запращя и запука. За да вдигна тежкото му тяло, бях принуден да използвам такава сила, на която старият пън все пак не бе в състояние да издържи. Отначало, макар и бавно, корените започнаха да се изтръгват от скалата, но така или иначе аз взех да „потъвам“ надолу. Още миг-два и с мен щеше да е свършено. Придърпах с увития около ръката ми ремък седалката по-наблизо, ала успях да сграбча само едното ѝ въже... последва ново по-силно прашене и търкаляне на отронили се камъни и изгубвайки почва под краката си, увиснах на една ръка над бездната и започнах да се люлея насам-натам като махало на стенен часовник. Спътниците ми видяха всичко отгоре и нададоха викове. Сендадорът ревеше като ранен бик. Но аз не изгубих съзнание, запазих спокойствие и не се пуснах. Едно бързо движение с лявата ръка и се докопах и до другото въже. Също както при упражнение на трапец аз се засилих с мах на краката и се метнах върху копията, където успях да седна както преди. Опасността беше вече преминала. С тръпки на ужас погледнах към празната цепнатина в скалата, където доскоро се намираше коренището.

Най-напред положих усилия да укротя люлеенето на моята седалка. Когато това ми се удаде, с помощта на ремъка аз пак се привързах колкото можех по-здраво и с дясната си ръка посегнах към въжето, на което висеше сендадорът. Той беше притихнал. Отново бе изгубил съзнание и това ми беше добре дошло. Направих знак на моите хора да започнат да теглят въжето му. Желанието ми бе изпълнено. Щом сендадорът се изравни със седалката ми и увисна точно пред мен, аз го хванах здраво и дадох сигнал да продължат равномерно да изтеглят и трите въжета.

„Пътуването“ ни нагоре бе направо ужасно. Люлеехме се насам-натам, въртяхме се около собствената си ос. Тъй като ръцете ми не бяха свободни, можех само с крака да се оттласквам от скалата. Но не винаги успявах. Често се блъсках в нея и полагах всички усилия да поемам ударите вместо сендадора. Когато най-сетне стигнахме до ръба на канарата, вече се чувствах като пребит. Но все още не бях в безопасност. Най-напред трябваше да изтеглим горе изпадналия в безсъзнание човек. Запънах се доколкото можах с крака в канарата, хванах сендадора за бедрата и го повдигнах нагоре. Другите задърпаха и ето че успяхме. После стъпих върху седалката. Внимателно продължиха да я теглят. Първо подадох едната си ръка над каменния ръб, а след това и другата. Уловиха ме за ръцете. Задърпаха по-бързо и по-енергично, отблъснах се с крака от седалката, озовах се най-сетне върху скалната площадка и... тогава рухнах на земята. Стори ми се, че чувам да свирят някакви тръби и тромбони и загубих съзнание. Тялото ми просто отказа да се подчинява повече. Когато се съвзех, разбрах, че главата ми лежи в скута на брат Хагуар. Той видя, че отварям очи, нададе тържествуващ вик, после повдигна главата ми и взе да ме целува където свърне, без да обръща внимание на неволно потеклите от радост сълзи, които закапаха и по моите страни.

— Жив сте! Жив сте! — повтори няколко пъти той. — Слава и хвала на Всемилостивия! Ама че рисковано начинание беше това! Никога, никога вече няма да дам съгласието си за подобно нещо! Видях как пънът се изтръгна от скалата и падна в пропастта и как увиснахте с едната си ръка за въжето. Беше ужасно!

Той закри с длан очите си и се разхълца на глас. Той, силният, видял и препатил мъж! Другите също бяха дълбоко трогнати и в очите им се появиха сълзи. Когато се изправих на крака, йербатерото ме

прегърна. После така да се каже ме захвръляха от едни прегръдки в други. Най-накрая Пена ме притисна до сърцето си и силно развълнувано ми каза:

— Сеньор, често, много често съм бил към вас суров и несправедлив. Вече никога няма да бъда такъв. Можете ли да ми простите!

Разбира се, че му простих с голяма радост. Та аз не бях вършил по-малко грешки от него. И в този момент, когато любовта на тези мили хора си пролича толкова ясно, се видях принуден искрено да призная пред себе си, че поведението ми към тях не винаги е било съвсем безукорно.

Чиригуаносите стояха по-настрани. Но ето че в този момент предводителят им се приближи до мен, подаде ми ръка и ме попита:

— Сеньор, нали сендадорът ви мислеше злото, искаше дори да ви убие?

— Така е.

— И вие рискувахте живота си за него, макар че изглежда ще спасите само тялото му! Направихте го, защото сте християнин, който на злото отвръща с добро. Ние бяхме ваши врагове, врагове бяхме и на тобасите. Но отсега нататък ще бъде иначе. От днес между вас и нас ще цари мир и приятелство. Това е желанието ми и ви моля да се застъпите за нас пред тобасите. В бъдеще вашите и техните неприятели ще са и наши неприятели.

— Ще изпълня желанието ти и съм убеден, че те с удоволствие ще се съгласят.

Тази сцена бе едно ново доказателство, че личният пример въздейства много по-силно и по-добре от всички нравоучения и празни думи. Наистина не бях нито в настроение, нито в състояние да държа в момента някоя голяма помирителна реч. Цялото тяло ме болеше. Нуждаех се от почивка и сън, ала сендадорът лежеше пред очите ми и няхах право първо да мисля за себе си, а за него. Спътниците ми се занимаваха само с мен и никой не му обръщаше внимание. Той все още бе в безсъзнание. След като го прегледахме, се оказа, че останалото от клона парче действително се е забило в гърба му. Раната му беше тежка, несъмнено страшно болезнена, но изглежда не застрашаваше живота му. Въпреки всичко състоянието му ми се струваше твърде опасно. Той лежеше с полуотворени очи, от които се

виждаше само бялото. Долната му челюст беше увиснала така, че се показваше езикът. От устата му се разнасяше такова агонизиращо хъркане, сякаш всеки миг дишането му можеше да спре.

— Това не е възможно да е само от раната на гърба — обади се монахът. — Сигурно е получил и някакво друго нараняване.

— Никак не е изключено — отвърнах аз. — Не забравяйте, че е паднал най-малко на седемдесет стъпки в пропастта и когато се е закачил на пъна, е получил страхотен удар. Ако коланът му не се бе оказал толкова здрав, острият клон щеше да разпори целия му гръб. Сигурно е получил някакво вътрешно разкъсване на органи, което лесно може да доведе до смърт.

— Дано даде Бог поне да дойде в съзнание и да се покае за греховете си! Нека се опитаме да го съвземем.

Усилията ни не останаха напразни. Вярно, че дишаше все така тежко, обаче очите му се отвориха напълно и в тях се появи живот. Ясният му поглед се спря подред на всеки от нас. Брат Иларио се отпусна на колене до него и му каза:

— Херонимо Сабуко, дойдохте ли в съзнание? Виждате ли ни, познахте ли ни?

Сендадорът беше обещал да признае всичко. Очаквах от него ако не приятелски, то поне не агресивно враждебен отговор. Но когато отвори уста, съскайки от злоба, от устните му се отрони:

— Махай се! Върви по дяволите!

— Не говорете така! Може би смъртта ви е съвсем наблизо. Приключете си сметките с живота и насочете мислите си само към Бога!

— Няма да умра!

— Дори и да не умрете вследствие на това ужасно падане, не бива да забравяте, че смъртта ви е предрешена. Вие попадате под ударите на закона на пампата.

При тези думи сендадорът се надигна и седна, а после със задавен глас попита:

— Кой от вас ще дръзне да ме съди? Този пес Гомара е мъртъв. Той сам е виновен за гибелта си. Никой друг няма право да ми търси сметка. Ако ме убиете, няма да получите кипутата!

— Лъжете се — отвърнах му аз. — Изсмяхте ми се, когато ви казах, че ще търся следите ви. Все пак аз се заех с тази работа и вече

знам къде се намират възлописите.

— Къде са де? — попита ме той подигравателно.

— Веднъж вече ни се присмяхте, защото не ви претърсихме пощателно, но тази грешка няма да се повтори. Съвсем точно знам какво сте направил с бутилката. Извадили сте от нея кипутата, напълнили сте я с пясък и сте я хвърлили в езерото. Кипутата обаче сте зашили в дрехите си. Ей сега ще ги намерим.

Изразът на лицето му бързо се промени. Вече нямаше и следа от подигравка. Върху чертите му легна сянката на страх. Неволно той посегна с лявата си ръка към дясната страна на гърдите си и каза:

— Бълнувате! При дадените обстоятелства би било направо безумие да нося възлописите у себе си.

— Ако не безумие, то поне непредпазливост, а вие все пак бяхте неведнъж непредпазлив, даже и в този момент, понеже със собствената си ръка ми показахте къде са кипутата — в дрехата ви върху дясната страна на гърдите.

Когато посегнах към въпросното място, той ми блъсна ръката и извика:

— Не е истина, не е истина! Страшно се лъжете! Оставете ме на мира, не ме докосвайте!

— Не се противете, иначе ще съм принуден да използвам сила!

— Само посмейте! Шнуровите не са ваши. Нямате никакво право над тях!

— А вие пък още по-малко, защото сте ги придобили с цената на убийство. Ще ги дадете ли доброволно?

— Не, не и пак не!

— Тогава се сърдете сам на себе си, ако ви причиня болка.

Направих знак на неколцина йербатероси да го държат здраво и старателно претърсих дрехата му. Той се опита да окаже съпротива, но скоро се отказа. Излезе така, както предполагах. Намерих каквото търсех под хастара от дясната страна на гърдите му. Бяха три кипута, всяко от които се състоеше от един главен шнур и поне още трийсетина допълнителни шнурчета. Сендадорът остана да лежи по гръб на земята като тежко дишаше. Съпротивата му го бе съвсем изтощила. Навярно много му се искаше да крещи и да ни обсипе с ругатни, заплахи и проклетия, ала силите му стигнаха само да изломоти с дрезгав глас няколко гадости.

Никой от останалите не бе виждал до този момент кипута. Шнуровете тръгнаха да обикалят от ръка на ръка.

— И това ми било букви, срички и думи, а? — попита ме Пена.

— Не, а само знаци. Думата „кипус“ или всъщност „хипус“ е от езика кечуа и означава „възел“. Всяко кипу се състои от един дебел основен шнур, за който по различен начин са навързани други потънки шнурчета с какви ли не цветове. Всеки цвят и всеки възел според начина, по който е направен, има своето особено значение.

— И вие можете да ги разчетете?

— Ще се опитам. Впрочем кипутата представляват твърде несвършено средство за заместване на паметта и всъщност към всеки шнур е необходим и известен устен коментар, ако човек иска добре да разбере съдържанието им.

С нескрито внимание сендадорът следеше обясненията ми. Щом свърших, по лицето му пробяга израз на злорадство и той възкликна:

— Много добре! Значи устен коментар! А вие го нямате. Следователно не можете да разчетете шнуровете!

— Не тържествуйте преждевременно. Когато споменах за устен коментар, имах предвид това, че човек би трябвало да знае за какво става дума в кипутата.

— А вие знаете ли?

— Естествено! Разбира се, в тези шнурове се говори за закопаните съкровища. Но ако това не се знае, дори усилията на най-добрите изследователи на кипута няма да доведат доникъде. А тъй като на мен ми е известно за какво става дума, не е необходима дългогодишна научна подготовка, за да разчета шнуровете.

— Ами че опитайте се тогава!

При тези думи той ми отправи изпълнен с напрегнато очакване поглед. Може би си мислеше, че ще успее да ме подведе веднага да му дам тъй желаните сведения.

— Ще се опитам — отговорих аз, както и наистина смятах да направя, — ала ми се струва, че няма да успея. Цветовете са силно избелели и на места са дори напълно изчезнали. Аз не съм химик, а несъмнено тези възлописи се нуждаят от най-внимателна химическа обработка, ако искаме цветовете им отново да се появят.

— Gracias à Dios!^[3] Значи нищо няма да разберете! Това, че ме ограбихте, няма да ви донесе полза!

— За себе си не очаквам никаква полза. Тя се пада единствено на онзи, който има законното право над нея. Вие, разбира се, изобщо не се числите към тези хора. Впрочем във всички случаи ще се погрижи кипутата да попаднат в ръцете на специалисти. Цветовете им сигурно ще могат да се възстановят и следователно шнуровите ще бъдат разчетени.

— И каква полза, ако се разчетат? Никаква, абсолютно никаква! И хиляда учени да се заловят да ги разгадават, полза ще има едва когато се съглася да ви помогна.

— Вие ли? Никой няма да се допита до вас?

— Тогава нищо няма да намерите, понеже все още не разполагате с най-важното. Плановете, скиците са все още моя собственост.

— Ах, да, скиците! — изплъзна се от устата ми.

— Точно така! — злорадо се изсмя сендадорът. — Те са в ръцете ми, дори в няколко екземпляра, които накарах да изработят в случай, че оригиналите се изгубят.

— Е, някой от екземплярите все ще се намери! — казах най-спокойно.

— Че къде? От кого? Освободете ме и ще имате всичко!

— Не. Намерих кипутата и все някак ще съумея да намеря и скиците.

От полупритворените му очи ме прониза продължителен неописуем поглед. Бях сигурен, че само голямата възбуда и силното вълнение все още го държаха в съзнание. С достойно за възхищение самообладание той съумяваше да превъзмогне болките си.

— Ти си цял сатана! — скръцна със зъби той. — Но няма да победиш, защото знай — тук сендадорът пак се надигна и с неописуема злоба добави: — отмъщението идва, краят ти е близък, поблизък е отколкото си мислиш!

— Искате да ме сплашите ли? Няма да ви се удаде.

— Тогава вкопчи се по-здраво в надеждата, но тя ще те измами, бързо, неочаквано и изненадващо. Ще... ме... освободиш ли?

Той успя да зададе последния въпрос с голямо напрежение на силите.

— Не — отвърнах му. — Гомара е мъртъв, а ние останалите не сме толкова кръвожадни като него. Няма да те убием, а в случай, че не

умреш от раните си, ще те предадем на съдебните власти.

— Опи... тай се... де! — подигра се той, но явно вече не бе в състояние да държи горната част на тялото си изправена. Очите му се затвориха. — Скицата на съкровището е в сигурни ръце — той се отпусна назад, но все още продължи да се подпира на здравата си лява ръка. С непрекъснато отпадащ глас избърбори:

— Отмъстителят идва... сигурно е... вече тук. Горе... при Рока де ла Вентана... там ще вземе... скицата. Ще я донесе тук... ще я донесе и... тогава... тежко ти... тежко ти... ако... ако те завари... още тук!

Сендадорът легна на земята. Устата му се затвори. Страните му хлътнаха. Съвсем заприлича на мъртвец.

— Ужасно! — обади се монахът, който все още държеше в ръката си трите кипута, след като внимателно ги разгледа. — Ще си отиде от този свят заедно с греховете си. Не иска да се покае. Мъртъв ли е вече?

— Не е — отвърнах аз, напипвайки пулса му. — Или раните му не са смъртоносни, или организъмът му е толкова здрав, че ще се предаде едва след дълга борба.

— Да го превържем.

— Нека почакаме още малко. Раните му не кървят. Не искам сега да го смуцавам. Може би пак ще събере сили и ще отвори очи. Никак не ми се ще да се откажа от надеждата, че все пак ще размисли и ще вземе друго по-добро решение. Впрочем онова, което каза, е извънредно важно за нас. Спомена за някой, който щял да донесе скицата.

— Да, и то от Рока де ла Вентана.

— Скалата с прозореца. Къде ли може да е това място?

— Знам го — отвърна Пена. — Рока де ла Вентана е една тънка, самотно стърчаща каменна стена, в която има четириъгълен отвор, наподобяващ прозорец.

— Къде се намира тя?

— На около половин ден път оттук нагоре.

— Дали е скрил там скицата?

— Несъмнено.

— Но тогава човекът, когото е натоварил със задачата да я вземе, трябва да е някое доверено лице. Как ще разберем кой е той и къде... а-а, сигурно го знаят чиригуаносите!

Направих знак на вожда и след като се приближи, го попитах:

— Известна ли е на чиригуаносите скалата, наречена Рока де ла Вентана?

— Да, господарю, много добре — отговори той.

— Сендадорът изпращал ли е някого да отиде там?

— Да, сина си.

— А-а! Сина си! Значи той има не само зет, ами и истински син? Не знаех. Че къде ли се е срещнал с него? Синът му сам ли пое нагоре към Рока де ла Вентана?

— О, не! С него са и петнайсет от моите хора.

— Петнайсет? Как не съм го разбрал от следите ви?!

— Може би сте се натъкнали на дирята ни твърде късно. Синът на сендадора се раздели с нас още завчера, защото месото ни се свърши и два по-малки отряда по-лесно могат да си доставят провизии и да се изхранят, отколкото един по-многочислен отряд.

— Кога смята да се върне тук?

— Най-късно тази вечер.

— А-а, но това е опасно! Трябва да внимаваме. Рока де ла Вентана се намира по-нависоко в планините и следователно се очаква да се спусне отгоре, нали?

— Не, господарю. Оттук право нагоре е много трудно да се стигне до Рока. По-лесен е ей онзи път, дето минава долу — при тези думи той посочи към езерото и после към тесния проход между скалите, през който бяхме дошли. — Първо ще поемете обратно по вашия път между канарите, а едва по-късно ще свърнете на запад в планините.

— Значи синът на сендадора ще се появи там долу от теснината, така ли?

— Сигурно.

— И можем да го очакваме още тази вечер, може би още в тази минута? Сега се сещам, че докато стоях сврян долу в цепнатината на скалата, забелязах двама индианци, застанали пред входа на пътеката между канарите, които побързаха да изчезнат. Взех ги за ваши съгледвачи.

Вождът сведе замислено поглед и след малко каза:

— Господарю, както вече споменах, искам да стана ваш приятел. Сега ще ви докажа, че намеренията ми са искрени. Ако не беше така, в

момента ми се удава удобен случай да ви погубя.

— Радвам се за искреността ви, но нямаше да успеете да ни погубите, защото отдавна сам отгатнах онова, което се каните да ми кажете.

— Едва ли.

— Да, така е! Синът на сендадора се е върнал. Той и хората му са на коне, но понеже знае, че баща му очаква да се появим, за сигурно е изпратил напред двама спешни съгледвачи. Именно тях съм забелязал. Те също ме видяха. Видяха и конете ни, които все още стоят долу в подножието на скалите. Двамата сигурно са побързали да се върнат и да му съобщят, че сме тук и че баща му е в ръцете ни.

— Господарю, вие просто умеете да четете мислите ми! — каза вождът с нескривано учудване.

— Ами! За всичко казано дотук изобщо не е необходима никаква по-особена проникателност. Важно беше да знаем, че синът на сендадора има намерение да се притече на помощ на баща си. Но той не може да го направи, минавайки по пътя покрай езерото, понеже там са конете ни и е близо до ума, че и ние не сме далеч. Следователно ще се появи по онази тайна пътека, скрита от отрупания камънак, по която моите тобаси заобиколиха и вашите воини.

— И аз съм убеден, че така ще постъпи.

— Ще наредя да завардят този път. Сензор Пена, вземете петима тобаси, които са напълно достатъчни, и се върнете обратно по онази скрита пътека, за да...

Бях се обърнал в съответната посока да покажа с ръка на Пена накъде да се отправи с индианците и тъкмо тогава се видях принуден да прекъсна изречението си, понеже там, горе, където излизаше пътеката на открито, току-що се появи някакъв въоръжен до зъби човек, последван от над дузина червенокожи. Той бързо огледа цялата площадка. Видя, че чиригуаносите са обезоръжени, а сендадорът лежи вързан на земята.

— *Mira, que desvergüenza!*^[4] — извика той. — Нахвърлете се върху тези кучета.

Изглежда заради великанското телосложение на боцмана той го взе за предводителя или за най-опасния от нас, понеже първо стреля веднъж с двуцевката си по него, а после и по Пена, ала без да улучи. След това хвана пушката си за цевта и се нагани да се нахвърли с

приклада върху нас. Но не измина повече от десетина метра. Той си мислеше, че придружаващите го чиригуаноси ще го последват. И наистина го последваха, само че със съвсем други намерения. Вождът бързо им подвижна няколко думи на техния език и тогава вместо да се притекат на помощ на белия, те го настигнаха и го задържаха. Тобасите и другите чиригуаноси действаха не по-малко бързо, тъй че нападателят се видя обезоръжен, преди да беше успял да нанесе и един-единствен удар с двуцевката си. Но той се прояви като достатъчно разумен или хитър човек, за да не ни оказва безполезна съпротива. Затова не го и вързахме, а само образувахме плътен кръг около него. Баща му лежеше съвсем наблизо. Без да каже нито дума, синът се изправи, лицето му бе силно пребледняло и очите му искряха, но със съвсем спокоен глас ни попита:

— Сеньори, кой от вас е немецът?

— Сигурно имате предвид мен — отвърнах аз.

Очите му буквално се впиха в лицето ми и той попита:

— Знаете ли кой съм?

— Предполагам. Вие сте синът на сендадора.

— Ами вие, знаете ли вие какво сте? Да ви кажа ли?

— Не е необходимо. Познавам се толкова добре, че е съвсем излишно да го чувам от други хора.

— И все пак трябва да ви го кажа. Вие сте дебнещ звяр, ягуар, който преследва плячката си, докато я сграбчи и разкъса, вие сте хрътка, която гони дивеча и не се уморява докато не...

Той изведнъж млъкна, понеже забеляза, че баща му отвори очи. Като че гласът на сина вля нови сили и живот в тялото на сендадора. Очите му пак заблестяха и се оживиха. Погледът му бързо ни обходи, после се спря по-продължително върху монаха, който все още държеше кипутата в ръка и най-сетне се впи в лицето на сина му.

— Ела по-близо — каза той.

Синът му коленичи до него.

— Приближи ухото си до устните ми! Не мога да говоря високо.

Синът се подчини. Старият му зашепна нещо съвсем тихо.

Сметнах, че най-елементарната човечност ми повелява да не им преча, но както скоро ни беше писано да разберем, извърших голяма грешка, понеже казаното от сендадора е било всичко друго, но не и последно сбогом. Синът само слушаше. Изобщо не проговори. Накрая,

в знак на съгласие и някак смирено той кимна с глава, стисна ръката на баща си и се изправи.

— Господине — каза ми той, — както научавам, нашите кипута са в ръцете ви. А знаете ли, че без скицата те пет пари не струват?

— Нито знам, нито го вярвам.

— Мога да ви дам скицата.

— И какво ще искате за нея?

— Да ни освободите и да получим половината от съкровището, което ще намерим.

— Нямам право да ви обещавам подобно нещо, понеже съкровището не е мое.

— Значи отказвате?

— Да. Не мога да ви обеща и свободата. Особено баща ви на всяка цена трябва да се яви пред съдията.

Синът на сендадора направи такава физиономия, сякаш разбираше, че всичко е загубено и се примиряваше със съдбата си.

— Сеньор, вие сте жесток човек! Никой не ви е упълномощил да ни съдите. Погледнете надолу към бездната, зейнала толкова близо край нас! Погледнете надолу и ми кажете дали...

Този хитрец беше добре пресметнал всяка своя дума. Всички ние помислихме, че се изразява образно и когато спомена за бездната, неволно отправихме погледи към пропастта. А тъкмо това беше целта му, защото се канеше да избяга в противоположната посока. Той не довърши мисълта си, светкавично изтръгна кипутата от ръката на застаналия съвсем наблизо монах, блъсна настрани намиращите се зад него двама чиригуаноси и с големи скокове се втурна към пътеката между скалите, водеща надолу към солената лагуна.

Повечето от нас бяха толкова изненадани, че отначало дори и не помислиха да преследват беглеца. Извиках им да внимават какво прави старият и хукнах подир младежа.

Най-важното беше да му попреча да яхне някой от намиращите се долу коне. Той имаше преднина от около четирийсет крачки и естествено бях любопитен да разбера кой от двама ни бе по-добрият бегач. До първия завой бях скъсил разстоянието десетина крачки, а до следващия — вече с двайсетина метра. Когато най-сетне изскочи долу от пътеката на открито, беглецът беше на не повече от десетина метра пред мен. Той не се обърна нито веднъж да хвърли поглед назад, ала

чу, че съм наблизил. Намерението му бе да се добере до конете, ала навярно разбра, че ще осуеят плановите му. Продължеше ли да тича покрай брега, само за минута-две щях да го догоня, защото долавях запъхтяното му кажи-речи задавено дишане, докато моите дробове работеха леко и свободно. Синът на сендадора бе твърде посредствен бегач. За него имаше един-единствен шанс — да се втурне по солената кора на лагуната. Ако нямаше куража да стъпя на нея и ако тя издържеше тежестта му, той сигурно щеше да стигне до отсрещния бряг преди мен. Голямата възбуда и страхът му придадоха смелост и младежът скочи от брега върху не дотам стабилната солена кора. Аз не продължих подир него. Не само съм вървял, ами даже съм и яздил по солената кора на тунезийските езера^[5], които са сто пъти по-опасни от една такава малка боливийска лагуна. Не че ме беше страх да последвам примера му, но просто имаше друг начин по-лесно да го заловя. Затичах се към моя кон, метнах се на седлото и препуснах по брега около лагуната. Пеша нямаше да успея да пресека пътя му, но на кон това никак не беше трудно.

Естествено, докато галопирах, не го изпусках из очи. Ако добре познаваше качествата на солената кора, за него не съществуваше изобщо никаква опасност. Също както при леда, така и при солената кора най-опасните места се отличават по своя цвят. Те просто трябва да се избягват. Впрочем солта е значително по-еластична, отколкото обикновено се мисли.

През дъждовния период лагуната е била изпълнена с вода до краен предел, но после голяма част от водата се е изпарила, солената кора се е слегнала и затова на много места покрай брега се беше натрошила. В момента по брега бяха останали много отделни буци, плочи и по-малки парчета сол, между които се виждаха тесни ивици от дъното — къде вече изсъхнали, къде все още мочурливи. Но по-навътре започваше водата, покрита със здрава непокътната кора.

Синът на сендадора скачаше от буца на буца, често се подхлъзваше, но все още съумяваше да запази равновесие. Ето че най-сетне достигна последния къс сол. Пред него се простираше открита водна ивица широка около четири стъпки, а после започваше непрекъснатата здрава покривка. Скокът му през откритата вода бе съвсем лесен и безопасен. Само че отвъд той пропадна с единия си крак, строполи се върху солената кора, но прояви достатъчно

присъствие на духа и предвидливост веднага да се претърколи няколко метра по-нататък до едно по-здраво място, после пак скочи на крака и продължи бързо да тича. Междувременно аз бях изминал вече значително разстояние. Намирах се в най-отдалечената точка откъм единия край на лагуната и вече правех завой, за да поема обратна посока. С други думи бях оставил зад гърба си около половината от моя път, докато беглецът имаше пред себе си още три пети от своето разстояние. Сигурно щях да стигна отсреща далеч преди него. Той също разбра това и се спря. Все още държеше кипутата в ръка. Подалеч зад него стояха или тичаха по брега моите спътници, а пред него бях аз, тъй че от тези две страни за сина на сендадора нямаше спасение. И така, той пое наляво. Досега се бе стремил да прекоси един сравнително тесен залив, но оттук нататък се втурна през самата лагуна, която беше десетократно по-широка. От тази страна всъщност нямаше бряг, където можеше да стъпи, защото соленото езеро стигаше до самите стръмни скали. Който искаше и там да преследва беглеца, трябваше да се впусне по солената кора. Спътниците ми предпочетоха да останат на брега, откъдето продължиха да го следят само с поглед. Понесох се като вихрушка по източния бряг, към който отначало се беше устремил синът на сендадора, а той пък продължи да тича през откритата лагуна към другия ѝ край несъмнено с намерението по-късно да свърне към западния бряг, за да се изкатери нагоре веднага щом намереше някое проходимо място. Движех се успоредно с него и бях твърдо решен да не му позволя да избяга. Докато той тичаше в същата посока като мен, можех спокойно да продължа да яздя по брега, но щом свърнеше встрани, бях готов да го последвам по кората от сол.

Тя блестеше в красив бял цвят. Сигурно беше достатъчно здрава, за да издържи и конник, но при условие, че препускаше в бърз галоп. Тежестта на ездач и кон не биваше да се задържа на едно място по-продължително от секунда-две. Ето че в същия миг забелязах как на отсрещния бряг се откри съвсем тесен пролом. И беглецът го видя, свърна наляво и хукна натам. Вече имаше възможност да ми избяга. Моето време за по-решителни действия настъпи и аз смуших коня си да навлезе в лагуната. Но животното не пожела да ми се подчини. Започна да пръхти, да се изправя на задните си крака, да хвърля къч. Сръгах го с шпорите по-силно от когато и да било. След като гневно

изцвили, с един дълъг скок жребецът се озова върху блестящите буци, после продължи да се прехвърля от една плоча сол на друга, прескочи ивица открит водна площ и накрая полетя по здравата солена кора, която глухо прокътна под копитата му. Отляво, където стояха спътниците ми, се разнесоха изплашени викове. Беглецът ги чу, погледна към тях, забеляза, че усилено ми правят някакви знаци, и се обърна към мен. Когато видя, че го следвам по лагуната, миг-два остана като закован на място, навярно по-малко от страх за самия себе си, отколкото от смайване, защото едва ли бе смятал, че е възможно да се язди по солена кора. Ала след малко той отново се втурна с все сила напред.

Вниманието ми обаче бе насочено преди всичко не към него, а към цвета на солта. Докато той беше блестящо бял, докато се виждаше как хиляди малки кристалчета отразяват светлината, няхах почти никакви основания за опасения, още повече че не вървах пеша. Бързината е основният фактор, който намалява опасността. Ако пешеходецът пропадне с единия си крак, на него му остава само вторият крак, за да се измъкне, обаче потъне ли едното копито на коня, животното има още три крака, за да се спаси от сигурна смърт. Зад ездача кората може да се чупи и пропада колкото си иска, стига само пред него да е здрава и да го издържи.

Вече се приближих до обзетия от панически страх беглец на около шейсетина лакти. До пролома в скалите му оставаше горе-долу същото разстояние, само че близо пред краката му солена кора изведнъж придоби сиво-кафеникав воднист цвят.

— Стой, спри! — изкрещях му аз. — Ще пропаднете!

Той не ме послуша и продължи да тича. Не исках да умре. По-скоро предпочитам да избяга. Затова извиках още по-силно:

— Надясно, където кората е по-бяла! Тъмните места няма да ви издържат! За Бога, загубен сте!

Този път синът на сендадора се подчини и свърна надясно. Догонвах го все по-бързо, защото беше вече много изморен и едва си поемаше дъх. Отделях ни още трийсетина крачки, после само двайсетина... той забеляза, че го настигам, и пак свърна наляво. В такива мигове човек действа светкавично. След като спасихме сендадора, ние бяхме развързали и разделили ласата и ремъците и както обикновено аз пак носех моето ласо навито на руло и

прехвърлено през едното рамо и главата към срещуположния хълбок, тъй че бе необходимо само да го сваля и бях готов да го използвам. Смъкнах го от рамото си, закачих халката му от единия край за предната издадена част на седлото, на другия му край направих примка, хванах здраво с лявата си ръка юздите, изправих се на стремената и с десницата завъртях ремъка над главата си, описвайки кръгове. Беглецът пропадна в солта с единия си крак, но за кратко време успя да се задържи върху кората. Не биваше да изминавам нито метър напред, понеже съвсем наблизко солената кора губеше белия си цвят. Ласото излетя във въздуха и примката му се обви около човека. В същия миг кората под него се продъни. Ако се намирах върху здрава почва, както се прави винаги, щях рязко да обърна коня, за да може ремъкът мигновено да се опъне и тогава беглецът нямаше да потъне. Но това щеше да ми струва живота, както и живота на коня, защото при подобно рязко обръщане на животното, изправяйки го на задните му крака, незабавно щяхме да пробием и без друго вече поразмекналата се наоколо кора. Принуден бях да опиша макар и къса дъга. После ремъкът се изпъна. Конят затегли — ала напразно. Солената покривка здраво държеше човека. Конят отново напрегна сили и едното от задните му копита проби кората. Притискайки го силно с бедра, незабавно го накарах да отскочи встрани и бързо измъкнах ножа си. Трябваше да прережа ласото, за да не загина самият аз. Но преди това реших да поема още един голям риск. Забих шпорите в слабините на животното така, че по-късно видях по колелцата им полепнала кръв. Конят буквално се хвърли напред и... слава Богу, ласото се оказа по-здроаво от кората сол, под която беше попаднал беглецът. Той бе измъкнат навън и повлечен подир жребеца.

Ала не биваше да спирам, за да взема сина на сендадора при мен на седлото. О, не, защото това щеше да е моят край. Трябваше да препускам обратно, по-далеч от опасното място, и то без да спирам нито за миг. Стараех се да яздя възможно по-бавно, за да не го убия, докато животното го влачеше. Същевременно започнах да придърпвам и да навивам ремъка така, че беглецът се приближаваше все повече до коня. Ласото ставаше все по-късо и по-късо и наистина бе крайно време да го прибера, понеже беше невъзможно да влача човека върху остроръбестите твърди буци сол покрай брега. Още преди да стигна до тях, той се озова съвсем близо до животното. Едно последно

напрежение, мощно дръпване, което за малко да ме събори от седлото и... беглецът се озова пред мен напреко на седлото в безопасност. Оставаше само да се прехвърля през откритата ивица вода. После от плоча на плоча се добрах обратно до брега. Там ме чакаха монахът, Пена и Търнърстик, които ме бяха последвали на коне. Те взеха беглеца от ръцете ми, а аз скочих от седлото на земята. Конят пръхтеше силно и трепереше с цялото си тяло. Той много добре разбираше на каква опасност се бяхме изложили.

Докато се разиграваше гореописаната сцена, макар и само в отделни моменти бях принуден да насочвам вниманието си и на друга страна. Когато хвърлих ласото и младежът пропадна, високо отгоре се разнесе вик, който едва ли можеше да се нарече човешки. Яздейки по вече споменатата дъга, аз погледнах натам и съзрях застаналите на каменната площадка чиригуаноси и тобаси, следящи с поглед действията ми. Най-отпред, кажи-речи до самия ръб на канарата се бе изправил в цял ръст сендадорът и стоеше с високо протегнати от страх ръце. Той, който допреди малко бе толкова отпаднал, че едва успя да се понадигне и да седне. Въпреки че ръцете му бяха вързани, бащината любов му бе придала сили да се изправи на крака. Когато слязох от коня и пак погледнах нагоре, го видях все така да стои прав като свещ.

Синът му изглеждаше ужасно. Лагуната не бе искала да го изпусне от прегръдките си. При силното дръпване, с което успях да го измъкна, лицето му се бе изподрало, а една част от облеклото му бе изпокъсана. Влаченето по твърдата кора не му се бе отразило по-добре. Коланът му липсваше, а също и половината от връхната дреха. Най-важното беше, че е още жив. Скоро дойде на себе си и бързо осъзна случилото се. Видимо смутен, той доста време ме гледа в очите, без да проговори. Най-сетне ми подаде ръка и рече:

— Сеньор, без вас сега щях да съм там на дъното. Кажете ми как мога да ви се отблагодаря!

— Станете свестен човек и не се отплащайте на мен, а на онези, на които преди сте вършили злини!

— Така ще направя. Но и вие трябва да почувствате моята благодарност. Ще ви върна кипутата.

Той бръкна в джоба си.

— Но те бяха в ръката ви, когато пропаднахте под солената кора — подхвърлих аз.

— В ръката ли? — разочаровано попита младежът. — О, *desdichado de mí!*^[6] Наистина, значи съм ги изпуснал във водата!

— И никога никой няма да може да ги извади!

— Но скицата, скицата, ако я имате, тогава ще... къде е коланът ми?

— И той е в езерото.

— О, Боже! В него бях скрил скицата.

— Значи и тя изчезна, така ли?

— Изчезна, загубена е! Какво ще правим? Трябва да я имате. Трябва да я намеря, пак ще отида там!

Той скочи на крака и се приготви отново да тръгне по соленото езеро.

— Стойте тук! — заповядах му аз. — Нищо няма да постигнете, поне сам не можете нищо да направите. Възможно е да успеем само ако всички обединим усилията си. Трябва да отстраним солената кора и после да търсим. Ще са ни необходими лодки и инструменти, с каквито не разполагаме. Може би ще ни хрумне и нещо друго, ще ни дойде някаква идея. Ще размислим. А сега елате да отидем при баща ви!

Той не се възпротиви и тръгна с нас. Ние дори и не помислихме да го връзваме. Бяхме убедени, че няма да прави друг опит да ни избяга. Не е нужно да разказвам какво чух от моите спътници за дръзкото си решение да препусна по кората от сол. Това обаче в никакъв случай не беше кой знае какво геройство, а най-много рисковано начинание, каквото всеки човек понякога предприема. Когато се озовахме горе на площадката сред скалите, бях посрещнат от чиригуаносите и тобасите с такива погледи, които ясно ми показаха колко силно впечатление им бе направила постъпката ми. Малко повече кураж и така човек лесно си спечелва уважението на тези хора.

Сендадорът пак беше седнал на земята. Очите му блестяха, но бе трудно да се каже дали от радост, или от вече проявяващата се треска. Той хвана ръката на сина си, дръпна го да седне до него и го накара да му разкаже случилото се. Ние се оттеглихме малко назад, защото вече не беше толкова важно да чуем онова, което щяха да си кажат двамата. Бях напълно убеден, че сендадорът ще е два пъти по-разгневен, първо, понеже, осуетявайки бягството на сина му, за малко не го погубих и

второ, защото навярно смяташе, че съм виновен за изчезването на кипутата и скицата.

Тази загуба бе за всички ни твърде болезнена. Не един и двама измежду нас тайничко се бяха надявали, че откриването на съкровището щеше да им донесе и на тях някаква изгода.

Колко се учудих, когато сендадорът ме повика заедно с монаха при себе си и с тон, какъвто никога не бях очаквал от него, ни каза:

— Сеньори, когато видях сина ми да потъва, в мен нещо се пречупи. Изведнъж ми стана ясно, що за човек съм. Вие мислите, че ме познавате, но съвсем не е така. Знам, че ще умра. Преди това ми се иска да облекча сърцето си и да ви разкажа всичко, което съм извършил. И тъй, чуйте житейския ми път!

— Не — спрях го с рязко движение на ръката. — Ако Провидението е решило, че сега трябва да умрете, последните ви часове или мигове не бива да се посвещават на мирски лица за светски работи, а единствено на Бога. Ето тук е нашият добър брат Иларио. Той е Божии служител. Доверете му всичко, което ви тежи на сърцето, и ще получите от него истинската утеха.

— Прав сте. Но най-напред ми кажете дали ми прощавате!

— От цялото си сърце.

— Какво ще правите с моя син?

— Нищо. Може да си отиде когато и където поиска. Надявам се никога да не забрави доказателството, което получи тук, че Бог е справедлив, но и безкрайно милостив! Аз си имах работа само с вас и не мога да бъда негов съдия.

— Тогава, ела по-близо, сине мой, подай ми ръката си и чуй какво ще ти кажа! Ужасно е, когато се наложи на един баща да говори на детето си така, както сега трябва да ти говоря. Но аз съм вършил грехове пред очите ти, много съгреших и към теб, като те поведох по пътя на престъплението. Разкаянието ми може да събуди в мен надеждата за Божието милосърдие, ала няма да обезщети хората, пострадали от престъпната ни дейност. Именно това ще бъде твоя задача. Ще изпълниш ли последното ми земно желание?

Сендадорът беше голям, закоравял и дързък грешник, но когато го чух да говори така, думите му дълбоко ме трогнаха. Изживеният смъртен страх за живота на сина му наистина бе стопил леда, сковал сякаш завинаги сърцето му. Той не приказваше гладко и съвсем

свързано, а бавно, трудно и с чести паузи, защото от време на време дъхът му секваше. Несъмнено някои от вътрешните му органи бяха разкъсани и големите усилия, с които превъзмогваше страшните си болки, бяха причина челото му да се покрие с едри капки пот. Въпреки това гласът му звучеше благо, като на любяща майка. Да, действително, какъв човек, съпруг и баща можеше да излезе от този мъж, ако не беше тръгнал по престъпни пътища! Навярно никога не беше разговарял със сина си по такъв начин и тъкмо затова думите му оказаха върху него толкова дълбоко въздействие. Устните на младия човек затрепериха, гласът отказа да му служи. В отговор той можеше само да кима с глава и да стиска ръката на баща си.

— Ти си богат — продължи сендадорът. — Знаеш къде е скрито цялото ни имущество, но ти знаеш също, че то не е придобито по честен начин. Върни го на хората, от които го отнехме! И ако искаш с нещо да допринесеш за душеспасението ми, като превърнеш Божия гняв в милосърдие, то отсега нататък тръгни по пътя на праведните хора, от който те отклоних. Вече вярвам във вечната любов и в Божията милост. Знам, че Бог може да ми прости, но дори да попадна сред осъдените на вечно проклятие, аз ще понасям по-леко наказанието си, ако някога видя, че се намираш между блажените. А сега ми кажи най-искрено и без да ме щадиш, желаеш ли да станеш подобър човек от баща си, който те поведе по пътя на изкушението?

Той погледна боязливо сина си право в очите. Младежът не можеше повече да се владее и да сдържа чувствата си. Той притисна баща си до гърдите, целуна го и задавен от сълзи, отговори:

— Ти знаеш, че често няхах желание да върша онова, което искаше от мен. И когато там, долу, водите на лагуната ме погълнаха, макар и само за миг, преди да изгубя съзнание, в мен проблесна истината. Но това бе само един кратък миг на голямо и ясно прозрение, прозрението, че не заслужавам да живея. Отсега нататък обаче ще заслужа правото да живея. Обещавам ти, заклевам ги се!

По лицето на баща му се изписа голяма, искрена радост. Той стисна ръката на сина си и го помоли:

— Познавам те и съм сигурен, че ще удържиш на думата си. А сега се отдръпни! Трябва да говоря с монаха.

Аз също се отдалечих, ощастливен от мисълта, че един блуден син, една със сигурност смятана за загубена душа се канеше да се

завърне при своя Създател. Имах чувството, че се намирам в катедрала и съм коленичил пред Светото разпятие. Затова желанието на останалите да отидем да потърсим изгубените кипута никак не хармонираше с обзелото ме настроение. Но нямаше как да се измъкна. Решихме внимателно да огледаме солената кора и да видим дали все пак шнуровите не са паднали нейде наоколо. Възможно бе младият Сабуко да ги е изпуснал, преди да потъне. А също така не беше изключено и коланът му да се намира върху солта.

Спуснахме се надолу. Само брат Иларио остана при сендадора, за да му даде последна утеха. Младият Сабуко заяви, че е готов пак да стъпи върху солената кора на лагуната. Пожелах да го придружа, а и Пена се включи в рискованото ни начинание. Но всичко бе напразно. Не видяхме повече изгубените предмети и щем не щем стигнахме до убеждението, че при дадените обстоятелства всякакво търсене под кората от сол е абсолютно невъзможно. Бяхме принудени веднъж завинаги да се откажем от съкровищата на инките! Ха! Та нали има и други съкровища, които са по-ценни и нито ръжда ги разяжда, нито молци ги ядат.

Ето че към нас се присъединиха и постове на чиригуаносите, които бяхме пуснали да си вървят. Бяха ни наблюдавали и разбрали, че няма от какво да се боят. Нарочно гледахме да се позабавим повече и се върнахме горе на площадката едва след около два часа. Сендадорът спеше. Монахът седеше до него. Когато хвърлих въпросителен поглед към брат Иларио, със своя обичаен сериозен и дружелюбен тон той каза:

— Сендадорът наистина се разкайва, а Бог не се гневи вечно.

По изражението на лицето на заспалия Сабуко си личеше, че последните минути от живота му изтичаха. Смъртта оставяше вече своя отпечатък върху чертите му. Ние насядахме наблизко и започнахме тихо да разговаряме. След известно време той се събуди и със съвсем отпаднал глас поиска пак да види сина си.

— Прости ми! Дръж на думата си и стани благочестив човек! — тихо промълви той с цената на големи усилия.

Започнахме да се молим. Индианците последваха примера ни. След десетина-петнайсет минути сендадорът посочи към гроба на убития от него човек и прошепна:

— Ей там лежи Хуан Гомара. Погребете при него и брат му! Аз също искам да ме положите до тях, та дано така по-лесно получа прошка.

Той затвори очи и остана да лежи така още дълго като с едната си ръка държеше десницата на монаха, а с другата — ръката на сина си. После за последен път се опита да се надигне, но веднага се отпусна на земята и издъхна. Мигът, когато някой човек си отива от нас, наистина е винаги забележителен свещен миг! Дори да е извършил и най-ужасните престъпления, единствено Всевишният Бог има право да го съди, той и никой друг!...

Тази нощ спътниците ми спаха долу край лагуната. Само брат Иларио, синът на сендадора и аз останахме горе да бдим край умрелия. На сутринта двамата мъртъвци заедно с падналите чиригуаноси бяха погребани с тържественост, каквато позволяваха обстоятелствата. После напуснахме Пампа де Салинас. Може би сред нас имаше само един-единствен човек, който тайно съжаляваше, че смъртта бе отървала сендадора от неговото отмъщение. И този човек беше Пена — той много трудно забравяше стореното му зло.

Никой от нас не беше дори и предполагал, че сендадорът имаше син. Вече ни бе известно, че е участвал в престъпленията на баща си, но иначе не знаехме абсолютно нищо за него. За нас той си оставаше една загадка, която много ми се искаше да разреша, но ми бе неудобно да го разпитвам, докато яздехме заедно. Ала поне в това отношение другите не бяха толкова деликатни и още по време на първия ни нощен бивак Пена се обърна към него с няколко въпроса. След като малко поразмисли, младежът отговори:

— Сеньори, много ви моля да ми разрешите да запазя тази тайна за себе си. Ако ви я издам, това нито ще ви донесе някаква полза, нито ще промени с нещо случилото се. Никой от вас няма да има и най-малката изгода, ако ви обясня внезапното си появяване при Пампа де Салинас. Извършил съм много престъпления и неправди, но отсега нататък ще посветя живота си изцяло на изкуплението както на моите злодеяния, така също и на злодеянията на баща ми. Ще обиколя местата, където е живял сендадорът, и доколкото ми е възможно, ще се опитам да обезщета хората за причиненото им зло. Моля, задоволете се с този отговор!

Никой не му зададе повече въпроси. Край Рио Саладо се разделихме с тобасите и чиригуаносите. Синът на сендадора продължи пътя си заедно с тях...

В Тукуман се срещнахме със стария Десиерто, който изглеждаше доста подмладен, както и с Уника и с нейния Адолфо Хорно. Монтесо и другите йербатероси се сбогуваха с нас, за да се заемат отново с обичайната си професия след преживените приключения.

Недалеч от един окръжен град в Средна Германия се намира дворянско имение, чието име не е необходимо да споменавам. То е собственост на Десиерто. Там живее също и Адолф Хорн със своята жена, които са единствените му наследници. Ако някой път им се прииска да си поговорят за отминали времена и отколешни преживявания, те нареждат да запрегнат конете и тръгват за града, където слизат пред една красива къща на Шлосщрасе. Собственикът ѝ е рентиер и се казва Кумер, но той е някогашният сеньор Пена. Неговата племенница върти цялото домакинство. Тези стари познати седят дълго заедно и се радват на спокойния си и щастлив живот, който напълно са заслужили след толкова години на патила и страдания.

---

[1] Вид южноамерикански ягуар. Б.пр. ↑

[2] Дребна незначителна фигура в пейзажната композиция. Б.пр.

↑

[3] Слава Богу! Б.пр. ↑

[4] Виж какво безобразие! Б.пр. ↑

[5] Виж том X. — Б.пр. ↑

[6] Горко ми! Б.пр. ↑

ВЕСЕЛИН РАДКОВ

КАРЛ МАЙ

Любимият на милионите читатели по света писател Карл Май е роден на 25 февруари 1842 г. в малкото градче Ернсттал в Саксония. Той е петото от четиринайсетте деца на крайно бедното семейство Май.

1848–1856 — Малкият Карл посещава училището в Ернсттал.

1860–1861 — Продължава да учи в Плауен. Издържа изпити, които му дават право да упражнява учителска професия.

1861 — Май започва да работи като учител отначало в Глаухау, а после и в Алт-Хемниц.

1862 — Наклеветен от своя съквартирант за несъществуваща кражба на часовник, Карл Май прекарва шест седмици в затвора на Хемниц.

1864–1865 — Май заболява от „тежка депресия“ и действително извършва няколко дребни кражби, за да си „отмъсти на обществото“, но тогавашните изключително сурови закони на същото общество го изпращат в трудововъзпитателно заведение за четири години и един месец. Освобождават го предсрочно на 2.11.1868 г.

1870 — След нови нарушения на законите (от наша гледна точка смешно малки кражби и твърде оригинални измами) отново получава четиригодишна присъда, която излежава във Валдхайм.

1875 — Карл Май се премества в Дрезден и започва работа като редактор. Там прави и първите си опити като писател. Интересни в много отношения са двата разказа „Ин-ну-во, индианският вожд“ и „Олд Файерхенд“. Раждат се първите митични герои на Дивия Запад.

1877–1880 — Май се отказва от мястото си на редактор и се отдава на свободна писателска професия. През 1880 сключва брак с първата си жена Ема Полмер. Става постоянен сътрудник на „Дойчер Хаусшац“. През тези четири години излизат много негови по-къси или по-дълги разкази, които по-късно са включени в един или друг том на

събраните му съчинения. По-важните от тях са: „Кралят на петрола“, „Джумът“, „Горски скитник“ (обработка на познатия роман от Габриел Фери), както и обемистите Мюнхмайерови романи, отстъпващи по качествата си на останалото творчество на писателя.

1882–1887 — През този период излизат като книги и петте Мюнхмайерови романа. От 1887 г. писателят става постоянен сътрудник на „Дер гуте Камерада“. През същия период започват да се появяват и далеч по-хубавите и популярни романи от огромния по обема си приключенски роман „Под сянката на падишаха“, който по-късно излиза в шест тома, първият от които е познатият ни „През пустинята“.

1892 — Появяват се първите томове на Събраните съчинения, които до смъртта на писателя достигат бройката 33, а по-късно и до 74.

1893 — За първи път излизат трите тома „Винету“ във формата на отделни книги, затова и годината 1893 се смята за рождена дата на легендарния образ на вождя на апачите, само че тогавашното заглавие на трилогията е било „Винету, червенокожият джентълмен“.

1894–1896 — През тези години излиза от печат и друго забележително произведение на писателя — „Олд Шуърхенд“ (Сигурната ръка) в три части. Публикува се и „Черния мустанг“.

1896 — Карл Май се премества да живее във „Вила Шетърхенд“ в предградието на Дрезден Радебойл, прочула се след години като Индиански музей „Вила Шетърхенд“.

1899–1900 — Писателят предприема шестнайсетмесечно пътешествие из Ориента.

1903 — Май се оженва повторно за Клара Пльон.

1904 — Голяма част от печата започва клеветническа кампания срещу писателя, довела до многобройни съдебни процеси, отровили последните години от живота му. Мотивите и причините се свеждат до следното: завист, злоба и пълно неразбиране на правата и свободата на писателя като творец.

1908 — Пътуване до Америка. Обиколка из няколко североамерикански щати.

1912 — По покана на „Академичния съюз за литература и музика“ Карл Май посещава Виена и в препълнената с 3000 посетители Зофиензал говори на тема „Нагоре към царството на благородните хора“, като за кой ли път отново пледира за мир и

хуманизъм в отношенията между хората и държавите. Възторжената публика го понася на ръце по виенските улици, при което писателят се простудява и малко след завръщането си в Радебойл, на своя „сватбен ден“, 30 март, умира от сърдечно страдание.

През последните десетина години от живота си, които се смятат за четвърти творчески период на писателя, Карл Май създава няколко забележителни произведения, в които се преплитат символика и мистика. Някои литературоведи смятат този период за най-зрелия и най-значимия — мнение, което е твърде субективно и оспорвано от повечето специалисти. По-важните заглавия от четвъртия творчески период на писателя са: „И мир на земята“ (1901), „Мърът от Джинистан“ (1907–1908), „Винету IV“ (1909) и „Аз“ — автобиография (1910–1911), озаглавена още и „Моят живот и моите стремежи“.

Както личи от горната библиографска справка, през 1893 година трилогията „Винету“ излиза във вида, в който ни е позната и до ден-днешен, и затова съответната година се смята за „рожденна дата“ на легендарния вожд на апачите, разбира се, като литературен образ. Ето защо в края на февруари и началото на март 1993 г. в родното градче на писателя бе открита юбилейна изложба под надслова „Сто години Винету“. На изложбата бяха представени преводи на трилогията на двадесет и три езика. На почетното трето място бяха представени и изданията на български език, появили се за пръв път у нас през 1981–1985, както и преизданието им в десеттомната поредица от 1988–1989, като и в двата случая заслугата е на издателство „Отечество“.

ВЕСЕЛИН РАДКОВ

КЛАСИЦИ ЗА КЛАСИКА

Въпреки че без друго най-точната и най-строгата присъда за стойността на едно или друго дело, особено в сферата на изкуството, както е известно, ни се дава от времето (а бестселърите на Карл Май се търсят и издават в много високи тиражи в не една и две страни по света), сигурно ще е интересно за нашия читател да научи какви мнения са изказвали някои световноизвестни личности, писатели, общественици, философи.

Ернст Блох, прогресивен немски философ, е на мнение, че Май „е помел мухъла на своето време“ и без да се занимава с „бляскави салони и изтънчени хора“ в стил бидермайер, се е „заел отново с индианския роман от времето на Купър, от времето на революционните идеали“.

Големият хуманист *Алберт Швайцер* пише следното: „Това, което ме запленива най-силно в творчеството му (на Карл Май, б.а.), е неговото миролюбие и открит стремеж към взаимно разбирателство между народите, които оживяват почти всичките му книги... и тъкмо това смятам за безсмъртно в творчеството му!“

Алберт Айнщайн: „Радвам се, че съвсем не съм сам в любовта си към Карл Май. Знаете ли, че в юношеските си години в Улм и Милано съм преживял изцяло под знака на Карл Май? Собствено и сега в някои трудни моменти с удоволствие чета негови книги... Повечето приключенски книги, които са ми попадали, са ми доскучавали, но никога и романите на Карл Май.“

Карл Либкнехт: „Отдавна ценя книгите на Карл Май и винаги ги чета с удоволствие.“

Херман Хесе: „В нашата литература, станала напоследък скучна и сива, със своите ярки и ефектни произведения той застъпва такъв вид творчество, което е необходимо и вечно.“

Хайнрих Ман: „Както чувам, Карл Май е смятан от нашата общественост за добър писател дотогава, докато са й станали известни

някои негови младежки прегрешения. Но дори и ако приемем, че той действително ги е извършил, това все още нищо не ми говори и нищо не ми доказва срещу него, а може би дори тъкмо обратното. Едва сега виждам в него истински творец и писател.“

Берта фон Зутнер, носителка на Нобелова награда за мир, възкликва: „Ако бях успяла да напиша поне една от неговите книги, щях да постигна значително повече!“

В едно интервю известният немски писател *Хайнрих Бьол* на въпроса кои писатели са имали най-голямо влияние върху самия него за изграждането и израстването му като човек и творец отговаря следното: „Те са толкова много... като започнете от Карл Май и стигнете до Достоевски.“

Съвсем същите мисли можем да прочетем или чуем от много други известни писатели и общественици като „Летящия репортер“ Егон Ервин Киш, Ханс Фалада, Херман Кант и много други.

Но нека накрая отделим малко внимание и на мнението на онези хора, на чиято защита Карл Май посвети кажи-речи целия си живот — индианците. През 1942 година вестник „Брюнер Тагблат“ информира за поклонение на група сиуси пред гробницата на писателя в Радебойл. На лентата на един от поставените големи венци пишело: „Вождът на индианците сиу поздравява своя мъртъв бял брат“, а на другия — „На любимия писател на немската младеж“. А после един от вождовете на сиу-дакотите Сусечка Танка (Голямата змия) на езика на своето племе казал следното: „Великий мъртви приятелю! От всички бели братя, които са се опитвали да проникнат в душата на червенокожите мъже, никой не ни е бил така близък като теб. Плодовете на твоя живот са едно-единствено възвеличаване на благодетелите на червенокожите мъже. Ти изгради в сърцата на младежта траен паметник на нашия умиращ народ. Във всеки дом би трябвало да виси на стената твоя лик, защото индианците никога не са имали по-добър приятел от тебе!“

Веселин Радков

Издание

Карл Май. През Кордилерите

Немска. Първо издание

Худ. оформление: Васил Инджев

Худ. редактор: Васил Миовски

Техн. редактор: Асен Баръмов

Изд. номер: 28

Дадена за набор: м. март 1993 г.

Подписана за печат: м. май 1993 г.

Излязла от печат: м. юни 1993 г.

Формат: 16/60/90

Печатни коли: 23,50

Издателски коли: 23,50

Цена: 39 лв.

Издателство „Отечество“, София, 1993

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.